

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SAVAS KALENDERİDİR

ÖCALAN'IN TESLİMİ

Gerçeğin Zamanı

TARİHİ TANIKLIK

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Savas Kalenderidis
ÖCALAN'IN TESLİMİ GERÇEĞİN ZAMANI
Tarihi Şahitlik

**Bu kitabın Yayın hakları
Pencere Yayınlarına aittir
İnfognomon Yayınları 2007 yılında Yunanistan'da
Yunanca yayınlanmıştır
Birinci Baskı: Aralık 2011
Kapak: Hüseyin Hasançebi
Baskı ve cilt: Barış Matbaası
Davutpaşa Cad. Güven San. sitesi C Blok No 291 Topkapı
Tel: (0212) 674 85 28**

Yayın Yönetmeni: Muzaffer Erdoğan

ISBN 978-605-4049-

**PENCERE YAYINLARI: 279
pencereyayinlari@hotmail.com**

**Osmanağa Mah. Pavlonya Sok. Nuhoglu İşhanı No. 10/6
Kadıköy / İSTANBUL TEL: (0216) 414 64 41**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Savas Kalenderidis

**ÖCALAN'IN TESLİMİ
GERÇEĞİN ZAMANI**

Tarihi Şahitlik

Çeviren: Savas Kalenderidis

*Özgürlük savaşçlarına, kardeşlerimiz Kıbrıslılar' a
ve bana destek olanlara adıyorum.*

İÇİNDEKİLER

Yayınevinin Önsözü	11
Önsöz Yerine	14
Giriş	15

BİRİNCİ BÖLÜM

Kürtler Kimdir?	19
Kürtlerin ulusal kimliği ve demografik yapısı	19
Kürtlerin tarihsel süreçleri	24
Osmanlılar'ın Kürdistan'da ortaya çıkışları	26
19. Yüzyıldaki Kürt İsyanları	27
Abdulhamit, Jöntürkler ve Kürtler	29
Kürtler bizi katlettiler mi?	30
Sevr Antlaşması ve Kürdistan	32
Lozan Antlaşması ve Kürtler	33
1923 sonrası Kürt İsyanları	34

İKİNCİ BÖLÜM

Apo ve Kürdistan İşçi Partisi (PKK)	36
1938 Dersim Ayaklanması'ndan PKK'ye kadar olan dönem	36
APO kimdir?	37
PKK nedir?	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kürt-Yunan İlişkilerinin Tarihi	44
Kürt-Yunan ilişkileri nasıl başladı?	44
Kürt Sorunu'nu İzmir'den nasıl gördüm?	47
Yunan-Kürt ilişkilerine girişim	55
Bunu Nasıl Başardık?	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Öcalan'ın Suriye'den Çıkış Süreci	59
Mesut Yılmaz Şam'a ilk mesajını gönderiyor	59
Günay Aslan'ın Apo'ya uyarı mesajı	61
Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Atilla Ateş'in tahriki	62
Krizin gelişimi	65
Kıvrıkoğlu'nun şahitliği	70
Türkiye/Suriye Krizi'nin sonuçlarının saptanması	73

BEŞİNCİ BÖLÜM

Apo'nun Atina'ya İlk Gelişi	76
Kürtler Atina'da ev arıyorlar	76
9 Ekim Cuma Apo Atina'ya geliyor	77
"Hazırlıklar Tamam Yunanistan'a Gelebilirsiniz	79
Rusya tercihi ve Moskova'ya yolculuk	80
Apo'nun Atina'ya ilk gelişinin sonuçları ve bazı saptamalar	84

ALTINCI BÖLÜM

Apo'nun Moskova'ya inişi ve kaldığı dönem	85
Basında çıkan yazıların dosyası	85
Apo'nun MED/TV'de canlı yayına katılımı	86
Ankara'daki hareketlilik	87
Türkiye Apo'nun Moskova'da olduğunu tespit ediyor	87
Apo'nun Moskova günleri	88
Apo Moskova'dan MED/TV'ye konuşuyor	90
Apo'nun Jirinovski'nin evinden, Mitrofanof'un evine gidişi	91
ABD ve Türkiye'nin Moskova'ya baskıları	93
Yunan Milletvekilleri'nin Apo'ya ikinci davetiyeleri	95
Moskova'da baskılar devam ediyor	97
İtalya çözümü	100
Apo'nun Rusya'da kaldığı dönemle ilgili sonuçlar ve saptamalar	102

YEDİNCİ BÖLÜM

Apo'nun İtalya'ya Gelişi ve kalış dönemi	106

Apo Roma’da	106
İtalyanlar’ın büyük sözleri	108
Ankara’nın boykotu ve ABD’nin olaya kesin müdahalesi	110
Gladio ve Kıbrıs Sorunu’ndan eski bir “tanıdık”: Augusto Sinagra	114
Ziguridis ile birlikte Roma yolculuğumuz	116
Apo’nun İtalya’daki zor günleri	123
“Eşğini Sağlam Kazığa Bağla, Kurt Yerse Şansına”	125
Baduvas’ın Apo’yu Yunanistan’a getirme girişimi	126
Türkiye, Nato ülkelerini kendisini desteklemeye zorluyor	128
Apo’nun Roma’daki Noel’i	129
ABD, Türkiye, Saddam ve S-300’ler	130
Aristidu Atina’ya geliyor	132
Kani Yılmaz Apo’ya; “Yoldaşlar İtalya’dan çıkmamanı istiyorlar”	133
Apo’nun İtalya’daki son günleri	136
Alekos Papadopoulos’tan Apo’ya; “Roma’dan kalkan uçak Ankara’ya inecek”tir	136
Apo’nun İtalya’da kalış dönemi sonuçları ve saptamalar	139

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Apo’nun Rusya’da ikinci kalış süreci	141
Çiçeklerle karşılama ve sonra... Tacikistan	141
Rozerin, Apo’nun Atina’ya götürülmesi girişimlerine başlıyor	143
Pangalos’un, Kamu Düzeni Bakanlığı ve EİP’e gönderdiği mektup	144
Tarih 29 Ocak 1999, Cuma	146
Apo’nun Rusya’daki ikinci kalış sürecinin sonuçları ve saptamalar	149

DOKUZUNCU BÖLÜM

Apo’nun Atina’ya ikinci gelişi	151
29 Ocak 1999, Cuma	151
30 Ocak 1999, Cumartesi	155
31 Ocak 1999, Pazar	159

Apo'nun Yunanistan'a ikinci gelişinden Minsk'e gidişine kadarki sürecin saptama ve sonuçları	163
ONUNCU BÖLÜM	
Minsk'e Yolculuk	166
31 Ocak 1999, Pazar	166
Minsk deneyiminin sonuç ve saptamaları	169
ONBİRİNCİ BÖLÜM	
Kerkira'da kalış	171
1 Şubat 1999, Pazartesi	171
2 Şubat 1999, Salı	185
Kerkira'daki süreçle ilgili sonuç ve saptamalar	187
ONİKİNCİ BÖLÜM	
Kenya'daki dönem	189
2 Şubat 1999, Salı	189
3 Şubat 1999, Çarşamba	196
MİT'deki öğlen yemeği	198
4 Şubat 1999, Perşembe	203
5 Şubat 1999, Cuma	207
6 Şubat 1999, Cumartesi	218
7 Şubat 1999, Pazar	225
8 Şubat 1999, Pazartesi	228
9 Şubat 1999, Salı	232
10 Şubat 1999, Çarşamba	235
11 Şubat 1999, Perşembe	239
12 Şubat 1999, Cuma	242
13 Şubat 1999, Cumartesi	257
14 Şubat 1999, Pazar	270
ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Öcalan'ın teslimi nasıl oldu?	277
15 Şubat 1999, Pazartesi	277

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Öcalan'ın teslim edilişinden sonra Nairobi'deki günlerimiz	303
16 Şubat 1999, Salı	303
17 Şubat 1999, Çarşamba	308
18 Şubat 1999, Perşembe	311
20 Şubat 1999, Cumartesi	328
23 Şubat 1999, Salı	330
24 Şubat 1999, Çarşamba	331
25 Şubat 1999, Perşembe	335

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

Trajedinin sorumlularıyla karşı-karşıya	340
- "Öcalan konusu"nda Simitis'in demeci	340

ONALTINCI BÖLÜM

Ertesi gün	355
- Apo'nun suçlamaları	355
Son söz	364

YAYINEVİNİN ÖNSÖZÜ

Elinizdeki kitap, Abdullah Öcalan'ın Şam'dan başlayıp Atina-Moskova-Roma-Moskova-Atina-Nairobi uğraklarından geçerek İstanbul İmralı adasında sonuçlanan, 'ele geçirilme' ya da 'Türkiye'ye teslim edilme' hikayesinin en yakın şahidi ve APO'nun güvenliğini sağlamakla bizzat Yunan Hükümeti tarafından görevlendirilen Savas Kalenderidis tarafından kaleme alınmıştır. Başbakan Ecevit'in, 'Amerikalılar Abdullah Öcalan'ı bize niçin teslim ettiler, bir türlü anlam veremiyorum' dediği bu tarihi olayın arka planına ışık tutan Savas Kalenderidis aslında Türk kamuoyunun yakından bildiği bir isimdir, Türkiye'de casusluk suçundan yargılanmış ve hapse mahkum edilmiş ve siyasi bir kararla Yunanistan'a iade edilmiştir. Kalenderidis Yunan istihbarat örgütü EİP'nin ajanıdır.

Savas Kalenderidis 1987-1998 yılları arasında İzmir'de Yunanistan konsoloslukunda 'Ticari ataşe' olarak çalıştı. Türk Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) tarafından izlendiği bu dönemdeki tesbitlere göre PKK ile özellikle de Öcalan'ın yakın çevresi ile organik ilişkiler geliştirdi. İyi derecede Türkçe ve Kürtçe biliyordu.

3 Temmuz 1997 yılında Kırıkkale Mühimmat Fabrikası'nda 3 kişinin ölümüyle sonuçlanan yangın ve patlama PKK ile bağlantılı ve sabotaj şüphesiyle kovuşturuldu. Sürülen iz Savas Kalenderidis'e kadar uzandı.

Kalenderidis Atina'ya döndükten sonra EİP'te çalıştı ve bu arada PKK'nın Yunanistan'daki yönetici kadroları ile sıkı irtibat içinde oldu. Kendisi fanatik bir Yunan milliyetçisi olarak bilinmekteydi. PKK'nın Türk devletine karşı yürüttüğü müca-

deleyi, sadece Yunanistan devletinin milli çıkarları açısından değil, Yunan halkının Türklere karşı verdiği bağımsızlık mücadelesiyle özdeşleştiren bir ideolojik tutumla benimsemişti.

Abdullah Öcalan Suriye'den sınır dışı edilince PASOK'tan bir grup milletvekilinin davetlisi olarak Atina'ya gitti. Yunanistan'a bu giriş 'yarı legal' olduğu için Simitis hükümeti güç durumda kaldı ve Ankara ile diyalog kurdu. O andan itibaren Öcalan'ın Yunanistan'da kalabilmesi, Roma Sözleşmesi'ne dayanarak "siyasi iltica" başvurusunda bulunması ve bunun kabul edilmesine bağlıydı. Hükümet buna yanaşmadığı için kriz çıktı. Bu durumda Abdullah Öcalan'ı Yunanistan'da tutmak ve ona siyasi mülteci statüsü vermek güçleşti. Bu güç sorunu çözme işini siyasette ve devlette görevli aşırı Yunan milliyetçileri yüklendiler. Bu sınırlı 'demokratik görev' olayın seyri içinde 'Öcalan'ı korumak ve kollamak' gibi bir misyona dönüştü. Devlet istihbarat teşkilatı EİP Kalenderidis'i, sürecin operasyonel boyutlarını yönetmekle görevlendirdi.

Türkiye her cümlesi 'şiddet' ima eden bir diplomasi tarzıyla Öcalan'ın Türkiye'ye iadesini isteyip bastırınca Abdullah Öcalan dokunanın elini yakan bir ateş topuna dönüştü, birbirini izleyen olaylar başladı ve uluslararası bir serüvene dönüştü. PKK yöneticileri, legal-yarı legal bütün ilişkilerini seferber ederek Öcalan'a "siyasi mülteci" olarak kalabileceği bir ülke arayışına girdiler. Böyle olunca, Rusya ve İtalya gibi bazı ülkelerde, önceki yıllar boyunca PKK'ya destek vermiş siyasiler için, "kara gün dostu" olup olmama sınavı başladı. Gri sahnede ilk görünen, Rus milliyetçisi parlamenter Jri-novski oldu; Öcalan'ı Moskova'ya davet etti. Uzun yolculuk(lar) böyle başladı.

Abdullah Öcalan'ı Atina, Moskova ve Roma'ya davet edenler milletvekilleri ve siyasi parti grupları olduğu, hükümetlerin veya devlet mercilerinin böyle bir daveti olmadığı için başkentler arasında cereyan eden uçak yolculukları her türden sabotaja açık ve yarı legaldi. Bu nedenle yolculuklar normalden çıkıp 'kovalamaca'ya dönüşüyordu. Sahte pasaportlar, sahte kimlik bilgileri, güvenilmez veya ne kadar güvenileceği bilinmez ilişkiler devreye giriyordu. Hükümetler

ve devletler bu işin içinden sıyrılmak için, ülkelerinin geçerli hukuk kurallarını uygulamak, örneğin siyasi mültecilik hakkını veren yargı mekanizmalarını işletmek yerine meşru olmayan, daha çok sözlü talimatlara başvuruyorlardı. Bu nedenle olay, yazılı belge ve dökümanlar üzerinden gelişmiyor, bir tür korsanlığa dönüşüyordu. Benzeri her durumda olduğu gibi, gelişmelere devlet istihbarat örgütleri yön veriyordu. Kalenderidis bu noktada ne olursa olsun 'Apo'nun Türkiye'ye teslimini elinden geldiğince önlemeye çalışan biri konumundaydı. Güney Afrika'dan Şeyssel adalarına kadar bir çok alternatifini düşünüyor, planlıyor, gerçekleştirmeye çalışıyordu.

Abdullah Öcalan bir ülkeden diğerine atılırken ve giderek hayatının tehlike altına girdiğini hissederken, Kalenderidis'in anlatımına göre soğuk kanlıydı. O güne kadar edinmiş olduğu siyasi ilişkilerin ne derece güvenilir olmadığını ilk kez anlıyordu. Kendini biraz da olayların akışına terketmişti.

Son durak Atina'da Simitis hükümetinin baskılarıyla Kenya Nairobi yolu gözükünce tünelin ucu da görünür oluyordu. Çünkü Kenya'da birkaç ay önce ABD büyükelçiliğine karşı bir El Kaide saldırısı yapılmış, Nairobi ABD istihbaratının istilas ve CIA'nın hegemonyası altına girmişti. Yunanistan hükümeti de Öcalan'ın Türkiye'ye teslimini istemişti. Kenya bu nedenle o sırada Türkiye demekti.

Savas Kalenderidis Öcalan'ı korumak için son ana kadar direndi ve kendi hükümetiyle ters düştü. Yani Apo'yu satmadı. En azından kendi iddiası böyle. Ancak CIA işin içine girdikten sonra yapacağı pek bir şey de kalmamış demekti. Yunanistan'ın Nairobi konsoloslüğundan Apo ile birlikte çıktıklarında yolculuk Somali'ye idi. CIA ajanları şehir içinde yolunu kestiler, Apo'yu kaçırdılar, hava alanında uçağın içinde bekleyen Türklere teslim ettiler.

Savas Kalenderidis ülkesine döndüğünde gözden düşmüştü. İstifa etti. Siyasilerin yalanlarını deşifre etmek için bu kitabı yazdı. Türkiye'li okurun bu olayın arka planını görmesi için Kalenderis'in yazdığı kitabı çevirip yayınlamayı Pencere Yayınları olarak uygun bulduk.

ÖNSÖZ YERİNE

Zorbalık

*Ne bela, sen ise nazlanmaktasın,
büyük ve güzel eserler için
bu adaletsiz şansın her zaman,
başarı ve yüreklendirmede seni reddediyor.
Erdemsizlik ve ilgisizlik,
Ve ne korkunç bir gün, boyun eğiyorsun
(boyun eğmeye bırakıldığın gün)
ve Susa'ya gitmek için yolcusun,
Artakserksi kralına gidiyorsun.
Lehinde seni avlusuna bırakıyor
ve sana zorbalık ve bunun gibilerini sunuyor.
Ve sen de çaresiz kabul ediyorsun
İstemediğin şeyleri.
Ruhun başka istiyor
başka şeylere ağlıyorsun.
Halkın ve Sofistlerin övgüleri,
zor olanlar ve değeri biçilmeyen bravolar,
Pazarı, Tiyatro'yu ve Çelenkleri.
Artekserksin sana verecekleri,
bunları zorbalıkta bulacaksın
ve yaşamı bunlarsız ne yapacaksın!*

K. P. Kavafis

GİRİŞ

Yıl 1999, Şubat'ın 16'sıydı. Dünya kamuoyu, Türk televizyonlarından verilen ateşli ırkçı görüntüleriyle heyecanlanıyordu. Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin lideri *Abdullah Öcalan*'ın elleri kelepçeli, gözleri bantlı ve arkasındaki fonda Türk bayrağı. *Öcalan*, Kenya'nın başkenti *Nairobi*'de, iki hafta boyunca Yunan Elçiliği'nde misafir edildikten sonra, 15 Şubat'ta kaçırılmıştı. Geniş bir kesim için henüz açıklığa kavuşturulmamış koşullar içinde gerçekleşen, bu eylem sonucu *Öcalan*, Marmara Denizi'ndeki *İmralı Adası*'na götürülmüştü. Yunanlılar'ın *Kalolimno*'suna.

Apo, yani *Öcalan*, Kuzey Kürdistan'daki (Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu dediği bölgeler) Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ile özdeşleşen PKK'nin başkanı olarak yıllarca sahnede idi. Bu nedenle, tutuklanması kamuoyunu meşgul etmişti.

Apo'nun tutuklanması, Türkiye'nin ulusal bir başarısı -ki öyleydi- olarak gösterilirken, Türk Milliyetçiliği'nin de doruğa çıkmasını sağlamıştı. Ayrıca, seçim sonuçlarını da etkilemişti. Bülent Ecevit ile (ki, Atilla'nın -Yunanlılar, Türklerin Kıbrıstaki 1974 işgal hareketini bu adla anarlar- Kıbrıs'ta görünen başrol oyuncusuydu) aşırı sağ, milliyetçi, Bozkurtlar'ın Partisi MHP'nin başkanı, Devlet Bahçeli'nin oy oranları yükselmişti.

Apo'nun yasal olmayan bu kaçırılışı, aynı zamanda onurlu

Yunanlı'yı da derinden yaralamış, politik kesimde ve halkın önünde hükümetin izlediği çizgi, ciddi sorular oluşturmuştu. Ve Konstantinos Simitis Hükümeti'nde de çok şiddetli sallantılara neden olmuştu. Çünkü, "*Apo'nun hayatını koruma*" adı altında Yunan Hükümeti'nin kritik "Kenya" seçimi kararı, şu ana kadar bilinmeyen koşullar altında alınmıştı. Ayrıca, şiddetli sarsıntılar sonucu Dışişleri Bakanı Teodoros Pangalos görevden alınmış; Yorgo Papandreu'ya ise, dışişleri bakanlığı görevindeki parlak ve başarılı döneminden sonra, PASOK genel başkanlığı yolu açılmıştı.

Yunan halkı başından beri açık biçimde, tutuklu Kürt liderinin ve zorluklara katlanan Kürt halkının yanındaydı. Ancak Yunan halkı, Kürtlerin amaçsız biçimde Yunanistan'ın dış ülke temsilciliklerini işgalleri ve PKK'nin o dönem temsilcisi olduğu söylenen Dilan kod adlı bayanın, Nairobi'den döner dönmez Atina'da yaptığı "basın toplantısı"ndaki, kaba ve anlaşılmaz tavrı karşısında "donup kalmış"tı! Felaketli tercihin sorumluları da, "Apo'nun Güvenliği", Kenya vb. gibi durumların ve benzer gelişmelerin üzerine "basıp", sorunu politik ve iletişimsel olarak kontrol etmek istediler. *Gerçek sorumluların ortaya çıkmaması* için de, Kürt konusunu lanetlemeye başladılar ve o süreçte Kürt sorununu konuşmak isteyen, buna cesaret eden her sesi de sınırlandırdılar.

Kürt sorunu tekrar, "Made in USA" olarak dünya gündemine geliyor ve Washington'un bilinen plan ve amaçlarından bağımsız olarak, bölgenin Jeopolitik haritasını değiştiriyor. Sonuç olarak; Akdeniz, Ortadoğu, Kafkaslar, Karadeniz, Balkanlar ve Ege çokgenini içine alan bölgede dengeler değişmektedir. Yukarıdaki koşullar ve değişimler karşısında Yunanistan'ın, bütün konularla ilgili olarak tavır ve politika ile yerini belirlemesi zorunluluğu var. Çünkü, bu sorunların tümü Yunanistan'ı "kapsamakta"dır. Abdullah Öcalan'ın yasal olmayan kaçırılışı ve bu çok ses çıkaran olaya dönemin Yunanistan Hükümeti'ndeki bazı kişilerin karışmış olmaları, Kürt ve Yunan halkında her ne kadar korkular oluşturmuş ve gü-

vensizlik izleri yaratmışsa da; yukarıda belirttiğimiz değişimlerin en önemli yanını oluşturan Kürt sorununda da, Yunanistan'ın somut bir politika saptamasını koşullar zorunlu kılmaktadır.

Böylesine kritik bir dönemde bu kitap; Kürt liderinin kaçırılış operasyonundaki sorulara cevap verme, Kürt-Yunan halklarının aralarındaki ilişkiyi etkileyen ve günümüze kadar kanayan bir yarayı *aydınlatma* amacıyla yazıldı.

Bu olayın olgularının anlaşılması için, ki Yunan halkının çoğunluğunun onur ve gururunun kurban edildiği, sadece trajedinin son pratiklerinin olduğu anlar hariç (benim de olduğum anlardı) ek belgelere yer vermeye karar verdim. Umut ediyorum ki, bu okuyucunun konuyu daha iyi anlama ve kavramasına yardımcı olacaktır.

Bu nedenle kitabın birinci bölümü, Kürtlerin tarihlerinin kısa bir özetini, Kürt Ulusu'nun Bağımsızlık Mücadelesi'nin tarihini, PKK'nin kuruluşu ve lideri Abdullah Öcalan'ın kişiliğini de kapsıyor.

Daha sonra, Yunan-Kürt İlişkileri'nin tarihsel süreci ve benim bu ilişkiler sürecine katılımım; ana olayın boyutları, yani Apo'nun Suriye'den çıkışı ve yolculuğunun sonu olan İmrallı Cezaevi'ne kadar olan süreç anlatılıyor.

Kitabın ağırlıklı olan bölümü, Kenya süreci ve orada gerçekleşen trajedinin sert sahnelerini kapsıyor. Bunu, elçilik binasında “özgür ve kuşatılmış” olarak yaşadığımız günler, Nairobi'de bir kulenin 13. katı, kuşatmadan kurtulma ve Yunanistan'a dönüşümüz izliyor.

Devamında, Yunanistan'a geri döndükten sonra, trajedinin sorumluları ile karşılaştığım dönemin sorunlarını raporumda detaylı belirlemiştim. Sorumluluklarını gizlemek için, kamuoyuna bilinçli ve örgütlü yalan bilgilerin verilmesi, saygın insanların vicdanlarını lekeleme, çamur atma ve eski dönemleri hatırlatan birçok uygulama.

Son bölümde, günümüzde gelişen durumlar işleniyor. *Kürt sorunu önemli bir olgu olarak görünmekte ve bölgedeki genel*

dengeleri de etkiliyor, ki, bu Yunanistan'ı yakından ilgilendiriyor. Her zaman güncel olarak tartıştığım ve 1990'larda da konuyla ilgili devamlı vurguladığım gibi, *“Eğer Yunanistan Kürtler konusunda bir politika oluşturmazsa, sonuç verici bir dış politikası olmayacaktır”*.

Savas KALENDERİDİS

KÜRTLER KİMDİR?

Kürtlerin Ulusal Kimliği ve Demografik Yapısı

Kürtler, Mezopotamya'nın en eski yerleşik sahipleridirler. Ari ırkına mensupturlar ve dilleri Hint-Avrupa dil grubundandır. Kürtler'in, binlerce yıldır yerleşik oldukları geniş coğrafi alan, Türkiye, İran, Irak ve Suriye'nin egemenliği altındadır. Bu bölge dışında, ayrıca eski Sovyetler Birliği ülkelerinin bazılarında, özellikle Kafkasya ve Merkezi Asya'da yerleşik Kürt nüfusu da bulunmaktadır. Kürtler, uzun uzadıya ve geçit vermez sıra dağların bulunduğu coğrafi bir bölgede tarih boyunca yaşadılar ve halen de yaşamaktadırlar. Kürt aşiretlerinin yüzyıllarca değişik devletler bünyesinde onlara bağlı olmaları, birleşik bir ulusal bilincin Kürtler açısından oluşmasını engelledi. 19. yüzyıl boyunca ve 20. yüzyılın başında bölgede hakim olan koşullar ve ilişkiler; eski Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarında, Balkanlar ve Ortadoğu'da ulus-devletlerin doğuşları gözlemlendiğinde, Kürtlerin Ulus olarak doğuşlarına (ethnogenesis) ve gelişmelerine izin vermedi. Bu ulusal doğuş, genel olarak ulusal kurtuluş mücadelesi sonucu oluşacak devlete tekabül etmekteydi.

Tarihsel süreç her ne kadar yukarıdaki gibi de olsa; 15. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar Kürtlerin devlet varlıklarına (beylikler) rastlanmaktadır. Duruma göre de Kürtler, Pers, Arap ve Osmanlı-Türk egemenliği altına yaşamışlardır. 20.

yüzyıl, onlara kendi devletlerini kurmalarına müsaade etmedi (ki, hiçbir zaman uygulanmayan Sevr Antlaşması'nda böyle bir öngörü vardı), ama ulusal uyanışlarının yüzyılı da oldu. 20. yüzyılın başlarında, tarih, şiir ve edebiyat kitapları basılmaya başladı. Bu gelişme derece derece Kürt Edebiyatı'nı da oluşturdu. Teknolojik gelişmeler *Kürt geleneksel müziğinin* gelişmesini sağladı. Ve devletlerin koydukları sınırları aşarak bütün Kürdistan'da ağızdan ağıza söylendi. Bu tarihsel müziğin yolları, Kürdistan'ın yayla ve dağlarına oyulmuştu. Bitmek tükenmek bilmeyen bu zengin müziğin kaynağı, çok çekmiş bir halkın ulusal zenginliğini de oluşturunuyordu. Ulusal merkezin yokluğuna rağmen Kürtler, müzikleri ve edebiyatları ile 20. yüzyıl başlarında, yavaş yavaş birleşik ulusal ve kültürel kimlik konusundaki bilinçlerini oluşturmaya başladılar.

20. yüzyılda, 1946 yılında ilk Kürt Devleti kuruluyor ve sadece üç ay yaşayabiliyor. İkinci Dünya Savaşı'nın bitişinden sonra, Avrupa'da amaçlarına ulaşan Sovyetler Birliği, bu kez Ortadoğu ve İran'da, batının gücünü dengelemeye uğraştı. Bu politika çerçevesinde, diğerlerinin dışında Kürtleri destekleme planını geliştirdiğini de gösteriyordu. Sovyetlerin desteği ile, 22 Ocak 1946'da İKDP lideri Qadı Mihamed, Doğu Kürdistan'ın Mehabad kentinde aynı adla anılan *Kürt Mehabat Cumhuriyeti*'ni kuruyordu. Bu devlet, sadece Azerbaycan ile ilişkiler geliştirebilmiş ve üç ay yaşayabilmişti. Çünkü, Sovyetler Birliği, Kürdistan'ın diğer parçalarında böyle bir ulusal hareket geliştiremedi ve bütünlüklü bir biçimde bu "girişimi" destekleyemedi. Bu dönemin kahramanı ise; uluslararası düzeyde önemli politik çalışmasıyla ve bugün Irak Kürdistan'ında (Güney Kürdistan) oluşturulmaya çalışılan Kürt Devleti'nin varlığının temellerini de atan, Irak Kürdistan'ı ve Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) lideri Molla Mustafa Barzani'dir. Ayrıca, Irak Kürdistan'ında, Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin lideri ve şimdi Irak Cumhurbaşkanı olan Celal Talabani de, önceleri Molla Mustafa Barzani'nin partisinde onun yardımcısı ve genel sekreteriydi.

Birleşik Kürt kimliği, yukarıda anlattığımız gibi 20. yüzyılın başında oluşmaya başlarken, gelişmelerde Erivan Radyosu'nun 1950'lerde başlayan yayınında, sürekli verilen Kürt müziği, Kürtlerin kültürel uyanışında önemli bir durak oldu. Bu olaylar, kültürel ve ulusal kimliğin oluşmasında ön koşullar olarak bütünleşmeyi sağladı ve 20. yüzyılın ikinci yarısında ulusun doğuşunu gündeme getirirken, KDP-Irak, KDP-İran, PUK, Rizgarî, Kawa, Özgürlük Yolu, KUK ve daha sonraları PKK gibi siyasi hareket ve partilerin çalışmalarıyla bu ulusal doğuş desteklendi.

Kuzey Kürdistan'da 1969 sonrası kurulan ve çok kısa sürede kitleselleşen DDKO, Kürdistan'da 1938 sonrasının sessizliğini bozdu. Ancak, ömrü uzun sürmedi, 1971 sonrası ilan edilen Sıkıyönetim ile kapatıldı ve yöneticileri Diyarbakır'da yargılanarak ağır cezalara çarptırıldılar. DDKO'lar, Kuzey Kürdistan'da son derece önemli bir gelişmeydi. Sonraki dönem oluşan Kürt örgütlenmelerinin hemen tümü, bu yapılanma içinden gelen kadrolarla oluşmuştu. 1974 yılında Komal Yayınevi bir kadro hareketi olarak ortaya çıkmış, Kürdistan Tarihi ve Dili, Kültürü vb. düzeylerde sürece önemli ivme kazandırmıştı. Ardından Rizgarî Siyasal Hareketi, bağımsızlık yanlısı olarak Kürdistan'ın 4 parçası için genel bir strateji ile bunun gereklerini yerine getiren ideolojik-siyasal yapılanma yaratmıştı. Yine, Türk "Solu" ile ilişkiler içinde ve federasyon tezi ile Özgürlük Yolu siyasal hareketi devreye girmişti. Gençlik kesiminde ise, önce bütünlük gösteren ve daha sonra belli bir grubun ilişkileri içinde DDKD oluşmuştu. O da süreç içinde Türk "Solu" yanlısı bir eğilim göstermeye başlamıştı. İlegal TKDP'ler çalışmalarını sürdürürken, Çin ve halk hareketi yanlısı Kawa örgütü de oluşmuştu.

Tüm bu örgütlenmeler, 1978 sonlarından itibaren bölünmelere ve ayrılıklara uğramışlardı. Rizgarî'den ayrılan grup Ala Rizgarî'yi, Kawa'dan ayrılan birkaç fraksiyon, Dengê Kawa, Red Kawa vb.'yi oluşturdular. TKSP'den birçok kadro ayrıldı ve başka siyasal hareketler oluşturuldu. TKS de, ondan ayrılan

silahlı bir gruptu. TKDP'ler de bölündüler. KİP ile KUK örgütleri ortaya çıktı (KİP, PKK değildir). Daha sonraları bu örgütlenmeler dışında, küçük bir grup olmasına karşın UKO ismi duyulmaya başlandı. Bu grup, bir süre sonra da APO'cular olarak anıldı. Ve TDKP'den ayrılan KUK ile aralarında silahlı çatışma başlamış, Kürdistan'ın belli yerlerinde, özellikle Güneydoğu'da bazı illerde bu çatışmalar yoğunlaşmıştı.

12 Eylül'e gelindiğinde bütün Kürt örgütleri bölünmüş ve çoğu ülkeyi terk etmiş, Suriye vb. kapılarına dayanmışlardı. Hemen tümü de askeri örgütlenmelere geçmişler, ama Türkiye'ye yönelik somut eylemlilik gösterememişlerdi. Rızgarî'nin kadrolarını bundan ayrı tutmak gerekiyor. Onlar ülkeyi terketmemişler, KKP-ÖK olarak örgütlenerek, askeri eylemliliklere başlamışlardı. Başta İstanbul olmak üzere metropol merkezlerde birçok eylem gerçekleştirmişlerdi. 1983 sonrası kadrolarının büyük bölümü tutuklanıp, yargılandı ve ağır cezalara çarptırıldılar. Geri kalanlar ise, ülke dışına çıktılar. İlk sayısı 1983 Newroz'unda çıkan Yekiti adlı bir yayın organı da vardı, muhteva olarak bütün Kürdistan parçalarını kapsıyordu. 1987 sonrası başta Atina olmak üzere, Avrupa ülkeleri ve Türkiye'de çalışmalarını yürüten bu siyasal hareket, PRK-Rizgarî adıyla bir cephe örgütüyle bir süre daha sürece devam etmişti.

İşte, bu gelişmeler içinde, 1979 sonrası, PKK Kuzey Kürdistan'da diğer grupların siyasi çalışmaları üzerinde bütün alanları rahatlıkla tutmuş, hazır birçok kadroyu da toplayarak örgütlü bir güç olmuştu. Her ne kadar, diğer siyasi gruplar illegal örgütlenmeler olarak sürece devam etmişlerse de önemli bir varlık gösterememişlerdi. PKK, aslında 1983'te Güney Kürdistan'da IKDP ile yaptığı ittifak sonrası, 1984 yazında Türkiye'ye yönelik geliştirdiği silahlı eylemleriyle büyüdü ve yola devam ederek, bugünlere geldi. Bu sürecin de irdelenmesi gerekiyor. Sözüne ettiğimiz bu ittifak, daha sonra IKDP tarafından tek yanlı ortadan kaldırılmış ve kamuoyuna bazı açıklamalar da yapılmıştı.

Son dönemler, basın-yayın alanında da gelişmeler başlamıştı. 1990 sonrası bütün parçalarda, birçok dergi ve yayın dışında, özellikle Kuzey’de günlük gazete de çıkmaya başladı. Bu yayın politikası ülke dışında da sürmektedir. Avrupa’da günlük gazete yayını dışında, önce MED-TV olarak günlük yayın yapan televizyon, daha sonra ROJ-TV olarak yayını sürdürmektedir. Bunun gibi, son dönemlerde MMC, KURDISTAN TV, ZAGROS TV, PUK TV, KURDSAT ve diğerleri de yayın hayatına katılarak, hitap ettikleri ülkelerden bağımsız ortak ulusal bir araç olarak güçlenmeye başlamışlardır. Özellikle, kitlelerin Türkiye’de yasaklarla boğuşarak, en çok çanak anten kullanmaları bu yayınları izlemek amacına yöneliktir.

Bugün Kürtlerin nüfusları net belirtilmemektedir. Nedeni de, 4 parçada Kürdistanı işgal eden devletler, en çok da Türkiye’de nüfus sayımları gerçeği ifade etmiyor. Bu devletler kendi sınırları içindeki Kürt nüfusunu net açıklamıyorlar, bu konuda araştırma yapılmasına da izin vermiyorlar. Bu nedenlerle de sorun aydınlanamıyor.

Kürtlerin 4 parçada bulundukları devletlerdeki nüfusları yaklaşık şöyledir:

Türkiye: 30-32 milyon,

İran: 6-7 “

Irak: 4,5-5 “

Suriye: 1-1,5 “

Toplam Ortadoğu’da Kürdistan nüfusu yaklaşık 41-45 milyona yaklaşmaktadır. En çok nüfus Türkiye’de bulunmaktadır. Türkiye’deki Kürt nüfusunun önemli bölümü de, sürgünler, güvenlik ve iş olanaklarının olmaması vb. nedenlerle batı bölgelerine ve Avrupa’ya yığılmıştır. 10,5 milyon nüfusun batı bölgelerinde olduğu saptanmıştır. En çok da İstanbul’dadır. Bugün yaklaşık 4-5 milyonu bulan nüfus buradadır. Son derece kötü koşullarda ve gecekondu semtlerinde yaşamaktadırlar. Sırasıyla İzmir, Adana, Mersin, Ankara’da da nüfus yığılması çok fazladır.

Örneğin, Türkiye’de nüfus sayımlarında, “Türkçe’den başka dil” biliyor musunuz tarzındaki sorular ile bazı araştırma

merkezlerinin verilerine göre rakamlar saptanmıştır. Kürdistan bölgelerinde “Türkçe’den başka dil” yazanların hemen hemen tümü Kürtçe konuşmaktadırlar.

Ayrıca, Kafkasya ve Merkezi Asya da 1 milyon Kürt yaşamaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde 2 milyona yakın Kürt vardır. Bunun dışında Avustralya, Afrika, Amerika gibi yerlerde de az da olsa Kürt nüfusu bulunmaktadır.

Kürtçe Hint-Avrupa dil grubuna dahildir ve 4 temel lehçeden oluşmaktadır.

En büyük bölümü Kurmanci lehçesidir. Özellikle, Kuzey Kürdistan ve Merkezi Kürdistan’da (buna Güney Kürdistan’ın bir bölümü de dahildir.) Kurmanci lehçesi egemendir. Bu genel Kürt nüfusunun % 70’ini kapsamaktadır.

Sorani lehçesi; Güney Kürdistan’da (Irak parçasında), bugün yaklaşık, 3,5 milyondan fazla nüfus Soranca konuşmaktadır.

Gorani lehçesi ise, Kürdistan’ın Irak-İran sınırına yakın yerleşim bölgesinde yaklaşık 2 milyon kişi tarafından konuşulmaktadır.

Zazaki lehçesi ise, özellikle Kuzey Kürdistan’da (Türkiye parçasında) dört milyondan fazla kişi tarafından konuşulmaktadır.

Kürtler, geleneksel olarak Zerdüş dinine bağlıdırlar. Bu din İslamın ortaya çıkmasından sonra İslama kayarak sınırlanmıştır. Kürtlerin bugün çoğunluğu müslümandır. Bu da mezheplere ayrılmıştır. % 75’i Sünni, % 15’i Alevi, % 5’i Şii ve geriye kalanlar ise Yezidi (Zerdüş), Hristiyan ve diğerlerinden oluşmaktadır. Genel çizgiler ile diyebiliriz ki, Kürtler arasında ulusal ideoloji, dini görüş ve tarikatlara göre daha etkin ve geçerlidir.

Kürtlerin Tarihsel Süreçleri

Kürt kavimlerin, Dicle ve Fırat’ın baştan başa geçtiği ve Yunanlıların Mezopotamya olarak adlandırdıkları geniş alanda ve dağlık olan bölgede ortaya çıkışlarının, tarihin derinliklerinden gelmekte olduğunu ve çok eskilere dayandığını gös-

termektedir. Kürtlerin tarihi kökeninin Ari ırkından olduğu kesin olarak saptanmıştır. Sümerler'in eski yapıtlarında (M. 2000), Guti ya da Kurti denilen bir halktan bahsedilmektedir. Daha sonra bölgeyi işgal eden Asur'lular bu halkı Kurti'ler olarak adlandırmışlardır. Kürtlere akraba olan bir diğer kavim ise, Kassitiler'dir. Bunlar, Zagros Dağları'nın güneyinde ve Babil'de ikamet etmişler ve Akatlar'ı M. 1800'den 1200'e kadar yönetmişlerdir.

Bölgeyi nce Asurlular ve daha sonra da Medler ellerinde tutmuşlardır. Kürtlerin bir kesimi Medler'i kendi ataları olarak kabul etmektedirler. Perslerin egemenliği sürecinde, Ahemenidon Hanedanlığı (MS. 700) döneminde Kürtler, İmparatorluğun askeri güçleri içinde kadrolaşıp, Zerdüşt tapınaklarını koruma görevini almışlardı. Kürtler, Kır ve Dariyus (M. 6 yüzyılda) döneminde, özellikle dil akrabalığı da olduğundan Persler'in önemli ölçülerde etkileri altında kalmışlardı. Çünkü Kürtçe Hint-Avrupa dil grubuna dahildir ve ayrıca Hint-İran grubuna da girmektedir. Kürtler, Ksenefon'un Onbinler'ine karşı da savaşmışlar (M. 400), ayrıca, M. 300 de, Bütün Kürdistan Yunanlılar'ın egemenliğine geçmiş ve yz yıl boyunca, Silifke Yunan Devleti kralının egemenliğinde kalmışlardır. O dönemler bölgede, Melitini (Malatya), Samosata (Adıyaman) ve Edessa (Urfa, Abdullah calan'ın dünyaya geldiği yerin bağlı olduğu il) Yunan şehirleri oluşturulmuştur. Roma ve Bizans İmparatorluk yıllarında, Kürdistan'daki bir çok bölge Roma'nın ve İstanbul'un yönetimi altındaydı. Parta Hanedanlığı döneminde (M. 247- MS. 226), Doğu Kürdistan'da bağımsız ya da yarı bağımsız Küçük Kürt devletleri ortaya çıkmışlardı. Perslerin Sasani Hanedanlığı (MS. 3-7. yüzyıl) döneminde Kürtler, Pers yönetimiyle iyi ilişkiler götürmüşler, halk olarak Mezopotamya'da seçkin bir yere sahip olmuşlardır.

Abbasiler'in (7-9. yüzyıl) ortaya çıkışlarıyla, Kürtlerin Güney Bölgeleri'ni Araplar işgal etmişler, Kuzey-Batı Bölgesi ise, Bizanslılar'ın yönetiminde kalmıştı. Moğolların sürekli saldırıları döneminde, bunlara kesin vuruşu yapan Krtlerdi.

1257 yılında Erbil şehrini savunmak için, Cengiz Han'ın torunu ve Han Magu'nun kardeşi Hulagû Han yönetimindeki kuvvetlerle bir meydan savaşında, Kürtler 20.000 Moğol'u öldürmüşlerdi. Gelecek çağlarda, Osmanlıların egemenliğine geçene kadar, bu bölgede Pers ve Selçuklular'ın egemenliğinde, 16 bağımsız devlette örgütlü ve kendi bölgesel liderlerinin yönetiminde özgürce yaşamışlardır.

15. yüzyılın sonunda, Safavi Hanedanlığı'nın kurucusu (1501-1731) Şah İsmail, bölgesel Kürt liderlerinin elde ettikleri güçten rahatsız olmuş, Pers Krallığı'nın etkisini bölgede güçlendirecek arayışla yapılan saldırılarla, Kürtleri şiddet kullanarak kendine bağlamak istemiştir. Anadolu Yarımadası'nın büyük bölümü, Trabzon (1461) ve Haldiya (1478)'nin işgalinden sonra egemenliği altında bulunan Osmanlı İmparatorluğu, Kürt-Pers çatışmasından faydalanmıştır.

Osmanlılar'ın Kürdistan'da Ortaya Çıkışları

Büyük Komninos Devleti'nin yıkılışı ve Trabzon İmparatorluğu'nun topraklarının Osmanlılar tarafından işgalinden sonra, Osmanlıların işgal edecekleri o zamana kadar Perslerin egemenliğinde olan "Güneydoğu Anadolu Bölgesi", yani Kürdistan Bölgesi kalmıştı. Zalim lakabıyla tanınan Osmanlı Sultanı Yavuz Sultan Selim, Kürdistan'ı işgal edeceğine, Kürt - Pers çatışmalarından yararlanıp, Kürt liderlerle anlaşmış ve onların desteğini alarak Pers'lere karşı büyük bir saldırıya geçmişti. Osmanlı-Kürt Anlaşması'nda rol oynayan bir olgu da, iki tarafın Sünni ve Persler'in ise Şii olmalarıydı. Selim'in yönetimindeki Osmanlı Kuvvetleri, Kürt Kuvvetleri'nin de desteği ile, Şah İsmail yönetimindeki Pers Kuvvetleri'yle Van'ın yakınlarında Çaldıran'da (1514) karşı karşıya gelmişlerdi. Bu savaşta ağır yenilgi alan Persler, bölgeyi terk etmek zorunda kalmışlardır.

Sultan Selim'in 16 Kürt Devleti (Beylikleri) ile yapmış olduğu Anlaşma'nın temel maddeleri şöyleydi;

“- Kürt beyliklerinin Osmanlı yönetimine karşı özerklikleri korunacak,

- Beyliklerin geleneksel yönetim biçiminin devam edeceği ve yönetimin, bölgesel liderlerin miras hakkı yoluyla haleflerine (Veliatlar’ına) geçeceği fermanı (Kararnamesi) Babiali tarafından imzalanacak,

- Kürtler, Osmanlı İmparatorluğu’nun yapacağı savaşlarda onlara destek vereceğini taahhüt ediyorlardı,

- İmparatorluk, Kürtleri her türlü dış tehlike ve tehditlerde koruyacağı güvencesini veriyordu,

- Kürtler, Osmanlı yönetimine istenilen vergileri verme zorunluluğunu taahhüt ediyorlardı,

- Bu Anlaşma, Yavuz Sultan Selim ve onun egemenliğini kabul eden Kürt Beylikleri arasında yapılıyordu”.

Yavuz Sultan Selim’in oğlu Kanuni Sultan Süleyman onun yerine geçtiğinde (1520) ise, yapılan bu Anlaşma ters bir yönde gelişmeye başlamıştı. Büyük başkomutan ve kuvvetli bir kişiliği olan Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı İmparatorluğu’nun sınırlarını; Kafkaslar, Macaristan, Viyana, Afrika ve Arap Yarımadası’na kadar genişletirken, 16. yüzyılda Osmanlı Yönetimi’nin etkisini safha safha Kürdistan’da da artırmaya başladı. Ama, Kürt feodal sistemini zayıflatmadan bunu yaptı. Ki, bu yönetim 17 ve 18. yüzyıllara kadar devam etmiştir.

Osmanlıların bu dönemde, Kürt Aşiret Reisleri’ni hesaba katarak ve ödüllendirerek, onlarla çatışmaktan kaçındıklarını söyleyebiliriz. Kürtler de kendi açılarından, geleneksel iyi ilişkileri ve ortak çalışmalarını, -Osmanlılar dışında- Persler’le, Ermeniler’le ve diğer Hristiyan milletlerle (Süryaniler, Nestoryan’lar, Monofisi’ler vb.) devam ettirmişlerdir.

19. Yüzyıldaki Kürt İsyanları.

19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu, bölgesel liderlerin çıkarlarına dokunan düzenlemelere gidince, ilk politik nitelikli isyanlar başladı. İlk ciddi ayaklanma, Baban’da 1806’da Ab-

durrahman Paşa'nın liderliğinde patlak verdi Bu ayaklanmayı Osmanlılar, diğer Kürt Aşiret Reisleri' nin yardımları ile bastırmışlardı.

İkinci önemli ayaklanma ise, 1830'da başladı ve 1836'ya kadar devam etti. Bu ayaklanma, Soranlar'ın Reisi (Güney Kürdistan) Mir Muhammed tarafından başlatılmıştı. Osmanlılar, ordularıyla başaramadıklarını (altı yıl boyunca büyük kayıplara uğramışlardı), hile ile başardılar. Kürtlerin dini lideri Molla Hattı'ye baskı uygulayarak, dini bir ferman çıkarmasını istemişlerdi. Bu Ferman'da; *"Sultan'ın ordularına karşı savaşanlar, inançsız olarak kabul edileceklerdir"* belirlemesi ile isyanı bastırmayı başarmışlardı.

Kürt İsyanları içinde 19. yüzyılda en önemli yeri olan Botan İsyanı'dır. Botan Bölgesi'nde, yani bugünkü Güney ve Kuzey Kürdistan parçalarını (Irak-Türkiye sınırı) ayıran "sınır"da, Bedirhan Bey'in liderliğindeki bu İsyan, 1839 yılında düzenlenen Hattı Şerif Kararnameleri'ne tepki olarak başlamıştır. Botan İsyanı 1840'dan 1847'ye kadar devam etmiş, Osmanlılar bu İsyanı, Bedirhan'ın yeğeni Yezdan Şer'i yanlarına alınca bastırabilmişlerdir.

Ama, 1855 Rus-Osmanlı Savaşı içinde, isyan etme sırası bu kez Yezdan Şer'e gelmişti. Yezdan Şer, hemen hemen Kürdistan'ın bütününe özgürleştirmişti. Yanlışı ise, Osmanlılara inanmasıydı. Babıali'ye pazarlıklar ve görüşmeler yapmak için gitmiş, sultan orada onu tutuklayıp cezaevine yollamış ve isyan da sona ermişti. Kürtlerin o dönem son ve önemli isyanı, 1880 yılında Şeyh Ubeydullah tarafından başlatılmıştı. Ancak Osmanlılar, Persler tarafından kuşatılmış bir durumdayken, İsyan bayrağını indirmeye karar vermiştir.

19. yüzyıldaki Kürt İsyanları'nı değerlendirirken, Osmanlı Yönetimi'nin bu isyanları bastırmak için orduyu kullanmak dışında, Kürt Beyleri'ni ve Kürtlerin dini duygularını da kullandıklarını belirtmek gerekiyor.

Abdulhamit, Jöntürkler ve Kürtler.

19. yüzyılın sonlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma döneminde, Jöntürkler'in teorisyenleri Kemalizm'in öncülleri, Küçük Asya Yarımadası'nda "*tek devlet, tek dil, tek din*" üçlüsüne dayanan ve Müslüman Ulus'un yaşadığı bir yeni ülkeyi oluşturma planlarını gerçekleştirmek üzere ortaya çıkmışlardı. Osmanlı İmparatorluğu dini bir devlet olup, temsilcisi de Muhammed'in halefi ve her zaman Babıali'de olan sultandı. Uluslar o dönem ulusal kökenlerine göre değil, dini kimliklerine göre belirleniyorlardı. Örneğin, Müslüman Ulus, Roma Ulusu gibi. Bu nedenle, Jöntürkler'in "Tek Din"den kasıtları Müslüman Ulus'tu ama, Jöntürkler'in planı halifeliliğin kalkması ve Müslüman Ulus'un da Türk Ulusu'na dönüşmesiydi. Bu ulus, "Aşağı Uluslar" olarak nitelediği ve yeni kuracağı devletin egemenliği altında "misafir edeceği" Kürtler'i, Araplar'ı, Çerkezler'i, Lazlar'ı, Bosnalılar'ı, Arnavutlar'ı ve Balkanlar'daki diğer Müslümanlar'ı aşamalı olarak asimile etmeyi amaçlıyordu. Jöntürkler'in planlarının temelinde, "Aşağı Uluslar"ın asimilesi vardı. Bunu hızlandırmak için de, gizli, kapaklı merkezi bir iktidarın oluşması gerekiyordu. Ve bu iktidar, son hedefleri için amansız her tür şiddeti işleten bir temelde olmalıydı.

İşte, Sultan II. Abdülhamit, 1890'larda bu plan çerçevesinde Osmanlı Devleti'nde yeni düzenlemeler yaptı. Bu yapıların temelinde, Küçük Asya'daki (Önasya) Ermeniler'in, Yunanlılar'ın, Asurlular'ın ve Pontuslular'ın yokedilmeleri; Kürt beyliklerine yüksek rütbeler vererek, Kürt halkını da Osmanlı Sistemi'nin bünyesine katmaktı. Böylece, Bedirhan Bey'in oğlu Bahri Bey, Abdülhamit'in yaveri; Kürt İsyanı'nın lideri Ubeydullah'ın oğlu Abdulkadir de, Osmanlı Senatosu'nun başkanı ve Devlet Divanı lideri olmuşlardı. Bu ittifak "stratejisi" çerçevesinde Abdülhamit, savaşçı Kürtler'den meşhur Hamidiye Alayları'nı oluşturmuştu. Bu alayların ilk hedefi de, Babıali Kanunları'na boyun eğmeyen ve güçlü ya-

pıları olan Kürt beyliklerine yönelmek olmuştı. Daha sonra da Ermeni halkına yönelmiş, Kürtler ve Ermeniler arasında yazılı olmayan, ama tarihin derinliklerinden gelen dostluk anlaşmasını kırmışlardı.

Kürtler Bizi Katlettiler mi?

Jöntürkler'in egemenliğinden (1908) bir yıl sonra, Hamidiye Alayları feshedilmişti. Ancak, Jöntürkler'in Osmanlı İmparatorluğu'na yerleştirdikleri komplocu mekanizmalar, *"tek devlet, tek dil ve tek din"* planını gerçekleştirmek için harekete geçmişlerdi. Bu plan çerçevesi içinde 1914-1923 döneminde, *Ermeniler'in, Süryaniler'in, Yunanlılar'ın, Pontuslular'ın Trakya ve Küçük Asya'daki katliamlarını* gerçekleştirmişlerdi. O dönem, Kürt halkının çoğunluğu değil küçük bir kesimi de, katliamlara ister dini-ideolojik nedenlerle olsun, ister yağmalarda zenginlik elde etmek için olsun, katılmışlardı. Ancak buradan yükselerek, bazılarının sürekli duygulara hitap ederek söyledikleri gibi, *"Kürtler Türklerle birlikte bizi katlettiler"* düşüncesi doğru kabul edilemez. Bu anlayış, tarihin gerçekliğinden de uzaktır.

Bir konuyu da vurgulamak zorunluluğu var. O dönem, Küçük Asya'daki Hristiyan nüfusun kovulmasında Kürtlerin bir bölümü Jöntürkler'in yanında yer alırken, bir çok Kürt de, Anadolu ve Kürdistan içlerine doğru bitmek bilmeyen ölüm seferinde, çok zorluk çekmiş olan Yunanlılar'a evlerini açmışlar ve misafir etmişlerdi. Amasya'dan başlayan ve Lübnan'ın Trablusşam şehrine kadar süren sürgün kervanının gidişi sırasında, bir dönem kış olması nedeniyle Diyarbakır'da konaklamışlar ve 1921 yılına denk düşen bu yolculukta olanları bana bizzat kendi akrabalarım anlatmışlardı. Bunun en canlı tanığı da Halo Teyzem'in kendisidir. Ve kendi kişisel tarihini *"Adımı Bile"* adlı kitabında yazdı.

Ayrıca, aynı dönemde Yunanlılar Pontus Bölgesi'nde Topal Osman'ın başı bozuk ordularından yaka silkerken, Sivas

Vilayeti'nin Koçgiri bölgesinde alevi Kürtler ayaklan- mışlar- dı. O zaman 1921 baharında, düzenli Türk Ordusu Küçük As- ya Cephesi'nde Yunan Ordusu'na karşı meşgul olduğundan, Topal Osman Rize'de oluşturduğu “47 Gönüllü Alayı” ile is- yan eden Kürtlerin üzerine yürümüştü. Topal Osman'ın saldı- rısı ile Koçgiri İsyanı kana boğulmuştu. Bazı tarihçi ve yo- rumcular, yenilgiyi yalnız bunlara bağlamıyorlar. Kürtlerin aralarında bölünmüş olmaları, Koçgiri Hareketi'nin yalnız bı- rakılmasının da yenilgide rolü olduğu konusunda geniş bir mutabakat var. Nitekim o dönem, KTC (Kürt Teali Cemiyeti) ılımlılar ve radikaller olarak ikiye bölünmüş, radikaller ba- ğımsızlık yanlıları olup, ılımlıların Mustafa Kemal'le ortak hareket etmelerini de şiddetle eleştirmişler, aralarında uzlaş- maz çelişki ve çatışmalar ortaya çıkmıştı. Bunu daha da de- rinleştirmek mümkün. KTC dışında, TİC (Teşkilat-ı İçtimaiy- ye Cemiyeti) radikaller tarafından kurulmuştu.

1919 Mayıs'ında önemli bir gelişme oldu. Bu gelişme Yu- nan Müttefik Kuvvetleri'nin Küçük Asya'ya çıkışlarıyla da eş zamanlıydı. İstanbul'da KTC, Kuzey Kürdistan'da önemli şah- siyetler tarafından kurulmuştu. Bunlar arasında, Birinci Dünya Savaşı süresince İstanbul'a gelmiş yerleşmiş soylu Kürt ailele- ri, aydın-bürokratlar ve okumak için gelen öğrenciler sayılabi- lir. Bunları, mevcut yönetimden Kürt olarak duydukları rahat- sızlıklar ve milliyetçilik duyguları biraraya getirmiş ve KTC'yi oluşturmuşlardır. Bazı kaynaklar bu cemiyetin kuruluşunun 17 Aralık 1918 olduğunu belirtiyorlar. Cemiyetin kısa sürede Di- yarbakır, Elazığ, Bitlis, Muş, Erzurum gibi Kürdistan illerinde şubeleri açılmış ya da temsilcileri oluşmuştu. Cemiyetin üyeleri Müttefik Güçler'in yanında yer alarak, Mustafa Kemal'in baş-lattığı “*Ulusal Kurtuluş Savaşı*”na karşı olduklarını belirtmiş- ler, Kürtlere de, yapılacak olan ulusal seçimlere katılmamaları çağrısında bulunmuşlardı. Ayrıca, Van, Bitlis, Diyarbakır, Ela- zığ (Harput) vb. illeri ve çevresinde kurmak istedikleri Kürt Devleti için, Kürtlerin güçlerini birleştirmelerini de istemişler- di. Mustafa Kemal ise, ortak dini bir daha yardım için kullana-

rak ve Kürtlere otonomi sözü vererek, bir çok Kürt Beyi'ni yanına almayı başarmıştı. Böylece, 23 Nisan 1920'de "Türkiye Büyük Millet Meclisi"nin (TBMM) kurulmasıyla, bu örgüt dağılmış ve üyelerinden birçoğu Avrupa'ya ve Güney-Güneybatı Kürdistan'a kaçmışlar, sığınmışlardı.

Sevr Antlaşması ve Kürdistan

10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevr Antlaşması'nda, Müttefik Güçler, 62 ve 64. Maddelerin öngördüğü koşullar gereği, Kürtlere yakın tarihte ilk defa kendi devletlerini kurma olanağı verdiler. Antlaşmanın ilgili maddelerinde Kürtlerle ilgili öngörülen koşullar şöyleydi:

"Madde-62: İstanbul'da kurulacak olan komite üç üyeden oluşacak ve bu üyeler, İngiltere, Fransa ve İtalya hükümetleri tarafından atanacaklar. Komite, altı ay içinde geçerli anlaşmaya göre, Doğu'da Fırat, Güney'de sonradan belirlenecek olan Ermenistan'ın güney sınırlarına, Kuzey'de Türkiye, Suriye ve Mezopotamya sınırları içinde hakimiyeti olan Kürt unsurların bulunduğu bir bölgede, bölgesel otonomiyi oluşturacak,

Madde-64: Eğer, bu anlaşmanın başlamasından sonraki bir yıl içinde, 62. Madde'de sıralanan ülkelerde yaşayan Kürtler Birleşmiş Milletler Konseyi'ne başvurarak, çoğunluğun Türkiye'den bağımsız olmayı istediklerini gösterirlerse; eğer Konsey, bu nüfusun bağımsızlığı kurmak için şartların olgun olduğuna karar verirse, o zaman Türkiye, bu bölgelerdeki haklarından vazgeçerek görevini üstlenir. Türkiye haklarından vazgeçtikten sonra, eğer Musul'u da içine alan, Kürdistan'da yaşayan Kürtler bağımsız bir devlet kurmak isterlerse, müttefik güçler hiçbir itiraz ve koşul önermeyeceklerdir.

Ancak, Anadolu'daki M. Kemal Hareketi'nin kuvvetlenmesiyle, Avrupa ülkeleri yeni yönetimle ilişkiye geçtiler ve

Amerika Kongresi önerilen maddeyi reddetti. Böylece, Sevr Antlaşması kağıt üzerinde kaldı.

Lozan Antlaşması ve Kürtler

Yunan-Türk Savaşı'nın devamı (1919-1922) boyunca Mustafa Kemal, bir çok defa Kürt liderlerle ilişkiye geçip, onların hiç olmazsa tarafsız kalmalarını sağlamak ve devamında yardımlarını alıp savaşı zaferle sonuçlandırmak, sonrasında *Kürt-Türk Federasyonu* kurmak düşüncesindeydi. Bu sözleri çerçevesinde, birçok Kürt Aşireti Mustafa Kemal'i destekleyip, Büyük Millet Meclisi'ne katılmayı (1920) kabul etmişlerdi. Onları inandırmak için, Mustafa Kemal, Kürdistan'a gitti ve yeni devletin kurulmasına yardım ederlerse, Kürtlere, yönetim ve yasa önünde eşit haklara sahip yaşayacaklarını belirtti.

Kürtler gelecek kritik yıllarda, asgari bir politik örgütleri ve eylemlilik içinde politik liderleri olmadığından, uluslararası ilişkilerdeki deneyimsizlikleriyle dünyada ve Milletler Topuluğu'nda oynanan politik oyunları anlamayı başaramamışlardı. Lozan Antlaşması'nın hazırlık görüşmelerine (Kongre, 20 kasım 1922'de başlamış. Şiddetli tartışmalar nedeniyle, 23 Nisan 1923'de tekrar başlamak üzere 4 Şubat 1923'de kesilmişti.) taraf olarak davet edildikleri halde, 24 Haziran'da Antlaşma Metni'nin son hali imzalanırken Mustafa Kemal'e güvenmişlerdi. M. Kemal ise, Kürtlerin resmi temsil hakkını yazılı olarak onlardan alıp, kendi zimmetine geçirmiş ve İsmet İnönü'nün onları pazarlıklarda temsilini sağlamıştı.

Böylelikle, Lozan Antlaşması Metni'nde Kürtlerden hiç bahsedilmedi. Kemal'in yapacağı yasalar ve yönetimindeki halklarla ilgili verdiği sözler lafta kaldı. Çünkü, bütün çabası "ulus devletini" kurmaya yöneliyordu. Oysa, *temelde bünyesindeki vatandaşların 32 ırkın oluşturduğu çok uluslu bir mozaik olmalarına* karşın bunu yapmaya çabalıyordu. Nitekim, Halifelik lağvedilerek (3 Mart 1924), Müslüman olan ulus otomatikman Türk Ulusu'na çevrildi ve "Türkiye Cumhuriye-

ti” böylece kurulmuş oldu. Ve aynı gün çıkarılan bir kararname ile, bütün Kürt birlikleri kanun dışı bir konuma getirildi. Kürt Dili’nde çıkarılan yayınlar ve Kürt Dili’nin okullarda öğrenilmesi yasaklandı. Yeni ulus-devleti, Kürtlerin politik örgütsüzlüğü, Yunanlılar, Ermeniler ve Süryaniler’in yıkıntıları ve kanları üzerine kurulurken; artık dört ayaklı temele dayanıyordu: “*tek devlet, tek ulus, tek dil ve tek din*”.

1923 Sonrası Kürt İsyanları

Yukarıda söylediğimiz gibi, Lozan Antlaşması’ndan sonraki günler verilen sözler unutulmuştu. Ve ardından da siyasi asimilasyon politikası başlatılmıştı. Kürtler, aldatıldıklarını anlar anlamaz, askeri olarak karşı durmaya başladılar. 10 yıl süren başkaldırı ve devrim dönemine girmiş oldular.

İlk Kürt başkaldırısı, Hakkari-Diyarbakır arasındaki bölgede Ağustos 1924’de başladı. Nasturi Kürtleri, Türk yönetimine karşı silahlarını çevirip, birçok bölgenin yönetimini ele geçirdiler. Bunun üzerine Türk Ordusu, Kürdistan’daki gücünü geliştirdi ve daha sonra detaylı, yaygın bir biçimde 1924 Kasım’ına kadar saldırılarını sürdürdü. Nasturi Kürtleri’nin mücadelesi ve devrimi kana boğuldu.

İkinci başkaldırı, 1925 Şubat’ında patladı. 13 Şubat’ta, Kürtlerin siyasi ve dini lideri Şeyh Sait, Mustafa Kemal Hükümeti’ne başkaldırarak, başta Diyarbakır, Bingöl, Muş, Derim, Bitlis, Van olmak üzere 12 şehri kapsayan bölgeyi özgürleştirdi. Bu ayaklanma, PKK’ninkinden sonra en önemli ayaklanma olarak değerlendiriliyor. Ve Ankara’yı, Mustafa Kemal’in kendisini çok huzursuz etti! O da, isyanı bastırsın diye, büyük bir askeri operasyon başlattı. 62 gün boyunca, 13 Şubat’tan 15 Nisan’a kadar, savaş alanındaki askeri güçlerin Kürtlere saldırılarını bizzat kendisi Ankara’dan yönetip, isyanın sonucu olan 31 Mayıs 1925’e kadar sürekli yöneticilere direktifler vererek askeri hareketi sonuçlandırmıştı. Kürt devrimcileri hiçbir yerden yardım alamadıkları için yenildiler.

Ayaklanmanın lideri Şeyh Sait ve arkadaşları (47 kişi) Diyarbakır'da kurulan olağanüstü "*İstiklal Mahkemeleri*"nde yargılanıp, örnek olsun diye de asıldılar.

Şeyh Sait İsyanı'ndan sonra sırasıyla gerçekleşen isyanlar;

- Reşkotan ve Raman (9-12 Ağustos 1925),
- Sason (1925-1937),
- Ararat (16 Mayıs-17 Haziran 1926 ve 13-20 Eylül 1927),
- Koçuşığı (7 Ekim-30 Kasım 1926),
- Mutki (26 Mayıs-25 Ağustos 1927),
- Bicar (7 Ekim-17 Kasım 1929),
- Resul (22 Mayıs-3 Ağustos 1929),
- Tendürek (14-27 Eylül 1929) ,
- Savur (20 Mayıs-9 Haziran 1930),
- Zeylan (20 Haziran-Eylül 1930),
- Oramar (15 Temmuz-10 Ekim 1930),
- Pülümür (8 Ekim-14 Kasım 1930),
- Menemen (23 Aralık 1930),
- Dersim (1937-1938).

APO VE KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ (PKK)

1938 Dersim Ayaklanması'ndan PKK'ye Kadar Olan Dönem.

Dersim İsyanı (1938)'nin bastırılmasından sonra, onyıllık bir süre, Kürtlerde herhangi bir hareketlilik gözlenmedi. Türkiye'de tek parti sisteminin işlemlerini sağlayıcı *acımasız mutlakiyetçi bir rejim* hüküm sürüyordu. Bununla birlikte, aynı zamanda Türkiye'de bulunan diğer ulus ve dini gruplar üzerinde de, devlet güçleri politik terör ve asimilasyon uyguluyordu. Bu politika çerçevesinde, bütün dünyaya felaket getirmiş olan İkinci Dünya Savaşı'na da bulaşmış ve Yunanistan Nazi İşgali altındayken, bu kez de Türkiye, “kurnaz tarafsızlık” tavrıyla, ünlü “*Varlık Vergisi*”ni meclisten çıkarmakla meşgul olmuştur (11 Kasım 1942). Kemalizm'in amacı (ki, bugüne kadar gelen bir amaçtır), “tek din” temelinde bütün Hristiyanlar'ın yok edilmesidir. Böylece, “*Anadolu Cüretkarlığı*” ile, insanlığın faşizm ve nazizm'le savaştığı bir dönemde, kesinlikle ırkçı-faşist rejim İstanbul Rum Topluluğunun gelişim ve yaşamına kesin bir darbeyi vurarak, kaldıramıyacakları vergiler koyuyordu. Bu kanunla birlikte, birçok Yunan işyeri kapanmış ve yüzlerce İstanbul Rum'u tekrar *Amele Taburları*'na, meşhur katliamın Çalışma Taburları'na katılmak zorunda kalmışlardır. Bu biçimde kişisel çalışmalarıyla “Türk Devleti'nden çaldıklarını” vergilerle ödüyorlardı! Kemalistler

ve milliyetçi gruplar, bu işlemlerin yanısıra “vergi kaçakçısı!” Yunanlıların toplumsal teşhirine de yöneliyorlardı.

Kürtlerin bu dönemde içlerine kapandıklarını söyleyebiliriz. Ancak, gruplaşmalarının ilk adımları politikleşmeye doğru 50’li yıllarda oluyor. Bunlar olduğu zaman ise, Eylül Cınayetleri, 5-7 Eylül 1955’de İstanbul’lu Rumlar’a karşı saldırı ve yağmalamalar gerçekleşmişti.

Kürtlerde de politik gruplaşmalar ve hareketlilik için 60’lı yıllar karar yılları oldu. 1968 Mayıs’ında Türkiye Üniversiteleri’nde, bazı haklar konusunda talepler ve demokrasi tohumları atılmaya başlanmıştı. Türkiye’nin değişik coğrafi bölgelerinden, değişik din ve ulusal gruplardan öğrenciler, öğrenci birlikleri ve derneklerinde kadrolaşp, özellikle İstanbul ve Ankara’da güçlü bir öğrenci hareketi oluşturmuşlardı. Demokrasi, insan hakları ve ifade özgürlüğü talepleri ile mücadele eden sol öğrenci grupları arasında, Kürt öğrenci grupları da ortaya çıkmış ve kendi tarihleriyle ilişkileri sorgulamaya başlamışlardı.

1970 sonrası hareketlenen Üniversite’ye, Urfa’dan, Aleksandros’un Edessa’sından bir genç de katılıyordu. Önce İstanbul Hukuk’a ve daha sonra da Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi’ne kaydını yaptıran bu genç, gelecek yıllarda Dünya Kamuoyu’nu ve özellikle de Türk Devleti’ni çok meşgul edecek biriydi. Kemalist Türk Devleti’ne karşı başkaldırma cesareti gösteren, halkının Osmanlı-Türk tarihinde uzun sürecek devrim mücadelesini götüren o insan, Abdullah Öcalan’dı.

Apo Kimdir?

Abdullah Öcalan 1949’da, Kuzey Kürdistan’ın Urfa iline bağlı Halfeti ilçesinin Ömerli köyünde dünyaya geldi. Babası Kürt, annesi Türk’tü. Ama büyük ihtimalle Ermeni asıllıydı. Ana Dili Kürtçe’ydi. Türk Dili ile ilk defa, 1956’da Ermeni köyü olan Cebin’de ilkokula yazıldığında karşılaşpıyor. Hergün okula yürüyerek gidip geliyor. Başarılı bir öğrencidir. İlkoku-

lu bitirdikten sonra, ortaokula Nusaybin'da (Asurlular'ın eski Nisivi) devam ediyor. Ortaokulu bitirdikten sonra, askeri liseye girmek için yazılı imtihana katılıyor. Büyük ihtimalle Kürt olduğu için giremiyor. Bu, onun etnik kökenini anlamasını sağlayan ilk olaydı. 1966'da imtihanla Ankara Tapu Kadastro Lisesi'ne giriyor. Orada okuduğu dönem, politik düşünceleri gelişmeye başlıyor ve ilk mücadelenin çekirdekleri bu dönemde oluşuyor.

1968 Mayıs Rüzgarları Türkiye'de de esmeye başlıyor. Öcalan Ankara'da lise ikinci sınıftadır. Bu eylemler Öcalan'ı da etkiliyor. 1968 Ekim'inde Hulusi Turgut'un Molla Mustafa Barzani ile yaptığı söyleşiden de etkileniyor. Söylediğine göre, bu söyleşiden Kürt sorununun siyasi boyutunu kavlıyor. O dönem Huberman'ın "*Sosyalizm'in Alfabeti*" kitabını da okuyarak, sosyalist ideoloji ile birleştiriyor. 1969'lara geldiğinde, o da sol gençlik hareketi içinde politik olarak kendini ifade etmek için Kürt yoldaşlar aramaya koyuluyor.

Döneme ilişkin şu bilgileri de eklemek gerekiyor. Kürt gençliği de 1968 yılı Üniversitelerde en önde vuruşuyordu. Bu eylemler içinde Türk "Sol"u ile ayrışma da başlamıştı. Daha sonra Doğu Kültür Dernekleri Federasyonu örgütlenmesi çalışmaları ile ayrı örgütlenme gündeme gelmişti. Sol, sosyalist, sosyal-demokrat, liberal, milliyetçi vb. çizgilerin hemen tümünde yer alan militan Kürt gençlerinin biraraya gelmeleri süreci hızla sürüyordu. 1968 rüzgarları, tabiri caizse somut programlara, eylemliliklere dönüşmüştü. Türkiye'nin sorunları, hak talepleri gibi Kürtlerin de talepleri gündeme oturmuştu. Kamuoyu da bütün bu gelişmelerden haberdardı. Bu çalışmaların ardından çok önemli kitlesel bir hareket ortaya çıkıyor, hem Batı'daki Kürt gençlerini, hem de Kürdistan'daki kitleyi kucaklıyabiliyor. Bu, DDKO hareketidir. 1969 ortalarında kuruluşu tamamlanıyor ve faaliyetleri başlıyor. Bundan önce de TKDP'nin illegal çalışmaları var. Yani, sözü edilen süreçte, 1968 rüzgarları dışında, Kürtlerle ilgili bu

gelişmelerin etkileyici olduğunu belirtmek gerekiyor. Tarihsel süreç bakımından son derece önemlidir.

DDKO'lar ve yöneticileri ile ilgili 1970 Operasyonu sonrası dava açılmıştı. Yöneticilerinin büyük bölümü cezaevine konulmuş ve yargılamaları başlamıştı. 12 Mart 1971 Askeri Darbesi sırasında DDKO sanıklarının bir bölümü, Türk "Solu" ndan tutuklu olanlarla Ankara Merkez Cezaevi'ndeydiler. Ankara'da yargılanmaları devam ediyordu. Daha sonra, Dosya Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'ne görevsizlikle gönderildi ve orada daha kapsamlı DDKO Davaları başladı. Türk "Solu"ndan tutuklu olanların tümü 12 Mart 1971 itibariyle tahliye oldular. İçlerinde daha sonraki dönem birçok örgütlenmede adı geçen unsurlar da vardı. DDKO'lar daha sonra, duruşmalar sırasında mahkeme kararı ile kapatıldılar. Kapatılmaları herhangi bir faaliyetle ilgili değil, genel olarak sıkıyönetimin bölücülük faaliyetleri nedeniyle toplu bir kapatma kararıydı ve Askeri Darbe'nin uygulamasıydı. Kürt sorunu ile ilgili devlet politikası gereği idi ve tutuklu sanıkların direnişi, savunmaları vb. ile de ilgiliydi. Kapatılma olayı ayrıca büyük provokasyonlarla yapılmıştı.

1969'ların sonunda Ankara'daki Kadastro Lisesi'nden mezun olan Öcalan, Diyarbakır'a gidiyor ve orada Tapu Müdürlüğü'nde çalışmaya başlıyor. Bu çalışmaları sırasında orada, bir yandan devletle Kürtlerin ilişkilerini, öte yandan zengin toprak sahipleriyle topraksız yoksul Kürtlerin sınıfsal çelişkileri ve ilişkilerini inceleme fırsatı buluyor. Edindiği tecrübeler, onun ideali olan Bağımsız ve Demokratik Kürdistan için düşüncelerinin ve entellektüel mayanın değerli araçlarını oluşturuyorlar.

Öcalan, 1971 yılında İstanbul'a giderek Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırıyor ve bir öğrenci yurduna yerleşiyor. Burada, Lenin'in "*Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı*" kitabını okuyor. Ve bu kitaptaki teorik önermeleri Kürt Ulu-su'na uygulamayı kararlaştırıyor. Bu düşünceler temelinde, Kürtlerin Kendi Kaderlerini Tayini Hakkı'nda bir araştırma-inceleme de yapıyor. İstanbul'daki çevrede henüz Kürtlerin

pek fazla olmadıkları (!) Öcalan'ı tatmin etmiyor ve oradan ayrılıp Ankara'ya yerleşiyor. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni terketmeden, 1971 sonlarında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi sınavlarına giriyor ve kazanıyor. Bursla öğrenimine Ankara'da devam etmeye başlıyor. Bu arada, felsefe, politik tarih ve bölge halklarının tarihini araştırıyor. Marksist-Leninist çerçevede hareket eden ve önemli bir bölümü Kürt halkının Kaderini Tayini çıkışını kucaklayan, kendi ideolojisini oluşturmaya başlıyor. Bu temelde öğrenci hareketi içinde enerjik bir çalışmaya girişiyor.

Öğrenci olduğu bu dönemde, Marksist-Leninist bir örgüt olduğunu söyleyen THKP-C ile ilgileniyor. 1972 Nisan'ında "Şafak Grubu"nun bildirisini dağıtırken yakalanıp, tutuklanıyor. Ankara Mamak Askeri Cezaevi'ne konuluyor, 7 ay tutuklu kaldıktan sonra tahliye oluyor. Cezaevi'nden çıktıktan sonra, kaygılı bir ruh hali içindedir. Teorik eğitimle, özgürlüğü seven ve inançlı gençler aramaya başlıyor. Görüşlerini yaymaya, Diyarbakır ve Kuzey Kürdistan'ın diğer şehirlerinde yol arkadaşları ediniyor.

1973'ün 1 Mayıs'ında altı arkadaşıyla ilk toplantısını yapıyor. Bu toplantıda, bağımsız Kürdistan görüşü ortaya atılıyor. Toplantıya katılanlar, Abdullah Öcalan'ı doğal liderleri kabul ediyorlar ve şu noktalarda anlaşıyorlar;

"Doğu ve Güneydoğu'daki Türkiye'nin şehirleri Kürdistan'ın bir parçası ve işgal altındadır. Bu nedenle illegal bir örgütün kurulup, bu bölgelerin işgalden kurtarılıp ve bağımsız bir Kürdistan'ın kurulması zorunludur".

Bu dönemde aynı zamanda, Türk Devleti tarafından ekonomik olarak desteklenen aşırı sağ-faşist öğrenci örgütleri de üniversitelerde ortaya çıkmaya başlıyorlar. Devrimci, sol kesimin örgütü olan ADYÖD de bu dönem kuruluyor.

Apo'nun çalışmaları devam ediyor. 1975'de yoldaşı Mehmet Hayri Durmuş ile birlikte, "*Kürdistan Devriminin Yolu*" adlı 68 sayfadan oluşan ve gruplarının mücadele ön program

taslağını kaleme alıyorlar. Ayrıca, örgütün çekirdeği 1975 sonlarında oluşuyordu. 1976 başlarında ise, örgütün çalışmalarının Kuzey Kürdistan'a yayılması kararı alınıyor. Bu karar çerçevesinde, örgüt, kadrolarını *Antep, Urfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Elazığ, Bingöl, Dersim, Kars* ve *Ağrı*'ya gönderiyor. Bu kadrolar, özellikle kendi akraba çevreleri de dahil olmak üzere, gençleri örgütleyip, Kürdistan'da örgütün ilk alt yapısını da oluşturmuyorlar.

Apo, örgütün üst kadrolarını, 1977 yılında Ankara MMO'nun binasındaki salonda topluyor ve bu toplantıda eylemliliklerinin genel ideolojik çerçevesi belirleniyor ve değerlendirilmesi yapılıyor. Aynı toplantıda, Kürdistan'daki koşulların uygun olduğu düşünülerek, Apo'nun lider olarak örgütün bazı bölge guruplarını ziyaret etmesi, toplantılar yapması ve diğer bölgelerdeki kadrolarla da tanışması kararı alınıyor. Bu karar sonucu Apo, Ağrı, Kars, Dersim, Karakoçan, Diyarbakır ve Antep'e gidip 30-40 kişilik toplantılarda konuşmalar yapıyor. Devrimci hareketin oluşturulması için varolan şartların açıkca olgunlaşmaya başladığı ortada. Böylece, 1977 yılında Apo ve arkadaşları bir program ve 1978'de de PKK'nin tüzüğünü hazırlıyorlar.

PKK Nedir?

PKK, (Partiya Karkêran Kurdistan), 27 Kasım 1978'de kuruldu. Kuruluş Kongresi, Diyarbakır'ın Lice ilçesi Fis köyünde (şimdi Ziyaret) gerçekleşti. Bu kongrede Abdullah Öcalan, PKK'nin kurucusu ve Genel Başkanı seçildi.

Aynı yılın sonlarında, Türk Devleti, 19 Aralık 1978'de Maraş'ta büyük bir provokasyon düzenledi. Aşırı sağcı olarak bilinen bazı unsurlar, 111 Kürd'ü katlettiler ve Kürtler'e ait 210 kadar ev, işyeri ve mağazayı da yağmaladılar. Maraş Katliamı'ndan sonra da, Kuzey Kürdistan'ın 11 şehrinde Sıkıyönetim ilan etti. Bütün örgütleri işlevsiz hale getirmek için sert önlemler aldı. Kürt örgütlerinin çalışmalarından da rahatsızlık duymaya ve kontrol altında tutmak için yöntemler geliştirme-

ye başladı. Abdullah Öcalan devletin niyetini anladığından, 1979 Mayıs'ında önemli kadroları ile birlikte Türkiye'den kaçma kararı aldılar. Böylece, Evren Cuntası'nın gelmesinden önce Suriye'ye yerleşmişlerdi. 12 Eylül 1980'de, General Evren Cuntası'nın gelişi ile birlikte, bütün Türkiye'de ve özellikle de Kürdistan'da yasaklamalar başladı. Bu uygulamalar, diğer örgütler gibi PKK'nin kalan kadrolarını da Türkiye'yi terketmek zorunda bırakmıştı. Türkiye'yi terkeden kadrolar, genellikle komşu ülkelere, Suriye, Irak, Lübnan gibi yerlere yerleşiyorlardı. Bu çıkışlarla birlikte, Askeri Cunta'nın PKK ile ilgili kontrol ya da örgüte yönelik operasyonlarının yapılabilmesi zorlaşmıştı. Örgüt ise, üyelerini eğitecek fırsatları buluyor, gerekli rahatlık elde edince de, mücadelenin düzeyini yükseltiyordu. Evren Cuntası'nın devlet şiddeti artarken, çok sayıda genç, Kuzey Kürdistan'ı terkedip PKK'nin saflarına katıldılar. Bekaa Vadisi ve Ortadoğu'nun başka bölgelerinde PKK üyelerine ideolojik eğitimler verilerek, merkezi kişi Apo olmak üzere, yavaş yavaş örgütün güçlenmesi sağlandı ve bu süreçte diğer lider kadrolar da ortaya çıktı.

15-26 Haziran 1981'de PKK'nin 1. Kongresi'nde, "Ulusal Kurtuluş Mücadelesi"nin geleceğinin detayları tartışılıp, Kürdistan'daki aydın ve işçilerin örgütlenmesi için örgüt tarafından yapılması gereken çalışmalar saptanmıştır. Bu arada Cunta, Türkiye'de 19 bin devrimciyi, özellikle Kürtleri tutuklayarak işkenceden geçiriyor. Onlarca tutuklu vahşi işkencelere karşı protesto amaçlı intihar eylemleri gerçekleştiriyorlar. Bu da, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin kahramanlarını oluşturuyordu.

6 Mayıs 1982'de Apo'nun kaleme aldığı, "*Kürdistan Ulusal Kurtuluş Sorunu ve Çıkışı İçin Öneriler, Çözümler*" adlı bir bilimsel çalışması yayımlanıyor. Bu kitapta, mücadelenin kitleselleşmesi için geliştirilen cephe örgütlerinin kuruluşunun teorik temelleri ortaya konulmuştur.

İşkence ve baskıya rağmen, PKK aynı zamanda bütün Kürdistan'da illegal olarak kadrolaşmaya ve yaygınlaşmaya

devam etmiştir. Örgüt eğitimi, politik ve silahlı mücadele temelindeki eylemlilikler, Güney Kürdistan, Suriye ve Apo'nun saklandığı yer olan Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde sürdürülmüştür. Aynı dönemde, örgüt kadroları değişik Ortadoğu ülkelerine, Balkanlar'a ve Avrupa'ya da gönderilmiştir. O ülkelerdeki değişik sol gruplar, kitlesel hareketler ve kendilerini misafir eden ülkelerin hükümetleriyle ilişki geliştiriyorlar. 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgali süresince, PKK'nin silahlı grupları Filistinliler'in yanında İsrail'e karşı savaşıyorlar ve 12 ölü veriyorlar. Örgütün ilk savaş deneyimi oluyor. Filistinliler'in yanında edindikleri bu savaş deneyimi temelinde, Apo'nun emriyle 1984 Temmuzunda PKK'nin ilk askeri timleri, HRK (Hêzan Rizgarîya Kurdistan) kuruluyor. İlk eylemlerini de 15 Ağustos 1984'te, Güney Kürdistan sınırında (Irak-Türkiye Sınırı) eş zamanlı olarak, Eruh ve Şemdinli'deki karakollara saldırı ile gerçekleştiriyor. Bu saldırılar, Ankara'da politikacılar ve askerler tarafından bir basın açıklaması ile karşılanıyor; *"İki üç tane tavşan, güçlü Türk Ordusuna karşı hiçbir şey yapamazlar"*.

Örgüt, Ortadoğu'da, Avrupa'da gelişip büyüyor. Kitleselleşme, cephe örgütlerinin kurulması ihtiyacını zorluyor. 1985 kışında, PKK'nin yönetici kadroları Güney Kürdistan'da toplanıp ERNK (Eniya Rizgarîya Netewîya Kurdistan)'nin kuruluşuna karar veriyorlar. Bu kuruluş, Atina'da yapılan bir basın toplantısıyla resmi olarak açıklanıyor. Yunanistan'ın Kürtlerle yarı-resmi ilişkileri, bu dönem PKK ile başlıyor.

Cephenin kuruluşundan sonra, Parti silahlı güçlerini yeniden örgütlemeye başlıyor. Bununla, HRK yerini 1986'da ARGK (Artêşe Rizgarîya Gelê Kurdistan)'ye bırakıyor. ARGK profesyonel gerilla savaşı yapısını oluşturuyor, eğitim üssü olarak da Bekaa Vadisi temel alınıyor. Ayrıca, Suriye ve Irak Kürdistanı'nda da eğitim kampları kuruluyor.

KÜRT-YUNAN İLİŞKİLERİNİN TARİHİ

Kürt-Yunan İlişkileri Nasıl Başladı?

Kürt sorunu doğası gereği öyle bir konu ki, onlarca yıl Yunan Dış Politikası'nı meşgul etmediği gibi, teorik olarak da ilgilendirmiyordu. 80'li yıllarda PASOK'un iktidara gelmesiyle birlikte, en geniş tarihi ve coğrafik bölgede Hellenizm ve Yunanistan farklı ideolojik değerlendirilmeye başlandı ve bu uygulamaya da girdi. Bu süreçte, Kürt sorununa da başka bir yaklaşım gözlemlendi. İşin özünde *Anadolu Sorunu'nun bir kalıntısı* olarak değerlendirmeye başlandı. Bu yeni yaklaşım çerçevesinde, Yunanistan'ın Kürt sorunu konusunda politik ve ideolojik ilk arayışları başlıyordu. Bu arayışlar sonucunda, Yunanistan'ın değişik Kürt örgütleri ve özellikle PKK hareketiyle yarı-resmi ilişkileri de başlıyordu. Bu ilişkilerin doruk noktasını ise, ERNK'nin kuruluşunun PKK kadroları tarafından bir basın toplantısıyla Atina'da açıklaması oluşturmuştu. Bu hareket, Yunan Hükümeti ve Devleti'nin Kürt Hareketi ile ilk yarı-resmi ilişkisinin örneğini teşkil etmektedir. O dönemden sonra, Kürtler, Yunanistan'da partilerle, hareketlerle, belediyeler ve kitle örgütleriyle bir çok ilişki geliştiriyorlar ve Yunan halkının da büyük kesiminin sempatisini kazanıyorlar. Bu sempati, ERNK'nin Atina'da Yunanca aylık olarak çıkarıldığı "*Kürdistan'ın Sesi*" adlı derginin satışından da anlaşılmaktadır. Yeri gelmişken, Kürt-Yunan ilişkilerinin gelişmesi

ve halkın sempatisinin oluşması sorununda “*Kürdistan Press’i*” de anmak gerekiyor. Bu da, ENOSİ ile PRK-Rizgarî Örgütü’nün katkılarıyla Yunanca olarak çıkarılıyordu. Öyleki, bazı aylar bu dergilerin satışları ve dağıtımları çok yüksek sayılara ulaşıyordu. Doğal olarak, Yunan-Türk ilişkilerindeki 1980-1999 sürekli krizinin, Kürt-Yunan ilişkilerinde belirleyici rol oynadığı gözlemleniyor.

Kürtler, ilişki kuracak en iyi muhatap olarak sol kesimi ve özellikle de PASOK’u buluyorlar. Her ne kadar iktidarda olsa bile, bir o kadar da ulusal kurtuluş hareketlerine açtı PA-SOK. Andreas Papandreu’nun kişiliği, ideolojik kimliği ve politik büyüklüğü ve de ağırlığı, bu tür hareketlerle Kürtler içinde her tür ilişkiyi “kaldırma” düzeyindeydi. FKÖ militanlarının Lübnan’dan büyük taşıma işlemini ve (30 Ağustos 1982) Arafat’ın Atina’da misafir edilmesini unutmayalım.

80’li yıllarda PASOK kadrolarının ve askerlerin, Kürtlerle ve Lübnan Vadisi’ndeki Bekaa’da Apo’yu ziyaretleri, direkt görüşmeleri ve konuşmaları başladı. Naksakis’in söylediğine göre, ilk yarı-resmi Yunan heyeti Apo’yu 1988 Ekim’inde ziyaret etmiştir. Bu heyeti LİDLİP (BM’de temsil edilen sivil toplum örgütü) Yunanistan Temsilciliği organize ederken, heyette; PASOK Milletvekilleri Dimitris Vunaçoç (Midilli Adası Milletvekili) ve Haralambos Stamatopulos (Meriç’ten Avrupa Milletvekili), PASOK Merkez Komitesi Üyeleri (daha sonraki yıllarda milletvekili de olan) Hristos Kipuros ve Mihalis Haralambidis (ziyareti organize eden kuruluşun üyesi) olarak yer alıyorlardı. Ayrıca heyette; Yunan Emniyeti’nden korgeneral ve Kıbrıs Ulusal Muhafız Ordusu Onur Başkanı Dimitris Matafias, Deniz kuvvetlerinden emekli binbaşı Andonis Naksakis de yer almışlardı. Heyet’te yer alan gazeteciler, Etnos gazetesi redaktörü Kostas Delezos, ANTİ Dergisi’nden Andreas Bistis’ti. Tercüman olarak da, Teodoros Susanoğlu yer almıştı.

Yukarıda sözünü ettiğimiz gibi, Kürt Hareketi ile Yunanistan ilişkileri özellikle PASOK’la başlamıştı ve sürüyordu. An-

cak, sadece onunla değildi. Nitekim, 1998 yılında, Atina-Selani arasında uçak yolculuğum sırasında, saygın bir unsur olan Yeni Demokrasi Partisi Milletvekili ile karşılaşmıştım. Bana, 1998 yılında Mitçotakis Hükümeti'nde kritik bir bakanlığı alır almaz, bakanlığın genel sekreterini, Yunan-Kürt İlişkileri'nin görüşmek üzere Apo'ya gönderdiğini söylemişti. Artık, Apo ve PKK bölgede üzerine hesap yapılan etken bir güç olmuştu ve bir çok hükümet yarı-resmi düzeyde onu muhatap alıyordu.

1991 Mayıs'ında Bekaa Vadisi'nde Apo, "*Bağımsız Barış Hareketi*" Başkanı ve "Demokratik İttifak" üyesi, PASOK sempatisini Mihalis Peristerakis tarafından ziyaret edilmiş, kendisine Andonis Naksakis'de refakat etmişti. Yine, 1991 yazında Türk MİT'i tarafından satın alınmış çetelerce öldürülen Teofilos Yorgiyadis tarafından organize edilen, içinde Kıbrıs politikacı ve gazetecilerinin bulundukları bir heyet tarafından da Apo, Bekaa'da ziyaret edilmişti. Bu heyette yine, Andonis Naksakis'de bulunuyordu.

1991 Ekimi'nde ilk defa, Yunan Meclisi Partilerarası Oluşum'un Bekaa'ya ziyaretini görüyoruz. Bu ziyaret, PASOK ve NEA DEMOKRATİYA Milletvekilleri'nin ortak katılımları ile yapılmıştır. Ziyareti sağlayan beyin ise, Teodoros Pangalos'tur. Bu tarihi ziyarete katılan milletvekilleri, PASOK'tan Lefteris Verivakis, Elizabet Papazoi, Dimitris Vunaçoz; NEA DEMOKRATİYA'dan ise, ne yazık ki bu hayattan erken göçen (2001'de) Mihalis Galerianos'tu.

PASOK'un ve Andreas Papandreu'nun tekrar 1993'te iktidara gelişleri, Yunan-Kürt ilişkilerinde sıcak bir döneme damgasını vurdu. Kasım 1993'te, Milletvekillerinden Pano Kammeno (ND), İlia Papailia (PASOK), Eleonora Kaçeli (PASOK) ve Maria Mahera (POLAN-Politiki Aniksi)'dan oluşan Yunan Heyeti, Türk Ordusu tarafından yakılıp yıkılan Lice İlçesini ziyaret ediyordu.

1994 Ocağı'nda, Yunan Milletvekilleri Meclis Grubu, 80 yıl sonra ilk defa Gökçeada'yı ziyaret ediyorlardı. Türk güc-

leri onlarca yıl hiçbir engelle karşılaşmadan İstanbul, Gökçeada, Bozcaada'daki Yunan toplumunu bitirip, yok etmeyi öğrenmişler ve aynı zamanda Yunanistan'ın Trakyası'ndaki Müslüman azınlığı kullanarak başkaldırtmışlardı. Heyet geri döner dönmez, partilerarası anlaşmayla resmi olmayan, PASOK'tan Panayotis Ziguridis ve Kostas Baduvas; NEA DEMOKRATİYA'den Yiannis Statopulos ve Panayotis Kammenos'un katıldıkları "Hellenizm (Yunanlılık) ve Ortodoksluk için Komite" oluşturuluyor. Komitenin resmi olmayan sekreterliğini de, Yunan-Kürt İlişkileri'nde sürekli başrolü oynayan ve APO'nun Atina'ya ikinci gelişinde belirleyici şansı ve rolü sınırlı olan şahıs almıştı. Yine, Deniz Kuvvetleri'nin emekli Binbaşısı Andonis Naksakis'ti.

1994 yılının Haziran'ında, çok sayıda Yunan Milletvekili Apo'ya ziyaret gerçekleştiriyorlar. O zaman Kürt liderini ziyaret eden milletvekilleri, PASOK'tan, Panayotis Ziguridis (Meclis Başkan Yardımcısı), Kostas Baduvas, Leonardos Hacıandreu, NEA DEMOKRATİYA'dan Panos Kamenos ve POLAN'dan Maria Mahera'ydı. Aynı milletvekilleri, Den Haag'daki "Sürgünde Kürdistan Parlamentosu"nun açılışında da bulunmuşlardı. Andonis Naksakis ise, ayrıcalıksız her ziyarette olduğu gibi bunda da bulunmuştu.

Bu arada, Yunan-Kürt İlişkileri derinleşip gelişiyor ve daha çok milletvekili Kürt Hareketi'ne ilgi gösteriyordu. Yunanistan'ın bütün siyasi partilerinin (KKE hariç) belirleyici eğilimi, 186 milletvekilinin 10 Nisan 1997'de imzaladıkları Apo'nun "*Yunanistan'a davet edilmesi*"ni içeren metinde görülüyordu. Bu davetiyenin hazırlanmasını organize edenler ise, Mihalis Haralambidis ve PASOK Milletvekili Hristos Kipuros'tu.

Kürt Sorunu'nu İzmir'den Nasıl Gördüm?

1990'ların başında, Dışişleri Bakanlığı tarafından geçici olarak İzmir Yunanistan Konsolosluğu'na Diplomatik Ataşe

olarak atanmıştım. Basının düzenli takibi, basın üzerine araştırma ve halkın tepkilerinin kaynakları üzerinde çalışacaktım. Bu görev sırasında, Kürt sorununun genel gücü ve Türk Devleti’ni meşgul eden düzeyi ile Kemalizm’in gelişmesini nasıl etkilediğini tanıma fırsatım da oldu.

1946’lardan beri, Kemal’in kurduğu CHP dışında diğer partilerin de kurulmasına izin verildiği halde, Kemalist İdeoloji hâlâ, Türkiye’de 1950’lerdeki iktidar uygulamalarının benzeri belirleyici etkeni olarak devam ediyordu. Daha önce, *“tek devlet, tek ulus, tek dil, tek din”* dörtlü kolonunda belirtilenler, Türk Devleti’nin temeli olarak kabul edilmesini sürdürüyordu. Bu ideoloji, kesinlikle öyle bir fanatizm ve zorla empoze ediliyordu ki, böylece hiçbir esneklikle yakınlaşmaya izin vermiyordu. Bu nedenle, (tek din) İstanbul Gökçeada ve Yassıada’daki Yunan azınlığı, son Yunanlı kalana kadar bu temelde yok etmeyi planladılar. Halen de planlıyorlar. Tabii ki, eğer Kemalizm ayakta kalırsa!

Kürt sorunu ve mücadelesini gözlemlerken, Kürtlerin ve PKK’nin Kürt Ulusu’nun kabul edilmesini ve kültürel haklarının tanınmasını istediklerini gördüm. PKK’nin Kürt Dili üzerindeki hak talebi, dört temel kolon üzerine kurulmuş Kemalist Türk Devleti’nin bir kolonunu geçersiz kılarken, Kürt Ulusu’nun oluşumunun yolunu da açıyor. Bu da sırasıyla, ikinci kolonunu da geçersiz kılıp, Kürt Devleti’nin kurulmasının önkoşullarını oluşturuyor. Bu olgu da üçüncü kolonu geçersizleştiriyor. Bütün bunlar, toplumda “Türk Cumhuriyeti”nin geçersizliği girişimini oluştururken, aynı zamanda Kemalist Devlet’in baskısı altında “Türk”leşen diğer ulusal grupların aynı hakları talep etmeleri yolunu da açıyor. Bu ilk saptamalar temelinde, Kemalizmi, az veya çok Türkiye’nin modernleşme hareketi olarak görmek isteyen Atina’daki görüşe zıt olarak, İzmir’den Kürt sorunu ve diğer politik gelişmeleri takip ediyordum.

1990’ların başında, PKK Kuzey Kürdistan’da silahlı mücadeleyi yoğunlaştırdı. PKK gerillaları, Kürt halkının tüm

desteğini alarak; esnek ve sonuç verici, yollara mayın döşeyerek, askeri araç konvoylarına tuzak kurarak, ordunun karakollarına saldırarak, askerlerin korkulu rüyaları haline gelmişlerdi. PKK gerillalarının saldırıları arkasında Türk Ordusu birçok ölü bırakırken, gerillaların kaybı ise onlara göre azdı. Çürümüş ve hantal olan, ağır hareket eden Türk Devleti, PKK'nin dinamizmi ve esnekliğini karşılayacak durumda değildir. Öyle ki askerler, Kuzey Kürdistan'da görev yapmak için askerlik süresi içinde çağrıldıklarında, her türlü tehlikenin içinde olacaklarını anlıyorlar. Ölü ve yaralılar, artık iki taraftan da binlercedir. Bunlar, teskere almış gençlerde, "Vietnam Sendromu"na benzer "Güneydoğu Sendromu" oluşturuyor ve Türk toplumunun hemen tümünde güvensizlik tohumları ekiyordu. Aynı zamanda, Türk gençlerinin askerden kaçmalarının da güçlü bir nedeni olmaktadır. 1995'lerde 500. 000 asker kaçağı olduğu saptanıyor. Türkiye koşullarına göre oldukça büyük bir rakam.

Açık olan o ki, PKK bütün girişimleri ve çabaları dışında savaşı psikolojik düzeyde de kazanmıştı. Çünkü, halk bir taraftan Kuzey Kürdistan'da Türk Ordusu'nu düşman olarak karşılamakta (Kürdistan'ın birçok şehrindeki mağazalarda Türk Askerlerine ürünlerini satmayı reddediyorlardı), diğer taraftan askerler, özellikle karakollarda görev yapanlar, ölümlerini ve gerillaların saldırılarını bekliyorlardı. Yollardaki PKK gerillalarının kontrolleri çok güçlüydü. Öyle ki, herhangi bir askeri konvoy hareket halindeyken, hedeflediği yere varıp varamayacağı, kendisini bir mayının bekleyip beklemediği ya da bir gerilla tuzağına düşüp düşmeyeceği belli değildi. Çok uzun bir zaman, Kuzey Kürdistan'ın büyük bölümü PKK gerillaları tarafından kontrol edildiği için, gece askeri araçların hareketi yasaklanmıştı.

Diğer taraftan, Kuzey Kürdistan'daki birliklere tayinleri çıkan subaylar, ailelerini kendileri ile birlikte götürmüyorlardı. Çünkü, çocukları okullarda Kürt öğrencilerin düşmanlığına maruz kalıyordu. Aynı zamanda, ailelerin genel olarak sos-

yal bir yaşamları imkansızdı, çünkü Kürt toplumu onları düşman-işgalciler olarak görüyordu. Durum öyle bir hal almıştı ki, Diyarbakır Askeri Nizamiyesi'nde sürekli görev yapan astsubaylar grubu, 1994 yılında Başbakan Tansu Çiller'e çağrı mektubu göndermişlerdi. Bu mektupta, yazdıkları raporların üstleri tarafından dinlenmediğini ve hiçbir pratik sonuç alınmadığını vurguluyorlardı. Sürekli görevde olan astsubaylar, her gün yaygın konuşulan bir ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olduklarını ve bazı karakollarda ay sonunda, altlarındaki görevlilerin maaşlarının yarısını PKK gerillalarına verdiklerini, yani PKK'ye kendilerine ölüm sırası gelmemesi için rüşvet verdiklerini itiraf ediyorlardı.

Yukarıda belirtilenler abartı olarak algılanmasın diye, o dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı General Muhittin Füsunoğlu'nun Türk Ordusu'nun komutanlarına ve kadrolarına gönderdiği (Kürt basınında yayınlanmıştı) gizli mektubu da alıntı olarak vermek istiyorum. Adı geçen Türk Generali mektubunda, Türk Ordusu'nun korku ve gerillaların saldırıları nedeniyle garnizonlara kapanan yönetici ve kadrolarını, garnizonlardan çıkmaya ve sorunlarla karşılaşmaya çağırıyordu.

Orgeneral Füsunoğlu, komutanlara gönderilen mektubunda şunları belirtiyordu:

**“Gizli
Türkiye Cumhuriyeti
Kara Kuvvetleri
Komutanlığı
Ankara**

24 Haziran 1993

Konu: Birliklerin ve Yerleşim Yerlerinin Güvenliği

Üç aylık harekatın bitirilmesinden ve Bingöl'de 32 askerimizin terör örgütü tarafından infazından sonra, alınan bilgilere göre tuzaklar, sabotajlar ve gerillaların yüksek

rütbelilere, karargahlara, askeri binalara ve subay evlerine karşı saldırıları artacaktır.

Uzun zamandan beri görevliler, birlikler ve binalar için güvenlik temelinde verilen emirler bir daha gözden geçirilerek, güvenlik planları değiştirilmek zorundadır. Bunun için şu noktalara önem verilmelidir:

Herhangi bir saldırıya karşı, teröristlerin uzun menzilli roket ve silah kullanacakları hesaba katılarak hemen önlem alınmalıdır. Harekat, tatbikat ve başka nedenlerle açık arazide bulunan birlikler, güvenlik için her türlü önlemi almalıdırlar. Teröristlerin olmaları ihtimalinin yüksek olduğu bölgelerde toplanılmaktan kaçınmak ve kendilerini korumak için hendekler kazmalıdırlar.

Operasyonlar 5442 No'lu Yasa'nın (a) ve (b) bendleri temelinde, 2. ve 3. Ordu tarafından istenmeli ve hızlı bir biçimde sonuçlandırılırken, birlikler de en hızlı biçimde karargahlarına geri dönmelidirler.

Her başarı iyi bir istihbaratın sonucudur. Her tür yöntemle güvenilir bilgiler toplanmalı, öyle ki, operasyonlarda kullanılan yöntemler istenilen sonucu garantilemeli. Herkesin bildiği gibi, güvenilir istihbarata dayanmayan operasyonlar başarısızlığa uğrar ve birliğin onurunu çığner. Bundan kaçınılmalıdır. Birliklerin en önemli görevlerinden birinin istihbarat toplamak olduğu bilince çıkarılmak zorundadır. Gözlemle, incelemeye, tutkuyla ve değişik ilişkilerle yapılması gerektiğidir. İstihbarat için amirlerden emir beklenmemelidir.

Örnek, 6 Haziran'dan 18 Haziran'a kadar Tendürek Dağları'nda olan operasyonlarda istihbaratın toplanması doğru yapılmadığı için, birliklerimiz gerillalarla karşılaşmadılar başarısız bir biçimde geri döndüler. Öyle ki, operasyonlar gerillaların olduğu bölgede gerçekleşmişti. Böylece, zaman kaybedilirken ve birliklerimiz de boşuna yoruldular.

Sizin tarafınızda da (st)'ye bağlı olarak bilinmelidir ki,

terör örgütü eğitim ve yönetim zaaflarıyla karşı karşıyadır, örgütten kaçışlar başlamıştır. Pasif karargahlarımızda kapanmış ve savunma durumunda oturacağımıza, öncülüğü ele alıp yukarıda belirtilenler ışığında gerilla birliklerine saldırmalıyız. Bu nedenle gece tuzaklarına karşı enerjik önlemler alınacaktır. Sürekli saldırı temelinde gerillalara karşı yerli zayıfatı vermeyi başaraacağız.

Hiçbir yöneticinin dikkatinden kaçmamalı ki, ister pasif halde olalım, ister operasyonda olalım, güvenlik komutanının tek ve mecburi görevidir. Her komutan kendi adamlarının ve araçlarının güvenliğinden ve birliğin sonuç alıcı biçimde kullanımından sorumludur.

Orgeneral
Muhittin Füsunoğlu
Kara Kuvvetleri Komutanı”.

Resmi ağızlardan alınan bilgiye göre durum buydu. Kara Kuvvetleri Komutanı, komutanlarını pasif, karargahlarında kapalı ve savunma pozisyonunda oturacaklarına, öncülüğü ele alıp, gerilla gruplarına saldırma daveti yapmaktadır. Açık olan o ki, Türk Silahlı Kuvvetleri gerilla ve PKK karşısında inisiyatif kaybetmişlerdi. Kara Kuvvetleri Komutanının durumun ciddiyetini kabul edişini anlamak için, kimsenin savaş tekniğini okuması gerekmiyor.

Fakat, silahlı mücadeledeki başarılar rağmen, özellikle uluslararası düzeyde politik tecrübesizlikleri ve ortak mücadele güçlerinin yokluğu, Kürtlere yeniden çok pahalıya ödetiriliyordu, benzeri tarihi hallerde olduğu gibi, silahlı mücadele, ulusal ve politik hedeflerin başarılması için, bütün araçları istenilen ölçülerde kullanırsa başarı kazanır. PKK, geçici zafer sarhoşluğu içinde, ulusal kurtuluş hareketi yerine, Stalinist bir örgüt yapısıyla silahlı mücadele alanında kazandığı zaferi, politik bir kazanca dönüştüremedi. Ve uluslararası düzeyde şartları, kendisinin politik olarak yasallaşması için kullana-

madı. Bu duruma, Türkiye'nin doğal olarak jeo-politik ve jeo-stratejik konumu da neden olmuştur. Türkiye'nin bu konumu on yıllarca Sovyet tehdidini göğüslemekte NATO ve Batı için son derece gerekiyordu. Bu durum, Kemalist rejimin uluslararası düzeyde yasallığını oluştururken, batı devletlerinin Türkiye'yi küstürmelerine izin vermiyor. Bu öyle bir şey ki, Kürtlerin "haklarını" iptal edebiliyor. Bir çok defa, bizim ulusal haklarımızda olduğu gibi.

Böylece arkasını güvenceye alan (batı ülkelerinden) Türkiye, PKK ve onu destekleyen Kürtlere karşı sert koğuşturmalar uyguluyor. (!) Ordu ve emniyet güçleri Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketine karşı politik ve askeri operasyonlarla sorunu çözemediği için, toplu şiddet ve intikam alma metodlarına başvuruyor. Başlangıçta devlet, 60. 000 Korucu'yu çekici aylık maaşla işe alıyor, bunlar da mücadeleye destek olan kendi halkına karşı yöneliyorlar. Bu şekilde Kürt halkı bölünürken, o arada insan haklarını vahşice ihlal eden uygulamalar başlıyor. Devamında, arkalarına öfkeli ve yaralı Kemalist Devleti alan ordu ve korucular, kendi Kürt vatandaşlarının mallarını zorla alıyor ve köylerini terketmek zorunda bırakıyorlar. Koruculuk kanununa hizmet etmeyi reddedenler, teröristlerin güçleri olarak kabul edilip, onlar da yurtlarını terketmek zorunda kalıyorlardı. Devlet, yani ordu ve korucular *bu uygulama çerçevesinde, 4 bin köyü yağmalayıp*, yaktılar ve 4 milyon canı kendi vatanlarından ettiler. Üç bin yıllık baba ocağını terkedip milyonlarca Kürt, diğer iç ekonomik mültecilerle, temelde Kürt sorununu geleneksel coğrafik sınırlardan ihraç edip, Adana, Mersin, Antalya, Marmaris, Kuşadası, İzmir, Ankara ve İstanbul'a getiriyorlar. İç göç dalgasından sonra, Türkiye'de oluşan belirleyici durumu eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 5. 11. 2006 tarihinde verdiği demeçte şöyle bildiriyor:

"Kürtlerin en büyük şehri İstanbul'dur. Çünkü burada, 1 milyondan fazla (somut veriler 4,5 milyondan fazla gösteriyor) Kürt yaşamaktadır".

İzmir ve çevresi de değişik zamanlarda yaklaşık bir milyon Kürdü kabul etti. Buradaki Kürtler, geleneksel aile yapılarını devam ettiren, aile gelirlerini ortak kullanıp ve hızlı bir biçimde toprak, arsa, ev de alarak, bölgede yavaş yavaş ekonomik hayatın önemli bir bölümünü oluşturmaya başladılar. Örnek olarak, İzmir'deki pazarların tümünde, pazarcıların % 90'ı Kürtlerdir. İnşaat ve imalat sektöründe de aynı oranlarda yer almaktadırlar. Turistik bölgelerde yavaş yavaş altın ve gümüş satışları, aynı zamanda birçok dalda, örneğin, halı ticareti, mini marketler, lokantalar, kebabçılar ve ayak işlerini ellerinde tutmaktadırlar.

Sadece Kadifekale çevresinde, Pagos Dağı ki, İzmir'e yukarıdan hakim olan bölgede, büyük bir çoğunlukla Mardin'den gelen 100 bin Kürt oturmaktadır. İzmir'e gidip, kaleye gitmek isteyen biri, *kaleye uzanan sokakları geçerken, tek bir kelime Türkçe duymayacaktır*. Küçük, büyük herkes, Kürtçe konuşuyor. Ayrıca, İzmir'den Menemen'e giderken, orada 1991'e kadar yaklaşık 50 hane olan Asırcık bir köy iken, sonra büyük çoğunluğunu Kürtlerin oluşturduğu 30 bin nüfuslu bir yerleşim yeri, şehir oldu. Bugün Asırcık, Kadifekale'de olduğu gibi, küçük bir Kürdistan'dır.

1992-1994, PKK'nin silahlı mücadelesi nedeniyle, Türk Devleti'nin geçirdiği en zor dönemdi. Her gün, Gül Sokak'taki evimden -kimileri, eski Yunan İzmir'indeki Gül Sokak'la aynı olduğunu söylüyorlar- ünlü İzmir sahilinden Yunan Konsoloslukuna giderken, gazetelerin ilk sayfalarına şöyle bir göz atıyordum. Türk Ordusu'nun birliklerine ve karakollarına, PKK gerillalarının saldırılarının olmadığı bir gün yoktu. Eş zamanlı olarak Türk toplumu'nda öfke ve milliyetçilik kabarıyordu. Türkiye'nin değişik bölgelerinden askerlerin cenazelerini gösteren basın, *"adi, çapulcu gerillalar, inançsızlar, Allahsız komünistler, terörizm ateşini yakan yabancı ülkeler"* ve diğer benzer haberlerle de kamuoyunu bombardıman ediyordu.

Öğlen yemeğine çıktığım hemen her gün, Alsancak Camisi'nde, bölgenin politikacı ve asker yöneticilerinin de resmi

düzeyde bulunduğu tören kıtası eşliğinde asker cenazeleriyle karşılaşşıyordum. Orada insan, Türk Devleti'nin politikasının çıkmazını ve öfkesini görebiliyordu. Caminin karşısında evlerinden edilen ve PKK'ye sempati duyan onlarca seyyar satıcı Kürt, soğuk bir biçimde cenaze törenini izlerken, cenaze yakınlarına da mallarını satıyorlardı. Evlerinden edilen Kürtler, bu gelirleriyle PKK'nin eylemlerini destekliyorlardı. Kısır bir döngü.

Günlük hayatın içinde, yüzlerce Kürt ve Türk'le konuşarak, günlük basını, konuyla ilgili kitap ve incelemeleri okuyarak, Kürt sorununda ve Türk Devleti'nin bunu göğüslemesi politikasında bir net görüşe varıyorum. 1997 sonbaharında Yunanistan'a döneceğim an geliyor.

Yunan-Kürt İlişkileri'ne Girişim.

1990'lı yıllar içinde, henüz İzmir'de görevdeyken Atina'yı da düzenli ziyaret ediyordum. Ve "Daire'nin" (İstihbarat örgütü) ele alması gereken çalışmalarla ilgili, bazen Atina'da bir-iki ay kaldığım dönemler de oluyordu. Bu ziyaretlerin bazılarında, Yunan Hükümeti'nin emri, Kıbrıs Hükümeti'nin aracılığı ile "Daire", Kürtlerle ilişkiye geçti. Önceden Yunan tarafı Apo'dan, Kıbrıs Trajedisi'nde kaybolanların araştırılmasında Kürtlerin aracılığı, desteğini istemişti. Kıbrıs Hükümeti kamuoyundan, kayıp ailelerin kurduğu derneklerden, bazı hilebazların ailelerin acılarını ücret karşılığı kullanmaları nedeniyle de baskı görüyordu. Ne zaman konuyla ilgili "Enformasyonla" bir hilebaz ortaya çıksa, medya bunu en üst düzeye taşıyor, çünkü konu Kıbrıs ve Yunanistan'da iyi "satıyor"du. Unutmayalım ki, hükümetlerden bu konuyla ilgili, yeterli belge ve açıklamalar kamuoyuna açıklanmadı. Çünkü, kaybolanların ölüm yolculuğu ile ilgili sistemli ve derinlemesine araştırmalar yapılmadı.

İlk ilişkilerden sonra, "Daire" beni bu göreve atadı. Böylece kaybolanlarla ilgili araştırmalar uygun şahıslarla, gerçekleştiril-

di. Kürtlerle tanıştım ve Apo beni öğrenmiş oldu. İzmir’den dönene kadar ne önce, ne sonra Kürtlerle ve örgütleri ile ilişkim yoktu. 1997 sonbaharı İzmir’deki görev sürem bitmiş, henüz dönmüştüm. “Daire”nin de onaylamasıyla, ERNK’nin Avrupa’nın diğer ülkelerinde olduğu gibi, Atina’da da bulunan yasal temsilciliğindeki kadrolarıyla ilişkiye geçtim. İlişkilerime başlarken ilk yaptığım şey, Ankara’ya diplomatik ve politik avantaj sağlayacak çalışmaları durdurmamdı.

Yıllarca basını takip ederken, Türkiye’nin batısında Kürtlerin yakalanma olaylarının yüzlerce gazete kupürlerini arşivlemiştim. Yakalananlar, Yunanistan’da bomba eğitimi gördüklerini ve örgüt tarafından bölgede bombalı saldırılar yapmak üzere gönderildiklerini Türk Emniyet Güçleri’ne anlatıyorlardı. Hiç kimse durumu kontrol edemezdi. Kimler tutuklanıyordu, ne söylüyorlardı, ne amaç güdüyorlardı. Bir çok durumda tutuklanan bu kişiler, daha önce Türk İstihbaratı tarafından Yunanistan’a gönderilmiş ve devamında “tutuklanmalı” ki, Türkiye’nin ülkemize karşı iddiada bulunmasını sağlasınlar. Durum, sabrı taşıran şaka ya da provokasyon biçimi almıştı. Türk Dışişleri Bakanlığı sürekli Yunan tarafına bu konuda NOTA veriyordu ve etkileme savaşında avantaj kazanmaya başladığını söyleyebiliriz.

Hava Kuvvetleri Generali, EİP Başkanı Haralambos Stavrakakis, Yunanistan’da değişik grupların kontrolsüz çalışmalarına karşıydı. Bazı provokatörce eylemler, Yunan Hükümeti’nin Kürtlerin mücadelesine politik desteğini sabote ediyordu. Stavrakakis bana, bu durumlardan ötürü belamızı bulacağımızı söylüyordu. Ve oynanan sözde “bomba ve itiraflar” oyununun sınırını aştığını vurguluyordu. Stavrakakis’e bu konu ile ilgilenmem için bana izin vermesini söyledim. Bana, *“ne istersen yap, yeterki sonuç alalım”* dedi. *Üç ay içinde ve iki yıl boyunca, Apo kaçırılana kadar, hiçbir Kürt Türkiye’de tutuklanmadı ve Yunanistan’da eğitildiği ile ilgili “itiraf” olmadı.* Kim bu konuda kuşku duyuyorsa, o dönemin Türk Gazeteleri’ne bir göz atсын. 1997 öncesi ve sonrasında yazılanları karşılaştırsınlar.

Bunu Nasıl Başardık?

1997 sonlarıydı. Kürtlerin tutuklanıp Yunanistan'da eğitildiklerini itiraf ettikleri ilk gazete kupürünü aldım ve ERNK sorumlularını Atina'ya davet ettim. Dilan ve Necmi'ydi. Beni tanıyorlardı ve Kürtlerin haklı mücadelelerine inandığımı biliyorlardı. Çünkü, 1821 yıllarındaki Yunanistan Ulusal Kutuluş Mücadelesi'ni onlarınki ile paralel görüyordum. Ne Makya-velizm ve ne de basının "düşmanımın düşmanı dostumdur" gerekçelendirmeleri ile hiçbir ilişkisi yoktu. Bunlar beni ifade etmiyordu. *Hangi mücadele hak ve gerçekliğe dayanmıyorsa beni ifade etmiyor ve bana göre başarısızlığa mahkumdur.* Elimdeki gazete kupürü ile onlara bu hikaye durmalıdır dedim. Bazıları vardı ki, Türkler tarafından tutuklanıyor ya da kendileri teslim oluyorlardı. Kürt olduklarını iddia ediyorlar ve "itirafları" ile Kürtler'in Yunan Hükümeti ile ilişkilerini sabote ediyorlardı. Onlardan konuyu ciddiye alarak, düşünüp bazı önlemler almalarını istedim. Türkiye, Yunanistan ilişkileri cephaneliğe benziyordu ve bu tür provokatörce durumlar, onu havaya uçuracak fitil gibiydiler. Onlara, büyük ihtimalle içlerine sızan bu provokatörce ursurları, yalnızlaştırıp, nötrleştirmelerini söyledim. Çünkü, bu yalnız Kürt-Yunan ilişkileri'ni değil, Yunan-Türk ilişkileri'ni de tehlikeye sokuyordu.

Yapılması gerekenlerin en başında geleni Kürtler ve örgütlerinin, Yunanistan topraklarını kullanarak Türkiye'ye illegal geçişlerini durdurmalarıydı. Böylece, Türk emniyet güçleri tarafından tutuklananlar, provokatörler oluyordu. Bundan sonra bir iki durum dışında, Kürtlerin tutuklanmaları ve Yunanistan'da eğitim gördüklerine dair beyanlar durdu. Diğer taraftan, siyasi ilticacı Kürtler uzun bir dönem Yunanistan'da yaşayıp Kürdistan'a gitmek istediklerinde, artık Yunan Toprakları'ndan Türkiye'ye illegal girmiyorlardı. Tahran, Şam ve Beyrut'a uçakla gidip, oradan Kürdistan'a giriş yapıyorlardı. Böylece, Türk Güçleri tarafından yapılan tutuklamalar durunca, ciddi bir baş ağrısı Yunan Dışişleri Bakanlığı'nın üstünden

kalkmış oldu. Çünkü, Türkiye’den NOTA’lar alıyordu. Bu girişimler sonucu hükümetin elleri, kritik sorun olan Kürtlerin mücadelesini destekleme konusunda serbest kaldı.

Ve birçok ateşli unsur ya da provokatör Atina’daki ERNK’nin Büroları’na gidip “Şehir Gerillası Savaşı”nda da militan eğitebileceklerini söylüyorlardı. Stavrakakis ise, bürolarına sızmaları engellemek için yöntem koymamız gerektiğini ve onları bu konuda ikna edebileceğimi söylüyordu. Çünkü kendileri de bürolarına girip çıkanlar konusunda huzursuzdu. Yabancı istihbaratların sızıp, Yunanistan’da Kürtleri destekleyen politik ağı ve özellikle *devletin, hükümetin, PASOK’un desteklerini öğrenme çabalarını saptamıştık. Özellikle politikacı ve hükümet kadrolarından ERNK’yi destekleyenleri soruyorlardı. Yani işin özü, Yunan Hükümeti’nin aleyhine belge, bilgi topluyorlardı. Böylece, eğer Kürtler kuşkulu şahıs saptarlarsa yardımımızı isteyeceklerdi. Stavrakakis’e bu tür pratiklerin ülkemize karşı düşmanca girişimler olduğunu ve her kim ki Yunan Hükümeti ile ilgili bilgi toplamaya kalkışır-sa, onu tutuklayalım dedim. Stavrakakis kabul etti, Kürtler de kabul etti. Böylece Kürtlerin büro çalışmaları Yunanistan’ın içinden ve dışından gelen istenmeyen engellemelere karşı güvenceye alındı. Kürtlerin Yunanistan’daki çalışmaları belli bir düzene girmişti. Hükümetin belirlediği temel çizgilerde olan bu düzenleme ile, Ankara’nın sürekli saldırılarına karşı korunmayı sağlamıştık.*

ÖCALAN'IN SURİYE'DEN ÇIKIŞ SÜRECİ

Mesut Yılmaz Şam'a İlk Mesajını Gönderiyor

1998'lerdeyiz. Kürt sorunu, iki nedenden ötürü, artık uluslararası düzeyi meşgul eden bir sorun olmaya başlıyordu. Birincisi; Türk devleti tarafından Kürtler'in haklarının ihlaliydi ve bu konu PKK ile Kürt gerillalarının eylemliliklerine bağlı olarak inceleniyordu. İkincisi; Özellikle ABD'nin olmak üzere, İngiltere ile birlikte Güney Kürdistan'daki karşıt Kürt grupları, Barzani ve Talabani'nin barıştırılmaları çabalarıydı.

PKK ile ilgili olan yanı ise, uzun zamandan beri silahlı mücadeleden çıkışın yöntemlerini arayan bir döneme girmiş olmasıydı. Amaç, mücadeleyi siyasi düzeye taşımaktı, ki Ankara bunu pek istemiyordu. Ankara, her yöne, Türkiye'de Kürt sorunu olmadığını, varolan durumun terörizm sorunu olduğunu yüksek sesle tekrarlıyordu. Bu süreç içinde Apo ise, Şam'da Suriye Devleti'nin ve Hafız Esad'ın yüksek koruması ve hoşgörüsü altındaydı.

Apo'nun, Lübnan'ın Bekaa Vadisi ve Suriye'nin değişik saklanma yerlerinde kalma pratiğini terkederek, Şam'a sürekli yerleştiğinde; Suriye Devleti ve İstihbarat'nın, özel olarak da Esad'ın desteğinin zevkini çıkardığı, artık herkesin bildiği bir sırdı. Apo, önceleri kendisi ile görüşmek isteyen kişiler ve gazetecilerle evinde değil, kendisini ele vermeyen alanlarda görüşüyordu. 1996'dan itibaren ise, dünyanın her yerinden gelen

misafirlerini Şam'daki bürosu ve evinde kabul etmeye başlamıştı.

Böyle bir pratiğin seçilmesi ve desteklenmesinin, hem Suriye Devleti hem de tecrübeli Esad tarafından kabul görmesinin detaylarını bilemiyorum ve bunu anlayacak durumda da değilim. Ancak, böylesi bir pratikten, Apo'nun Şam'da yaşadığı ve Suriye devletinin desteğini zevkle tattığından Türkiye'nin de haberi vardı ve inandırıcı bazı yöntemlerle (adresler, fotoğraflar, telefon numaraları vb.) iddialarda bulunabildi. Nitekim, PKK'nin silahlı mücadelesinin yoğunlaştığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ciddi zayıat verdikleri dönemde, Apo'nun durumu ve Suriye'deki ilişkileri basına yansıtmaya başlamıştı. Türk Devleti'nin üst düzeydeki görevlileri tarafından demeçler verilerek ve basında yazılar yazılarak Suriye'nin teşhirine yönelinmişti.

Suriye'ye yönelik ilk ciddi uyarı ise, 23 Ocak 1996'da gerçekleşti. Türkiye Suriye'ye, Şam'ın PKK ve Apo'yu desteklediğini kapsayan bir zarf verdi. Suriye, Ankara'nın bu ciddi Nota'sına cevap vermedi. Ve *"kedinin fareyle oynaması"* gibi, konuyla ilgili somut oyunlarına da devam etti.

O zamandan sonra Suriye'ye karşı ilk saldırgan açıklama, 1998 yılında yüksek rütbeli Türk subaylarından geldi. Aynı yılın 23 Temmuz'unda dönemin başbakanı Mesut Yılmaz, Antakya'yı ziyareti sırasında, *"Hatay İli'nin Türk Yönetimi'ne katılışı'nın 59. yıldönümü"* dolayısıyla verdiği demeçte şöyle diyordu;

"(..) Dün ASALA'yı destekleyenler, bugün kucaklarını PKK'ye açmışlar. Şunu bilmeliler ki, kazdıkları çukura kendileri düşeceklerdir."

M. Yılmaz açıkça Suriye'yi kastetmekteydi. Demeci şöyle devam ediyordu;

"Gerçeklik şu ki, teröristleri kullanıp Türkiye'yi vurmak isteyenler, bu pratikleriyle kendi güçsüzlüklerini ve çıkışsızlıklarını gizlemeye çalışıyorlar. Onlar zann ediyorlar ki, GAP

bittiği zaman, Fırat ve Dicle'nin akışını durduracağız ve susuz kalacaklar.

Türkiye, barajların yapımına başladığı an, herkes komşuları için gerekli suyu vermeye devam edeceğini biliyordu. Ama, komşularımız kendilerine verilen miktarla yetinmediler ve suların paylaşımını bir anlaşmaya bağlamak istiyorlardı”.

O zamana kadar, PKK bağlantılı ve Suriye'yi hedefleyen bu tür bir demeç saptanmamıştı. Şaşırmıştım. Küpürü kesip, ilgili dosyaya koymuştum.

Bu arada PKK, Türkiye'ye politik çözümü dayatma amacıyla, Kürt sorununun uluslararası boyut kazanması için diplomatik çabalarına devam ediyordu. Bu çabaların bir parçası olarak 23 Haziran 1998'de PKK kadroları Lozan'da bir konferans düzenlemişlerdi. Aynı zamanda, bu konferans Lozan Antlaşması'nın 75. yıldönümüne denk geliyordu. Orada PKK, Lozan Antlaşması'nın yeniden gözden geçirilmesini (“Türkiye Cumhuriyeti”nin kuruluşunun noter huzurunda imzalanan sözleşmesi olarak) ve Türkiye Kürtleri'nin haklarının anayasal tanınmasını talep etti, yani özünde bir Kürt-Türk Federasyonu'nun kurulmasını istiyordu.

Diplomatik çabalar dışında, Apo batı ülkeleriyle ilişkilerini yoğunlaştırdı ve 1 Eylül “Dünya Barış Günü”nde tek taraflı ateşkes ilan etmek için hazırlanıyordu. Bildiğim kadarıyla, politik amaçları için ateşkesin başarılı olmasını istiyordu. Ve bu maksadı doğrultusunda, Yunan Hükümeti'ni de üst düzeyde yazılı olarak bilgilendirdi.

Günay Aslan'ın Apo'ya Uyarı Mesajı

PKK'nin ve onun cephe örgütlerinin görüşlerini yansıttığı kabul edilen Özgür Politika gazetesi Frankfurt'ta basılıyordu. 10-15 bin sattığı söylenen bu gazetede, Kürt gazeteci Günay Aslan da çalışıyordu. Yetenekli bir gazeteci ve yorumcu olarak kabul ediliyordu ve Alman politik sistemine göre de iyi gazetecilik temelleri vardı. Aslan, ayrıca her cuma MED-

TV’de canlı “Panel” politik programını da sunuyordu. Ki, MED-TV, Kürt çıkarları için ve PKK’nin görüşleri doğrultusunda uydu kanal olarak yayın yapan bir televizyondur. Bu televizyonun “Panel” programlarına her Cuma telefon bağlantısı ile Abdullah Öcalan da katılıyordu. İşte bu dönem içinde, Aslan ve Apo düzenli görüşerek güçlü bağlar geliştirmişlerdi.

Aslan, 7. 9. 1998 tarihli Özgür Politika’da yazdığı yazısında, Öcalan için kelime kelime şunları söylüyordu;

“Öcalan’ı uluslararası düzeyde saf dışı etme planı var. PKK’nin başkanı için öncelikli koruma önlemleri alınmalıdır”.

O zaman, Apo’da dahil kimse bu yazıya gereken önemi vermedi. Bunun nedenlerini, aşağıda daha sonraki bölümlerde göreceğiz. (..)

Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Atilla Ateş’in Tahriki

Türk Devleti, Apo’nun mücadeleyi politikleştirme çabasını yakından izliyordu. Dolayısıyla PKK’nin politikleşmesi ve barış çabalarının boşa çıkarılması için her yönüne başvurmayla çabalıyordu. Bu nedenle, Başbakan Mesut Yılmaz’dan sonra şimdi de sıra Türk Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Atilla Ateş’e gelmişti. Türk Orgeneral ilk kıvılcımı çakmıştı. Tarih; 16 Eylül 1998. Türkiye-Suriye sınırına yakın bir yerde, Antakya’nın Reyhanlı ilçesinde bulunan askeri birliğin denetlenmesi sırasında Orgeneral Atilla Ateş şöyle diyordu:

“Biz Türk Devleti olarak komşularımızla iyi ilişkiler kurmaya çabalıyoruz. Bütün iyi niyetimize rağmen, bazı komşularımız bizim bu iyi niyetimizi tamamen yanlış anlıyorlar. Komşularımızdan kastımı daha açık söyleyeyim, Suriye’den bahsediyorum. Eşkiya Apo’yu destekleyerek, Türkiye’de terörizmin tohumlarını ektiler. Türkiye, yine de iyi ilişkiler geliştirmek ve sürdürmek için her türlü çabayı gösterdi. Eğer, bu tür çabalarımız karşılıksız kalırsa, Türkiye olarak her türlü

önlemi alma hakkımız doğacaktır ve bu zorunludur da. En nihayet, bu konuda sabrımızın sınırları aşılmıştır.”

Orgeneral Ateş’in bu demecinin ağır bir tahrik olduğunu söyleyebiliriz.

Daha sonra, bu demeci başkaları izledi. 24 Eylül 1998’de, bu kez Türk Dışişleri Bakanlığı sözcü yardımcısı olduğu belirtilen Sermet Atacanlı, hem Suriye’nin dikkatini Türkiye’nin tedirginliğine çekiyor, hem de Orgeneral Ateş’in demecine cevap vermeye çağırıyordu. Atacanlı şunları söylüyordu;

“Olayların gidişatına bakılırsa, Orgeneral Ateş gereken önlemleri alacak ve o zaman demecinde belirttikleri şeyler ciddi olarak akıllarına gelecektir”.

Nihayet, 30 Eylül günü Türk Milli Güvenlik Kurulu’nun birçok konuyu tartıştığı güne geliyoruz. O gün, Suriye tarafına uyarı kararlaştırılmıştı. Bunun ertesi gün ise, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 75. açılış töreninde Süleyman Demirel’in demeci, Suriye’ye ciddi eleştiriler içeriyordu. Diğer konuların yanında Süleyman Demirel konuşması boyunca şunlara işaret ediyordu;

“Suriye gerçekten Türkiye’ye düşmanca bir tavır sergilemektedir. Terörist örgüt PKK’yi desteklemeyi sürdürüyor. Bir defa daha bütün dünyaya sesleniyorum, artık sabrımızı taşırdılar. Suriye sürekli uyarılarımıza karşın bu düşmanca tavrını bırakmıyor. Ona karşı, pratik karşı koyma hakkını koruyoruz”.

Demirel’in demecinden sonra, bütün Türk basını, Suriye ve Hafız Esad’a karşı baskı oluşturmak için haber ve yazı bombardımanına başladı. Türk basını ilk sayfalarında, Milli Güvenlik Kurulu’nda oluşturulan planı vermeye başladılar. Bu plana göre, Türk savaş birlikleri, bir kaç saat içinde Halep ve Şam’a varacaklardı. Aynı dönemde, ağır silahlı ve makinalı birlikler Türkiye-Suriye sınırına kaydırılmaya başlandı. Zaten, Nato’nun “Dynamick Mix-98” tatbikatı vardı. Senaryoya göre, tatbikat Antep ve Antakya’yı kapsıyor ve 2550 asker

yer alıyordu. Paralel olarak, Genel Kurmay Başkanlığı 35.000 askerin katılımıyla, Türkiye-Suriye sınırında 7-8 Kasım'da, "Kararlılık-98" tatbikatını yapmayı planlıyordu.

Bu ve benzeri uygulamalar, Türkiye ile ilgili bazı noktaların dikkatimizden kaçmaması gerektiğini de ortaya koyuyor. Bu noktaları bir bütünsellik içinde şöyle belirleyebiliriz;

Türkiye, özellikle düşmanlarını "*korkutma operasyonu konsepti*" pratiği ile bağlantılı ilk adımında kriz yaşanacak ülkeyi ve siyasi hedefini belirliyor. Ardından da politikacıları ve askerlerinin düzenlenmiş, hedeflenen ülkeyle gerginliği artıracak yazıları, demeçleri yayınlanmaya başlanıyor. Daha sonra ise, askeri tatbikatların yapılması için birliklerin toplanmasına geçiliyor. Eğer, hedeflenen ülke geri adım atmıyorsa, bu kez korkutmak ve baskı oluşturmak amacıyla toplanmış olan birliklerin tatbikata başlamalarına yönelik hazırlıklara giriliyor. Baskı altına alınan ülke, yine geri adım atmıyorsa, "*korku konsepti*" temelinde teorik olarak uygulamaya konulan askeri tatbikatlar, savaşa dönüştürülecektir.

Yukarıda açıklanan pratiği, Türkiye'nin ard arda yarattığı krizlerle 1974 Kıbrıs işgalinde Yunanistan da ensesinde yaşamıştı. Çünkü Türkiye, öncelikle politik hedeflerini gerçekleştirmek için gerilim ve baskı pratiğini uygulamaktadır. Kıbrıs sorununda da Türkiye benzeri yöntemleri doğal olarak gündemleştirmişti, böylece Atina'nın geri adım atacağını hesaplıyordu. Sonuçta, Yunanistan'da her altı olayda bir geri adım atıyordu, ama bu barışa hizmet etmiyor ve Ankara'nın saldırganlığını besliyordu.

Bu uygulamaların benzeri ise, Suriye ile gündeme geliyordu.

Daha sonra, Apo bana Esad'ın zaten yıllar süren hastalığı nedeniyle güçsüz durumda olduğunu söylemişti. Tabii ki bir yıl sonra iyileşmişti. Esad, Türk basınında çıkan haberleri, aynı konudaki TV programlarını ve yöneticilerin demeçlerini, 150 kişilik tercüman ve araştırmacılar grubuyla izliyordu. Ve 24 saati kapsayacak şekilde yazılı bilgi de istiyordu.

Türk basını, açıklamalarının arasında Esad'ı rahatsız eden

bir yarayı da kaşıyordu. “*Alevi kliği ve Esad’ın ailesi azınlık olmasına rağmen (Suriye nüfusunun % 15’ni oluşturuyor) ülkeyi 1965’ten beri diktatörce yönetiyor*” konusunu gündeme getiriyordu.

Türk basını ayrıca, sünni subaylar ve politikacı grupların Esad’ı devirmek amacıyla yaptıkları girişimlerin, Türk saldırısından hemen sonra olabileceğini de yayınlıyordu.

Krizin Gelişimi

Demirel’in konuşmasının ertesi günü (2 Ekim-1998) Türk basınında yayılım ateşi gibi yazılar yazılmaya başlandı. Artık açıktı ki, derin devlet Suriye ile bir kriz için yeşil ışık yakmıştı. Esat, bu demeçler ve yazılardan tedirgin halde durumu yoklamaya başladı. Bu çabalar sonucu Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek’e aracılık rolünü verdi. Mübarek, Türk tarafı dışında Amerika’ya yöneldi. Süleyman Demirel o gün resmi bir ziyaret için Makedonya’da bulunuyordu. Mübarek’in acil telefonuna bu nedenle olsa gerek, cevap vermemişti. O arada Amerika dışişleri bakanı ise, şunları söylüyordu;

“Umut ediyorum ki, Türkiye ile Suriye arasındaki kriz bir çatışmaya dönüşmeden diplomatik yolla çözümlenir”.

Demirel, 3 Ekim’de Türkiye’ye geri döndüğünde Mübarek’in telefonuna karşılık verdi. Böylece Mısır Devlet Başkanı’na durumun ciddiyetini göstermiş oldu. Mübarek, Dışişleri Bakanı Amr Musa’yı da yanına alarak Şam’a uçtu. Gerçekten krizin dineceğini gösteren hiçbir işaret yoktu ve tersine kriz gelişiordu.

5 Aralık’ta Türk basınında yayımlanan yazılar, Türk Ordusu’nun yapacağı operasyonlardan bahsediyordu. “Bir taraftan girecek olan birliklerimiz, öbür taraftan çıkacaklardır” gibi, karakteristik bir başlık. Aynı zamanda İslamcı (suni) Refah Partisi’nin Genel Başkanı Recai Kutan ise, “Şam’daki sapık alevi rejimi”nden bahsediyor ve propaganda oyununa dini karakter de veriyordu.

Suriye liderliğiyle görüşen Amr Musa, Arap desteğini verdiğini göstermeye çalışarak şöyle diyordu;

“Araplar’ın Suriye’ye destek vermeleri, Türkiye’ye karşı değil. Ama, bölgede yükselen bu gerginlik bölgedeki halkların ilişkilerini kötüleştirebilir.”

Kendi topraklarında Kürt sorunu olan ülkeler, aynı anda çok yönlü olgularla aralarında gizli- kapaklı iletişim kuruyorlar. Mısırlı’lar Suriyeliler’le tartıştıkları an, İran Dışişleri Bakanı Kemal Harazi’de Türk Dışişleri Bakanı İsmail Cem’le ilişki kurarak; İran Başkanı Muhammed Hatemi’nin Ankara’yı ziyaret etme ve krizin yumuşaması için katkıda bulunma isteklerini belirtiyor. Harazi, ayrıca, bu krizin ve gerginliğin arkasında da İsrail entrikasının olduğunu belirtiyordu.

Mübarek’in Ankara’ya yapacağı ziyaret programlanırken, Mesut Yılmaz sürekli olarak birçok görüşmeyi gerçekleştiriyordu. Başta başbakan yardımcısı Bülent Ecevit olmak üzere, Dışişleri Bakanı İsmail Cem, İçişleri Bakanı Kutlu Aktaş, MİT Başkanı Şenkal Atasagun ve ÖHD yöneticisi Yaşar Büyükanıt ile de toplantılarını sürdürüyordu. Bu toplantılarda, krizin iki yanlı ve uluslararası politikadaki boyutları, askeri hazırlıklar ve birliklerin Suriye-Türkiye sınırına kaydırılması tartışılıyordu. Demirel, Mübarek’le olan görüşmesini gözönüne alarak, dışişleri bakanlığından konu hakkında tam olarak bir dosyanın hazırlanmasını isterken, Mesut Yılmaz ise, o akşam TV’de şunları söylüyordu;

“Suriye’den söz değil, Apo’yu vermesini istiyoruz. Eğer hayır diyorsa, BM’in 51. maddesi temelinde savunma hakkımızı kullanacağız”.

Demirel’e verilen dosyada varolanların dışında, Ankara’nın istekleri ve o anki durumun bir özeti vardı. Bu özette, *Radikal* gazetesinde yayınlandığı üzere şunlar belirtiliyordu:

“Suriye’yle ilişkilerimizin tekrar olağan duruma gelmesi için, Suriye uluslararası ilişkilerin temel kurallarına uymalı ve bizim aşağıda belirtilen taleplerimize olumlu cevap vermelidir.

Türkiye’yle Suriye ilişkilerinin, Suriye’nin terörizme des-

tek vermesiyle büyük zarara uğradığını vurgularken, Suriye'yi resmi olarak bazı zorunlulukları kabul etmeye ve bu güne kadar uyguladığı taktiği terketmeye davet ediyoruz. Bu zorunluluklar resmi bir güvence biçiminde olmalıdır. Bundan sonra Suriye, teröristleri desteklemeyecek, onları topraklarında barındırmayacak ve araç-gereç sunmayacak. Suriye, aynı zamanda, PKK kadrolarını adalete teslim etmeli ve Abdullah Öcalan'la çalışma arkadaşlarını Türkiye'ye teslim etmeli:

- *Kendi egemenliği altında olan topraklarda teröristlerin kamplarının kurulması ve işletilmesine, teröristlerin eğitilmelerine izin vermemeli.*

- *Silah, cephane ve yöneticilik bakımıyla ilgili PKK'ye destek vermemeli.*

- *PKK üyelerine sahte kimlik vermemeli.*

- *Teröristlere, Türkiye'den resmi ya da başka yollardan gelişlerinde yardımı durdurmalı.*

- *Kendi topraklarında terörist örgütün propoganda yapmasına izin vermemeli.*

- *PKK'nin çalışmalarını yürüteceği binalar ya da alanlar, ayrıca Suriye toprakları üzerindeki yerleşim birimlerinde buna yer vermemeli.*

- *Kendi topraklarına teröristlerin bir üçüncü ülkeden girmelerine izin vermemeli (Avrupa, Yunanistan, Güney Kıbrıs, İran, Libya, Ermenistan), çünkü devamında Türkiye'ye ve Kuzey Irak'a (Güney Kürdistan'a) giriş yapıyorlar.*

- *Ek olarak Suriye'den, teröristlerin çalışmalarını kapsayan bütün bölümlerde bizimle ortak çalışmasını bekliyoruz.*

Son olarak, Suriye, Arap Birliği'nde Türkiye'ye karşı çalışmalarını durdurmalı.

Suriye bu duruşunu terk etmezse, Türkiye bütün haklarını koruyarak yasal savunmasına başvuracak ve her durumda canlı-cansız unsurlara gelen zararın karşılanması için tazminat isteyecektir. Bütün bu görüşlerimizi Suriye'ye diplomatik

yollarla 23 Ocak 1996'da ilettiğimizi belirtiriz. Buna rağmen uyarılarımız bu güne kadar hiç kimse tarafından dinlenmedi”.

Mübarek'in ziyaret günü, gazeteler konuyu yukarılara çekmişlerdi. Demirel, Mısır Devlet Başkanını karşılıyor ve Çankaya'daki “Pembe Köşk”e götürüyor. Resmi yemek “Mavi Salon”da veriliyor. (Kemalizm'in Türkiye'ye getirdiği modernleşme salonların, başkanlık saraylarının renkleriyle sınırlı kaldı.) Toplantıya iki başkanın dışında, Türk tarafından Mesut Yılmaz ve İsmail Cem, Mısırlılar'dan Amr Musa ve Mübarek'in danışmanı Osama Al-Baz da katılmışlardı.

ABD, mutlaka herhangi bir yöntemle gelişmeleri izliyor ve konuşmalar başlamadan önce müdahale etmek istiyordu. Böylece, Ankara'daki ABD elçisi Marc Parris dışişleri bakanlığıyla telefonlaşıp, onlardan Bill Clinton'un mektubunu telefonla Demirel'e okumalarını istiyor. Aynı mektubun Amerika Başkanı tarafından Hafız El Esad'a gönderildiğini de vurguluyor.

Gerçekten de, Mübarek'le konuşmalar başlamadan bir-iki dakika önce, mektup Demirel'e iletiliyor. Clinton, sözü edilen mektupta şunları söylüyordu:

“Türkiye-Suriye arasında krizin bu düzeyde yükselmesinden dolayı endişeliyim. ABD, Suriye'nin PKK'ye olan desteğinden ötürü duyduğunuz endişeyi sizinle paylaşıyor. Bu mesajımla eş zamanlı ve Başkan Esad'tan Suriye'nin PKK'ye olan desteğinin durmasını ve bu doğrultuda direkt adımlar atılmasını isteyen mesajı da gönderdim. Aynı anda sizden, krizi yükseltmeyecek ve gelişme aşamasında olan diplomatik çabaları desteklemenizi gösteren adımlar atmanızı bekliyorum.

Özellikle, çözümlerde bulunmak üzere Başkan Mübarek'in çabalarını desteklemenizi, ortak çalışmanızı sizden bekliyorum. Türkiye'nin alacağı askeri önlemler, bu şartlar altında, bize göre ne uzun vadeli ne de kısa vadeli çıkarlarınıza hizmet etmemektedir.

Türkiye tarafından askeri şiddet kullanma temelindeki tavır koyma, geniş bir çerçevede içinde Arap dünyasının Türki-

ye'yi mahkum etmesine neden olur. ABD böyle bir girişimi desteklemeyecektir.

ABD ulusundan başka, terörizmle mücadele için Türkiye'ye destek veren başka bir ulus yoktur. Bugüne kadar olduğu gibi ben, terörle mücadelede Türkiye'ye desteğin sürdürülmesini istiyorum."

Clinton'un Türkiye'ye yönelik mesajları, destek dışında, tehdit de içeriyordu. Diplomatik çözümler konusunu öne sürüp, Mübarek'in aracılık rolünü gösteriyorlardı. Ama, Ankara, diplomatik çabaların çerçevesinden kaçıp, baskı ve şiddet kullanma tehdidini yükselterek amacına ulaşmak istiyordu. Mübarek, Kahire'ye dönmesi gerekirken, durumun kritikliği karşısında, tekrar Şam'a gitti. Bir kez, ok yaydan çıkmıştı artık.

Şam'da, Mübarek, Türkiye'nin ultimatومunu Hafız El-Esad'a vererek, durumun ciddiyetini vurguladı. Esad, çaresiz hastalığı nedeniyle kuvvetten düşmüş, Ortadoğu'da 20. yüzyılın en büyük politikacılarını tapınağına katan o eski güçlü klasik yansımasını kaybetmiş ve o anda kendi batışının içindeydi. Baas Partisi'nin Başkanlık Meclisi'ni gizli toplantıya çağırıyor ve saatlerce Türkiye'nin telgrafı tartışılıyor. Bu konuyla ilgili başkanlık meclisinin bir üyesi ve o zaman Suriye'nin Başkan yardımcısı Abdulhalim Haddam bakalım ne diyor:

"Baas Partisi'nin Başkanlık Meclisi'nin gizli toplantısında, uzun süreli tartışma sonucu, Öcalan'ın Suriye'den çıkışı kararı alındı. Hafız El-Esad, toplantının sonucunda ikna edildi. Meclis'in kararı temelinde, ultimatومu Apo'ya dışişleri bakanı Faruk El-Şara verecekti."

Sonuçta, ultimatومu Apo'ya Abdulhalim Haddam bizzat kendisi getirdi. Ve bütün bölge için bir sayfa daha kapanmış oldu.

Bu noktada ABD'nin duruşunu irdeleyelim. Kapalı kapılar ardında olanları bilemiyoruz, ancak şimdiye kadar olan belgelerden görünen, Clinton'un müdahalesi dışında Washington son ana kadar olaya resmi olarak karışmamış. Türkiye'nin

beklediği sonuçları garanti altına almak değil, sadece krizin yatıştırılması doğrultusunda müdahale etmiştir.

Demek ki, krizin “Made In USA” olmadığını söyleyebiliriz. Öyleki, Washington olay gelişirken kendi politikasını oluşturunuyordu. Bunu diğer bölümlerde daha iyi göreceğiz.

Kıvrıkoğlu’nun Şahitliği

Apo’nun Suriye’den çıkışı sahnesini aydınlatan, eski Türk Genel Kurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu’nun tanıklığıdır.

8. 10. 2005’te, İstanbul Harbiye Orduevi’nde, kapalı kapılar ardında düzenlenen “terörizm” konulu toplantıya, ordudan emekli olmuş üst düzey komutanlar, Korgeneral Hürşit Tolon gibi, eski Kara Kuvvetleri Komutanı Hikmet Bayar, eski Hava Kuvvetleri Komutanı İlhan Kılıç ve eski Jandarma Kuvvetleri Komutanı Fikret Özden Boztepe, eski Genel Kurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu katılmışlardı. Bu toplantıda, Kürt sorununun boyutları, yeni ulusal ve uluslararası gelişmeler ışığında ABD’nin bütün konuya açıktan karışması, PKK’nin etkisizleştirilmesi için alınması zorunlu önlemler görüşülmüştü. Apo’nun yakalanmasına karşın, Kuzey Kürdistan’daki Kürtler’in büyük gücünü PKK’nin kendinde toplamaya devam etmesi ve Türkiye için büyük bir tehlike oluşturmaması da incelenmeye alınmıştı.

Kıvrıkoğlu, programda olmamasına rağmen, subayların morallerini güçlendirmek için söz aldığı anda; Öcalan’ın Şam’dan çıkarılması için konunun ilk defa gündeme getirilmesinden, Suriye’ye karşı savaş hazırlıklarına kadar olan süreci, adım adım anlatmıştı. Konuşması basına sızmış ve İslami nitelikte olan Aksiyon dergisinde yayınlanmıştı. Konuşmanın özü şöyleydi:

“Kara Kuvvetleri Komutanı olunca örnek bir karar aldım.

Terörizm konusu, yaklaşık 35 yıldır Türkiye’nin başağrısıdır. Herkes, Türkiye’de, bu lanet olaydan işkence çekti. Eğer, bugün Türkiye gelişmiş bir ülke değilse, bu ne yazık ki, terö-

rizmden kaynaklanıyor. 30 Ağustos 1997'de Birinci Ordu'daki görevimi tamamlayıp, Ankara'da Kara Kuvvetleri Komutanlığı görevini aldım. O zaman, Genel Kurmay Başkanlığı, terörizme karşı mücadeleyi Kara Kuvvetleri Komutanlığı sorumluluğuna vermişti. Oradayken şu değerlendirmeyi yaptım; PKK terörünün arkasında bütün Avrupa ülkeleri ve dünyadaki çok sayıda ülke var. Bütün bu ülkeler arasında belirleyici rolü Suriye oynuyordu. Suriye'ye karşı bazı şeyler olmak zorundaydı. 15 yıl boyunca Suriye, Türkiye'ye karşı başlattığı savaşı sürdürüyordu. Suriye bu savaştan hiçbir zarar görmemesine rağmen, Türkiye'nin zararları ve uğradığı felaketler büyüktü. Suriye bize çuvaldız batırıyordu, biz de ona küçük bir iğne de olsa batırmalıydık ki, biraz acı duymalıydı.

MGK'da İlk Konuşmam ve İtirazın Olmayışı.

1998'de, MGK'da temelinde bu olgular olan bir değerlendirme yaptım. Bütün gerekçeleri sergileyerek, terörizmin Türkiye'ye 100-150 milyar dolara mal olduğunu, 5300 asker, 5500 sivilin öldürüldüğünü ve 16000 yaralının olduğunu vurguladım. Politik, ekonomik ve askeri açıdan konuya yaklaşılarak ve Suriye üzerine baskı uygulayarak, inceden inceye hazırlanması zorunlu bir eylem planı görüşünü ifade ettim. Bu konuşmama o günkü toplantıda itiraz edilmedi. Sonraki ayda olan toplantıda tekrar konuyu gündeme getirdim. O zaman Cumhurbaşkanı Demirel hemen orada bunu onayladı ve gerekli hazırlıklar için emir verildi.

Planı, General Atilla Ateş İle Birlikte Yönettim.

Gerçekten, biz hazırlıklara başlamıştık. Politik düşünce gereği neler olabilirdi: Bazı önlemler alınması gerekliliği saptanabilir, Suriye'nin suçlanması, diğer ülkelerle bu konuda ortak davranmak, terörü destekleyen bir ülke olarak Suriye'nin bütün siyasi faaliyetlerinin meydana çıkarılması gibi. Ekonomik alan-

da ise, Suriye'ye ihraç ve ithalin durdurulması, paralel olarak Suriye'nin ihraç ettiği ne kadar ürün varsa, daha ucuz fiyatla ihraç edilmesi ve bu şekilde ekonomik durumunun kötüleştirilmesi varsayımları incelendi. O dönemde, Birinci Ordu Komutanı Atilla Ateş'le bu konuları tartışıyorduk. Çünkü, ben Ağustos'ta, Genel Kurmay Başkanlığına atanınca, o da, benden boşalan Kara Kuvvetleri Komutanlığına geçecekti. Sonunda, konuyla ilgil bazı önlemler alınmaya başlandı.

General Ateş'in konuşması önceden tasarlanmıştı.

Ağustos'ta Genel Kurmay Başkanı olmuştum. 16 Eylül'de, Norveç'teki NATO Genel Kurmay Başkanları toplantısından dönüşte, havaalanında Atilla Ateş ile buluştuk ve orada Suriye sorununu tartıştık. Daha sonra, Atilla askeri birlikleri denetlemek için Hatay'a gitti. Bildiğiniz gibi, Suriye'ye karşı ilk kritik demecini, bizim buluşmamızdan sonra aynı gün Suriye sınırında açıkladı.

Suriye Sadece 100 Zırhlı Savaş Birliği Tahsisi Edebilir.

1 Ekim 1998'de, Meclisin ilk çalışma günü törenlerinde, Demirel konudan ayrıntılı bahsetti. Daha sonra ben de, Diyarbakır ve Adana'daki konuşmalarımda konunun derinliği ve gücünü destekleyen açıklamalar yaptım. Bu çabamızda, basının büyük yardım ve desteğini aldık. Türk basın yayın organları, eğer Şam PKK'yi desteklemekten vazgeçmezse ve Apo'yu topraklarında misafir etmeye devam ederse, güçlü Türk Ordusu'nun 24 saat içinde Halep'e gireceğini belirtiyorlardı. O zaman Suriye'nin askeri gücünü değerlendirdiğimiz zaman şu durumu saptadık; Suriye gerçekten zor bir durumdaydı. Başlangıçta gördük ki, bütün güçlerini Golan Tepeleri çevresine konuşlandırmıştı. İki buçuk kadar tümenini de Lübnan'a yerleştirmişti. Türkiye'ye karşı ise sadece, bir zırhlı alay birliği kalmıştı. Yani, 99, 100 kadar tank. Suriye'nin en çok 100 tankına karşı, 3300 tankla Türkiye'nin yapabileceği çok şey vardı.

Hüsnü Mübarek'i Bilgilendirdik.

O zaman, Türk dış politikasının arkasına Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gücünü de katarak, Suriye'ye baskı yapma politikasını hayata geçirmeye başladık. Gelişmeler dünyanın da ilgisini çekmeye başlamıştı. Mısır Devlet Başkanı durumun ciddiyetini anlayınca, Türkiye'yi ziyaret etti ve ona bilgi verildi. Her şeye hazırдық. O anda şans bize yardım etti. Suriye ile olan sınırımıza askeri birliklerin kaydırılması sürecinde, Antep bölgesinde NATO'nun bir tatbikatı yapıyordu. Suriye ve Türk basını bu askeri gücün bizim olduğumuzu sanmışlar, ama işin özünde biz askeri birliklerimizi yeni kaydırmaya başlamıştık.

Suriye'yi önce topçu ateşiyle vuracaktık. Planladığımız temelde, şu şekilde harekete geçecektik: Kara Kuvvetleri gücü ile kara sınırını, Hava Kuvvetleri ile hava sahalarını ihlal edecektik. Suriye içinde saptanmış hedefleri top ateşine tutacaktık. Deniz gücü ile, tatbikatları 40 mil olan deniz sahasında yapacaktık. Bütün bunlar adım adım olacaktı ki, Suriye'ye baskı uygulayalım. Tespit edilmiş hedeflere top ateşlerinin sonucu alınmadığı zaman, hiç şüphesiz Türk birlikleri Suriye'ye girecekti”.

Kıvrıkoğlu'nun tanıklığından, olayın tam ve bütünlüğü gözlemleniyor. Çünkü, benim görüşüme göre, Suriye'ye uygulanan kritik dönemin baskıları Apo'nun Ortadoğu'dan çıkışını sağlayan, Avrupa, Afrika ve sonuçta İmralı'ya kadar olan dolaşması dönemini aydınlatıyor.

Türk-Suriye Krizi'nin Sonuçlarının Saptanması.

Yukarıda gözlemlendiği kadarıyla bu dönemle ilgili şu sonuçları çıkarabiliriz:

Birincisi; Öcalan'ın Suriye'den çıkışının arkasında, geniş ve planlanmış bir olgu gizlenmemektedir. Şu ana kadar bilinen olayların gelişimi ve belgeler temelinde Türkiye, Güney

Kürdistan'daki gelişmelerin baskısı ve özellikle PKK'nin faaliyetleri nedeniyle Kürt sorunu karşısında zor durumda bulunmaktadır. Suriye'nin kendisi için önemli bir destekçi olduğunu hesap etmektedir. Derinlemesine bir plan ve herhangi bir uygulama hazırlamadan Suriye'yi baskı altına almaya karar vermiştir. Ki, böylece Apo ve PKK'ye Şam'ın verdiği destek son bulsun.

İkincisi; Suriye, yaşlanmış ve hasta Hafız El-Esad'la, dağılan Sovyetler Birliği'nin de yardımı olmadan, skeri gücüyle Golan ve Lübnan'a da "karışmıştı". Bu durumda herkesin ve özellikle de Türklerin tahmin ettiklerinden daha güçsüzdü.

Üçüncüsü; Türk Ordusu'nun, politik kararların alınışı ve krizin planlamasındaki öncü rolü ile askerlerle politikacıların, krizin gelişimi ve şiddetlendirilmesindeki uyumu (belki Ecevit ve partisi hariç) bir kez daha ispatlandı. Bütün girişimler, özellikle savaş ortamının yaratılmasındaki kritik dönemde, Türk basınının da aktif desteğini almıştır. Türk basını, hep birlikte, Suriye'ye uygulanan baskı ve korkutma hareketinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin beşinci kolu ya da "dördüncü bölümü" olarak çalışmıştır.

Dördüncüsü; Türkiye'nin, bu temel konuyla ilgili faaliyetlerini, haber ve demeçleri takip etmemize, arşivlememize karşın, ülke olarak gelişmeleri saptayamadık. Ve bu gelişmeler, daha sonra acı bir biçimde gösterdi ki, bizi direkt ilgilendirdiriyordu. Ankara ve Şam'daki elçiliklerimizin ne yaptıklarını, dışişleri bakanlığımızda neler yapıldığını bilmiyordum. Ama, kişi olarak ben, olayların gelişiminin hiçbir kurum tarafından zamanında ve başarılı biçimde görüldüğünü hissetmedim. Nitekim, aşağıda anlatacağım gibi, sonuçta 9 Ekim'de gafil avlandık!

Beşincisi; incelediğim belgeler, İsrail'in, Türkiye-Suriye Krizi'nin başlamasına direkt karıştığını göstermiyor. Bilindiği gibi, 1990'lı yıllarda Türkiye'ye PKK'yle mücadele edebilmesi için çok yönlü yardım etti. Türkiye'nin daha çok teveccühünü kazanarak öyle bir ilişki oluşturmalıydı ki bu, İsrail'in

Mezopotamya, Kürdistan ve İran'daki geleneksel planlarına hizmet etmeliydi.

Türkiye-Suriye Krizi ve Apo'nun çıkarılışıyla ilgili olarak ilk yüzeysel saptama, İsrail'in iki nedenle bunları istemediğini ortaya koyuyordu. Birincisi; PKK olmalıydı ki, böylece İsrail Türkiye'ye bilgi ve savunma satmalıydı. Apo'nun Şam'da oluşu, Türkiye-Suriye arasındaki kopuşun ve kızıışmanın tek kaynağıydı, her an bir kriz oluşturabilirdi. Demek ki İsrail, Suriye için cephe açılmasını istiyordu. Bu da, İsrail'in çıkarıyordu. Büyükelçi Şükrü Elekdağ'ın ifade ettiği gibi Türkiye'ye karşı "*iki buçuk savaş cephesinin açılması*" nı (bir Suriye, bir Yunanistan ve yarım cephe de Kürtlerle) isteyen teoriyi unutmayalım. Apo'nun Suriye'den çıkışından sonra Türkiye ve Suriye ilişkileri yumuşadı. Bu da, İsrail'in çıkarına değildi ve olmayacaktı. Ama, kimse, bazen devletlerin nasıl düşündüklerini ve hesaplar yaptıklarını bilemez. Benim görüşüme göre, İsrail'in krizin başında olaya karıştığı görünmüyordu. Ancak, bu imkansız da değildi.

Altıncısı; Bütün bu süreçte, bu kitabın yazımı için yaptığım araştırmalarda, Türklerin, -en azından ilk düzeyde- kararlı bir biçimde dış güçlerle bu konu üzerindeki bağlantısını gösteren bir belgeye ulaşamadım. Sadece Günay Aslan'ın, 7 Eylül'de yayınlanan makalesinde belge sunmadan sözünü ettiği, Apo'nun etkisizleştirilmesi için önemli bir belirleme olan "*uluslararası plan*" hariç. Fakat, başbakan Mesut Yılmaz'ın İsrail'e olan ziyareti (7 Eylül 1998) ve bunun muhtevası hakkında yeterli bilgi yok. Ve Washington Antlaşması (11 Eylül 1998), Barzani-Talabani'nin barışma yolunu açtı, Güney Kürdistan'daki gelişmelerine işlerlik kazandırdı. Doğal olarak yukarıda anlatılanlar arasında bir bağ mevcut, ancak Türk Devleti'nin, Suriye ile gerginlik oluşturmadaki kararında, ki bu Öcalan'ın Şam'dan çıkışına neden olurken, somut dış kökenli bir etkenle ilgili belge bulamadım.

APO'NUN ATINA'YA İLK GELİŞİ

Kürtler Atina'da Ev Arıyorlar

Biraz geriye dönelim. 1998 yazının ortalarıydı. Stavrakakis beni çağırdı ve telefon dinlenmesi ile alınan bilgiye göre, Kürtlerin Atina'nın Psihiko semtinde kiralamak üzere tek katlı bir ev aradıklarını söyledi. Aynı zamanda, milletvekili Kosta Baduvas'ın Kürtler ve PKK ile sıkı ilişkiler içinde olan kardeşinin de benzer bir hazırlık içinde olduğunu, onun da Atina'nın Kuzey Bölgesinde tek katlı bir ev aradığını belirtti. Stavrakakis bu konuyla ilgili bilgim olup olmadığını sordu ve Kürtlerin Apo için Atina'da ev arama durumlarının olup olmadığını onun için öğrenmemi istedi. Bu konuda bilgim olmadığını, ama araştıracağımı söyledim.

Atina'daki ERNK sorumlularından biri olan Rojhat'a sordum. Rojhat, Psihiko semtinde tek katlı ev arandığına dair bilgiyi doğruladı ve bana sadece ERNK bürosunu diğer elçiliklere ve diplomatik heyetlere yakın olan bir binaya taşımak istediklerini söyledi. Tek katlı ev tercihlerini ise ekonomik kaynaklarını dikkatli kullanmak istemeleriyle açıkladı. Yani, Avrupa'dan gelen üst düzey yetkililerini otellerin pahalı olmasından dolayı bu evde ağırlayacaklarını belirtti.

Rojhat'ın tüm açıklamalarını dinledim. Şunu diyebilirim ki, ona bir soru sorarak, bu gelişmelerden haberdar olduğumuzu, ancak bunları onaylamadığımızın mesajını vermiş oldum.

9 Ekim Cuma Apo Atina'ya Geliyor,

Sabahın dokuzuydu, internetten Türk basınını izliyor ve arşivleme yapıyordum. Beni EİP Başkanı hava orgenerali Haralambos Stavrakakis bürosuna çağırdı. Oldukça sakindi ve hiçbir tedirginlik belirtisi olmaksızın bana Apo'nun ne durumda, nasıl olduğunu sordu. O zamana kadar olan bildiklerimiz dışında herhangi bir değişiklik olmadığını belirttim. Benden, dikkat çekmeden detaylı soruşturup bu konuyla ilgili bilgi öğrenmemi istedi.

Büroma inip birkaç telefon görüşmesi yaptım. Görüştüğüm arkadaşlardan hiçbirinin yeni bir şey bilmediğini tespit ettikten sonra, tekrar Stavrakakis'in bürosuna çıktım ve konuyla ilgili kimsenin bir şey bilmediğini belirttim. Başkan bana, o zaman büyük bir ihtimalle Apo Yunanistana geliyor dedi. Şu anda, Elliniko Hava Alanı'na bir uçağın inmekte olduğunu, içinde Abdullah Sarıkurt isminde bir yolcunun da bulunduğunu ve bu kişinin gerçekte Abdullah Öcalan olduğunu belirtti. Benden de, kendisiyle birlikte kalmamı ve daha sonra arabasına giderken onu takip etmemi istedi.

Birlikte havaalanına gittik. Geliş salonunda ELAS'ın kullandığı bir büroya geçtik. Ben çıkıp etrafı kontrol etmeye başladım. O sırada önümde, eski Atina ERNK sorumlusu Rozerin'i gördüm. Cep telefonuyla görüşmeye çalışıyordu. Telaş ve panik içinde, çaresiz bir halde, başkanın burada olduğunu ve Apo'yu Atina'ya davet eden milletvekillerine ulaşmaya çalıştığını, ama kimseyi bulamadığını söyledi. Kendilerine yardımcı olup olmayacağımı sordu. O sırada, girişin sağ tarafında bir kolonun arkasında, iki orta yaşlı adamın arasında bir bankta Apo'nun oturduğunu gördüm. Ona doğru yöneldim ve selamladım. O da, çaresiz bir haldeydi, kibarca selamıma karşılık verip; *"Büyük bir zorunluluktan dolayı Suriye'den ayrıldık ve birkaç günlüğüne bizi Yunanistan'da misafir etmenizi istiyoruz"*, dedi.

Geri dönüp hemen Stavrakakis'i bilgilendirdim. Bana onları büroya getirmemi söyledi. Gidip, Apo'ya ve ona eşlik

edenlere beni takip etmelerini söyledim. Onları Stavrakakis'in bulunduğu büroya götürdüm. Ve bölgenin başkaları tarafından izlenmemesi için, engellemeye alınmasını önermiş-tim. Çünkü, Şam-Atina-Stockholm hattının yolcuları, çıkış için hâlâ pasaport kontrolünde idiler.

Stavrakakis kibarca Apo'ya hoş geldin dedikten sonra, Yunanistan'a geliş nedenini sordu. Ben ise, tercümanlık yaptım. O sırada büroda, Rozerin ve Mervan Zirki de vardı. Mervan Zirki, uzaktan kökeninde Kürt'lük olan Suriye'li bir iş adamıydı. "Ağa" lakaplı Zirki, Hafız Esad ve Apo'nun arkadaşıydı, yıllarca Esad ile Apo arasındaki ilişkiyi o götürmüştü. Bunlar dışında, büroda Ömer Ose de vardı. O da, Suriye Kürtleri'ndendi, Suriyeliler'in ve Apo'nun güvendiği biriydi. Kürtçe'den Arapça'ya, tercümanlık yapıyordu.

Kürt lider, Stavrakakis'e Suriye'nin zor durumda kaldığını ve ondan gitmesini istediklerini, böylece Atina'daki arkadaşlarıyla Yunanistan'da birkaç gün misafir edilmesi konusunda program yaptıklarını söyledi. O zaman Stavrakakis ise, Atina'da hükümetten hiç kimsenin gelişle ilgili bir bilgiye sahip olmadığını ve arkadaşlarının böyle ciddi bir sorunda Yunan Hükümetini oldu bitti karşısında bırakmalarının, zor bir konuma sokmalarının doğru olmadığını belirtti. Ayrıca, bunun ülkenin durumunu, uluslararası görüntüsünü ve dış ilişkilerini etkileyeceğini de sözlerine ekledi. Bu belirlemeler üzerine Apo, hükümetten onay geldiğini açıklamış ve Stavrakakis'e şunları söylemişti; 6 Ekim Salı günü, telefonda konuşmamak ve hiçbir şeyin deşifre olmaması için PASOK (...) milletvekili Kostas Baduvas'ı Şam'a davet ettim, ona durumu izah ederek bilgi verdim, Esad'ın artık Suriye'de beni misafir edemeyeceği konusundaki zayıflığını anlattım. Ayrıca Apo, karşılaşmalarında Yunanlı milletvekillerinden Yunan Hükümeti'ne durumla ilgili bilgi vermelerini ve kaçabileceği güvenilir bir yer bulana kadar, birkaç gün Yunanistan'da kalmasına onay verilmesini garantilemelerini istiyordu. Aynı gün Baduvas Atina'ya dönüyor, ertesi gün telefon aracılığıyla, belki

10 defa Rozerin ve Apo'yla ilişki kuruyor. En nihayet ertesi günün akşamı Rozerin'e kodlu bir mesaj veriyor;

“Hazırlıklar Tamam Yunanistan’a Gelebilirsiniz”.

Apo'nun dediğine göre, bizzat kendisi Kürdistan’a geçiş için tüm gerekli hazırlıkları yapmış, fakat son anda Yunanistan “çözümü” bulunduğundan, Kürt sorununun siyasallaşması ve Avrupa’nın işe karışması temelindeki planın bir parçası olarak Yunanistan seçilmişti.

Stavrakakis, Apo’ya, Yunan Hükümeti’nin onun gelişini, uçağının Elliniko Havaalanı’na inişine yarım saat kala öğrendiğini söyledi ve *suçlayıcı bir yöntemle, onun Yunanistan’da bulunmasının Yunan Hükümeti için çok büyük problem oluşturduğunu belirtti ve ona uçağın gideceği yere gitmesini önerdi.* -Apo’nun, Stockholm’e gitme kararını vermesi ve onu Şam’dan getiren uçağa binmesi içinde, uçağın kalkışını birçok gerekçeyle geciktiriyorduk.-

Apo, Stavrakakis’in önerisini biraz düşündü ve eğer Stockholm’e giderse, NATO çevresinin tuzağına düşme tehlikesinin olduğunu söyledi. İsveç’e gitmek istememesinin nedenlerinden biri de; PKK’den ayrılan üst düzey kadroların orada toplanmış olmaları ve kendisinin örgütü despotça yönetmesini teşhir etmeleri idi. Eski eşinin İsveç’te yaşaması da onu etkileyen negatif bir olguydu. Böylece, İsveç başkentine gitme önerisini reddetti. Benim görüşüme göre harika bir fırsattı bu, çünkü, İskandinav ülkelerinin geleneksel verileri ve özellikle de İsveç’in barış çabaları, ayrıca ulusal kurtuluş mücadelesi veren hareketlere yakınlığı ve desteği açısından önemliydi. Ayrıca, Türk-İsveç ilişkilerinin doğası gereği, Apo’ya iltica vermeleri durumunda, Türkiye’nin İsveç’e herhangi bir baskı uygulamada sınırlı olanakları vardı.

Böylece, İsveç çözümü kaybedildi. Apo’nun kurtulması ve Türk Cezaevleri’nde kendini bulmaması için, bu ilk ve büyük bir fırsattı.

Rusya Tercihi ve Moskova'ya Yolculuk,

Kürt lider tarafından Stockholm tercihinin reddedilmesinden sonra, Stavrakakis ile Apo arasında kısır döngü içinde şiddetli ve sert pazarlıklar başladı. Giritli (Stavrakakis) “çetin ceviz” olduğunu gösterdi ve nezaketin sınırlarını aşmadan, Apo'nun Yunan topraklarında mümkün olabilecek her tür kalma olasılığının kapısını kesinlikle kapattı. Görüşmeleri gerçekten sertti ve tartışmalar aynı konu üzerine dönüyordu. İki tarafın da görüşleri hemen hemen aynıydı.

Bir baktık ki Ağa, bir şırınga çıkardı ve ağır hareketler yaparak bizim önümüzde karnına sapladı. Belli ki, pazarlıkların baskısı ve ağırlığı altında şekeri yükselmişti ve onu dengelemek için bu hareketi yapmıştı.

Görüşmelerde verilen araların birinde, Apo bana, eğer hükümet birkaç gün kendisini misafir etmeyi kabul etmezse ve kendisi de bir başka çözüm bulamazsa, Yunanistan'dan siyasi iltica isteyeceğini söylemişti. Bunun üzerine, kişisel görüşüm olduğunu vurgulayarak, bunu yapmaya hakkının olduğunu, ancak silahlara veda etmeye ve silahlı mücadeleyi durdurmaya eğer hazırsa olabileceğini belirtmiştim. Bana nedenini sorduğunda, Yunanistan'dan iltica isteyip, yetkili organlar tarafından talebinin incelenmesi işlemleri başlatıldığı bir dönemde, PKK gerillalarının Türkiye'ye karşı savaşmaya devam etmelerinin akıl alacak gibi olmadığını söylemiştim. *Bu sanki, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı savaş açması anlamına gelecekti.*

Apo, görüşlerimi dinledi, biraz düşündükten sonra Rozerin'den o zamanlar Rusya ERNK (...) temsilcisi olan Mahir Welat'ı arayıp bulmasını istedi. Eğer doğru hatırlıyorsam, Rozerin benim cep telefonumdan Mahir'i aramış ama, bulamamıştı. Mahir'in telefonu kapalıydı.

Bu arada pazarlıklar tekrar başladı. Stavrakakis, Apo'dan Yunanistan'dan gitmesini isterken, Apo da, sığınacağı bir yer bulana kadar birkaç gün kalmayı istiyordu. Stavrakakis, akşam altı ya da yediye kadar bir süre bile tanıdı.

Saatler geçiyordu ve durum katlanılmaz bir hal alıyordu. Biran için, Stavrakakis'in yaptığı telefon konuşmalarından (kim olduklarını bilmiyordum), bir küçük otobüs hazırlatıldığını ve Apo'yu alıp bilinmeyen bir yöne götüreceklerini duydum.

Bu durumu ona doğal olarak söyleyemedik. Çünkü, Yunanistan'da kalmak için bir umudu olmasın ve başka ülke aramaya devam etsin diye. Burada da görüldüğü gibi, Apo ile görüşme ve pazarlıklarında sert olmasına rağmen, Yunanistan bazı alternatif çözümler de hazırlamıştı. Bunu bilmiyordum ve hiçbir zaman öğrenmek için de sormadım.

Çok arzu edilen çözüm ise, Kürtler tarafından bulundu. Mahir bir an telefona cevap verdi. Rozerin'le konuştuktan sonra, numarasını verdiğimiz bir faxes, Rus Meclisi'nin "Jeopolitik Konular Komitesi" Başkanı, Milletvekili Alexi Mitrofanof'un imzaladığı davetiyeyi gönderdi. Davetiye resmîydi ve Abdullah Sarıkurt adına yazılmıştı. Bu kişi de, Abdullah Öcalan'dan başkası değildi.

Çözüm bulunmuştu. Ama biçimsel de olsa, Atina'daki Rus Elçiliği'nden vize almak gerekiyordu. Fakat, Cuma günü öğleden sonra olduğu için, Rus elçiliği kapanmıştı. O zaman çözüm bulmak için, Stavrakakis Atina'daki Rus Elçiliği Askeri Ateşesi KGB Komutanı ile ilişkiye geçmişti. Stavrakakis'in bana söylediğine göre, ateşe daha önceden, Moskova'daki şefi'nden, EİP'in Başkanı ile ortak çalışma ve her konuda hizmet etme düzeyinde emir almıştı. Sonuç olarak Stavrakakis, Apo'nun ve ona eşlik edenlerin pasaportlarına vize verilmesi için, Rus Ateşe'den elçiliğin açılmasını istemişti. Gerçekten elçilik açılmış ve vizeler de verilmişti. O sırada, biz de Apo'yu Moskova'ya götürecek uçağı ayarlamıştık.

Uzun saatler boyunca sert pazarlıklar olmasına karşın, Moskova'ya yolculuk ayarlandıktan sonra, iki adam dostça konuşmaya başladılar. Sanki, daha önce o yıpratıcı "git, gitmiyorum" tartışması hiç olmamıştı.

Uçuş zamanı geldiğinde, Apo, Stavrakakis'ten ona Moskova'ya kadar eşlik etmemi istedi. Beni güvenlik nedeniyle ya-

kınında istiyordu. Uçağın bir hava roketiyle ya da Türk savaş uçakları tarafından düşürülmesinden de korkuyordu. Apo'ya göre, Yunanlı yüksek rütbeli bir subayı götüren uçak, sadece aranan PKK liderini götüren uçağa göre daha güvenilirlikti. Böyle düşünüyordu.

Stavrakakis, Apo'nun önerisini kabul etti. Apo, Rozerin, Ağa, Ose ve ben uçağa bindik. Orada ilk defa gördüğüm pilot Zisis Pehlivanidis'le, birkaç ay sonra, aynı biçimde, ama daha zor bir konumda tekrar görüşecektik.

Gerçekten uçak kalktı ve yaklaşık 2,5 saat sürecek Moskova yolculuğu başlamıştı. Uçuş boyunca, uçağa karşı bir roket saldırısını düşünmedim dersem yalan olurdu. Üstelik Apo, bir anlık olsun hatırlamamı sağlayacak biçimde dönüp bana dediği;

“Bizi düşürme ihtimali olabilir. Yunan Devleti bunu, dola-yısıyla yokolma ihtimalinin olduğunu bilmesine karşın seni kurban olarak seçtiler”.

Yaşamımda tehlikelere alışmama rağmen (çok uzun yıllar boyunca yaşamım tehlikelerle doluydu) işin bu düzeyini düşünmemiştim. Apo, bu yönü de düşünmemi sağladı. Çünkü, vatanıma ve yöneticilerime kesin güvenim vardı. Ne yazık ki daha sonra Apo, apaçık haklı çıktı.

Düşürülme ihtimaline karşı Apo, uçuş boyunca sakindi. Ama, ilk tadını Atina'da aldığı, bu yeni ve bilinmeyen “Avrupai” çevrenin yarattığı çaresizlik izlerini üzerinde taşıyordu.

Bana karşı ihtiyatlı ve nazikti. Mücadele ile ilgili, uluslararası boyuttaki dengesizlikler nedeniyle PKK'nın karşılaştığı stratejik sorunları, özellikle bölgedeki dengelerde gelişmekte olan Türkiye-İsrail-ABD yakınlaşmasını tartıştık. Herşeye rağmen yaptığımız tartışmalardan, kendisinin bir Avrupa ülkesine yerleşmesi ihtimalinde, Avrupa Birliği'nin tümüyle Kürt sorununa bulaşması sonucunda bu konu ile ilgili ciddi bir hazırlığının ve planının olmadığı farkediliyordu. Bana verdiği izlenim ise, onun Avrupa'nın politik gerçekliği hakkında bilgi ve tecrübesinin olmadığıydı.

Apo'yu kitaplarından, makalelerinden ve konuşmalarından

tanıyordum. Ortadoğu ve Türkiye politik gerçekliğinin uzmanı, belki de en iyisi ve derin bileniydi. Olmaya da devam ediyordu. Siyasal bilimleri okumuş, bölgenin tarihi gelişimini derinlemesine incelemiş ve uzman teorisyeniydi. Fakat diplomasi ve uluslararası ilişkilerde ve özellikle batı ülkeleriyle ilgili konularda eksikliği belliydi.

En nihayet 2,5 saatlik yolculuktan sonra uçağımız Moskova Havaalanına indi. Stavrakakis'ten aldığım emir ise, uçaktan inmemem ve Rus topraklarına ayak basmamamdı.

Uçak henüz park yapmıştı ki, orta büyüklükte bir otobüs bize yaklaştı ve içinden milletvekilleri Viladimir Jirinovski, Alexi Mitrofanof, Kosnitof, Filotof, Mahir, Mecit Mamoyan, Aziz Cewo ve başka iki-üç kişi daha indiler. Apo, Atina'daki soğuk duştan sonra, kendisini burada kalabalık bir temsilci heyetinin küçük bir törenle karşılamasından cesaretlenmiş görünüyordu. Bana doğru dönüp, benimle vedalaştı. Ona iyi şanslar diledim.

Uçaktan iner inmez, Jirinovski Apo'nun boynuna kırmızı bir atkı geçirdi ve Mahir de kırmızı güllerden oluşan bir buket verdi. Daha sonra, hepsi otobüse bindiler. Hareket eden otobüs havaalanının sisleri içinde kayboldu.

Yakıt ikmalinden sonra hemen Atina'ya döndük. Elliniko Havaalanı'na sabah saat 3. 30'da geldik. Hiç kimseye kesinlikle birşey söylemeden, eve gidip uyudum. Bu konu, "yedi mühürlü sır" gibi kalmalıydı.

Rusya'ya gitmeden önce, Viladimir Jirinovski'nin kim olduğunu da öğrenmiştik. Jirinovski, küçük ırkçı parti olan Hür Demokratlar Partisi'nin kurucusu ve genel başkanıydı. Apo ve Rozerin'in söylediklerine göre, kökeni Küçük Asya'daki Pontus bölgesinden gelmekte ve orayı vatani olarak görmektedir. Kürtlerin iddiasına göre, Yahudi kökenlidir. Kökeniyle ilgili örgütlerde aktif çalıştığını da söylüyorlar. KGB kadrosudur ve yıllarca Türkiye'de de çalışmıştır. İskenderun'daki Amerikan Deniz Üssü'nün fotoğraflarını çekerken, 1969'da tutuklanmış ve sınır dışı edilmiş. Türkçe'yi iyi derecede bil-

mekte ve Türkiye ile ilgili yeterli bilgiye de sahiptir. Politikacı olarak ise, değişik zamanlarda sivri biçimde anti-Türk görüşler de ifade etmiştir.

Apo'nun Atina'ya İlk Gelişinin Sonuçları ve Bazı Saptamalar.

Apo'nun Yunanistan'a gelişi ve Elliniko Havaalanı'nda birkaç saat kalışından şu sonuçlar çıkarılabilir;

Birincisi; Apo'nun, 9 Ekim 1998'de Atina'ya gelişi Yunan Hükümeti'ne haber verilmeden gerçekleşmişti. Stavrakakis'in bana söylediğine göre; Atina'ya gelen Suriye Havayolları'na ait uçağın *inmesine yaklaşık yarım saat kala, Kostas Baduvas, Kamu Düzeni Bakanı'nı arayarak, uçakta Şam'dan üst düzey bir Kürt kadronun geleceği konusunda bilgilendirmiş ve bu kişinin de Apo olabileceğini ima etmiştir.*

İkincisi; Yunan tarafı, böyle önemli bir sorunda merhametsiz bir karar vermesine ve sert pazarlıklara rağmen, Apo'ya karşı düşmanca bir tutum sergilemedi. Tam tersine, Atina'ya geldiği ve gidiş hattı Stockholm olan uçakla İsveç'e gitmesini, oraya siyasi ilticada bulunması kendisine önerilmişti. Apo, böyle bir duruma hazır değildi ve benim görüşüme göre, bu öneri *onun Avrupa'da kalması için belki de tek çözümdü.*

Üçüncüsü; Yunanistan, Moskova çözümü bulunmadan önce, büyük bir tehlike oluşturmalarına rağmen, Apo'nun birkaç gün gizli misafir edileceği bir plan hazırlamıştı. Demek ki, Yunan tarafının pazarlıklardaki kararlı duruşuna karşın, Apo'nun kısa bir dönem ülkemizde gizli kalmasına yönelik bir planı da vardı.

Dördüncüsü; yabancı istihbarat örgütlerinin, -ki, bunların olanakları çoğu zaman abartılıyor- belgeler temelinde bildiğimiz kadarıyla, Apo'nun Atina'ya gelişi ve daha sonrası Moskova'ya gidişi ile ilgili bilgilere sahip olmadıkları da gözlemlendi.

APO'NUN MOSKOVA'YA İNİŞİ VE KALDIĞI DÖNEM

Basında Çıkan Yazıların Dosyası,

Ertesi gün sabah uyanıp (10 Ekim 1998) büroya gittim. Stavrakakis'in yanına çıktım ve Moskova yolculuğuyla ilgili bilgi verdim. Başkan, tüm konunun ele alınışından oldukça memnun görünüyordu. Bana göre de gururlanmakta haklıydı. Çünkü, pazarlıkları ve sorunun ele alınışını o saptayarak, ülkemizin büyük bir maceraya girmesini önlemişti.

Bütün konunun değişik boyutlarını konuşurken, ona kulaklarımda şiddetli bir ağrı olduğunu söyledim. Kendisi tecrübeli bir pilot ve savaş uçaklarıyla binlerce uçuş yapmış biri olarak, korkmamamı söyledi. Ağrı, falconlarla çok yüksekten uçuştan kaynaklanıyormuş ve iki-üç gün içinde geçer dedi.

Daha sonra kendisine, bana göre Apo sorununun önemi henüz geçmedi dedim. Kürt liderin Atina'dan geçişi ve Moskova'ya naklini bilen herkesi denetim altına almamız gerektiğini ve herhangi bir sızıntı olursa tespit etme olanaklarımızın olabileceğini Stavrakakis'e söyledim. Kendisini, Yunan, Türk ve yabancı basının Apo'yla ilgili haberlerini toplayacağımız bir dosya açacağım konusunda da bilgilendirdim. Apo'nun, Suriye'den kritik çıkışını hatırlatan ilk yayınlanacak haberdan, belki sızıntının Yunan ya da başka bir kaynaktan olduğunu saptayabilirdik. Stavrakakis benimle bu konuda anlaşıyordu.

Apo'nun MED-TV'de Canlı Yayına Katılışı,

Apo, daha önce de belirlendiği gibi, hemen hemen her Cuma akşamı, uydu kanal MED-TV'de, güvenilir Kürt gazeteci Günay Aslan'ın yönettiği canlı "PANEL" programına katılmaya (cep telefonuyla) alışmıştı. Program'daki varlığı, hem sembolikti, hem de temel bir anlam içeriyordu. Bir yandan, Irak, İran, Suriye ve Türkiye'deki Kürt halkı ile ilişki kurarak, sürecin içinde olduğunu gösteriyordu; diğer yandan da, - o zaman, MED-TV dışında başka Kürt uydu TV kanalı yayın yapmıyordu- örgütüne mesajlar göndererek ayakta tutmaya çalışıyor ve birlik içinde olmalarını sağlıyordu. Katılımı, çok defa uydu telefonlar aracılığıyla oluyordu.

Kritik Cuma, 9 Ekim; Apo Şam'dan çıkıp Atina durağından sonra Moskova'da kendini bulurken, sürekli bu programa katılamadı. Bu programları izleyen ve kaydeden Türk kurumları huzursuzlandılar ve bu gazetelerine de yansıdı. Hürriyet gazetesinin 11 Ekim'deki manşeti şuydu: "*Apo iki gündür kayıp!* Ayrıca gazete bir makalesinde, her Cuma Apo'nun MED-TV'de katıldığı bu programları hiç kaçırmadan izleyen Türk istihbarat güçlerinin, 9 Ekim'deki programda olmayışının nedenlerini inceliyorlar diye de yazmıştı.

Cuma, 16 Ekim. Bütün günler, Apo ile ilgili çıkan yazı ve haberleri, ayrı bir dosyada arşivliyorum. Bugüne kadar Türk basınında çıkan haberlerde, Apo'nun Suriye'den çıkışını Mübarek'in doğrulaması üzerinden hareketle ihtimal dahilinde görüyorlar. Kendi girişimleri sonucu elde edilmiş her hangi bir bilgileri yoktu. Bu bizi şaşırtıyordu, çünkü 16 Ekim Cuma gününe kadar, Türkiye'nin ve konuyla ilgili diğer ülkelerin istihbarat örgütleri henüz bir bilgi bulamamışlardı. Buradan, Suriye, Yunanistan ve Rusya'nın, Apo'nun hareketi konusunda bir bilginin sızmasını sağlayan önlemler aldıkları sonucunu çıkarabiliriz. Bu sonucun benim görüşüme göre önemli bir anlamı var.

Ankara'daki Hareketlilik,

Cumartesi, 17 Ekim 1998. Sabah sabah, Türk basınından haberleri derliyor ve arşivliyorum. Ve Hürriyet gazetesindeki bir yazı dikkatimi çekiyor. 16 Ekim Cuma, Başbakan Mesut Yılmaz, ileride Genel Kurmay Başkanlığına aday olacak ve Suriye'ye askeri baskıların uygulanmasında merkezi rolü oynayan Yaşar Büyükanıt'ı, MİT Başkanı Şenkal Atasagun'u ve Emniyet Genel Müdürü Necati Bilican'ı bürosunda kabul ediyor. Başbakanın bürosundaki bu hareketliliğin, hemen Apo olayı ile ilgili olduğunu düşündüm. Fakat, haberde herhangi bir bilgi ya da belgeye rastlanmıyordu. Sadece, Türkiye Başbakanı'nın ordu komutanı ve emniyet görevlileriyle olan toplantısı *"Başbakanın bürosunda büyük hareketlilik"* diye haber yapılmıştı.

Bu olay bana tuhaf gelmişti. Türk Başbakanı tarafından kabul edilen güvenlikçiler geliştirmekte olan Öcalan olayı ile ilgili üç kişiydi. Demek ki, en büyük ihtimalle, Başbakanın bürosunda bulunmaları Öcalan'la ilgiliydi. Konuyla ilgili bilgi (Apo Moskova'da) Türklere Perşembe günü ya da Cuma günü, 16 Ekim'de ulaşmış olabilirdi.

Türkiye Apo'nun Moskova'da Olduğunu Tespit Ediyor,

Cumartesi basında yayınlanan haberlerde bilgi yoktu. Ama, Pazartesi 19 Ekim, verilen haberler kesin ve aydınlatıcıydı. Hürriyet gazetesinin son andaki haberi, Başbakan Mesut Yılmaz ve Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e sunulan emformasyon bültenine dayanarak, Apo'nun Rusya'da olduğunu açıklıyordu. Konuyla ilgili bir gazetecinin sorusunu cevaplandıran dönemin Savunma Bakanı İsmet Sezgin ise, *"Tabii ki, Apo'nun Rusya'da olduğu bilgisine sahibiz"* diyordu. Savunma bakanına gazeteciler tarafından soru sorulmasının anlamı; ordu kurumlarının konuyla ilgili ilk bilgilere sahip ol-

dukları demekti ve böylece devlet hiyerarşisi içinde dağıtılan emformasyon bültenlerini kaleme aldıklarını da gösteriyordu.

Sözünü ettiğimiz haberin, MOSSAD'ın Ankara'yı, Apo'nun Rusya'da oluşu ile ilgili bilgilendirdiğini yazdığını da vurgulamak gerekir.

Bu açıklamalardan çıkan sonuç ise, Türkiye'nin Apo'nun Rusya'da olduğu bilgisine ulaşamadığı, büyük ihtimalle, bu bilginin kendisine yabancı istibarat örgütlerinden geldiğidir.

Apo'nun Moskova Günleri,

Apo, 9 Ekim Cuma günü, saat 23. 30'da, uçakla Moskova'ya inmişti. Rozerin, Ağa ve Ose'den oluşan beraberindeki grupla birlikte Apo'yu küçük bir otobüs havaalanından aldı ve KGB'nin araçlarının kontrolünde, hiçbir kontrol ve işleme tabi olmadan Jirinovski'nin oğlunun Moskova merkezindeki evine doğru yola koyuldu.

Burada, Apo ve yanındakiler, Jirinovski'nin şehir dışındaki villasını Mahir'in, döşeyip hazırlamasına kadar iki gün kaldılar. Villada kalışlarıyla ilgili yapılan anlaşmada, Apo aylık olarak Jirinovski'ye 15. 000 dolar ödeyecekti. Ev, Moskova'dan 40 Km. uzakta bulunan Odintsovo kasabasıındaydı. 11 Ekim Pazar günü, Ruslar, resmi arabaların eşliğinde Apo'yu Odintsovo'ya getiriyorlar. Öcalan, o arada, Mahir'in döşemiş olduğu Jirinovski'ye ait villaya yerleşiyor.

İlk günler problemsiz geçiyor. Apo, örgütün iki adamı tarafından korunuyor. Yanında sekreteri olarak da Rozerin bulunuyor. Rusya'da örgütün elemanı olan Mahir ve birkaç kişiyle görüşüyor. 24 saat KGB tarafından korunan evden hergün çıkıyor ve eskiden çarların ayı avına çıktıkları, yandaki sık ormanda yürüyüşünü de yapıyordu.

Bu dönemde, Rozerin telefon kulübelerinden dış dünya ile ilişki kurmak, telefon etmek ve gazeteleri, gelen faksları getirmek için şehre iniyor. Bu arada örgütün Avrupa'daki üst düzey yöneticileri ile de ilişkiye geçiyor. Onlara, Rusya'daki

işlerin iyiye gitmemesi halinde, Apo'nun kalacağı ve onu kabul edecek bir ülkeyi arama çalışmalarına devam etmeleri yolundaki Apo'nun emrini de iletiyor. Rozerin'in kendisi de, Apo'nun Yunanistan'da kalabilmesi için gereken olasılıkları araştırmaya başlıyor. Rozerin, kaldıkları evden çıkışlarının birinde bana da telefon açmıştı. Aramızda şöyle bir konuşma geçmişti; *“Babam üşüyor. Havası iyi olduğu için oraya gelmek istiyor. Bunu oradaki arkadaşlarınıza söyle”*.

Bu olayın ciddiyetini, birkaç gün önce Elliniko Havaalanı'nda Apo'yla yapılan pazarlıklar döneminde yaşadım ve benim için de tehlikeli olduğunu biliyorum. Çaresizliğin insanı ümitsiz davranışlara ittiğini de anlıyorum, Apo'nun durumunda olduğu gibi bazı şeyler de olabilir. Daha önceki bölümlerde belirttiğim gibi, Kürtlerin mücadelesini politik düzeyde desteklemek, politikacıların ve hükümetlerin işidir. Yoksa, güvenlik güçlerinin ve istihbaratların işi olmadığını biliyorum. Bu güçlerin işi ise, kendilerine başvurulacak konularda görüşlerini bildirmek ve hükümetlerin aldığı kararları uygulamak, desteklemektir. Ancak, istihbarat örgütlerinde çalışan kadroların da uygulayacakları konularda kendi düşüncelerinin de olması cesaretine - ben de vardı- sahip olmaları gerektiğine de inanıyorum. Herşeyden önemlisi, hiçbir zaman unutulmamalıdır ki, alınan kararların sorumluluğunu hükümetler ve politikacılar almalıdır. Bizler, sadece kararları uygulayan kurumlarız. Bütün bu düşünceler ve görüşler kafamda şimşek gibi çaktı ve anladım ki, eğer tartışma böyle bir pratik için devam ederse, herşeyin birbirine karışması gibi bir tehlike oluşacak ve beni Apo'nun Yunanistan'a gelişi zorunluluğu ile ilgili diyaloga çekecekti. Bu da, iyi bir sonuca varmayacaktı. Yani, bilinen şeyler, *“ben ona söyledim, ötekine söyledim vb.”* gibi.

Böyle düşüncelerle Rozerin'e kelime kelime şunları söyledim; *“Bulunduğunuz yerde kalmanız gerektiğine inanıyorum. Bu söylediklerini duymadım bile. Benim işim değil. Eğer buraya doğru bir şey nakletmek istiyorsan, bunu başkalarına söyle”*.

Politikacıları ve hükümeti kastetmiştim. Böylece, bu konuyla ilgili bana gelen telefonlar kesildi. Bu ilk ve sonuncu telefon oldu. Daha sonra Nairobi’de, Apo bu konuşmadan haberi olduğunu söylemişti.

Perşembe, 15 Ekim. Apo bulunduğu evden istihbaratın arabasıyla çıkıyor ve Rus İçişleri Güvenlik Örgütü’nden yüksek rütbeli bir komutanla yemek yiyor. Bu akşam yemeğinde nelerin konuşulduğu bilinmiyordu. Belki de, Apo, Rusya’da ortaya çıkarak sorunun politikleştirilmesi konusunda cesaretlendirilmiş olabilir. Her neyse. Ertesi gün, 16 Ekim Cuma günü ise Apo, MED TV’de Günay Aslan’ın programına telefonla katılmak üzere hazırlanıyor.

Apo Moskova’dan MED-TV’ye Konuşuyor,

Bu olay, Kürt lidere refakat eden arkadaşlarına garip gelmişti. Şimdiye kadar, kendileri bile nerede olduğunu bilmiyorlardı. O arada Apo, bir defa telefonda bile konuşmamıştı. Şimdi ne oldu da konuşacaktı?

Daha sonra Nairobi’de, bu olayı Apo’ya hatırlatıp, girişimin aynısını yapmamasını belirttim. Ben de kendisine, o programa telefonla katılmasına hangi nedene dayanarak karar verdiğini sormuştum. Bana hiçbir cevap vermemişti.

Benim çıkardığım sonuç şuydu; Apo, çelişkilerden dolayı huzursuzdu. Günlerdir örgütten uzaktı ve bu onu rahatsız ediyordu. Ayrıca, gereken mesajlarını vererek varolduğunu göstermek istiyordu.

Katıldığı TV programında söylediği ilk şey şuydu;

“Ankara’dan çıkıp, Diyarbakır’a gelip partimizi oluşturduk, daha sonra Diyarbakır’dan çıkıp Orta-Doğu’ya gelip ordumuzu oluşturduk. Şimdi de, Orta-Doğu’dan çıkışımızı gerçekleştirip dünyaya açıldık ki, devletimizi oluşturalım”.

Ertesi gün, Rozerin ve Tayhan Umut’un tanıklıklarına göre, (Tayhan Umut, Apo’nun korumasıydı ve daha sonra “Apo’nun Moskova’daki 33 Dalgalı Günü” adlı kitabı yaz-

mıştı.) bir grup KGB'li yüksek rütbeli subay, koltuk altlarındaki dosyayla ve Mahir'in refakatinde Kürt lideri oturduğu evde ziyaret etmişlerdi. Ziyaretin nedeni ise, Apo'nun yukarıda sözünü ettiğimiz televizyon programına katılımıyla ilgiliydi. Ziyaretçilere göre, CIA ve MOSSAD telefon iletişiminin yapıldığı aleti tespit etmişler ve Apo'nun kaldığı yeri kesin ölçülerle saptamışlardı. Bu nedenle, Apo'nun güvenli bir eve nakli tartışılmıştı. Çünkü, yabancı istihbarat bilgilerin sızmasını sağlamayı biliyordu. Bu da gazetecilerin, TV kanalları muhabirlerinin oraya doluşmasını sağlayacaktı ve konu ortaya çıkacaktı.

Apo'nun Jirinovski'nin Evinden, Mitrofanof'un Evine Gidişi,

Aynı gece, istihbaratın 8 arabası ile görevliler gelip, Apo ve refakatçilerini bu eve yakın olan ve aynı bölgedeki başka bir eve naklettiler. Bu yeni ev, Jirinovski'nin parti üyesi ve Rus Meclisi (Duma) Jeopolitik Konular Komitesi Başkanı Aleksi Mitrofanof'a aitti. Evin iç merdivenlerindeki sahanlıkta, tarihi Sovyetler Birliği'nin resminin yanında, Leonid Brejnev'in kendi el yazısı ile Rusça bir not da asılıydı duvarda. Bu notta; "İyi Yıllara" yazılıydı. Evin kendi tarihi vardı. Bazı yılbaşılarımız Brejnev burada geçirmişti.

Geldikleri eve yeni yerleşmişlerdi ki, Apo refakatçilerine şunları söyledi; *"Bu evde tamamen illegal kalacağız. Kimse nerede olduğumuzu bilmeyecek. Ne telefon edilecek ne de ilişki kurulacak. Bir dönem böyle olmak zorunda"*.

Ve böyle de oldu. Bu kez hepsi çok dikkatliydi. Mitrofanof'un evinde kaldığı süre içinde, Apo'nun ilişki kurduğu tek kişi Mahir'di. O arada, Rozerin de, şehrin değişik bölgelerindeki telefon kulübelerinden, Avrupa'ya, araştırmaya yönelik telefonlar açıyordu.

Bu arada, 21 Ekim'de, Türk Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mehmet Ali İrtemçelik, Moskova'yı ziyaret edi-

yor ve Türk Başbakanı Mesut Yılmaz'ın mektubunu meslektaşları Yevgeni Primakov'a getiriyordu. İrtemçelik, Türkiye'nin Moskova Büyükelçisi Nabi Şensoy'la birlikte Rus Dışişleri Bakanı İgor İvanov'u ziyaret ediyor. Getirdiği mektubun bir kopyasıyla birlikte, Apo'nun Rusya'da kalışı nedeniyle de sert bir nota da veriyor. 22 Ekim'de bakanlar kurulu toplantısı'nda Mesut Yılmaz, MİT'in Apo'nun Rusya'da olduğunu bir hafta önce tespit ettiğini belirtiyor. Bu tarih, Apo'nun televizyon programına katıldığı tarihle çakışıyor. Ve bakanlar kurulunu, bu konuyla ilgili mektubunu Primakov'a gönderdiği konusunda da bilgilendiriyor.

27 Ekim'de ise, MGK toplantısında, Suriye'ye karşı "Korkutma Harekatı"nın hesabı yapılırken, şu sonuçlar çıkarılıyor;

"Suriye, baskılara karşı koyamadı ve geri adım attığında, henüz daha Türk Birlikleri'nin nakli ve harekatın başlaması bile gerçekleşmemişti. Sadece geri adım atmakla kalmadı, Adana Antlaşması da imzalandı. Antlaşmaya göre, Türk subaylarından oluşan temsilci bir grup, Suriye topraklarında düzenli aralıklarla kontrol yapabilecekler. Arap Dünyası Suriye'ye yardım etmediği gibi, Türk baskılarına karşı da hiçbir tavır koymadı".

Aynı toplantıda, Apo'nun Yunanistan, Hollanda ve İtalya'ya çıkışı üzerine muhtemel senaryolar tartışıldı. Ayrıca, buna paralel olarak, Türkiye'nin böyle bir gelişmeye karşı tavrı da konuşulmuştu. Türkiye'nin Avrupa ülkelerine ne düzeyde "Suriye Tipi" baskı uygulama gücü olduğu ve ne kadar aynı düzeyde sonuçlar alabileceği gibi basında tartışılan sorulara cevaplar arandı. Tartışma masasında "Kıbrıs Tipi" (1974) şiddet harekatının, Apo'yu misafir edebilecek (komşu) Avrupa Ülkesine uygulama konusu da ortaya atıldı. Tabii ki, Türkiye'nin verdiği görüntünün düzeltilmesi çabası, Kıbrıs örneği döneminde izlendiği gibi diplomatik araçlarla yapılması olasılığı da incelendi. Sonuçta çabaların, Apo'nun Rusya'dan atılması konusunda yoğunlaştırılması kararı alınırken, arkasından gelecek diğer süreçle ilgili kararlar da diğer toplantıya bırakıldı.

Günlerden 28 Ekim, Apo televizyondan haberleri izliyor. Bir Rus heyetinin başkanı olarak gittiği Ankara'dan Jirinovski'nin verdiği demeci dinlerken şaşkınlığını da gizleyemiyordu. Resmi heyetin ziyaret sebebi ise, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacını taşımasıydı. Apo, kendi kendine soruyordu; nasıl oluyor da kendisini evinde misafir eden bu adam, hiçbir haber vermeden Ankara'ya resmi ziyaret için gidebiliyordu. Türk İstihbaratı, Apo'nun, birkaç günlüğüne Jirinovski'nin Odintsovo'daki evinde kaldığını biliyordu. Çok şey yazıldı. Özellikle, bu ziyarete paralel olarak Kürt kaynakları, Jirinovski ve Mitrofanof'un Yahudi kökenli oluşlarını da yazdılar. Benim ise, söyleyeceğim hiçbir şey yok!

ABD ve Türkiye'nin Moskova'ya Baskıları,

29 Ekim. Rus Dışişleri bakanı İvanof, Türk Cumhurbaşkanı'nın ulusal bayramları olan "Cumhuriyet Bayramı" dolayısıyla verdiği resepsiyona katılmak üzere Ankara'da bulunmaktadır. Bu fırsattan yararlanarak, Türk Dışişleri Bakanı İsmail Cem, Başbakan Mesut Yılmaz ve Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile de görüşür. Görüşmeler sonrası, Apo'nun artık Rusya'da misafir edilemeyeceğini belirtir.

Kürt lider, Türkiye'nin girişimlerini izlerken Rus tarafının amacını anlıyor. 30 Ekim'de, Rus Hükümeti'ne politik iltica talebini sunuyor. Moskova'daki arkadaşlarından da, bu talebiyle ilgili gelen destekler konusunda anlaşıyor.

Bu dönem Rus tarafında, Apo ile ilgili farklı düşünen iki grup vardı. Biri, Apo'ya siyasi iltica verilmesini isteyen gruptu. Bunlar, Türkiye ve Amerika'nın, Çeçenistan ve Kafkaslar'la ilgili ortak davranışına karşı, Kürt sorununu silah olarak kullanmayı ve aynı zamanda, Bakû-Ceyhan Petrol Boru Hattı'nın yapımının da iptal edilmesini isteyenlerdi. Diğer grup ise, Apo'nun varlığının, çıkarlardan çok daha büyük problemler doğuracağına ve Rusya-ABD, Dünya Bankası ve IMF ilişkilerini tehlikeye sokacağına inanıyorlardı. Rusya'nın ekono-

mik durumu oldukça kötü. Bu nedenle hükümetin acil olarak İMF'den borç para almaya ihtiyacı var. Daha sonra, üst düzeyde KGB Generallerinden birinin Stavrakakis'e itiraf ettiğine göre; ABD'nin Rusya'ya açık tehditte bulunarak, eğer Apo kendi topraklarından çıkarılmazsa, Moskova İMF'den verilecek yardımı alamayacak. Apo'nun kovulması fikrini başbakan Primakof ve ekonomiden sorumlu kadrosu destekliyordu.

2 Aralık'ta, Jirinovski ve Mitrofanof, Apo'yu kaldığı yerde ziyaret ediyorlar. Bu görüşme boyunca, Kürt lider kendisinin Rusya'dan çıkarılması için Rus tarafına çok baskılar uygulandığını ve Duma'da siyasi ilticası için oylama yapılmaya karar verildiği konularında bilgilendiriliyor. Ayrıca, Mitrofanof, Başbakan Primakof'a Apo'nun iltica talebini ilettiğinde ise, başbakan şiddetle reddediyor.

Sonuçta, 4 Aralık'ta iltica talebi Duma'da oylamaya konuldu ve 198 evet 1 hayır oyu ile kabul edildi. Duma'nın bu kararı, Türk tarafında şok etkisi yaptı. Bunun politik bir anlamı vardı ve dünyadan ilgiyle izlenmişti. Aslında, işin özünde hiçbir değeri yoktu. Çünkü, bu kararın geçerli olabilmesi için Boris Yeltsin tarafından imzalanması gerekiyordu.

Duma'nın verdiği karar çözüme götüren bir adım olabilir miydi. Ya da sadece sansasyon yaratan bir adım mıydı? Olayları sırasıyla izleyelim. Duma'daki oylamadan hemen sonra Demirel'in verdiği demece göre, Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin, oylamadan önce Mesut Yılmaz'a, Rusya'nın Apo'yu topraklarında misafir etmesinin mümkün olmadığı sözünü veriyor. Ayrıca, Mesut Yılmaz da verdiği demeçte;

“Rus Hükümeti bana, bir katilin kendi egemenlik alanı içinde kalmasına müsaade etmeyeceğine dair yazılı garanti verdi. İnanıyorum ki, Rusya, sözünü tutacaktır”.

Bir anonim kaynak ise, Duma'nın kararından hemen sonra Ankara'da Hürriyet redaksiyonuna şunları söyledi;

“Bir yandan İvanof, Moskova-Ankara ilişkilerini yumuşatmak için çaba sarfederken, öte yanda Primakof ve Yeltsin'in Yılmaz ve Demirel'e gönderdikleri iyi niyet mektupları durur-

ken, Duma bu kararı vererek yumuşatılan havaya tekme atmıştır. Yeltsin'in bu kararı imzalaması için deli olması gerekiyor. Bu karar, Duma dışında bir yere gitmemeli, gitmeyecek de."

Gerek Apo'nun gidişi ve gerekse Duma'nın kararları önceden çizilmiş olmasına karşın, Kürtler bütün bunlardan sonra da bazı çabalar sarfettiler. Örneğin, Boris Berezovski aracılığıyla, Yeltsin'in kızı ile ilişkiye geçmeye çalıştılar. Çünkü, Yeltsin'in kızının o dönem büyük etkisi vardı. Ama, bir şey başaramadılar.

Ben, ertesi gün ABD'nin konuya resmi ve aktif olarak karıştığını gözlemledim. ABD Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi James Rubin, konuyla ilgili demecince bir gazetecinin sorduğu soruya şu cevabı veriyordu;

"Eğer, Öcalan Rusya'da ise, Rus Hükümeti ya onu kovmak ya da Türkiye'ye teslim etmek zorundadır. Dışişleri Bakanı Madlen Olbreyt, PKK'yi terörist örgüt olarak nitelendirdi. Rus Hükümeti'nden Öcalan'ın topraklarında olup olmadığını araştırmasını istedik. Eğer, kendi topraklarında bulunuyorsa, hemen ya sınır dışı etmeli ya da teslim etmeli".

Gazeteci, Yunanlı milletvekillerinin Apo'nun Yunanistan'ı ziyaret etmesi için gönderdikleri davetiyeyi sorunca da, Rubin şöyle cevap vermişti;

"Hiçbir ülke teröriste siyasi iltica vermemelidir. Bunu özellikle vurguluyorum, hiçbir ülke!"

Washington'un Moskova ve Atina'ya verdiği cevap ise, gayet netti.

Aynı gün, 5 Kasım'da, Ivanof Ankara'ya Dışişleri Bakanı Aleksandr Avdaev'i göndererek, Apo'nun gelecek günlerde Rus topraklarını terk etmesi için çağrıda bulunacaklarını ispatlayacak verileri sunacaktı!

Yunan Milletvekilleri'nin Apo'ya İkinci Davetiyeleri,

Rusya, Türkiye'ye Apo'yu sınırdışı edeceğine dair söz verirken; Hristos Kipuros ve Mihailidis Haralambidis girişimle-

riyle, 6 Kasım'da Atina'da 109 milletvekili yeni bir davetiye metni imzalıyorlardı ve PKK'lı Kürt lider Abdullah Öcalan yeniden Yunanistan'ı ziyaret etmeye çağrılıyordu. Bu kez, Nea Demokratiya -Panayoti Kamenos hariç- Yunan milletvekillerinin bu sembolik girişimine katılmıyordu. Böylece, PASOK Meclis Grubu'ndan 100 kişi, DİKKİ'den 7, Nea Demokratiya'dan P. Kamenos ve bağımsız milletvekili N. Kakalos çağrı metnini imzalıyorlardı.

Bu girişim, çağrı metninde de vurgulandığı gibi;

*"Kurtuluş mücadelesi veren mazlum Kürt halkının anısına"*ydı.

İmza atan milletvekilleri, Öcalan'ın şahsında bu girişimle;

"Bugün bütün dünyada baskı altında olan bu tarihi halkın temsilcisini, resmen tanıdıklarını belirtiyorlardı".

Bu davetiyeyi imzalayan milletvekilleri şunlardı:

PASOK'tan; P. Kritikos, P. Ziguridis, L. Apostolidis, K. Baduvas, A. Damianidis, Nora Kaçeli, Hr. Kipuros, H. Vlahopoulos, Maria Arseni, A. Hrisantakopoulos, G. Zafirooulos, Rodula Zisi, D. Alabanos, G. Lianis, G. Kirkos, G. Diamantidis, M. Bedeniyotis, G. Kaçibardis, M. Stavrakakis, G. Karakostas, B. Hacıyoannidis, G. Yannakopoulos, D. Kossifakis, St. Cumakas, G. Suladakis, P. Fotiyadis, P. Paraskevopoulos, H. Kastanidis, N. Kokkinis, P. Sipiropoulos, Eleni Anusaki, Th. Yorgiadis, D. Pipergias, P. İkonomu, M. Yıkanoglu, E. Argiris, I Kalamakidis, B. Vlassopoulos, N. Levoyannis, Th. Statis, P. Kurublis, P. Kaçiliyeris, G. Papadatos, V. Kedikoğlu, Hr. Theodoru, G. Adamopoulos, Hr. Simirlis- Liyakatos, S. Valirakis, İ. Zabunidis, F. Hacımihalis, D. Duskas, K. Kuluris, İ. Papailias, D. Kaçikopoulos, Hr. İkonomu, Th. Matis, M. Skulakis, M. Frangiyadoulakis, M. Lukakis, A. Kalafatis, L. Lotidis, K. Sipirunis, K. Spiliyopoulos, P. Çertikidis, D. Sotirlis, B. Geraniidis, D. Yorgopoulos, L. Kanellopoulos, K. Lalos, H. Çiyokas, V. Çilikas, G. Tomapoulos, G. Kurakis, A. Koçakas, L. Pannis, G. Çaklidis, A. Saaçoğlu, D. Çetines, N. Akreditis, V. Staikos, E. Kodomaris, N. İliadis, L. Verivakis, D. Tanos, St.

Papatemelis, D. Padermalis, N. Gesulis, N. Sifunakis, D. Saris, N. Labradakis, G. Yannakis, St. Manikas, N. Alevras, G. Konstantinidis ve Th. Kaçevenas.

DİKKİ'den; G. Rokos, An. İnces, G. Dimaras, G. Arapis, G. Karatasos, Vasiliki Arapi - Karayanni ve G. Çafulias.

Yukarıda adları yazılan milletvekilleri, daha sonra Öcalan Olayı'nın boyutlarını incelemek üzere mecliste oluşturulan İnceleme Komisyonu'nda yer alanlardır. Bunlarla ilgili bazı acı hatırlatmalara, kitabın daha sonraki kısmında özel bir bölümde değineceğim.

Moskova'da Baskılar Devam Ediyor,

Yunanlı milletvekillerinin bu davetlerinin, Rusya'da etraflı sarılmış bulunan Apo için pratik herhangi bir etkisi elbette yoktu. Üstelik bu arada, Ruslar'ın baskıları daha da artıyor ve Kürt lider daha zor günler geçiriyordu. Bir eve kapatılmış ve dış dünyadan bağları tamamen koparılmış olarak, her gün biraz daha umutlarının söndüğünü hissediyordu. Günlerini, gazete-kitap okuyarak ya da yoldaşlarından biriyle ping-pong oynayarak geçirmeye çalışıyordu. Hava soğuktu, ilk kar Odınçovo ve Moskova'yı beyaza bürümüştü. Gitmek zorunda olduğunu hissediyor ve kadrolarına acil çözüm bulmaları emrini veriyordu.

Günlerden 7-8 Kasım. Rozerin, Yunanlı yetkililerin Moskova'ya geleceklerini, bunların kendisiyle Apo'nun Yunanistan'a götürülmesini tartışacaklarını ve daha sonra da Yunan Hükümeti'ni onu kabul etmesi için zorlayacaklarını Apo'ya bildiriyordu. Nihayet, Moskova'daki otellerden birinde gerçekleşen sözünü ettiği görüşmeden döndüğünde, Apo'ya şunları aktarıyordu;

“Yunanlı arkadaşlarımız, oraya gitme durumumuzda, Yunan makamlarından siyasi ilticanın kabul edilmesini sağlayıncaya kadar, resmi olmasa bile güvenli bir yer bulacakla-

rını söylediler. Yunanistan'a gider gitmez, sizin naklinizi sağlamak için özel bir uçak ayarlamaya çalışacaklar”.

9 Ekim. Sabah erkenden Jirinovski, Mitrofanof ve KGB subayı eve geliyorlar. Daha önceki ziyaretlerinde, oldukça kibar ve diplomatik kuralları uygulamalarına karşın, bu kez durum oldukça farklıydı. Özellikle, Jirinovski sinirli, huzursuzdu ve korkuyordu. Apo'nun çalışma odasına çıktılar ve bir saat sonra oradan ayrıldılar. Onların gidişinden sonra, Apo yoldaşlarına şunları söyledi;

“Bu insanlar bizi buradan çıkarmaya ve kovmaya kararlılar. Jirinovski'yi korkutmuşlar. Ona şunu söylemişler: ‘eğer Apo’yu Rusya’dan çıkarmazsan Partini kapatırız. Sen onu getir-din, sen dışarı çıkaracaksın’. Şu anda gidebileceğimiz hiçbir yer yok. Bu yolun bizi nereye çıkaracağını göreceğiz bakalım.”

Böylece, Kürt lider, rastgele kendisini kabul edebilecek herhangi bir ülke arayışı içindeydi. Endişeliydi, çevresindeki çemberin daraldığını hissediyor ve kadrolarından kendisini kabul edecek bir ülke bulmalarını istiyordu. Bu arada Mahir, Beyaz Rusya başkanı Aleksandır Lukeşenko -Jirinovski ve Mitrofanof ikiziyle çok iyi ilişkiler içinde- ile ilişkiye geçiyor. Lukeşenko, Türkiye'nin kendi ülkesinin topraklarında elçiliğinin olmamasını da hesap ederek, Kürtlere lideri Abdullah Öcalan için siyasi iltica vereceği garantisinde bulunuyor. Bu bilgi, bilinmeyen bir biçimde Türk tarafına ulaşıyor ve 10 Kasım'da Türk Hükümeti Başbakan Yardımcısı İsmet Sezgin, Beyaz Rusya'yı ziyaret ederek, devlet başkanı ile konuşuyor. Bu görüşmeden sonra -Kürt tarafının verdiği bilgiye göre- Primakov'un olaya belirleyici bir biçimde el atışından sonra, Lukeşenko verdiği sözden geri adım atıyor ve Kürtlere Apo'yu kendi topraklarında yasal ya da illegal kabul edemeyeceğini bildiriyor.

Aynı gün, ABD Başkanı Bill Clinton, Mesut Yılmaz'a bir mektup gönderiyor ve bu mektupta, başka şeyler de olmak üzere şunları dile getiriyor;

“Sevgili Mesut,

Türkiye bizim için çok önemli ve yeri doldurulamayacak bir müttefiktir. Her konuda birlikte, ortak çalışmaktayız. Başlıca, terörizme karşı mücadelede, ortak ilkeler ve fikirlerimiz çerçevesinde çalışmaya devam ediyoruz. Suriye konusunun iyi bir biçimde sonuçlanmasından mutluyuz. Burayı ziyarette bulunduğunuz zaman tartıştığımız gibi, şimdiye kadar insan hakları konusunda yaptığınız ve başardığınız düzenlemelerden daha fazlasını yapacağınıza inanıyorum.”

Washington ve Ankara’nın ortak ilke ve fikirleri, insan haklarında ilerleme! Kim ne söyleyebilir ki... Her ne ise, ABD’nin bu tür girişimlerde bulunarak, Türkiye’nin, Irak’la ilgili senaryolarda ve bütün bölgede, Ortadoğu ve Kafkaslar’daki planlarında ortak çalışmayı beklemektedir. Görelim bakalım, Kürt halkının ve bölge halklarının sırtından ABD’nin değerli yardımlarını gelecekte nasıl ödeyecek? Tek bu değil, “yeri doldurulamayan müttefikleri” de.*

Apo yeniden ve kesinlikle, Atina Havalanı’nda olduğu gibi sıfır noktada bulunuyor. Orada umutları söndüğünde, son anda eski Yunan trajedyâ tanrıları gibi, -geçici de olsa- çözüm oluyor.

*. 1 Mart 2003’te, Türk Meclisi, ABD askerlerinin İskenderun Limanı’ndan inip Türkiye’nin Güneydoğusu’ndan Saddam Hüseyin’in devrilmesi için açılan Kuzey Irak Cephesi’ni desteklemesi için istenen izni reddetti. Amerikan askerleri, 60 gün Güneydoğu Akdeniz’de gemilerinde kaldılar. O arada, zırhlı ve arabalı birlikler hiçbir zaman Kuzey cephesine ulaşamadılar. Bunun sonucu ise, Bağdat’ın kuzeyinin “hafif” işgalini sağlarken, Amerikan güçlerine karşı en güçlü direniş bugüne kadar orada gösterildi ve gösterilmekte.

Yani, “yeri doldurulamayan müttefik”in kararının, hem süpergücün etkinliğini “yıprattı”ğını, hem de Kuzey Irak Bölgesi’nin tümüyle işgaline izin vermediğini söyleyebiliriz. Sonuç olarak, Amerikalıların büyük kayıpları bugüne kadar devam ediyor.

İtalya Çözümü,

29 Eylül 1998, henüz Apo'nun Şam'dan çıkmasından 10 gün önce. Sala Baramoni'de, İtalyan Meclisi'ne yakın bir yerde, Massimo D'Alema Hükümeti'nin izniyle, "Sürgünde Kürdistan Parlamentosu" 65 yeni üyesiyle çalışmalarına başlamak için gerekli toplantılarını yapıyordu. Olay, Türk Hükümeti'nde şok etkisi yaratmıştı, ama, kendileri o anda Suriye krizinin yaratmış olduğu gelişmelerle meşguldüler. Türkiye, Kürt sorununun Avrupa'da kontrol dışı yayıldığını görüyordu. Roma Büyükelçisi İnal Batu'yu, "yapılacak diplomatik ilişkiler"i konuşmak üzere Ankara'ya çağırdılar.

Bu süreç boyunca, Kürt hareketinin etkin siyasi kadroları Roma'ya giderek, gerek üst düzey hükümet üyeleriyle ve gerekse İtalya Meclisi'nde bulunan partilerle ilişkiler geliştirdiler. Bu ilişkiler çerçevesinde, Apo'nun durumu gündemleşti ve İtalya'ya gelmesi için ılımlı bir hava oluştu. Bu ilişkiler ve hareketlilik İtalya meclisinin dış ilişkiler komiteleri ve senatosunda Kürt sorununun tartışılmasını yarattı. Bunun sonucu olarak 32 İtalyan Milletvekili -ki çoğunluğu D'Alema Hükümeti'ni destekleyen partilerden- davetiye niteliğinde bir karar imzaladılar. Bu karar, Apo'nun İtalya'ya gelmesini sağlıyor ve ayrıca siyasi iltica verilmesi sözünü de içeriyordu. Aynı zamanda, Kürt sorununu uluslararası boyuta taşıyordu. Böylece, Apo'nun, acil olarak Rusya dışına çıkarılması zorunluluğu gündeme gelince, ERNK İtalya temsilcisi Ahmet Yaman, hükümet çevresi ile değil, bizzat İtalyan Başbakanı'nın kendisi ile ilişkiye geçti. Toplantı, "Yeniden Diriliş" Komünist partisi Başkanı Fausto Bertinotti'nin evinde gerçekleşti. D'Alema, Apo'nun misafir edilmesi halinde, İtalyan hükümetinin karşılaşacağı zorlukları belirtti, ancak Apo'yu davet eden ve böyle bir kararı imzalayan milletvekillerini, hükümet üyelerini, hatta sağ partilerin milletvekillerini de hesaba katarak şunları söylemişti:

"Bütün karşılaşılabilecek zorlukları göğüslemek zorunda kalacağımıza rağmen, başkanınızı ortada bırakmayacağız".

Daha sonra, dışişleri bakanı müsteşarı Umberto Ranieri'yi, bütün bu konuyla ilgili koordinatör olarak görevlendirildi.

Dışişleri ve içişleri bakanlıkları temsilcilerinin yarattıkları tartışmalar ve değerlendirmeler sonucu, Almanya'nın Kürt lider için vermiş olduğu tutuklama kararı nedeniyle, Apo'nun İtalya'ya sahte pasaport ile girmesine karar verildi. Çünkü, İtalya, Alman güvenlik güçlerinin aradığı birini resmi olarak davet edemezdi.

Tartışmaların bitmesinden sonra, Rusların uyguladıkları baskı altında, Kürtler ve İtalyanlar, Apo'nun İtalya'ya nakli için gerekli organizasyonu hazırlamaya başladılar. Bu dönem boyunca, İtalya'da olan bu bakış açısı ve konuşmalar, görüşmeler gizli tutuldu. Ruslar, KGB tarafından kontrol edilen Kürtler aracılığıyla, Apo'nun ülkelerinden gitmesi için çok sıkı baskı uyguluyorlar ve ona Kıbrıs yolunu gösteriyorlar! İlk defa Rus istihbaratı, muhtemelen diğer ülkelerin istihbaratlarını, Yunan tarafını (Yunanistan, Kıbrıs) Öcalan olayına buluşturmak için geniş bir planı kabul ediyor. Bu dönem de, Kıbrıs (ve Yunan) Hükümeti'nin kararı ile S-300 Rus Füzele-ri'nin Kıbrıs'a konuşlandırılmalarıyla bağlantılı bir kriz daha gelişmekte. Kürtlerin planına göre, Rusların onaylamalarıyla, özel bir uçak gidip Apo'yu Kıbrıs'a getirmek için uçmaya hazır- dı. Son anda bu plan iptal ediliyor. Çünkü, Apo, uçağın Türk savaş uçakları tarafından düşürülmesinden korktuğu için reddediyor.

Ruslar Apo'nun Kıbrıs'a gönderilmesi için çaba sarfeder- lerken, Kürtler onlara "İtalya" planını sunuyorlar. Ruslar bu plana şaşıyorlar ve işin özünde Apo'yu İtalyanlara vermeyi reddediyorlar. İtalyan hükümetinin resmi karar belgeleri ol- madığı halde, o anda, yani Kıbrıs hükümetinin hiçbir güvence vermemesine karşın, Ruslar Apo'yu Kıbrıs'a göndermeye ha- zır bir şekilde, onu İtalya'ya götürecek özel jet'in inmesine izin vermeyi reddediyorlardı. En sonunda Rusların itirazların- dan sonra, İtalyan hükümeti adına milletvekili Ramon Manto- vani ve İtalya'daki ERNK sorumlusu Ahmet Yaman birlikte

Moskova'ya gidip, Rus tarafına Apo'yu kendilerine vermeleri için İtalyan hükümetinin resmi güvencesini sunuyorlar. Ruslar inandıklarını pek belli etmiyorlar ve İtalyan hükümetinin üyeleriyle telefonla konuşuyorlar. Sonuçta, Apo'yu vermek zorunda kalıyorlar. Açık olan bir şey var, o da İtalyanlar'ın Yunanlılar aracılığıyla Apo'yu Türklere teslim etme planını bozmuş oluyorlar.

Ahmet Yaman'ın tanıklığına göre, yukarıdaki olaylar ve görüşmeler sırasında, Apo KGB'nin havaalanındaki bir hücresinde bulunmaktadır. Yoldaşlarıyla hiçbir ilişkisi olmadan ve olacıkları zorla kabul etmesini sağlamak için yalnızlaştırılmıştı.

Verilen birçok güvencelerden sonra, Ruslar ister istemez 12 Kasım'da, Apo'ya İtalya'ya yolculuk yapması için izin veriyorlar. Ama, özel jete binmesi yolunu kapatıyorlar ve AEROF-LAT'ın SU-584'ün 19. 25'deki programlı uçuşunu öne sürüyorlar. Apo dışında, İtalyan Milletvekili Mantovani, İtalya ERNK temsilcisi Ahmet Yaman ve Rozerin de uçağa biniyorlar.

MİT Başkanı Şenkal Atasagun'un sonradan bildirdiği gibi, durumdan MİT de bilgilendiriliyordu.

Apo'nun Rusya'da Kaldığı Dönemle İlgili Sonuçlar ve Saptamalar.

Abdullah Öcalan Rusya'da 33 gün kaldı. Orada kalış dönemi ile ilgili şu sonuçlara varıyoruz:

Birincisi; Apo'nun Rusya'ya daveti ve karşılanması programsızdı. Başını Vladimir Jirinovski'nin çektiği küçük bir milletvekil grubu ile ilgiliydi. Bunlar, Moskova'daki iktidar sistemi üzerinde geniş bir politik ağırlıkları olmayan, KGB ve İstihbarat Dairesi üzerinde de küçük etkinliği olan bir gruptu.

İkincisi; o dönemde Rusya, geleneksel politikanın uygulamasından gelen sorunlar nedeniyle güçsüz bir durumdaydı. Başlıca nedeni de, kötü ekonomik durum dolayısıyla İMF'ye direkt bağımlı olmasıydı. Sermayenin akışı da tamamen ABD'ye bağımlıydı. Rusya'nın bu güçsüz durumu, Kremlin'de

Yeltsin'in hastalığı nedeniyle oluşmuş iktidar boşluğunu daha da şiddetlendiriyordu.

Üçüncüsü; birçok soruna karşın Rusya, Apo'nun kendi topraklarında ya da etkinliği altındaki başka bir ülkede (Ah-bazya, Karabağ vb. gibi) kalmasını muhtemelen kabul ediyordu. Rus etkisinin her zaman bölgede Kürt kozu ile artırılması mantığı hakimdi, ama ön koşul olarak, bu olay gizli tutulacaktı. Onun kalışı bilgi olarak Türkler'e ve Amerikalılar'a sızdığı anda, Apo'nun Rusya'da kalması işin özünde olanaksız hale geldi. Çünkü, o dönemde Rusya, Amerikalılar'a ve başkalarına karşı durabilecek güçte değildi.

Dördüncüsü; yabancı istihbarat örgütlerinin, Apo'nun ne yaptığıyla ilgili ilk elde bilgileri yoktu. Apo'nun Rusya'da kaldığı haberi, büyük ihtimalle, olayı bilen bir kişi tarafından sızdırıldı. Jirinovski'nin, Kürtler'den 7,5 milyon dolar aldığı ve daha sonra, Apo'nun Moskova'ya gelişiyile ilgili bilgiyi yine kendisinin MOSSAD'a verdiği yönünde haberler yayınlandı. Eğer bu değilse, o zaman yabancı istihbarat örgütleri, Öcalan'ın yerini G. Aslan'ın televizyon programına katılmasıyla saptadılar. Böyleyse, *o zaman yapılan hareket Rusya'da kalışını politikleştirmek içindi ve ondan sonraki olayların gelişimi ise kaçınılmazdı.*

Beşincisi; ABD'nin bu aşamada Apo'nun Rusya'da kalmasına karşı çıkmasının nedeni, Apo'nun Türklere verilmesinden daha çok Rusların Kürt sorununa karışmalarıydı. Ama, Öcalan'ın Kıbrıs'a götürülmesi ile ilgili, Rusların ısrarının arkasında Türklerin ve Amerika'nın parmağını aramak da gerekir. Bunun niçin böyle olduğunu daha sonraki bölümlerde göreceğiz.

Altıncısı; Türkler, Rusya karşısındaki duruşlarında ise, dikkatliyidiler. Saldırganlıklarını Suriye'ye ve daha sonra da Yunanistan'a karşı gösterdiler. Rusya'ya karşı böyle bir şey gözlemlenmedi. Herhalde, "centilmenlik anlaşması"ndan bahsedebiliriz.

Yedincisi; Yunan tarafı ilk defa bu işe karıştırıldı, bu da 109

milletvekilinin Apo'yu davet ettikleri çağrı metni ile sembolik olarak gerçekleşti. Ne Yunan hükümetinin ne de Kıbrıs hükümetinin olaya karışma niyetleri yoktu. Bütün bunlara rağmen, Rusya, İtalya'nın resmi olarak Apo'yu kabul etme isteğine rağmen, o anda İtalyan'lara vermeyi reddedmiyti, Rus istihbaratı Apo'yu Kıbrıs'a gönderme hazırlıkları yapıyordu.

Not: Kitap basıma girmeden birkaç gün önce 15 Şubat 2007'de, 1998-99 yılları kritik dönemde ERNK Atina temsilcisi olan Rojhat Lazer, "Öcalan Olayı" üzerine haber ajansı ANF'ye ilk defa konuştu. Rojhat, İtalyan çözümü bulunmadan önce, Ruslar'ın Apo'ya gitmesi için baskı uyguladıkları ve 109 Yunan Milletvekili'nin imzaladıkları Yunanistan'a davet metninin yayınlandığı günlerde, altı Yunanlı milletvekili Öcalan'ın Girit'te kalmasını sağlamak için gizlice getirilmesini organize etmeyi üzerlerine aldılar diyor ve somut olarak şunları söylüyordu;

"Konuştuğumuz çevre, uçağın kiralınması konusunda bizimle anlaşmadılar. Dışişleri Bakanlığı'na uçağın yolu ve uçuşu hakkında bilgi vermek zorunda olduklarını söylüyorlardı. Durum öyle bir şekle büründü ki, ilişkimiz olan bir grup milletvekili tarafından Rusya'ya götürüldü. Çoğunluğu PASOK'tan olan altı milletvekili tarafından, Öcalan'ın getirilmesi ve karşılanması için zorunlu hazırlıklar yapılmaya başlandı. Planın temeli, ta ki uygun bir yer bulununcaya kadar Apo, Girit'te kalacaktı. Öcalan'ın havaalanında karşılanması için güvenlik önlemleri de dahil olmak üzere, bütün önlemler alındı. Baduvas, bir gün önceden, gerekli hazırlıkları yapmak üzere Girit'e gitti. Dikkatleri üzerlerine çekmemek için, diğer bölgelerden olan milletvekilleri ise, Apo'nun geliş gününde değişik yol ve yöntemlerle Girit'e gideceklerdi. Biz de, bir yoldaşımın uçakla Girit'e gittik. Rozerin ise, büyük bir ihtimalle ertesi günün sabahında, Moskova'dan Apo ile birlikte uçup Girit'te olacaklardı. Son anda, bana, başka bir planın olduğunu ve gerçekleşirse, Yunanistan'a gelmeye gerek kalmayacağını

söyledi. Bir otele yerleştik ve sabırsızlıkla liderimizin inişini bekledik. Sabah 9-10'da Rozerin bana telefon etti ve televizyonu açmamı söyledi. Bana İtalya'ya indiklerini ve Apo'nun siyasi iltica istediğini bildirdi. Rahatladık, çünkü İtalya'nın daha güvenilir bir çözüm olduğuna inanıyorduk”.

Rojhat, söyleşisinin bir başka yerinde ise şöyle diyordu;

“Rozerin ile telefon konuşmalarımız CIA tarafından dinleniyordu ve telefon dinlenmesi ile ilgili ispatlı belgeleri KGB Apo'ya veriyordu”.

Benim görüşüme göre, Rojhat'ın verdiği bilgiler, Apo'nun gelişini Yunanistan ya da başkasına yıkmak isteyenlere, gerçek örgütleyiciler dışında aydınlatıcı bir cevap veriyor. Ayrıca, 109 milletvekilinin imzasını almada öncülük yapanlarla (çoğunluğu Simitis çağdaş blokuna ait milletvekilleri idi), aynı günlerde Apo'nun Girit'e götürülmesi girişiminde bulunanlar arasında bağ kurmayı aramak ciddi ve önemliydi.

Not alınması gereken bir başka konu da, bir taraftan Ruslar'ın Apo'nun İtalya'ya götürülmesi için açıklanmayan keşifsizlikleri -ki bu gidişten CIA ve MİT'in bir bilgisi yoktu- ve diğer taraftan Kıbrıs ya da Girit'e gönderme istekleri varken, aynı anda Apo'ya Rozerin'in Yunanistan ile iletişiminin CIA tarafından dinlendiğini söylemesidir.

APO'NUN İTALYA'YA GELİŞİ VE KALIŞ DÖNEMİ.

Apo Roma'da,

12 Kasım 1998'deyiz. İtalya'da dokuz sol ve sol merkez partinin desteklediği D'Alema Hükümetinin tarihi bir karar aldığı gözlemleniyor. Kürt lideri topraklarında misafir ederek -bunun sonuçlarını hesaplamış ya da değil- Kürt sorununun politik ve uluslararası bir boyut almasında merkezi bir rol oynamıştı. Stratejik boyutları ise; Kafkas petrollerinin nakli için geçmesi gerekli yollarla başlayan, Mezopotamya'nın su stoklarının yönetilmesinden, Irak'a kadar ulaşan ve Avrupa, Asya ve Afrika'yı birbirine bağlayan düğüm noktası bölgenin kontrolünü kapsayan bir konu. Bu karar, gereği gibi ve amacına uygun üzerinde çalışılmış olarak mı alınmıştı, yoksa D'Alema Hükümeti'nin sol üyelerinin romantik ruh halleriyle desteklenmiş bir karar mıydı? Politik olarak homojen olmayan bir hükümet, doğal olarak karar alma süreçlerini etkiliyordu. Bunların hepsini konunun devamında göreceğiz.

Apo'yu taşıyan AEROFLAT uçağı, İtalya'da Fumicino'ya saat 22'de iniyor. Kürt lider İtalya topraklarına Abdullah Sarıkurt olarak ayak basıyor ve daha sonra Abdullah Öcalan olduğunu, hastahanede tedavi görmek istediğini belirtiyor. Çünkü, sağlık sorunları vardı. Apo'ya İtalyan Milletvekili Ramon Madovani ve tercüman olarak da Ahmet Yaman refakat ediyorlar, bir büroda İtalyan istihbaratından bir subay tarafından

karşılıyor. Tipik ve biçimsel bazı işlemler yapılarak tutuklanıyor. Çünkü, İtalyan topraklarına “yasal olmayan yollar”dan giriş yapmıştı! Tutuklama işleminden sonra Regina Celia Cezaevi’ne gönderiliyor. Orada hasta olduğunu beyan ediyor ve “direkt” Palestine Hastahanesi’ne neklediliyor ve orada gözaltında tutuluyor.

Bu işlemler olurken, milletvekillerinden Luigi Seraceni (Yeşiller Partisi) ve Juliani Pisa Pia (Sol Demokratik Parti) avukatları olarak, Apo’nun hukuksal savunmasını yapmaya ve İtalyan Hükümeti’ne Kürt liderin politik iltica dilekçesini vermeye hazırlanıyorlardı.

Türkiye, MGK Toplantısı boyunca (27-Ekim), Apo’nun kaçabileceği ülkeler arasında İtalya’yı da saymasına karşın, hazırlıksız yakalandı. Kürtler ve İtalya Hükümeti arasındaki görüşmeler, 32 sol milletvekili ve senatörün, Apo’yu davet etmek için imza vermeleri vb. gibi nedenlerle Türkiye gafil avlandı! Siyasi iltica sözü ise, tamamen gizli tutuldu.

Öcalan’ın Moskova’dan gerçekten ayrılmış olduğu kesinleştikten sonra, Ankara’daki Rus Büyükelçisi Aleksandr Lebedev, Türkiye Başbakanı Mesut Yılmaz’ı ziyaret ediyor ve şunları söylüyordu;

“Bir süre önce size söz verdik ve Öcalan’ın Rusya’da kalmasına izin vermeyeceğimizi söyledik. Size resmi olarak Rus Federasyonu’nun bu sözünü tuttuğunu bildirmek göreviyle burada bulunuyorum. Öcalan, bu anda, federasyon topraklarında bulunmuyor. Bizim ekonomik kriz geçirdiğimiz süreçte Türkiye hep yanımızda olmuştu. Hükümetiniz şirketlere Rusya’dan çıkmamaları çağrısında bulunmuştu. O zaman biz, bu dostça tavrı unutmayacağımızı söylemiştik. Apo Olayı’nda attığımız adım, bunu unutmadığımızın kanıtıdır”.

Mesut Yılmaz ise, görüşmeden sonra krizi yönetmek için toplantı üzerine toplantı yapmaya başladı. O sırada, İtalya’nın Ankara Büyükelçisi Massimiliano Bandini’yi çağırarak, ondan hükümetine şunları iletmesini istemişti;

“İtalya ve Türkiye Nato müttefikidirler. Öcalan, 30. 000

kişinin ölümü ile sorumlu bir teröristtir. İtalya'dan bu teröristi bize vermesini istiyoruz. Bu aynı zamanda, uluslararası Hukuk'un da bir zorunluluğudur ve dostluğun, müttefikliğin gereğidir".

Bunun arkasından sıra ABD Elçisi Mark Paris'teydi. Yılmaz onunla görüşmesinde de şunları söylemişti;

"ABD, Apo'yu kovsunlar diye, Rusya'ya çok büyük baskılar yaptı. Bu tavrınızı büyük bir hoşnutluk ile karşılıyoruz. Şimdi, Öcalan İtalya'da. Sizden, müttefik bir ülke olarak aynı girişimleri İtalya için de uygulamanızı bekliyoruz. Ve Öcalan'ın Türk Güvenlik Güçleri'ne teslim edilmesine yardım ediniz".

Daha önceden gündeme getirilmiş olduğu halde Türkler gafil avlanmışlar ve yeni planlarını örgütleyip uygulamaya başlamışlardı. Bu yeni planın temeli 4 esasa dayanıyordu;

- İtalya'ya her tür araçlarla baskı uygulanması,
- ABD'nin desteğinin garanti edilmesi,
- Kürtlerin çok sıkı izlenerek, Apo'nun üçüncü bir ülke tarafından kabul edilmesi planlarının bertaraf edilmesi,
- Üçüncü ülkelere önleyici baskı yöntemlerinin uygulanarak, böylece Apo'nun kaçacak hiçbir yerinin kalmamasını sağlamak.

İtalyanlar'ın Büyük Sözleri,

Türkiye amacına ulaşmak için çalışmaya başladığında, İtalya'daki durum aydınlanacağına daha da karmaşıklaştı. Apo'nun tutuklanmasından hemen sonra, Yeşiller Partisi milletvekili Paolo Cento, *"Apo'nun İtalya'ya gelişinin, Hükümetin, Meclis ve Senato'nun kararı ile olduğunu, ayrıca bu kararı Adalet Bakanı Oliveiro Diliberto'nun da imzaladığı"*nı açıkladı. Ve Adalet Bakanı, *"tutuklama sonrası Apo'nun teslim edilmesi olayının ancak kendi bakanlığını ilgilendirdiği"*ni de belirtiyordu. Ama, bu belirlemelerden 2 gün sonra,

15 Kasım'da Diliberto demecini başka türlü biçimlendirerek şöyle dedi;

"Bu sorun sadece bakanlığımızı bağlamıyor, tersine tüm hükümeti ilgilendiriyor. Diğer bakanlıkları da bağlıyor. Bu nedenle, ortak bir karar alınacak. Umarım, politik anlaşmazlık olmadan sorunu çözeriz".

Aynı anda, D'Alema da şu demeci veriyordu;

"Bu kişinin topraklarımıza geleceği ile ilgili bilgimiz yoktur".

Aynı gün, Türkiye Dışişleri Bakanı İsmail Cem verdiği demekte; *"İtalya'nın Apo'yu Türkiye'ye vermek zorunda olduğunu"* belirtiyordu.

O arada, başbakan Mesut Yılmaz ise, açıkça tehditler savuruyordu;

"Her kim teröristlerden yana tavır alırsa, bunu çok pahalıya ödeyecektir".

Ertesi gün D'Alema (İtalyan başbakanı) şöyle diyordu;

"Öcalan sorununu yasalarımızın öngördüğü temelde çözeceğiz. Biz, yasalara saygılı, demokratik bir ülkeyiz. İtalya, baskılara karşı eğilmeyecek ve geri adım atmayacaktır. Teslim etme kararını yetkili mahkeme verecek ve daha sonra işe adalet bakanlığı karışacaktır. İdam uygulaması olan bir ülkeye teslim durumu söz konusu olamaz".

Bir gazetecinin, *"İtalya'nın Apo'yu üçüncü bir ülkeye gönderme ihtimalinin olup olmadığını"* sorması üzerine D'Alema şunları söylüyordu;

"Biz insan kaçak ticaretine alışmadık. Yasalarımız buna izin vermiyor. Eğer, Almanya isterse, oraya verebiliriz".

D'Alema herhalde, *"büyük lokma ye, büyük söz söyleme"*yi duymamıştı!

16 Kasım'da, Türk Bakanlar Kurulu, İtalya'ya karşı hangi adımlar atılması gerektiği konusunda toplandı. Toplantıdan sonra Mesut Yılmaz, kendinden emin bir biçimde şöyle diyordu;

"Apo'yu Türkiye'ye getireceğiz".

D'Alema ise, İtalyan Meclisi'nde 17 Kasım'daki konuşmasında şunları söylüyordu;

"Apo, terörizme kesinlikle karşı. Ona siyasi iltica veremeyiz, ama onu hiçbir durumda Türkiye'ye de teslim etmeyiz".

Dışişleri Bakanı Lamberto Dini ise, sırası geldiğinde gazetecilere şunları açıkladı;

"İtalyan Hükümeti bir çözüm çerçevesi üzerinde çalışıyor. Bu, Apo'ya siyasi iltica vermeyi de kapsayan bir çerçevedir".

Üst düzeydeki İtalyan komutanlar demeç vermeye devam ediyorlardı. İtalyan Cumhurbaşkanı Oscar Luigi Scalfaro ise, şöyle diyordu;

"Öcalan Olayı, halkların kendilerine ait olan hakları isteme ve elde etme fırsatıdır".

17 Kasım'da, Ankara'nın İtalya'yı korkutma ve terörize etme planları yürürlüğe sokulurken, D'Alema'nın dediği gibi "baskılara boyun eğilmeyecek"ti. Türkiye'nin uyguladığı her planda olduğu gibi, ilk bayrağı büyük oyuncu Türk basını alıyordu. Ki, Türk kamuoyunun oluşmasında önemli rol oynayan, savaş havasının yaratılması ve ona uygun toplumsal kaynamanın oluşması için mücadele veren bir basın. Yıllardır resmi devlet ideolojisinin mengenesinde sıkışmış olan Türk kamuoyu ise, hemen anti-İtalyan toplantı ve gösterilere kanallize oluyor. Oluşan bu dalga ise, derin devlet ve onun organları tarafından hazırlanan ve yönetilen İtalyan ürünlerini boykot gösterilerine, basın da rahatlıkla katılıyordu.

Ankara'nın Boykotu ve ABD'nin Olaya Kesin Müdahalesi

İtalyan ürünlerine karşı, Türkiye'de başlayan boykot ve gösteri eylemlerinin görünmesiyle birlikte, Washington tarafından ilk tepki verildi. ABD, PKK'nın, merkezi Avrupa'nın planlarının bir sonucu (ki, değildi) ya da bundan bağımsız olarak Avrupa'nın Kürt sorununa karışması ile oluştuğunu kabul ediyordu. Yani, Kürt sorununda iki temel koldan birinin

Barzani-Talabani, diğ erinin ise Öcalan-PKK olduğunu düşünürsek; bu yaklaşım gereğ i bir kol Amerikan'ın etkisi altında, diğ eri de Avrupa ülkelerinin etkisi altında olmuş oluyor. Bunun nedeni de, PKK'nin birçok taraftarı ve kadrolarının Avrupa'da olmasından dolayıdır. Sonuç olarak, Washington, Suriye ile bir krizin yaşanmasından kaçınmak ve olayı yatıştırmak için müdahaleye girişirken; Öcalan'm Şam'dan kovulması planında, iş in özünde yer almadı. Moskova ve devamında ise, İtalya konusunda saldırgan bir duruş göstermeye başladı. Bunun iki nedeni vardı. Birincisi; Avrupa'nın Kürt sorununa karışmasını durdurmak ve ikincisi de; Türkiye'ye yardım ederek, olası Irak müdahalesi ve bombardımanında üstlerin kullanimına açılması anlaşmasını sağlamak. Böylece, 18 Kasım'da, Amerikan Dış iş leri Bakanlığı sözcüsü olan subay Jeymis Rubin'in İtalya'yı hedef alan kamuoyuna açık ilk demecine rastlıyoruz;

“PKK bir terör örgütüdür ve o bir teröristtir, yaptıklarının hesabını vermeli ve bu nedenle de yargılanması gerektiğ ini belirttik. İtalyan Hükümeti'ne, teslim edilmesi için görüşlerimizi bilgilerine sunuyoruz. Öcalan Türkiye'ye teslim edilmeli ve yargılanmalıdır. Bu görüşümüzü, bu konuyla ilgili diğ er ülkelere ve dünya kamuoyuna açıkladık”.

Ertesi gün, Süleyman Demirel Viyana'dan böbürlenerek şu açıklamayı yaptı;

“Rusya, Apo'yu destekleyemedi ve böylece Avrupa onun kaçış yeri olmamalı. Onu tutamayacaklardır”.

Türkiye'nin yüksek perdeden çıkışları ve ABD'nin Türkiye'yi desteklemesine rağmen, İtalya'daki politika ve adalet kurumları direniyorlardı. 20 Kasım'da Roma'nın sorumlu mahkemesi, Apo'nun siyasi iltica dilekçesi kabul edilene kadar, oturumla ilgili sınırlamalar getirilmesi kararını alıyor. Aynı gün D'Alema demec vererek, tekrar Apo'nun Türkiye'ye verilmeyeceğ ini, Türk kurumlarının anlaşılmayan tutumlarını ve haksız davranışlarını karakterize ediyor. Ve *İtalyan ürünlerine Türkler tarafından yapılan boykot sonucunda, onbinlerce İtalyan ve*

Türk'ün işlerini kaybeceğini söylüyor. Amerikan baskılarından sonra, D'Alema'ya karşı ekonomik baskıların da başladığı artık açıktı. Adalet Bakanı Diliberto, Amerikalı'ların Apo konusuna neden bu kadar ilgi gösterdiklerini sorguluyordu.

Bütün bu olanlardan sonra İtalya, iki yönde hareket etmeye başladı. Avrupa'da soruna bir çözüm bulunsun diye destek arıyordu. Ve yedek olarak da, Apo'yu misafir edecek üçüncü bir ülke aramaya başlıyordu. Birinci çözüm çerçevesinde, iki ülkenin anlaşmasıyla daha sonra (20-Kasım) Almanya Apo'nun tutuklama kararını kaldırıyordu. Ayrıca, İtalya'nın soruna çözüm için yapacağı çabaları desteklediğini bildiriyordu. Almanya'nın bu somut adımı, İtalya'nın desteklenerek Avrupai bir çözüm bulunması yönünde yorumlanırken, işin özünde Öcalan'ın Avrupa'dan tümüyle uzaklaştırılması için yapılmış bir hareket olduğu anlaşılmıştı.

Ama, bu noktada, ABD'nin olaya el koyuşu belirleyici oluyor. Amerikan Dışişleri Bakanı Madeleine Albright, Nato Genel Sekreteri Javier Solana ile yaptığı ortak basın toplantısındaki açıklamasında; "Öcalan, Adaletle verilmeli. Biz, Türkiye'de yargılanmasını istiyoruz" diyordu.

Aynı gün, Lamberto Dini (İtalyan Dışişleri Bakanı) ile Washington'da buluşuyor ve ona şunları söylüyor;

"Apo için tek yol, Türkiye'ye teslim edilmesidir. Siz bu teröristi Türkiye'ye vermek zorundasınız. Bu konuda sonuna kadar Türkiye'nin yanındayız".

İki gün sonra (22-Kasım), Albright, İtalyan'ların Öcalan konusunda Avrupa'nın desteğini garantileme girişimlerine karşılık, dışişleri bakanlığı müsteşarı Strobe Talbot'u Roma'ya gönderiyordu. Amerikalı komutan Dini ile buluşuyor, D'Alema ile telefonla görüşüyor. *Ve Roma'da, Amerikan-Türk elçilikleri arasında ve de İtalya Dışişleri Bakanlığı arasında üçlü bir ortak çalışmayı garantiliyor.*

Bu arada, Amerikan baskıları da aynı zamanda İtalyan iç cephesinde kendini gösteriyor. Berlusconi, Fini ve sağ merkez partileri, hükümetin acemi ve sorumsuz olduğu yönünde

eleştirilerle, durumu kınıyarak, D'Alema'ya verip veriştiyorlardı. Oysa, başlangıçta konuya sempatiyle bakıyorlardı, bir yerlerden etkilendikleri açıkça belliydi.

Sonra mahkemenin, oturduğu yerle ilgili sınırlamalar getirmesi kararı nedeniyle Apo, 22 Kasım'da İnterneto'daki küçük çıkmaz bir sokaktaki tek katlı eve naklediliyordu. Sokağın adı neydi? Şeytan sokağı. (Batıl inançlarımızın olmadığını söyledik, ama bu kadar da değil!) Bu tek katlı ev, İtalyan İstihbarat ve Güvenlik Kuvvetleri tarafından korunuyordu.

Türkiye, desteklenen ve kendini ifade edebilen durumdaydı, Amerikalı'ların bu olaydaki tavrı nedeniyle Washington'un kendisine güçlü desteğini sağlamak için de sonuç verici yöntemler üzerinde çalışıyordu. MİT Başkanı Şenkal Atasagun, Türk politik liderliği ile anlaşmalı, Apo'yu kaçırma planı "düzmeye" başlıyordu."Düzmeye" diyorum, çünkü bu bir blöftü (Türkiye'nin her defasında aslan kesilmesi gibi bir blöftü) ve hiçbir zaman böyle bir plan yoktu. Zaten, MİT'in ve Genel Kurmay'ın bir harekata girişim gücü, Türk mafia çetelerinin Avrupalı kıtada eroin satmaları dışında bir şey değildir.*

Böylece, Atasagun CIA'nın askeri komutanını Ankara'ya çağırıyor. Ona, Öcalan'ın sözde İtalya'dan kaçırılma planını anlatıyor ve bu eylemin gerçekleşmesi için CIA'nın yardımını istiyor. Yani, CIA, İtalyan istihbaratı ve güvenlik güçlerine baskı yapsın, öyleki onlar da göz yumarak -görmezden gelerek- Türklerin Apo'yu kaçırmalarına izin versinler. Askeri Komutan, eğer CIA yardım etmezse, o zaman MİT'in tek başına yapacağını vurguluyor. Amerikalı'lar da bu nedene dayanarak, İtalyan hükümetini açıktan tehdit etmeye ve onlar da sırasıyla Apo'yu tehdit etmeye başladılar.

O arada, Amerika, İtalya ve Avrupa ülkeleri kendilerini "toparlamak" ile meşgul iken bir Hahambaşı ortaya çıkıyor:

*. Kitabın konusunu ilgilendirmemesine karşın, bir konuda açıklamayı önemli buluyorum. Türkiye'nin istihbarat ve diplomatik kurumlarının, Avrupa'da eroin dağıtım ve satış işlemlerini yaptıkları, NATO ülkeleri istihbaratlarının bildiği ortak bir sırdır.

Dr. Rasson Arussi. Kırat Ono şehrinin Hahambaşı'sı olan Arussi, İsrail'i İstanbul'da gerçekleştirecek 2. Dinler Konferansı'nda temsil edecek. Apo ile ilgili sorulan soruya şu cevabı veriyor;

"Kendisine saygı duyan hiçbir hükümet, bu katile sığınak olmaz".

ABD'nin baskıları, Türkiye'nin karşı çıkışları ve İtalya içindeki muhalefet çevresine rağmen, İtalya hükümeti Apo'nun Türkiye'ye teslim edilmesi dışında bir çözüm bulmaya çabalıyordu.

Amerikan İstihbaratı ve Hahambaşı'nın olaya müdahaleleri, belki de İsrail istihbaratının İtalyanlar ve Kürtler'in hareketlerini yakından izliyor olması gösteriyor ki, ABD Başkanı'nın olaya el koyması bekleniyor. 24 Kasım 1998'de Bill Clinton iki kez D'Alema ile telefonlaşıyor ve ABD'nin aldığı kararı ısrarla tekrarlıyor:

"Öcalan, Türkiye ya da Almanya'ya teslim edilip yargılanmalı. ABD bu çözümde sonuna kadar diretecektir".

Gladio ve Kıbrıs Sorunu'ndan Eski Bir "Tanıdık": Agusto Sinagra

İtalya'nın iç muhalefesinde eski hayaletler, Nato gladiosunun kalıntıları ortaya çıkmaya başlıyor. Avukat Augusto Sinagra, Mason Locası P-2'nin suçlularının avukatlığını yapmış ve İtalya'daki sahte Denктаş "Kıbrıs Hükümeti"nin onur elçisi, Türk devletinin hukuk danışmanlığı görevini üstleniyor. Augusto'nun temsilcileri, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 145 saldırı helikopteri sağlamak için yapılacak artırmadan men edilmeleri nedeniyle 4 milyar dolarlık zarardan bahsediyorlar. (Bu kitabın yazıldığı 2007 başlarında, Türkiye 1997'de başlattığı bu somut açık artırmayı henüz tamamlayamamıştı) Benzeri protestolar derece derece, Türklerin negatif reklamları ile birlikte İtalyan gazetelerinde ve birinci olarak İl Giornale de görünmeye başlıyordu. Türkiye ve yandaşları bu konuda

İtalyan kamuoyu önünde galip gelmeye başlıyorlar. D'Alema artık Avrupa'dan destek ve çıkış istiyor.

27 Kasım'da Alman Başbakanı Gerhard Schröder ile biraraya geliyorlar ve Apo'nun yargılanması için *uluslararası bir mahkemenin* oluşturulması görüşünde anlaşıyorlar. Bu görüş, Avrupa Komitesi Başkanı Jacques Santer'in ve aynı zamanda İngiltere, İspanya, Fransa Başbakanları'nın bilgilerine sunuluyor. Ertesi gün Mesut Yılmaz, uluslararası ya da Ankara dışında herhangi bir çözüme karşı cevap niteliğinde, ABD'nin desteğini almanın rahatlığı içinde, kendinden emin olarak olayla ilgili ülkelere çağrı yapıyordu. Bu çağrıda, Ankara'nın kararlılığını ve tepkisini hesaplama gerektiğini vurguluyor, böbürlenerek dünyada hiçbir ülkenin Apo'yu topraklarında misafir edecek durumda olmadığını söylüyordu.

Kasım sonlarına doğru, Kürt liderin sorununun onurlu bir biçimde çözülmesi gerektiğine inanan İtalyan politikacı ve hukukçuların sayısı dramatik bir biçimde azalmıştı. Tepkinin oynanan oyunu kazanmaya başladığı görülüyordu. D'Alema uluslararası mahkeme oluşturulması fikrinin ilerlemediğini görüyor, artık Öcalan'ın İtalya'dan uzaklaştırılmasını konuşuyordu. Dini Moskova'ya gidiyor ve İvanof'la tartışmalarında Ruslar'a, IMF tarafından bloke edilen 8 milyar dolar kredinin tekrar verilmesinde kolaylık sağlayacaklarını ve buna karşılık Moskova'nın da Apo'yu topraklarında misafir etmeyi kabullenmesini öneriyor. Ruslar ise, reddediyorlar.

Kritik bir aya, Aralık'a (1998) giriyoruz. D'Alema Hükümeti bütünlüğü zaten gevşetmiş, çünkü karmakarışık güçlerden oluşmuştu ve sert şekilde sınanıyordu. Ayrıca toplumsal güçlerin sesleri de yükselmeye başlıyordu. 1 Aralık'ta, D'Alema, kamuoyuna yönelik demecinde Apo'dan bahsederken, "terörist" olarak adlandırıyordu. Bu demecin politik bir anlamı vardı. Aynı dönemde, İtalya İçişleri Bakanı Rossa Russo Jervelino da, Apo'nun verdiği siyasi iltica dilekçesinin "usulüne uygun verilmediğini"nin saptandığını ve İtalya'nın politik iltica vermesine olumlu bakmadığını açıklıyordu. O

arada, Savunma Bakanı Carlo Scognamiglio ise, Apo'nun hemen sınır dışı edilmesini talep ediyordu.

Artık, varolan olgular karşısında, İtalyan hükümeti baş eğmeye ve teslim olmaya hazırdı. Sadece bazı biçimsel işlemlerin belirlenmesi gerekiyordu. Bunları da, Madlin Olbrayt üstleniyor, Brükselde devam eden NATO Dışışleri Bakanları toplantısında (8-9 Aralık), Cem ve Dini (Türk ve İtalyan Dışışleri bakanları) arasında özel bir buluşma organize ediyordu. Bu görüşmeden hemen sonra, Dini'nin cümlelerinde bile değişiklikler oluyordu. O Almanya'yı tutuklama kararını kaldırdığı için suçluyordu. Böylece Apo, İtalya'nın elinde kalmış oluyor ve İtalya çaresizlik içinde bir çözüm bulmaya uğraşıyor.

O sırada Apo, "ŞeytanYolu"ndaki evinde yoldaşlarını, bütün dünya basını ve temsilcilerini kabul ediyor, ayrıca MED-TV ve başka büyük TV kanallarının programlarına katılıyordu. Dünya kamuoyuna, PKK'den vazgeçtiğini ve silahlı mücadeleyi reddettiğini açıklıyordu. Fakat, ABD-Türkiye ortaklığı önünde çok güçsüz görünüyordu. Zaman onun aleyhine işliyordu artık. İtalya'da durumun kötüleştiğini hissediyor ve kendisini Ortadoğu'dan çıkması için etkileyen ve şimdi de yalnız bırakanları suçlamaya başlıyordu. Suçladıkları arasında Yunanistan da var, kendisine söz verdikleri halde, daha sonra yardım etmediklerini iddia ediyordu.

Ziguridis İle Birlikte Roma Yolculuğumuz

9 Aralık 1998, günlerden Çarşamba ve öğlen saatleri. Meclis Başkan B. Yardımcısı Panayotis Ziguridis'in sekreterinden bir telefon geldi. Sekreter, Meclis Başkan Yardımcısı'nın beni görmek istediğini bildiriyordu. Gittim, eğer yanlış hatırlamıyorsam, aynı günün akşamı Ziguridis'le bürosunda buluşmuştuk. Bana, Pangalos'un emriyle İtalya'ya gidip Apo ile görüşmek istediğini söyledi. Ziyaretinin çok ciddi ve önemli olduğunu da vurgulamıştı. Apo'ya ileteceği şeylerin tercümesinin hiçbir yanlışla yer bırakmayacak kadar güvenilir

olması gerektiğini açıkladı. Rozerin iyi Yunanca bilmiyordu ve tercümenin tam olması için benim tercüman olarak kendisine refakat etmemi istemişti. Yolculuğa ait bütün detayları, uçak biletleri, otel rezervasyonu ve diğer konuların tümünü bizzat kendisi ve meclis ayarladı.

Gerçekten, ertesi gün öğlen Alitalia ile uçtuk ve Roma'nın Da Vinci Havaalanı'na indik. Ziguridis ve benim dışımda, Meclis Başkan yardımcısına bazı ilkeler nedeniyle tepkisini ifade etmesine karşın, Naksakis de bizimle gelmişti.

Otel'e gittik. Henüz eşyalarımızı düzenliyorduk ki, Apo'nun refakatçilerinden bir Kürt otele gelip bizimle buluştu. Bize, başkanın programının yoğun olduğunu ve ancak akşam saatlerinde bizimle görüşebileceğini söyledi. İlişkiler ve görüşme konusuna hiç karışmadığımı burada vurgulamak isterim. Herşey, Ziguridis ve Naksakis tarafından oluşturuluyordu.

Nihayet, gece geç bir saatte Kürtlere ait bir araba gelip bizi Apo'nun "misafir" edildiği tek katlı eve götürdü. İtalyanlar'ın birçok kez tekrarlanan aramalarından sonra eve girdik. Birinci kata çıktık, orada Apo bizi karşıladı. Keyfi yerinde görünüyordu, aynı zamanda da sorunluymuştu. Çünkü, İtalya'ya karşı Ankara ve Washington'un baskıları başlamıştı. Ayrıca, aynı gün bizden önce, Fransız anti-terör savcısı ziyaret etmiş ve onu sanık gibi sorgulamıştı.

Abdullah Öcalan ve Ziguridis arasındaki görüşmedeki konuşulanların hepsini not edip bir rapor halinde yazdım ve Ziguridis bunu imzalayarak Teodoros Pangalos'a sundu.

Bu raporun muhtevası (P. Ziguridis'in "Trakya Sorunları" adlı kitabında da yayınlandı.) şöyleydi:

Yunan Meclisi
B' Başkan Yardımcısı
Tel: 32 37 052

Dışişleri Bakanı, Sayın **Teodoros Pangalos'a**

Atina, 21 Aralık 1998

GİZLİ BİLGİLENDİRME RAPORU

A. Ö, ile görüşme, 11 Aralık 1998 tarihinde sabah saatlerinde kaldığı evde gerçekleşti ve 2,5 saat sürdü.

Aslında, A. Ö, Şam'dan Roma'ya olan yolculuğunu ve aradaki Atina, Moskova duraklarıyla ilgili yol haritasını anlattı. Atina'yı ilk durak olarak seçmesinin nedenlerini açıkladı. O sürede, zaten Irak Hükümeti'yle anlaşmalı olarak, parti kararı Kuzey Irak'a yakın ve güvenilir bir yere nakledilmişti.

A. Ö, Irak'a geçmeden önce, alternatif çözümler çerçevesi içinde, 7 Ekim 1998'de Şam'da Baduvas onu ziyaret ediyor. Çünkü, Atina'ya gelişinin planı tartışılıyor. 8 Ekim 1998'de Baduvas ona, Atina'da herşeyin tamam olduğu ve gelebileceği garantisinde bulunuyor. 9 Ekim 1998'de Elliniko Havaalanı'nda bulunmasının nedeni buydu.

Yunan Hükümeti'nin, geliş ile ilgili bilgisi olmadığı konusunda onu bilgilendirdim. Kamu ve Güvenlik Bakanı'nın uçak onları Şam'dan Atina'ya getirirken bilgilendirildiğini; Başbakan ile yetkili Dışişleri Bakanı'na ise, konu ile ilgili bilginin uçağın Atina'ya inişinden saatler sonra, 9 Ekim 1998 günü öğleden sonraki saatlerde ulaştığı açıklandı.

Kendisine, Yunan Hükümeti'nin onun şahsına verdiği değer ve Kürt sorunundaki politik duruşundan bağımsız olarak; olayların oldu bittiye getirilen baskılar altında ve şartlarla ilgili hükümete üzerinde çalışması için zaman verilmeden, uygun çözümler bulunmasına olanak sağlayacak ciddi kararlar almasının imkansız olduğu açıklandı.

Fakat, olayların gelişiminde seçilen yöntemlerin, onun Atina'ya kadar gelmesinden bağımsız olarak, Yunan Hükümeti kendisine şu çözümleri önermişti;

* Suriye Havayolları'nın aynı uçağına binip İsveç'e devam etmeli,

* Bize tercih ettiği bir ülkeyi gösterebilir, onu biz oraya nakledebiliriz.

Tercümanın bana dediği gibi, Elliniko Havaalanı'nda karşılaştığı aynı kişiydi, ona bunu ilettim. Yunan hükümeti onu Atina'dan kovmadı ve en nihayet kendisinin de kabul edeceği bir çözümde birlikte çalıştı. Ne zaman ki, Atina'dan gitmeyeceğini ve siyasi iltica istemeyi tasarladığını söyledi, o zaman Yunan hükümeti, Şengen Anlaşması gereği kanunun uygulanacağını ve kendisinin tutuklanacağı konusunda onu bilgilendirdi. Yani, yaklaşık bir buçuk ay sonra İtalya'nın yaptığı gibi.

Demek ki, en net biçimde ve açık yöntemle ispat edildi ki, Yunan hükümetinin duruşu, kendisine ve Kürt sorununa karşı red cevabıydı.

Daha sonra, yabancı basın mensuplarıyla yapılan söyleşideki gibi, Yunan Başbakanı'nın duruşu, siyasi iltica verilmesi konusu, PKK'ye karşı duruşu gibi, kendisine kelime kelime okundu. Bunu sonradan kendisine emanet ettim.

Yunan tarafının net ve kesin açıklamalarından sonra, ki bunlar kaydediliyordu, A. Ö, tarafında bir rahatlık yarattı ve anlayışla karşılandı. Böylelikle, Yunanistan'ın Apo ve Kürt sorununa karşı kuşkulu duruşu felsefesi de son buldu.

Daha sonra, İtalya'da oturumu ve siyasi ilticası için dilekçe verilmesi ve mahkeme işlemleri (Uluslararası Mahkeme) konuları tartışıldı.

İtalya muhalefetine ve çevresinin tepkisel duruşları onu huzursuz ediyor, fakat bağımsız İtalyan adaleti ve İtalya hükümeti onunla ilgili iyi tavır sergiliyorlardı. Onu üzen ise, bizim ziyaretimizden önceki gün, Fransa anti-terör dairesi savcısının yaptığı araştırmaydı. Öyle ki, tahrik ve provokasyon sınırlarında hareket eden bir araştırma.

Ne Yunanistan'a siyasi iltica etmekten ne de ülkemize gizli girmek ve kalmaktan hiç bahsetmedi. Sadece, değişik yöntemlerle Yunanistan'ın, İtalya hükümetini etkileyerek, kendisine politik ilticanın verilmesi olanağını yaratacak, uluslararası mahkemenin oluşturulmasına destek vermesini istedi. İşin özünde, Uluslararası Mahkemede, Kürt sorununun uluslararası hale gelmesini ve Türkiye'nin gerçek politikasını deşifre

etmek istiyordu. Kürt sorununda uluslararası sempozyumun gerçekleştirilmesi için Yunanistan'ın desteğini istedi.

İtalya'da uzun zaman kalma zorunda olduğunda, İtalya'daki siyasi iltica süreci durdurulmadan ve iki ülkenin hükümetlerinin anlaşmasıyla Yunanistan'a gelip, örneğin bir ay kadar kalarak, bir klinikte tedavi görmek istediğini söyledi. Belki de, aynı talebi diğer Avrupa ülkelerinden istemişti.

Amerikan Planları'nın Kuzey Irak'ta (Güney Kürdistan) uygulamasının zayıflığını belirtti. Bizden, Amerikalılar'ın planlarını uygulamayı PKK'ye vermeleri için, aracı olmamızı istedi. Bu partinin, bunu yapacak tek güç olduğunu belirtti.

Daha sonra, PKK'nin, şu anda Suriye, Irak ve İran ile ilişkilerinin oldukça iyi olduğunu, bunun da ARGK'nin savaşçı kuvvetini devam ettirmesini sağladığını anlattı.

1 Eylül, geçici ateşkes devam ettiriliyor. İran ve Kuzey Irak (Güney Kürdistan) bölgesinde PKK'nin 6. Kongresi'nin yapılması çalışmaları devam ediyor. Kongre'ye Yunanistan'dan resmi olmayan gözlemci de davet edildi.

A. Ö'a göre, ARGK, Kuzey Irak (Güney Kürdistan) ve Türkiye'de askeri hareket yapmak için büyük bir yığınak teknolojik ve silah donanımı sonrası Türk Ordusu'na darbeler vuracak durumda olacaktır. İç'te ve dünya'daki gelişmeler, Kürt sorununun gidişatına bağlı olarak gelişecektir. ARGK'nin vurucu gücünün çoğaltılması için, Yunanistan'dan gerekli destek istedi.

Amerikan tarafının duruşlarıyla ilgili değişme olduğunu ve bu mesajı aldığını belirtti.

Somut olarak Norveç Dışişleri Bakanlığı, Kürt sorununda bir çözüm bulunması konusunda ERNK ile ortak çalışmayı kabul etti. Bu duruş ise, Amerikan görüşlerinden ve niyetinden çıkıyor. Norveç'in, İsrail-Filistin'de barışçıl girişimleri, Kıbrıs sorunu ve diğerleri gözönüne alınırsa, durum anlaşılıyor. Aynı zamanda Kennedy ailesinden biri ve Bayan Mitlerand da gelecek günlerde onu ziyaret edecek. (Bunlar olmazsa, sanıyorum bu sorunları yer altından ilerletmemiz gerekli.)

PKK kadrolarının Avrupa'daki diplomatik çabalarını anlattı. Avrupa'daki iki aylık dönemi boyunca, Kürt sorunu yirmi yıllık mücadelenin getirdiklerinden daha büyük bir yol katetti.

Diplomasi bakımından, yetenekli ve tecrübeli iki diplomat görevlendirmede Yunanistan'ın dayanışmasını istedi. Bu diplomatların biri ABD, biri de AB'nde görevlendirilecek. Diplomatlar danışmanlar olarak diplomatik görevlerde bulunacaklar. Bu konunun acilliği var.

Politik bölümde, Türkiye'nin iç cephesinde A. Ö, HA-DEP'in duruşundan memnun. Gelecek milletvekili ve belediye seçimlerinde HADEP'in Kürdistan'da birinci parti olarak çıkacağını, ayrıca bütün Türkiye'den, Türk devletinin şiddetli tepki ve sınırlama koymasına karşın, iyi oy alacağını belirtti.

Özetlersek, A. Ö, bizim taraftan şunları istedi;

** Bütün uluslararası düzeyde Kürt sorununun uluslararası hale gelmesi amacıyla politik destek.*

** Kendisine siyasi iltica verilmesi için gereken bütün konularda İtalya'ya destek sağlanması. Ben buna şunu da katıyorum, şimdi Türkler silahları ismarlamayı iptal ettiler, biz İtalya'dan bazı silah alımı girişiminde bulunabiliriz.*

** Diplomasi desteği. ABD ve AB'nde danışman olacak iki diplomatın verilmesi önerisi.*

** Kürt hareketinin kadrolarına, yönetsel işlemler biçiminde destek sunmak. (İltica verme, oturum, havaalanlarından geçiş, ülkeye giriş vb.)*

** İtalya ile anlaşarak Yunanistan'ı ziyaret etmesi ve kısa bir dönem özel tedavisi nedeni ile kalabilmesi.*

** ABD'ye, Ortadoğu bölgesinde onlarla çalışmak talebini dolaylı yollardan bizim bildirmemiz önerisi.*

Benim tarafımdan Avrupa'nın bakışı ve Kürt sorununun uluslararası hale getirilmesi vurgulandı. Ona, geriye doğru kendisinin kaçışının sonuçları net biçimde gösterildi. Yani, Yunanistan'a ya da başka bir Ortadoğu ülkesine gizli girişi, son günlerde kendisi tarafından da ifade edildiği gibi, arayış nedeniyle bunlar belirtildi.

Benim görüşüme göre, herkesin çabasının Kürt sorununun siyasileştirilmesi ve uluslararası hale getirilmeye yönelik olması gerektiği anlayışı vurgulandı. Kendisi geçmişe dönmeyi kapamalı ve Avrupa'ya bakmalıdır, Anadolu'ya doğru değil. Tarafından, onun bulunduğu dönem ile Arafat'ın bulunduğu dönemin benzerliği belirtildi. Ayrıca, ona kişisel görüşüm olarak, gelecekte ABD tarafından kesinlikle tanınacağı ve Kürt halkının temsilcisi, resmi muhatabı olarak alınacağını da vurguladım.

Apo'nun kendisinde, Avrupalı bakış açısının geliştirilmesi ihtiyacı görüldü. Bundandır ki, belki de bizim görüşmemizin ardından İl Manifesto ve diğer yayın organlarına "meşhur demecin" verilmesi gerçekleşiyor. Demecinde, 'eğer Kürt sorununun çözümüne yardım edecekse, görevinden ayrılabilceği'ni belirtiyordu.

Sonuç olarak, A. Ö'nün, PKK ve Kürt sorunundaki stratejisi, benim değerlendirmeme göre, mücadelenin şu temel cephelelerde verileceğini gösteriyordu;

** Kürt sorununu uluslararası duruma getirme ve Kürt sorunu için uluslararası bir konferansın gerçekleştirilmesi.*

** 1. Kürt Ulusal Meclisi'nin toplanması ve buna bütün Kürt parti ve örgütlerinin katılmaları.*

** Kürt kimliğinin tanınması ve Türkiye'de bunun Anayasa'da yazılı hale getirilmesi.*

** Silahlı gücün, Türkiye'ye karşı bir pazarlık silahı olarak korunması, öyleki, Güney Kürdistan'da (Kuzey Irak), İran, Suriye ve diğer yerlerde değeri olan bir muhatap sayılması ve egemen olması.*

PKK'nin iç yapısında, Apo'nun kişiliği çevresinde büyük oranda birleşilmektedir. ARGK'nin askeri yöneticileri liderlerine direkt desteklerini ifade ediyorlar. Bu bize şu yorumu yapmayı mümkün kılıyor; Apo Türkiye'de ve de Kürdistan'ın bütün parçalarında Kürt sorununun gelişimini belirleyecek kişidir.

Yunanistan'la ortak hareket etme konusunda fırsatçı değil, ama stratejik olarak derin inanç ve güveni olduğunu düşünüyorum. Çünkü, bu Türkiye'nin bölgedeki egemenliğini sona

erdirecek ve bölgenin diğer halkları için pozitif bir değişiklik için tek fırsattır.

Görüşmede Albay Naksakis ve Türk Dili'ne çok iyi hakim olan tercüman bulundular.

ZIGURİDİS."

Apo'nun İtalya'daki Zor Günleri,

Dini-Cem görüşmesinden ve Almanya'nın uluslararası mahkeme oluşturulması olasılığı ile ilgili desteğini çekmesinden sonra, İtalya, Türkiye ve ABD baskıları önünde yalnız kaldı. O zamanki İtalyan hükümetinin Kürtler'e notaları başladı ve bunlarda net bir biçimde belirtildi, ki;

"Öcalan bu şartlar altında İtalya'da kalamaz".

İtalyan hükümetinin liderleri, üçüncü ülke olarak, Roma tarafından kontrol edilen bir ülke çözümü aramaya başladılar. Apo, oraya kaçıp, bir müddet İtalya'nın güvencesiyle gizli kalacaktı. Eski Sovyetler ülkelerine bir gezi yapan Dini, negatif cevaplar aldı. Danimarka, İsveç ve Norveç'teki dışişleri bakanlıklarıyla ilişki kurup sorunu tartıştığında, yine olumsuz cevaplar aldı. Böylece, Avrupa ve eski Sovyetler Birliği ülkelerinde bir çözüm bulunmadığı için, sahneye Afrika ülkeleri senaryoları gelmeye başladı. İtalyan hükümeti ile Kürt tarafının görüşmelerini yürütenlerden biri olan Ahmet Yaman'ın tanıklığına göre, İtalyanlar'ın planının temel kuralları şunlardı;

"Öcalan, bizim belirlediğimiz bir ülkeye büyük bir gizlilikle götürülecekti. Başta, kendisi de bunu bilmeyecek, doğal olarak onun en dar çevresi bile bilmeyecekti. Daha sonra ise, onu, en güvenilir adamları ziyaret edebilecek. Saklandığı ülke gelecekte de açıklanmayacak. Bu girişim, kesinlikle gizlilik temelinde olmak zorundadır. Dikkat etmek zorundayız, çünkü, Kürtlerden konuşmalarımız sızıyor ve çok hızlı öğreniliyor".

Gelişmeler Apo'ya aktarıldı. İtalyanlar'ın yaptığı öneri planını dikkatle dinledi ve İtalyan Devleti'nin güvencesinin bu öneride olup olmadığını öğrenmek istediğini belirtti. Dev-

let güvencesinin garantisi, Kürt liderin daha sonra (Kerki-ra'da) Nairobi'ye gitmeye karar vermesinde belirleyici rol oynamıştı. İtalyan hükümeti, Apo "belası"ndan kurtulmak istediği için, bu soruya çelişkili cevap vermişti: Apo'nun, İtalyanlar'la üçüncü bir ülke çözümü için pazarlıklara devam etme döneminde, Mahir ve Mecit aracılığıyla tekrar sahneye Rusya çözümü geldi. O sırada Ahmet Yaman'ın verdiği bilgiye göre, Kürt mücadelesinin dostları Yunanlılar, Ziguridis'le yapılan anlaşmadan birkaç gün sonra tekrar, Apo'nun Yunanistan'a gelmesi için ısrar ediyorlardı.

14 Aralık, Amerikalılar'ın baskıları istenen sonucu vermişti ve İtalyanlar Apo'ya kapıyı göstermişlerdi bile. Mesut Yılmaz ise, gazetecilere verdiği demeçte şunları söylüyordu;

"İtalya, teröristbaşını artık koruyamaz. Bütün dünyadan gördüğü baskılar karşısında artık dayanamaz. Biz onlara Pakistan'ı önerdik, kabul etmediler. Onlar bize Kuzey Kore'yi önerdiler, onu da biz uygun bulmadık. Libya'yı Amerikalılar kabul etmediler. Şimdi İtalyanlar Arnavutluğu düşünüyorlar, biz buna karşı değiliz".

Manzara artık çok netti. İtalya, Türkiye ve ABD üçüncü bir ülkeyi tartışıyorlardı. Ki, Amerikalılar doğal olarak, oradan Apo'yu alıp Türkiye'ye teslim edeceklerdi. Ama, bütün bunlar, ülkenin ve Yunan ulusunun kaderini ellerinde tutanlar tarafından değerlendirilmedi.

Aynı gün (14-Aralık) Clington, Filistin'de Arafat'ı ziyaret edip; *"Tarihte ilk kez, Filistinliler kaderlerini belirleme hakkına sahip oldular"* diyordu.

Apo'nun kendisinin bana verdiği bilgiye göre, Arafat'ın bir danışmanı, bir an Clington'dan İtalya'da zor durumda olan Öcalan konusunda bir çözüme yardım etmesini istemiş. Clington eliyle ağzını kapatıp, hiçbir kelime söylemeden, parmağıyla ulusal savunma güvenliği danışmanı Sandy Berger'i göstererek ona gitmesi gerektiğini anlatmak istemiş. Bu olayın cereyan ettiği sahneye tanık olanların beyanlarına göre,

Clington “Öcalan” kelimesini duymaktan terörize olduğunu göstermişti. En nihayet, derin devlet sadece Türkiye’de yok!

“Eşğini Sağlam Kazığa Bağla, Kurt Yerse Şansına”,

16 Aralık, Roma Mahkemesi, Apo’nun oturum sınırlamasını kaldırıyor ve o, bu karardan itibaren istediği yere gitmekte özgürdür. Gazetede bu haberi okur okumaz, şiddetle ayağa kalktım. İtalyan hükümetinin hemen bu mahkeme kararını onaylamasının, Apo’nun üçüncü bir ülkeye gidişini kolaylaştırmak için olduğunu düşündüm. Bu karardan sonra İtalyanlar, resmi olarak şunu söylüyorlardı; *“Bu günden itibaren Apo serbesttir ve istediği yere gidebilir”*.

İtalyanlar, devlet sorumluluğu altında oturumu sınırlama kararı devam ettikçe, Apo’dan kurtulamıyorlardı. Mahkemenin bu kararı onların ellerini çözdü. Ki, ona baskı yapıp, korkutup ve sonuçta “isteği ile” İtalya’dan gitmeye zorlayacaklardı.

Bu gelişmeler karşısında, Apo’nun kaçabileceği ülkelerle ilgili ihtimaller arasında birinin de Yunanistan olduğunu düşündüm. Örgütün ülkemizle olan ilişkileri, İtalya’nın güvenesiyle batı sahillerimizin tam kontrol edilememesi, beni ihtimal bir krizin yönlendirilmesi için plan hazırlamaya ve koruyucu önlemler alma sonucuna götürdü. Rahatsızlıklarımı müdürlüğe söyledim, sözkonusu hareketin yönetilmesi için oluşturulmuş tam bir öneri yapacağım konusunda bilgilendirdim. Öneri şunları içeriyordu;

“Gelişmeler temelinde, elimizde varolan verilere göre hükümeti bilgilendirmeliyiz. Ki, Apo’nun İtalya’dan çıkması için baskı görmekte olduğu ve bu çözümsüzlük karşısında gizli olarak Yunanistan’a gelme ihtimalinin olduğunu söylemeliyiz. Böyle bir durum karşısında, Kürt lideri Yunanistan dışına nakledecek alternatifimizin ve temel bir planımızın olması zorunludur”.

En çok, Stavrakakis’e yaptığımız bu öneri çekmecede ka-

lırdı ve başarısız bir öngörü de bulunmuş olurduk dedim. Eğer, bu öngörü başarılıysa, o zaman hükümete yardım etmiş oluruz diye düşünüyorduk. Çünkü, onu ciddi bir çıkmazdan kurtarmış, diğer yandan da kendimize yardım etmiş olacaktık. Bu durumda, ulusal ve hükümetin çıkarı bizim için çok büyük olacaktı. Tersine, herkes için, bunun hesabı felaket olurdu. Eğer bir şey olursa, sorumluluğu EİP'e atacaklardı. Hatta, ona İtalya örneğini verdim. İtalya'da meclis, Apo'nun ülkeye girişi konusunda, hükümetle anlaşmayla olmasına karşın, araştırma komisyonu oluşturmuştu. Sonuçta, bu komisyon, bütün sorumluluğu sınır koruma dairesi ile istihbarat dairesine yüklemişti. Bu sorun nedeniyle de, üst düzey kadrolar görevlerinden uzaklaştırılmışlardı.

Başka sözlerle, Stavrakakis'e şunu söylemek istedim; bir taraftan hükümete yardım ediyoruz, diğer taraftan eşşeğimizi sağlam kazığa bağlıyoruz. Hani, halk arasında bir söz vardır; "Eşeğini Sağlam Kazığa Bağla, Kurt Yerse Şansına" diye. Sonuçta, Stavrakakis bana, hükümete böyle bir öneride bulunamayacağını söyledi.

Baduvas'ın Apo'yu Yunanistan'a Getirme Girişimi,

16 Aralık'ta, ABD ve İngiltere, hiçbir müttefik ülkeyi bilgilendirmeden, Saddam Hüseyin'in rejimini devirmek amacıyla Irak'ı havadan bombalamaya başlamışlardı. Türkiye de, diğer müttefik ülkeler gibi, bombalamanın başlamasından bir saat önce bilgilendirilmişti. Apo sorunu, Türkiye için artık ikincil bir duruma düşmeye başlamıştı. İtalya için ise, üçüncü bir ülke sahnedeydi.

D'Alema, İtalyan nezaketini terketmiş ve Öcalan'ın yoldaşlarına korkunç senaryolar nakletmekte, işin özünde onları Apo'nun İtalya'da hayatının tehlikede olduğuna inandırmak çabasındaydı. Daha sonra Apo, bana şunları söylemişti;

"D'Alema, bana, 23 Aralığa kadar İtalya'dan gitmem gerektiğini söyledi. O tarihe kadar, ülkeye girişim kırk günü bu-

luyordu ve iltica dilekçesi için içişleri bakanlığına başvurma hakkım doğuyordu. Bana, D'Alema'nın gitmem için rica ettiğini söylediler. Çünkü, ABD gladio'sunun eklentileri İtalya hükümetini düşüreceklerdi ve o zaman İtalyan mafiası beni öldürecekmiş”.

Böylece Apo, Avukatları Seraceni ve Pizapia'ya politik iltica için içişleri bakanlığı nezdinde ısrar etmemelerini ve bu yöndeki çabalarını kendisini misafir edecek başka bir ülke bulmaya yoğunlaştırmalarını istedi.

14 Aralık'ta, Mesut Yılmaz'ın demecinden sonra, Türkiye-İtalya-ABD arasındaki pazarlıkların üçüncü bir ülke için götürüldüğünde, artık İtalya “boyun eğmiş” ve üçüncü bir ülke için “uygun” çözüm bulmada onlarla ortak çalışmaktadır. Eğer, “uygun” diyorsak, demokrasinin ve hukukun işlemediği üçüncü dünya ülkeleri gibilerini kastediyoruz. Tam da o günlerde, Yunanlı aynı grup, Apo'ya Şam'dan çıkıp getirilmesinde güvence verenler, tekrar Yunanistan'a getirmek için girişimde bulunuyorlar. Bu çabanın nasıl engellendiğini ve neler olduğunu inceleyelim.

Saat gecenin yaklaşık 11'i ve Naksakis'ten bana telefon geliyor. İçlerinde Baduvas ve Papailias'ta olan bir grup milletvekili havaalanına, Roma'dan özel bir uçakla Atina'ya gelecek Öcalan'ı karşılamaya gidiyorlar. Benden, havaalanına gitmemi istedi.

Zor durumda kaldım. İnançla hizmet ettiğim idealler ve prensiplerle büyümüştüm. Ve EİP'te çalışmaya başladığımda, hiçbir zaman Yunanistan'ın içişlerini ilgilendiren sorunlara karışmayacağıma ve sadece ulusal sorunlarla uğraşacağıma dair kendi kendime yemin etmişim. EİP'in kuşkulu geçmişi ağır bir yük olarak sırtıma yüklendi. Şimdi, EİP'e Yunan meclisinin bazı milletvekillerinin girişimlerini bildirmem gerekiyordu. Bu, sanki onları ispiyonluyormuşum gibi bir şeydi. Diğer yandan bana nakledilen bilgiler ise, ulusal açıdan çok önemliydi. Ne yapmam gerekiyor du? Sonuçta, Stavrakakis'e söylemeye karar verdim.

Naksakis'e açıkça söyledim. Bu harekete, Yunan meclisinin milletvekilleri tarafından girilse bile, ben bunu daireye bildirmek zorundayım. Aynı anda, Stavrakakis'i telefonla arayıp, durumu ilettim. Biraz sonra, Baduvaş beni arayıp, Apo Yunanistan'a gelmek zorundadır dedi. Ona, bu sorunun benim yetki alanımı aştığını ve konunun Stavrakakis'i ilgilendirdiğini, ki onun köylüsüydü ve onunla tartışmasının daha doğru olacağını söyledim. Nihayet, sabahın iki ya da üçünde Stavrakakis bana telefon etti ve sorunun çözümlendiğini bildirdi.

Türkiye, Nato Ülkelerini Kendisini Desteklemeye Zorluyor,

İtalya artık, Ankara'nın tehditleri karşısında diz çökmüştü. Türkler ise, kendilerini Washington'un verdiği destekten dolayı güçlü hissediyorlardı. Türk diplomasisi, "terörizm" konusunu NATO toplantısına getirmeyi ve bunun bütün NATO ülkeleri savunma bakanlarının imzalarıyla karar olarak çıkmasını sağladı. Yani, Ankara tüm NATO Ülkeleri'ni kendi mantığına getirmişti. NATO'nun Türkleştirilmesi diyelim. .

Brüksel'de, 17 Aralık 1998'de yapılan, NATO ülkeleri savunma bakanları toplantısının sonuç bildirgesinde, kelimesi kelimesine şunlar yazılıydı;

"Ülkelerin toprak bütünlüğünü tehlikeye atan terörizm, barış, güvenlik ve dengeyi tehlikeye sokan büyük bir tehdittir. Bu nedenle, tekrar terörizmi mahkum ediyoruz. Hükümetlerin uluslararası kurallar ve ulusal kanunlar çerçevesinde kararlılıkla terörizme karşı mücadeelelerini kabul ediyoruz. Uluslararası sıkı bir ortak çalışmanın, bu olgunun ortadan kalkması için temel bir önemi vardır".

Türk kamuoyunun bir kısmı, Kemalizm'min baltasından korkmaktan bağımsız olarak, Türkiye'de terörizm sorunu olmadığını, tersine bir ulus sorunu var olduğunu, bir halkın haklarının olmadığına inandıkları anda; NATO ülkeleri savunma bakanları ise, görüş birliğiyle Kemalizm mantığına girmişlerdi.

Apo'nun Roma'daki Noel'i.

Hıristiyan dünyası İsa'nın doğuşunu kutlarken, Apo zor durumdaydı. İtalyanlar, bir üçüncü ülkeye naklinde ısrar ediyorlar, onunla pazarlık halindeler. Yani, olacakları kabul etme konusunda onu tehdit ediyorlardı.

25 Aralık, Noel'in ertesi günüydü. **Hürriyet** gazetesi, Apo'nun İtalyan içişleri bakanlığından bir yetkiliyle olan konuşmasını yayınlamıştı;

"Yetkili - İtalyan Kamuoyu, Türkiye ile yaşadığımız krizden rahatsız.

Öcalan - *Bu yeni bir şey değil. Davamız için Avrupa'da kalmam yararlı.*

Yetkili - *Beş ülke için öneri yaptık, ama hiç birisi Türkiye ile ilişkilerini bozmak istemiyor.*

Öcalan - *Gideceğim ülkenin güvenli olması gerek. Türkiye beni öldürmek için fırsat kolluyor.*

Yetkili - *Kendinize göre haklısınız.*

Öcalan - *Bu konuda ciddiğim. Fırsatını bulur bulmaz Türk istihbaratı beni öldürecek.*

Yetkili - *Sorunu çözmemiz lazım.*

Öcalan - *Siz birşey yapmayacaksanız, ben Kürt mafyası ile konuşayım. Onlar bu işi halledebilir, sağlam ülke bulabilirler.*

Yetkili - *Abartmayın.*

Öcalan - *Hangi tip uçakla gideceğim? Şu anda, örgütten çok benim can güvenliğim önemli. Lidersiz örgüt olur mu?*

Yetkili - *Uçak sorun olmaz.*

Öcalan - *Hakkında, hergün, başka bir spekülasyon çıkmıştandı baktım artık.*

Yetkili - *Bazı iddialar bizi de rahatsız ediyor.*

Öcalan, *İtalyan makamları ile yaptığı pazarlıkta, ülkeleri şöyle değerlendirdi;*

Danimarka ve Finlandiya: *Her ikisi de benim için en uygun ülke.*

İsveç: *Olaf Palme Suikasti'ne PKK'nin adı karıştığı için*

uygun değil. Ayrıca, boşandığım eşim Kesire Yıldırım da bu ülkede yaşıyor.

Estonya, Letonya ve Ukrayna: Otorite boşluğu var. Çeçen mafyası bu ülkelerde hakim. Türkiye'nin el altından vereceği destekle, Çeçen Mafyası beni ortadan kaldırabilir.

Libya: Suriye gibi, bu ülke de beni satabilir. ABD'nin ciddi baskısı var. Bu ülkeyi istemem.

Arnavutluk: Türkiye'nin jandarması gibi bir ülke.

Kuzey Kore: Dünyada tecrit edilmiş bir ülke." Bu adam komünisttir" imajından kurtulmak istiyorum. Tercihim değil.

Çin: Çok uzak ve imajıma uygun değil.

Güney Afrika: Bağımsızlık sembolüne uygun bir ülke. Ancak, çok uzak. Koşullar zorladığında düşünebilirim".

Haber çok aydınlatıcıydı. Atina'da ya da Ankara Elçiliğimiz'de kimse bu haberi görmüş müydü, bilemiyorum? Noel'de bu haberi görmek!

ABD, Türkiye, Saddam ve S-300'ler,

Türkiye; tehdit, baskı ve köylü kurnazlığıyla Suriye'yi terörize etmeyi, Washington'u kendi mantığına çekmeyi, ABD aracılığıyla Moskova'yı satın almayı, AB ülkelerini kelimenin tam anlamıyla terörize etmesi sonucunda İtalya'yı, o ünlü adalet sistemini, politik kanunlarını iptal edecek kadar boyun eğdirmeyi sağladı.

Ama, Ankara bununla da yetinmedi. Saddam Hüseyin rejimine karşı bombalamadan sonra, Kürt sorununda "büyük hesabın" Öcalan krizi ortasında saatinin yaklaştığını görüp, Washington'un tepkisini hesaplamadan Bağdat ile de ilişkileri geliştirmeyi kararlaştırıyor. Bunun sonucu Bağdat'a elçi tayin ediyor ve Ankara'da, Amerika'nın "kırmızı listesi"nde yer alan, Saddam'ın güveninin keyfini çıkaran üst düzey bürokrat Faruk El Hicazi'yi atıyor.

Yani, Ankara Irak konusunda kendi başına bir politika izlerken, Washington'un Apo konusundaki desteğini tehlikeye

attığını ve bu politikanın Washington'un kiyle taban tabana zıt olduğunu gözlemliyordum. Ve Washington Antlaşması (Eylül -1998)'ndan sonra, Saddam'ın devrilmesi durumunda Irak Kürdistanı'nda bir devletin oluşturulmasına gidileceği, bunun da "kendi" Kürt sorununda kontrol edilemez gelişmelere yol açacağını biliyordu.

Ama, Ankara'nın tahrik edici duruşu ve politik krizleri şiddet kullanma tehdidi ile oluşturması, sadece bu iki konuyla sınırlandırılmaz. Yunanlıları direkt ilgilendiren bir konuda bu tavrına devam ediyor ya da şöyle de diyebiliriz, çabaları meyve veriyordu. Bu da, S-300 Füzelere'nin Kıbrıs'a konuşlandırılmasıydı. Türkiye, Suriye örneğinde olduğu gibi, eğer Kıbrıs'a bu füzeler yerleştirilirse, şiddet kullanacağını her tonda ve herkese haber olarak iletmişti. Ankara'nın tehditleri, Amerikan, İngiliz ve BM için tehdit olarak görülmüyordu. Bu silahların Güneydoğu Akdeniz'e yerleştirilmesi bu ülkelerin çıkarına dokunuyordu. Ankara, Washington, Londra ve BM'in baskısı altında, Atina ve Lefkoşa büyük kararlar almaya davet edildiler. Böylelikle Ankara, Yunanlılara karşı, uzun vadeli ilan edilmemiş bir savaşta yeni bir başarı daha kazanıyordu. 29 Aralık'ta, Kıbrıs Devlet Başkanı Glafkos Kliridis ve Yunanistan Başbakanı Kostantinos Simitis, Rusya'dan Ulusal Muhafız Birliği hesabına alınan S-300 Füzelere'nin Girit'e yerleştirilmesinde ortak karara varıyorlar. Ama, Ankara Yunanistan'ın geri adım atmasıyla yetinmeyerek, füzelerin Girit'e konuşlandırılmasına sert tepki gösterdi. Bütün her şeyi kendisi için istiyordu. Bilinen şikayetlerini Washington ve Londra'ya iletirken, füzelerin Girit'e yerleştirilmemesini uygun araçlarla çalışıp sağlayacağını bile açıkladı.

Ankara'nın böbürlenmesi ve boşboğazlığı, dışişleri bakanı İsmail Cem'in "bir cesaret anıtı" olan demecine de yansdı;

"Hiç kimsenin, Türkiye ve KKTC'yi füzelerle tehdit cesa-
retinin ve gücünün olmadığı anlaşıldı. Amatörler tarafından,
Atina'da bir eser sahneye kondu ve Roma yönetiminin acemi
artistleri tarafından da Kıbrıs'ta oynandı. Bunun, bir trajiko-

mik sonucu vardı ve acılı bir şaka olarak komediye çevrildi. Füzeleri tehdit aracı olarak kabul etmeyeceğimizi bildirdik. Bir barış ortamı oluşturulmadıkça, Ada'da asker sayısının azaltılması mümkün değil. Herşeyden önce, bir barış ortamının oluşturulması zorunludur”.

Sonuçta, S-300'ler konusunda geri adım atılmasına karar verilmesi, belki de Atina ve Lefkoşa için stratejik bir manevraydı. Ve bu sistemin Girit'e yerleştirilmesi ise, ulusal bir başarıydı. Ankara'ya verilen izlenim ise, Yunanistan'ın Türk tehditleri karşısında bir defa daha geri adım atmasıydı. Türkiye, bu yöntemle, güvenini güçlendirerek her seferinde şiddet tehdidiyle Yunanistan'dan istediğini almayı başarabileceğini düşünüyordu.

Aristidu Atina'ya Geliyor,

Noel'den hemen sonra, cep telefonumdan Aristidu adına biri beni aradı. Glafkos Kliridis'in temsilcisi olduğunu ve beni görmek istediğini söyledi. Sindagma'da, Plaza Otel'de görüşmek üzere randevulaştık. Görüşmeye gelen, uzun boylu atletik yapılı, bıyıklı ve klasik Yunan yüzü olan biriydi. Tanıştık ve konuşmaya başladık. Ağır ve sözlerini seçerek konuşuyor ve insana güven veriyordu.

Bana, son dönemde Roma'da oturduğunu ve Kıbrıs hükümeti adına Apo ve çevresindeki gelişmeleri izlediğini söyledi. Kıbrıs hükümetinin özel bir kişiyi göndererek bu kritik konuyu izlemesi, beni gerçekten şaşırtmıştı. Konuşmasına devam ederek, bana Apo'nun İtalyanlar tarafından çok baskı altında olduğunu, Lübnan'a gitmek istediğini ve bu konuda Yunanistan'ın desteğini aradığını söyledi. Yani, bir Yunan denizaltısının onu Kıbrıs'a götürmesini ve oradan da, hızlı bir geminin (tekne) Lübnan kıyılarına gizlice bırakmasını istiyordu. Ben ise, ona bu konuları hemen tartışma yetkimin olmadığını söyledim. Ardından da, Stavrakakis'i aradım ve onunla görüşmesini istedim. Stavrakakis, kabul etti.

Buluşma, aynı gün EİP Başkanı'nın bürosunda gerçekleşti. Orada değildim ve ikisi arasında nelerin geçtiğini sormadım. Sadece, Stavrakakis'e gelişmelerden direkt bilgi almak amacıyla, bizimde Roma'ya bir kişiyi göndermemiz gerektiğini önerdim. Ve kendisine, Baduvas'ın henüz gerçekleşen girişimini hatırlattım. Belki de, birini gönderdi ve bunu bana söylemedi.

Kani Yılmaz'dan Apo'ya; “Yoldaşlar İtalya'dan Çıkmamamı İstiyorlar”,

Aralığın sonuydu, Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin üst düzey iki yöneticisi Kani Yılmaz ve Ali Haydar Kaytan gelip, benimle görüşmek istediler. Stavrakakis'e bilgi verip, ERNK'nin Vasilis Sofias'taki bürosunda onlarla buluştum. Orada, Kani Yılmaz bana, gitmesi için İtalyanlar tarafından Apo'nun baskı altına alındığını söyledi. Yunanistan'ın aldığı tavır nedeniyle buraya gelmemeli dedi ve Yunan Hükümeti aracılığıyla Apo'nun Sırbistan'a nakledilmesini istedi. O zaman, Miloseviç yönetimi henüz NATO'nun bombalarını “yememiş” ve ayakta duruyordu. Kani'ye, bu konularda müzakereye yetkim olmadığını, ama Apo'nun hiçbir zaman İtalya'dan gitmemesi gerektiğini de kişisel görüşüm olarak belirttim. Ona, somut olarak şunları söylemiştim;

“Eğer, onu İtalya tutamıyorsa, ki Roma adaletin bekçisi bir ülkedir, o zaman kim tutabilir? Sırbistan gibi, kuşkulu rejimleri olan ülkeleri çözüm için aramak, Kürt sorununun uluslararası hale getirilmesi ve PKK ile Apo'nun kendisinin siyasi olarak yasallaşması siyasetinin gerilemesine yolaçar. İki ay geçti, eğer iki ay daha geçerse, Türkiye ve Amerika yorulacaktır. Özellikle, Türk ve Dünya kamuoyu bu propogandadan yorulacaktır. Apo, olduğu yerde kalmalıdır”.

Kani, genel olarak benim görüşlerime katıldığını söyledi. Ama, Öcalan'dan, bu konuyu araştırmak için direktif aldığını belirtti. Bana, Ziguridis ile buluşacağını ve Roma'da yapılan

sözleşme temelinde onunla tartışacağını da söyledi. Yani, Yunanistan'da görüşebileceği tek resmi kişi, Yunan Meclisi Başkan Yardımcısı Panayotis Ziguridis'di.

Görüşmemizde, gelişmeler ve somut olarak da, işin özünde hangi nedenle, Washington ve Londra'nın, Ankara'nın yaptıklarını kabul ettikleri konusunda Kani'den görüşlerini istedim. Bana iki olaydan söz etmişti;

Birincisi, Londra'dan. 1994'te Kıbrıs hükümeti ve oradaki Kürt-Yunan Dostluk Derneği ile ilişkiler amacıyla Kıbrıs'a gittiğinde olmuş bir olay. Bu derneğin başkanı Teofilos Yorgiadis ona, Lefkoşa'daki Amerikan Elçiliği Askeri Ataşesi'nin onlarla buluşmak istediğini söylemiş. Kani, örgütten gereken izni aldığı için, Teofilos ile birlikte ataşeye buluşmuşlar. Bana görüşmelerinin içeriğini anlatmadı. Ama, birkaç hafta sonra Teofilos, MİT tarafından öldürülmesi için verilen birkaç kilo eroin karşılığında, Kıbrıs mafyasının kurşunlarına hedef oldu ve öldürüldü.

Diğer olay ise, Amsterdam'da olmuş. Uluslararası petrol şirketi BP onunla ilişkiye geçerek, çok önemli bir konuda görüşmek istediklerini bildirmişler. Toplantı Amsterdam'ın büyük bir otelinde, BP'nin kiraladığı bir salonda gerçekleşmiş. BP'nin Temsilcileri, Kafkas Petrolleri'nin Baku-Ceyhan Petrol Boru Hattı aracılığıyla nakli konusunu, PKK Temsilcilerine analiz edip, onların desteklerini istemişler. Konsorsiyum'un endişe ettiği yan, hattın geçtiği bölgede PKK'nin silahlı eylemliliği, bu temelde bombalama ve sabotaj girişimliydi. BP'nin temsilcileri Kani'nin ağzını arayarak, eğer PKK bu girişimi desteklerse karşılığında kazançlarından % 20'sini örgütün göstereceği bir şirkete nakledeceklerdi. Ayrıca BP, Kürt ulusal hareketine siyasi desteği de garantiliyecekti. Bu konunun somut ne olduğunu bilmiyorum. Ama, Kani'nin bana söylediğine göre, PKK bilinmeyen nedenlerle BP'nin önerisini reddetmiş. Bu iki olayla, daha sonra gerçekleşen, Öcalan'ın yasal olmayan tutuklanması arasında bağ kurma ve ilişkilendirme durumunda değilim. Bunu anlatmamın nedeni ise,

tarihe ve okuyucunun kendisine sonuç çıkarması içindir. Kani'nin kendisinin, bir Kürt sitesinde (www. Welatparez. Com) yazdığı gibi, 3 Ocak'ta Yunanlı komutanlarla görüşmelerini bitirdi ve 100 ERNK kadrosunun önünde, -o dönem Atina'daydı- Öcalan'a herkesin duyacağı şekilde -telefonun mikrofonu açtı- telefon etti. Apo ile olan konuşması şöyleydi;

“Kani - En iyi dostumuz Daniel Miterand ve bütün arkadaşlarımız ne pahasına olursa olsun Roma'dan ayrılmamamızı istiyorlar.

Öcalan - Bu insanlar bizi desteklediler ve dostluklarını gösterdiler. Fakat burada hükümet düşecek.

Kani - Onların bize iyilik yapması, bizim kendimize kötülük yapmamızı gerektirmiyor.

Öcalan - Fakat, burada beni tutuklayabilirler.

Kani - Bu olsa bile, güvenlik açısından belki de daha iyidir. Her neyse, ne olursa olsun, bilin ki, biz burada Roma'dan gitmeniz konusunda sizinle anlaşamıyoruz.

Ali Haydar Kaytan - Ben de Kani yoldaşla aynı görüşteyim. Sizden ricam kim ne söylerse söylesin, olduğunuz yerden gitmeyin.

Öcalan - Hepiniz bunu dediğinize göre, tamam son görüşümü söylüyorum. Buradan gitmiyorum. Siz de benim için ülke aramayı durdurun. Hemen gidip, 6. Kongre'ye yetişin”.

Gerçekten de Kani Yılmaz ve Ali Haydar Kaytan birkaç gün sonra Erivan'a uçup, İran'dan Güney Kürdistan'a gitmişlerdi. Yıllar sonra Kani, PKK'den ayrılıp başka bir partinin oluşturulması çabalarına katıldı. Nihayet, Güney Kürdistan'ın Süleymaniye şehrinde, 11 Şubat 2006'da, bindiği araba havaya uçuruldu. Bir defa daha ispatlandı ki, bu bölgede politika ile uğraşmak son derece tehlikeli ve zordur.

Apo'nun İtalya'daki Son Günleri

Apo, çok zor bir yılbaşı geçirdi. Ankara, Washington'un miyop politikasının muavinliğinde, Roma'da korku ve terör-

rizm havasını zorla oluşturmuştu. Kemalizm'in gölgesi oradaydı. Apo'nun İtalya'da kalmış olan arkadaşları, yalnız komünistlerdi. Sol merkez ve sosyalistler onu çok önceden terkederlerken, sol gazetelerin yazıları, İtalya'nın sağıcı gazetecilik kuruluşlarının ününü kışkandıracak düzeydeydi ve bu konuda bir eksiklikleri yoktu artık.

Apo, Kani Yılmaz'la telefonla görüştükten sonra, bir de meç vererek, açıkça İtalya'yı artık terk etme ihtimalinin mümkün olmadığını açıkladı. Ertesi gün, Apo'nun bu demecini, D'Alema şöyle cevaplıyordu:

"İşişleri ve Adalet Bakanlıkları 20 gün içinde Türkiye'nin Öcalan'ın teslim edilmesi ile ilgili önerisine cevap vermeli-dirler. Eğer, teslim kararı verilmezse, İtalya, Cenevre Antlaşması'nın 14. Maddesi temelinde Öcalan'ı Türkiye'de gerçekleştirdiği suçlar için yargılamakta karardır. Bunlar için, ömür boyu ağır hapis cezasına mahkum edilebilir. Eğer Öcalan, İtalya'dan gitmezse, tehlikeli bir duruma düşecektir".

Görünen o ki, D'Alema o kadar çok baskı altında kaldı ki, Apo'yu kamuoyu önünde tehdit edecek düzeye düştü.

Alekos Papadopoulos'tan Apo'ya:

"Roma'dan Kalkan Uçak, Ankara'ya İnecek"tir,

15 Aralık'tan beri, Apo'nun İtalya'dan çıkarılma kararı verilmiş. Mahir'in çalışma arkadaşı olan ve Aristidu ile sıkı ilişkiler götüren Kürt tüccar Mecit Mamoyan Roma'da çok lüks bir otele yerleşti. Ahmet Yaman'a ve Apo'nun yanında olan diğer Kürtlerin tanıklığına göre, Mecit, Apo'nun İtalya'dan gitmesi için, onu ikna etmede çok çaba sarfedenlerden biriydi. O ve Aristidu ortak çalışarak, Apo'nun Yunanistan'dan ve Kıbrıs'tan Lübnan'a nakli planını işlediler. Bu plan sonuç vermedi. Aynı anda İtalyanlar'ın "uygun" üçüncü ülke bulma denemesi boşa çıkınca, Mecit ve Mahir tekrar eski Sovyetler Birliği ülkelerinde çözüm aramaya çabaladılar. Mecit, Apo'yu ikna edebilmek için, bizzat kendisinin Boris Berezofski ve

Yeltsin'in kızı Tanya ile konuştuğunu ve onun da sırasıyla Yeltsin ve Primakof'la konuştuğu güvencesini verdi. Mecit ve Mahir'in verdikleri güvenceye göre, Rusya'da bu defa her şey farklı olacaktı.

D'Alema'nın kamuoyu önündeki tehdit ve şantajlarından sonra, Apo, Kani tarafından İtalya'da kalması konusunda ikna edilmiş olduğu anda, yolun sonuna geldiğini ve İtalya devleti ile çatışmaya girmek zorunda olduğunu kavrayamamıştı. Biz, Roma'daki buluşmamız boyunca, Pangalos'un kelime kelime görüşünü bildirmiştik:

"Cezaevine girmek durumunda kalsan bile İtalya'dan çıkma. İtalya cezaevleri, Türklerinki gibi değil. Ve herhangi bir anda cezaevinden çıkarsan, özgür olacaksın".

Nairobi'de olduğumuz zaman, Apo bana, Roma'da kendisini devlet bakanı Alekos Papadopoulos adına Pandio Üniversitesi Profesörü Hristodulos Yalluridis'in ziyaret ettiğini belirtti ve somut olarak şunları söyledi:

"Beni Yalluridis ziyaret edip, Alekos'un mesajını getirdi. Bana, CIA'nın bilgilerine ve kendi görüşüne göre, hiçbir durumda Roma'dan gitmememi söyledi. Tipik olarak bana, Roma'dan kalkan hangi uçak olursa olsun, ucu Ankara'ya çıkacaktır dedi".

Bütün mesajlar İtalya'da kalmasını söylerken, Apo duygularına boyun eğmişti. D'Alema'nın ona yaptığı iyiliği, hükümetinin düşmesiyle ödememesini düşünüyordu. Böylece umudunu gerçekleştirmiş ve Tanya Yeltsin ile konuşmuş olan Mahir ve Mecit'e gözlerini çevirmişti.

Yine de Nairobi'de, Apo'ya neden Roma'dan çıktığını sorduğum zaman, bana şunları söylemişti:

"Benim arkadaşlarım özel olarak Lukeşenko ile konuşmuşlar ve o Beyaz Rusya'da kalabileceğim garantisini arkadaşlarıma vermişti. Verdiği güvenceye inandım".

İki ihtimalden (Tanya Yeltsin'in ya da Lukeşenko'nun) hangisinin doğru olduğunu bilmiyorum. Her ne ise, 16 Ocak'ta Apo Roma'dan gitmeyi kabul etti. Yaman'a göre, İtalyanlar

Ruslar'dan resmi güvence almada ısrarlı olup, ondan sonra Öcalan'ın gitmesine izin vermek istemişler. Tamam, her ne yaptılarsa yaptılar, ama tamamiyle rezil olmak istemediler.

En nihayet, Apo'nun hikayesi rakamlarla olan bir oyundu. Otuzüç gün Moskova'da, altmışaltı gün Roma'da ve şimdi, tekrar bilinmeyen bir yöne ve güvencesiz bir uçuş.

16 Ocak 1999, öğleden sonraki saatlerde kurşun geçirmez bir araba, sıkı bir biçimde İtalyan istihbaratının denetimi altında Şeytan Caddesi'ndeki tek katlı evi terkederek, Sabino'daki askeri havaalanına doğru yol alıyordu. Kapılar açılıyor ve konvoy Rusya'dan gelmiş olan özel uçağın durduğu yere doğru yöneliyor. Apo; Ahmet Yaman'ın, Nucihan'ın, ERNK'nin Kıbrıs Temsilcisi Mehmet Balcı'nın, ERNK Kadrosu ve Mecit Mamoyan'ın refakatiyle tekrar Rusya'ya uçuyordu.

Aynı saatlerde, CIA'nın eski kadrolarından ve Kürt sorununda birçok bilgisi olan analizci Graham Fuller ve ABD'nin eski Yugoslavya Büyükelçisi Peter Galbreath de Roma'ya ulaşmışlardı. Daha önceden Kürt liderle, onun oradan ayrıldığı gün programlanmış randevuları vardı. Apo giderken, kendi el yazısı ile onlara bir not bırakmıştı:

"Değerli bay Graham Fuller ve bay Peter Galbreath,

Hoş olmayan bir durumda bulunuyorum ve size kendi isteğim dışındaki nedenlerle, olması gereken bu önemli buluşmanın olamayacağını bildiririm.

Bu dönemde böyle bir toplantının hayati önemi olacaktı. Umut ederim ki, koşullar gelecekte bize böyle bir buluşmayı gerçekleştirmeye izin versin. Ortadoğu'daki önemli gelişmelerin arifesinde, diyalog birçok yanlış engelleyecek ve doğru tercihlerin gerçekleşmesini mümkün kılacaktır.

Büyük bir merakla buluşup tartışacağınız ve yoldaşlarıma vereceğiniz mesaj ve görüşlerinizi bekliyorum. Davetimi kabul edip gelmenizden dolayı teşekkür ederim. 16.10.1999, Abdullah Öcalan".

Apo'nun İtalya'da Kalış Dönemi Sonuçları ve Saptamalar.

Apo, Ankara'nın çekilmez baskılarına boyun eğip, Şam'dan ayrılıp Atina'ya geldi. Atina'da birkaç saat kalıp daha sonra Moskova'ya gitti. Otuzüç gün sonra Roma'ya gitti ve orada altmışaltı gün kaldı. Ve şimdi kendini tekrar Rusya yolunda buldu. İtalyan başkentinde kaldığı sürecin sonuçları ve bu konudaki saptamalarımız nelerdir?

Birincisi, Apo, İtalyan hükümetinin ve milletvekillerinin daveti ve daha sonra bizzat Başbakan D'Alema'nın İtalya ERNK Sorumlusu Ahmet Yaman'a verdiği onay ile İtalya'ya gitti.

İkincisi, İtalya gerçekten, Apo'nun İtalya'da ya da Avrupa'da kalması için çaba sarfetti. Roma'nın bu yöndeki çabaları ciddi ve doğru yöneydi. Sadece, Avrupa Birliği'nin diğer ülkelerinin gerekli destekleri gerçekleşmedi. Belki de bu, gerçek bir birliği olan Avrupa'da mümkündü.

Üçüncüsü, Türkiye İtalya'ya isteklerini, ki bu ülkelerin tarihine ve kültürüne zıt olmasına rağmen, zorla kabul ettirmeyi başardı. Bunda belirleyici rol, D'Alema'nın koalisyon hükümetinin yapısı ve ABD'nin Türkiye'ye desteği idi.

Dördüncüsü, Türkiye ABD'nin desteğini almayı başardı. İleride Saddam'a karşı planlanan hareket için Washington, Türkiye'nin yardımını umuyordu ve Türk tarafı da, Öcalan'ın yakalanması ve PKK'nin dağıtılması halinde Türkiye'nin demokratikleşmesinin güvencesini Amerika'ya veriyordu.

Beşincisi, Lider Apo, insan Öcalan tarafından yenildi. Çünkü, kendisine iyilik yapan D'Alema ve İtalyan politikacılarını hoşnutsuz etmek ve onlara nankör davranmak istemişti. İtalya'da kalması için yapılan birçok uyarıya karşın, kendisini daha önce kovmuş olan Rusya'ya geri dönmeyi bile kabul etmişti.

Altıncısı, 15 Aralık'ta örgüt kadrolarının girişimi ile Apo'nun Rusya'ya gönderilmesi kararı ve teşviklerinden ba-

ğimsız olarak, ABD'nin, İtalya'yı baskı altına aldığı ve İtalya topraklarından uzaklaştırma sözünü garanti etmesi de, Apo'nun verdiği son kararda belirleyici rol oynadı. Ve Türk güvenlik güçlerine teslim edilişinin kapısı da aralanmış oldu.

Bir Pontus atasözünün dediği gibi, "*Büyük Lokma Ye, Ama Büyük Söz Söyleme!*"

APO'NUN RUSYA'DA İKİNCİ KALIŞ SÜRECİ

Çiçeklerle Karşılama ve Sonra... Tacikistan,

Apo, 66 günle sınırlandırılmış bir oturma hakkıyla Roma'da kalıyordu. Son Moskova yolculuğu başladığında oradan kurtulduğunu ve yıllardır uğruna savaştığı özgürlüğe uçtuğunu sanıyordu. Yoldaşları onun Moskova yolculuğunu videoya kaydetmişlerdi. Kendisi ve yoldaşları da mutluydular, çünkü onun sezgilerine güveniyorlardı. Apo'ya bu yolculuğunda refakat edenlerin anlattıklarına göre, çekim sırasında kamera önünde rahatsız görünen tek kişi, Mecit'tir.

Uçak, Moskova'nın Gorki Havaalanı'na iniyor. Kürt lider için yine karşılama töreni düzenlenmiş. Karşılamaya, Mahir, Kürt Sürgün Parlamentosu Üyesi Cemal, Rüstem Broy, Aziz Çevo ve Rus meclisinden bazı milletvekilleri gelmişler. Onu çiçek buketleriyle karşılayarak, tekrar Mosova'ya ilk geldiğinde kaldığı eve, yani Jirinovski'nin evine götürüyorlar. Apo eve girer girmez, Rus Güvenlik Güçleri çok sıkı bir çember oluşturuyorlar. Böylece, Öcalan'ın dış dünya ile kurabileceği her tür ilişkiyi kesiyorlar. Ancak, Kürt liderin Moskova'da oluşu, yabancı hükümetler ve Ankara tarafından, tabii uçak Roma'dan kalkmadan önce bilgilendirilmemişlerse eğer, hemen öğreniliyor. Apo'nun Moskova'daki ikinci gününde, 17 Ocak 1999'da, İgor İvanof bir gazetecinin konuyla ilgili sorduğu soruya verdiği cevapta şunları söylüyordu:

“Primakof, bu iddialarla ilgili kendi kişisel ilgi ve görüşünü ifade etmiştir. Konuyu incelemek üzere yetkili daireye emir verdim”.

İvanof’un bu demecinin açıklandığı sırada, Rus Güvenlik Dairesi Subayları ise, Öcalan’ın kaldığı eve giderek şu ültimatomu veriyorlardı:

“Hükümetimiz burada kalmanıza izin vermiyor. Üçgün içinde, kesinlikle Rusya’dan gitmek zorundasınız. Bu, Primakof’un özel emridir”.

Ertesi gün ise, Rusya’nın Ankara’daki büyük elçisi Aleksandr Lebedef, o dönem Türkiye başbakanı olan Bülent Ecevit’e şunları söylüyordu:

“Öcalan biraz önce tutuklandı, Rusya’dan sınır dışı edilecek”.

Bu gelişmeler üzerine, Apo yoldaşlarıyla görüşüp bir karar vermek için izin istiyor. Ancak, bütün çözümler artık asgari düzeydedir. Önce Ermenistan’ın Nagorno Karabağ bölgesine nakledilmesine ve oradan da herhangi bir yöntemle Kürdistan’a geçmesine karar veriliyor. Öcalan ve uçak hazırlanıyor. Mahir ve Aziz Çevo’da refakat edip, birlikte uçağa biniyorlar. Apo ve refakatindekilere bilgi verilmediği halde, Rus yüksek rütbeli subaylar, o arada, Ermenistan’a değil “başka bir yere” gideceklerini söylüyorlar. Apo ve refakatindekiler, güvenlik güçleri tarafından havaalanında bir salona götürülüyorlar. Orada, Primakof’un sözlerini kelimesi kelimesine Apo’ya naklediyorlar:

“Yarın Albrigh buraya geliyor. Eğer, bana Öcalan’la ilgili soru sorarsa, burada olmadığını söylerim. Gözlerimden yalan söylediğimi anlayacaktır. Bu nedenle derhal Rusya’dan gitmelidir”.

Ermenistan’ın direkt olarak Rusya’nın etkisi altında olduğu kabul edildiğinden, Primakof risk almak istemiyor. Böylece, 20 Ocak 1999’da Apo arkadaşı Çevo ile birlikte bir KGB uçağına, görece zor yoluyla bindiriliyor. Tacikistan’ın başkenti Duşembe yakınlarındaki Rus askeri üssündeki bir eve götü-

rülüyor. Apo burada, 28 Ocak gününe kadar tutuklu gibi kalıyor. Daha sonra oradan alınarak, Moskova'ya gitmesi için bir uçağa bindiriliyor. Bu kez Apo, KGB'nin havaalanında tutuklular için kullandığı bir salona konuluyor. Üst düzey KGB Subayları ertesi gün sabah 8'e kadar kendisine süre tanıyorlar. Eğer, bu tanınan süreye kadar Rusya'dan ayrılmazsa, kendileri onu bir uçağa bindirip Suriye'ye götüreceklerini belirtiyorlar. Bunun üzerine Apo, Mahir'e son defa Suriye Hükümeti'ni aramasını söylüyor. Suriye ise, Türkiye ile imzaladığı "Adana Anlaşması"nın baskısı altında (Bu anlaşma, Öcalan'ın Şam'dan ayrılmasından 10 gün sonra, yani 20 Ekim 1998'de imzalanmıştı.) çok net bir biçimde, eğer Apo Suriye'ye giderse, onu Türkiye'ye verecekleri cevabını bildiriyor. Bu nedenlerle, Öcalan tekrar yüzünü Yunanistan'a doğru dönüyor.

Bu kritik saatlerde Apo işin özünde tutuklu. Sadece Mahir'in kendisini ziyaret etmesine müsaade ediliyor. Ki, Avrupa'da liderlerinin gidebileceği bir köşe arayan kadrolarına onun emirlerini iletebilsin. Fakat, Mahir yönlendirmeler ve araştırmaların sonuçlarının iletilmesi dışında, Rusların açık tehditlerini de Apo'ya naklediyor;

"Hemen git, yoksa Rus mafyası işi üstlenecek ya da seni Türkiye'ye vereceğiz".

Bu baskı koşullarında ve Rusların gizlenmeyen tehditleri karşısında Apo, herhangi bir çözüm bulmaları için kadrolarına son emri veriyor. Çözüm tekrar Yunanistan'dan geliyor. Ancak, İtalya'da anlaştığımız gibi Ziguridis aracılığıyla değil, partinin eski Yunanistan temsilcisi Rozerin'den geliyor.

Ertesi gün sabah 29 Ocak'ta Ruslar, Apo'yu bir uçağa bindiriyorlar ve uçak bir saat sonra Agia Petrupoli'ye iniyor. Apo'nun uçaktan inmesini ise yasaklıyorlar.

Rozerin, Apo'nun Atina'ya Götürülmesi Girişimlerine Başlıyor

Rozerin Atina'da, Mahir'den Apo'nun tedirgin mesajlarını

alıyordu. Apo'nun hayatı tehdit altındaydı ve bunu Mahir doğruluyordu. Gerçekten bu zor durum karşısında, Yunanistan'da mücadelelerinin güvenilir dostu Kostas Baduvas'ın kapısı yeniden çalınıyor. Bu kez, Giritli milletvekili daha temkinlidir. Herhalde, durumun ciddiyetini ve tehlikesini kavradığı için olacak, aktif olarak olaya karışmıyor.

Çıkışı olmayan bir halde, Rozerin, örgütün başka bir dostuna yöneliyor. Bu, iş adamı Vlasis Kamburoğlu'dur ve yardıma hazır görünüyor. Kamburoğlu'nun önerisiyle, Rozerin, 27 Ocak Çarşamba günü Yorgos Mavros'a yöneliyor. Y. Mavros, büyük yolculuğun bütün detaylarını organize ediyor. Anlaşmalarına göre, uçak 29 Ocak Cuma günü saat 11'de Atina'dan kalkıp Moskova'ya gitmek için hazır olacak. Yolculuğun örgütlenmesinin detaylarını ve havaalanında VIP salonunun kullanılmasını ayarlayan ise, Rozerin'di.

Pangalos'un, Kamu Düzeni Bakanlığı ve EİP'e Gönderdiği Mektup.

Tarih 27 Ocak 1999, günlerden Çarşamba. Harekat dairesi yönetici yardımcısı general Lukopulos, analiz dairesi müdürü Yorgo Gusi, karşı istihbarat dairesi müdürü Niko Orgopulo beni bürosuna davet etmişti. Bize, Peçalniko ve Stavrakakis'e gelmiş olan bir mektubu gösterdi. Ancak, mektubun bakanlıkla ilgili kısmını ise eliyle kapattı. Yalnız EİP ile ilgili kısmı okumamızı istedi. Pangalos, acil olarak, EİP'ten Türk devletinin Kürtlerin insan haklarının ihlallerini kapsayan belgelerden oluşan bir dosya hazırlanmasını istiyordu. Ben, bu belge ve bilgileri toplayıp, analiz müdürlüğünde memur Fulakis'e vermekle ilgili emir almıştım. İkimizi Lukopulos çağırdı ve bize konuyla ilgili yönlendirici bilgiler verdi.

Hemen Naksakis'e ve Kürt tarafından arkadaşlara bilgi verdim ve konuyla ilgili belge toplamalarını istedim. Ertesi gün saat 19. 00 sularında, Vasilis Sofias'taki ERNK bürosunun karşısındaki Floka (cafe)'da Rozerin ve Naksakis'le bu-

luşuyoruz. Orada bana, ellerindeki belgeleri veriyorlar. Ayrıca, Rozerin'den, İstanbul ve Avrupa'daki insan hakları örgütleri ile ilişkiye geçmesini ve onlardan ellerinde bulunan diğer belgeleri kuryelerle göndermelerini de istemiştim. O an, Moskova'ya gitmelerinden 15 saat öncesiydi. Tavırlarından yapacakları girişimle ilgili kendilerini ele veren hiçbir şey sezinlememişim.

Sonradan öğrendiğim kadarıyla Naksakis, ertesi günkü yolculukla ilgili hiçbir şey bilmiyormuş. Bana çok sonraları anlattığı gibi, Flokadaki buluşmamızdan sonra Neo Vuça'daki evine gitmiş.*

Rozerin herşeyi hazırlamıştı, son detayları düzenliyordu. Plana göre, Apo, havaalanının doğu tarafında üst düzey kişiler için ayrılmış olan (VIP), "Rus Savunma Bakanlığı Müsteşarını" karşılamak için açılacak salondan kontrol edilmeden geçecek. Saat 21'e doğru Mahir'den telefon geldi ve Apo'nun bir emrini iletliyordu;

"Uçakta mutlaka bir Yunanlı bulunmalı".

Bunun nedeni, uçağın uçuş esnasında düşürülme ihtimaline karşı bir önlemdi. Emirdeki mantık ise, herhangi bir istihbarat örgütü uçağı düşürebilirdi, bir Yunanlının uçakta olması bu eylemi durdururdu.

Rozerin, Kostas Baduvas'la görüşüyor. Bu kez, ünlü ailenin evladı, bu tehlikeli yolculukta Rozerin'i takip etmeyi ne yazık ki reddediyor. Geçen Ekim'deki Şam deneyimi, iz bırakmıştı. Bu çıkmaz karşısında Rozerin, Andonis Naksakis'i düşünüyor, başka kim olacak! 21.30'da O'na telefon ediyor. Atina'ya acil gelmesini isterken, hiçbir şeyden bahsetmiyor.

Naksakis Atina'ya geliyor ve İnterkontinental Oteli'nde

*. Bugüne kadar, yukarıda sözünü ettiği Pangalos'un Peçalnikos ve Stavrakakis'e göndermiş olduğu mektubun ne anlama geldiği konusunda ne bir görüş ileri sürebildim ve ne de bir şey öğrenebildim. EİP'in konuyla ilgili uyguladığı yöntem, acil bir şeyle ilgiliydi. Kürtler'le ilgili bir şeylerin olacağını bekliyorduk. 27 Ocak Çarşamba'ydı. Apo'nun Yunanistan'a gelmesinden iki gün önceydi.

Rozerin'le buluşuyorlar. Rozerin Naksakis'e, Apo'nun Ruslar tarafından öldürölme ve Türklere teslim edilme gibi nedenlerle direkt tehlikede olduğunu, bir günlüğüne olsa dahi acilen Yunanistan'a gelmesi gerektiğini belirtiyor. Daha sonra bir Avrupa ülkesine, büyük ihtimalle de Hollanda'ya gideceğini açıklıyor. Ondan, ertesi gün saat 9.30'da, Elliniko (Doğu) Havaalanı'nda bulunmasını istiyor. Naksakis görüşmeden sonra, Neo Vuça'daki evine dönüyor.

Tarih, 29 Ocak 1999, Cuma

- *Bükreş'ten Stavrakakis'in telefonu,*

EİP'in, GEETA'nın ETKEPİX "ALEKSANDROS-99" tatbikat kolunun bağlantısı olarak daire tarafından görevlendirildim. Cumartesi sabahı, 29 Ocak'ta, EİP'ten bana yeraltından çıkıp, programlı resmi ziyaretini Romanya'da gerçekleştirmekte olan Stavrakakis'le ilişki kurmam için haber verildi. Programlı diyorum, çünkü bazıları Öcalan'ın Yunanistan'a gelişini, başkanın Romanya ziyareti ile ilişkilendiriyorlar. Bu yanlış. Benim görüşüme göre, iki olay arasında kesinlikle bir bağ yok.

Yeraltından çıkıp başkana telefon ettim, bana şunları söyledi; *"Aldığım enformasyona göre, Ruslar, Apo'ya Rusya'dan çıkması için baskı yapıyorlar. Apo Yunanistan'a gelmeyi istemiyor, ama, iyi kötü yine de aklımızda olsun"*.

Hemen Naksakis'e telefon açtım, ama telefonu kapalıydı. Daha sonra, Rozerin'e telefon açtım, fakat Rojhat cevap verdi. Bana, Rozerin'in bir toplantıda olduğunu söyledi. Ondan, Rozerin'e bana telefon etmesini söylemesini istedim. Bundan sonra, tekrar yeraltına geçerek, çalışmalarına devam ettim.

- *Uçak Petropoli'ye gitmek üzere kalkıyor,*

Saat 11, Apo'yu Atina'ya getirecek uçak, Elliniko-Doğu Havaalanı'ndan, Rozerin, Naksakis ve Piro (Yunanistan'da yaşayan siyasi mülteci bir Kürt)'yu alarak Petrupoli'ye doğru havalanıyor.

Üçlü grup, Petrupoli'ye uçuş işlemleri sırasında pas kontrolünden normal geçiyorlar ve güvenlik sorumlularından hiç kimse, Yunanistan'a büyük bir sorunun ithal edileceğinin farkına varmıyor. Ve düşünün ki, Stavrakakis bu konu ile ilgili yetkili müdürlükle (şube) görüşmüş ve gereken emirleri vermişti. Herhalde, yetkili kuruluşların dikkati Yunanistan'a gelmek için girişimde bulunacaklar üstüne çekilmiş, çıkanların kine değil.

Uçak Rusya'ya uçuyor. Hava dondurucu. Pilot Zisis Pehlivanidis, kiralama şirketi tarafından Agiya Petrupoli'ye gidip, Rus Müsteşar'ı alıp Atina'ya getireceği konusunda bilgilendiriliyor. Fakat, yolcu listesinde, Naksakis ve Rozerin'i görüyor. Ne olduğunu anlamıyor. Ama, Ekim 1998'deki Moskova'ya diğer garip nakliyatı hatırlıyor. O zaman da yolculardan biri Rozerin'di ve hiçbir şey söylemiyor.

Uçak Agia Petrupoli'ye inip, Apo'nun içinde olduğu uçağın yanında park ediyor. Rozerin inip Mahir'le buluşuyor. Mahir ona, durumun trajik olduğunu anlatıyor. Biraz sonra Rozerin, lideri ile konuşmak için uçağa çıkıyor. Kapıyı açıp içeri girer girmez, bayılacak gibi oluyor. Etraf kir ve pas içinde, kötü bir koku var. Apo, tekrar lider havasına bürünüyor. Onu yıpratmalarına karşın, kadrolarının önünde soğukkanlı, güçlü ve gururlu görünmek zorunda.

Rozerin ile planın detaylarını konuşuyor ve kabul ediyor; *"Gidelim Atina'ya, Yunanistan'a, Yunanlılar'a, Zeus'un çocukları'na"*.

Yunanlılar'ı böyle adlandırmak hoşuna gidiyor, hayranlık ve bir nevi kıskançlıkla; *"Bunların eski tarihleri var, biz ise yeni yazmaya başladık"*.

- Şimdi, Zeus'un Çocuklarına!

Rozerin, Apo'nun bulunduğu uçaktan Mahir ile birlikte inip, Ruslarla uçağın kalkışının detaylarını tartışıyor. Onlar, Rozerin ve Naksakis'ten, Petrupoli'den sonra uçağın Sofya ya da Bükreş'e inmesini, daha sonra Atina'ya doğru uçmasını istiyorlar. Arada bir yer önermelerinin nedeni ise, anlaşıldığı

kadarıyla Yunanistan'ın Apo'nun inmesini reddedip son geldiği yere gönderme durumuna karşı bir tedbir. Yani, bu son durak Petrupoli olmaması için, Sofya ve Bükreş'i öneriyorlar.

O zaman Pehlivanidis anlıyor. Rus Savunma Bakanlığı'ndan bir ateşeyi değil, Abdullah Öcalan'ı götüreceğini kavırıyor. Son ekim uçuşundan aklında kalanlardan dolayı şunları söylüyor;

"Onu ben getirdim, ben geri götürüyorum".

Adamcağız nereden bilsin!

Sonunda, anlaşmadan sonra Apo uçağa biniyor. Uçak, ara duraklar olmadan direk Yunanistan'a doğru havalanıyor. Grup, bu şekilde karar veriyor.

Daha sonraları öğreniyoruz ki, aynı saatte bir başka grup daha Rusya'da ve Apo'yu Hollanda'ya götürmek amacındalarmış. Bu grup, Aristos Aristidu ve Alman-Hollandalı sol eylemci avukat Britta Bohler'in kocası Hollandalı avukatmış. Daha sonra Aristidu bana, Apo'yu Hollanda'ya götürmek için hazır planı olduğunu, ama daha önceden iyi ilişkiler içinde olduğu Ruslar'ın ona Kürt liderle ilişkiye geçmesine dahi izin vermediklerini söylemişti. Ona karşı oldukça düşmanca davranmışlar. Yani, Aristidu'nun söyledikleri doğruysa, Ruslar Apo'yu ona ve Hollandalılar'a vermeyi reddetmişler, ama Rozerin ve Naksakis'le gitmesini ise gönül rahatlığıyla bırakmışlar. Bu konunun araştırılması gerekiyor. Ben, Rusların bu tavır ve davranışlarına karşı bir cevap bulamadım. Rusya Yunanistan'la geleneksel iyi ilişkilerini korumaktadır. Nitekim biz, Rus elçiliğinden vize alarak ve Rus Duması'nın jeopolitik konularla ilgili komitesinin başkanının daveti üzerine, Apo'yu Rusya'ya göndermiştik. Rusların resmi ve hiç kimseye haber vermeden Apo'yu Yunanistan'a göndermeleri mümkün müydü? Ayrıca, bunun, Yunanistan için Türkiye ile ilgili ne kadar ciddi sorunlar yaratacağını gayet iyi biliyorlardı. Rusya büyük bir ülkedir ve bu konularla ilgili tecrübelerle sahiptir.

Apo'nun Rusya'daki İkinci Kalış Sürecinin Sonuçları ve Saptamalar.

Birincisi; Apo'yu İtalya'dan ikinci defa Rusya'ya getirenler, Kürtler ve Ruslardı. Değerlendirecek olursak, bu girişimi organize eden Kürtlerin, özünde her tür araçla liderlerine yardım etme niyetleri olduğunu söyleyebiliriz. Ama, Rusların ise, özünde amaçları onu İtalya topraklarından uzaklaştırıp, sonra her türlü yasal, hukuki ve politik koruma dışına bırakmak. Daha ileri amaçları ise, Türkiye'nin eline daha kolay düşmesini sağlamaktı.

İkincisi; 29 Ocak 1999'da, Öcalan'ın, Agia Petrupoli'den Atina'ya naklinin, Yunan hükümetine ya da EİP'e önceden bilgilendirilmemesi, benim açımdan, akıl alacak gibi değil. Apo'nun, Rusya'dan Primakof'un emriyle çıktığı andan itibaren, Rus devletinin sıkı gözetimi altında ve gideceği yerin Atina olduğu belli, mantıken kabul edecek ülkenin bilgilendirilmesi gerekirdi. Yani, 14 Kasım'da Apo'nun Moskova'dan Roma'ya yolculuğu sırasında olduğu gibi. Ayrıca, 16 Ocak'ta Roma'dan Moskova'ya olan yolculukta olduğu gibi. Birincisinde ve diğer durumlarda, önceden bilgilendirme yapılmıştı. Ortaya konulan soru şu; *Yunanistan, Rusya tarafından bilgilendirilmiş miydi?*

Eğer hayırsa, o zaman Rusya herkesten daha çok bu konunun tehlikesini ve ağırlığını biliyordu. Ve aslında, Yunanistan'a karşı düşmanca bir eyleme girişti ya da böyle bir eylemi onayladı.

Eğer evetse, Rus uyarısı olması gerekiyordu ve bir çeşit anlaşma ya da *Yunan tarafının kabulü* gerekiyordu.

Bu sorulara o dönemin yetkililerinin cevap vermeleri gerekiyor.

Üçüncüsü; Rusya'nın Apo'yu Rozerin ve Naksakis'e teslim ettiği anda, Aristidu grubu Apo'yla görüşmek istiyorlardı. Ki, onu Hollanda'ya götürmek amacıyla gerekli düzenlemeleri yapmak için oradaydılar. Niçin, Ruslar, Hollanda'ya götü-

rölmesine izin vermediler de, Rozerin'e verdiler? Yani, Yunanistan'a götörölmesine izin verdiler. Öyle ki, bütün bunlar, onu tutuklanmaya götüreceğini gösteriyordu. *Acaba, Yunanlılar'ın direkt karışmasıyla Apo Türklerin eline düşmeli ve böylece, Kürt sorununda önemli bir rol oynayan Yunanistan bundan uzaklaştırılmalı mıydı?*

Dördüncüsü; Pangalos'un, Kamu Düzeni Bakanlığı ve EİP'e gönderdiği mektup, bizi Kürtlerle ilgili önemli bir konuda acil ve direkt hazırlanmamız gerektiğine bir davetti. Acaba, bu mektup, Öcalan'ın tutuklanması ihtimaliyle ilgili bakanlığa önceden gelmiş bilgi ve enformasyon sonucu mu yazılmıştı? Bu soru da cevabını bekliyor.

APO'NUN ATİNA'YA İKİNCİ GELİŞİ.

*Ve ne korkunç bir gün, boyun eğiyorsun,
(boyun eğmeye bırakıldığın gün).*

K. P. Kavafis, Zorbalık

29 Ocak 1999, Cuma

- Apo ikinci kez Atina'ya ulaşıyor,

29 Ocak 1999'dayız ve ben, EİP'in Genelkurmay Başkanlığı ile bağlantısı olarak "ALEK-SANDROS-99" tatbikatındayım. Saat 17.00'de Genelkurmay Başkanlığı'ndan ayrılarak, daireye gittim. Daha önce Rozerin'den almış olduğum, arşivimde duran dokümanları düzenledim, Pangalos'un mektubu nedeniyle ve dairenin emriyle memur Fulakis'e teslim ettim. Sonra, 19.30 sularında eve döndüm. Oturmaya bile fırsat bulamadan 19.40'da daire yönetici yardımcısı General Lukopulos beni telefonla aradı;

"Sava, acele büroya gel, sanıyorum gelişmeler var".

Motorsikleti aldım ve onbeş dakika içinde büroya yetiştim. Lukopulos'a kendimi takdim ettim. Bana, havaalanındaki polisler göre, saat 19.30'da bazı kişilerin resmi VİP salonundan geçtiklerini söyledi. Bunlar arasında biri de, belki Apo'ydu dedi. Ayrıca, olayda görgü tanığı olan polisi beklediğini ve ilk elden tam olarak neler olduğunu öğrenmek istediğini, daha sonra ELAS Başkanı'nı bilgilendireceğini de söyledi. Saat 20.

47’de Naksakis’i cep telefonundan aradım. Bir arabanın içinde olduğu duyuluyordu. Ona, nasıl olduğunu sordum, iyi olduğunu söyledi. Konuşmasından heyecanlı ve gururlu olduğunu çıkardım. Aynı zamanda, ortak çalışma düzeyini reddeden bir tavır içinde olduğu da görülüyordu. Dolaylı olarak, konuya hiç dokunmadan, bir olay olup olmadığını sordum ve bana;

“Ne söylediğini anlamıyorum” deyip sözümü kesti.

Ben de, kendi açımdan ona;

“Bu öğrendiğim gerçekse, bilmelisinki bu tür sorunları kaldırabilmen ağır olur” dedim ve telefonu kapadım.

Rozerin’i tekrar aradım, ama Rojhat cevap verdi.

Lukopulos’a, Naksakis’in bilgi vermeyi reddettiğini açıkladım. Fakat, olgulara göre Apo’yla birlikteydi.

Biraz sonra, polis memuru Maginas geldi. Kötü bir durumdaydı. Kekeliyordu ve galiba henüz o zaman konunun ciddiyetini ve büyüklüğünü anlamaya başladı. Bize, bir uçağın Rusya’dan geldiğini, öğrendiği kadarıyla, Yunan savunma bakanlığını ziyaret edecek Rus müsteşarı getirdiğini söyledi. Bize, kendisinin VİP salonundan geçen “yüksek ziyaretçilerin” pasaportlarını aldığını ve onlara kontrole giriş için kabul edilen mühürü basmak için aşağıya indiğini söyledi. O zaman ise, pasaportların Naksakis, Rozerin ve Piro’ya ait olduğunu görüp, fotokopilerini çekmişti. Son iki tanesi, özellikle siyasi ilticacıların yolculuk belgeleriydi. Maginas, bize henüz pasaport kontrolünden çıkmıştım ki, uzun boylu bir erkeği gördüğünü, boynunu bir atkıyla sarmış olan bu kişinin çıkışa doğru yöneldiğini ve siyah bir limuzine bindiğini de açıkladı. Bu limuzinin arkasında da bir beyaz hundai akset vardı dedi. Ona, arabaların plakalarını alıp almadığını sordum, bana buna yetiemediğini söyledi. Sorulara devam etmeden, Lukopulos’tan Maginas’ın kısa bir süre dışarı çıkmasını istedim.

- Benim önerim soruna karışmamamızdı,

Polis memuru dışarı çıkar çıkmaz, Lukopulos’a, görünüşe bakılırsa Apo, galiba Yunanistan’a gelmiş dedim. Kimse bu

konuda emin değildi ve en önemlisi de Yunanistan resmi olarak bunu bilmiyordu. Ona şunları önerdim;

“Havaalanındaki görevlilerle ilgili araştırmayı durdurulm. VİP salonundan bazı yüksek rütbeli kişilerin girdiğini söyleyelim ve konuyu örtbas edip, Apo’nun Yunanistan’a girip girmediği ile ilgili tartışmalar durdurulmalı. Bakana ve Hükümete, konuyu ele almayla ilgili şunları önerelim: Naksa-kis’i ve Apo’ya eşlik edenleri takip için arkalarına adam göndermeyelim ki, başka kişiler ve özellikle de devletin kurumları olaya bulaşmasın.

Özellikle, resmi kişiler ve devleti temsil eden şahıslar aracılığıyla, Apo’nun bütün grubuyla ilişkiye geçilmekten kaçınılmalı. Apo ve onu destekleyenlerin, resmi olmadan, kesin bir yöntemle, en hızlı şekilde ve herhangi bir araçla ülkemizi terk etmeleri gerekir. Çünkü, Yunanistan tehlikede olduğu gibi, Türkler’in ihtimal saldırı girişimlerinde, Apo’nun kendisinin de ölümcül bir tehlike altında olacağını haber verelim.

Böylece hükümet, Apo’nun Yunanistan’da görüldüğüne dair sorular ya da protesto ile karşılaşır, Kürt liderin varlığını reddedebilir ve soranlara (Amerikalılar’a, Türkler’e) konunun araştırılacağını ve yetkililerin cevap vereceklerini söyleyebilir.

Sorular ve cevapların devam ettiği süreç içinde ise, Apo, çoktan Yunanistan’ı terketmiş olacaktır.

Apo’yu tespit etmek için izleme grupları koyarsak, konu ‘açılacak’, sabaha kadar Yunanistan’ın yarısı ve öğlen ise, bütün yerkürenin öğreneceğini vurguladım ve altını çizdim. Yanlış yapıp, herhangi bir yöntemle Apo’nun takımı ile ilişkiye geçme durumunda, ülkeyi çıkmaza sokup ve dönüşü olmayan bir yola girmiş oluruz. O zaman hükümet, konuyu büyük baskılar altında ele almak durumunda kalacaktır”.

Apo İtalya’dayken, birkaç hafta önce Stavrakakis’e yaptığım önerinin, doğal olarak aklıma gelmesini açıklamak gereksiz. Söylediğimiz gibi, “eşğini arayacağına, onu sağlam kazığa bağla”.

Lukopulos, hükümete konuyu gizlemeleri önerisini yapamayacağını söyledi. Herhalde konunun gerçek düzeyini ve derin boyutlarını anlamamıştı. Konu tecrübeyle ilgilidir. Böylece, bana Naksakis'e telefon etmemi ve Apo'nun nerede saklandığını öğrenmemi istedi.

- *Apo'nun Atina süreci,*

Sonradan Naksakis'in bana anlattıklarına göre, VIP salonundan geçer geçmez, hemen Elliniko Havaalanı'ndan ayrılmışlar ve Vulagmenis Caddesi'nden Atina'ya doğru yönelmişler. Fakat, o zaman Kürt lideri nereye götüreceğini bilemediğinin farkına varmış. Her şey o kadar hızlı ve baskı altında gerçekleşmiş ki, Apo'nun nerede kalacağı ile ilgili hiçbir ön hazırlık yapılmamış. Baduvas'ın kardeşine ait bir evle ilgili bazı ön hazırlıklar yapıldığına dair bir düşünce vardı, ama sonuçta bazı şeyler olmuş ve bu düşünce başarıya ulaşamamıştı.

Yani, bütün bunlar gerçek ise, Apo'yu getirmişler ve bir arabanın içerisinde, Elliniko Havaalanı'ndan Atina'ya gitmekte. Bundan Yunan Hükümeti'nin haberi yok ve bir sonraki adımı da planlamamışlardı. Apo nerede kalacak! Rusya'nın uyguladığı öyle bir baskıydı ki, Kürtlerin ve dostlarının olanakları ancak bu kadarına yetmişti.

Böyle bir durumda, Naksakis'in aklına, Vula Damiyanaku'ya Apo'yu birkaç gün misafir etmesini önerme "parlak fikri" gelmişti. Sonuç olarak, arkasında büyük bir tarih ve sembol olan bir kadın olarak Damiyanaku, öneriyi kabul etmişti. Böylece, Apo, ömrünün büyük kısmını Yunanlı aydınların önemli bir siması olan Vasilis Rotas'ın yanında geçirmiş olan, nezaketli kadının fakirhanesinde kendini bulmuştu.

- *Stavrakakis, Kamburoğlu'nu arıyor.*

Bu arada, Stavrakakis Romanya'dan bana telefon açıp, Vlasis Kamburoğlu'nun telefonunu bulmamı istedi. Vlasis'nin evini aradım, bir genç bayan telefona çıktı. Herhalde kızıydı, babasının evde olmadığını ve nerede olduğunu da bilemediğini söyledi. Tavrından bir şeyler gizlemek istediğini se-

zinledim. Ve babasının cep telefonunu istedim. Şimdi hatırladığım kadarıyla, babasının cep telefonunun numarasını vermişti, ben de Stavrakakis'e iletmiştim. Başkanın, Kamburoğlu ile konuşup konuşmadığını ise bilmiyorum. Sonradan duyduğuma göre Apo Atina'ya geldiğinde, Kamburoğlu Amerika yolculuğuna çıkmış. Konuyu, daha ileriye götürecek kadar araştırmadım. Üstelik ara ara, başıma gelmedik kalmamıştı. Bir halk deyiminin ne kadar gerçek olduğunu öğrenmiş ve özümsemiştim: “Tohumun ekilmediği yerde filizlenme”.

Stavrakakis telefonda, en hızlı araçla Bükreş'ten Atina'ya geleceğini söyledi bana.

Lukopulos, o sıralar benim büroda kalmamı ve Apo'nun nerede olduğunu öğrenmem direktifini vermişti. Bütün gece büroda görevde kalarak, Naksakis'e açtığım telefonlarda detayları öğrenmeye çabalamıştım. Sonunda Naksakis sinirlendi ve benden bir daha kendisine telefon etmememi istedi.

Saat 3. 30'da Stavrakakis beni aradı ve Rozerin'le ilişki kurmamı istedi. Rozerin cevap vermedi ve onun yerine Melsa telefona çıktı ve; “Rozerin uyuyor, uyandıraramam” dedi.

30 Ocak 1999, Cumartesi

- *Görüşmelerden dışlanmam.*

Cumartesi sabaha karşı, şafak söküyordu. Bütün geceyi ayakta geçirmiştim. Sabah saatlerinde bir ara Naksakis telefon açtı. Kızgındı, şunları söyledi;

“Beni, bütün gece boyunca değişik kişiler arayıp, rahatsız ettiler. Bırakmadılar ki uyuyayım. Şimdi ise, iki-üç polis buradalar, kapının zilini çalıyorlar. Savcılığa ve Kamu Düzeni Bakanlığı Sekreterliği'ne telefon edeceğim. Tansiyonum yükseldi. Eğer, bana bir şey olursa, siz sorumlusunuz. Denizcilik Hastahanesi'nin ambulansını çağıracağım”.

Ona, kapısının önündeki insanlarla anlaşmasını ve benim görüşüme göre, onun kötülüğünü istemediklerini söyledim. Ve ardından, bir sakinleştirici alıp uyumasını önerdim.

Aradan epeyce bir zaman geçmişti ki, beni yine aradı ve kendisini bir araba ile motorsikletin takip ettiğini söyledi. Sanıyorum, anti-casusluk ve anti-terör şubelerinin araçlarıydı. EİP'in otomobilleri ise, Naksakis'le anlaşmadan sonra evinin yakınında güvenlik nedeniyle beklemeye başlamışlardı. Daha önce de belirttiği gibi, Naksakis'in sinirleri kötü bir durumdaydı.

Sonradan öğrendiğime göre, Pangalos, Naksakis'le ilişki kurup, Apo'yu kendi evine götürmesini ve orada buluşmayı istemiş. Naksakis'e göre, Pangalos kendisinin onunla buluşacağını ve siyasi iltica verilmesine ve Kürt liderle tartışacağına dair söz vermiş. Naksakis, Pangalos'la yaptığı konuşmayı Apo'ya ilettiğinde, Naksakis'in evine gidip dışişleri bakanı ile görüşmeyi kabul etmiş.

Stavrakakis'e gelince, havayolu ile Atina'ya dönmesi mümkün olmuyor. Çünkü, kötü hava koşullarından dolayı Bükreş Havaalanı kapalıdır. Büyük ve riskli bir çabayla, karlarla kapalı yollardan, karayoluyla Selanik'e geliyor. Ve oradan, cumartesi akşamı Hava Kuvvetleri'nin bir C-130 savaş uçağıyla Atina'ya varıyor.

Akşam saatleriydi, istihbarat başkan yardımcısı general Lukopulos, gece meclise gidip Pangalos'u bilgilendireceğini söyledi. Daha gitmeden, Türk gazetesinde çıkan bir haberi kendisine gösterdim. Haberde, Türk Hükümeti, MGK toplantısından sonra, yani Apo'nun Atina'ya geldiği 29 Ocak'ta şu demeci veriyordu;

"Öcalan'ın komşu bir ülke tarafından misafir edilmesini, Türkiye bir kıskırtma saymakta ve bu ülkeyi düşman kabul etmektedir. Buna bağlı olarak, uluslararası hukuktan doğan haklarını kullanarak karşı çıkmayı, saklı tuttuğunu da vurgulamaktadır".

Türkiye'nin, Apo'nun Yunanistan'a geldiğini daha önceden bildiğini, bu bildirgeyi çıkararak bize baskı uygulamak, korkutmak istediğinin apaçık olduğunu ona söyledim. Luko-

pulos beni dikkatle dinledi ve büroda yakınında kalmamı istedi. Daha sonra ise, meclise gitmek için ayrıldı.

Lukopulos akşam saatlerinde, Pangalos'a yaptığı bilgiledirmeden geri döndü. Atina Bölgesi ELAS Güvenlik Başkanı Korgeneral Rubis'in Apo'yla buluşmaya gideceğini ve bir tercümana ihtiyacı olduğunu söyledi. Büroda kalıp Stavrakakis'i beklemem direktifini verdi. Ve benden Apo'yla yapılan pazarlıklarda tercümanlık yapacak birilerini önermemi istedi. Bu benim yaptığım bir şeydi, her nedense tercüman olarak gitmeyi-şim bana acayip gelmişti. Ve buna neden gösterdiği şey ise, daha da acayıptı; "Başkanı bekleyecektim!" Daha sonraları Stavrakakis, birilerinin uzun süredir benimle ilgili "Kürtlerin Oyununu oynuyor" diye onu kandırmaya çalıştıklarını ve bana güvenmemesi gerektiğini söylediklerini belirtti. Görüşmelerde, tercüman olarak görevlendirilmeyişimin nedeni buymuş.

- *Naksakis'in evindeki görüşmeler,*

Naksakis, Pangalos'un gelip Kürt liderle görüşmesini beklemesi gerekirken, akşam saatlerinde Apo'yu Damianaku'nun evinden alıp kendi evine götürüyor. Pangalos geleceğine, sonuçta Apo'nun önüne Rubis ve benim önerdiğim tercümanla çıkıyor.

Konuşmalar başlıyor. Yunan tarafı, hiçbir yer ve olanak bırakmadan, ülkeyi terketmesi için Apo'ya ertesi gün saat 06.00'ya kadar süre veriyor. Apo ise, içinde bulunduğu durumu açıklamaya çalışıyor. Bir çözüm ve Kürdistan'a gidecek bir yöntem bulunana kadar, Yunanistan'da birkaç günlüğüne de olsa gizli kalmayı istiyor. Ama, Yunanistan'ın tavrı değişmiyor.

Apo, konuştuğu kişilerin kararlılığını gördüğü zaman, Rozerin'e partinin dünyada bulunan temsilcilikleriyle ilişkiye geçmesini söylüyor. Onlara, liderin ciddi bir tehlikede olduğunu ve bütün olanakların kullanılarak, bir çözüm bulunması mesajının iletilmesi emrini veriyor. Ve Rozerin, partinin bütün temsilcilikleri ile bir çözüm bulunması için ilişkiye geçiyor.

Kurulan ilişkilerden sonra, nihayet Apo'yu misafir olarak kabul edecek bir ülke olarak Moldovya saptanıyor. Zengin bir

Kürt iş adamı olan ve Moldovya'da yatırımları olduğu için hükümetle ilişkiye geçen Ali Gazi, Apo'nun talebine olumlu bir yanıtı garantiliyor. Avrupa ERNK Temsilcisi Şahin, Moldova çözümünü Rozerin'e bildiriyor, o da Apo'ya aktarıyor. Apo Rusya'nın bu ülke üzerindeki etkinliğini biliyordu. Bu nedenle aynı şeylerin, yani ondört gün KGB'nin boğucu baskıları altında geçen kabus dolu günlerin yeniden kendisini beklediğini de bildiğinden, Moldova önerisini reddediyor ve daha iyi bir çözüm bulunmasını istiyor.*

Sonradan sahneye Libya geliyor. Muammer Kaddafi geçmişte Apo'yu ülkesinde misafir edeceğini belirtmişti. Tartışmalar, Kürt liderin Libya'ya götürülmesi çerçevesinde oluyor. Yunanistan uçakla götürmeyi reddediyor ve ona deniz yoluyla gitmeyi öneriyor. Apo, yolculuğun ne kadar sürdüğünü soruyor. 30 saat sürdüğünü söylüyorlar. Bu süre içinde bilginin sızıp yayılması, Türkiye'ye ulaşması halinde Türk Ordusu'nun bir hava harekatı örgütlemeye, Akdeniz'de uluslararası sularda kendisini öldürebileceklerini ve bunu kimsenin engelleyemeyeceğini düşünüyor. Bu nedenle Libya önerisini de reddediyor.

Gece yarısı yaklaşıyor. Romanya ve Bulgaristan'ın karlı ve donmuş yollarını geçerek, maceralı ve tehlikeli bir yolculuk yapan Stavrakakis, Selanik'e ulaşıyor. Oradan da, C-130 özel uçuşla Atina'ya geliyor. Naksakis'in evinde, konuyu ele alma sorumluluğunu Rubis'ten alıyor.

- *Stavrakakis, görüşmeleri üstleniyor.*

Naksakis ve Rozerin'in verdiği bilgilerden haberi olmasına karşın, Stavrakakis içeri girer girmez, Apo'ya saat 6'ya kadar Yunanistan'ı terketmesi gerektiğini ve istediği yere gidebileceğini söylüyor. Bunun üzerine Kürt lider, Yunanistan'dan gitmesinin imkansız olduğunu ve yardım etmelerini istiyor. Stavrakakis, tekrar Libya çözümünü gündeme getiriyor ve

*. Bu sorun, Apo'nun Şam'dan çıkışı, Avrupa, Asya ve Afrika'ya giden macera dolu süreçte ve Nairobi'den kaçırılışı. Kıbrıs sorununa benziyor: Her defasında masada tartışılan öneri ve çözüm, bir öncekinden daha kötü.

Apo'nun bunu reddetmesi (yukarıda bunu neden reddettiği açıklanıyor) üzerine, "Tek yapabileceğimiz sizi Kenya'ya götürmektir" diyor. Böylece, ilk defa "Kenya çözümü" ortaya atılıyor. Apo bu öneriyi reddediyor, çünkü orada partisinin bir tek insanı bile yok. Bu nedenle, kendini hiçbir şekilde koruması olanaksız. Bunun üzerine Stavrakakis, Kenya'da Yunan topraklarına, yani elçiliğine gitmesini öneriyor. Bu öneri de, sonuçta Apo tarafından kabul edilmiyor.

Saatler geçiyor ve çözüm bulunamıyor. Atina'da şafak vakti ve Stavrakakis'in endişeleri artıyor ve Apo'ya dönerek şunları söylüyor;

"Buradan gitmeliyiz. Yaşamın tehlikeye giriyor. Hepimiz tehlike altındayız. Beni izlemen gerekiyor".

Kritik bir an. Apo arkadaşlarıyla birlikte ve onlar onun çevresinde kalkan görevi görüyorlar. Şimdi, onları bırakıp, Yunan istihbaratının götürmek istediği yere tek başına gitmek için, ona güvenmesini istiyorlar. Rusya'dayken ondört gün boyunca, tümüyle çevresinden koparılmış, arkadaşları olmadan tek başına bırakılmış trajik günler aklına geliyor. Diğer yandan Yunanistan ve tarihi, kendisi ve partisinin yirmi yıla yakındır Yunanlılarla kurup, geliştirdiği ilişkiler, Yunan halkının onun şahsına duyduğu sempati aklına geliyor. Bütün bunlar, ona güvenmesi gerektiğini söylüyor ve güveniyor. Stavrakakis'e onu izleyeceğini belirtiyor. Rozerin, karşı olduğunu açıkça ifade ederek, yalnız gitmemesini istiyor. Apo ise ona; *"Ben, arkadaşlarımıza güveniyorum"* diyor.

31 Ocak 1999, Pazar

- Agio Andrea'da,

Pazar günü, sabahın ilk saatleri. Şafak sökmeden önceydi. Bir araba korteji, Agia Andrea'daki kara kuvvetlerinin subay tatil kampının kapısından içeri giriyor ve her zaman Genel Kurmay Başkanı'nın tatili için kullanılan yazlık evin önünde duruyor. Tatil kampı sessiz, hiç kimse ortalıkta dolaşmıyor.

Apo, EİP'in arabasından hızla inip, dinlenmek için yazlık eve giriyor.

Gün doğmuştu. Rozerin, Naksakis'in evinden çıkıp Baduvas'ın bürosuna uğramak için Atina'ya doğru yola çıkıyor. Kürt mücadelesini yıllardır destekleyen şahıslara telefon açıp, acilen Giritli milletvekilinin bürosuna gelmelerini istiyor. Telefonuna olumlu yanıt, PASOK Milletvekili İlyas Papailyas ve Evru (Meriç) PASOK Milletvekili Hristos Kipuros'tan geliyor. PASOK'un tarihi kadrosu Mihailis Haralambidis ise, Rozerin'e kendisini sürekli bilgilendirmesini söylüyor.

- *Mihalis Covaras*; "Apo seni arkadaşlık etmen için istiyor", Pazar sabaha doğru, saat 6. 30. Lukopulos beni serbest bıraktı, motorsikletimi alıp Kallitea'ya doğru yönlendim. Dondurucu bir soğuk vardı. Vasilis Sofias ve Mesogiyon kavşağında, Atina Kulesi'nin önündeki kırmızı ışıkta durmak için frene bastım. Cadde üzerinde biraz yağ vardı. Motorsiklet kontrolden çıktı ve düştüm. Çok şükür, hiçbir yerim yaralanmamıştı. Kişiliğimi soğuk bir hesap makinası olarak değerlendirsem bile ve de batıl inançlara inanmadığım halde, bu olayı kötü bir işaret saydım. Hayatımda o kadar çok şey yaşadım, bin bir tehlike ve zorluklar geçirdim, ama abartılı görünse bile, hiçbir zaman dengemi kaybedip toprağa düşmedim. Sadece bazı değişik eğitimlerde ve paraşütle olanlar dışında bu da olağan eğitimler olarak değerlendiriliyor.

Motorsikleti kaldırdım ve görüşmelerden dışlanmama rağmen, kendimi hemen bütün konunun bir parçası olarak düşündüm. Yıllarca Türkiye'de ölümcül tehditlerle karşı karşıya gelmiştim, artık tehlikeyi hissedebiliyordum. Bütün bu sorunda, genel fakat benimle de ilgili hoşuma gitmeyen bir şeyler vardı.

Eve gittim, banyo yapıp uyudum. Tam olarak 48 saati uykusuz geçirmiştim. İşte, Retina Komando Okulu'nda gerekli olan bir uykusuzluk!

Daha iki saat bile uyumamıştım ki, polis memuru Covaras (istihbaratın kadrosu ve Stavrakakis'in güvenilir adamı) telefonda ve benden gidip Apo'ya arkadaşlık etmemi istedi. Bana

yalnız olduğunu, konuşacağı kimsenin olmadığını söyledi. Kalktım, motorsikleti alıp büroya gittim. Büromdan on taneye yakın Türkçe politik kitap aldım ve istihbarata ait bir arabayla Nea Makri'ye doğru yola çıktım. Arabayla, Agia Andrea'daki ordunun subay tatil kampına girdim ve Genel Kurmay Başkanı'nın evinin önünde durdum. Beni Covaras karşıladı ve salonda oturmakta olan Apo'ya götürdü. Kürt lider kalktı ve beni selamladı. İkinci defa karşılaşıyorduk.

Başta sıradan şeylerden konuştuk. Arkasından geçen akşam olan görüşmeden bahsettik. Ona görüşmenin Ekim'de Elliniko Havaalanı'ndaki kadar sert geçip geçmediğini sordum. Bana dedi ki;

"Ekim'de olanlar, dün gece Naksakis'in evinde gerçekleşenler önünde oyun gibi kalır".

Apo'yla olduğum süre içinde ne olacağını bilmiyorum ve kimseye de sormuyorum. Bir ara, Rozerin bana telefon etti;

"Bizden liderimizi aldılar, nerede olduğunu bilmiyoruz. Eğer bu durum devam ederse ve bizden kimse onunla olmazsa, çıkıp basına liderimizin Yunanistan'da olduğunu ve Yunan Güvenlik Güçleri tarafından kaçırıldığını ilan edeceğiz" dedi.

Rozerin'in telefonundan Stavrakakis'i haberdar ettim. O ise, Rozerin'i sakinleştirmemi ve Apo'nun yanma gitmek üzere, Avrupa pasaportuna sahip kendi adamlarından birini hazırlamasını söylememi istedi. Apo'yu bilgilendirip tekrar Rozerin'e dönüyorum;

"Bir şey yapmayın. Durumu iyi ve güvenilir bir yerde. Avrupa pasaportlu biri hazırlansın. Birini gönderip onu aldırtacağız".

Telefondan sonra Rozerin, 18 yaşında olan ve Alman pasaportu bulunan Melsa'yı hazırlıyor. Daha sonra, Aristidu istihbarat adına Rozerin'i arayıp, Avrupa pasaportlu kişinin hazır olup olmadığını soruyor. Konuyla ilgili anlaşıyorlar ve Aristidu, Melsa'yla buluşuyor.

- Apo; *"İstenmediğin yerde misafir kalmazsın".*

Agia Andrea'da olalı, henüz bir saat bile olmamıştı. Cova-

ras gelip, gitmemiz gerektiği haberini ilettiler. Evden çıkıp arabaya bindik ve Atina'ya doğru hareket ettik. Nereye gittiğimizi bilmiyorum. Söylediğim gibi, bu durumlarda soru da sorulmaz. Sadece izlersin, daha sonra senden, gerçekten hiçbir yere götürmeyen konuları ele almanı isterler. Sonuçta ise, hesabı ödemen için seni çağırırlar.

Apo, yol boyunca genelde sakindi. Attika Bölgesi'ni izliyor, yani ondan kalanı. Yol boyunca ona, bu bölgenin tarihini anlattım. 2500 yıl önce, Fidippidis'in Maratona Zaferi'ni haber vermek için koştuğunu anlatıyorum ve ilgi ile dinliyor. Ona, o savaşta, Persler'in yanında Kürtler'in de (Medler'in) savaştığını söyledim. Gülümsedi ve bana, şimdi dost ve müttefik olduğumuzu ve bizi kimsenin ayıramıyacağını söyledi.

Yüzeysel olarak, İtalya, Rusya'ya dönüşü, Yunanistan'a geri geliş üzerine konuşuyoruz. Bana şunu söylemişti;

"Sava, seni istemedikleri yerde misafir olarak kalmazsın".

Sözlerinde belli bir gurur farkediyorum. Totaliter bir rejime karşı bir savaş başlatmasına, kendi ulusunun kurtuluş mücadelesini, ki uzlaşmaz, çok kurbanlı, çok şehidi olan bir mücadeleyi sırtlamasına rağmen, aynı zamanda hassas ve gururla söylüyor, "istenmediğin yerde misafir kalmazsın".

Arabamız Katehaki'ye girmişti ve Kareia çevre yolunda gidiyorduk. Altımızda Atina yayılmıştı. Günlerden Pazar, güzel bir gün ve Attika gökyüzü temizdi. Apo'ya, Akropol'ü, Pire ve Salamina'yı gösteriyorum. Salamina'da Perslerin yenildiğini, bundan sonra Yunanistan'a saldırmadıklarını ve Pers İmparatorluğu'nun düşüşünün başladığını açıklıyorum.

Apo'nun gözleri Akropol'e takılıp kalmıştı. Bana, orayı çok gezmek istediğini ve bu konuda çok istekli olduğunu söyledi; *"Ben, Atina'ya geldim ki, Akropolü ziyaret edeyim, Zeus'un çocukları ile buluşayım. Okuduğum kadarıyla Zeus'un çocukları çok. Siz, bütün Yunanlılar Zeus'un çocuklarıdır".*

Sözlerinde, olanlarla ilgili bir acıyı ve derinlerde gizli bir umudu farkediyorum.

Durumunu düşünüyorum, uluslararası boyutta dayanaklarının azaldığını kavriyorum. Avrupa, Ortadoğu, Kafkaslar, Güneydoğu, Akdeniz, Ege’de dengeleri ve haritayı değiştirecek olan Kürt sorunu gibi ciddi bir konuyla meşgul olmaya hazır değil. Avrupa hazır olmadığına göre, Türkiye ile sınırdaş olan Yunanistan nasıl olabilir? Atina’dan yardımın sınırlı olabileceğini beklediği belliydi. Yunan Hükümeti çok şey yapamazdı. O zaman, Akropoli, Pire ve Salamina’yı görerekten ona şunları söylemiştim;

“Sayın Başkan, yetkili olmadığım halde, sana bir şey söylemek istiyorum. Çünkü, bunu sana açıklamanın doğru olacağını düşünüyorum. Yunanistan’ın amaç ve çıkarlarının Kürtlerle özdeşleştiği bir gerçek. Ama, siz bir ulusal kurtuluş hareketisiniz, biz ise, bir devletiz. Ve de Avrupa Birliği’ne üye bir devlet. Ayrıca, Avro para birliğine girmek gibi, yüksek bir ulusal amaca ulaşmak için mücadele etmektedir. Yunanistan Avrupa Birliği’nin sıkı çekirdeği olan ülkeler arasına girmek istiyor. Bu amacını tehlikeye attığı an, seni desteklemesi mümkün değil”.

Bunlar Karea’da, fonda Akropol, Atina ve Pire olduğu sırada söylendi. Apo yaşıyor -en azından bu satırlar yazıldığı an- ve bunları ispatlayabilir.

Apo’nun Yunanistan’a İkinci Gelişinden Minsk’e Gidişine Kadarki Sürecin Saptama ve Sonuçları

Birincisi; Rozerin’in tanıklığına dayanarak, Apo’nun Yunanistan’a getirilişi hareketini, onun emriyle Rozerin’in kendisi illegal olarak örgütledi.

İkincisi; örgütün bu girişimine, Baduvas ve Kamburoğlu tarafından yardım edildi. Onlar, Rozerin’in ricasıyla soruna karıştılar. Yoksa, kendi inisiyatifleri ile değil.

Üçüncüsü; Apo’nun kendisi, her zaman olduğu gibi güvenlik için bir Yunanlı’yı uçağa istedi. Yalnız, Baduvas’ın

reddetmesi üzerine, 28 Ocak gecesi geç saatlerde Rozerin, bu konuda Naksakis'ten yardım istedi.

Dördüncüsü; Stavrakakis, Öcalan'ın Rusya'dan çıkışıyla ilgili birisi tarafından bilgilendirildi. Stavrakakis bana telefonda demişti ki, Apo Yunanistan'a gelmeyi düşünmüyor, ama yine de, iyi-kötü aklımızda olsun. Burada soru ise şu; bu yarım bilgiyi Stavrakakis'e kim vermişti? Aristidu mu, yoksa KGB mi? Neden bize yarım bilgi verilmişti? Acaba (Ruslar'ın olması ihtimaliyle), daha sonradan "işte biz size bilgi verdik" demeleri için miydi?

Beşincisi; uçağın Petrupoli'den ayrılmasından sonra, "aklımızda olsun" emri EİP çalışanlarına ve havaalanına hiç verilmemeliydi. Sadece sivil hava kurumuna iletilmeliydi. Onlar, Yunan hava sahasına gelen uçakların uçuş planını izlemekte yetkilidirler. Ayrıca, hava trafiğini izleyerek, şüpheli uçakları Yunan Hava Sahası'na gelmeden ya da iniş yapmadan tespit etmek zorundalar. Bu olmadığı andan itibaren, eğer Apo tutuklansaydı bile, kesinlikle hiçbir şey değişmeyecekti. Galiba durum, daha da kötüleşecekti. Çünkü, artık olaya karışmıştık ve Apo resmi olarak elimizdeydi.

Altıncısı; madem ki Apo Atina'ya gelmeyi seçmişti, illegal girişi, özünde Yunanistan için bir şanstı. Bu nedenle, EİP Başkan Yardımcısı General Lukopulos'a, Öcalan'ın girişini anında farketmeyen personele ödül vermeniz gerekir demiştim. Uçak Yunan hava sahası içine girdikten ve Elliniko Havaalanı'na indiği andan itibaren, eğer Apo'nun kurtarılması için bir olanak vardıysa, o da, Yunan Devleti işe karışmadan birkaç gün saklı kalması ve kendi ulaşım araçlarıyla Ortadoğu'ya gitmesiydi.

Yedincisi; Türkiye Büyükelçisi Tacan İldem'in 29 Ocak günü, Yunan Dışişleri Bakanlığı'yla iletişimidir. Yani, Apo'nun Atina'ya geldiği ve ertesi gün Nota'nın verilmesi gerekiyordu. Ki, büyük bir ihtimalle Ruslar, Ankara'yı önceden haberdar etmişlerdi. Aynı biçimde, iki gün sonra, Yuna-

nistan Elçisi Nezeriti'nin Ankara'da Türk Dışışleri Bakanlı-
ğı'na çağırılması da aynı anlama geliyordu.

Sekizincisi; yukarıda da belirtmiştik, Apo'nun Kenya'ya gönderilmesi işi, 30-31 Ocak gecesi Naksakis'in evindeki pazarlıklarda, Stavrakakis tarafından ilk defa ortaya atılmıştı. Çok sonraları, Aleksi Papahelas'ın "DOSYALAR" adlı televizyon programına telefonla katılan Stavrakakis, öfkeli konuşmasıyla bu konuya açıklık getiriyordu. Gönderilme yönünün dışışleri bakanlığının önerisi olarak geldiğini ve kendisinin de bunu daha sonra Apo'ya önerdiğini söylüyordu. Bunun, daha sonra sürececek olaylarla bağı kurulacak olursa, şu sonuç çıkmaktadır; *"Somut gönderilecek yeri Yunanistan'a öneren, büyük ihtimalle Amerikalılardı. Demek ki, gerçi Amerikalılar'ın bu konuyla ilgili ilk ilişki kurdukları kişi bilinmese bile, Yunan Dışışleri Bakanlığı'nun, Başbakanı bilgilendirmeden ve onun onayını almadan Nairobi'yi önermesi olanaksızdı"*.

Dokuzuncusu; Apo'nun birkaç saatliğine olsa da kalması için, Agia Andrea'daki askeri tesislerin seçilmesinin nedeni ise, Amerikalılar ve Türkler'in Yunanistan'a yönelik korkutmalarıydı. Yani, Apo'nun, Yunan topraklarında Türkler tarafından öldürülmesi ya da kaçırılması tehlikesinin olmasıydı.

MİNSK'E YOLCULUK.

31 Ocak 1999, Pazar

-"Herkesin duyabileceği bir biçimde",

31 Ocak 1999 pazar. Agio Andrea'dan çıkmıştık ve nereye gideceğimizi henüz bilmiyordum. Tam bir "sakı" gibiydim. Katehaki'yi geçip Vulagmenis'e ulaşıyoruz ve Doğu Havaalanı Elliniko'ya gitmek üzere dönüyoruz. Arabamız, resmi arabaların kapısından geçerek, küçük uçakların park ettikleri alana doğru yöneldi. Orada, Stavrakakis, Aristidu, Melsa ve Kürtlerin meşhur dostu Avukat Brita Beler'in eşi, Hollanda'lı Avukat'la buluştuk. Bu çiftin, hukuki olarak Apo'yu temsil ettiklerini öğrenmiştim.

Bir yandan Stavrakakis beni arıyor ve gruba Minsk'e kadar eşlik etmemi istiyor. Orada hepsi uçaktan inip, gidecekleri yere doğru yola çıkacaklar ve ben de aynı uçakla geri döneceğim. Apo'nun gideceği yer Hollanda'ydı. Bütün bu girişimi Aristidu organize etmişti. Daha önce söylediğimiz gibi, Rozerin'le ve avukatlarla, aynı gün Moskova'ya gidip Apo'yu almak istemişti. O zaman Ruslar, Kürt liderle ilişki kurmasını reddedip, Apo'yu Rozerin'e vermişlerdi.

Apo, Aristidu, Hollanda'lı Avukat, Melsa ve ben uçağa bindik. Uçağın pilotu tekrar Zisis Pehlivanidis'di. Uçak 15. 30'da Atina'dan havalandı.

Meraktan, içim içimi kemiriyordu. Nasıl olur da, Perşem-

be öğleden sonra Rozerin ve Naksakis’le buluşup, yarım saat onlarla konuşmama rağmen, bu girişimle ilgili hiçbir şey anlamamıştım. Uçak havalanır havalanmaz, pilot bölümüne gidip Pehlivanidis’e sordum;

“Sana, ne zaman Moskova uçuşu için haber verdiler?”

Bana, şöyle cevap verdi;

“Geç saatte, 23.30’da. Acil uçuştı”.

En nihayet, yıllar sonra Rozerin bana, Naksakis’in başta bir şey bilmediğini söyledi. O da, Perşembe akşamı (28 Ocak) saat 21.30’da öğrenmişti.

Slovakya ya da Avusturya hava sahası içinde uçuş halindeyken, tahminen kalkıştan 1 saat sonra Pehlivanidis beni pilot kabinine çağırdı. Telsiz frekanslarından Atina’yı duyduğunu, Simitis’i Almanya’dan Atina’ya getiren uçakla ilişkiye geçtiğini bana söyledi. Bu telsiz konuşmasında, bir kişi başbakana Apo’nun Atina’dan ayrıldığını ve Minsk’e doğru gittiğini iletiyor. Doğal olarak bu konuşma, bütün dünyanın göklerinde duyulmuştu. Yani, ülkemiz için büyük anlamı olan bir harekatı yapmaya giderken, herkesin duyabileceği biçimde açık iletişimle hayati bilgiler veriyorlardı. Bu, herşeyi istihbarat örgütlerine yükleyenlerin tuzağına düşenler içindi. Elbette, onların da suçları yok değildi, ama herşeyi de onlara yüklemek olmaz.

- Eksi 19 derecede bekleyiş,

Saat 18. 00’de, Beyaz Rusya’nın başkenti Minsk’e inişe geçiyoruz. Aristidu’nun Avukat Beler’le birlikte hazırladıkları plana göre, Letonya’nın başkenti Riga’dan, Adonof tipi nakliye uçağı Minsk’e gelecek. Bu uçağa, bizim uçaktan direkt olarak Apo ve Hollanda’lı avukatı bineceklerdi. Siera Leone’nin başkenti Firitaun’a gidecek olan nakliye uçağı, ikmal için Rotterdam’a inecekti. Orada Apo ve avukatı uçaktan incekler ve bu tür durumlarda, güçlü hukuk sistemi olduğu kabul edilen Hollanda’dan, siyasi iltica isteyecekti. Bildiği bu olgular temelinde, plan iyi ve uygulanabilirdi.

Pehlivanidis ve Aristidu gelen küçük otobüse binip, idari

işlemler, yakıt ikmali ve diğer detaylarla ilgili havaalanı binasına giderlerken; Aristidu da, Riga'yla telefonlaşıp nakil uçağının geliş saatini öğrenecekti. Bu arada, silahlı nöbetçi gelip, bizim bulunduğumuz uçağın dışında nöbet tutmaya başladı. Nasıl olurda nakliye uçağına, bir silahlı nöbetçinin varlığı altında Apo'yu bindirebileceğimizi, kendi kendime sormaya başladım. Harekatın sorumluluğu bende olmadığından ve planın detayları hakkında gereken bilgilerin hepsini bilmediğimden, Aristidu'nun belki de herşeyi ayarladığını düşünüyorum.

Saatler geçti ve Aristidu geç kalmıştı. Bir ara geldi ve bize nakliye uçağının kalkışa geçip, bir buçuk ya da iki saat sonra Minsk'e ulaşması için, uçuş planının onaylanmasını beklediklerini söylemişti.

Bu gelişmeler olurken, hava çok kötü kararmış ve sıcaklık da düşmeye başlamıştı. Uçak aliminyumdan yapıldığı için, sanki soğuğu kendine çekiyordu. Bir ara baktım ki, termometre eksi 19 dereceyi gösteriyordu. Hareket etmeden yerlerimize sıkışmış bir halde ve o arada uçağına girmiş olan nöbetçiyi de misafir ediyorduk. Emir alarak mı uçağına girmişti, yoksa soğuktan az da olsa korunmak için mi bilemiyordum. Daha önce uçağın dışında nöbetçi beklerken, Apo'ya uçağın kuyruk kısmında görünmeyen tek bir yere oturmasını söylemiştim. Hava sıcaklığının düştüğünü görünce, gocuğumu çıkarıp ince bir kazakla kalmış ve onu sarmalamıştım.*

Bekleyiş işkenceye dönüşmüştü. Aristidu'ya, böyle hassas ve ciddi bir işlemde, neden direkt Rusya'ya gitmediğimizi, neden nakliye uçağının uçuşu için bir ara durakta beklediğimizi sormuştum. Bana inandırıcı bir cevap vermemişti. Fakat, o anda ne yapabilirsin, ne söyleyebilirsin?

Aristidu, defalarca inip telefon ediyor. Bir ara gelip bana

*. Bütün hayatım boyunca böyleydin. Daha sonra, Apo Türk Cezaevleri'ndeki çözümsüzlük içinde herkesi suçlayıcı bir biçimde konuşup ve beni de bunların içine katmasından dolayı, gocuğumla onu sarmalayıp, beş saat boyunca eksi 19 derecede donarcasına üşüdüğüm anlar aklıma geldi, benim için iyi bir anı olmuştu!

dedi ki; Atina, yani Stravrakakis, Apo ve avukatını uçaktan indirip, bekleme salonuna götürüp, bizim de Atina'ya dönmemizi istediğini söylüyor. Uçakta silahlı bir nöbetçi bulunuyor ve Aristidu'nun planında bazı şeylerin iyi gitmediğini anlıyorum. Büyük bir ihtimalle indirmeye girişeceğiz ve bunu Beyaz Ruslar farkedecek. Yani, KGB bize kalkış izni vermeyecektir. Bizleri tutuklamaları tehlikesi de vardı ve maceraya girecektik. Daha düne kadar Rusya'dan gitmesi için tehdit edilen Apo'nun, Beyaz Ruslar, yani KGB tekrar havaalanında beklemesini mi kabul edeceklerdi. Yoksa onu Türk mafyasına mı vereceklerdi? Bugün Apo'yu havaalanına bırakmamızdan sonra, bizim de kalkışımıza izin vermeleri mümkün müydü?

İşte o zaman, ilk defa Atina'nın başarısızlığa mahkum girişimlerinin başladığını anladım.

Sonuç olarak, Pazartesi gece yarısından bir saat sonra uçağımız geri dönüyor.

Minsk Deneyiminin Sonuç ve Saptamaları.

Birincisi; Apo'nun Rotterdam'a götürülmesi planının yaratıcıları Beler, Aristidu ve Avrupa PKK Sorumlusu Şahin'di. Apo'nun Hollanda'ya Minsk üzerinden götürülmesi ve aynı zamanda Hollanda'daki Kürtlerin hareket ettirilmesi öngörülmüştü. Plana göre, Rotterdam'da havaalanı dışında binlerce Kürt toplanıp varlıklarıyla Hollanda Hükümetine baskı uygulayacaklar ve böylece, Apo'nun Hollanda'dan olası bir kovulmasını tersine çevireceklerdi.

İkincisi; bunlara bağlı olarak Apo, Rotterdam'a geleceğini düşünerekten, daha uçak Kürt liderle Minsk'ten kalkmadan, Kürtler havaalanına gelmeye başlamışlar. Bu, hareketin gizliliğini ortadan kaldırmıştı. Daha önce de, Başbakan Simitis'i Almanya'dan Atina'ya getiren uçakla, Atina kontrol kulesinin iletişime geçmesinde de gizlilik çiğnenmişti.

Üçüncüsü; daha sonraları basındaki yazılan olgulara göre; Hollanda Güvenlik Güçleri planı fark eder etmez hemen, Av-

rupa Birliği hava sahası içerisinde uçakların uçuş ve hava tra-
fiğini onaylayan Euro Control'a başvuruyor. Riga-Minsk-Ro-
terdam-Firitaun uçuş hattını izleyecek olan nakliye uçağının
uçuşuna onay vermemesini istiyor. Bütün bunlar, Hollanda
hava sahasına girmeye çalışan bir tanınmayan uçak içindi.
Aynı zamanda Hollanda Savaş Uçakları F-16'larda, bu uçağı
engellemek için hazırlanmışlardı. Sonradan öğrendim, o gece
Hollandalı meslekdaşı Pangalos'u arayarak konuyu sormuş.

Dördüncüsü; basında çıkan haberlere göre, Amerikan is-
tihbarat örgütünün adamı, Euro Control'den Apo'nun bütün
uçuşlarını maceranın bitişine kadar izlemişti. Bütün bunlar,
Apo'nun kaçışı için, havayollarının kullanılmasından kaınıl-
ması gerektiğini gösteriyordu. Kara ve denizyolları daha uy-
gundu.

KERKİRA'DA KALIŞ

1 Şubat 1999, Pazartesi

- *Elliniko Havaalanı'na dönüş ve uçağın bilinmeyen bir yöne doğru havalanışı,*

Uçağımız Minsk'ten kalkıp, sabah 03. 30 sularında Yunanistan'a indi. Havaalanında bizi Stavrakakis bekliyordu. Küçük uçakların park ettiği yere yakın, bir büroya giriyoruz. Bitkin olduğumuz açıkça görünüyordu ve bize içmek için sıcak içecek ve yemek de getiriyorlar. Stavrakakis'in tedirgin olduğunu anlıyorum. Ona Minsk'te olanları tüm ayrıntıları ile anlattım. Soru sormadım ve atılacak diğer adımlarla ilgili hiçbir şey de konuşmadık

Saat 5. 30 civarında Stavrakakis bana Apo'yu başka bir yere götürmemiz gerektiğini söyledi. Çünkü, Elliniko Havaalanı çok güvenli değil. Bana birşey söylemediğinden, doğal olarak nereye gideceğimizi sormamıştım.

Apo, Melsa, Aristidu, İbrahim (İsveçte oturan bir Kürt), polis Covaras ve ben uçağa binmiştik. Hollandalı avukat ise, Atina'da kalmıştı. Gün ağarırken uçağımız bir hava alanına indi. Uçağın gittiği yöne dikkat etmediğim için, nerede bulunduğumuzu pek hesap edememiştik. Apo'yla ben, bej rengindeki Land Rover Discovery'e biniyoruz. Şoför, kumral, kırk yaşlarında, orta boylu ve bıyıklıydı. Arabada Girit müziği duyuluyordu. Doğal olarak, Girit'te bir bölgede olduğumuzu dü-

şünüyordum. Az sonra, iki katlı evlerin olduğu bir şehre giriyoruz. Nerede olduğumuzu anlamaya çalışıyordum ve sadece bir tabela görünce, anladım ki Kerkira'dayız. Şehirden çıkıyoruz ve birkaç kilometreden sonra, çit çekilmiş kamu hizmetlerine ait bir alana ulaşıyoruz. Arabalardan iner inmez, dinlenmesi için Apo'yu hemen yataklı bir odaya götürüyorlar. Çünkü, günlerdir hiç uyumamıştı.

Bir büroda oturuyorum ve kimse benden istemeden denizci haritalarını alıp durumu incelemeye başlıyorum. Şimdiye kadar, herhangi bir planın uygulanmasına ya da herhangi bir kararın şekillenmesine katılmadım. Nereye, nasıl, niçin gibi sorular sormaksızın, sadece Apo'ya eşlik ediyorum. Dedik ya, sanki "sakı" gibiyim.

Bu evrede, Apo'nun Stavrakakis'le olan görüşmelerine sürekli tercümanlık yapan Aristidu'ydu. Kendi kendime sormuştum; acaba, bana karşı neden bir ambargo vardı? Aklım, "önceki" CIA ile olan ilişkiye gitti.

- CIA ile "eski hesaplar",

90'lı yılların içindeydi sanıyorum, Yunan-Türk ilişkileri gergindi. Bunun nedeni ise, Ege'deki Türk planlarının gelişme süreciydi. Peki, bunlar nelerdi?

Birincisi, Ege'de Yunanistan lehine olan statükoyu, yani karasularını 12 mile yaymayı değiştirmek için askeri şiddet tehdidini kullanıyorlardı.

İkincisi, Ege'de hak iddia ediyor ve bunları ileri sürerek, Yunanistan'ı şiddet tehdidiyle egemen haklarından geri adım atmaya zorluyordu. Buna bağlı olarak, baskı yapıp zorlayarak, Ege'deki statükonun Türkiye lehine olmasını kabullenmeye çalışıyordu. Bu plana ilk önce hava sahasından başlanacak ve Ankara'nın mantığına göre, Yunan kara sularına göre ayarlanacak ve 6 mil olacak. Her açıdan doğru olan ise, karasularımızın hava sahamıza uyarlanması yoluydu, ki uyumsuzluk olmasın. Ama, hiç kimse bu girişimi inandırıcı kılmaya fırsat bulamadı.

Türklerle bu zor durumdayken, benim hayatım da İzmir'de

pamuk ipliğine bağılı gibiydi. Hele, özellikle Sipahioğlu'nun "17 Kasım" örgütü tarafından öldürülmesi ve Ahmet Sadık'ın trafik kazasında gitmesi, hayatımızla ilgili tehlikeyi ağırlaştıran olaylardı. Türkiye bu olayların arkasında Yunan istihbaratı olduğunu açıklıyordu, sahneye CIA de çıkmıştı.

İzmir'de görev yapıyordum ve Türk istihbaratından boğucu baskılar görüyordum. 24 saat boyunca takip ediliyordum. MİT beni sosyal olarak yalnızlaştırmaya çalışıyor ve hayatı yaşanmaz hale getirerek, sonuçta İzmir'den gitmek zorunda bırakmak istiyordu. Tabii ki, başka yöntemler de denediler. Önce arabamı kırdılar. Çok kötü konuşuyorlardı ve elçilikteki diğer çalışma arkadaşlarıma küfürler ediyorlardı. O zaman sekiz yaşında olan oğlumu takip etmişlerdi. İzmir, İstanbul, Trabzon ve daha birçok yerlerdeki arkadaşlarımı korkutmuşlardı. Kişi olarak bana saygı gösterdiklerini ise kabul etmek zorundayım. Çok sonraları kendi kendime itiraf ettim ki, Türkler yenilgilerini kabul etmişlerdi ve bana karşı beyefendiydiler. Ama, Amerikalılarla ve bazı Yunanlılarla aynı şeyler gerçekleşmedi. Bana namertçe ve dürüst olmayan bir biçimde davrandılar.

Arkadaşlarım arasında, İzmir'de Amerikan Ordusu'nda görev yapan Yunanlılar ya da eşleri görev yapan bayanlar da vardı. Hiç birine kendi görevimi açıklamamıştım.

Bir pazar, her zaman yaptığımız gibi, İzmir'deki Yunan, Amerikan çevresinden arkadaşlar ve elçilikten olanlarla bir sayfiye yerine gitmiştik. Burası eski Yunan şehri Kolofona'ya yakın (Samos'un kuzey karşısında ve İzmir'e 35 Km. uzaklıkta.) bir yerdi. Biz dört arabaydık. Bizimle birlikte her zaman olduğu gibi MİT'in iki arabası da vardı, tabii ki benim dışımda gruptan kimse farketmemişti. Bir ara ateş yakmıştık ve sofrayı hazırlıyorduk ki, silah sesleri duyuldu. Ben "dolu" tabanca sesi olduğunu anladım, kurşunların başımızın üstünden geçtiklerini hissetmiştim. Bunu, Amerikalılarla Yunanlıların korkmaları ve arkadaşlık etmemeleri için yapmışlardı. Böylece sosyal olarak yalnızlaşıp, görev alanımla ilgili giri-

şimde bulunmamamı istedikleri açtı. Hiçbir şeyden kuşku-
lanmayan arkadaşlarım bana silah atışlarını sormuşlardı. Ben
de onlara, birilerinin atış talimi yaptıklarını söylemiştim. Ne
söyleyebilirdim ki başka!

Etlerimizi pişirdik, yedik ve çocuklarımız piknikte silah
atışları altında oynadılar. İzmir'e dönme anı gelmişti. Konvo-
yu bölüp, MİT'in adamlarının ne yapacaklarını görmek istedim.
Hiç kimseye düşüncemi söylemeden, önceden hazırladığım
bir bahaneyle, Yunanlı olan Amerikalı subay, annesi İpi-
rulu ve eşi Lefkada'dan Greyk'e, arabalarıyla önceden gitme-
lerini söyledim. Henüz gitmişlerdi ki, MİT'in bir arabasının
onları izlediğini gördüm. Ve yine de, MİT Amerikan Ordu-
su'nun bir subayını izliyordu. Nedeni de benimle arkadaşlık
etmesiydi. Kendimi sorguladım, Amerikalılar bilgilendirilme-
den bunun olması mümkün müydü?

Greyk'e, takip için hiçbir şey dememişim. Aradan az bir
zaman geçtikten sonra, beni özel olarak görmek istemişti. Bu-
luştuk ve bana serüvenini anlattı. Bir sabah, müdürü onu oda-
sına çağırmış ve orada bulunan başka bir beyle daha onu ta-
nıştırmış. Tanıştırdığı kişi, Ankara'da CIA'nin şefiymiş.
Greyk hiçbir şey anlamadığını ve bu tanışmanın amacının ne
olduğunu öğrenmek istemiş. Greyk'in müdürü, onu bağlayan
önemli bir konu olduğunu ve CIA'nin şefine söz verdiğini
söylemiş. Amerikalı yetkili, Greyk'e benimle olan ilişkisinin
ne olduğunu sormuş. Greyk, aile dostu olduğumuzu ve arka-
daşlık yaptığımızı belirtmiş. Bunun üzerine, CIA'nin yetkilisi
bir dosya açmış ve benimle Greyk'in fotoğraflarımızdan bir-
kaç tanesini göstermiş ve demişki; *"Kalenderidis çok tehlikeli
biridir ve onunla olan ilişkin, Türk-Amerikan ilişkilerinde so-
run yaratır"*.

İzmir'de yaşayan Amerikalılar'ın güvenlik görevlileri,
Amerikan üslerinde görev yapanların sol ya da islamcı örgüt-
lerin kriminal aktivitelerine maruz kalır korkusuyla, Ameri-
kalıların sık gittikleri yerleri izlemişler. Rutin bir işlem içeri-
sinde, Amerikan güvenliği birilerinin Greyk'i takip ettiğini

saptamışlar. Amerikalılar onu takip edenleri durdurup kimliklerini istemişler. Takip edenler bunu reddedince, konu Ankara'ya kadar ulaşmış. Orda Türkler, benim onlar için çok rahatsız edici olduğumu söyledikten sonra, Greyk'in benimle olan fotoğraflarını göstermişler ve bu takip olayının bundan kaynaklandığını belirtmişler. Yani Greyk'i etkilediğim ve bana Türk askeri üsleri hakkında bilgi verdiğini iddia etmişler. Greyk'in, Amerikalılar'ın misafir edildikleri Türk karargahları'na, üslerine ve hiç de az olmayan Amerikan ordusunun iletişim sistemleri ve antenlerinin olduğu yerlere rahat girebildiğini vurguluyorlardı.

Amerikalılar, Türkler'in bir Amerikalıyı takip etmelerini protesto etmişler ve iki ülkenin imzaladıkları protokolü hatırlatmışlardı. Bunun dayandığı temele göre, eğer Türk tarafı Türkiye'de Amerikan üslerinde yasal olmayan bir durum ya da istihbarat toplandığını saptarsa, hemen karışık bir izleme grubu oluşturularak, konuyu ve daha ötesini öğrenmek için izlemeye alabilirdi. Greyk'le de böyle olmuştu. Onu bir dönem takip etmişlerdi ve İzmir'de CIA yetkilisinin ziyareti böyle gerçekleşmişti.

Tabii ki, Greyk'i örgütlemek için böyle bir girişimde bulunmamıştım. Çünkü, bir yandan buna gerek yoktu, diğer yandan bu işler böyle olmazdı. Bunlar için başka yöntemler ve tarzlar vardır, bunları ne farkedерler, ne de görüntüleyebilirler. Neyse, konumuzdan fazla uzaklaşmayalım.

Greyk, korkulacak birşey olmadığını biliyordu, çünkü olmamıştı. Komutana Kalenderidis'in, NATO üyesi bir ülkenin diplomatı olduğu ve kendisinin müttefik bir ülkenin diplomatıyla arkadaşlık etmesinde bir sakınca görmediğini söylemişti. Ayrıca ona, varolan talimatlar temelinde, Amerikan üslerinin çalışanlarının kendilerine yanaşan kişiler düşman ülkelerden ya da anti-Amerikancı örgütlerden oldukları zaman, kendi kurumlarına bildirme zorunlulukları olduğunu da açıklamıştı.

Daha sonra, Greyk onu mat etmişti. Amaliya Adana İncirlik Üssü'nde görev yaptığı sırada, Üs'deki Ortodokslar Der-

neği'nin başkanıydı. Eşinin bu özelliği, Greyk'e Amerikan vatandaşının din ile ilgili haklarını ve dinselikle derinlemesine uğraşma olanağı vermişti. Kendi Komutanına ve CIA'nın şefine şunları söylemişti;

“Kalenderidis'le olan ilişkiimi reddetmiyorum. Savaş'ı ayda birkaç kez görüyorum. Bundan sonra, daha sık göreceğim, çünkü arkadaşım. Ben Amerikan vatandaşım ve haklarım var. Savaş'la ve İzmir'in diğer Ortodokslarıyla kilisede, evlerinde ve diğer toplantılarda konuşuyoruz. Çünkü, bu Ortodoks inancının gereğidir. Bu anda hiçbir talimatı ve yasayı çiğnemediğime göre, sizin bu müdahaleniz dini inançlarıma ve Amerikan vatandaşının en üst anayasal haklarına yöneliktir. Eğer bu konudaki davranışlarınıza devam ederseniz, Amerikan adaletine başvuracağım”.

Greyk, bunları söyleyerek her şeyi havaya uçurmuştu. Komutanın benzi atmış ve ayağa kalkıp Greyk'ten özür dilemiş, bu konuşmanın hiç olmadığını kabul etmesini söylemişti. Ve ona, arkadaşlığını devam ettirmesini de belirterek, oradan ayrılmıştı. O zamandan sonra komutanı, bu konuyu bir daha gündeme getirmemişti. Greyk'in bana söylediğine göre, Amerika'da inanç hakları, vatandaşın en doğal hakkıdır ve adalete başvurulduğundan, bu hikayenin onu ilgilendiren kısmı tümüyle koparmış oldu.

Çünkü, başka bir durum daha vardı.

Birgün, başka bir Amerikan subayı olan Robert'le İzmir'de sahil kenarında karşılaşmıştık. O da, Argiro adlı Yunanlı bir bayanla evliydi. Kısa bir süre önce hanımından ayrılmıştı. Ama, onu çok seviyordu. Ve dengesiifi bulmak için, kendisini biraya vermişti. Beni masasına çağırdı. Önce bana, kendisini bırakıp Yunanistan'a gitmiş olan hanımını şikayet etti. Ayrılış maceralarını anlattıktan sonra, onu hâlâ sevdiğini söylemişti. Onun da CIA'den çıktıkları vardı, daha sonra konuşmasına şunları eklemişti;

“Bir ara beni daireye çağırıp, birlikte olduğumuz fotoğrafları gösterdiler. Ayrıca, bana bulduğumuz sosyal toplantıların

tarihleri ve notlarından oluşan bir katalog da göstermişlerdi. Onları fırçaladım. Gördüğün gibi, seninle konuşuyorum”.

Ona, kim, ne zaman onu çağırmış vb. gibi detayları sormadım. Hem beni ilgilendirmiyordu, hem de onunla samimi bir ilişkim yoktu. Sadece sosyal toplantılarda ve kilisede birlikte oluyorduk. Her neyse, görüldüğü kadarıyla, Amerikalılar Türkler’in baskısını yutmuşlardı ve beni sosyal olarak yalnızlaştırmaya çabalıyorlardı. İşin özünde Türkler’in oyununu oynuyorlardı. Ne söyleyebilirsin ki? Benin vatanım için İzmir’de ne yaptığım, onları neden ilgilendirirdi?

Atina’ya dönüp, Kürtler’le ilişkiyi aldığım zaman, bir başka olay daha olmuştu. Anlatılmaya değer sanıyorum.

Beni Stavrakakis çağırıp ve detaylara girmeden, ELAS’da güvenlikte çalışan subay Bobos’la ortak çalışmamı söylemişti. Başkan’a, onun rütbe olarak benden daha aşağı olduğunu ve bürosuna gidemeyeceğimi söyledim. Başkan bir girişimle ilgili (kendi büromda yalnız değildim) benim gitmem gerektiğini söylemişti. Bobos, alt rütbede olmasına karşın, istemeden bürosuna gittim. Onu tanıımıyordum. Bana birbirinden kopuk şeyler sıraladı ve sonunda bir radyo kanalının, terörist bir örgütün hayatımı tehdit ettiği ile ilgili enformasyon verdiğini, sürekli korunmam gerektiğini belirtiyordu. Böylece, bana “güvenliğim” için bir polis verdi. Bana çelik yelek de giydirdiler. Yanıma bayan bir polis memuru vermişlerdi, her yere birlikte gidiyorduk.

O zaman anladım ki, bana söylenenlerden daha farklı bir şeyler olmakta. Hangi terörist örgüttü ve neden ben hedeftim?

Ben bir subaydım, değerlerim ve hayallerim vardı. İstihbarata gittiğim zaman, ordudaki gidişatımı ve görüntümü bozabilecek konulara karışmamaya kararlıyım. Yabancı istihbaratlarla ilişkiden köşe bucak kaçıyordum ve küçük politikalara karışmak istemiyordum. Bu düşünceler temelinde itihbaratta göreve başladığımda, kendi kendime söz vermiştim; Yunanistan’ın iç sorunlarıyla ilgilenmeyecektim ve bunu uyguladım. Hiçbir zaman iç sorunlarla ilgilenmedim. Dış sorunları,

sadece ulusal konuları ele aldım. Yunanistan'da herhangi bir terör örgütünün neden hedefi olayım ki?

Aklım, birdenbire Amerikalılara ve o aptallığa gitti. Ama, daireden saklayacağım ve korktuğum birşeyim yoktu. Hizmet ettiğim sürece bütün pratiklerim *açıkta, yurtsever ve ulusal çıkarlarımıza oldukça yararlı olduğuna inanmak istiyorum.*

Çok sonra, Amerikalıların ve aptallığın rolünü çok iyi anladım.

- *Kerkira'da pazarlıklar ve "Poseydon Planı",*

Kerkira'ya dönelim. Yukarıda anlattığım gibi, planlamadan, oluşturmadan ve kararları almadan dışlanmıştım. Bütün bunlara karşın, bazı şeyler önermeyi de görevim görüyordum. Atina'nın bir çıkmazda olduğunu anlıyordum. Elimde somut bilgiler olmamasına karşın, hava yoluyla olabilecek bir girişimin gizli kalamayacağını kavrayabiliyordum. Çünkü, uçakların, uçuş planlarının verilmesi zorunluydu. Eğer birileri, örneğin Amerika, bütün uçakların hareketini ana merkezden izliyorsa ve Apo'nun o anda bir yere kaçmak zorunluluğunu da biliyorsa; onay için verilen uçuş planlarını izleyebilir, havada oldukları anda küçük uçakların her zaman resimlerini alabilir ve yönlerini bilebilir. Diğer yandan, Apo'nun İtalyan kurumlarına iltica için dilekçe verdiğini ve hâlâ durumunun askıda olduğunu düşünüyorum.

Bu muhakeme, beni İtalya'ya götürüyor. Çözüm budur. Bu düşüncelerle, gemicilik haritalarını alarak, İtalyan kıyılarını incelemeye başlamıştım. Zamanı ve diğer koşulları da hesaplayarak, bir plan oluşturunca. Ayaküstü yapılmış bu planın üzerine "Poseydon Planı" yazmıştım.

İsveç'te süresiz oturumu olan bir kürdün yanımızda olduğunu düşünüyorum. İsveç'te Türkiye'den gitmiş çok sayıda Süryani'nin yaşadığını ve bunların Kürt hareketine yakın olduklarını da biliyordum. İstihbarat örgütleri tarafından bilindiğini tahmin ettiğim kürdü hareket ettirmesek bile, Süryaniler'i hareket ettirebilirdik. İki Süryani, birbirlerinden bağımsız Stockholm'den Roma'ya uçsunlar ve biri diğerinin ne ya-

pacağını bilmemeli. Her biri, birer aylığına ve onlara söyleyeceğimiz yere, Kerkira'nın karşısındaki kıyıya gelsinler.

Biz Apo'yu, küçük bir sürat motoruyla İtalya kıyılarına çıkaracaktık ve daha sonra arabayla eve gidecekti. Diğer araba ve ev, herhangi bir biçimde yedek tutulacaktı. Apo orada telefonsuz, yoldaşlarıyla ilişki kurmadan bir dönem kalacaktı. O arada onlar, İtalyan güvenliğine teslim olasılığını ya da diğer güvenilir bir yere götürülmesini araştıracaklardı.

Herhangi bir nedenle, onun İtalya'da olduğunun tespit edilmesi halinde, İtalyan güvenliğine teslim olup, daha önce vermiş olduğu iltica dilekçesinin incelenmesi işlemlerinin devamını isteyecekti.

İnisiyatifi ele alarak, planı Stavrakakis'e önerdim. O da, bana, İsveç'ten uçabilecek iki kişiyi araştırmamı söylemişti. Ayrıca bana, Kerkira'da görev yapmış ve birçok şeyi ve kişiyi iyi bilen Covaras'a, bir hızlı motor aramasını da söylemiş.

Covaras harekete geçiyor ve Apo'yu iki buçuk saatte İtalyan kıyılarına götürecek bir motor buluyor. O arada İbrahim'e, İsveç'ten Roma'ya gidecek iki Süryani'yi araştırmasını ve onlara hangi amaçla geldiklerini detayları ile anlatmasını da söylemişim. Roma'ya geldiklerinde, araba-ev kiralamalarını ve sonra da saptadığımız noktalara hareket etmelerini istiyorduk, bir ara bunlardan biri Apo'yu karşısında görecekti. İbrahim benim cep telefonumdan İsveç'e telefon etmiş ve bana iki güvenilir kişinin emirleri beklediklerini söylemişti. Ondan, Roma'ya gidecek ilk uçakta yer ayırtmalarını istemişim. Her şeyin hazır olduğunu söyleyebilirdik. Aynı gece ya da diğer günün sabahı erken saatlerde, şafak sökmeden önce hareket gerçekleşebilirdi. Apo'ya planı açıklamışım, dinlemiş ve kabul etmişti. Bütün ilişki ve gelişmeleri Atina'ya iletmiş ve talimatlarını bekliyordum.

- *Benim pazarlıklara karışmam,*

Kerkira'dayken, 1 Şubat 1999, Amerika Dışişleri Bakanı Ceyms Roubin bir demeç vermişti;

"ABD, Öcalan'ın Türkiye'de adalet ve uluslararası hukuk

temelinde yargılanmasını istiyor. Apo'yu havada dolaştıran uçağın pilotu olmak istemezdim. Bu uçak Hollanda'ya inmek için izin istedi, ama verilmedi. Atina'ya inmiş olabilir, ama şimdi orada değil. Yunan Hükümeti, diğer hükümetler gibi, kendi topraklarında kalmasına müsaade etmiyor”.

Aynı gün, geçici dışişleri müsteşarı Korkmaz Haktanır, Yunanistan'ın Ankara Büyükelçisi Dimitris Nezeritis'i iki kez makamına çağırıyor. Tartışmaların muhtevası basına açıklanmadı.

Öğleden sonraki saatlerde, “Poseydon Planı”nı oluşturup önerdikten sonra, Aristidu'yu Stavrakakis'le telefonda konuşurken görmüştüm. Bana, Apo'yla ilgili bir çözüm bulunduğunu söyleyerek, açıklıyor ve benden kelime kelime Öcalan'a şunları açıklamamı istiyordu;

“Bir Afrika ülkesine gideceksin ve bunu sadece sen bileceksin. Birkaç gün Yunan Elçisi'nin evinde kalacaksın ve seni büyük ve güvenli bir çiftlik evine götüreceğiz. Orada bir dönem bizim güvenliğimiz altında, Güney Afrika'ya götürülmen için işlemlerin bitirilmesine kadar kalacaksın. Yunanistan, seni Afrika ülkesine kadar güvenli götüreceğini, siyasi iltica verilmesi için çalışacağını ve bunu sağladıktan hemen sonra kendi araçlarıyla Johannesburg'a götüreceği teminatını veriyor”.

Apo, öneriyi dikkatle dinledi. Sonra bana, bu ara durak Afrika ülkesinin hangisi olduğunu sordu. Aristidu bana, Stavrakakis'in bu ülkenin herkesten saklı kalması gerektiğini istediğini söylemişti. Böylece, Aristidu bana ülkenin adını açıklamadan Apo'nun kulağına söylemişti ve Apo'dan bir tepki olmamıştı.”Düşüneceğim” demişti sadece.

Zaman geçiyordu, Apo karar vermemişti. O zaman, bu günler içinde ilk kez Stavrakakis bana telefon etmişti ve benden pazarlıklara karışmamı istemişti. Kelimesi kelimesine bana şunları söylemişti;

“Savas, lütfen ona söyle, önerdiğimiz yere gitsin. Onu Yunan Büyükelçisi bekleyecek. Elçilik konutuna gidecek ve bir-iki gün sonra da, zengin bir Yunanlı'nın çiftlik evine geçecek

ve orada bizim korumamız altında kalacak. Oradan onu alıp Güney Afrika'ya götüreceğiz. Ona söyle, Yunan Devleti hayatıyla ilgili güvence veriyor. Yunan Bayrağı altında olacak. Ona söyle gitsin. Lütfen. Sana inanıyor, onu ikna edebilirsin".

Önceden belirttiğim gibi, sonuçtan bağımsız olarak, tarihi bir olayın içinde olduğumdan, hareketlerime ve kelimelerime de her defasında daha fazla dikkat ediyordum. Çünkü, yanlış bir kelime yanlış bir anlaşılmayı doğuracak ve sonra başarısızlığı ödemek zorunda olacaktım. Burada, sonradan herşeyi bana yıktılar, ki orada suçlu olmadığım gibi, pratiğim ve öz-verimle daha kötü sonuçları da engelledim.

Apo, bana dönüyor, gözlerime bakıyor ve soruyordu;
"Sen ne diyorsun?"

Ona şöyle cevap vermiştim;

"Bana söylediğin kadarıyla, şimdiye kadar Yunanistan sana hiçbir güvence vermemiş ve senden nereye istersen oraya gitmeni istemişti. Bütün bunlar sert söz düellosu ve karşı karşıya gelme havasında olmuştu. Şimdi görüyorum ki, sana güvence veriyor. Yunan Devleti'nin güvencesine sahip olacaksın. Ne söyleyebilirim ki? Politika değiştirmiş olabilirler ya da bir çözüm buldular. Ben sana Sravrakakis'in dediklerini olduğu gibi aktardım. Kararı sen alacaksın".

Apo tekrar gözlerime bakıp, "tamam, gidelim" dedi.

Buydu, "ok yaydan çıkmıştı artık".

Kürt lider kararını verdiğiinde, Stavrakakis'i bilgilendirdim. Sonra Apo'yla kucaklaşıp, yürüyüş yapmak için bahçeye çıktık. Dolaştık ve konuştuk. Neler konuşmuş olabiliriz? Halkının özgürlüğü, Anadolu'ya ve bütün bölgeye adaletin gelmesini.

Daha sonra öğrendim ki, Apo'yla kucaklaşmak sevinç gösterisiydi. Çünkü, maceranın bittiğini sanmıştık. Bu olay daireden bazılarını ve... başka yerlerden suçlama nedeni olmuştu. Ben en azından, bütün hayatı boyunca halkı için mücadele eden -ve etmeye de devam ediyor- bir insanı kucaklamıştım.

Diğerleri, konuşma arkadaşlarına, yabancılara ve Yunanlılar'a sevinç duygularını nasıl ifade etmişlerdi bilmiyorum?

- *Ziguridis ve Haralambidis'ten gelen telefonlar,*

Stavarakakis bana Afrika ülkesini söylemeyince, bütün hareketin kesinlikle gizli gerçekleştirilmek zorunda olduğunu anlamıştım. Hepimiz çok dikkatli olmalıydık, ki hiçbir şey sızmasın.

Bir ara beni bir tanıdığım aradı ve bana kemeñçeci arkadaşım Mihalis Kalioncidis'in trafik kazasında yaralandığını ve şimdi hastahanedede olduğunu söyledi. Gerçi, bizim Mihail her yıl küçük ya da büyük -genelde büyük- trafik kazası geçirirdi ve birkaç yarayla atlatır, kurtulurdu. Onu aramak zorundaydım. Ve öyle de yaptım, aradım. Birkaç kırıkla hastahanedeydi. Bana ciddi birşeyi olmadığını söyleyince, ona elinin ya da parmağının yaralanıp yaralanmadığını sordum. Bunlar beni ilgilendiriyordu. (Çünkü, bunlarla Pontus Kemeñçesi'ni çalışıyordu) Bana ellerinin ve parmaklarının iyi olduğunu söylemişti.*

Sonra bana, iki politikacı telefon etmişti. Bunlardan biri, meclis başkan yardımcısı Panayotis Ziguridis ve diğeri de, eski PASOK Politbüro Üyesi Mihalis Haralambidis. Bulunan çözümün garantisinin olması ve olanaklarına güvenerek, onlara gururla konuşmuştum. Nerede olduğumu ve konuyla ilişkili birşey açıklamamıştım. Onlara demiştim ki; *"Siz politikacılar, işinizi yapınız ve kurumların ilgililerini de bırakın kendi işlerini yapsınlar"*.

Haralambidis benden Stavarakakis'in telefonunu istemişti. Ona arkadaşı Alekos Papadopoulos'tan ya da başka bir politikacıdan istemesini söylemiştim. Ben ona veremedim, daha doğrusu vermedim. Ziguridis ve Haralambidis'e hiçbir şey söylemediğim halde, Haralambidis telefonu kaparken, bana şöyle demişti;

"Sava, itibarını kurtarmaya bak".

*. Dört yıl sonra, en nihayet ellerini ve parmaklarını kırdı, ama Allah'a çok şükür Mihalicliğimiz iyiydi. Kemeñçesini çalmaya ve şakırdamaya devam ediyor. Sürekli iyi olsun ve az kaza yapsın.

Bana neden böyle söylediğini bilemiyorum, ne biliyor ve ne bekliyordu? Ve kendi mantığı temelinde ne yapmalıydım? Ayrıca, kendisi itibarını kurtarmış mıydı acaba? Bilemiyorum. Mehkemede verdiği ifadede, Apo'nun Yunanistan'a illegal gelişini kınamıştı. Oysa, bizzat kendisi Apo'nun Elliniko Havaalanı'nda olduğunu biliyordu. Gazetecilere sızmasını da, özellikle somut biçimde Yorgos Vlahos'la o sağlamıştı. Sonra birisi, -ki ben tanımiyorum- gazetecileri Kerkira'ya yönlendirdi. Bu nedenle, Covaras ışıkların karartılması emrini vermişti ve az kalsın ölümcül biçimde, falconun kanadına çarpmıştık.

Tanık olarak aynı mahkemede ifade verdiğimde, mahkeme başkan yardımcısı, Kerkira'da hareketin bilgisinin sızdığını ima ederek, kuşkuları benim üzerime çekmişti. Konuyla ilişkili değişik bir şeyler yazılıp, söylenmişti. Bu konunun kapanması için söylemek zorundayım, dünyada hiç kimse, eşim bile, Apo hareketi devam ettiği sürece nereye gittiğimi ve nerede bulunduğumu bilmedi. Hiç kimse. Eşim yıllardır bana soru sormamayı öğrenmişti. Dosyamla evden çıktım, onbeş gün gelmedim ve nerede olduğumu bilmiyordu. Telefon edip de sormadı ve öğrenmedi bile. Bu açıkladıklarım, sözünü ettiğimiz konuda doğru olmayan ve açıkça yalan şeyleri yayanlar içindir.

- *Falcon'un kanadına çarpmamız,*

Tekrar başa dönersek, bu arada hazırlıklar devam ediyordu. Stavrakakis benden uçağa bineceklerin isim listesini hazırlamamı ve Atina'ya faksla göndermemi istemişti. Bana kendi ismi de eklememi söylemişti. Ardından şunları eklemişti;

"Birlikte gideceksin, ama uçaktan inmeyeceksin. Yere adım atmayacaksın ve ne de hangi havaalanına indiklerini soracaksın. Yakıt ikmali yapıldıktan sonra, Atina'ya döneceksin.

Döndükten sonra bile, hangi ülkeye gittiğinizi öğrenmek istemiyorum".

Listeyi hazırlayıp, Stavrakakis'in verdiği faks numarasına gönderdim. Sonra, "Poseydon Planı"nı kapattım, kağıtları

katlayıp çantaya koydum ve İbrahim'e İsveç'teki Süryaniler'e yolculuğun olmayacağını söylemesini ilettim.

Herşeye karşın, "Poseydon Planı" dünyada biliniyordu. Aynı gün Ecevit, Apo'nun tekrar İtalya'yı çıkış olarak gördüğünü söylüyor, aynı zamanda İtalya Liman Güvenliği de kontrolleri sıklaştırma işareti alıyorlar ki, Apo'nun olası deniz yoluyla girişini engellesinler, diyordu. Bunu da tarihi bir tespit bakımından anlatmış olayım.

İki şey gerçekleşmiş olabilirdi. Ya Amerikalı'lar cep telefonlarını dinliyorlardı ya da birisi onlara bilgi veriyordu.

Havaalanına gitmek için herşey hazırды. Covaras bana, biz-zat kendisinin gidip, havaalanında idari işlemleri ayarlayacağını söylemişti. Yani, kontrol vb. gibi işlemler olmasın, bizim gideceğimizi ise, daha sonra söylesin istiyordu. Bu nedenle, O 18. 30'da gitti, biz geride kalanlar, 19. 30'da gitme konusunda anlaşmıştık.

Bir ara telefon ederek, hareket etmememizi bildirmişti. Çünkü, karanlığın çökmesini bekleyecektik. Havaalanına gazeteciler ve bazı TV kanalları gelmişlerdi.

Gerçekten karanlığın çökmesini bekledik ve sonra Covaras'tan işaret alınca harekete geçmiştik. Bu kez başka bir gencin, büyük olasılıkla bir polisti, kullandığı Land Rover Discovery'e binmiştik. Havaalanının giriş kapılarından birine henüz varmıştık ki, arabanın sahibi şoförden inmesini istedi ve kendisi direksiyona geçti. Havaalanına girmiştik. Kameralar çekim yapmasınlar diye bütün ışıklar kapalıydı. Sadece uçağın ana hatları görünüyordu ve kapısı açıktı. Arabamız hızla hareket etti. Ben şoförün yanında, Apo arkada ve Melsa ile İbrahim'de orta yerde oturuyorlardı. Bir ara, uçağa yaklaştıkça, hızla uçağın üzerine gittiğimizi anlamıştım ve Şoföre "kanada dikkat!" diye bağırmıştım. Şoför fren yaptı, ama geç kalmıştı. Uçağın kanadı ön camdan içeri girmiş ve yüzüme beş santim kadar kalmıştı. Ellerimi öne çıkarıp korunmaya çalışmıştım. Ön camın parçalanmasından avuçlarım cam dolmuştu, kan akıyordu. Çok şükür, yaralarımız o kadar ciddi de-

ğildi. Azrailin dişlerinden gerçek anlamda kurtarmıştım. Şoförün fren yapması için bağırmasaydım, kanat kafamı koparacaktı. Ölüm beş santim yakındaydı. Üstümdeki anorak kan olmuştu. Trajik bir andan hatıra olsun diye, onu yıkamadan bugüne kadar sakladım.

2 Şubat 1999, Salı

- *Arakso'ya doğru yolculuk,*

Uçağın kanadı zarar görmüştü. uçamıyordu. Daha sonra uçağın Malezya hükümetine ait olduğunu öğrendim. Kanadında Malezya bayrağı ve 90 M-BAB işareti vardı. Aristidu'nun bana söylediğine göre, başka bir araba ile bizden önce uçağa gitmiş ve o anda Falcon'un içindeymiş. Görevliler Malezyalıymışlar. Ayrıca, 1998 yazında Demirel'in, Malezya'ya resmi bir ziyaret yaptığını biliyordum. Eğer iyi hatırlıyorsam, 300 tane nurol görevlilerini taşıyan zırhlı araçla ilgili (Ankara yakınlarında imal ediliyordu), Malezya Hükümeti'yle ticaret anlaşması yapmıştı. O zaman, Apo'nun gideceği ülkeyi benim bilmemem ve Türkiye'nin müttefiki olan Müslümanlar, Malezyalılar'ın bilmeleri arasındaki paradoksu düşünmüştüm! Acaba, bu çelişkileri kim bize açılacaktı?

Nairobi'den Atina'ya döndüğüm zaman, değişik kişiler bana Türkler ve Amerikalılar'ın bu harekatta iki hedefleri vardı, biri Apo ve diğeri de benim olduğunu söylediler. Ve başkalarına göre de, Pangalos'un kendisiydi.

- *Bilinmeyen bir Afrika ülkesine doğru uçağın havalanışı,*
Hava alanından ayrıldık ve Falcon'un kanadına çarparak kaza yapan şoförün evine gittik. Salonda oturduk ve avuçlarımdaki camları temizlemek için, cımbız, pamuk, ilaç istedim. Apo yaralanmama üzülmüştü ve ilgileniyordu. Bir saat kadar oturduktan sonra limana gittik. Orada liman güvenliği devriye teknesine bindik ve karşıya İğumeniça Limanı'na geçtik. Daha sonra 3 araçla güneye, Antirrio'ya doğru hareket ettik.

Yolda bana Stavrakakis telefon açtı. Pangolos'un sesini duyuyordum, ona talimat veriyordu;

"Kalenderidis gittikleri ülkede inecek. Uçağa binecek ve oradan Güney Afrika'ya uçacak. Yunanistan elçisine benim tarafımdan gönderilen kişi olarak kendini sunacak ve ondan Nelson Mandela'nın avukatı Bizo ile ilişkilendirmesini isteyecek. Abdullah Öcalan'a politik iltica verilmesi için hükümetimizin bu talebini avukata nakledecek. Daha sonraki talimatları bekleyecek".

Stavrakakis'in naklettiklerini dikkatlice dinledim ve anladım ki sonunda çözüm bulunması için birşeyler yapılıyordu. Kimseye hiçbir şey söylemedim. Birkaç saat sonra Arakso'ya vardık. Askeri havaalanına girdik ve orada özel bir uçak inmiş, bizi bekliyordu. Üssün komutanı da oradaydı. Beni ve Apo'yu selamladı. 04:30 sularında uçağa bindik. Az sonra üssün ve Arakso'nun ışıklarını görüyordum. Biraz ilerde karanlık İyonio ve Girit denizinin üstündeydik. Afrika kıtasına doğru yöneliyorduk. Yaşamım değişiyordu.

Uçaktaki personel Alman aksanlı İsviçreliilerdi. Gerçeği söylemek gerekirse, Güney Afrika'ya gitmemle ilgili talimattan sonra, Yunanistan'ın Amerika'yla, Güney Afrika konusunda çözüm için anlaştıklarını düşündüm ve bu konu beni rahatsız etmedi.

Kalkışımızdan bu yana yarım saat geçmişti, Apo'nun yanında oturuyordum. Ona, Güney Afrika'ya gitmemle ilgili talimat aldığımı söyledim. Beni dikkatlice dinledi. Sonra ona, ben de onlarla birlikte ineceğime göre gidilen yer hakkında soru sordum. Hangi havaalanına ineceğimizi dahi bilmiyordum. Durum trajikomikti. Bana, Kenya'nın başkenti Nairobi olduğunu söylemişti. Afrika konularında uzman olmamama karşın, hemen aklıma birkaç ay önce El Kaide tarafından yapılan bombalı saldırılar gelmişti (7.8.1998). Dar El Salaam ve Nairobi'deki Amerikan Elçilikleri'ne yapılmış saldırılar, onlarca Ameikalı'nın hayatına mal olmuştu. Neden Nairobi?

O zaman düşüncelere dalarak ve Yunan Hükümeti'nin

Apo'yu Türkler'e teslim etme konusunda anlaşması ve kabul etmesinin mümkün olabileceğini anlamakta güçlük çekiyordum. Şu sonuca vardım ya da içimdeki güçlü inanca göre, Apo'nun Güney Afrika'ya götürülmesiyle ilgili bir anlaşma olduğunu ve bunun da bir biçimde Türkiye'nin işine geldiğini düşündüm. Apo, İtalyada ve Rusyadayken, Yunanistan'a gelmesine birkaç gün kala İtalyan gazetelerinde, *Hürriyet*'te ve ayrıca diğer gazetelerde, devlet iktidarı ile iyi bağlantıları olan (özellikle, Demirel ve askerlerin çevresinde) Selahattin Önkibar'ın Türkiye gazetesinde bir makalesini okumuştum. Bu makaleye göre Türkiye, Apo'nun Kuzey Kore'ye götürülmesine razı olmuştu. Böylece, 1.000 Km. Türkiye ve Kürdistan'dan uzak Afrika'nın bir çözüm olacağını düşünmüştüm. Diğer taraftan Washington ve Londra'nın Pretoriya'larda (askeri konsey ya da komutanlıklarda) olan etkileriyle, kendi çıkarları gereği Kürt kartını oynama olanağını kazanmış olacaklardı.

Düşüncelerimin çekirdeği buydu. Devletin bir subayı olarak benim, Nairobi Yunan Elçiliği'nin bu olaya karışmamız ya da Pretoriya'ların (askeri konseyin) karışması ancak soğukkanlı bir mantık temelinde haklı gösterilebilirdi. Kim olursan ol, nasıl bir beyin taşıyorsan, ne tür yurtsever duygulardaysan ve seni ayırtediyorlarsa, sonuçta nasıl bir onur taşıyorsan taşı, Apo'yu teslim etmek istiyorsan bu işe ülkenin devlet kurumlarını karıştırmayacaksın.

Böylece, çözüm bulunduğuna inanarak gevşedik ve hepimiz birlikte lüks İsviçre uçağında derin bir uykuya dalmıştık.

Kerkira'daki Süreçle İlgili Sonuç ve Saptamalar

Birincisi, Kerkira'da yapılan "Poseydon Planı", Amerikalılar'ın bizim telefon konuşmalarımızı duyma olasılığında bile gerçekleştirilebilirdi.

İkincisi, planı yaptığım ve Covaras'a açıkladığım ve Stavrakakis'e telefonla bildirdiğim andan itibaren, birkaç saat son-

ra İtalya güvenliği liman güvenliğine, Öcalan'ın deniz yoluyla İtalya'ya gelme tehdidini önlemek için acil işaret verdiler. O arada Ecevit'te, Ankara'da, Apo'nun tekrar İtalya'ya gitmek üzere olduğuna dair demecini vermişti. Demek ki, büyük bir olasılıkla NASA konuşmalarımızı dinliyordu.

Üçüncüsü, Amerikan Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi'nin demeci ve aynı anda Ankara'nın hareketliliği, Atina'nın Amerikan planı olan bir çözümü kabul ettiğini gösteriyordu.

Dördüncüsü, 1 Şubat akşam üzeri, pazarlıklara karışmam emri, *Kürt lidere Yunan bayrağı altında garantisiyle, devlet güvencesini iletmem* maksatlıydı. Amaç, Apo'nun Nairobi ile ilgili mantıklı kuşku ve korkularını dağıtmak, ikna edip oraya gitmesini sağlamaktı.

Beşincisi, az kalsın hayatıma mal olacak falcona çarpma bir tesadüftü. Işıkları, birilerinin gönderdiği gazetecilerden saklanalım ya da kaçalım diye söndürmüştük. Mahkemede Apo'nun, Yunanistan'a yasal olmayan giriş olayını kınayan Mihalis Haralambidis, gazeteci Yorgos Vlahoz'u bilgilendirerek, Elliniko Havaalanı'na gitmesini söylemişti. Kerkira'yı ise, kim onlara bildirdi bilmiyorum. Ama, bazı gazeteciler bunu bize söyleyebilirler.

KENYA'DAKİ DÖNEM

2 Şubat 1999, Salı

- *Nairobi'ye iniş,*

Nairobi JOMO KENYATTA Havaalanı'na indik. Elçilikten bir memur uçağa gelip, bizleri selamladı, pasaportlarımızı alıp kontrole götürdü. Daha sonra, hepimiz hiçbir sorun olmadan, kapılardan rahatsız edilmeden geçtik ve havaalanından dışarıya çıktık. Bu gelişmeler çözüm bulunduğu için bütün kapıların otomatik açıldığı inancını güçlendiriyordu.

Gerçekten, “*bütün kapıları açınız*” diye bir çözüm bulunmuştu. Ama, beklediğim çözüm bu değildi. Öğlen olmuştu ve ben “*akşamdan kalmaydım*”.

Nihayet, ertesi gün saptadığım kadarıyla, başka nedenlerden ötürü Kenyalılar da olaydan habersizlerdi. Ne olmuştu? Kenya Dışişleri Bakanlığı, Yunan Elçiliği'nden gelecek olan uçağın yolcularının adları ile ilgili bir nota almıştı. Kerkira'dan Atina'ya aynı isimler ve uçağın tipi ile ilgili gönderdiğim listeyi, Kenya elçiliğimiz bir nota biçimi içinde, Kenya Dışişleri Bakanlığı'na göndermiş. Fakat, Nairobi'ye inen uçak başka bir tipti. Çünkü, bildirilen uçak, meydana gelen kazadan ötürü Kerkira'da kalmıştı. Böylece, Nairobi'de bekleyenlerin bizden haberleri olmadığına ve Yunan Elçiliği'nin havaalanında güvenlikte “adamı” olduğundan, kontrole takıl-

madan geçtiğimize inanıyorum. Bizi bekleyenler kimlerdi? Bunu aşağıda göreceğiz.

- *Kostulas gafil avlanıyor,*

Havaalanından çıktık ve elçiliğin Yunan bayraklı arabasını gördüm. Yunan hükümetinin Apo'ya söz verdiği gibi, Yunan bayrağı olacaktı ve oradaydı. Demek ki, herşey yolunda.

Arabanın dışında elçi duruyordu. Orta yaşlı ve orta boy-luydu. Onu hemen tanıdım ve kendimi takdim ettim; "*Savas Kalenderidis, Yunan Ordusu'nda binbaşı ve Ulusal İstihbarat Dairesi'nde görevli*".

Şaşırmıştı. Birinci sürprizden dolayı henüz kendine ge-lemeden, onu ikinci bir yıldırım "çarpmıştı"; "*Bu Abdullah Öcalan bey, Kürtlerin lideri*".

Üst üste gelen sürprizle, elçinin diplomatik kibarlığına bir de çaresiz gülümseme eklenmişti!

Neden?

Aradaki Afrika ülkesinde, "zor" rolü oynayacak olan elçi-liği bulma işini üstlenen diplomat, daha sonra öğrendiğim ka-darıyla, Pangalos'un diplomasi bürosundan Papayuanu'ydu. 30 Ocak'tan beri, Sahra Afrikası'nın değişik ülkelerinin elçi-liklerini, "üst düzey ziyaretçi"yi misafir etmeleri için aramaya başlamıştı. Henüz, "üst düzey ziyaretçi"nin kim olduğunu an-layan hiçbir elçi, onu elçiliğine kabul etmiyordu. Tecrübeli ve kurnaz diplomat olan elçiler, muz kabuğundan kaçıyorlardı. Neden, Nairobi'deki elçilik kabul etti?

Nairobi'deki elçimiz, 24'ten 30 Ocak'a kadar, insani yar-dım göreviyle Madagaskar'da bulunuyordu. Nairobi elçimiz, yetenekli bir diplomat, onurlu ve iyi eğitim görmüş, İpiru Bölgesi'nin soylu aristokrat ailesinden Yorgos Kostulas'tı. Babası, Madagaskar'da büyük mal varlığı olan biriydi ve Kostulas orada dünyaya gelmişti. BM'den bizzat kendisinin çabasıyla alınan insani yardımın (3.000 ton pirinç) verilmesi töreni için, o dönemde Madagaskar'ın başkenti Tananari-vi'deydi. Kayda değer bir bilgi de, Madagaskar, Nairobi'deki Yunan Elçiliği'nin yetki alanına giriyordu. Böylece, Papayu-

annu'nun telefonlarına, hiyerarşide ikinci adam olan elçiliğin sekreteri Yorgos Diakofotakis cevap verdi. Diakofotakis, Papayuanu'nun imalarından gelen kişinin Kossifopedio'dan bir Sırp Subay olduğunu anlamıştı.

Nasıl?

Papayuanu, Diakofotakis'ten, elçiye (o anda Madagaskar'da bulunuyordu) birkaç günlüğüne elçilikte birini misafir etmesi için bilgilendirip, anlaşmasını istedi ve bunun da bakanın isteği olduğunu belirtti. Diakofotakis misafir olacak şahsın adını sorduğunda, Papayuanu ona, şu anda "İtalya'da olanlarla ilgili biri" demişti. Apo, 16 Ocak'ta, çoktan İtalya'dan çıkmıştı. O günlerde medyada, Nato Hava Kuvvetleri'nin, Sırbistan'ı bombalamaya başlamaları nedeniyle İtalya'da toplandıkları, çıkan haberler arasındaydı. Diakofotakis'in aklına Apo geleceğine, herhangi bir Sırp subay gelmiş ve yanlış anlamıştı. Böylece, telefonda Kostulas'a Pangalos'un Kossifopedio'dan bir Sırp subayının elçilik konutunda misafir edilmesini istediğini söylemişti. Kostulas Madagaskar'daydı ve Diakofotakis'in değerlendirmesine ve bilgilerine güvenerek misafiri kabul etmişti. Yani, Kostulas'ın niyetini, Diakofotakis Papayuanu'ya "buziki anlaşması" dediğimiz şekilde iletiyor. Komik görünse de, Diakofotakis'in yaptığı yanlış nedeniyle, Dışişleri Bakanlığı Kostulas'ın Apo'yu misafir edeceğini kabul ettiğini hesaplarken, demek ki "Kenya çözümü" geçerlidir. Bu nedenle, o akşam Naksakis'in evinde, Apo için Stavrakakis bu çözümü önermişti.

Kostulas, 31 Ocak'ta Nairobi'ye döndü. Papayuanu ikinci defa, 1 Şubat'ta telefon ettiğinde, Kostulas Nairobi'deki BM binasında, çevreyle ilgili çalışmaların başladığı UNEP'in toplantısındaydı. Bu nedenle de, Papayuanu'nun konuşma ve anlaşmaları yine Diakofotakis'le oluyordu. Konuşmalar telefonla "açık" gerçekleşiyordu. Diakofotakis ilk telefonlaşmadaki söylenenleri yanlış anlamış ve dolayısıyla Kostulas'a çarpıtılmış bir isteği iletmışti. O da, bakanı memnun etmek için isteğini kabul etmişti. Diakofotakis'in bu yan-

lışı nedeniyle, hem Apo'nun hem de Kostulas'la benim kade-rimiz belirlendi, ama kendisine bir şey olmadı. Üstelik, çeşitli yöntemlerle başarı ödülüyle de ödüllendirildi. Neden? Bunu daha sonra göreceğiz.

Papayuanu-Diakofotakis anlaşmasının temelinde, Kostulas'ın, orada, sahra Afrikası'nın merkezinde bir Sırp subayı beklerken, karşısında istihbarat dairesinden bir subayla, dünyaca aranan Kürt lider Abdullah Öcalan'ı görmüş olması yatı-yordu. "*Başını taşlara vurma*" gibi.

Kostulas daha geçirdiği şoktan kendine gelememişti ve şoförün yerine oturarak, arabanın motorunu çalıştırdı. Tam bu sırada, yerli olan şoförü gelenlerin bagajlarını düzenlemek için elçinin arabasının bagaj kısmına yarısına kadar gömülü-ydü. Kostulas şaşırmış bir vaziyette, aniden çalıştırdığı arabayı sürmeye başladı ve öndeki arabaya çarparken, zavallı Kenyalı şoförünü de birkaç metre sürüklemişti.

O zaman gülüşmeye başladık. Sonradan düşündüğümde halimize ancak ağlanırdı.

Araba, havaalanından Nairobi'ye doğru yol alıyordu. Başta, klasik fukaralığın baraka evlerini geçiyorduk. Daha sonra çok katlı binalar ve güzel parklar ve de en azından 12 dönümlük araziler üzerine kurulmuş olan şahane aristokrat evleriyle karşılaşmaya başladık.

Yolda giderken elçiyle tipik şeyler konuşuyorduk. İşte, "*Afrika'da nasıl zaman geçiriyorsunuz?*", "*İşler nasıl gidiyor?*" gibisinden şeyler. Asıl konu ile ilgili ise, hiçbir şey konuşmuyorduk.

Elçilik konutuna ulaşmıştık. Orada bir olay oldu. Gerçekten kaderi belirleyen bir durum olduğu için anlatmaya değer.

- *Kostulas'ın Buldok köpeği yolumuzu "kesiyor",*

Yunan Elçisi'nin evi, aristokrat semti Muthaiga'da sekiz dönümlük bir arazi üzerindeydi. Tam da, bağımsızlık mücadelesi yıllarında, Seyhelles'de Başpiskopos Makarios'la hapisane arkadaşı olan, ulusal kahraman ve ülkenin ilk Cumhurbaşkanı, mücadeleci insan Jomo Kenyatta'nın evinin ya-

nındaydı. Bu iyiydi. Çünkü, Kenyatta'nın evi polisler tarafından 24 saat korunuyordu. Arazi çitlerle çevriliydi. İki kapısı vardı, biri giriş, diğeri de çıkış içindi. Bu iki kapıyı birleştiren ve merkezi evin önünden geçen bir yol vardı. Asıl evin yanında ise, çok güzel ve taştan yapılmış tek katlı pencereleri ve kapısı demir pancurlarla kaplı, bakımlı, misafirler için kullanılan ev vardı. Konutun önünde muz ağaçları ve diğer tropik ağaçlar, çiçekler ve bitkilerin olduğu bir bahçe de vardı. Arka tarafında ise, çok güzel çimenlik bir alan, bitkilerin olduğu bahçe ve orta yerinde de, yeni sömürgecilik stilinde bir gölge-lik vardı. Kostulas iyi iş yapmıştı.*

Arabadan iner inmez, elçi, nezaketle davranarak ve Apo'ya önden buyurmasını rica etti. Binanın girişine giden koridordan ilerledik. Orada bizi bir sürpriz bekliyordu. Buldok cinsi bir köpek koridorun ortasında durmuş, yolumuzu kesmişti. Bizi ciddi bir edayla gözlüyordu ve bir benim bir Apo'nun direkt gözlerimize bakıyordu. Hayvanlardan anlayanlar bilirler, onların da anlama tarzı ve bir havaları vardır. Özellikle köpeklerin.

O dönemler, Kostulas Nairobi'de yalnız yaşıyordu. O süreçte, ayağında bilinmeyen nedenle ve tedavisi olmayan bir yarıkla ciddi problemle yaşıyordu. Özel bir ayakkabı ve bandajla topallayarak yürüyordu. Zaten bu zor durumda. Öyleki, burada "her şey, herhangi bir yerden daha zordu". Bana söylediğine göre, arkadaşlık yapsın diye köpeği yanına almıştı.

Bu köpek, onun zor anlar geçirdiğini kavramıştı. Ve Kostulas'ın yanında uyuyordu. Kostulas, yaşamına yalnız devam ederken ve ayağı kötüleşirken, bir köpeğin dostluğuna ihtiyaç duyuyordu. Diğer yandan bu köpek, her şeyi sanki hisediyormuşçasına efendisini izliyordu. Nairobi'ye gelmeden birkaç

*. Bir ülkenin yurtdışındaki diplomatik temsilciliğinin resmi o ülkenin aynasıdır. Değişik ülkelerde birçok Yunan diplomatik temsilciliklerini ziyaret etmişim. Bazılarında binanın görünüşü elverişli olmadığı gibi, ayrıca insanda üzüntü de yaratıyordu. Burada durum farklıydı. Bir Yunanlı olarak, Yunanistan'ın Nairobi'deki elçilik konutundan gurur duydum".

gün önce Buldok hastalanmıştı. Elçi, veteriner getirerek onu muayene ettirmiş, veteriner ilaç tedavisi vermişti. Orada olduğu sürece, ona elçinin kendisi bakıyormuş. Madagaskar'a giderken hizmetçiye direktif vermişti. Onlara güveni yoktu.

Şunları söylemişti; *"Yanlarında değilsen seni dinlemiyorlar. Söylediğini değil, başka şeyler yapıyorlar"*.

Evet, Afrika'da her şeyin daha zor olduğunu söylemiştik.

Yukarıda değindiğim gibi, köpek koridorun ortasında durmuş ve yolumuzu kesmişti. Gözlerimize bakıyordu. Bir bana, bir Apo'ya, insan gibi bakıyordu. Bizi, ciddi ve kuşkulu bir biçimde inceliyordu. Sanki sahibine kötülük yapmak için gelmiştik. Yalan da değildi yani. Aslında o zaman, biz de bunu bilmiyorduk. Gördünüz mü, bekçi hayvanın içgüdüünü.

Kendimizi acayip hissettik. Ben, Apo ve elçi şaşırılmış bir biçimde bakiştık. Köpek yerinden kımıldamıyordu. Ve biz de, hareketsiz olduğumuz yerde kalmıştık. Sonuçta, elçi öne çıkarak bu anlık şaşırmaya bir son verdi. Onu okşayıp sakinleştirdi. O zaman bize yol verdi, ama sanki bunu bile "istemiyecek" yapmıştı.

Eve geçtik. Elçi Apo'ya odasını gösterdi. Bu oda, elçinin odasının yanındaydı. Elçinin yatak odasının karşısındaki oda da Melsa'ya verildi.

Misafir evi ise, iki odalıktı. Bir odaya ben ve Aristidu, diğerine de İbrahim yerleşti.

Eşyalarımı ve evrak çantamı bıraktıktan sonra, hemen çıkıp binanın ve çitin etrafını kontrol ettim. Elçiden arazilerin detaylarını gösteren belgeler istedim ve kendi arazimiz için üstünkörü bir koruma planı yaptım. İbrahim'e bazı talimatlar verdim ve Diakofotakis'le elçiliğe gittik. Diğerleri ve maceradan yorgun düşenler uykuya daldılar. 29 Ocak'tan beri ayakta olduğumuzu unutmayalım.

- Elçilikteki ilk bilgilendirme

Yunan Elçiliği, Nairobi'de Ticaret Merkezi'nde, Nation Center olarak adlandırılan iki büyük yuvarlak gökdelenin 13. katında bulunuyordu. Elçiliğe çıktık. Ortada, karşılama ve

beklemek için dairesel bir salon ve çevresinde büroların girişleri vardı. Merkezi giriş kapısının karşısında elçinin bürosu, girişin solunda iletişim merkezi, hemen sonra Diakofotakis'in bürosu ve karşısında iki sekreterlik büroları vardı.

Diakofotakis'le daha önce anlaşıştık. Elçilik personeline, dışişleri bakanlığının ortak çalışanı olduğumu ve Nairobi'ye kompütürleri kontrol etmek için geldiğimi söyleyecektik. Bu, girişimizin gizli tutulması içindi.

Diakofotakis, telefonla Papayuannu'yu bilgilendirirken *"sayın elçi gönderdiğiniz ilaçları aldı ve size teşekkür ediyor"* derken, o da *"aldığı için ben ona teşekkür ederim"* diye cevaplamıştı. Diakofotakis, Papayuannu'ya bilgilendirme için bir şey gönderip göndermeyeceğini soruyor. O da, iki ayrı telgraf göndermesini istiyor. Birini Bakan'ın adına, diğerini de EİP'e göndermesini tavsiye ediyor. O zamana kadar, Papayuannu'nun henüz kuşkulandığı gözlemleniyordu, bu nedenle iki telgraf gönderilmesini istemişti. Neden? Bunu aşağıda göreceğiz.

Böylece, elçilik, Dışişleri Bakanlığı'na, bakanın bürosuna kısa bir telgraf gönderdi. Ben de, EİP Başkanı'na bir telgraf gönderdim. Telgrafta geldiğimizi, iyi olduğumuzu belirtirken, Aristidu'nun hanımını telefonunu da not olarak yazdım ki, hanımına telefon edip, Aristidu'nun iyi olduğunu bildirsinler. Kendim için kesinlikle bir şey yazmadım.

Diakofotakis'ten, elçiliğin Kenya ile ilgili son yıllara ait, yıllık olarak yazmış olduğu raporları istedim. Ülkenin ekonomik, politik, sosyal durumunu, dış politika belgelerini, uluslararası ilişkilerini, nüfusunu, ulusal ve dinsel sorunlarını vb. öğrenmek istedim.

Doğal olarak ilk aradığım şey, 7 Eylül 1998 yılında onlarca insanın ölümüne neden olan, El-Kaide'nin Nairobi'de ve Dar El Salam'daki Amerikan Elçilikleri'ne karşı bombalı saldırısıyla bağlantılı olan olaylardı. O olay, Kenya-ABD ilişkilerini hedeflemişti. O saldırılar sonrası Kenya, 800 FBI Ajansı'nın Nairobi'ye yerleştirilmesi için anlaşma imzalamak zo-

runda bıraktırılmıştı. Bunlardan başka, bildirimde bulunulmamış CIA'nın istihbarat elemanları ile diğer istihbarat örgütlerinin elemanları da vardı. Nairobi, Amerikan İstihbarat Örgütü'nün bütün Afrika için merkezi olmuştu.

O zaman, bu bilgileri görünce, düşüncelerim haliyle Kerkira'da yaptığım ilk yoruma gitti. Açıkca, Yunan hükümetinin ABD ile anlaşmalı olarak, Apo'yu kurtarmak için, önce Nairobi'ye ve daha sonra Güney Afrika'ya götürme planını hazırladığını düşünmüştüm.

İşlerimizi bitirmiştik ve Diakofotaki beni eve götürdü. Yolda ona, kökenini, eğitim düzeyini ve benzer sorular sordum. Bana İskenderiye'de doğduğunu ve hukuk okuduğunu söyledi.

Elçiliğin evine gidip banyo yaptım ve uykuya daldım. Dinlenmem gerekiyordu, çünkü, önümüzdeki günlerde Güney Afrika'ya zor bir görevi başarmak için gideceğime inanıyordum. Akşam, hepimiz, arka bahçeyi gören çatılı terasta toplandık. Elçi çalışanlara emir vermişti. Resmi bir yemek için yuvarlak masa kurmuşlardı. Servis takımında Yunan Bayrağı göze çarpıyordu. Tekrar hatırlatmak istiyorum ki, Apo'yu, CIA ve FBI'nın yatağı olan Nairobi'ye gitmek konusunda ikna etmek için, ona birçok güvence ve teminat verilmişti. Buna göre, Yunan Bayrağı'nın güvencesi altında olacaktı. Şimdiye kadar olan güvenceler rağbet görmüştü.

Akşam yemeği resmiyetle yapıldı. Herbirimiz görgü kuralları içinde -ki, bilmiyorduk- yemek yemeğe ve olmazsa yandakine bakarak uyum sağlamaya çalıştık. Her şey rüya gibi oluyordu. Bence, "gerçek olan çok güzel olandır", nasıl diyeyim?

Gece uyumadan önce evin arkasını kontrol ettim. Asıl evin çevresindeki demir parmaklıkları kilitledik ve odalarımıza geçip uykuya daldık. Daha sonraki zamanlarda ise, İbrahim'in nöbet tutmasını kararlaştırdık.

3 Şubat 1999, Çarşamba

- *Buldok'un işaret veren ölümü ve MIT'deki öğlen yemeği,*

Sabah uyanır uyanmaz, hemen taşduvar etrafında bir dolaştım. Dış alana ve çevremizdeki yollara bir göz attım ve tekrar eve doğru yöneldim. Elçi de uyanmıştı, şoktaydı hâlâ ve herhalde sarsıntı geçiriyordu. Açıkça kötü bir şeyler olduğu belliydi. Elçi, neredeyse çökecekti.

Ona yaklaştım ve bana şunları söyledi; *“Çok trajik bir şey oldu. Bu sabah köpeğimi ölü buldum. Bu köpeği seviyordum. Afrika’da benim için bir destektir. Bunu kötü bir işaret olarak görüyorum. Kötü bir şeyler olacak.”*

Batıl inançları olan biri olmadığımı söylemiştim, ama büyükelçinin endişelerinin beni düşünmeye itmediğini söylersem yalan olur.

Biraz sonra ise, Apo terasa geldi. Bizlere günaydın dedi. Büyükelçiyi o halde görünce de ne olduğunu sordu. Köpeğin ölümü olayını duyunca üzüldü ve bize dedi ki; *“Bütün gece boyunca pencerenin altında havladı ve onu bir hırıltı çıkarırken duydum. Sanki, bizden yardım istiyor gibiydi. Kime sesleneceğimi bilemedim. İlk gece ve yabancı bir evde, büyükelçi beyi uyandırmaya tereddüt ettim”.*

Buldokun ölümünün yarattığı ağır atmosfer içinde, yine resmiyet kurallarıyla, sabah kahvaltısına oturduk.

Kahvaltıdan sonra, elçiye, Güney Afrika’ya gitmem gerektiğini söyledim ve ondan ilk uçuş için elçiliğin ödeneğinden bilet almasını istedim. Güney Afrika’daki elçiyi de sordum. Ki, yıllarca Nelson Mandela’nın avukatı olan Bizo’yu tanıyordu. Ve Ona planı da açıkladım. Güney Afrika için değişik şeyler anlatıyordu. Tanışıklığımız, 24 saati geçmemesine rağmen, bana samimi davranıyor ve konuşuyordu. Ayrıca, iletişim ve halkla ilişkilerde, yeteneği ulaşılacak gibi değildi.

Elçiliğe gittik ve elçi bilet için hemen emir verdi. Diakofotakis’e, dikkat çekmeden bilet işini çözmesini söyledi. Benim için, Kenya Airways’tan, ertesi gün saat 12’de Yuhanesburg’a kalkacak uçaktan bilet aldılar. Oturup, hemen yolculuğu planladım: şehrin haritası, elçiliğin adresi, telefon numaraları ve yedek telefon numaraları, her şey.

Daha sonra, Türk gazetelerini okumak için bir bilgisayar istedim. Hürriyet gazetesi'nde beni büyük bir sürpriz bekliyordu. Emin Çölaşan barometre gibi bir gazetecidir. Fanatik-Kemalist-Milliyetçi, derin devlette güçlü ulaşma olanakları, ilişkileri olan, Kürt halkının yeryüzünden yok edilmesi, olmasa bile asimilasyonunu desteklemeye aşırı tutkun biri. Temel inançları mı? Ona göre, dünyanın ve tarihin en büyük, aydın politikacısı ve askeri Atatürk'tür. Dünya'daki en büyük ulus Türkler ve her zaman haklıdırlar. Fakat, diğer uluslar hiçbir zaman haklı olamazlar. Özellikle, Ermeniler, Kürtler ve Yunanlılar. Bunlar, onun ideolojik temelinde yatan görüşleridir ve bundan ötürü askerler ona güvenmektedirler.

Bir önceki gün, yani 2 Şubat'ta, MİT Başkanı Şenkal Atasagun ona güvendi. Yazdığı makaleye göre; Şubat'ın 2'sinde, öğlen üzeri MİT Şefi, üç "ünlü" gazeteciye, derin devletin uzuvları, çarkları ve Öcalan sorununun hareket ettiği çerçeveyi verdi. Görüldüğü kadarıyla, biz Nairobi'ye indiğimiz andan itibaren, MİT Başkanına göre, herşey önceden "ayarlanmış"tı. Apo ellerindeydi.

Çölaşan'ın, 3 Şubat 1999'da, Apo'nun Nairobi'ye ulaşmasının ertesi günü, Hürriyet gazetesinde yayınlanan makalesinde, bakalım ne diyor;

"MİT'te Bir Öğlen Yemeği"

MİT Müsteşarı Şenkal Atasagun, dün üç gazeteciye, Yavuz Donat, Sedat Ergin ve beni öğle yemeğine çağırdı. Makam odasında yemek yedik ve iki saat sohbet ettik.

Atasagun çok önemli şeyler söyledi, sorularımıza yanıt verdi. Tabii bazıları yazılmamak koşuluyla. . Önce size Atasagun'un söylediklerini iletiyorum.

1- Eldeki istihbarat bilgileri, Apo'nun şimdi yine Rusya'da olduğunu gösteriyor.

2- Bugüne kadar üç ülkeye, Rusya, İtalya ve Yunanistan'a gitti. Bu ülkelerin her birinde üst düzey birileri, kendisine

yardım vaadiyle Apo'dan büyük miktarda para sızdırdı. Örneğin Rusya'da Jirinovski. Bunlar biliniyor.

3- Özellikle Yunanistan'da Simitis Hükümeti ve istihbarat örgütü, Suriye'nin durumuna düşmemek için çok direndi ve direniyor. Bu ülke Apo'yu almıyor. İtalya da bu konuyu iyi kavradı, çünkü büyük zarar gördü. Ama Rusya'da birileri henüz bu işi kavrayamadı. Rus Başbakanı Primakov'un bu konuda hangi görüşte olduğunu şu anda hiç kimse bilemiyor.

4- Avrupa'da -belki Rusya dışında- herhangi bir ülkenin Apo'yu kabul etmeyeceği artık kesinleşti. (...)

5- Biz MİT olarak Apo'nun psikolojik analizini de yapıyoruz. Sürekli medyatik olma çabasında, konuşmadan duramayan biri. Örneğin Suriye'de iken her gün konuşurdu. Suriye'den Rusya'ya gittiğinde yine (telefonla) konuşunca, yerini öğrendik. Ortadan uzun süre kaybolunca, sesi soluğu çıkmayınca, tabanı "Nerede bu adam" diye sormaya başlıyor. Bir süre kaybolunca örgütü olumsuz etkileniyor. Uzun süre susarsa örgüt dağılır. Konuştuğu anda da izini yakalıyoruz.

6- Suriye sonrasında Rusya, bu adamı İtalya'ya Aeroflot uçağı ile gönderdi. İtalya geleceğini biliyordu.

7- Rusya'dan yaptığı son çıkışı aynı gün öğrendik. Amerika'ya da bu bilgiyi MİT olarak biz verdik.

8- Rusya, Apo konusunda Suriye ile aynı yöntemi izliyor. Apo'nun topraklarında olduğunu kabul etmiyor. Ancak Rusya'da uzun süre kalmaz. Çünkü mafyadan korkuyor. Oralarında mafyanın çok ucuza adam öldürdüğünü biliyor!

9- PKK'nın silah işi, haraç ve uyuşturucu kaçakçılığından sağladığı yaklaşık 10 milyar doları olduğunu tahmin ediyoruz.

*

**

MİT Müsteşarı Atasagun'la konuşmamızdan bazı sonuçlar çıkarmak mümkün. Bunları, kendisiyle yaptığımız söyleşiden yola çıkarak değerlendiriyorum:

1- Yunanistan'da Apo karşıtları yönetimde egemen. Simitis

Hükümeti ile Yunan istihbaratı bizden yana. Bunlar Yunanistan'ın başına bir dert açmasını istemiyorlar.

2- İtalya'da hükümetteki Yeşil ve Komünist partilerin baskısıyla, istihbarat örgütü biraz gerilemek zorunda kaldı. Şu anda İtalya'da bizden yana ve bize karşı güçlerin durumu hemen hemen eşit.

3- Rusya Başbakanı Primakov, geçmişte istihbarat örgütlerinin başı olan bir kurt. Hangi karta oynadığı bilinmiyor. Dahası, Rusya'da devlete kimin, hangi güçlerin egemen olduğu da bilinmiyor.

Rusya bize karşı niçin bu kirli politikayı uyguluyor ve niçin sürekli yalan söylüyor?

Bunu Türkiye'nin bazı hatalarına bağlamak da mümkün. Örneğin biz yakın geçmişte, Rusya'ya başkaldıran Çeçenlere yardım ettik. Rusya bunu affetmiyor. Dahası, şimdi başbakan olan Primakov bu konuda Türk yetkililere 'Bize karşı Çeçen kartını kullanmayın. Aksi halde bu kart, yakında size PKK faturası olarak döner' demişti.

4- Rusya'da belli bir grup, bu konunun Türkiye'nin yumuşak karnı olduğunu biliyor. Belki ticarette falan Apo'yu koz olarak kullanmayı planlıyor. Örneğin, Türkiye'nin açtığı milyarlarca dolarlık helikopter ihalesinde Rusya da var. Ama Rusya'nın Apo konusundaki tutumu ve söylediği 'Bizde değil' yalanının nedenleri net olarak bilinmiyor. Ne olursa olsun, Türkiye bu konuyu Rusya ile çözmek zorunda.

5- Apo'nun iki seferinde de gittiği her üç ülkenin, yani Rusya, İtalya ve Yunanistan'ın yönetimlerinde bir ikilem yaşıyor. O yönetimlerde birileri bize karşı, birileri yandaş. Bizim açımızdan önemli olan yandaşlarımızla iyi işbirliği kurmak ve bunu yapıyoruz. Örneğin Yunanistan, nedeni ne olursa olsun, olumlu bir tutum sergiliyor. İtalya da gerçekleri gördü. Ama Rusya'ya bazı şeyleri anlatamadık. Orada Apo'ya karşı olanların sözü yeterince geçmiyor.

Devlet olarak Rusya'yı da karşımıza almaktan kaçındığı-

mız anlaşılıyor. Bu nedenle, bu konuda çok dengeli ve ince bir politika izleniyor.

*

**

Bütün bu gelişmelerden ortaya çıkan bir sonuç daha var: Şu anda Türkiye'ye karşı, Amerikada dahil, Kürt kartını oynamayan ya da oynamayı düşünmeyen çok az ülke var. Şimdi teröre karşı birlikteyiz. Ama yarın Kürt kartı konusunda sorun çıkaracaklar. .

Çünkü Ortadoğu petrolleri bitmek üzere. Yakında enerjinin en büyük kaynağı su olacak.

Suyun kaynağını elinde tutan güçlü bir Türkiye istemiyorlar. Dolayısıyla, bizi bu kartla içimizden vurmaya çalışacaklar. Yani belli konularda bizi "parlak" günler beklemiyor.

*İçimizdeki ihanet şebekelerinin dışarıdan destek gördüğü ve bundan sonra daha da çok göreceği, kesin bir gerçek.**

Şaşkınlıktan, dilimi yuttum sanki. Çünkü, Apo olayın dışındaydı ve makalede açık olan şu ki, bilgiler içeriden, Yunan İstihbarat'ından geliyordu. Bunu, okurken, EİP'in Kürt dostu kanadının öncüleri arasından bazılarının isimlerine dikkat çekmek gerekirdi. Doğal olarak bazıları, içimizden "bizi satmışlar"dı. Atina'da, Amerikalı'lar ve Türkler'le konuşanlardan hiçbiri, EİP'in içinde bir kanat varsa bile, -ki, ben kesinlikle olmadığını söylüyorum- onların sadece saygı ve gerçeklerden dolayı yurtsever olarak adlandırılacakları başka hiçbir şey olmadığını düşünemiyorlardı.

Bir diğer ziyafet arkadaşı Sedat Ergin de, 3 Şubat'taki makalesinde, az ve öz olmasına karşın, önemli bir bilgi veriyordu. Atasagun ona demişti;

**. Daha sonra, 17 Şubat'ta, yani Öcalan'ın tutuklanmasından iki gün sonra, aynı gazeteci makalesinde 2 Şubat'ın tartışmasının "off the record"unu yazıyordu. Yani, bizim Kenya kafesine girmiş olduğumuz gün, Atasagun onlara şunları söylemiş; "Onu adım adım izliyoruz. Kafasının üzerindeyiz. Tutuklanacaktır". Bu, Atina'da bazı kişilerin oynadığı rol karşısında, şüphesi olanlar için.*

“Apo bir yerde kilitlendi, onu tutuklayacağız”.

Çölaşan ve Ergin’in sözünü ettiğim makalelerinin çıkışını aldım ve diğer haberlerle birlikte bilgilenmesi için Apo’ya verdim.*

Yunan halkının temsilcisi olan bir milletvekilinin Apo’ya gazetelerin verilmemesini istediği olayın değerlendirmesini okuyucuya bırakıyorum. Öyleki, biz Apo’ya, Afrika’ya gitmeye ikna etmek için ülke olarak onu koruyacağımıza teminat vermiştik. Apo, Nairobi’de tutuklu değildi. Devlet güvenesi altında misafirdi. Düşünün ki, Türkler bile, Apo’nun İmralı’da bazı gazeteleri okumasına izin veriyorlar. Meclis’te, karşılamak durumunda kaldığım şeyleri aşağıda göreceğiz.

- *“Yazısız”.*

Öncelikle, *Hürriyet* gazetesinin yaratmış olduğu şoktan henüz kurtulmadan, Diakofotakis, Papayuanu ile iletişim kurduğunda ona şunları söylüyor;

“Bakanın emri gereği, bundan böyle, bu sorunla ilgili hiçbir şey yazılmayacak. Hiçbir zaman yazılı olmayacak”.

Neden, “hiçbir zaman yazılı?” Ne oldu ya da ne olabilir?

Elçiyi ve Diakofotakis’i tanımamama rağmen, ertesi gün Güney Afrika’ya gitme durumum olmasına karşın, onları üçümüzün bir masaya oturması için davet ettim. Onlara şunları söyledim;

“Beyler, tanışmıyoruz, ama bana söylediğiniz kadarıyla hukuk okumuşsunuz. Biz burada devletimizin bir sorununda ortak çalışıyoruz. Ve şartların gerektirdiği kadarıyla gizli kalması gerekiyor. Fakat, neden hiçbir şeyin yazılı olmaması gerektiğini anlamıyorum. Bu sorun, ulusal kurtuluş mücadelesi veren bir hareketin kaderini, tarihi ve özellikle de ülkemizin, Yunanistan’ın tarihini ilgilendiriyor. Neden, yazılı hiçbir şey olmamalı? Eğer, bir şeyler ters giderse, neyi iddia edeceğiz, hiçbir şey kay-

*. Daha sonra, Yunan meclisinden bir milletvekili, Öcalan Sorunu’nu İnceleme Komitesi Üyesi olan milletvekili, hoş olmayan bir yöntemle mecliste bana sormuştu; “Hangi hakla, Öcalan’a bu haberleri, makaleleri verdin? Neden bilgilensin istedin?”

dedilmemişse? Eğer, bu insanın başına bir şey gelirse ve akrabaları bizi şikayet ederlerse, mahkemelerde neyi iddia edeceğiz. Pangalos'un sözlü emirlerini mi? Ve eğer, mahkeme olursa, Pangalos'un nerede olacağını bilebiliyor muyuz? Bu nedenlerle, onurumuzu korumamız için, sizden ricam aldığımız bütün emirleri kaydedelim ve diğerimize, bunu iletelim”.

Elçi, beni dikkatle dinledi, Diakofotakis'te aynı şekilde dinledi. Onları “kuşkulandırdım” ve işin mantığına gelmeye başladılar. Birşeylerin olacağını söylemiyordum. Fakat, yıllarca tehlikeler içinde, bazen -her zaman değil- bunu hissediyordum. Böylece, işin özünde, küçük bir kriz masası oluşmuş oldu. Konuyla ilgili her bilgi “sepet”e giriyor, orada ortak değerlendiriliyordu ve daha sonra elçi son kararı alıp emirler veriyordu. Bu masa, baştan sona bir örnek olarak işliyordu, zaten böyleydi.

Daha sonra, birimize Atina'dan telefon geldiğinde, üçümüz bunu dinliyorduk. Ki, bilgilerin naklinde hiçbir yanlış anlamaya meydan verilmesin. Bu kararın, bizim onurumuzu ve duruşumuzu koruduğuna inanıyorum. Daha sonra, Diakofotakis'in duruşundaki değişikliğe rağmen!

Bu arada, aynı elbiseleri ve iç çamaşırları giyindiğimi düşündüm. Gelecek günler için iç çamaşırı ve birkaç pantolon, gömlek almak zorundaydım. Plan temelinde, Güney Afrika yolculuğu yapacaktım ve giyim eşyalarına ihtiyacım vardı. Diakofotakis ile şehre inip, alışveriş yaptım. Sorunla ilgili yazılı bir şeylere o kadar ihtiyaç duyuyordum ki, Nairobi'de satın aldığım donun bile fişlerini sakladım.

Öğleden sonra Kenya Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreterliği bürosu elçiliğimizle ilişkiye geçiyor ve ertesi gün elçimizin onu ziyaret etmesini istiyor. Çanlar çalmaya başlamıştı!

4 Şubat 1999, Perşembe

- Enstrümanlar çalmaya başladı,

Sabah uyanır uyanmaz, Aristidu Zürihe, ben de dediğim

gibi Yohannesburg'a gidiş için hazırlanmaya başladık. Elçi de, dışişleri bakanlığı genel sekreteri Kathurima'ya gitmek için hazırlanıyordu. Ki, bundan sonra Kathurima, bizim "çok yakınımız" olacaktı. Apo'yu selamlayıp, ona iyi şanslar dile-dik. O zaman elçiyi de, ileriki günlerde Apo'yu korumak için yoldaşlarının Nairobi'ye geleceklerini, bunun EİP'in onayıyla ve Apo'yla yaptığımız anlaşmanın bir bölümü olduğu konula-rında bilgilendirmiştım.

Büyükelçi bizi, elçiliğin girişine bırakıp, kendisi Kenya Dışişleri Bakanlığı'na doğru gitti. Biz büroya çıktık ve Diakofotakis bize, İngilizce bölgesel bir gazete olan The Nati-on'daki haberi gösterdi. Haber Öcalan'dan bahsediyordu. El-çilik bu haberi Yunan Dışişleri Bakanlığına, A4 adresine ve 1841-29- A. S. 120-4. 2. 99 kaydıyla gönderdi.

Bu arada Diakofotakis, sabah sabah saat 8.45'de Amerikan elçisi'nin sekreterinin telefon ettiğini ve kendisiyle buluşmak istediği konusunda beni bilgilendirdi. Sabah erkenden gelen bu telefon, Diakofotakis'in garibine gidiyor ve bir şey olup olmadığını soruyordu. Amerikan elçiliği sekreteri ise, bir şey olmadığını söylüyor. Böylece, ertesi gün ailece görüşme kara-rı alıyorlardı. Diakofotakis'e, tanışıp tanışmadıklarını ve ara-larında arkadaşça ilişki olup olmadığını soruyorum, o da ba-zen balık tutmaya gittiklerini söylüyor.

Büyükelçimiz, beni, konsolosluğun girişine bırakıp dışişle-ri bakanlığına giderken vedalaşmamıştık. Onu elçilikte bekle-me konusunda anlaşmıştık. Bizi, Kenyalılarla olan buluşma-nın içeriği konusunda bilgilendirecek ve biz de, daha sonra havaalanına gidecektik. Ama, zaman geçiyor ve büyükelçi bir türlü gelmiyordu. Biz de, uçağı kaçırmamak için havaalanına gitmek zorundaydık. Böylece, Diakofotakis elçiliğin araba-sıyla bizi havaalanına götürdü. Henüz yoldaydık, büyükelçi telsizle Diakofotakis'i aradı ve bizim havaalanına gitmekte olduğumuzu öğrenince vedalaşmak için yanımıza geleceğini bildirdi.

Bekleme salonuna girdik ve biraz sonra büyükelçi yetişti.

Kathurima ile olan konuşmaları konusunda bizi bilgilendirdi. Kenya'lı yüksek rütbeli subay, Kenya'ya gelen Yunan uçağını ve getirmiş olduğu yolcuların kimler olduklarını sormuş. Büyükelçi, ona, gelen yolcuların üçünün bilinmeyen bir yöne gittiklerini, diğer ikisinin de (Aristidu ve ben), şehirde bir yerde olduklarını söylediğini nakletti. Kathurima, büyükelçiden, şehirde dolaşan ikisiyle ilgili daha çok bilgi istemiş. Kostulas, detaylarını bilmediğini, konuyla elçiliğin sekreteri Diakofotakis'in ilgilendiğini söylediğini de ekledi. Kathurima, daha sonra Kostulas'a *The Nation* gazetesinde çıkmış olan haberi ve orada fotoğrafı olan Apo'yu göstererek, Yunanistan'ı zor duruma sokan bu kişiyi tanıyıp tanımadığını sormuş. Kostulas, Presbyopia gözlüklerinin olmadığını bahane ederek, kendisine gösterdiği haberi okumamış ve bir şey bilmediğini söylemişti. Böylece büyükelçi, her ne kadar Kathurima'nın önünde Çinli'yi oynadıysa da, mesajı aldıktan sonra oradan ayrılıyor.

Kostulas, bizden Kathurima'nın tavrı konusunda görüşümüzü sordu. Tartışmaya zamanımız kalmamıştı. Ve biz, biletlerimizi onaylatıp, kalkış için uçağa gitmek zorundaydık. Vedalaştık, büyükelçiye dikkat etmesini söyledim ve ikisine de iyi şanslar diledim. Büyükelçi ve Diakofotakis arabalarına binip elçiliğe gittiler.

- *Kenyalı'lar Güney Afrika'ya gidişimi engelliyorlar.*

Önce, Aristidu biletini onaylattı, sonra benim sıramdı. Gişeye yanaştım ve bileti onaylatmak için beklemeye başladım. Görevli memur, adımı bilgisayara yazar yazmaz, hemen bir yere telefon etti ve birkaç saniye sonra da uçuş kartımı verdi. Gişeden ayrıldıktan sonra Aristidu'nun yanına gittim ve onunla vedalaştım. O diğer çıkışa, yanılmıyorsam yandaki binaya doğru gitti. Saat 12.30 ve Brüksel uçağı kalkmak üzereydi. Dolayısıyla, O benden erken gitti.

Bu arada, genç bir delikanlı gelip yanımda durdu. Uçağın kalkış salonuna gitmek için, Pasaport kontrol kısmına geçmiştim. Ülkeden çıkış vergisini ödedikten sonra, bekleme salonu-

na geçtim. Gişede yanıma yanaşmış olan genç, birden polis kimliğini gösterip, kibarca onu takip etmemi istedi. Havaalanı içinde bir merdivenden çıktık ve koridorun dışında bir büroya girdik. Orta yaşlı sivil biri geldi ve pasaport kontrol kısmından olduğunu bana söyledi. Pasaportumu istedi, kontrol etti ve beklememi belirtti. Yakınımda, koridorun dışında sivil bir genç erkek oturdu. Yarım saat kadar bekledim ve kısa boylu olana gitmem gerektiğini söyledim. Uçak birkaç dakika sonra kalkacaktı ve kısa boylu genç beni sakinleştirdi. Uçuşla ilgili son anonsu duydum, ama uçuş kartım olduğu için uçağı bekleteceklerini düşündüm. En sonunda, orta yaşlı adam pasaportumu getirip verdi ve benden özür de diledi. Ben, hemen çıkışa doğru koştum. Kapıdaki memur üzüntüyle, Yohannesburg uçağının henüz yeni kalktığı konusunda beni bilgilendirdi.

Hemen giriş katına indim, pasaportumdaki çıkış mührünü iptal ettirip, bekleme salonuna geçtim. Ara kat, halkın kullandığı telefon ve internetin olduğu bir salondur. Orada telefon için sıramı beklerken, Rodezya'dan iki Yunanlı genci gördüm. Ailelerine mail gönderiyorlardı. Nairobi'de aktarma için bekliyorlardı. Mısır'da, İskenderiye Patrikhanesi'nin düzenlemiş olduğu gençlik toplantısına gidiyorlardı. Tabii ki, Apo'dan farklı nedenlerle! Herşey Afrika'da çok zor olduğundan, internet üzerinden kolaylıkla ilişkiyi kurmalarından etkilendim. Biz, Yunanistan'da bu alanda oldukça gerideydik.

Sonuçta, Stavrakakis'i telefonla aradım ve ona şunları söyledim; *"Bilerek, sizinle konuştuğumuz yere uçmamı engellediler. Ve büyükelçiye garip şeyler soruyorlar. Anlaşıldığı kadarıyla, buradan çıkmam gelecek günlerde de zor olacak. En iyisi başka biri Güney Afrika'ya gitsin"*.

Beni dinledi ve bana ilgileneneğini söyledi. Benden, yeni bir şey olursa telefon etmemi de istedi. Daha sonra elçiliği arayıp, konu ile ilgili bilgi verdim. Ve birinin gelip beni havaalanından almasını istedim. Bana Diakofotakis'in geleceğini söylediler. Uzun süre bekledim, hiç kimse görünmedi. Daha

sonra öğrendim ki, Diakofotakis gelmiş ve bazı beyazları görmüş ve korkup geri gitmiş.

Kimsenin gelmediğini görünce, Rodezya'dan Yunanlı gençlerle bir taksi tutup, Nairobi'nin merkezine, Nation Center'in 13. katında bulunan Yunan Elçiliği'ne gitmek üzere, yola çıktık.*

Elçiliğe gidince, olayı detaylı olarak büyükelçiye anlattım. O ise, beni dinlerken, bütün olanlardan dolayı çok düşünceliydi. Bana, Amerikan elçiliği sekreterinin tekrar Diakofotakis'le görüşmek istediğini, onun da bu görüşmeden kaçtığını söyledi. Bir bilgisayar istedim ve internette neler olduğunu görmek ve gelişmelerle ilgili bilgilenmek istedim.

Öğleden sonraki saatlerde, Papayuanu, Kostulas'la ilişkiye geçiyor ve ona Pangalos'un talimatlarını iletiyor. Büyükelçinin dediğine göre; "Kenya Güvenlik Güçleri'ne karşı Öcalan'la ilgili konuyu inkar etmelidir" talimatlarını alıyor.

Akşam saatlerinde elçilik konutuna geri döndüğümüzde, Apo beni görünce çok acayibine gitti. Kendisini gün boyunca olanlarla ilgili detaylarıyla bilgilendirdik. Kaygılanmaya başladı. Bu kaygı ve huzursuzluk içinde, akşam yemeğinden sonra odalarımıza çekildik.

5 Şubat 1999, Cuma

- "*Diplomatik Hastalık*" ve *İsrail*,

Gün, olağan başlıyor. Büyükelçi, yaralı olan bacağına temizliyor ve bana pansuman yapmam için ricada bulunuyor. De-

*. Belki, birileri kendi kendilerine sorabilirler, neden Kenyalı'lar Aristidu'nun gitmesine izin verdiler de, beni engellediler? Elçiliğimizin Kenya Dışişleri Bakanlığına verdiği listede, Kıbrıs'lı işadınının soyadı Aristos ve adı Aristidu olarak verilmiş. Ama, pasaportunda tam tersi yazılıydı. Kenyalı'lar bilgisayara Aristos soyadını kaydedip, onu bekliyorlardı. Görevli memur Aristidu soyadını bilgisayardan sorunca, hiçbir iz bulamamıştı. Bu nedenle Aristidu bir kuş gibi Avrupa'ya uçmuştu. Ama ben, bütün acı dolu bardağı içmek için orada kalmıştım".

diğine göre, İngiltere'den özel bir merhem ve sargı bezi getirtmiş, bunlarla hergün pansumanı yenileniyordu. Büyükelçinin bacağı kötü durumdaydı. Hiç abartmadan söyleyebilirim ki, böylesine zor ve tehlikeli bir durumda olupta, bunu yenecek başka bir diplomat zor bulunur. Kostulas ayağını kaybetmek tehlikesi altında, hergün 24 saat içinde 17 saat ayakta idi. İnanılmayacak bir güç, temiz bir beyin ve ateşli bir yurtsever.

Ben tedavi görevimi uygularken, büyükelçiyi bizim samimi, yapışkan arkadaşımız Kathurima aradı ve uçaktaki yolcuların ne olduğunu sordu. Kostulas, Aristidu'nun Swissair ile Zürih'e uçtuğunu, Kalenderidis'in ise, güvenlik güçlerince tutulup, gidişinin engellendiğini ve Nairobi'de olduğunu belirtti. Diğer üç kişi için ise, anlamamazlığa vurarak cevaplar verdi. Kathurima, Kalenderidis'in pasaportunu görmek istediğini de söyledi. Büyükelçi, zaman kazanıp Atina'dan talimat alınmaya kadar, "diplomatik hastalığı"nı öne sürüp, -ki bizim durumumuzda gerçekten bu vardı- Kathurima'ya, pazartesi elçiliğin sekreteri Diakofotakis'le pasaportu göndermeyi önerdi.

Kostulas'la elçiliğe gittik, her birimiz bağlı olduğumuz yetkili yerlere durumu ve gelişmeleri anlattık. Ben, Stavrakakis'e, pasaportumun Kenya Dışişleri Bakanlığı tarafından istendiğini iletmeme rağmen, o bana;

"En hızlı biçimde oradan ayrılmalısın", dedi.

Ben ona, çıkmak için çabalayacağımı söyledim. Ama, sağlam almak için, bir başka kişiyi Güney Afrika'ya göndermesini hatırlattım. Sonuçta, Papayuanu'yla anlaştıktan sonra, Stavrakakis bana Pazartesi'ne kadar kalmam için talimat verdi.

Biraz sonra, dışişleri bakanlığımız beni "onur"landırıyor. Papayuanu uluslararası düzeyde teşhir eden -kendi icat ettiği- terimlerini kullanarak, "büyük şarkıcı", "bayan Katehaki" gibi ve diğer gülünç terimlerle, Kostulas'tan benim Apo'dan elçilik konutunu en hızlı biçimde terketmesini, nereye istiyorsa oraya gitmesini istememi söylüyor. Savas, Kerkira'da onu Nairobi'ye gitmesi konusunda ikna edebilmişti, şimdi de onu,

... gitmesiyle ilgili, yani kurdun ağzına düşmeye ikna edebileceğini söylüyor.

Kostulas, Papayuannu'dan Apo'nun gideceği yeri öğrenmek istiyor. Yani, elçilik konutundan çıkıp, nereye gitmeli? Papayuannu, ona söz verdiğimiz çiftlikle ilgili bir şey bilmediğini gösterdi. Kostulas, onun işini kolaylaştırmak için, Nairobi'deki Yunan Ortodoks Patrikhanesi'ni öneriyor. Papayuannu, Kostulas'a, gideceği yerin "ulusal renkler"le, yani, Yunanistan'la uzaktan yakından bir bağı olmamalı.

Bu arada ben, basından dosyalar yaparken, bir haber ilgi çekiyordu. Kürt çıkarlarından yana olan Özgür Politika gazetesi şu başlıkla bir makale yayınlamıştı;

"Türkiye ve İsrail, stratejik sorunlarla ilgili görüştüler".

Makalede şunlar ele alınıyordu; "İsrail, 3 Şubat'ta Türkiye Milli Güvenlik Kurulu Temsilciliği'ni ziyaret etti. Heyetin başındaki David Ivri'yle, Dışişleri Bakanlığı Temsilcileri, MİT ve Genel Kurmay Başkanlığı Harekat Dairesi yetkilileri iki gün boyunca çalıştılar. Ortak çalışmalardan sonra hiçbir açıklama olmadı. Ankara'nın, PKK'nin etkisizleştirilmesi için önemli bir başkent olduğu kaydedilmiştir".

Akşam saatlerinde, Apo makaleyi görür görmez, şöyle dedi; *"Bunlar, benim için Ankara'ya gittiler"*.

- *BM'in ilginç fikri*, kuşklar ve bazı belirtiler yavaş yavaş kesinleşmeye başladı. Atina'da hiç kimse çözümle ilgilenmiyordu. İzlenimlerimize göre, sorun bir çıkmaza girmişti ve bizden yılanı deliğinden çıkarmamız isteniyordu. Yalnız, hiç kimse, bizim de deliğin içinde olduğumuzu anlamıyordu.

Kostulas, Diakofotakis ve ben, durum değerlendirmesi için elçilikte toplandık. Apo'nun elçilik konutundan dışarı çıkarılması için, Atina'nın çözüm arayıp, bulmak sorumluluğu içindeki baskılarıylá bağlantılı olarak, farketmeden Kenya'da mahsur kalmıştım.

BM'in dört kuruluşundan biri Nairobi'deydi. Diğer üçü ise, New York, Cenevre ve Viyana'daydı. BM'nin buradaki merkezinde, 1 Şubat'tan 5 Şubat'a kadarki günlerde, BM'in çevreyle

yetkili organı UNEP'in genel kurulu vardı. Genel Kurul'a lider devletler, bakanlar, dış işleri bakanlıkları müsteşarları ve BM'e üye ülkelerin yüksek düzeydeki diplomatları katılmışlardı. Yunanistan'ı uzman elçi Kabişis temsil ederken, Kostulas'ta Kenya'daki Yunanistan büyükelçisi ve bu kuruluştaki sürekli temsilcisi olarak katılmıştı. Genel Kurul'un Başkanı, BM Genel Sekreteri'nin yardımcısı, Alman Töpfer'di.

Kostulas, BM binasının bürolarından genel kurula girebilmek için giriş kartları tedarik etmişti. Kartları taşıyanın fotoğrafı istenmiyordu. Yani, bu kartlardan birini boynuna asan kişi, BM binasına, rahatsız edilmeden, kontrolü geçerek girebilirdi.

Büyükelçi, bu kartlardan birini getirdi ve bize, Apo'yu kendi hizmet arabasıyla BM merkezine götürmeyi, bu kartla Apo binaya girip Töpfer'in bürosuna giderek, hayatının tehlikede olduğunu bildirip, BM'den iltica ile koruma istemesi önerisi yaptı.

Fikir harikaydı, belki de koşulların bu şekilde olduğu bir durumda, Apo için tek çözümdü. Elverdiği ölçüde önerinin üzerinde çalıştık ve Atina'ya önerme konusunda anlaştık. Yalnız, sonradan koparılacak uluslararası düzeydeki gürültüyle muhatap olacaktık ve bir kesim bize karşı tavır alacaktı. Fakat, bu sorun Yunanistan'ın sırtından kalkacaktı. Ama, Yunanistan'ın sırtından kalkacak olan sorun BM'e yüklenecekti. Apo da, Amerikalılar'ın mengenesinden ve de Türkler'in tırnaklarından kaçmış olacaktı. Harekatın başarıya ulaşması şansı ise çok yüksekti. Neden yüksek olduğunu anlatacağım.

Büyükelçinin arabasıyla hareket etmemizde, aklımda her zaman izlenme konusu vardı. Eğer, yıllarca izlenme altında yaşamışsan, sırtında bile bir göze sahip oluyorsun. Ve ben, yıllarca izlenme altında çok zor koşullarda yaşamıştım. Nairobi'de o ana kadar ve özellikle de, arabayla hareket halindeyken izlenmemiştik. Belki, küçük bir verici büyükelçinin arabasına yerleştirilmiş ve Amerikalı'lar uydu aracılığıyla izliyorlardı. Ama, böyle olsa bile, her defasında arabada kimlerin olduğunu bilemezlerdi.

Demek ki Apo, evden büyükelçinin arabasıyla çıkabilir, BM'in giriş kapısından geçip garaja gidebilir ve oradan da boynunda yetkili kişi kartıyla BM'in merkezinde özgürce hareket edebilir, Töpfer'in bürosuna gidip sorununu açıklayabilirdi. Böylece sorunun da, en azından Yunanistan'ı ilgilendiren kısmı çözümlenmiş olurdu. Eğer, Yunanistan Apo'yu elinde bulundurduğu için ve de teslim etmek için söz vermediyse, herhangi bir yerden gelen baskıları karşılamada ve Afrika'nın kalbinde kapana kısılmış olduğumuz şu anda, bu plan tek fırsat olmasa bile, büyük bir plandı.

Kesin olarak hesaplayamadığımız tek şey, Yunanistan'ın buna karıştığı ortaya çıktığında uluslararası tepkiydi. Bu da artık, hükümetin sorumluluğundaydı.

Kostulas, Papayuannu ile konuştuğunda, elinden geldiğince şifreli olarak planı anlattı. Papayuannu onu dinlemiş, ama konuyu incelememiş bile. Herhalde şaka olarak kabul etmişti.

Papayuannu'nun bu öneriyi Pangalos'a iletip iletmediğini de bilmiyorum. Ben bunu yaptığına inanmıyorum. Eğer yapmış olsaydı, kabul etmeme sorumluluğu önce Pangalos'un olurdu, yoksa şimdi Papayuannu'nun kendisinin. Sorumluluk ve sonuçlardan bahsederken, daha sonra sefaletin ve çukurun bedelini ben ve bir parçasını da Kostulas ödedi. Ama, Papayuannu ve Diakofotakis'in tuzları kuru kaldı. Neden? Bunu aşağıda anlatacağım.

Papayuannu, BM'le ilgili planı reddediyor ve Öcalan'ın evden çıkması, nereye isterse oraya gitmesi talebini tekrarlıyor. Yunan Devleti'nin verdiği güvenceler, herhalde "tükendi".*

- Apo, Yunanistan'dan siyasi iltica talep ediyor, Büyükelçi

*. Çok sonraları, 2003 yılında olacak, Kostulas Küba'da görev yaparken, Töpfer Havana'yı ziyaret ediyor. Alışıldığı üzere, Küba Dışişleri Bakanı Kastro ile Töpfer, tipik bir törene davetli olarak, Havana'da diplomatik kuruluşların temsilcilerini selamlıyorlar. Bu törende Töpfer, Kostulas'ı uzaktan görünce, Kastro'ya bir şeyler soruyor ve O da, onaylıyor gibi kafasını sallıyor. Kostulas'ın Alman diplomatı selamlama sırası geldiğinde ise, Töpfer onu kucaklayıp şunları söylemiş. >>

ile birlikte Apo'nun yanına gittik ve ona kesin bir dille, Yunan Hükümeti'nin kendisinden evi terketmesini ve nereye gitmek isterse oraya gitsin isteğini ilettik.*

Apo, evden hemen ayrılması ve Atina'dan *"istediği yere gitsin"* talebini dinledi ve verilen güvencelerin karşılıksız olduğunu anladı. Eşine rastlanmayan bir biçimde şunları söyledi; *"Şimdiye kadar her yerde dile getirdiğim gibi, bildiğim kadarıyla Türkiye bir çete devletidir demiştim. Şimdi ise, Yunanistan'ın bir komedi devleti olduğunu saptıyorum."*

Yalanlar artık bitmişti. Yukarıdaki belirlemeden sonra ayağa kalktı ve ciddi bir edayla dedi ki;

"Sayın büyükelçi, ben Kürtlerin lideri Abdullah Öcalan'ım. Hayatım tehlikede ve Yunanistan'dan resmi olarak siyasi iltica talep ediyorum. Yunan kurumlarının her tür kararlarına saygı duyup, şikayet etmeden kabul edeceğim. Eğer, Yunanistan beni,

"Nairobi macerasından sonra raporunu okudum. Öcalan'ı benim büroma getirmemekle yanlış yaptınız. Sizi temin ederim ki, O insan hapisshane- den sıyrılmış olurdu. Ayrıca, bu sizin ülkeniz için de iyi bir çözümdü".

Kostulas ona, BM'in aleyhine olacak uluslararası bir olaya bulaştırmak istemedik, deyince o zaman Töpfer Yunanlı diplomata şöyle diyor; *"Ama, BM'in rolü zaten bu tür sorunları çözmektir"*.

Bu belirlemeler, Kostulas'ın tanıklığında gerçekleşmiş ve bunu tarihe teslim ediyorum.

*. Hakkımda bir çok şey söylendi ve bana yönelik kınama ve eleştiriler yapıldı. Bu noktada şunları söylemek istiyorum. Kürtlerin mücadelesine sempatiyle baktığım bir gerçektir ve Apo benim için eziyet çeken bir liderdi. Ama, ülkemizin de çıkarları vardı. Ve ben, bu iki konuyu birbirinden ayıracak niteliğe sahiptim. Ülkemizin düşürüldüğü durumu anlayacak, kavrayacak düzeydeydim. Fakat, Atina'nın yapmamızı istediği şey mümkün değildi.

Apo'ya güvenliği ve hayatı için devlet güvencesi vermiştik ve onu koruyacağımıza ve güvenliğini sağlayacağımızla ilgili söz verip, ikna etmiştik. Yani, ben onu ikna etmişim. Şimdi bizden, daha doğrusu benden, tekrar onu uçurumun ucuna kadar gitmesi ve tek başına uçurumdan atlaması için güvenceler verip, ikna etmemi istiyorlardı. Ve yalnız atlaması için değil, bu eylemin onun için iyi olduğu konusunda da ikna etmemi istiyorlardı.

resmi olarak Türklere vermek istiyorsa, versin. Fakat bunun, devletin resmi kurumlarının alacağı yasal kararlara dayanmasını istiyorum. Ben kendi açımdan Yunanistan'ı zor duruma düşürmemek için bu konudaki başvurumu kamuoyuna açıklayacağım, gizli tutacağım. Bu arada eğer bir çözüm bulunursa, yani başka bir ülke vatandaşlığına beni kabul eder ve normal bir pasaport verirse, kendi isteğimle buradan gider, verdiğim iltica dilekçemi de geri çekerim.

Hayatım direk tehlikede olduğu için, Yunanistan'dan resmi olarak bu alanın güvenliğini artırmasını ve Kenya güvenlik güçlerinden de koruma koşullarını artırmalarını istiyorum".

Büyükelçi, Yunanistan'ın kesin bir dille ve ciddi nedenler iddia ederek siyasi iltica veremeyeceğini bildirdiğini Apo'ya söyledi. Zaten bu nedenle burada olduğunu da ekledi. Ona, yaptığı anlaşmanın bir bölümünün ise, Kenya'ya götürülmesi ve kendisi tarafından birkaç gün elçilikte misafir edilmesi, ardından bir çiftlik evine götürülüp, orada Güney Afrika'ya iltica vermesi için çabaların sonuçlarının beklenmesi olduğunu söyledi.

Evet, şimdi de, Apo'dan aptal olmasını talep ediyoruz.

"Kenya'ya gelmemin temel nedeni, sizin bana devlet güvencesi vermiş olmanızdı. Beni buraya kapana sıkışayım ve Türkler beni tutklasın diye mi getirdiniz. Ve şimdi, anlaşmanın bir bölümü olan çiftlik evine gönderme yapıyorsunuz. Yani, benden çiftliğe gitmemi istiyorsunuz, bunun benim ölümüm olacağını görmüyor musunuz?"

Apo'ya, bir taraftan iltica talebini gizli tutacağını söylediğini, öte yandan Kenya güvenlik güçlerinden koruma tedbirlerini artırmalarını söylememizi istediğini söyledim. Eğer Kenya güvenlik güçleri işe karışılırlarsa, durum daha da kötüleşebilirdi. Bunun üzerine Apo, Yunan güvenlik kurumları tarafından koruma tedbirlerinin artırılmasının yeterli olacağını söyledi.

Kostulas, Apo'nun iltica dilekçesini bana verdi ve Yunan-caya çevirmemi istedi. Dilekçe aşağıdaki gibiydi

Sayın Elçi,

Ortadoğu’ dan ayrılalı dört ay oldu ve bu süre içinde ağır tehlikeyle karşı karşıya bulunuyorum. Bunun başlıca nedeni, Türkiye’ nin dayattığı bir imha komplosu ve buna dayalı geliştirdiği bölgesel krizdir. Özellikle, son zamanlarda, bu siyasal nedenlerle, bana karşı fiziki bir tasfiye geliştirilmek isteniyor.

Türkiye dışında hiçbir yer ve ülke başka bir nedenle suçlu olarak beni yargılamıyor. Şimdiye kadar İtalya’ da siyasi iltica talebinde bulundum. Ama, henüz olumlu bir cevap alamadım. Bu yüzden tehlike büyüyerek devam ediyor.

Kişî ve parti olarak, ağır bir soykırım tehlikesi altında yaşayan Kürt halkının ulusal demokratik ve insan hakları için ülkemiz Kürdistan’ da mücadele etmek dışında, diğer herhangi bir ülkede kanun dışı bir mücadelemiz olmamıştır. Kürdistan’ da bu mücadeleye girişmeden önce, konuşma, yazmadan tutun, kimliğimizi ifade etmeye kadar en ufak bir yaşam olanağı tanınmadı. Hatta denilebilir ki, hayvanlara tanınan haklar, Kürtlere tanınmamaktadır.

Biz başlangıçta tamamen yasal, demokratik ve siyasi mücadele hakkımızı kullanmak istediğimizde, derhal susturma ve ağır bir imha ile karşılık verdiler. Böylece felaketler halkımızın yok edilmesine dönüşmeye başladı.

Şiddetli bir devlet terörü politikası uygulandı. Bu devlet terörünün sonucu, dört bin Kürt köyünün yakılıp boşaltılması oldu. Onbinlerce insan, faili meçhul cinayetlerle hayatını kaybetti. Yaklaşık onbir bin insan, hiçbir suç işlemedikleri halde tutuklu bulunmaktadırlar. Dört milyon Kürt, topraklarından ve evlerinden sürüldüler.

Bütün bunların sonucunda, Kürt halkı tarihten silinmeyle karşı karşıya kaldı. Küçük Asya’ nın Yunanlılarına, Ermenilere ve Süryanilerine olduğu gibi.

Kişi ve PKK'nin lideri olarak, Kürt halkının bütün haklar gibi, yasal ve demokratik haklarının olması dışında bir şey istemiyorum. Yunanistan'ın, Trakya'da Müslümanlara Türklere tanıdığı haklar dışında fazlasını istemiyoruz.

Verdiğimiz mücadele, Yunanlılar'ın yaklaşık bundan yüzelli yıl önce verdikleri bağımsızlık mücadelesinden farklı değil. Ve o dönem mücadelenin liderleri Avrupa tarafından "terörist" olarak aranıyorlardı. Fakat, Avrupa ülkeleri öncelikli olarak en iyi biçimde siyasi iltica vererek, her tür desteklerini sunmuşlardı. Bu destekle o dönemin mücadelesinin liderleri bugünkü Yunanistan'ı yarattılar. Bugün aynı durumda olan bizlere ve halkımıza aynı desteğin verilmesi tarihe karşı onurun gerektirdiği bir görevi oluşturuyor. Bunların dışında, halklarımız bugün tarihsel bir tehditle karşı karşıya, eğer bir dayanışma içinde olurlarsa, aynı yerden kaynaklanan problemi çözerler ve daha da özgürleşirler.

Eskiden beri, Yunanistan'ın ulusal ve uluslararası adalete uygun tavır koyacağına ve tarihine yakışır bir biçimde Türkiye'nin faşist saldırı ve haksızlıklarına tarih boyunca yaptığı gibi, saçtığı bu tehdit ve teröre de boyun eğmeyeceğine inancımı koruyorum.

Yukarıda özetle sıraladığım nedenlerden dolayı Kenya'da, Yunanistan Elçiliği'ne sığınyorum ve siyasi iltica verilmesi için dilekçemi veriyorum. Ümit ediyorum ki, kabul edilir.

Eminim ki, vereceğiniz karar Riga Fereu'nun ve Aleksandru Psilanti'nin tarihi anısına yakışır.

Saygılarımla.

*Kürdistan İşçi Partisi Genel Başkanı
Abdullah Öcalan".*

Elçiliğe gittik. Papayuanu'a ve Stavrakakis'e durumu telefonla anlattık. Stavrakakis panik içindeydi.

"Savas, sorun çok ciddi, onu ikna etmelisin, evden çıkması zorunlu. Eğer istersen başarırın".

Stavrakakis'e, Apo'nun kararlı olduğunu, bunu kabul etme-

yeceğini ve bizim baskılarımıza boyun eğmeyeceğini anlatmaya çalıştım.

Diakofotakis, Yunan Dışişleri Bakanlığı'na göndermek üzere, Apo'nun el yazması dilekçesi ile benim el yazması tercümesini aldı ve kendisi de bir not yazdı. Nairobi'den diplomatik posta, ayda bir gidiyordu. Ama, bu yakıcı belgelerin Atina'ya hemen gitmesi gerekiyordu. O zaman, Kostulas'ın aklına, UNEP Genel Kurulu'na katıldığı için Nairobi'de bulunan ve aynı gün ya da ertesi günü Atina'ya gidecek olan büyükelçi Kambiçi geldi. Kostulas, Kambiçi'yi çağırdı ve ona detayları anlatmadan, bu acil diplomatik postayı Cenevre'ye götürüp, orada Yunanistan'ın BM daimi Büyükelçisi Karaitidi'ye vermesini ve oradan da bunun hemen acil olarak dışişleri bakanlığında Papayuanu'ya teslim edilmesini rica etti. Ertesi gün Kambiçis, Cenevre'den Kostulas'ı arayıp Karaitidis'in zarfı almayı reddettiği bilgisini verdi. Adamcağız hiçbir şey bilmiyordu, bu nedenle tecrübeli ve kurnaz bir diplomat olarak bilmediği bir şeye bulaşmak istemiyordu. Sonuçta, Kostulas'ın işe el koymasıyla Karaitidis, Apo'nun iltica dilekçesini alıp Papayuanu'ya gönderdi.

Kostulas, Papayuanu'ya iltica dilekçesinden bahsederek, bu konuyla ilgili zarfı Karaitidis'ten alacağını söyledi. Papayuanu, kendi açısından bize, eve geri dönmemizi, Apo'ya Pangalos'un evi terketmesiyle ilgili kesin kararını iletmemizi söyledi. Konuyla ilgili uygulamayı direkt benim yapmamı ve Kostulas'ın bulunmamasını istedi. Ne kadar tanık az olursa, o kadar iyi olacağını da belirtti.

Hilekarlık Kuyusu. Tekrar Savas Apo'ya gitmeli, evi derhal terketmesini, Yunanistan'ın net istediğini söylemeli.*

*. Daha sonra, baskılar yoğunlaştıkça ve Apo, ona ilettiğimiz herhangi bir isteği kesin olarak reddettiği zaman, artık Savas'a ihtiyacımız yoktu. Çünkü, Apo'yu ikna edemiyordu. Demek ki, ona ihtiyacımız olmadığına göre, bütün herşeyi ona yükleyebiliriz, onu "kullanabiliriz", onu bitirebiliriz, yani piyasanın öngördüğü gibi. Bu kadar cüret ve bu kadar onursuzluk. Daha sonra yüzüme karşı Bobos, Covaras ve dolaylı Stavrakakis; "bütün herşeyden sen suçlusun" diyeceklerdi. >>

- *Ailenin kutsal emaneti.*

Nenemin, Nazlu'nun babası, Nikopoli (Şebinkarahisar) Cezaevi'nde 1908 yılında 7 yaşındaki çocuğunu yetim bırakarak ölmüş ya da Türkler tarafından öldürülmüş. Annesi ise, doğumdan bir süre sonra ölmüştü. Kendisi Pontusluların katlinden yedi yıl sonra göç kervanlarında ve çok sonraları da Yunanistan'da olacaktır. O, sürekli yas ve gözyaşları arasında bana, "unutulmayan vatanın" sevgisini aşıladı. Toprağı bol olsun. Dedem Yuvan (Yannis) ise, Pontus Gerilla Mücadelesi'ni desteklediği için, Amasya'da cezaevindeymiş. Daha sonraları, kardeşi Lazaros'la birlikte, Pontus dağlarındaki şanlı gerilla komutanı İstil Ağa'nın (Sitilyanu Kosmidis) gurubuna katılmışlar. Ondan sonra da Yunanistan'da gerilladaymış. Korkunç işkencelerden sonra, en sonunda da kardeş kurşunuyla 1944 Aralığında öldürülmüş. Diğer dedem Kostas, Küçük Asya cephesinden ayağı yaralı olarak dönmüş ve kapanmayan bu yaradan ötürü 1948'de ölmüş. Babam Stavros, zaten artık yetimdir ve köyünü TEA'nın takım komutanı olarak ELAS tugayının bir saldırısından, korurken, 3 Şubat 1949'da kardeş eliyle 23 kurşunla tarandı ve yine de yaşadı. Küçükken onun vücudundaki yara izlerini sayarken, her defasında ısrarla, bana yaralanma hikayesini anlatmasını isterdim. Ayrıca, bir kurşun kalçasında sıkışıp kalmıştı, bugün bile bu kurşunu taşıyor,

Benim açımdan, zaten taş değirmenin çarklarına takılmış biri olarak, subayın iki rolü arasında durumu dengelemek zorundaydım. Subayın bir rolü, zorunlu görevi, vatanın verdiği güvenceleri Apo'ya inandırıcı iletmek ve onu uçurumun ağzına gitmede ikna etmektir. Subayın bir diğer rolü ise, uygulanamayacak olan emirleri gerçekleştirmek zorunda olmaktır. Ki bunlar, sözlü emirler, suç işlemeyi gerektiren girişimler ve ayrıca güvenceler vereni dıştalayan durumu da içeriyor. Bütün bunların, konunun başarısızlıkla sonuçlanması halinde, -ki, bu önceden planlanmıştı- direkt senin üzerine yüklenmesi tehlikesi de vardı. Ve tarihin uyumayan bekçisini, mücadeleni, yurtseverlik vicdanını üzerinde hissetmek. Zor şeyler. Sadece bu kadar da değil. Vatan tarihinin küçük bir minyatürü olan ailenin tarihi ile de ilişkili bir durum.

bu bize şunu hatırlatıyor: Yunanistan'da artık hiçbir zaman kardeş kanı akmasın.

Bütün bunlar sırtımda ağır bir yükü, ama aynı zamanda gücümün kaynağı. Vatanın bana verdiği görevleri yerine getirmek için gücümü, ailemin ve vatanımın tarihine ihanet etmemeyi oradan alıyordum.

İşte bu hava içinde ve aile "mirası" sırtta, Apo'ya Atina'nın kararlılığını iletiyorum. Bu istekler karşısında, Melsa ve İbrahim benden liderlerine saygı duymamızı istediler. Ve eğer bu baskılar devam ederse, konutun bahçesinde kendilerini yakacaklarını da iletiler. Yıllardır Kürt devrimcilerinin mücadelelerini ve davranışlarını izliyorum, söylediklerini yapacaklarını biliyordum.

6 Şubat 1999, Cumartesi

- Nairobi'de ilk beş günün saptamaları,

Nairobi'de beşinci günümüzü de doldurmuştuk. Durum daha da kötüye gidiyordu. Doğan her gün bir öncekinden daha zordu. En önemlisi de, oluşturulan bu çıkmaz karşısında Atina'nın bir çözüm bulacağı da görünmüyordu. Cumartesi sabahıydı. Dün zor bir gündü, ama herşey bugünün de zor olacağını gösteriyordu. Sabah erkenden elçilikte üç kişi arasında alışıl gelmiş görüşmelere başlamıştık. Tartışıyoruz, görüş alış verişinde bulunuyoruz. Nihayet her üçümüz de, şu sonuçlara varıyoruz: Olayların nasıl geliştiğinden, Yunan hükümetinin her yöntemle Apo'ya gelmemesi gerektiğini bildirmesine karşın, Apo'nun Yunanistan'a gelmesinden dolayı suçlu olup olmadığı ve Apo'nun ara durak olarak yolculuğunda seçilen Nairobi tercihinin iyi ya da kötü oluşundan bağımız olarak şimdi üçümüz burada bulunuyoruz, konunun yönetilmesi sorumluluğu içindeyiz. Yöntem geliştireceğimiz konular oldukça fazla;

Birincisi, Atina'nın talimatlarını büyükelçinin son kararından sonra uygulama zorunluluğumuz var.

İkincisi, Atina'nın talimatları sözlü olduğundan dolayı, bunları adalet temelinde değerlendirmemiz ve herkes kendi açısından yasal olanları uygulama, yasal olmayan uygulamaları kabul etmeme konusunda kararlı.

Üçüncüsü, Atina'nın artık Apo tarafından kabul edilmeyen tavrını gözönüne alarak, bu soruna çözüm olanaklarını araştırıp, "*kendi koşullarımızda*" biçim bulmamız gerekiyordu.

Dördüncüsü, herbirimiz, konunun tarihsel bir önemi olduğunu ve hangi sonuca ulaşırsa ulaşınsın, olaylar tarihe yazıldığında, olaylara karışmış olanların da değerlendirileceğini kavriyorduk.

Bunlar durumun değerlendirilmesi idi. Ulaştığımız bu sonuçlar temelinde işe koyulduk. Büyükelçi, Apo'nun komşu ya da başka bir ülkeye götürülmesi için tanıdıkları aracılığıyla olanakları araştırma konusunu üstlendi. Ben de, uygulamayı planlama ve onu hayata geçirme sorumluluğunu aldım, her zaman olduğu gibi, Atina'nın tesadüfen onayını alma durumunda olsak bile.

- "*Nireas Planı*" ve *Seyhelles*,

Kostulas'ın, Öcalan'ın misafir edilmesi için ilk düşündüğü uygun yer Seyhelles'ti. Adalar grubundan oluşan ve Kenya'nın doğu sahillerinden bin mil uzaklıkta bir yerdi. Seyhelles, eski bir İngiliz sömürgesiydi. Ve Başpiskopos'la, Kenya'nın sürgün yeri idi. Bağımsızlığını 1976'da kazandıktan sonra, Kıbrıs'la çok iyi ilişkilere girmişti. Yunanistan'ın, Kıbrıs'ın onur büyükelçiliği rolünü, Seyhelles'te Kıbrıs'lı bir iş adamı yapıyordu. Bu kişi, aynı zamanda, Atina'da işleri olan biriydi. Panos Papakokkinos'tu, çok iyi bir yurtsever ve Yorgos Kostulas'ın da arkadaşıydı. Yanlış anlaşılmaya yer vermemek için, insanları iyi ya da kötü yurtsever diye ayırmıyorum. Benim için önce insanlık ve sonra tarih karşısında her insanın niteliğinin değeri vardır ve bu ikisi de birbirine bağlıdır. Papakokkinos için iyi bir yurtseverdir derken, onun hassasiyetini ve eli açık bir biçimde Yunan yurtseverliğine nasıl

hizmet ettiğini biliyorum, sadece hoşuna gittiği için bunun yapıyordu.

Büyükelçi bana dediki, Seyhelles'in nüfusunu artırmak ve ülkenin ekonomisini geliştirmek için bir dönem ülke vatandaşlığını yabancılara 500. 000 dolardan satıyorlardı. Kesinlikle yasal. Daha sonra BM'in müdahalesiyle, bu olgu biraz daha sınırlandırıldı. Bu nedenle, Kostulas, Papakokkinos'dan Apo'ya Seyhelles'te vatandaşlık verilmesi için aracılık yapmasını istemeyi düşünüyordu. Eğer, pasaport veriliyorsa, Seyhelles'e ulaşmanın bir yöntemini bulmaya çabalayacaktık. Böylece, bir dosya açıp üstüne "Nireas Planı" diye yazdım ve konuyla ilgili bilgi toplamaya başladım.

Daha sonra, Kostulas kendi açısından Papayuannu'yu ve ben de Stavrakakis'i, Papakokkino'yu konunun içine katma önerisi için bilgilendirmeyi üstlendik. Papayuannu, Kostulas'a tekrar bilinenleri söylüyor. Yani, Apo'nun günün içinde konuttan gitmesinde ısrar ediyor ve yarından itibaren Pangalos'un ülke dışına gideceğini, bu nedenle onunla iletişimin zor olacağını da ekliyordu. Kostulas, sabahki değerlendirmemizi ve sonuçlarını temel alarak Papayuannu'ya "Nireas Planı"nı anlattı ve ondan Papakokkinos'la Seyhelles'i araştırması için görüşmesini istedi. Büyükelçi, Kıbrıs'lı iş adamının telefonunu da, onunla ilişki kurması için verdi.

Ben kendi açımdan, elçiliğin tozlanmış dosyalarını yerlerinden aldım ve Seyhelles'le ilgili ne varsa, coğrafik, politik ve iş dünyasıyla bağlantılı konuları okumaya başladım. Öcalan'ı oraya götürmenin yollarını araştırıyordum.

Bunlar Nairobi'de olanlardı. Sonuçta, Papakokkinos'la iletişim kurma sorumluluğunu EİP üstlendi. Temsilcisi de galiba Covaras'tı. Covaras onunla, Seyhelles Hükümeti'yle arabuluculuk yapması konusunu tartışacağına, ona Apo'nun fotoğrafının yapıştırıldığı yasal çıkarılmış bir Portekiz pasaportu veriyor ve ondan bu pasaporta Seyhelles vizesi almasını istiyor. Papakokkinos ona, Portekiz pasaportlarına Seyhelles vizesi gerekmediğini açıklamış. Arapsaçı gibi.

Diakofotakis'e, elçilikte, akşam üzeri Aristidu'dan bir telefon geliyor. Ona, pazartesi ya da Salı Nairobi'ye geleceğini söylüyor. Misafirleri soruyor ve Diakofotakis'e, *"krizin güvenli ve hızlı çözümü"* için girişimler olduğu konusunda güvence veriyor.

Bu arada aynı gün, Melsa da, Apo'nun iki çalışma arkadaşının akşam Nairobi'ye ulaşacakları konusunda Rozerin tarafından bilgilendiriliyor. Bunlar, Stavrakakis tarafından, Apo'nun güvenliği için Kerkira'da büyük sözler verilerek gönderileceği söylenen kişilerdi.

- *"Ve kocaman ekmek ve gözü tok köpek"*,

Bu noktada, daha sonra Nairobi'ye gelen iki bayanla bağlantılı olarak, Apo'yu Türkler'e teslim planını uygulayan çevreler tarafından oluşturulan yanlış anlamayı açıklamak istiyorum. O zamanlar medyada, her gün teslim konusunun *"oynadığı"* ve elleri zincirle bağlı, gözleri bantlı Kürt liderinin resimleri dünyayı dolaştığında, (...)

Apo'yu Türkler'e verenlerin propogandaları, halkın kendilerinden açıklama istemesi üzerine, halka çok adi şeyler anlatıyorlardı.

"Apo, haremimi de beraber sürükledi ve ciddi olmayan bir davranış sergiledi. Bu nedenle, hükümetin onu korumak için yaptığı plan başarıya ulaşamadı. Hergün cep telefonlarıyla konuşuyordu ve bundan ötürü yeri de kolayca saptandı".

Halkın karşısına çıkıp, duruşlarını ve davranışlarını savunma cesaretleri yoktu. Bunu yapamıyorlardı, çünkü halkın böyle bir duruşu kabul etmeyeceğini ve onları asla affetmeyeceklerini biliyorlardı. Bu nedenle başka yol izlemeyi tercih ettiler. Ankara ve Washington'un baskılarına boyun eğmeyi, Apo'yu Kenya'ya göndermeyi ve Türkler'in orada onu teslim almalarını ve sonra rastgele kurbanlar bulup, bütün bu olanlardan onların sorumlu olduklarını söylemeyi tercih ettiler. Halkımızın dediği gibi, *"ve kocaman ekmek ve gözü tok köpek"*. Böylece, aşağıda soğukkanlılıkla beni nasıl infaz ettik-

lerini göreceğiz. Ayrıca, Apo'nun şahsına yönelik de suçlama bulmak zorundaydılar.

“Harem” ile ilgili de şunları söyleyebilirim: Apo'nun hayatının diğer dönemlerinde bir kadınla ilişki götürüp götürmediğini bilmiyorum. Bu olay onu ilgilendirir. Söylemek istediğim ise şu; Nairobi döneminde gün boyunca Melsa ve İbrahim'e politik eğitim veriyordu. Akşam üzerleri ya da geceleri elçilikten eve döndüğüm zaman, onları günün notlarını okurken ve ertesi günün eğitimine hazırlanırken görüyordum. Apo buydu ve bu olmaya devam ediyordu. Sürekli halkı için üzerine aldığı görevin sorumluluk duyguları içindeydi. Akşam saatlerinde bütün dünyayı çeken bir radyodan BBC'nin Türkçe programlarını dinliyor, diğer saatlerini bizlerle yemekte ya da başka tartışma ve görüşmelerde geçiriyordu. Geceleri avlunun ve evin çevresinde bazen ben, bazen de İbrahim nöbet tuttuğumuzda, Apo da odasına çekiliyordu.

Yalnız kaldığında, gevşediğini ve normal bir insan olduğunu hatırlıyorum. Anadolu şarkılarını kasetten dinlerken, kendisi de alçak sesle eşlik ediyordu. Çok güzel sesi var. Mezopotamya en büyük şarkıcıları çıkarmış ve bu konuda Türkiye'nin müzik alanındaki önderliklerini bugüne kadar devam ettiriyorlar. Bana garip geliyordu. Onun için kafamda çizdiğim resim, onu sert, emirler veren, yönlendiren, sadece mücadele için konuşan biri olarak gösterirken; normal bir insanın selam verişini, Anadolu'nun hazinesi olan müziğini dinlerken zevk alan ve ona eşlik eden birini duyuyorum, daha doğrusu şimdi görüyorum.

Telefon konusuna gelince; Evet, Apo'nun en zayıf yanı abartılı telefon kullanmasıydı. Türkler, Ankara'nın Balgat sentimde büyük bir uydu, telefon dinleme merkezi kurmuşlar ve Şam'da kaldığı dönemde, Apo'nun gerilla komutanları, Avrupa'daki üst düzey yetkilileriyle konuşmalarını dinliyorlarmış. Evet, büyük bir ihtimalle Apo Rusya'dayken MED-TV'nin yayınına katılmak için cep telefonu kullandığı zaman yeri tespit edilmişti. Onu Atina'da ikinci defa gördüğümde,

CIA ve MOSSAD'ın cep telefonu vasıtasıyla kendisinin yerini tespit ettiklerini ve Moskova'nın Odidçovo'daki konutun da koordinatlarını kesin ölçülerle saptayıp Türkler'e verebilecekleri konusunda onu bilgilendirmiştim. Kenya'ya geldiğimizde, Nairobi'de kaldığı müddetçe, hiçbir zaman cep telefonunu kullanmamasını ona tavsiye etmişim. Ve bu tavsiyemi yerine getirdi. Çalışma arkadaşlarına gelince, en azından Dılan Nairobi'ye gelinceye kadar cep telefonları yoktu. Melsa, benimle elçiliğe gelip, sadece Rozerin'le Yunanca ilişki kuruyordu. Bunu da, benim denetimim altında ve önceden anlaştığımız üzere, ne ve nasıl konuşmaları gerekiyorsa öyle yapıyorlardı. Daha sonra da Melsa elçiliğin arabasıyla eve geri dönüyordu. Evin telefonu da vardı. Ama bu telefon dış ülkelere kapalıydı, sadece Kenya içinde açıktı.

Demek ki, teslimi gizliden hazırlayan çevrelerin propogandaları bundan öteye dayanaksızdı. Yine de, Apo'nun o gün beklediği yoldaşları gelmediler. Daha sonra, niçin gelmediklerini göreceğiz.

- Günay Aslan, Apo'yu hayatının tehlikede olduğu ile ilgili uyarıyor.

Akşam, internet'ten çıkışlarını aldığım haberleri Apo'ya götürdüm. Bunlar arasında Özgür Politika'da çıkan bir makale de vardı. Bu, Kürt gazeteci Günay Aslan'a ait, "Öcalan Hakkında (2)" başlıklı makaleydi. Makalenin birincisi, Eylül'de, Apo'nun Şam'dan çıkışından önce yayınlanmıştı. Bu makaleyi, kitabın daha önceki bölümlerinde açıkladık.

Bugün sözünü ettiğimiz makalede ise, şunlar dile getirilmişti;

"17 Eylül'de 'Öcalan Hakkında' başlıklı birinci makalemizde, uluslararası bir planın olduğunu, bunun Apo'yu etkisizleştirmeyi amaçladığını açıklamış ve bunu boşa çıkarmak için önlemler alınmasını istemiştik.

Aynı makalede, Türkiye ve Kürdistan halklarını bu felaket planlarını karşılamaya hazır olmaya çağırmışım. O zamandan bu güne kadar beş ay geçti. Bütün bunlara rağmen hâlâ,

bıçağın sırtındayız. Yani, tehlike uzaklaşacağına çoğalıyor. Pragmatist olmak gerekirken ve özellikle günümüzde olanları iyi anlamak zorundayız. Ve de bu sonuçlar temelinde, gerekli önlemleri almalıyız. Herşeyden önce soğukkanlılıkla tartışmalı, gerçekleri yadsımadan bu dönemin gereklerini yapma konusunda mutabık kalmalıyız.

Benim görüşüme göre, bize saldıran güçler, MIT-CIA-MOSSAD üçgeninde hareket etmekte ve üç amaçları bulunmaktadır.

Birincisi; Abdullah Öcalan'ın aldığı bu görevi geçersiz hale getirmek ve onu 'iğrenç' ve 'istenmeyen kişi' haline dönüştürmeye çalışacaklar ve daha sonra bir operasyonla, ya onu öldürecekler ya da Türkiye'ye verecekler. Eğer, herhangi biri, son günlerde koşulların böyle bir hareketin gerçekleşmesi için olgunlaştığını görmüyorsa, kör olsa gerek.

İkinci; amaç ise sürgündür. Öcalan'ı dünyanın bir ucuna götürüp, orada kendi kontrolleri altına almaktır. (bu planın gerçekleşmesi, Güney Kürdistan'daki gelişmelerle bağlantılı ve özellikle Türkiye'nin ABD'nin uydusu olma görevinin sürdürülmesidir.)

Üçüncü; amaç ise hukuksal ambargodur. Yani, herhangi bir ülkede tutuklanması ve yargılanmasıdır.

Türkiye-İsrail-Amerika üçlüsünün bu üç seçimi var ve bu dönemde tercih birinci seçenekte toplanıyor.

Avrupa kendi çıkarlarını korumak istemesine karşın ve Kürtler'le ilgili bir politika oluşturmadığından, ABD'nin baskılarına dayanamadı ve boyun eğdi. Bu plan henüz amacına ulaşmamıştı. Apo'nun Rusya'da kalışı ve özellikle yasal olmayan rejim, onun için oldukça tehlikelidir. Yine de, Apo hangi ülkede olursa olsun, o devlet dünya kamuoyuna bunu resmi olarak açıklamalı ve onu kendi sorumluluğu altında tutmalı.

İllegalitede kalması ona bir yarar getirmeyecek, tersine tehlikeyi arttıracaktır. Eğer bu garanti edilmezse, Apo'ya kalan şey ise, Kürdistan'a geri dönmesidir. Türkiye ve yandaşla-

rının önce yorup, sonra son vuruşu amaçladıkları planı etkisizleştirmenin tek yolu, vatana geri dönmektir.

Diğer taraftan, Kürt örgütlerinin, kitle kuruluşlarının ve her Kürdün ayrı olarak yapmak zorunda oldukları bir çok şey var. Öncelikle paniğe kapılmayalım, girişimlerde öncülüğü bırakmayalım ve soğukkanlılığımızı koruyalım. Mücadelemizin hiçbir alanını boşluğa ve yetmezliğe bırakmamalıyız. Provokasyonlardan uzak durmak zorunluluğumuz var.

Dayanışma yükseltilmeli ve demokratik tepkimizi net ve sonuç verici biçimde ifade etmeliyiz. Türkiye ve yandaşlarına ödemek zorunda oldukları bedeli göstermek zorundayız.

Gözümüzden kaçmaması gereken bir şey daha var. Kürtler'e karşı girişilen şey tamamiyle teslim ve esir almadır. Halkımızın düşmanlarının hedefleri belli. Bunlar, Öcalan ve PKK'nın şahsında halkımızı esir alıp yoketmek istiyorlar. Her durumda hedef, Kürt bilinci ve Kürt yurtseverliğidir. Tarihin karanlıklarına gömmek istedikleri şey, Kürt gerçekliğidir. Bu nedenle, yukarıda söylenenlerin tümü her Kürdün bilincine çıkmalı ve hiç kimse Kürtlerin içlerindeki politik farklılıklar nedeniyle duyarsız kalmamalı. Tersine böylesi bir dönemde, aramızdaki politik sorunlardan kaçınmamızın faydalı olacağı bilinmelidir. Kürtler, bu durum karşısında, ortak duruş göstermelidirler. Bu, Kürt yurtseverliği karşısında olduğu gibi ayrıca insanlık karşısında da bir görevdir”.

Apo, bunları okuyup ayağa fırladı. Bu bir makale değil, işin özünde bir enformasyon bülteni ve aynı zamanda politikanın haritasıydı. Öcalan bana, Aslan'ın ilk makalesine verilmesi gereken önemi vermediğini ve bunun için bu duruma gelindi dedi.

Böylece, Aslan'ın ikazlarının ağırlığı altında ve Atina'nın ataletiyle iyi geceler deyip, odalarımıza çekildik.

7 Şubat 1999, Pazar

- Nairobi'de iyi bir gün,

Pazar günüydü, ortalık aydınlanıyordu. Niçin bilmiyorum, ama bilinen “git, gitmiyorum” gerilimi olmadan, hepimiz bu pazarın değişik bir gün olduğu izlenimi içindeyiz. Belki de, hepimizin ihtiyaç duyduğu bir durumdu bu.

Nairobi, 1900 metre yükseklikte, Klimancaro’dan yüz kilometre uzaklıkta ve şaşırtıcı bir atmosfere sahip bir şehirdi. Kutsal bir yer. Geceleri güzel, havası tatlı ve rüzgar temiz. Bu şartlarda keyifli uyanıyorum. İlk defa, ilk gününün dışında, Kostulas sabah kahvaltısı için masayı hazırlamalarını istedi. Hepimiz masaya oturup resmi bir biçimde kahvaltı ettik. Kostulas, Nairobi’de Yunan Büyükelçisi olmanın kendine verdiği özgüven ve asaleti hâlâ devam ettiriyordu. Apo, tipik olana, resmiyete, hizmetçilere ve Kostulas’ın ev sahibi olarak davranışlarına dikkat ediyordu. Bütün bunlar, onun için yeniydi. Yirmibeş yıla yakın illegal hayatta bu tür tecrübeler edinme fırsatı olmamıştı. Kurmayı planladığı Kürt Devleti için aynı işlemleri düşündüğü ve ders aldığı konusunda emindim.

Sabah kahvaltısından sonra tekrar elçiliğe gittik. Stavrakakis bana telefon edip “biri”nin geleceğini ve bize “bir şey” getireceğini söyledi. Bu arada, Atina’dan Öcalan’ın çalışma arkadaşlarının elçiliğe gelmelerini bekliyorum. Telefon ediyorum, Nairobi’ye ulaşanların Yunan mülteci pasaportları taşıdığım ve bu nedenle Kenya güvenlik güçlerinin onların girişine müsaade etmediklerini öğreniyorum. Aynı uçakla Avrupa’ya geri döndüler.

Stavrakakis’ten sonra Papayuannu. Onun kemarı. Tekrar beni “Katehaki hanımefendi” olarak isimlendirerek işimi doğru ve hızlı biçimde yapmamı istiyor. Ne söyleyeyim! O zaman olayların anaforu içinde bir şey söyleyemedim. Şimdi, bu isimlendirmeleri okuyucunun değerlendirmesine bırakıyorum.

Sonuçta Papayuannu, Pangalos’un yurt dışı gezisine eşlik edeceğini söyleyip, bundan sonra büyükelçinin kendisine iletmek istediği mesajları, bakanın bürosuna iletmelerini istiyor. Aynı gün, Pangalos Balkan Gezisi’ne çıktı. Sırbistan’ın bombalanmasından önceki günlerdi.

- *Politikacılar'ın "kirli çamaşırları" ve CIA.*

İzmir'de olduğum zaman, Amerikalı bir bayan arkadaşım vardı. Adı Julia'ydı, yirmibeş yıldır aslen Yunanlı ve CIA'de üst düzey görevli bir subay ile evliydi. Bu kadar yıl Yunanlıyla evli olduğundan, her şeyi ile bir Yunanlı gibiydi. Oğluna da CIA'de görev ayarlamışlardı ve kendisi de İzmir'de bir Amerikan Okulu'nda öğretmendi. Birkaç yıl önce eşinden ayrılmış ve Mikonos'ta güneş yanığı tenli bir balıkçıyla ilişkisini sürdürüyordu. İyi çocuktuk. Bazen kendisi Mikonosa onu görmeye gidiyor ve kışları ise genelde sevgilisi İzmir'e geliyordu. Julia, her zaman biz Yunanlıların İzmir'de yaptığımız eğlencelerde bulunuyordu. Gençliğinde güzel kadınmış, daha doğrusu dilbermiş diyebilirim. Güzelliğini hâlâ koruyordu. Buzuki müziği gelince kalkıyor ve bir erkeğe taş çıkartırcasına inanılmaz bir zeybek oyunu oynuyordu. Harikaydı. Hepimiz ona hayrandık. Biliyorsunuz, Atina'da zeybek oynamak ayrı bir şey, ama İzmir'de oynamak ise apayrı bir şeydi. Şimdi bu bayan için iyilikler diliyorum.

Yıllar önce kocası Atina'da görev yaptığı sırada, Julia bana demişti ki Amerikan Elçiliği onu da bir dönem göreve almış. Henüz işe başlar başlamaz, kendisine bütün Yunanistan yerel ve ulusal gazetelerini vermişler ve bu gazetelerde Yunan Politikacıları ile ilgili isimli çıkacak en küçük haberlere kadar arşivlemesini kendisinden istemişler. Hiç kimse, her politikacının dosyasında sadece basın haberleri olduğunu düşünmesin. Eğer haberleri araştırırsanız, bununla yetinmezsiniz ve başka şeyler aramaya başlarsınız. Yani, "kirli çamaşırlar" diye adlandırdıklarımızı. Bunları politikacılar için belirtiyorum ki, akılda kalsın ve hatırlansın diye.

Apo konusuna gelince, Yunan hükümetinden Amerikalı'lar ya da Türkler'le ilişkiye geçip, Amerikan istihbaratının Apo'nun Türkler'in eline düşmesi için yaptığı planları uygulamayı Yunanistan adına onaylayan kişinin kim olduğunu bilmiyorum. Ama, sonuca bakılırsa, Atina'da birinin bu işte ortak çalıştığı açıktır.

Amerikalı'ların baskılarına boyun eğdiğiniz zaman, tabii ki, işin özünde Türkler'in oynadığı oyunun içinde olmayı kabul etmişsiniz demektir. Çünkü, Apo'yu teslim ederek, ülke olarak karşı karşıya oldukları en büyük sorunu çözmede, onlara yardım ediyorsun. Böylece, Ankara'ya verilen desteklerle, artık Kıbrıs, Ege, Trakya ve Fener Patrikhanesi'ne karşı saldırgan politikanın oyalanmadan uygulaması sağlanıyor. Bu tuzağa düştükten sonra, Balkanlarda ya da herhangi bir yerde Amerikalı'ların (şimdi seni Türkler'de "tutarken") ve Türkler'in çıkarlarına karşı nasıl bir ulusal politika uygulanabilinir ki?

Bütün bunlarla güzel bir Pazar geçiriyoruz. Beklediğimiz ve ihtiyacımız olduğu gibi geçiyor.

8 Şubat 1999, Pazartesi

-Kathurima pasaportumu inceliyor,

Pazartesi gün doğuyor. Benim için kritik bir gün. Çünkü, pasaportumu Kenya Dışişleri Bakanlığı'na, Kathurima beye göndermem gerekiyor. Afrika'da ciddi ve gizli bir iş nedeniyle bulunuyorum ve Kenya Dışişleri Bakanlığı benim pasaportumu istiyor. Komik bir durum.

Elçilik konutunda, alışagelmışlerden sonra, elçiliğe gidiyoruz. İnternette sörf ve araştırmaya başlıyorum. Diakofotakis, Kenya Dışişleri Bakanlığı'na gidip, Genel Sekreter Kathurima ile buluşuyor. Kenyalı subayın bürosunda, üçüncü bir kişi daha bulunuyor. Büyük bir ihtimalle istihbarattan bir kadro, Cumhurbaşkanlığı'ndan ya da CIA'den. Diakofotakis ona pasaportumu veriyor ve Kathurima pasaportun gerçek olup olmadığının incelenmesi için onda kalmasını istiyor. Diakofotakis hemen büyükelçiye bilgilendiriyor. Büyükelçi ona, sadece fotokopi yapılmasına izin vermesini ve pasaportu orada bırakmaması talimatını veriyor. Pasaportum incelendiğine göre, daha sonra Diakofotakis işin özünde sorgulanıyor. Bizi getiren uçak, havaalanında kontrolden geçme koşullarımız, gelen misafirlerin Yunan devletiyle olan ilişkileri vb. gibi sorular

Diakofotakis'e soruluyor. Bunları, kitabın sonuna eklenmiş "*Kostulas'ın Raporu*"nda okuyacaksınız.

Artık çok açık ki, Apo konusunu ve onun Kenya'ya girişini, baştan beri Kenya hükümetinin çok az subayı biliyorlardı. Büyük bir ihtimalle plan şuydu; Apo kontrolden geçip, bir iki gün elçiliğin evinde dinlenmeli, kuşkuları dağılmalı ve gevşemeli ki, diplomatik her dokunulmazlıktan ve kültürden uzak, vahşi ormanda bir çiftlik evine gitmeliydi. Orada her tür korumadan soyut tutuklanmalı ve Türkler'e teslim edilmeliydi. Ve de ucu İmralı'ya çıkmalıydı. Bırakın Kürtler'i ne yaparlarsa yapsınlar isterlerse kendilerini yaksınlar. Bu plan üzerinde çalışırken, öte yandan günlerdir (6 Şubat'tan beri.) Türkler, Marmara'da ıssız İmralı Adası'nda, (Yunanlılar'ın Kalolimnos'unda,) binalar yapmaya başlamışlardı. O zamandan beri Apo'nun kendi ellerinde olduğunu biliyorlardı. Fakat, olayların gelişimi ve Apo'nun elçiliğin binasında kalmada ki ısrarı, planı bozdu. Ve o zaman Kenyalı'lar konuyla ilgili soru sormaya başladılar. Not düşülmesi gereken şey ise, Kerkira'da uçağın çarpması sonucu değiştirilmesi (o uçağı bekliyorlardı, başka uçak gelmişti) sistemleri karıştıran bir durum yaratmıştı.

Kenyalılar'ın ve Kathurima'nın davranışlarını, pasaport meselesini Stavarakakis'e anlattım. O da bana, bir arkadaşı beklememi söyledi.

Bugün, arkadaşın uçağının inişini beklemek ve Seyhelles planıyla ilgili gelişmelerin ilerlemesi açısından saatler nispeten yavaş geçiyor. Pangalos'un balkan ülkelerine gezisi devam ediyor ve bize yapılan baskıların azaldığı da açık. Akşam herşey nisbeten sakin. Gerilimin olmadığı çok az günden biri ve akşam hepimiz daha rahatlamıştık. Böylece, Öcalan'la daha çok şey konuşma fırsatım oldu.

-Apo; "*İntihar benim için kurtuluş olurdu*".

İkimiz salonda oturuyorduk. Apo'nun keyfi yerinde, neşeliydi. Benim için de, tercümanlık sorumluluğu ve ağırlığı altında olmadığım çok nadir anlardan biriydi. Bu işlerle uğra-

şanlar, benim ne demek istediğimi anlarlar. Tercümanlık yaptığım zaman yorgunluğum iki katına çıkıyor.

Apo'nun başkalarını etkilemekten hoşlanan biri olduğunu biliyordum. Çevresindekilerin, kendisiyle ilgili kişiliği, politik görüşleri ve liderlik yetenekleriyle ilgili olumlu şeyler söylemeleri hoşuna gidiyordu. Bu duygularını okşadım. Birçok konuda konuştuk. Görüşlerini dinledim, sorular yönelterek, daha da anlatmasını sağladım.

Hemen hemen her konuda konuştuk. Suriye'yi, Esad'ı, İsrail'i ve Kürtler'in mücadelesine sempati ile bakan eski savunma bakanı Mordehay'ı, Sovyetler Birliği dağılmadan önce olan ilişkilerini. Ona, örgütün yabancı istihbarat örgütleri tarafından kurulduğuyla ilgil yapılan suçlamaları, Ermeniler'le olan ilişkilerini, daha birçok şey sormuştum. Herşeyi anlatmam, bu kitabın içeriğine uymuyor. Söyleyebileceğim şey ise, Apo, örgütün yabancı devletlerin ve istihbaratların güdümü altında olduğu suçlamasını reddetti. Bu konu ile ilgili bana şunları söylemişti;

“Yabancı devletlerle ilişkilerimiz var. Ve çoğunlukla bu ilişkiler, ulusal kurtuluş hareketlerinde, istihbarat örgütleri aracılığıyla olur. Fakat bu bizim tercihimiz değil, onların tercihidir. Gelecek safhada, -yasallaşma safhası da inanıyoruz ki gecikmeyecek- o zaman politikacılar ve diplomatlarla konuşmaya başlayacağız. Bu herhangi bir istihbarat servisinin oyuncağıyız anlamına gelmiyor. Hiç kimse bize ne yapacağımızı söyleyemez. Hatta bizi misafir eden, bizim özerkliğimizi tanıyan Suriye olsa bile. Hiç kimsenin bize önderlik etmesini kabul etmiyoruz”.

Davranışlarını izlediğimi, görüşlerini nasıl oluşturduğunu ve kendisiyle ilgili herşeyi öğrenmek istediğimi anlamıştı.

Bir ara, kanapede rahat bir biçimde oturduğu sırada, gururlu bir hava içinde bana demişti ki;

“Savas, ne yazık ki beni hayatımın en kötü döneminde tanıdın. Benim için resmi düşünmeni istemiyorum. Eğer, beni başka zaman tanısaydın anlardın. Ben gururlu bir insanım, bir kartal gibiyim, şimdi başkalarının merhametini isteyen bir dilenci du-

rumuna düştüm. Ben, Yunanistan'ı baskı altına alıyorum ki, bana yardım etsin, kurtulayım ki, PKK'de ayakta kalsın. Bunun Yunanistan'ın çıkarına olduğunu biliyorum. Bunun için baskı yapıyorum ki, bana yardım etsin. Zor durumda olduğumu hissediyorum ve belki sonuçta düşmanın eline düşeceğim. Şunları bilmeni isterim. Bu durumda bile, PKK'nin dağılması mümkün değil. PKK benim oluşturduğum bir şey, benim çocuğumdur. Ve ben kurduğumda PKK'yi çok katmanlı bir zırhla kapladım. Bir zırhı delersin ve sonra diğerini karşında bulursun ve daha sonra diğer, sırayla gider. Bensiz bile PKK yaşar.

Sanmaki kendimi kurtarıp hayatımı korumak istiyorum. İntihar edebilirim. Bu, benim için bir kurtuluş olurdu. Biliyorsun ki, otuz yıldır normal bir insan gibi yaşamadım. Bu yılların birçok günlerini bir odada tutuklu gibi yaşıyorum. Hayatım mücadeleye adanmış. Sadece bunlar değil, geceler işken-
ce benim için.

Dağlardaki gerillalar ve PKK kadrolarının hepsi benim elerimden geçti. Çoğuna ulusal kurtuluş mücadelesinin ateşini verdim. Onları ideolojik olarak eğittim. Onları gerilla ve savaşçı yaptım. Birer birer. Hepsini tanıyorum. Ve bunlardan çoğu savaşta düştü, hayatlarını Kürdistan için verdiler. Ben aile kurmadım ve çocuk yapmadım. PKK benim ailem ve bunların hepsi benim çocuklarımdır. Her gün cepheden yeni haberlerin gelmesini beklemek nedir bilir misin? Agit, Mahsum, Mahir, Rojhat öldürüldü haberleri geliyor. Hergün çocuklarımdan birileri öldürölüyor.

Ve geceleri bunlar rüyama giriyor. İntihar, ölüm benim için bir kurtuluş olurdu. Sanma ki düşünmüyorum. Fakat hayatta kalmak zorundayım. Halkımızı bir yola soktum ve sonuna kadar gitmeliyim. Kürt Halkı saftır, tarihi bilinci ve politik eğitimi yok ki, ulusal kurtuluş mücadelesini desteklesin. Canlı kalmak zorundayım. Halkımın bana ihtiyaçı var”.

Pazartesi gecesi böyle saatler süren tartışmalarla Nairobi'de en sakin gecelerimden biri olarak geçti.

Kafamda, PKK'yi birbiri ardına saran zırhlar çakılı kaldı.

Yani, bu örgüt, kendini sürekli yenileyen olanaklara sahipti. Birşeyler konuşmak için bunları söylememişti Apo. Yüzünde bir gülümsemeyle söylüyordu, sanki onun yakalanması ve Türkler'e teslim edilmesi için o anda çaba sarfedenlere cevap veriyordu. Onlar, Apo'nun tutuklanmasıyla, Kürt sorununu çözeceklerini sanıyorlardı.

9 Şubat 1999, Salı

- *Nairobi'deki en sakin gün,*

Sabah tekrar elçiliğe gittik. Telefonlaşma ve baskı yoktu. Saatlerimin çoğunu büroda çevredeki ülkeleri, Tanzanya, Somali ve Seyhelles'i okuyarak geçirdim. Birincisini, Seyhelles'e kaçış planımızda kullanacağımız bir ülke, ikincisi için yeni bir planı, Apo'yla ortak çalışarak yapıyordum. Bir yöntemle, Somali'ye kaçıp oradan Yemen'e geçmesini planlıyorduk. Ondan sonra ise, kendisi bir yol bulup Kürdistan'a geçecekti. Bu çalışmalarından sonra elçilik konutuna erken gittik.

Evde, Nairobi'de kaldığım süre içinde en sakin günümü geçiriyordum. Baskılar yoktu, gerçi bütün belirtiler sonuçta ne olacağını gösteriyordu. Ama, hepimiz sonunda bir çözümün bulunacağını ümit ediyorduk. Hiç kimse, Yunan hükümetinin herhangi bir yöntemle, Apo'nun Türkiye'ye teslim edilmesine yanaşacağına inanmıyor ya da inanmak istemiyordu. Tamam, biz Yunanlı olarak, asla böyle bir şeyin gerçekleşebileceğine inanmak istemiyorduk. Sorun ise, Apo'nun, herhangi bir Yunan hükümetinin kendisini Türkler'e teslim edeceğine inanmamasıydı.

Bugün de, Öcalan'la daha fazla konuşma olanağı bulmuştum. Onunla, Türkiye üzerine, Kemalizm, İslamcılar ve Kürt sorununun gelişimiyle ilgili konuştuk. Türkiye'nin iç sorunlarıyla ilgili ona yetişilemezdi. Bölgede gelişen dinlerin ve halkların tarihiyle ilgili derin bilgisi, tarihi bilgisini bugünün politik analizleriyle çok iyi bağdaştırabilmesi, olması gereken bir düzeydeydi. Türk-Yunan ilişkileri üzerine, Yunanistan'da-

ki durum üzerine, Mitçotakis, Papandreu, Simitis ve Karamanlis'i konuştuk. Yunan tarihini biliyordu ve Yunanistan'ın ekonomik, politik ve dışışleri konularında bilgiliydi.

Beni özel olarak etkileyen şey ise, sosyalizm sonrası dönemle ilgili politik gelişmeler konusundaki görüşleriydi. Açık olan şuydu, Kürtler'in ulus olarak bütünleşmesini istediği gibi, görüşleri Marksizm-Leninizm'den politik gerçekliğe doğru değişmişti. Kürt halkının özgürlüğü ve sonuçta bağımsızlığı temelinde, kendisi ve örgütünün yasallaşması koşuluyla bölgede Amerikalılar'la birlikte çalışmaya hazır olduğunu gösteriyordu. İslam ve Hristiyanlık'la ilgili görüşleri de değerliydi. Kürdistan'ın bölgede en modern ve laik devlet olacağını, bir İslam ülkesi olmayacağını, çünkü Kürtler'in hiçbir zaman isteyerek İslamı kabul eden bir halk olmadığını söylüyordu. Kürdistan'dan bahsettiği zaman, Kürtler'in Türkler'le olan ilişkilerinden de uzunca bahsetti. Dinlediğim ve kafama kaydettiğim kadarıyla, değiştirmeden iletmeye çalışacağım.

- Apo; *"Bizi tekrar Türklerin kucağına itmeyin"*.

"Türklerin başarı ve hakimiyetlerinin sırrı, Anadolu'ya girdiklerinde Kürtler'le savaşmayıp, Bizanslılar'a yönelmiş olmalarındadır. İstanbul'u aldıktan sonra Persleri yenmeleri gerekiyordu, bu kez Kürtler'le stratejik bir güçbirliği yaptılar ve bu da yüzyıllarca devam etti. Türkler, Kürt feodallerine sınırlı bir özerklik tanıyarak ve sınırlarını Persler'den temizledikten sonra (Çaldıran Savaşı'ndan sonra), güney kısmını korudular ve temel bir strateji oluşturdular. Böylece, güney sınırları korunaklı bir konumdayken, sınırsız seferlere ve savaşlara giriştiler. Giderek, Arap Yarımadası, Ortadoğu, Kuzey Afrika, Kafkaslar, Kırım ve Balkanlar'ı işgal ederek, Viyana kapılarına dayandılar. Yani, başarılarının sırlarından biri Kürtler'le yapmış oldukları güçbirliğidir. Abdülhamit ve Jöntürkler'le gelen yeni dönemde, diğer halklar başkaldırdığında, bütün Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması tehlikesi vardı. Din olayını kullanıp Kürtler'i yanlarına aldılar ve tekrar güney sınırlarını korudular. 1919-1922'de Mustafa Ke-

mal, Yunanlılar'ı yenebilmek için bizzat kendisi gidip, yöresel Kürt beylerine yasal ve yönetimde eşitlik sözleri vererek güç-birliği yapmıştır. Tabii bu sözler, sonradan unutulmuş ve Kürtler de birçok kez Mustafa Kemal'e karşı ayaklanmışlardır. Son Kürt İsyanı da 1938'de kanla bastırıldıktan sonra, ardından süreci Kemalist Devlet Politikası izlemiştir. Bu, Kürtler'in ve Türkiye'de yaşayan diğer ulusların asimile edilmeleri politikasıydı.

Benim ve yoldaşlarımın seçtiği yol, Kürt ulusunun bağımsızlığı ve özgürleştirilmesidir. Mücadelemiz, Türkiye halklarını baskı altında tutan, Kemalizm ve derin devlet'in yenilmesi için tek çözümdür. Bu, Türkiye'nin gerçekten demokratikleşmesinde tek yoldur. Gittiğimiz yol, aynı zamanda, onlarca yıldır Türk saldırılarına uğrayan Kıbrıs, Yunanistan gibi komşu ülkeler için de bir fırsattır. Çünkü, Kürtler'in bağımsızlıklarını kazanmalarıyla, Türkiye binlerce yıldır Anadolu ve tüm bölgedeki egemenliğinin stratejik temelini kaybetmiş oluyor. PKK'nin devrimi, Türkiye ve Türkler'in rolünü sınırılıyor ve yeni stratejik koşullar oluşturuyor. Bu nedenle, Türk devleti kudurmuş bir biçimde bizimle savaşıyor.

Kürtleri kölelik statüsü altında tutmaya devam etmek istiyorlar ki, bölgede egemenlikleni sürdürsünler. Bu nedenle beni yok etmek istiyorlar. Çünkü, ben onların planlarının önünde engelim. Beni aradan çıkararak PKK'yi göğüslemek ve Kürtler'in ulusal uyanışını etkisizleştirip, halkımızın dini duyguları ile "oynayıp", bir İslam toplumu kurmak istiyorlar. Böyle bir gelişme beni kabul etmeyen Avrupa için de, bir tehlike teşkil edecektir. Eğer, Yunanistan bu oyuna düşerse, ölümcül bir yanlış yapmış olacaktır. Kürtler'i tekrar Türkler'in ve radikal İslam'ın kucağına itmiş olacak. Bunu yapmayın".

Nairobi'de kaldığımız en sakin gündü, Apo bana bunları söylüyordu. 9 Şubat 1999, Salı. Yani, Türkler'e teslim edilmesinden 6 gün önce.

- “Alakart” la cep telefonundan ‘güvenli’ iletişim,

Perşembe sabahı, henüz büyükelçiyle evindeydik, Diakofotakis telefon etti ve elçiliğe gitmemizi istedi. Stavrakakis’in bahsettiği arkadaş gelmişti. Kostulas’ın Kıbrıs’lı arkadaşı Panos Papakokkinos’tu. Kıbrıs’lı, Kostulas’la selamlaştı ve sonra büyükelçi onu benimle tanıştırdı. Böylesine önemli bir konuda ve benzer durumlarla ilgili hiçbir tecrübesi olmamasına karşın, vatanın ona güvenmesinden gururlanıyordu. Duygulanıldığı belliydi. Bize istihbarat dairesinin adamlarıyla ve EİP’in bizzat başkanıyla buluştuğunu ve Apo’nun Seyhelles’e götürülmesi planını onlarla görüştüğünü söyledi. EİP’le olan temaslarından sonra Seyhelles Hükümeti’yle ilişkiye geçip, ziyaretçinin tam adını vermeden, bütün konuyu onlara açıklamıştı. Seyhelles, 15 milyon dolar istemişti. Onlarla ileriki günlerde Aristidu’nun gidip konuyla ilgili bir miktar kaparo vermesinde anlaşmışlardı. İsa sonrası peygamber rolüne soyunmadan, ne zaman ki, Seyhelles’in tanımadıkları birini misafir etmek için 15 milyon dolar istemelerini duyunca, bir şeyler hoşuma gitmedi. Kaparo olayını duyunca daha çok acayibime gitti. Uçurumun ağzındayken, herşeyi umuda dönüştürüyorsun. Bu durumda insan ne diyebilir ki !? Sadakatsizlik ve açgözlülüğün bazı kişilerde birlikte varolması, patlayıcı bir karışım oluşturur. Neden? Bunu bu kitabımda açıklayamayacağım.

Papakokkinos, yaptığı değerlendirmeye göre Seyhelles’in, ekonomik taleplerinin yerine getirilmesi durumunda Abdullah Öcalan adına diplomatik pasaport çıkaracaklarını ve adı etrafında çıkarılan gürültüler dininceye kadar da onu misafir edebileceklerini bize söyledi.

Okuduğum kadarıyla ve Papakokkinos’un söylediklerine göre, Seyhelles sosyalist bir hükümete sahipti ve Kıbrıs Cumhuriyeti ile çok iyi, güçlü ilişkileri vardı. Yönetimleri altında olan 115 adadan birinde Apo’yu misafir edebilirlerdi. En

önemlisi de, Washington'un bu ülke üzerindeki etkisinin çok küçük olmasıydı. Ne ABD'nin ve ne de Türkiye'nin orada elçilikleri yoktu. Ümitlerimizi Seyhelles'e yönlendirmeye başlamıştık. Apo da bu durumu ciddiye alıyordu.

Papakokkinos'la, onu ilgilendiren bölümüyle, Seyhelles'le ilgili tüm konuları bitirmiştik. Kıbrıs'lı işadamı, ucuz, adi, kartsız bir cep telefonunu büyükelçiye verdi."Alacarte"! Bununla elçilik, ciddi bir biçimde varolan güvenilir iletişim problemini çözecekti. Papakokkinos'a bunu Covaras vermişti. Ağlasam mı, gülsem mi, bilemiyorum. Ama, genel olarak hepimiz orada, aşağıda ister istemez ağlanacak haldeydik.

Söylediğimiz gibi, umut en son ölür.

Toplandık ve değişik senaryoları inceledik. Seyhelles tarafından resmi kabulün ispatı olan pasaport eğer gelirse ve Kenya'dan gizlice kaçmak zorunda olursak, Seyhelles'e yetişmek için hangi yolu izleyeceğiz ve ne tür ulaşım aracı kullanmalıyız?

Haritaları açtım, Kostulas'la oturdum ve bilgileri toplamaya başladık. Bazı temel sorulara cevaplar bulunması zorunluymdu.

Birincisi, özel uçakla uygun kişi bizi istediğimiz yere götürebilecek mi?*

İkincisi, tanıdıklarımızı kullanarak ya da memurlara rüşvet vererek, Nairobi Havaalanı'ndan kendi özel uçağımızla ya da Seyhelles'e giden tarifeli uçaklarla gidebilir miyiz?

Üçüncüsü, otoyoluyla Mobasa'ya gidip ve oradan deniz yoluyla Seyhelles'e geçebilir miyiz?

Dördüncüsü, karayolu ile Tanzania'ya gidip, oradan hava ya da deniz yoluyla Seyhelles'e geçebilir miyiz?

Beşincisi, karayoluyla Somali'ye gidebilir ve oradan hava ya da deniz yoluyla Seyhelles'e ya da Yemen'e gidebilir miyiz?

- *Basın, CIA ve MİT'in hizmetinde,*

*. Kenya'nın hava sahasını kontrol eden yeterli sistemi olmadığını biliyordum. Özel uçakla uçup, sınıra yakın bölgeye ya da komşu ülkede toprak bir yola problemsiz inilebilir.

Aynı günün akşamı, Kostulas’a, adının Marakis olduğunu iddia eden bir kişiden telefon geldi. Vima gazetesinin tanınmış ve güvenilir gazetecisi, Yunan Dışişleri Bakanlığı tarafından güvenilir olduğu saptanmış.”Marakis”, Kostulas’a, aldığı bilgilere göre, Öcalan’ın Nairobi’de Yunanistan Elçiliği Konutu’nda olduğuna dair duyumları olduğunu söylüyor. Ve bu bilgileri doğrulamasını istiyor. Büyükelçi, telefonun öteki ucunda konuşan şahsın Yunanlı olmadığını anlıyor. Çünkü, yabancılara has şive ile konuşuyormuş. Dolayısıyla ona, konuyla ilgili hiç bir şey bilmediği cevabını veriyor.

Bütün bu gelişmelerden sonra, görüldüğü kadarıyla bilgilerin sızdığı değerlendirmesini yaptım. Öyle ki, Yunan Hükümeti dışında başka birileri, hızlı hareket etmemiz için bize baskı uygulamak istiyorlardı. Doğal olarak, ben ve büyükelçi tarafından, yetkili organlara bu olayla ilgili bilgi iletildi. Ama, Atina’da hiç kimse rahatsız olduğunu göstermedi.

Aynı gün, bir çözüm bulmak için çabalarırken, Türkler ise bizi, yanlış bilgilendirmek için girişimler içindeydiler. Nasıl mı? Tabii ki, tümüyle devlet tarafından kontrol edilen basın aracılığıyla. Hürriyet gazetesi Moskova Muhabiri Nerdun Hacıoğlu, Apo’nun Yunanistan’a gidip oradan Rusya’nın güneyi Krasnodar’a kaçtıktan sonra, kısa bir sürede basın açıklaması yapacağını yazıyordu. Açık olan şu ki, Türkler, gözlerimize kül serpmek istiyorlardı. Endişeler artıyor ve içimde, hepsi birlikte bize karşı bir şeyler hazırlıyorlar kanaati kesinleşiyordu. Türkiye, ABD ve ne yazık ki Atina’dan bazıları bunun içinde. Diğer günler de, aynı nitelikte haberler çıkmaya devam etti. Ama, bizden kimse bu yemi yutmadı. En basit biçimde söylemek gerekirse, Türkler yıllarca bana yem attılar. Ama, bunu çok kaba bir yöntemle yapıyorlardı. Şimdi olduğu gibi. Ve, doğal olarak hiçbir zaman “yutmadım”.

Çarşamba günündeyiz. Pazar’dan beri dışişleri bakanlığıyla hiçbir iletişim olmadı, dolayısıyla baskı da yok. Aynı zamanda, EİP’ten de baskı yoktu. Doğal olarak insanın aklına iyi şeyler,

yani, bir çıkış bulundu diye geliyor. Bizim bilmediğimiz, ama Atina'nın bildiği bir şeyler olduğuna inanmak istiyorduk.

- Apo'nun "haremi".

Akşama kadar elçilikte kaldık. Öğlen saatlerinde Aristidu bana telefon ederek, Apo'nun iki arkadaşının Nairobi'ye geleceklerini söylemişti. Pasaport kontrolünde durdurmamaları için, isim sormamak amacıyla, onları nasıl tanıyabileceğimi sormuştum. Bana, elçiliğin bulunduğu gökdelenin tam karşısında bulunan Stanley Otel'i ne gideceklerini ve içlerinden birini tanıdığımı ve bir sorun olmayacağını belirtmişti. Akşam saatlerinde sözü edilen otele gittim. Dilan'ı ve başka bir sarışın genç bayanı gördüm. Nucihan'dı. Eski ERNK Kıbrıs Temsilcisi. Bunlar için yapılan propaganda, Apo'nun "haremi"ni oluşturdukları yönündeydi.

Dilan, ERNK Atina Temsilciliği yapmıştı. Malatya'dan bir alevi. Uzun yıllar Apo'nun yanında ve Brüksel'de de kalmış. Fransızca'yı iyi konuşuyordu. Oturaklı bir kişiliği vardı. Okumamıştı, özel ideolojik eğitimliydi. Örgüt'te özel bir ağırlığı vardı. Çünkü, Apo'nun yanında kalmıştı ve gerilla olup yara-lanan, sakat kalan yirmibeş yaşında bir oğlu vardı.

Dilan, şimdi Nairobi'deydi. Otelin kafeteryasında buluştuk. Liderlerini görmek istediler. Elçiliğe gidip, büyükelçiyi yeni misafirlerin gelişiyile ilgili bilgilendirdim. Bana elçiliğe gelmelerini söyledi. Aşağı indim ve otele gittim. O zaman, orta yaşlı birinin yoldan geçtiğini gördüm. Az önce de geçmişti. İlk defa izlenmeyi farkediyordum ve hem de beyaz tenli bir erkek tarafından. Yüz ifadesinden ve duruşundaki yöntemle-rinden alt rütbede ve izleme konusunda uzman bir istihbrat örgütü elemanı olduğunu anlamıştım. Karakteristik özellikle-rini, dikdörtgen yüzünü, kır saçlarını ve yaklaşık 170 boyla-rında olduğunu kafamda tuttum. Amerikalı, İtalyan ya da Yunan kökenli olduğunu tahmin etmiştim.

Elçiliğe çıktık. Tanışma faslından sonra, Dilan, Apo'yla buluşmayı istedi. İki bayanın gelişi, EİP'in bilgisi dahilinde ve verilen sözlerin içindeydi. Böylece, büyükelçi onları ara-

basına aldı ve hepimiz birlikte elçilik konutuna doğru yöneldik. Yol boyunca bizi izleyip izlemediklerini gözlemledim. Hiçbir arabanın bizi izlemediği konusunda emin oldum. Eve ulaştık. Ve orada da herhangi yaya ya da araba gibi, kuşku bir durum yoktu. İçeriye girdik. Apo, önce Dilan'ı ve daha sonra da, çok sevdiği belli olan Nucihan'ı selamladı. Ailesi mücadelede öldürülmüş ve sekiz yaşında yetim kalmıştı. Kimsesi olmadığı için de, kampta Apo'nun yanında büyümüştü. Daha sonra, örgüt onu okutmuş, ingilizce öğrenmişti. Orta düzeyde bir örgüt kadrosu olarak, diplomatik görevle Kıbrıs'taydı.

Tipik karşılama vb.'den sonra, Apo'yu "Nireas Planı"yla ilgili bilgilendirdik. Papakokkinos, ona, hükümetle ve bizzat cumhurbaşkanıyla olan ilişkileri anlattı. Seyhelles'in yıllarca tek partili sosyalist rejimle yönetildiğini, Sovyetlerin müttefiki olduğunu, Türkiye'nin ise orada elçilik bulundurmadığını belirtti. Papakokkinos, uzun yıllardır Seyhelles'in Havaalanının yer hizmetlerini almıştı. Kıbrıs'lı işadama, bu ülkenin ada ortamını bir dönem için Apo'ya güvenli kalışını sunmaktadır. Seyhelles'in ekonomisinin kötü olduğu anlatıldığında ise, Apo Kürt işadamlarının turizm alanında orada girişimde bulabileceklerini söylemişti.

Konu artık, Seyhelles'in ekonomik istemleriydi. Bu işin bedeli beş milyon dolara inmişti. Ve istenen bu miktarı Aristidu bulmaya çalışıyordu. Bir bölümünü Yunan hükümeti ve geri kalanını da Kürtler'in örgütü verecekti. Aristidu EİP'le ve onlar da hükümetle, para hemen verilsin diye konuşmuşlardı.

Kenya'ya ilk ayağımızı bastığımız andan itibaren, elimizde somut bir plan vardı. Üstünde çalışabileceğimiz bir şeydi.

11 Şubat 1999, Perşembe

- *Ulusal onurun stoklarına sığınma,*

Perşembe iş günüydü, sabah erkenden evden çıktık ve şehre gittik. Büyükelçiyle ben birlikte elçiliğe, Dilan ise şehir

merkezine gitti. Talimatları almıştı ve Avrupa'daki örgüte bunları emir olarak iletcekti. Aristidu'ya "Nireas Planı" için para verilmesi gerekiyordu. Ona gereken önlemleri almasını, telefon klübesinden telefon etmesini ve açık konuşmamasını söyledim.

Tahminen sabah saat 10 civarlarında, yabancı biri elçiliğe telefon ediyor. Gazeteci olduğunu ve UPI Haber Ajansı'ndan aradığını belirterek, eğer Öcalan Yunan Elçiliği'nde ise, öğrenmek istiyorum diyor. Telefona elçilikteki idare memuru bakıyor ve bu konuyla ilgili hiçbir şey bilmediğini belirtiyor ve daha sonra olayı büyükelçiye iletiyor.

Öğlen saatlerinde, tam 12'de Aristidu bize telefon etti ve "Nireas Planı" için Atina'nın para vermediğini söyledi. Onu Anna'dan Kayafa'ya gönderiyorlar ve orada neler yapılabilir diye Avrupa'ya gidiyor.

Rahatsız oldum. İlk defa bir plan vardı ve biz Nairobi'dekiler, yani Kostulas ilham vermişti. Bu plan çıkmaz duruma bir çözüm olabilirdi ve Atina gerçekleşmesi için bir-iki milyon dolar vermeyi kabul etmiyordu. Öcalan'ın elçilik konutunu terketmesi için bu kadar baskı yapıyorsun, ülke olarak seni meşgul eden büyük bir sorundan kurtulmak isteyeceksin ve çözümü için istenen iki milyon doları vermiyorsun. Bu nasıl açıklanır? Hangi beklentiyle? Çıkmazdaydık, daha başka ne olabilirdi? Görünen o ki, Atina'da birileri kuruş harcamadan diğer çözümü tercih etmişlerdi. Yalnız harcadıkları şey ise, ulusal onurdu. Acaba bunlar, ülkenin ulusal onurunun stokları için çalışmışlar mıydı? Herhangi bir şeylerini feda etmişler miydi?

Büyükelçi elinden geldiğince kapalı bir biçimde durumu Papayuannu'ya anlatarak, "Nireas Planı" ile ilgili olanı da iletiyor. O da, aynı nakaratı tekrarlıyor; Apo, elçilik konutunu hemen terketsin. Bundan sonra büyükelçiyle tekrar eve gidip, Apo'ya Atina'nın talebini ilettik. Bize, böyle bir şeyi ancak delirirse yapabileceğini, evden çıkmamızın ne kadar tehlikeli olduğunu bildiğini belirtti.

- Seyhelles' den Tanzanya' nın Nierere' sine,

Atina'nın baskısı artık çekilmez olmuştu. Büyükelçiyle Kenya'dan kaçış yöntemini harita üzerinde incelerken, bana bir nokta olduğunu, oradan Tanzanya sınırından geçebileceğimizi söyledi. İki yöntem vardı. Ya Apo'yu büyükelçinin arabasına -ki hiçbir zaman kontrol edilmiyordu- saklayacaktık ve sınır kapısından geçecektik; ya da kontrol edilmeyen bir geçitten Tanzanya topraklarına geçecektik. Eğer Tanzanya topraklarına geçerse, herhangi bir araçla oradan Seyhelles'e yitismeye çabalayacaktık. Bir fikir de, eski Tanzanya başkanı Nierere'nin evine sığınmaktı. Dünyanın ışıldayan tarihsel bir kişiliği, Andreas Papandreu'nun arkadaşı, Afrika'nın en demokratik sistemini ülkesinde kurmuş bir kişilikti.

Elçiliğe gittik ve büyükelçi, Papayuanu'ya tekrar, Apo'nun evi terketmeyi kesinlikle reddettiğini bildirdi. Papayuanu, kendi açısından Pangalos'un kişisel talimatı olan Öcalan hemen evi terketmeli ve son çözüm olan Yunan Ortodoks Kilisesi'ne götürülmeli mesajını iletti.

Nairobi, İskenderiye Patrikhanesi'ne bağlı eş sesli Yunan Ortodoks Katedrali'nin merkezidir. Anlatıldığı gibi, ilk Kenya Devlet Başkanı Jomo Kenyatta, Kıbrıs'ın devlet başkanı Başpiskopos Makarios'la çok iyi ilişkiler götürmüştür. İki ülkenin ulusal kurtuluş mücadelesi verdikleri zamanlarda, bu iki insan Seyhelles'te sürgündelermiş. Bu iki erkek, ne zaman ki devlet başkanlıkları görevlerini almışlar, iki ülkenin ilişkileri mükemmelleşmiş. Bu ilişkiler çerçevesinde, Nairobi'deki Yunan Ortodoks Kilisesi'nin bölgede değerli bir ayrıcalığı ve çalışması vardı.

Şimdi kiliseyi de bu maceraya karıştırma zamanı gelmişti. Akşam elçilikte toplandık ve Apo'ya, hep birlikte dokunulmazlıkları olan iki diplomatik araçla ve iki diplomat eşliğinde Tanzanya'ya gitmeyi, daha sonra ise hedef olarak ister Seyhelles'e, ister Nierere'nin evine geçme olasılığını önermeyi inceledik. Gün ağarmadan saat 4'te evden çıkacaktık ve Nairobi çemberinin dışında Tanzanya topraklarında olacaktık. Bu planı Kostulas genel hatlarıyla Papayuanu'ya ve o da

Pangalos'a ilettili. Sonuçta, eylemde hizmet araçlarının kullanılmasına bazı itirazları olmasına karşın, planı kabul etti. Elçilik konutuna gidip planı Apo'ya öneriyoruz.

- Apo; *"Geçen bunca yılda şahsım için bir dolar bile harcamadım"*.

Bu son günler ne zaman eve dnsek, Apo'yu ayakta bizi bekler buluyorduk. Sonuçta, yaşamda hiçbir şeyin tesadüf olmadığı gibi, Apo'nun tek başına Türkiye'ye karşı devrime kalkmış bir kişi olması da tesadüf değildi. Bir devrim ki, tek başına başladı ve koca bir yirmi yıl sürdü. Türkiye ve Osmanlı tarihindeki en uzun süren isyan. Mücadele yıllarında yaptığı yanlışlara rağmen, bir şey kesin; o da, calan kuvvetli bir kişilik, liderlik yetenekleriyle çok zeki ve gerçek yurtsever. Hepimiz tarihte, rejimler ve örgütlerin liderlerinin nasıl da halkın zenginliklerini zelleştirdiklerini, kendi kişisel ve aile fertlerinin hesaplarına milyonlarca dolarları nasıl geçirdiklerini gördük. Apo bana, bu uzun mücadele yıllarında, elinden milyarlarca para geçtiğini söylemişti. Hiçbir zaman kişisel nedenlerle mücadelenin parasını harcamadı. Bana konu ile bağlantılı şunu söyledi,

"Anneme, örgütün parasıyla bir masa dahi almadım".

Saat 1'e geliyordu. Eve gittik ve Apo bizi ayakta bekliyordu. Ona bir şey söylememize gerek yoktu. Uzaktan, doğaüstü bir yöntemle her şeyi anlıyordu. Sanki bütün görüşme ve ilişkilerde o da bulunmuştu.

Planı dikkatle dinledi ve reddetti. Bize söylediği kadarıyla, Tanzania'ya geçtiğimiz zaman bile, daha sonra tümüyle savunmasız kalacaktı. Orada hiçbir hareket gücü yoktur. Tamaıyla yalnız kalacaktır.

Tekrar, umutsuz ve bitkin biçimde, uyumaya gittik.

12 şubat 1999, Cuma

- Kostulas; *"eğer hastaneye gidersem beni bitirirler"*, Kenya'da onuncu gnmdeyim. Hiç farkına varmadan bir

bataklığa batmışım ve batmaya devam ettiğimi hissetmeye başlıyorum. Çıkışı olmayan bir labirent. İçimde an be an büyük kararların zamanının geldiği fikri oluşuyordu.

Büyükelçi, çok kötü durumdaydı. Ayağındaki yara kötüleşmişti. Onun yarasını sürekli pansuman ediyordum. Çünkü, O güçsüz düşmüştü. Belki de görmeye dayanamıyordu. Bugün, durumunun kötüleştiğinin farkına varıyorum. Bana, eve yakın modern bir hastahane olduğunu ve bunu Aga Han vakfının kurup, finansmanını sağladığını söylemişti. Onun ayağını kaybetmemesi için hastahaneye gitmesini önerdim. Büyükelçi bana şunları söyledi;

“Sava, biz savaştayız. Eğer hastahaneye bu içinde bulunduğumuz durumda yatarsam, beni içerde tutarlar. O zaman ne olacak, siz ne yapacaksınız? Üstelik bir de bana, kaçtığımı söyleyecekler. Ben bakanlığı senden iyi biliyorum. Beni rezil ederler, beni bitirirler. Ayağımı kaybetsem bile kalıyorum”.

Nairobi’den döndükten sonra, 1999’dan bugüne kadar Atina’da, o kadar çok şey yaşayıp, duyup, gördük ki! Mutlaka bazı tanınmış kurnazların çıkıp, olayı dramatik biçimde sunduğumu söyleyip, belki de bu tanımlamalarımı alay edeceklerini biliyorum.

Sabah hoş olmayan şeylerle başlıyor. Bazıları Apo’ya yapılan baskıların sonuç vermemesinden endişeli ve bize mesaj vermek istiyorlar. Saat 9. 00’da yabancı bir gazeteci, Free Lancer telefon etti ve ertesi gün aynı saatte, eve fotoğraf çekmek için geleceğini belirtip, tehditte bulundu. Sanki, bir modelin fotoğrafını çekecekmiş gibi!

Saat 9. 30’da ise, Kathurima, Kostulas’la buluşmak isteğini bildiriyor. Büyükelçi ayağındaki rahatsızlığı bahane ederek (Kathurima’yı daha önceki ziyaretine sargılı ve özel bir terlikle gitmişti), Kenyalı Subay’a Pazartesi günü buluşabileceğini belirtiyor. Böylece, sorun, en azından Cumartesi - Pazar çözülmüş oluyordu.

- *“Dışarı atın” olayına nasıl geldik?*

Büyükelçi’nin ayağındaki probleme karşın yine de elçiliğe

gidiyoruz. Stavrakakis'e telefon ediyorum. Çok kızgındı, Apo'nun iltica talebini yeni öğrendiği açtı.*

Bu yazdıklarımınla Stavrakakis'in üzüleceğini biliyorum. Geçmişle ve vatana verdiği hizmetlerle bunu kesinlikle hak etmiyor. Çünkü, Stavrakakis, hava kuvvetlerinde geçmiş çok iyi olan bir subay ve EİP'te ulusal anlamda büyük başarılarla dolu mükemmel bir görev süresi olan biriydi, ama Öcalan'la talihsiz bir sürece girdiğini de belirtmek zorundayım. Anogiyon'dan ünlü bir ailenin soyundan o ve Simitis'in kararıyla EİP'in başına getirildi. Vasilikopulos'un özellikle de sendikacıların birlikte yönetim arzularını benimseme konusundaki kabadayılığın onda olmamasına karşın, varlığı EİP'in tarihinde olmayan bir üretkenliği sağlamıştır. Onurlu bir insan, iyi bir diplomat, birçok konuda uzman ve iyi stratejist, sonuç verici düşünce sistemine sahipti. Belki de, en iyilerindendi. Harekat bölümüyle ilgili konularda, ona zaman zaman önerdiklerimi devamlı sahipleniyor ve kabul ediyordu. Başarılarımızda hep birincil roldeydi. Kendi koltuğuyla ilgili olumsuz etkileri olsa bile, rizikoyu kabul ediyor, cesaretli davranıyordu. Ve birçok şey başardık. Bunları herhangi bir amaçla anlatmıyorum. Hayır, sadece "onu dışarı atın" olayına nasıl ve niçin geldiğimizi göstermek istiyorum.

Nairobi'den döndüğüm zaman, Stavrakakis bana hiçbir zaman böyle bir cümle söyledim mi diye sordu. Ona dedim ki, ne yazık ki söyledin ve çok kişi de bunu duydu.

Fakat, nasıl buna geldik? Nasıl, bir insan vatanına kırk yıl fedakarlıkla hizmet derken, bu noktaya geldi?

Konu üzerinde gelişmeler kadar, artık büyük bir "HAYIR" deme zamanı geldiğini de görüyordum. O anda bunu, vatani

*. Daha önce de söylediğim gibi, Pangalos'un isteği üzerine kesinlikle yazılı talimatlar, özellikle bu konu ile ilgili olmayacaktı. Üçümüz, karşıdaki konuşmacıyı dinleyelim diye, telefon konuşmalarını mikrofon açık yapacağımızla ilgili karar vermiştik. Üçümüz, şaşkın bir biçimde, Stavrakakis'in çileden çıkmış bir halde Öcalan'ı evden çıkarmamız isteğini mikrofon açık dinliyorduk. Baskı altında olduğu çok açıktı.

temsil edenlere karşı söylemenin bir önemi yoktu. Onurlu insanların saydam olmayan işlemler içinde, vatana hizmet ediyim derken yavaş yavaş kendileri de anlamadan en uç noktalara sürüklendiklerine inanıyordum. Ve başta bunu anlasam bile, geri dönüş için yol yoktu, sadece iniş vardı. Hepimiz birlikte bu inişin ne kadar kaygan olduğunu daha sonra göreceğiz.

Saat 10. 30'da, Aristidu'nun Seyhelles'e vardığı konusundaki bilgilendiriliyorum. Stavrakakis'ten oradaki telefon numarasını istedim ve hemen Aristidu ile ilişkiye geçtim. Bana, oraya rahat ulaştığını ve hükümete vatandaşlığa alınması gerekli kişiyi açıkladığını, onu kabul etsinler diye onları ikna etmeye çalıştığını söyledi. Ve şunu da ekledi; şu ana kadar olan tartışma ve gelişmelerin temelinde, hükümetin üst düzey subayları, misafirin Seyhelles'e ulaşması halinde onu kabul edeceklerini açıklamışlar. Daha sonra, vatandaşlığa alma konusunda çabalayacaklarını ve adına diplomatik pasaport çıkaracaklarını da bildirmişler. Yani, aşağı yukarı yeniden aynı noktadayız. Apo, adına hemen gerçek bir pasaport istiyordu. Bu şu anlama geliyordu; ülke onu önceden vatandaşlığa almış olacak ve ne zaman oraya giderse, onu sınır dışı edemeyecek ve Türkler'e teslim edemeyecekti. Aristidu'nun yaptığı öneriyi ise, bildiğimiz kadarıyla Öcalan kabul etmiyordu.

Hepimiz için çok zor saatlerin geleceğini anlamıştım. Stavrakakis'i tanıyordum. Telefonda, sesinin tonundan işlerin çok zor olduğu belliydi. Öcalan'ın, eğer adına pasaport yoksa, çıkmayı reddetmesini kavrayarak, Aristidu'ya aynı gün içinde, Öcalan adına basit bir pasaport çıkarıp Nairobi'ye hemen göndermesini söyledim. Aristidu, yapmaya çabalayacağını ve bize kendisinin getireceğini ya da kendi adamıyla ertesi gün saat 7. 30'da Nairobi'ye ulaşacak olan uçakla göndereceğini belirtti.

Bu gelişmelerden sonra, Stavrakakis ve Papayuanu'yla tekrar konuştuk. Baskı öyle bir hal almıştı ki, demirleri eritecek haldeydi. Bu koşullar altında içine düşülen durum, bir ki-

tabın sayfalarında kolay açıklanamaz. Subaysın, çok zor görevler nedeniyle bir çok kez yaşamın kıyısına gelmişsin, hemen hemen her zaman yaşam tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyorsun ve şimdi, bazı şeyleri yerine getiresin diye, sana bunaltıcı biçimde baskı yapıyorlar. Bunun, tamamiyle senin değerlerine ters olduğu ve vatanın çıkarlarına zarar verdiğini de anlıyorsun. Ardından tekrar tekrar aynı şeyler. Ve sen, tüm ülkenin, vatanının bir çıkmazda olduğunu hissediyorsun. Büyük bir baskı ve tarif edilmeyecek bir deneyim.

Papayuanu, bize emrederek şöyle söylüyordu;

“Onu, acil olarak katedrale götürün, bugün içinde olacak”.

“Onu acil olarak Katedral’e kesinlikle bugün içinde götürün”. Acaba neden *“kesinlikle bugün içinde?”* Kim Yunan Hükümetine süre vermişti ve niçin?

Stavarakakis, Nairobi’den ayrılmamın bir tehdit olacağını ve Apo’yu baskı altına alacak bir araç olduğunu düşünerek, bana şunları söylüyordu;

“Eğer onu ikna edemiyorsan, git ona oradan ayrılacağını söyle”.

Gerçekten de, Stavarakakis olabileceklere karşı beni korumak için -üstelik yeterince deşifre olmuştum-sonunda benden, en acil biçimde Atina’ya dönmemi istedi.

- *Başpiskopos Serafim, Rozenberg ve Kritikos elçilikte,*

Henüz sabah saatleriydi, ama sanki güne başladığımızdan beri haftalar geçmiş gibiydi.

Saat 12.00’de, elçiliğe tipik protokol ziyareti gereği, Nairobi’deki baş kilisenin (Katedral veya Metropolit) Piskopos’u Serafim geliyor. Serafim, Kıbrıslı bir rahip, Kikku Manastırı’nda çekirdekten yetişmiş. Çocukluğundan beri manastırda. Afrika’nın derinliklerinde metropol düzeyine kadar yükselerek, Hristiyanlığa hizmet ediyor. Kostulas ve Diakofotakis, ona, ulusal nedenlerle misyonerlikte Rituta semtinden bir çiftçiye misafir etmesi gerektiğini açıklıyorlar. Serafim, Metropol Klisesi ve Cemaati’nin sorunları arasında boğulmuş

bir durumda, kiminle ilgili olduğunu anlayamamış -anlayamazdı zaten- ve ilginç bir biçimde “*Konstantinos burada mı?*” diye sormuş. Bununla, eski Yunanistan Kralı’nı kastediyor.

Serafim’den biraz sonra elçiliğe sivil toplum örgütü “Dünya Doktorlar Birliği”nin Yunanistan Temsilciliği Başkanı Doktor Teofilos Rozenberg geldi. Afrika’da, örgütünün bir programı için bulunduğunu ve elçiliğe de öylesine bizleri görmek için geldiğini söyledi. Şans eseri, sivil toplum örgütü başkanı bir doktor, bizim için Nairobi’de belki de kalışımızı belirleyici bu günde öylesine ziyaret için elçiliğe geliyordu! Bunu acayip bulmuştum. Nitekim beni haklı çıkaran davranışlarını gördüm. Elçiliği gözlemliyor, inceliyordu. Sanki, içeride “olan biteni, havayı” saptamaya çalışıyordu. Onunla bir konuda tartışmaya başladım ve kartını istedim. Kartını bana verdi ve biraz sonra da çekip gitti. Bu olayı, bir şey ima etmek için değil, tarihe kalsın diye anlatıyorum. İşte, böyle bir olay, herne ise.

Bu sivil toplum kuruluşu, “Dünya Doktorları”mızın bir dönem Atina’da çalışmaları olmuş. Güney Kürdistan’dan Kürtler’in toplandığı Pendeli’deki mülteci kampına tıbbi yardımda bulunmuşlar. Bu kuruluşun çalışmalarından, Atina’daki ERNK sorumluları rahatsızdılar.

Bu kuruluşu, ABD ve İsrail ile bağlantılı görüyorlardı. Bunlar, Güney Kürtler’ni el altından yönetmeye kalkışıyorlardı, -sadece onları değil- çünkü, Ortadoğu ve Mezopotamya’daki stratejik çıkarlarını uygulamak istiyorlardı.

Birçok saldırıya, suçlama ve değişik çamur atmalara maruz kaldığımdan, şunu belirtmek istiyorum; bu insanla ilgili birşey ima etmiyorum. Ama, olaydan bahsetmek zorundayım, ki daha sonra saklamış olmaktan ötürü suçlanmayayım. Yan-nopulos’un benimle ilgili MOSSAD’la ilişkim üzerine yaptığı açıklamalar -kendisi bugün yapamasa bile, ki Allah’tan rahmet diliyorum- halen kayıtlardadır. Ve bazıları, bunu kendi keyiflerine göre sağa-sola yaymaktadırlar. Beni bilmiyor ve

tanımıyorlar, -belki de onları ilgilendirmiyor- onlarca yabancıyı Yunan çıkarlarına hizmet etmeye ikna etmiş bir insanın, başka güçlere ve herhangi bir bedelle hizmet etmesi mümkün mü?

Bu noktada, önemli bir günde elçiliğe gelen başka bir ziyaretçiden daha, ayrıca bahsetmek gerekiyor. Bu, Vasilis Kritikos'tu. Kenya Sağlık Bakanlığı Müşaviri. Her şeyin düzgün gitmesi durumunda, Apo onun çiftliğine götürülecekti. Kritikos, büyükelçiden randevu istedi. Kostulas benden ne yapmasıyla ilgili önerimi sordu. Ben de, onu kabul etmesini söylemiştim. Kritikos'un, her ne olursa olsun, ona söyleyebilecekleri bizim için bir enformasyondur. Ayrıca ona, konuyla ilgili herhangi birşey anlatmamasını da söylemiştim. Çünkü, Atina'dan henüz hiçbir talimat almamıştık.

Kritikos, yaklaşık saat 14.00'te geldi. Büyükelçinin bürosuna girdi ve yarım saat oturduktan sonra gitti. Henüz çıkmıştı ki, Kostulas bize, Kritikos'un bizden bazı şeyler anlatmamızı ister gibi bir hali olduğunu, istediğini almayı başaramadan gittiğini söylemişti.

- *Öcalan, Türkiye ve Yunanistan arasında savaş olsun istedi mi?*

Öcalan artık, günlerdir Ankara dışında, dünyanın en uygunsuz bölgesinde kuşatıldığını kavramıştı. Ve onu, sadece iki şey kurtarabilirdi. Kişi haklarını savunma ve dünya kamuoyuna bulunduğu durumu legalleştirip açıklamak. Yunan egemenliğinde sayılan alanda, iltica talebinde bulunmuştu ve korunması gerekiyordu. Diğer taraftan Yunan Hükümeti, verdiği siyasi iltica dilekçesinin haklarının toplamının tanınmaması için (nedenini kendisi de bilmiyordu) emrederek baskı uyguluyordu. Ki, bu da Yunan topraklarından gitmesi içindi. Eğer, elçilikten çıkarsa, yaşamının tehlikeye gireceğini ya da özgürlüğünden olacağını biliyordu.

Diğer yandan Apo, konu gizli kaldığı sürece, istihbarat örgütlerinin işini kolaylaştırdığını da görüyordu. Elçilik konutuna CNN ve CBS kanalları muhabirlerini çağırarak, orada bu-

lunuşunu kamuoyuna açıklar, hukukun uygulanması ve güvenliğinin sağlanmasını isteyebilirdi. Bana sorarsanız, derim ki, neden bunu yapmadı?

Öcalan, Yunan Hükümeti'nin, kendisini ve Kürtlerin mücadelesini politik olarak desteklemesinden dolayı, onların karşısında böyle davranmakta kendini zorunlu hissediyor. Diğer yandan da, Yunan halkının kendisine gösterdiği sevgiden büyülenmişti, bu da davranışında etkiliydi. Bütün politikacılar gibi, özellikle lider olanların yaptıklarını yaptı ve halkın duygularını okşamayı seçti. Yunan halkının, sivri durumlar dışında yapmacıksız kendisine gösterdiği sevgiyi tercih etti. Yunanlıların çoğunluğu, halktan insanlar *"Kürdistan'ın Sesi"* dergisini aldıkları zaman, Öcalan onlar için halkının özgürlüğü uğruna savaşan bir liderdi. Tabii bazılarınca, Kolokotronis'le kıyaslanması ise, bir abartmaydı.

Eğer Apo, Nairobi'de Yunan Elçiliği'nde bulunuşunu açıklasa ve televizyon kanallarını çağırsaydı, büyük bir ihtimalle başka bir çözüme gidecektik. En azından, Yunan kurumları tarafından, iltica talebinin incelenmesi, daha sonra önceden iltica verilmesi işlemlerinin başlatılmış olduğu İtalya'ya geri gönderilmesi vb. Bu konularda uzman değilim, ama sanıyorum AB yasaları ve Şengen Anlaşması gereği bunlar ve benzeri uygulamaların olması zorunluydu. Doğal olarak, gerek Türk-Yunan ve gerekse ABD ilişkilerinde bunun bir bedeli olacaktı. Ama, bunlar karşılanabilirdi. Yunanistan, hiçbir sorumluluğu olmamasına karşın, garip bir yöntemle, sanki meyve çalarken yakalanmış ve başkasının alanına girmiş bir suçlu gibi davrandı. Apo'yu ülkeye Yunanistan hükümeti getirmişti. Hayatı tehlikeye girdiği için, illegaliteye geçip kendi inisiyatifıyla geldi. Yunanistan, iç ve uluslararası hukuku ihlal etmeden bu sorundan kurtulmaya çabalıyordu. Sonuçta, bu çaba çıkmaza girdi. İltica talebinin yayınlanmasıyla, Yunanistan'ın iç ve uluslararası hukuku uygulaması bekleniyordu. Ki, Türkiye'nin bir kuklası olmaya dönüşmesin. Peki neden, he-

pimizin tanıdığı Ankara'nın, BÜYÜK SUÇLU'nun karşısında, suçlu gibi davranıyor?

Apo, elçilik konutunda olduğunun öğrenilmesinin Yunanistan'a zarar vermesinden korkuyordu. Ayrıca, Yunan halkının desteğini kaybetmek istemiyordu ve işin özünde provokatör olarak suçlanmaktan geçmiyordu. Ama, hiç ilgisi olmadan, Öcalan'ın tutuklanıp İmralı'da cezaevine konmasından sonra bile hâlâ, Pangalos ve hükümetin seçtiği tercihi destekleyen değişik kişiler, Apo'nun ve Kürtler'in Yunanistan-Türk savaşı çıkarmak istediklerini, kamuoyuna açıklamaya devam ettiler.

- *Seyhelles ile ilgili son çabalar,*

Durum sabrı taşırmaya başlamıştı. Atina'nın bir şeyler yapmaması karşısında, bizler birşey yapmak için harekete geçtik. Papakokkinos'un Nairobi Havaalanı'nda çok tanıdığı olduğunu biliyordum. Havaalanında yer hizmeti veren uluslararası bir şirketin üst düzey yöneticisiydi. Nairobi'deki şirketin bir dönem yöneticiliğini yapmıştı. Yerlilerle o kadar uyum sağlamıştı ki, Suahili dilini mükemmel konuşuyordu. Papakokkinos bu işin anahtarı olabilirdi. Kendisinin Atina'dan gelirken getirdiği, Apo'nun Portekiz pasaportuna Kenya giriş vizesini vurmaya sağlamasını istedim. EİP'e bunu, Avrupa Örgütü vermişti. EİP'te, Kıbrıs'lı işadamına bunu Nairobi'ye getirmesi için vermişti. Orijinal ve geçerliliği olan Portekiz pasaportu, varolan bir vatandaşın adına çıkarılmış ve Öcalan'ın resmi yapıştırılmıştı. Eğer mühürleri bulursa ve havaalanı memurlarına rüşvet vermeyi başarısak, Apo'yu gizlice uçağa bindirmeye girişeceğiz ve o akşam Seyhelles'e gidebilseydi, kurtarılmış olacaktı, cezaevine girmeyecekti. Bugün bile, bu çözüme olan inancımı koruyorum.

Papakokkinos'un Atina'dan gelişiyile yeni olasılıklar oluştu. Buna bağlı gelişmeler ve girişimlerimizi Atina'ya, Stavrakakis ve Papayuanu'ya iletliyorduk. Her telefonlaşmada basıklar yine yoğun biçimde devam ediyordu.

Öcalan'ın kalması için, misyonerlik binası ile ilgili aldığı-

mız talimatlar dolayısıyla, hizmet aracımızla bölgeye gidip inceleme yaptık. Tamamıyla uygunsuz bir yer olduğunu gördük. Ayrıca, sivil kıyafetlerle orada dolaşan ve büyük ihtimalle de polis oldukları belli olan kişiler vardı. Apo'nun kabul etmemesine karşın, orası onun kalması için uygun değildi.

Elçiliğe dönüp, durumu Papayuannu'ya bildirdik. O zamana kadar Atina'nın tek nakaratı, Öcalan'ın elçilik konutundaki varlığı ile ilgili herşeyi reddetmemizdi. Büyükelçi bu çıkmazdan kurtulmak için, Papayuannu'ya, Nairobi'den birkaç saat içinde Seyhelles'e gitmek üzere havalanacak uçağa, Apo'nun götürülmesi iznini alabilmek konusunda Kenyalı subaylar'ın ayarlanması önerisini yaptı ve izin istedi. Papayuannu ise, tartışmadan Kostulas'ın bu önerisini reddetti. Böylece kalakaldık ve *"kendi suyumuzu ısıtma"*ya başladık.

Bu söylediklerim abartılı görünse bile, hükümetimiz bizi çok tehlikeli bir olaya bulaştırmış ve Afrika kıtasında tek başımıza bırakmıştı. Hiçbir yardım yok, tek başımıza nasıl çözüm bulacaktık. Sadece, sık sık tekrar edilen, ülkeyi bu sorunlardan kurtarmanın görevimiz olduğunun emredilerek söylenmesi idi. Sanki sorunu biz oluşturmuştuk.

Bir ara, Stavrakakis beni telefona çağırdı ve Nucihan'a Aristidu'ya telefon etmesini söylememi istedi. Onu, Nucihan Kıbrıs'ta görev yaparken tanımıştı. Aristidu, Seyhelles'te olumlu koşulların olduğuyla ilgili Nucihan'a garanti verecek, O da, liderini elçilik konutunu terkedip oraya gitmeyi denemesi konusunda ikna edecekti.

Gidip Nucihan'ı evden aldık ve kulübeden Aristidu'ya telefon açtık. Ama, Nucihan etkilenmiş görünmüyordu. Ben de, Aristidu'yla konuştum. Aristidu, EİP Başkanı'nın, Seyhelles'ten ilk sabah uçağıyla Nairobi'ye gelip, evi terketmesi için Apo'yu ikna etmesini kendisinden istediğini söyledi. Bana da retorik soruyla hitap ederek dediki;

"Sava, gelip de ne yapayım? Söylemem gerekeni Nucihan'a ilettim".

Nucihan, Kıbrıslı'yla olan konuşmasından heyecanlanma-

dı. Aralarındaki telefon konuşmasının moral bozucu sonuçlarını Stavrakakis'e ilettim.

Aristidu, gelme niyetiyle ilgili kuşkularını söylemesine karşın, biz onu ya da bir çalışma arkadaşının, ertesi sabah (03.00) pasaportu getirmelerini bekliyorduk. Artık, kumsaatinde kumun akıp bittiğini hissediyorduk ve bir şeyler yapmak zorundaydık. Papakokkinos, mühürleri ve de Seyhelles'e uçuşla ilgili konuyu "ayarlamak" için, havaalanına gitmişti. Ondan da ses-seda çıkmamıştı. Belli ki, bir şey yapamayacaktı.

Sorunlarımız devam ediyordu. Bu kez, bayrağı tekrar "gazeteciler" devralıyorlardı. Akşam üzeri, saat altı civarıydı. Diakofotakis'e biri telefon etti ve gazeteci olduğunu, UPI Haber Ajansı'ndan aradığını belirtti. Öcalan'ın Nairobi'ye geldiği ve nerede kaldığını soruyordu. Eğer, pazartesine kadar büyükelçiden bir cevap alamazsa, yayımcısına gidip konuyu deşifre edecek. Şimdi, birileri, bize pazartesine kadar süre koyuyorlar. Göreceğiz!

Akşam saat sekiz. Gidip Apo'ya durumu açıklıyoruz;

"Evden ve Kenya'dan gitmek zorundayız. Bir şeyler oluyor ve biz birşey bilmiyoruz. Ama, Atina'nın baskılarından bunun oldukça önemli olduğu açık. Evden çıkmak zorundayız ve Seyhelles'e gitmeye çabalamalıyız".

Tekrar elçiliğe dönüyoruz. Atina'yı bilgilendiriyoruz. Kostulas, Papayuannu'dan, koşulları olan ve bizi Kenya dışına çıkarabilecek Yunanlı işadamlıyla ilişkiye geçme izni istiyor. Papayuannu da kabul ediyor.

- Afrika'nın kalbinde ateşli bir Yunanlı,

Biz, kendi açımızdan bir çözüm aramayı bitirmemiştik. Somali'ye gitme olasılığı üzerine çalışmıştık bile ve oradan da bir tekne ile Yemen'e geçecektik. Kostulas, kişisel olarak, Somali devrik lideri Farah Aidid'in oğlu Hüseyin Muhammed Farah Aidid'i tanıyordu. Hüseyin o günlerde, Somali Hükümeti'nin Başkan Yardımcısı ve İçişleri Bakanı'ydı. Kız kardeşi gibi, kendisi de mükemmel Yunanca konuşuyordu. Çünkü, ikisi de, Atina'daki Amerikan Koleji'nde okumuşlardı. Büyü-

kelçi, onunla çok iyi bir ilişki götürüyor ve Hüseyin Nairobi'ye geldiğinde bunu devam ettiriyorlardı. Bu zor anımızda, aklına geldi ve büyükelçi ona telefon etti. Tipik konuşmalardan sonra, onu ileriki günlerde bir özel uçakla gelip ziyaret edeceğini söylemişti. Böylece, Somali çözümünü açık tutuyorduk. Gidilebilirse, oradan birkaç saat içinde tekneyle Apo'nun Yemen'e geçme olanakları olacaktı ve daha sonra da Araplar'ın yardımıyla Kürdistan'a gidecekti.

Saat gece 10'u bulmuştu bile. Kostulas, kare asını henüz elinde tutuyordu. Yorgopulos kastediliyor. Ciddi Yunanlı işadını Kenya'da yaşıyor ve işlerini yürütüyor. Benden hizmet aracına binmemi istiyor ve hiçbir açıklama yapmıyor. Yorgopulos'un Nairobi'den yirmi kilometre uzaklıktaki çiftliğine doğru hareket ediyoruz. Yol boyunca, ziyaret edeceğimiz kişinin kim olduğunu anlatıyor.

Yorgopulos, Nairobi, Mabosa ve ülkenin diğer yerlerinde çok büyük mülkü olan bir işadını. Babası 1903 yılında Messinias'ın bir köyünden Kenya'ya gelmiş ve ülkenin ünlü, ciddi işadını olmayı başarmış. Yönetimde, güvenlikte ve çiftliklerindeki değişik ürünlerin yetiştirilmesini gerektiren bölümlerde, sadece Masai'leri kullanıyor. Başarısının bir sırrı da budur. Bunlarla ilgili araştırmıştım. Etnografya yapılarını, Kenya'daki hakim olan dinlerini Nairobi'ye gelir gelmez okumuştum.

- *"Afrika'da her gece, karanlık çökerken bir aslan doğuyordu."*

Masai'ler, özel erdemlilikleriyle, kanunlaşmış değerleri ve bedensel yetenekleriyle Kenya'da yaşayan savaşçı bir kabiledir. İnce, uzun yapıları ve ciddi bakışlarıyla yavaş hareket ettiklerini görüyorsun. Afrika'nın titreyen atmosferinde rüzgar gibiler. Kenya'nın karanlık ve tehlikeli olan gecelerinde, görev aşkıyla gerekli olduğu zaman gözleri ışıldıyor ve açık kalıyor. Söylendiğine göre, genç bir Masai Savaşçı rütbesini alabilmek için günbatımında bir aslan öldürmek gerekiyor. Bu nedenle, *"Afrika'da her gece karanlık çöktüğünde bir aslan*

doğuyor” derken, Masai’lerden bahsediyorlar. Bu kabile ve şefleriyle Yorgopulos yıllarca süren stratejik bir anlaşma yapmıştı. O, beynini, bilgisini, tecrübesini, yönetim yeteneğini ve parasını bu işe koymuştu. Diğer tümü ise, Masai’lerin koyduklarıydı. Yorgopulos, kadro, işgücü, güvenlik ve Kenya’da etki kazanmıştı. Masai’ler ise, onurlu bir iş, para ve en önemlisi de işverenlerin saygısını kazanmışlardı. Yorgopulos Afrika’da bir sömürgeci değil, Masai’lerin geleneksel dostu ve arkadaşıydı.

Nairobi’nin doğusunda hareket halindeyiz. Yukarıda anlattığım gibi, gece Afrika’da çok karanlık. Caddelerde arabaların dolaştığını görmedim. Gittiğimiz yolda, köyler ve şehirler varsa da, ışık olmadığı için, sert karanlık bölgeyi güzel göstermiyordu. Gerçi, bu durum, izlendiğimizi görebilmem için bana yardımcı oluyordu. Ne kadar acayip görünse de, kimse bizi takip etmiyordu. Eden olsaydı gecenin karanlığında ne kadar usta olsa, ne kadar önlem alsaydı bile, -eğer alıyorsa tabii- hemen onu “çıkartırdım”. Bulaştığımız bu karmaşıklık içinde, bu durumlar bana birşeyler yapabiliriz diye umut veriyordu. Sadece uyduyla izlenme olasılığını düşünüyorum. Eğer bizi uydu aracılığıyla izliyorlarsa, o zaman herhangi bir girişimde bulunmamız hemen hemen olanaksızdı. Başka bir yerde olsaydık bunu tartışırdım. Kenya’da çevreyle ilgili bilgilerimizin eksikliği elimizdeki araçlarla buna karşı önlem almamızı imkansız kılıyor.

Ticari bir kuruluşa geçiyoruz. Bölgenin beyazlarına ve özellikle İngilizlerine hizmet veren 30-40 mağaza var. Kostulas önceden telefon etmiş ve randevulaşmışlardı. Onunla bir kafeteryada buluşuyoruz. Uzun boylu, bir yetmişlik ve yüzü tipik Yunan karakteristiklerini yansıtıyor. Ciddi gözüküyor. Kostulas, beni Savas diye adıyla tanıştırtıyor ve tipik bazı konuşmalardan sonra, başka yere gidip özel konuşmamızı istiyor. Arabamıza biniyoruz ve Yorgopulos’un Landroverini takip ediyoruz. Büyük bir çiftlik içinde olan evine doğru gidiyoruz. Çiftliğin çevresinde nöbet tutan silahlı Masai’leri görü-

yorum. Çiftliğin merkezi kapısına geliyoruz. İki- üç nöbetçi ellerinde fenerle arabamızı dikkatle kontrol ediyorlar ve bize giriş kapısını açıyorlar. İkiyüz metre sonra, tek katlı ve bakımlı siteye ulaşıyoruz. Burası onun eviydi.

Zaman kaybetmeden içeriye giriyoruz. Orada bizleri İngiliz hanımı karşılıyor ve alışıldık konuşmalardan sonra, kendisine eşi tarafından hiçbir şey söylenmeden kibarca odadan ayrılıyor. Yalnız kaldığımız zaman, Kostulas, çok önemli birşey olduğunu ve vatanın onun desteğine ihtiyaç duyduğunu anlattı. Bu insan yetmiş yaşında ve büyük bir işadamı. Çok kişiyle, yabancılarla ve doğal olarak Kenya hükümetiyle pazarlıklar yapmış ve yapıyor da.”Görmüş, geçirmiş” biri diyebiliriz. Kenya’da ne tür ciddi birşeyler olmakta ki uzaktaki vatan gece saat 11’de onun desteğini istemekte? Ve vurgulanması gereken yan ise, Yunanistan’da hiç yaşamamış olmasıydı. Kenya’da doğup büyümüş, hanımı İngiliz ve çocukları İngiltere’de yaşıyorlar. Bütün bunlara karşın, biz, vatan ve ulusal çıkarlar bahanesiyle ondan yardım istiyoruz. Ve Yorgopulos bizi ciddi biçimde dinliyor.

Kostulas onu bilgilendirmemi istiyor. Ona kim olduğumu ve ne istediğimi söylüyorum. Endişelenmiyor. Ona, Apo’nun elçilik konutundan çıkması, birkaç günlüğüne bir çiftlikte saklanması gerektiğini, ondan sonra da, Tanzanya, Somali ya da direkt Seyhelles’e kaçışını örgütlememiz lazım geldiğini belirttim. Ona, Kenya’nın hava sahasını kontrol eden, hava savunma sisteminin olup olmadığını sordum. Uçuş planlarını açıklıyorlar mı ve özel uçakların uçtuğu ve indiği, genellikle çiftliklerde bulunan toprak yolları kontrol eden sivil ya da askeri kurumların olup olmadığını da sormuştum. Kenya’nın, Afrika’daki orduların en iyisine sahip olduğu ve hava sahasının kontrolünün gevşek olduğunu okumuştum. Yorgopulos, özel uçakların kontrolünün ilkel olduğunu, ama imkansız olmadığını söyledi. Bu kocaman alanı nasıl kontrol edebilirsin ki!

- *Gönülden Yunan Yurtseverliği.*

Yorgopulos, istenileni duyduktan sonra, hiç düşünmeye

gerek duymadan, vatanın iyiliği için bizimle birlikte çalışacağını belirtti. Onun bu davranışıyla, hem işini hem de hayatını tehlikeye attığını düşünebilirsiniz. Bu olaya karıştığı duyulursa, -ki saklayamazdı- kim onu koruyacaktı? Bütün bunlara rağmen bizden yana. Bu, Yunan yiğitliği ve gönülden Yunan yurtseverliğidir.

Oturuyoruz ve plan hazırlıyoruz. Ertesi sabah saat 9.00'da Landroverlerden oluşan bir konvoy safari için gerekli malzemelerle gelip, elçilik konutundan birkaç yüz metre uzaklıktaki Club Muthaiga'nın alanında park edecekler. Yabancılar Kenya'da klavuzluk yaptığında, kendisi tarafından bu işlem defalarca yapılmış. Bizim durumumuzdaki kişiler, şoförler, refakat edenlerin hepsi Masai'lerin en güvenilir olanları olacaktı. Konvoydaki arabalara bineceğiz ve bizi Nairobi'nin kuzeybatısı'nda 80 kilometre uzaklıkta 45. 000 dönümlük bir çiftliğe götürecekler. Bu çiftliğin içinde bir göl var ve onun ortasında birkaç evin olduğu bir ada bulunuyor. Ve Yorgopulos'un adamları. Apo, çalışma arkadaşlarıyla orada kalacak, kayıklarla adaya yaklaşmak isteyenlerin kontrolü daha kolay olacaktır. Daha sonra Yorgopulos, uçak kiralama şirketinin çalıştırdığı İtalyan pilotu araştırmayı üstlenecek ve Apo'yu istediğimiz yere götürecek. Tabii ki, bol ücret karşılığında.

Anlaştık. Kalktık ve ona teşekkür edip, vedalaştık. Son sözümüz; *"Sabah saat dokuzda, Muthaiga'da"*.

Nairobi'ye döndük. Gece, Afrika'nın gökyüzüne daha da derin düşmüştü. Yol bomboş, bir tek arabayla bile karşılaşmıyoruz. Tabii ki, izlenmiyoruz da. Bu bana ümit veriyor. Eğer, Aristidu pasaportu getirirse, hareket sabah başlıyor.

Saat bir, sabaha doğru yeniden elçilikteyiz. Güvenlik açısından son derece sakıncalı olmasına karşın, Kostulas Papyannu'ya, ben Stavrakakis'e planı genel çizgileriyle anlatıyoruz. Ve bütün bunlar açık telefonla oluyor. Yaşamım yıllarca güvenlik önlemleri ve telefon iletişiminde gerekli tedbirleri almakla geçen benim için bu yaptığımız bir cinayetti. Güvenlikli iletişim sistemimiz devlet tarafından onaylanmış, gizli

güvenlik anahtarlarımız varken, konuyla ilgili yazılı belge olmasın diye açık telefonda konuşuyoruz. Aptal olan biri bile, söyleyeceklerini ne kadar karıştırırsan karıştır, telefonu dinliyorsa dediklerini anlayacaktır. Tabii ki, Papayuanu'nun şifrelerini tartışmıyoruz. Onlar, biz Yunanlıların ağladığı, yabancıların ise güldüğü şifreler.

Her ne ise, Atina'nın iki muhabiri bütün planı dinliyorlar, kabul ediyorlar ve bu defa, her zaman nakarat gibi tekrarladıkları ve bizim de ezberlediğimiz;

“Söyle ona, hemen şimdi evden gitsin. Nereye istiyorsa oraya gitsin”.

Eve dönüyoruz ve son planı Apo'ya açıklıyoruz. İyi dinliyor ve kabul ediyor;

“Eğer, pasaport gelirse, sabah gidiyoruz”.

Arkadaşlarına emir veriyor;

“Sabah gidiş için hepiniz hazır olun”.

Tansiyonun en son noktasına çıkmasına karşın, yine de uyumak zorundayız. Yarın çok zor ve büyük bir gün. Eğer on dakika bile yatabiliyorsan. Her anı kullanmak zorunda olmayı, tatbikatlar sırasında öğrenmiştim. Ne kadar garip görünse de, bu bir eğitim sorunudur. Gün ya da gecenin herhangi bir anında, hangi durumda olursan ol, kendine empoze ederek düşüp uyuyorsun. Tabii vicdanı ile ilgili sorunları olanlar dışında. Örneğin, vicdan azabı gibi. Neyse, büyükelçi ile anlaşıyoruz ve saat 7. 30'da uyanıyorum.

13 Şubat 1999, Cumartesi

- Failos Kranidiyotis Nairobi' de,

Saatinde uyanıp, elçiliğe gidiyoruz. Eğer birileri Seyhelles'ten gelmişlerse orada olmaları gerekiyordu. Bunda anlaşmıştık. Aristidu'yu aradık, ama telefona cevap vermedi. Havaalanına Seyhelles'ten gelen uçak olup olmadığını soruyoruz ve cevap olumsuz. Demek ki, planı uygulayabilmek için, önkoşul olan pasaport Seyhelles'ten gelmedi.

Evet, Aristidu ve pasaport gelememişti, ama başka biri gelmişti. Avukat Failos Kranidiyotis elçiliğe gelip, müvekkilinin vermiş olduğu iltica dilekçesiyle ilgili, görüşmek istediğini bildirmişti.

Bu konuda da çok şeyler yazıldığı için, Failos'u da tanımadığımı söylemek istiyorum. O beni tanıyordu, ama ben değil. Büyük Çam (Megalo Pevko)'da komando acemiler birliğinde görev yaparken, ben de yüzbaşı olarak rütbeli adaylar bölüğünün yöneticisiydim. Orada adımı duymuş. Beni görmüştü ve adımı komandalardan biliyordu ve özellikle, İsviçre'de 1991 yılında, uluslararası yüz kilometrelik süper maratona katılışımı ve birinciliğimi de duymuştu. Dediğim gibi, ben ise onu tanıımıyordum. Sadece, Apo İtalya'da olduğu dönem onu ziyaret ettiğini öğrendiğimde, telefonla bir kere konuşmuştuk. Yaptığı yolculuğu öğrendiğim zaman, ona telefon etmiştim. Orada durumun nasıl olduğunu sormuştum. Apo'nun Yunanistan'a gelme ihtimali olduğundan söz ederek veriler ışığında, bizi bilgilendiriyordu. İtalyanlar'dan baskının olduğunu öğrenmek zorundaydık, ki hazırlıklı olalım. İşte bu tek telefon görüşmesi dışında bu insanla ne bir ilişki ve ne de iletişimin oldu.

Tarihin değerlendirmesine bırakmak için kısaca bazı konulara da değineyim, Kranidiyotis, o zaman ERNK Atina Temsilcisi Rojhat'ın ricası üzerine, Apo'nun avukatlarıyla görüşmek ve tartışmak üzere İtalya'ya gitmişti. Kürtler, varolan durumun hukuksal boyutuyla ilgili başka bir görüş daha dinlemek istemişlerdi. Kranidiyotis orada hukukçularla tartışmış ve ilk defa Apo'yla buluşmuştu. Ve o da Apo'ya İtalya'dan gitmemesini söylemiş.

Failos Kranidiyotis, Nairobi'de Öcalan'ın avukatı olarak bulunuyordu ve onunla buluşmak istiyordu. Bu nedenle, onu yanımıza aldık ve eve götürdük. Herşeyle ilgili bilgisi vardı. Hiçbir şeyi saklayamıyor ya da reddetmiyorduk. Zaten an be an yazılı talimatlar olmadığı için, tek korunağımız olan yasalığı sağlamakla ilgili Kostulas, Diakofotakis ve ben anlaşmış-

tık. Ne olursa olsun bunu sonuna kadar yürütmeye kararlıydık. Verdiğimiz sözü tutuyorduk. Daha sonraları, Diakofotakis bir çark etti ki, görmeyin. Ancak, bununla ilgili konuşacağız ve yazacağız da.

Apo'nun, pasaportsuz olsa dahi gidelim, demesini beklemeye umuduyla eve dönüyoruz. Ona durumu açıklıyoruz. İnanmıyor. Bu arada, saat dokuzda anlaştığımız üzere Yorgopulos telefon ediyor. Konvoy eve beşyüz metre uzaklıkta, Muthaiga Club'ün parkında bizi bekliyor. Apo, tek koruma zırhının evin dokunulmazlığı olduğunu hissediyor. Üçüncü bir ülke tarafından kabul edilmeden (pasaport), son kartını oynuyor.

Büyükelçi, Yorgopulos'a beklememesini ve gitmesini söylüyor.

Tekrar sıfırda ya da, daha doğrusu eksi bindeyiz.

Apo, planın iptal edilmesinden sonra, avukatıyla görüşüyor. Sonra, bizim karşımıza geçerek, resmi bir biçimde şunları bildiriyor;

"Yunanistan'ın bana verdiği güvencelerle Nairobi'ye geldim. Hiçbir yerde, hiçbir şeyi açıklamadım, konuyu gizli tuttum. Örgüte de, Yunanistan'ı zor duruma düşürecek, çözüm bulmak için gösterilen çabayı zorlayacak hiçbir eylemliliğe girişmemeleri talimatını verdim. Bir tuzağa düşürüldüğümü saptadım ve hayatım direk tehlikededir. Bu nedenlerle, gizliliğin, artık benim güvenliğimin aleyhine işlediğini sanıyorum. Yunan Hükümeti'nden şunları istiyorum:

- Sizlerin aracılığınızla, Kenya güvenlik güçleri'ne başvurulmalı ve elçilik konutunun güvenliği resmi dilekçe verilerek istenilmeli, iltica dilekçemin incelenmesi süresi içinde, burada olduğum ilan edilmeli.

-Yetkili kurumlarca, verdiğim iltica dilekçem mümkün olabilecek en hızlı biçimde incelenmeli ve hukuk kurumlarının resmi kararı bana bildirilmelidir.

-Siyasi iltica vermeye yetkili organların olumsuz cevap vermesi halinde, yargılanmamı istiyorum. Ve sonuçta Türkiye

ye'ye teslim edilme kararı alınmalı. Bütün herşey, yasal işlemler içerisinde gerçekleşmeli.

Sonuç olarak, Yunanistan'a şu çağrıda bulunuyorum; gerek politik bir şahsiyet ve Kürdistan İşçi Partisi'nin başkanı olarak, ayrıca özgürlük ve yaşamı tehlike altında olan bir insan olarak, Yunanistan'ın hem kendi iç hukukuna, hem de düşünceleri ve politik mücadeleleri nedeniyle aranan kişilere yönelik siyasi iltica işlem ve uygulamalarıyla ilgili uluslararası anlaşmalar ve de kendisinin imzaladığı anlaşmalara saygı göstermesini istiyorum".

Artık, yeni bir aşamaya geçtiğimiz apaçıktı. Apo, avukatıyla görüştüktan sonra, sorunu gizli diplomatik işlemlerden çıkarıp, yasallaştırma boyutuna getirmeyi kararlaştırmıştı. Kenya devlet kurumlarına, burada olduğunun açıklanmasını istedi.

Apo'nun aldığı kararı ve tavrını bildirmek için elçiliğe gidiyoruz. Orada, Kürt liderin resmi olarak vekaletini almış olan avukat Kranidiotis, büyükelçiden ve Yunan devletinden "yasa gereği müvekkilinin korunmasını" resmi olarak istedi.

- Afrika'nın göbeğinde beni "nasıl infaz ettiler",

Akşam saati ve Nairobi'de yaşadığım en zor aşamalardan biri başlıyor, bu yaşamımı belirledi. Apo'nun kaderi ise, büyük oranda çoktan yazılmıştı. Ama benimki, henüz değil. Sadece olayların girdabı beni içine almıştı ve koşulların gösterdiği gibi, bundan zarar görmeden çıkmam zordu.

Atina'daki kişilerle konuşuyoruz, onlara Apo'nun taleplerini ve Nairobi'de bulunan avukatını bildiriyorum. Durum kötüleşiyor ve kontrol dışına çıkıyor. Stavrakakis kendini kontrol edemeyen bir halde, hemen Öcalan'ı evden çıkarmamı benden istiyor. Fiziksel gücümün söylediğini gerçekleştirmeye somut olarak yetmeyeceğini söylediğimde, herkesin duya-bileceği biçimde beni azarladı ve suçlamada bulunarak, bu çıkmazın sorumlusu olarak şunları söylemişti;

"Onu destekliyorsun ve senden istediklerimizi uygulamıyorsun, yapmıyorsun".

Kuşkularım şimdiden gerçekleşmeye başlamıştı. Konuyla ilgili hiçbir belge yok. Kim emirleri verdi, kim ne uyguladı, hiçbir şey ortada yok. Hadi, çık işin içinden çıkabilirsen! Çok şükür ki, önlem alıp, telefonun mikrofonu açık olduğundan hepsinin emirlerini hepimiz duymuştuk. Her defasında, üçlü-dörtlü tanıklar vardı. Bu onurumuzu korudu.

Gelinen noktada bazı şeyler aktarmak istiyorum. Yurt dışında devlet mekanizmasının kadrolarına talimat verme konusunda yetkili kişi büyükelçidir. Yasalara göre, devletin egemenlik alanı içinde üst düzeyde yetkili organ, atanmış diplomat ve talimatları memurlarına ileten tek kişi O'dur. Ben, bir temel konuyla ilgili girişimlerde bulunmak üzere elçilik bünyesine alınmıştım, Kostulas'ın memuruydum, sadece ondan emir alıyordum. Yani, Stavrakakis'in talimatlarını da ona iletliyordum, bunları o değerlendirip, bana son talimatı veriyor ve yönlendiriyordu.

Biraz sonra tekrar telefon çaldı ve Diakofotakis kaldırdı, hattın öbür ucunda Mihalis adında biri vardı, benimle görüşmek istiyordu. Telefonun ahizesini alıyorum, mikrofonu ise, yine herkes duysun diye açık, Diakofotakis ve Kostulas dinliyorlar. Ayrıca, o anda koridorda bulunan avukat Failos Kranidiyotis de konuşulanları duyuyor; *"Sava, beni dinle, benim Covaras. Üç bakan ve başkan buradalar. Üç bakan sana bağlı, anlıyor musun? Hemen git ve onu şiddet kullanarak dışarı at"*.

Hattın diğer ucundan bazı kişilerin sesleri de geliyordu. Örneğin, Alekas Papadopoulos ile Teodoros Pangalos'un seslerini seçebiliyordum. Ama, kesin yemin edememekle birlikte, bakanlardan biri diyordu ki; *"At onu dışarıya, vahşi ormana, aslanlar yesinler"*.

Ayrıca, küfürler de savuruyorlardı. Bunlar kaldırım küfürleriydi, bahsetmemeyi tercih ediyorum. Biz şaşkınlıktan dona kalmıştık ve onların yokuş aşağı sonu olmayan bir biçimde yuvarlandıklarını dinliyorduk.

Covaras'a, Atina'nın istediği bu tür şeylerin olmayacağını, olamayacağını söylemiştim. Tartışmamız kızışmıştı, ses tonları-

mız yükselmişti. O ara içeriye Kranidiyotis de girmiş ve konuşmaları duymuştu. Diakofotakis ve benim yardımlarımızla, kelime kelimesine kaleme alınan ve Kostulas'ın imzaladığı "Kostulas Raporu"nda, Covaras bana şunları söylemişti;

"Sava, lütfen at dışarı, s... bitirelim. Bunu yapabilirsin. Dikkat et, eğer yapmazsan seni ezerler, Yunanistan'a geldiğin zaman seni ordudan emekli ederler. Yapabilirsin. Üç bakan da burada şu anda".

Covaras bana "yol" verdi. Özel bir hareket için yurt dışında bulunmama rağmen, özelliklerimi deşifre etti. Ve de, üç bakanın ve dairesinin başkanı önünde. Bu anlaşılamaz birşey ve cinayettir. İşin özünde, düşmanca bir girişim ve infaz edilmemdi. Benzer bir durum, birkaç yıl sonra, Başkan Busch döneminde üst düzey bir subayın, Amerikan hükümetinin sözde varolan Saddam Hüseyin'in toplu imha silahlarıyla ilgili benzer taleplerini yerine getirmeyen bir büyükelçiyi cezalandırmasında yaşanmıştı. Bu subay, büyükelçinin hanımının CIA'nın gizli ajanı olduğunu, bir gazeteciye deşifre etmişti. Bayanın isminin basına sızması, ulusal bir cinayet olarak değerlendirilmiş ve sorun savcılık tarafından dava konusu yapılmış ve ABD başkan yardımcısı Dick Cheney'e kadar birçok insan sorgulanmıştı.

Beni tanıyanlar, ne kadar yumuşak başlı ve hoşgörülü olduğumu bilirler. Bunun dışında özel bir karakterim daha var. Korku nedir bilmiyorum. Tehlikeye ise, saygı duyup, değer veriyorum. Fakat, tehlikenin değerlendirilmesi ve hesabını yapmak ayrı, korku ise ayrı birşey. Korku, tehlikenin düşünülmeden karşılanmasıdır. Ve yaşamımda, mümkün oldukça her hesaplama doğru yapmaya çaba gösterdiğimden, tehdit ve korkutmaları kabul etmiyorum. Kim beni korkutmaya kalkışırsa, kendisi kaybeder. Ayrıca, beni tehdit ettiklerinde ve korkutmaya çabaladıklarında içimde kontrol edilemeyecek bir güç uyanıyor. Ve ben, zorunlu olduğu zaman davranışlarımı, duygularımı, tutkularımı ve kendi varlığımı kontrol ettiğimi düşündüğüm halde, bunu evcilleştiremiyorum.

Şimdi içimde böylesi bir güç uyanıyor ve kesinlikle emekli edileceğimi anlamaya başlıyorum. Vatanıma, inançla ve fedakarlıkla, yüzlerce defa kendimin ve ailemin hayatını tehlikeye atarak hizmet ettim. Ve şimdi, vatanımın bir subayı, Afrika'nın ortasında özel bir hareket içinde bulunmama rağmen, kimliğimi deşifre ediyorlar. Beni şeflerinin ve hükümetin “dağıtacağı” ile tehdit ediyorlar. Rütbelerimi, kanımı vererek kazandım. Bütün şeflerim ve yöneticilerim bunu biliyorlar.

Kendi kendime soruyorum, üç bakan ve Stavrakakis, karşılarında böyle bir şeyin gerçekleşmesine neden izin veriyorlar. Daha sonra, Öcalan'ın Yunanistan'a illegal girişiyle ilgili suçlanıp yargılandıkları mahkemede, Aleko Papadopulo, Teodoros Pangalos ve Stavrakakis'i görüp konuşmuştum. Nezaket gereği bu konudan bahsetmemiştim.

Sonuçta, ordudan atılmayı duyduktan sonra, Covaras'la konuşmam, Atina'nın istediği şeylerin olamayacağını belirten duruşumla son bulmuştu.

Bu konuşmaları dinleyenler, donup kalmışlardı. Kostulas ve Diakofotakis, Nairobi'deki bütün davranışlarımın tanıgıydılar. Sürekli onlarla birlikteydim ve bütün pratiğim onlar tarafından biliniyordu. Çünkü, öncelikle Kostulas'ın son onayından sonra uygulama yapıyordum. Ayrıca, her durumda, görev yaptığımız daireye, adalete, tarihe ve vicdanımıza hesap vermeye çağrılacağımıza göre, hangimiz kendi kafasına göre hareket etmeye cesaret edebilirdi ki?

- Tagos'ların* yasallığı ve ulusal onurdan “goril”lere, Benim Covaras tarafından üç bakanın gözleri önünde “dağıtılmam”dan sonra, bayrağı Papayuannu aldı. O, Kostulas karşısında daha kibardı;

“Yorgo, bitirmek zorundayız. Pazarda araştır, işi yapmaları için yerli goriller bul. Onu ve arkadaşlarını şiddet kullanarak evden dışarı atsınlar”.

*. Tagos: Eski çağlarda, Yunanistan'ın Teseliya Bölgesi'ndeki şehirlerde, seçimle gelen üst düzey politikacı aristokratlara verilen isim.

“Büyükelçi, Apo’yu Yunan evinden dışarı atacak yerli goriller arayışında”. Kostulas, bu ilanı Nairobi’de vermeliydi!!!

Ve ben sanıyordum ki, çoktan dibe vurmuşuz. Meğer aldattılmışım. Çöküş devam ediyordu.

Kenya’da “goril” aramaya başlayacaktık. Bu kadar düşmüştük.

Kostulas, sözü hiç dolandırmadan, istenilenin mümkün olmadığını belirtti ve konuşma bitti.

Birkaç dakika sonra, tekrar Papayuanu, Kostulas’a telefon edip şunları söylüyor;

“Atina’dan Nairobi’ye bir grup gelecek ve ihtiyaç halinde top oynayacak. Başımda üç bakan ve bayan Katehaki var”.

Birkaç dakika sonra da, Stavrakakis bana telefon etti ve nihayet en hızlı biçimde Nairobi’den ayrılmamı istedi. Papayuanu’nun “Atina Grubu”nun Nairobi’ye geleceği ve “top oynayacağı”nı konuştuğunu duyduğum zaman, Stavrakakis’in bir şeyler olacağını ve orada olmamı istemediğini kavramıştım. Ve beni Atina’ya çağırıyor.

Atina’da konuyu yönetenler, onları bunu yapmaya iten etkenlerden bağımsız olarak, değeri düşüren tarihi bir hata yapıyorlar. Üç bakanın o anda Stavrakakis’le olduğunu bildiğim için, ona kelime kelimesine şunları söylüyorum;

“Ne olacağını anlıyorum. Bunun olmasına izin vermeyin. En iyisi onu, yasal olarak teslim edelim. Kendisinin de, bu tür şeyler olacağına, yasal bir biçimde olmasını istediği gibi. Dikkat edin, orada olan bakanlara da söyleyin, bu uygulamalar ciddi sonuçlar getirecektir. Kimileri, bizim bu çirkin oyunu oynamamızı istiyorlar. Bu hükümet için bir tuzak, sonuçta ülkeyi politik dengesizliğe götürecektir”.

Stavrakakis, bunları dinledi ve hiçbir yorum yapmadan bana dedi ki;

“İlk uçakla Atina’ya gel”.

Akşam üzeriydi. Atina’da tümünün panik içinde olduklarını kavramıştık. Çünkü, gorillerle zor yöntemlerini kullanmayı planlıyorlardı. Ben emekliye ayrılma tehdidi altındaydım. Elçi-

likte herkes şaşırıp kalmıştı. Bir taraftan Atina'nın istediği şiddet kullanma eylemine hazırlık, diğer yandan Yunan polisi'nin üst düzey subayından, üç bakanın ve EİP Başkanı'nın önünde haksız tahrik ve saldırıya uğradım. Normal bir infaz.

Bütün bunlara, herhangi bir yöntemle bulaşan herkes biliyor ki, ben abartmıyorum ve ne gelişmeler içinde ne de sonra bu konuyla hiç oynamadım. Ve yazdıklarımın acı bir gerçek olduğunu da biliyorlar.

Kranidiyotis, elçilikte gerçekleşenleri hayretler içinde izlemişti ve elçiyle bize bu olanların tümünün yasal olmadığını açıklamıştı. Ayrıca, Atina'ya döneceğini ve orada Yunan hükümeti ve dışişleri bakanlığı nezdinde gerekli yasal işlemlerde bulunacağını da bildirmişti.

Büyükelçiye eve gideceğimi ve valizlerimi hazırlayacağımı söyledim. Akşam Alitalia uçağında Roma'ya bir yer ayırmıştım.

Büyükelçi bana söylenenleri duyduğunda donup kalmıştı. Belki de, benden sonra sıranın kendisine geleceğini biliyordu.

Eve doğru yola çıkmıştık. Çok kolay ve gafil avlanmama karşın, soğukkanlılığımı da kaybetmediğim halde, bu kez iki önemli sorunu karşılamak zorundaydım. Biri, Atina'da hükümeti temsil edenlerle çatışma ve diğeri de, ülkenin zor bir durumda olmasıydı. İçimde, istifa etmek gerektiği inancı yerleşmeye başlamıştı. Apo, ne demişti; "istenmediğin yerde misafir değilsin". İşte, bunun gibi bir durum. Seni, Afrika'nın orta yerinde infaz eden ve senden kuşkulandıkları yerde kalamazsın. Belki de, kızgın olduğum bir dönemdi, o akşam küfür edenler ve tehdit savuranlarla vatanın aynı şey olmadığını görmiyordum. Ama, daha sonra Atina'ya döndüğümde, başka bir azap çekmiştim.

Orada yanlış değerlendirme yaptım ve o yanlışın sonuçlarını kendi hayatımda yaşadım.

Diğer bir sorunda, o akşam ayrılısam bile Nairobi'de hüküm süren durumu yönetmek zorundaydım.

Kostulas, bir yandan duyduklarından ötürü şokta ve üz-

gündü. Diğer yandan ise tedirgindi. Eğer ben gidersem, yalnız kalacaktı. Öyle bir sorunu yönetmek zorundaydı ki, omuzları bu yükü kaldıramayacaktı. Geri dönmek için emir almama karşın, Kostulas bir kez daha evden gitmesi için Apo'yu ikna etmeyi denememizi istiyor.

Hizmet aracımız, Afrika rüzgarında dalgalanan Yunan Bayrağı asılı olarak Limuru caddesinde yoluna devam ediyordu. Şehri boydan boya geçen Mathare Irmağı'nı da geçtikten sonra, villalı ve birbirine benzeyen mahallelerin bulunduğu Muthaiga caddesine ulaşmıştık. Güzel şehir, Afrika'nın elması adeta. Şehri, insanlarını ve alışkanlıklarını görmeye fırsatım olmadığını düşünüyordum. Genellikle, yurtdışında yaptığımız her harekatta, bulunduğumuz şehri tanımayı, hareket etmem gereken yerleri görmeye fırsatım olurdu. Kendi kendime sormuştum, acaba buraya bir kez daha gelme fırsatım olacak mı? Birkaç saat sonra gidiyordum.

Eve yetişmiştik. Son bir çaba olarak, Öcalan'a oluşturulan durumu çözmeye çalışıyoruz ve ondan evi terketmesini istiyoruz. Ona, birkaç saat sonra gideceğimi, ben olmadan sorunun yönetilmesinin daha zor olacağını da söylemiştim. Ayrıca, Nairobi'de bulunan diplomatlarımızın hiçbirinin bu tarz bir harekatı yönetme tecrübelerinin olmadığını da belirtmiştim.

Öcalan bizi dinlemiş ve sorunun kişilerde yoğunlaşmadığını ve kişilerle ilişkisinin olmadığını açıklamıştı. Söz konusu olan, yaşamının ve halkının mücadelesiydi. Bu nedenle, evden çıkışı ile ilgili son çağrımızı da reddederek, odasına çekilmişti.

Bu noktadan sonra, Apo'nun yoldaşları da işlerin ağırlaştığını anlamışlardı. Gelip bize, eğer liderlerine baskı yapmaya devam edersek, hergün biri kendini ateşe vereceklerini söylediler. PKK ve üyelerinin Apo'ya olan inançlarını biliyordum. Bu nedenle söyledikleri eylemi gerçekleştireceklerine inanıyordum. Onlara, böyle bir eylemin Yunanistan'da daha çok liderlerine ve mücadelelerine zarar vereceğini açıklamıştım. Bundan sonra harekatın başarısızlığı ve sorumluluğunun artık

onların olacağını da belirtmiştim. Beni dikkatle dinliyorlardı. Haklı olduğumu kavıyorlardı.

Eşyalarımı hazırlayıp Apo'yla vedalaşıyoruz. Ona başka koşullarda tanışmayı istediğimi ve olanlardan bir Yunanlı olarak üzüntü duyduğumu söyleyip, iyi şanslar dilemiştim.

Benimle vedalaşırken düşünceliydi.

Tekrar elçiliğe gidiyoruz ve bir saat sonra uçağa biniyorum. Kurtulduğumu ve bir kabustan çıktığımı hissediyorum. Ama, orada, içeride bir halkın liderinin, Yunanistan'ın onuruyla yandığı duygusu içindeydim.

Ayrılma zamanı. Failos Kranidiyotis de elçilikteydi. Onunla birlikte havaalanına gitmek için hazırlandık. Apo, ona bazı şeyler vermişti. En başta, elçiliğe vermiş olduğu iltica dilekçesiyle ilgili her tür yasal girişimde bulunabilmesi konusunda bir vekalet; Güney Kürdistan'da yapılacak PKK'nin 6. Kongresi'ni gerçekleştirecek kadrolara talimatlarını içeren bir kaset; ABD Dışişleri Bakanı Madlin Allbright'e bir mektup. Failos Brüksel'e, ben ise Roma'ya doğru gidiyoruz.

- *"Kaderden kaçmak imkansız"*.

Doğulular kadere inanırlar. Ben, Pontus ve Küçük Asya çocuğu olmama karşın bunlara inanmıyorum. Ama, Nairobi'de gerçekleşenler, eski trajedinin konusuna benziyor. Orada kişiler, sonuçta karşı konulamaz kaderin kanunlarına hapsoluyorlar ve ne kadar mücadele edilse de, olacaklardan hiç kimsenin kaçması olanaksız. Atalarımızın dediği gibi, kaderden kaçmak olanaksız. Böylece, ben de, sanki anlıma yazılmış gibi kafesten çıkamıyorum, gidemiyorum ki, acı bardaktakini içeyim.

Havaalanına gitmeden önce, Dilan elçiliğe giriyordu. Hiç dolandırmadan, ciddi bir tavırla cebinden çıkardığı kağıttaki yazılanları, büyükelçiye hitaben okumaya başlamıştı; *"Yunanistan'dan iltica isteyen Kürdistan İşçi Partisi Lideri Abdullah Öcalan'ın temsilcisi olarak, ülkenizden şunları istediğimizi bildiriyoruz:*

Uçak, Yunanistan'dan kalkıp Seyhelles'e gidecek. Seyhelles'te onu ülkeye kabul ettiklerini belirten yazılı güvenceyle ve

Seyhelles'e pasaportu getirecek olan Aristidu'yu alacak. Bu uçak Nairobi'ye gelip Apo'yu Seyhelles'e götürecektir.

Yunanistan, Seyhelles'in vatandaşlık için istediği miktarı ödemeyi üstlenecek, Seyhelles'in kabul etmemesi halinde, Yunanistan Öcalan'ın Atina'ya geleceği ile ilgili yazılı güvence verecek.

Kenya kurumlarından Öcalan'ın ülkeden güvenli çıkışı ile ilgili güvence alınmalı.

Büyükelçi Kostulas bey, Apo'ya Seyhelles'e kadar refakat etmeli".

Kürt tarafının talepleri öyleydi ki, bunları Yunan hükümetinin kabul etmesinin olanaksız olduğu açıktı. Kostulas, zorunluluktan bu talepleri hemen Atina'ya bildirdi. Papayuanu, bunların reddedildiğini açıklayarak, şunları eklemişti;

"Futbol takımı antik kültürün olduğu ülke üzerinden (Mısır) havalandılar. Yarın oradalar. Top oynamak için hazır olalım".

Telefon konuşmaları, Diakofotakis'in bürosundaki telefondan duyuluyordu. Büronun içinde Kostulas, Diakofotakis ve ben varım. Kostulas masada oturmuş, biz ikimiz ise ayakta-yız. Kapı kapalı. Büyükelçi Papayuanu ile konuştuğunda, önce "grubu" şimdi ise "futbol takımı"nı karşılamak konusunu ayarlarken, büroya Dilan girmişti. Köşede durarak ve sırtını korumaya alarak çantasından bir silah çıkarıp, çenesinin altına dayayarak şunları söylemişti;

"Eğer taleplerimiz kabul edilmezse ve liderimize baskı yapmaya devam edilirse, ben burada, şu anda intihar edeceğim."

Olanlar karşısında sözün tam anlamıyla Kostulas'ın ağzı açık kalıyor. Papayuanu telefonun diğer ucunda konuşuyordu, ama Kostulas'ın ağzından kelime çıkmıyordu. Şaka değildi. Karşısında bir insan, elçilikte beynini parçalamaya kararlı ve aynı zamanda herşeyi havaya uçuracak.

"Yorgo, Yorgo, ne oluyor. Sana ne oldu? Yorgo!!!"

Kostulas'ın ağzından kelime çıkması olanaksız. Sonunda, kekeleyerek birşeyler söylemeye çalışarak, telefonu kapatmıştı. O sırada içeriye Failos giriyor ve Dilan'a nasihat etmeye

alışıyor. O da, yakışıksız bir biçimde ona hemen hakaret edercesine saldırıyordu. Kranidiyotis, saldırı karşısında şaşırıyor ve sinirleniyor. Dilan'a yıllardır, hiçbir çıkar gözetmeden yaptıklarını hatırlatıyor. Yüzlerce kez, mahkemelere ve diğerkurumlara, Kürt politik ilticacılar için müdahale etmek ve savunmak için gittiğini ve hiçbir zaman bir drahmi bile almadığını, ona böyle hakaret etmesine müsaade etmeyeceğini söylemişti. Bunu yapmak istemesiyle kendine zarar vermesi dışında, tüm olayı infilak ettireceğini de açıklamıştı.

Dilan ise, Kranidiyotis'e karşı sert tavrını sürdürmeye devam ederek, kararında ısrarlı olduğunu bir kez daha açıklıyordu. Sırtı köşeye dönüktü, ona yaklaşıp silahı almamıza olanak vermiyordu. Silahı sürekli şakağına dayalı olarak tutuyor, büyükelçinin Atina'ya hemen şimdi telefon etmesini, taleplerine şimdi cevap verilmesini ısrarla istiyordu.

Büyükelçi, Papayuannu'yu arayarak ona durumu açıklıyor. Atina çok nadir görülen böyle bir durumla karşı karşıyadı ve bunun oyun olmadığını, bizim bunca gündür Nairobi'de geçilemeyecek engelleri geçtiğimizi ve olanaksız olanı yapmak için ağrıldığımızı kavıyordu. Papayuannu, telefondaki konuşmasında korku içindeydi, herşeyin kötüye gittiğini anlamış gözüküyordu. Böylece, büyük olasılıkla Pangalos'la tartışıp, görüştükten sonra, Apo ve yoldaşlarıyla her tür pazarlığın durmasını ve artık Kürt liderin evden çıkması için baskı yapılmamasını söylüyordu.

Bu söylenenler Dilan'a aktarılıyor, O da, silahını indiriyor ve eve dönüyor.

Gece saat 10'da, havaalanına gitmek üzere evden ayrılıyor. Henüz evden çıkmadan bir dakika önce, Kostulas telefon ediyor. Bu konuşma, bütün yaşamım boyunca benim kaderime yazıldı. Bana karşı yapılan tehditler ve kk düşürücü davranışlara rağmen, yine de Stavrakakis'le anlaşma olasılığının olacağını düşünüyordum. Ona aıklandım ve o da anlayacaktı. Böylece, arkamda bıraktıklarımı düşünmeme karşın, rahatlamış biçimde ayrıldım. Kostulas telefonda Papayuannuyla

konuşuken, ona benim Atina'ya gelmek üzere ayrıldığımı söylemişti. Papayuannu, aynı anda Pangalos'u bilgilendirmiş ve hemen Kostulas'a dönerek, bakan bey bir önceki olayda olduğu gibi, oradaki gerginliği yönlendirmek ve Kürtleri sakinleştirmek için birinin orada kalmasını istediğini söylüyor.

Kostulas, havaalanına gitmek üzere çıkmamdan bir-iki saniye önce, tam da kapının eşiğinde bana Atina'nın "gitmemem" talimatını iletiyor. Ben de, son durumla ilgili başkanı bilgilendiriyorum. O herhalde Pangalos'un kararından ötürü olacak, öfkeli biçimde bana şunları söylemişti;

"Madem kalmanı istiyorlar kal. Madem çözümsüzlük istiyorlar, bırak çözümsüzlük oluşsun".

Stavarakakis, büyük olasılıkla izlenecek olan şiddet uygulamasına, karşı çıkacağımı biliyordu. Beni iyi tanıyordu.

Toparlanıyorum ve eve geri dönüyorum. O arada Kranidiyotis'te havaalanına doğru yola çıkıyor. Havaalanında görevliler, Kranidiyotis'e üst-baş kontrolü yaptıktan sonra valizlerini de arıyorlar. Daha önce belirttiğimiz, Öcalan'ın PKK'nin kadrolarına mesajının bulunduğu kaset, Allbright'e mektubu ve avukatı olarak Kranidiyotis'e iltica konusunu izlemesi ve işlemlerini yapması için vermiş olduğu vekaleti buluyorlar. Kaset ve mektuba el koyuyorlar, sadece vekaleti geri veriyorlar ve Kranidiyotis Brüksel'e doğru yola çıkıyor, ertesi gün de Atina'ya varıyor. Ben ise, orada kapandayım.

Gece geç saatlerde büyükelçi ile eve dönüyoruz. Dilan'ın intihar teşebbüsünden sonra hava oldukça ağır. Orada, Apo bizden özür diliyor ve bunun Dilan'ın kendisinin verdiği bir karar olduğu konusunu doğruluyor. Kendisinin hiçbir fikri olmadığını belirtti. Bize yaptığı eylemiyle ilgili kendisine kızdığını söyledi. Daha sonra çok şey konuşmadık ve odalarımıza çekilip, uykuya dalıyoruz.

14 Şubat 1999, Pazar

- *"Futbol takımı"nın varışı,*

Sabah sabah büyükelçiyle elçiliğe gidiyoruz. Papayuan-nu'nun söylediklerine bakılırsa “futbol takımı”nın şu anda varmış olması gerekiyordu. Diakofotakis onları almak için otele gidiyor, ama bulamıyor. Ardından havaalanına gidiyor, orada da kimseyi bulamıyor. Bu arada, polisler elçiliğe telefon ederek otelde olduklarını bildiriyorlar. Büyükelçi Diakofotakis’e elçiliğe geri dönmesini söyleyerek, bizzat kendisi onları getirmek için arabasıyla gidiyor.

Saat 11. 30. Diakofotakis elçiliğe dönüyor. O sırada Papayuan-nu telefon ederek Diakofotakis’ten polislerin Nairobi’ye vardıklarını öğreniyor. Ve sırasıyla şu talimatları veriyor; “*Sıralanan talimatlar harfiyen uygulanmak zorundadır. Sana söylediklerimi tam not al.*

Yaz:

-Futbol takımı, en hızlı biçimde harekate geçmek için talimat almışlar, zorunlu olduğunda şiddet kullanmak da dahil.

-Nine (Öcalan) hemen uzaklaştırılmak zorunda .

-Otelde odalar kiralayın.

-Çarşaf (yatak çarşafı) içinde olsa dahi, refakatçileriyle, odalarını kiraladığınız otele yakın bir yere götürün.

-Onları orada bırakın ve hemen ayrılın, bundan böyle hiçbir ilişki olmayacak.

-Eğer gerekiyorsa, onlara biraz da para bırakın

-Yarın sabaha kadar (Pazartesi), herşey bitmek zorunda. İyi şanslar. Bekliyoruz”.

Diakofotakis, talimatları not ettikten sonra Papayuan-nu’ya; “*Biz talimatları iletiriz, ama elçiliğin bu olaya karışması daha iyi olurdu*” diyor.

Papayuan-nu, cevap vermiyor. Ama, Diakofotakis sorumluluğun artık onu sardığını gördüğünden karşıdakinin konuşmasını olumlu cevap olarak algılıyor. Bana, ne tür gelişmeler olursa olsun kendisinin herhangi bir yöntemle ve hiçbir biçimde karışmak istemediğini söylüyordu.

Nihayet, saat 13. 00’te polisler elçiliğe giriyorlar. Onlara ve başları olan polis Bobos’a hoşgeldiniz diyorum. Bobos, es-

kiden, beni bir terörist örgütün öldüreceği konusunda, bilgileri olduğunu bana söylemişti. Gururla, benim yapamadığım bir işi yapmakla kendisi bakanlar tarafından yetkilendirilmenin küstahlığı içindeydi. Benim herşeyden sorumlu olduğumu düşünüyordu, bu nedenle de şöyle diyordu;

“Yahu Sava, senden ne çekiyoruz. Neden bize eziyet çekti-riyorsun?”

Bir kişi ki, benden tamamen farklı bir yol izlemiş (dairedeki göçmenler biliyorlar) ve elçilikte bütün herkesin gözü önünde cesaret edip benimle böyle konuşabiliyor. Anlayabiliyor musunuz? Bu, birkaç gün öncesine kadar, akla hayale gelmezdi bile. Söylediğimiz gibi *“düşen meşe ağacını kesenler çok olur”*. Henüz daha düşmemiş olabilirim, ama açık olan birşey var ki, beni yıkmak için çabalıyorlar ve önümüzdeki günlerde de çabalayacaklar. (Yukarıda, antik deyimde geçen meşe ağacı gibi.)

Anlayacağınız gibi Bobos, bana böylesine küstahca söz söyleyecek kadar cesaretlendirilmişti. Çünkü, Atina’dakilerin tümü, *“olanların tek suçlusu Kalenderidis’tir”* izlenimini vermişler ve benzer bir havanın oluşmasına çabalamışlardı.

Bu kitap tanıklığı ve ruhun ifadesi olarak konu çevresindeki gelişmeleri ve olayları tarih sırası biçiminde yazıldı. Öcalan konusuyla ilgili, gerek dünyada ve gerekse Yunanistan’da yüzlerce kitap ve binlerce haber yazıldı. Hiçbir yerde, Atina’nın bana karşı *“herşeyden Savaş suçludur”* duruşunu haklı gösterecek, herhangi bir pratiğim ya da ettiğim sözden bahsedilmemiştir.

- *“Dışardan gazel okumak kolaydır.”*,

Bobos’un sefaletine cevap vermiyorum ve gruba hoş geldiniz diyorum. Orada, elçiliğin koridorunda, ayakta onlara şunları söylemiştim;

“Ben Yunan subayı olarak, burada, evde, Nairobi’de ve genel olarak hareketla bağlantılı son detaya kadar hüküm süren durumla ilgili sizi bilgilendirmek durumundayım.

Benim için, sizler Apo’yu korumak için geldiniz. Başka şey-

ler duyduğum için, büyüğünüz ve üstünüz olduğumdan, size kendinizi, onurunuzu ve Yunanistan'ın onurunu korumak zorunluluğunda olduğunuzu söylüyorum. Çünkü, hepimizin hesap vermeye çağrılacağımız an gelecektir. Her şey söylenme düzeyinde olduğundan, sizi savunacak kimse bulamayacaksınız”.

Hemen gururlanma “söndü” grubun güç ve küstahlık gösterisi durdu. Çünkü, Kostulas'ın dediği gibi, orası Afrika ve orada her şey daha zor.

Her neyse, Bobos'a herşeyi ve hareketla bağlantılı herşeyi açıklamıştım. Diakofotakis kelime kelime Atina'nın talimatlarını ona iletiyor. Hemen ardından Bobos, Diakofotakis'in odasına kapanıyor ve Stavrakakis'le iletişim kuruyor. Daha sonra büyükelçiye yöneliyor, ona para ve silah istediğini söylüyor. Kostulas şaşıp kalıyor. Sanki ondan, uzay gemisi istemişsin gibi.

“Nereden silah bulup sana vereyim? Elçilik silah bulundurmuyor. Tamam, Atina'dan silah getirmedi, peki para neden getirmedi? Afrika'da nereden para bulup sana vereyim?”

Bobos verileri değerlendiriyor ve durumun beklediği gibi olmadığını kavırıyor. Üç bakanın üzerinde beslediği ümitlerle, Atina'nın başka, Nairobi'nin başka olduğunun farkına varabilmesi için yedi bin kilometre yapmak zorundaydı. Büyük bir dönüş yaparak, bize şunları söylemişti;

“Atina'da bulunanlar gelişmelerin dışında seyrediyorlar. Bu tür hareketler net olmadan, yazılı olmadan olmaz. Ben adamlarımı alıp gidiyorum. Hiç kimseyi dinleme ve bir dakika bile burada durma olasılığım olamaz. Bana ne söylerse söylesinler, ilk uçakla dönüyorum”.

Hemen ardından Diakofotakis'in bürosuna girmiş ve Stavrakakis'e telefon etmişti. Telefonda şöyle demişti;

“Bütün herşeyi gördüm, inceledim. Bu hareket gerçekleşmez. Yoksa, yine Niovis caddesinde olanlar olur”.*

*. Bir süre önce, polis Niovis caddesinde başarısız bir hareket gerçekleştirmiş ve bu olay, kamuoyu önünde hükümeti zor duruma sokmuştu. Şimdi Bobos, onu Nairobi'ye parasız ve araçsız gönderenleri ikna etmek için, öylesine, genel olarak yeni bir Niovis olasılığından söz ediyor.

Stavrakakis, Bobos'un iki dakikalık telefonuyla yaptıkları planın gerçekleşemeyeceğine ikna oluyor ve Atina'daki diğerlerini de ikna ediyordu. Yani, mantıklı olana ikna olmaları için ben, Kostulas ve Diakofotakis, bunu kesin bir dille günlerce anlatmamıza karşın, "Takım"ın Nairobi'de hareketinin fiyaskoyla sonuçlanması gerekiyormuş.

Bobos, Atina'nın talimatlarından bağımsız olarak, adamlarını alıp gideceğini bize açıklıyor ve hep beraber otele dönüyorlar.

Böylece, ayaküstü planlanmış -ya da hiç planlanmamış diyelim- "grup" ya da "futbol takımı"nın "Harekat"ı, birkaç dakika içinde bitivermişti. Başında Bobos'un bulunduğu polis grubunun, Nairobi'deki görevlerindeki fiyaskonun esas belirleyici göstergesi, Atina'daki kriz yönetim komitesindeki işleyiş yöntemi idi. Eğer, olayların doğru analiz edilmesi olasılığı, durumun isabetli değerlendirilmesi ve herhangi bir hareketin sonuç verici planlaması gibi bir şey olsaydı. Benim mütevazı görüşüme göre, bizim Nairobi'de grubumuza göre durum tanımlanamazdı. Biz de sıkı kontrol, devamlı ve tam bütünleşmiş bilgilendirme, fantazi, kararlılık, koordineli eylemlilik söz konusuydu. Eğer birileri, acaba neden grup Öcalan'ı evden çıkarıp, korumayı başamadı diye kendine sorarsa, Atina'da sorun, hiç kimseyi bu temelde ilgilendirmemişti denilebilir.

- *İtalyanlar'ın olaya son defa bulaşmaları,*

Bu gelişmeler olurken, Apo'nun destekçisi İtalyan avukat -milletvekili Culiano Pizapia'nın Nairobi'ye gelmiş olduğunu öğrenmiştim.

Abdullah Öcalan, Şubat'ın ikinci haftası, 6-12 günlerinde çevresindeki çemberin daraldığını görmeye başlamıştı. Bu nedenle, kendisine karşı herhangi bir devlet tarafından yapılacak, yasal olmayan girişimlerden dolayı, çevresinde hukuksal koruma ağı oluşturmak istiyordu. Bu amaçla, birçok Avrupa'lı avukatı davet etmeye karar vermişti. Ama, davet başarısızlıkla sonuçlanmış, 10-20 arası davet edilmiş avukattan sadece ikisi, Kranidiyotis ile Pizapi gelmişlerdi. Bu avukatların

aralarında hiçbir anlaşma ya da ortak eylem planı da yoktu. Bunların gelişleri de, olayın varmış olduğu somut aşamada, en azından Avrupa'daki Kürt hareketinin örgütsel ve eylemsel varlığının bir göstergesi olarak kabul edilebilirdi.

Pizapia eve gitmiş onun Nairobi'deki İtalyan elçiliğine götürülmesi olasılığı üzerine Apo'ya tartışmıştı. Fakat, olayların gelişimi ve baskısı altında, bu konuyla ilgili daha fazla birşey öğrenememiştim.

Akşam üzeriydi. Papayuannu'nun söylediklerine göre, EİP'te genişletilmiş bir toplantının içeriğine bağlı olarak, Kostulas'tan ne yapılması gerektiği ile ilgili görüşünü istemişti. Belli ki, Atina'da birşeyler oluyordu!

- *EİP'teki önemli kritik toplantı,*

Papayuannu, Diakofotakis'le telefon görüşmesinde, ondan, bir uçağın Nairobi'ye gelip Apo'yu alarak, bizimde bilmediğimiz bir yere götürmesi için gönderilmesinin gerekli olup olmadığını soruyor. Diakofotakis ise ona, böyle bir şeyin Kenya kurumlarıyla önceden anlaşmayı gerektirdiğini söylemiş. O zamana kadar, Kenyalılar, böyle bir şeyi bize yasaklamışlardı.

Daha sonra elçiliğe Kostulas gelmişti. Papayuannu'yla, EİP'teki sözü edilen toplantıya gitmeden önce telefonla görüşmüştü. Bu görüşmede Kostulas, ortaya çıkan ve çıkacak sorunlarla ilgili Kenya kurumlarıyla ortak çalışmanın gerekli olup olmadığını soruyor ki, negatif bir cevap alsın istiyor. Papayuannu'da, Kostulas'a Apo'nun BM ya da başka uluslararası kuruma teslim olmayı kabul edip etmeyeceğini sormuş. Böylece, o da olumsuz bir cevap alsın istemiş. Papayuannu, Ağustos 1992'de Atina'yı ziyaret eden Seyhelles dışişleri bakanı'nın, ziyaret süresince bağlandığı konulardaki belgeleri öğrenmek istiyor ve soruyor. Anlaşıldığı kadarıyla, EİP'te yapılmış toplantıda Seyhelles'le ilgili konuların tartışıldığı açıktı. Çünkü, Papayuannu bir an toplantıdan çıkıp, Kostulas'a Nairobi'ye telefon etmiş ve bazı bilgileri açıklığa kavuşturmuş istemişti.

Bu EİP toplantısında nelerin görüşüldüğünü hiçbir zaman

öğrenemedik. Ne Papayuannu ve ne de Stavrakakis bize hiçbir şey söylemediler.

- *“Futbol takımı”nın uyuşturucu maddesi.*

Pazar günü, akşam saatleriydi. O garip sabah telefonundan 10 gün sonraydı. Diakofotakis’in kendisinin bize söylediğine göre, bizim konumuzla ilgili olmadan Amerikalı meslektaşıyla buluşuyordu.

Akşam saat yedi civarı, Bobos’ta bir meslektaşıyla elçiliğe geldi. Amerikalı’lar ve Kenyalı’ların grubu çok sıkı takip ettiklerini belirtti. Bunu şahsen ben saptayamamıştım. Ardından Bobos, geri dönme işini ayarlamak için Stavrakakis’le konuşmaya çalışırken, diğer polis memuru bana önemli bir sırrı açıklıyordu. Dediğine göre, Atina’dan yanlarında Apo’yu uyuşturmak ve o halde herhangi bir otele bırakmak amacıyla uyuşturucu bir madde getirmişlerdi. Polis memuru açıkça bana demişti ki, korktuğum için bu maddeyi kendi kararımla oteldeki tuvalete attım. Ağlamaklı bir halde olan bu memur, gitme anını beklediğini ve bu konuyla hiçbir ilişkisinin olmasını istemediğini de söylemişti.

Diakofotakis, “takım”ın ertesi sabah Nairobi’den uçuşlarını ayarlamıştı bile. Polislere otele kadar refakat etmişti. Yol boyunca, kendisi “Kenyalı’lar ve Amerikalı’lar tarafından açık izlenme”yi farketmiyor.

Kostulas’la elçilik konutuna dönüyoruz. Kendimizi havada asılı kalmış ya da galiba boşlukta hissediyoruz. Bir plan, öngörüş, hiçbir şey yok.

Apo ve yoldaşları çaresiz durumdalar. Uzun süren bu çıkmaz ve sürekli baskılar, onun gururunu onarılmayacak biçimde yaralamıştı. Diğer taraftan, Afrika’ya sıkışmış, özgürce hareket etme olanaksızlığı içinde belki de mücadele etme isteğini kötü etkilemişti. Tuzağa düşmüştü. Bize kahin gibi şunu açıklıyor

“Tarihin bir döneminin bitiğini hissediyorum”.

ÖCALAN'IN TESLİMİ NASIL OLDU?

15 Şubat 1999, Pazartesi

- *Kenyalı'lar acil olarak Kostulas'ı Dışişleri Bakanlığı'na çağırıyorlar,*

Bugün önemli, çünkü Kathurima ile Cuma günü “sağlık nedeniyle” Kostulas'ın ertelediği buluşma söz konusu.

Diakofotakis'e saat 08.00'de Kenya Dışişleri Bakanlığı protokol müdürü'nden telefon geldi. Kathurima'nın Kostulas'ı çok acil çağırdığı konusunda Diakofotakis'i bilgilendiriyordu. Eğer, dışişleri bakanlığı protokol müdürü, yabancı bir diplomatı Pazartesi günü sabah saat 8. 00'de telefonla arayıp, kelime kelime “büyükkelçi acil çağrılıyor” dediği zaman, durumun aciliyetini anlamak için tecrübe sahibi olmak gerekmiyor. Diakofotakis, gelen telefonun içeriğini Kostulas'a iletti.

Büyükkelçi ile toplanıyoruz ve durum değerlendirmesi yapıyoruz. Görünen o ki, Kathurima son durumla ilgili açıklamalar isteyecek ve Atina'nın tek talimatı ise, “*konuyla ilgili Kenya tarafından hiçbir şey kabul edilmeyecek*”. Başka talimatlarımız yok.

Bu arada, Papayuanu bilgilendiriliyor. O da, Atina'dan talimat gelinceye kadar, Kostulas'ın Kathurima ile buluşmaya gitmemesi yönünde talimat veriyor. Talimatları beklerken elçiliğe gidiyoruz. Saat 09.30, talimatlar henüz gelmemiştii.

- Önce, telefon iletişimindeki “parazit(!)” ve sonra Kenya-lılar’ la “anlaşma”,

Atina ile ilişkiye geçip, talimatları almaya çalışıyoruz, ama bu olanaksız. Elçilikten çıkıp, telefon kulübelerinden telefon açmaya çalışıyorum ve yine görüşme olanaksız. Hangi telefona gitsem, herkese açık bir telefon klübesine gidipte Yunanistan’a telefon açmaya çalışsam, hemen hepsi meşgul.

Elçiliğe çıkıp, büyükelçiyi durumla ilgili bilgilendiriyorum. Yunanistan’a yönelik telefon hatlarında, büyük bir olasılıkla bozukluk olduğu sonucuna varıyoruz. Doğru olan şu ki, aklımız gerçekte olan şeylere yönelmiyor. Daha sonra, Kenya Telekomünikasyon Kurumu’nun aldığı emirle Yunanistan’a yönelik tüm telefon hatlarını bloke ettiği sonucunu çıkardım. Çünkü, elçiliğin Atina’yla olan ilişkisini koparmak istiyorlardı. Olayların baskısı o kadar yoğunlaşmıştı ki, Apo’nun tutuklanma planının artık işlemeye başlamış olduğunu fark edemedim.

Kenya Dışişleri Bakanlığı protokol müdürü, kelimenin tam anlamıyla elçiliği bastığı zaman, telefon konusunu incelemeye yetişemedik. Kenyalı üst rütbeli subay, Diakofotakis’e şöyle demişti; “*Bana büyükelçinin burada olmadığını söylemeyin. Çünkü, elçiliğe geldiğini ve şu anda burada, bürosunda olduğunu biliyoruz*”.

Telefonlarla ilgili sorunlar devam ediyordu ve Kenyalı subay, Atina’yla ilişki kurana kadar, onu geciktirmek için ikram ettiğimiz kahveyi içmişti bile. Büyükelçi artık hiçbir olanak kalmadığını farketmişti. Onunla gitmek zorundaydı. Aramızda anlaştık. Eğer konu sorulursa, Atina’nın kesin talimatı temelinde saflığa vurulacaktı.

Büyükelçi bürosundan çıkarak, protokol müdürünü selamlıyor ve ondan Diakofotakis’in kendisine refakat etmesini istiyor. Ancak, Kenyalı bu talebi reddediyor, ama aynı zamanda büyükelçiyi sakinleştirmek için, “*sadece dostça bir konuşma olacak*” diyor.

Kenyalı’nın bizzat kendisinin elçiliğe gelmesi ve büyükel-

çiye refakat etmesindeki ısrarı, mahkemeye götürmeye benziyordu. Bu tür davranışlar, diplomasi alanında mantıksızdır.

Kostulas, biraz sonra, Kenya Dışişleri Bakanlığı genel sekreterinin bürosuna giriyor. Orada, Kathurima'nın dışında istihbarat örgütü başkanı ve üçüncü bir şahıs daha var. Bu üçüncü kişiyi, Yunan büyükelçisine sadece adıyla tanıstırıyorlar.

Kenyalılar direkt konuya giriyorlar. Elçilik konutunda bulunan Apo konusunda konuşmak istiyorlar. Kostulas konuyla ilgili herşeyi reddediyor. Oradakiler ona, Apo'nun evde çekilmiş fotoğrafları olan bir dosyayı açıyorlar. Büyükelçi, Atina'dan talimat almadan konuşmayacağını söylemiş.

Bu safhada Kathurima, büyükelçiye Yunan hükümetinin Nairobi'ye gönderdiği dört kişiyi soruyor. Kostulas dört polisten birinin, galiba Bobos'un kendi görev pasaportuyla, yani polis elbisesiyle çekilmiş fotoğrafının olduğu pasaportla yolculuk ettiğini bildiğinden, polislerin gerçekten Atina'dan bakanlığın emriyle elçiliği korumak amacıyla geldiklerini iddia ediyor. Fakat, daha sonra alan içinde yapılan değerlendirmenin ardından Nairobi'den ayrılmalarına karar verildi diyor.

O zaman Kathurima, dört polisin pasaportlarını çıkarıp, ona durumlarından endişe etmemesini, iyi ellerde olduklarını söyleyerek, Kostulas'ın önüne masaya koyuyor.

Kathurima, Kostulas'a başlıca şunları söylemiş; *"Kenya güvenlik güçleri baştan beri Apo'nun Nairobi'de olduğunu biliyor. Kenya hükümeti, Öcalan'ın en hızlı biçimde Kenya'dan gitmesi için bir çözümün bulunmasında Yunan hükümetiyle ortak çalışmaya hazırdır. Çünkü, Kenya çok kısa bir süre önce, ABD elçiliğinin bombalanmasından büyük yara aldı ve başka sorunlar istemiyor. Yukarıda sayılan bu nedenlerden ötürü, Kenya hükümeti, Apo'yu istediği yere götürecek bir uçak vermeye hazırdır. Son olarak, ortak çalışmanın ön koşulu ise, Öcalan'ın Kenya'ya ayak bastığı öğrenilmeyecek ve kesin bir sır olarak tutulacak"*.

Kostulas, öneriyi dinliyor ve Atina'dan talimat almadan buna cevap veremeyeceğini belirtiyor.

O arada, Papayuannu OTE'nin müdahalesiyle elçilikle konuşmayı başarıyor ve büyükelçiye iletmek üzere şu talimatları veriyor;

“Kendisinin ve Yunan hükümetinin Öcalan’la ilgili herhangi birşey bildiklerini reddetmelidir. Sadece elçilik konutuna giderken, diğerlerini bırakan işadamını tanıdığını ve konuta bırakılanların kimliğinin elçilik tarafından bilinmediğini iddia etsin. Bütün bu açıklamalardan sonra, büyükelçi Kenya güvenlik güçlerinin Öcalan’ın Kenya’dan çıkması için yardımını istemeli”.

Diakofotakis, telsizle Kostulas’a yukarıdaki talimatları aktarıyor. O da, Kenyalılar’dan yaptıkları öneriyle ilgili talimat almak için telefon etme izni istiyor. Kenyalılar, onun bakanlıktan çıkıp telefon etmesine istekli görünmüyorlar. Konuyla ilgili olayı hemen o anda bitirmek istiyorlar. Böylece, ona bir cep telefonu veriyorlar ki, hemen anında Atina’yla ilişki kursun.

Kostulas, Papayuannu ile iletişim kuruyor ve Kenyalı tarafının önerisini iletiyor. Yeni bir iletişimde Pangalos’un önerileri kabul onayını alıyor.

Kathurima, Atina’nın kabul eden cevabını verdiğini kavradığından, Kostulas’a şu ihtarda bulunuyor;

“Öcalan Kenya topraklarını saat 17. 30’a kadar terketmelidir”.

Ardından Kenyalı subay daha anlamlı bir biçimde bu ihtarın altını dolduruyor; *“Eğer, Öcalan saat 17. 30’a kadar gitmezse, gece olabileceklerle ilgili sorumluluk Yunanistan’ın ve bizzat sizin olur”*.

Daha önce de değindiğimiz gibi, geceleri Afrika’da vahşi, derin ve çok karanlıktır. Nairobi’de bile, akşam olur olmaz şehrin büyük bölümü hırsızlara ve çetelere teslim olur. Büyük çoğunluğunun, en çok da diplomat evleri hedefleridir. Elçilikteki dosyalarda gördüğüm kadarıyla, 1998 sonlarında Kenya içişleri bakanlığı, merkezleri Nairobi’de olan bütün diplomatik temsilciliklere, Kenya hükümetinin onları çetelerin kontrol

edilemeyen saldırılarından koruyamayacağını ve elçiliklerin kendi başlarına güvenlik tedbirleri almalarını bildirmişti. Bunun dışında 1997’de başka bir olay olmuştu. Norveç, Kenya devlet başkanı Daniel Arap Moi’nin diktatör rejimi karşısında, ülkenin demokratik muhalefetine sempatiyle bakmış ve yardım etmişti. Bir gece “soyguncular”, Norveç elçisinin evine girmişler, eğer doğru hatırlıyorsam hanımını öldürmüşlerdi. Bu Norveç hükümetine bir mesajdı. Kenyalı’lar, açıkçası saldırıdan önce bize mesaj vermişlerdi.

Kostulas, ihtar ve *“aba altından gösterilen sopa”* tehdidini alarak, toplantıdan çıkıp, elçiliğe geliyor. Yoldayken beni telsiz-telefonla arayarak, şunları söylemişti; *“Sava çözüm bulundu, sana yakından detayları açıklayacağım. Zamanımız olmadığından, hemen hazırlan, seni alıp eve gideceğim”*.

Konuşmanın havasından Kostulas’ın rahatsızlığını hissetmiştim. Elçiliğe gelip beni de almıştı. Eve giderken yolda bana, toplantıda olanları genel hatlarıyla anlatmıştı. Bana verdikleri Nota’nın 17. 30’a kadar olduğunu söylediği zaman, ne kadar kısıtlı bir öneri olduğunu anlamıştım. Ayrıca, dolaylı bir tehditten, yani Nairobi’de geceye yakalanmamız gerekebileceğini anlatıyordu. O anda neden bize bu kadar boğucu süre koyduklarını analiz etmemiştim ve düşünmeye başlamıştım. Apo’nun Nairobi’de olduğunu birinci günden beri biliyorlarmış ve gitmesi için birlikte çalışmaya karar vermişler de, neden şimdi çok kısıtlı süre ve de nota biçiminde veriyorlardı? O zaman incelememişim, bu bilgi yetmişti. Belki de, dört gözle bir çıkış, bir çözüm istediğim içindi. Zor durumda olduğunda, olayları inceleme yerine, kendi istediklerinin olması gibi yapılan klasik bir yanlış. Daha sonra Apo’da aynı yanlış yapacaktı.

Saat üçbuçuk ve verilen sürenin dolmasına sadece iki saatimiz kalmıştı. Nota saat beşbuçukta sona eriyordu ve gece olacaklarla ilgili tehdit başımızın üzerinde asılı duruyordu.

- Öcalan, Kostulas ve Kalenderidis’e, *“Arkadaşlarıma daha fazla problem çıkarmak istemiyorum”*,

Elçilik konutuna varıyoruz ve Apo'ya durumu açıklıyoruz. Kenya, Apo'nun kendi egemenlik sahasını terketmesi için yardım etmeyi kabul ediyordu. Bunun için bir uçak tahsis edecekler ve onu istediği yere götürecek.

Bu kez yanlış yapma sırası Apo'da. Durumu soğukkanlılıkla inceleyemeyecek, çıkmaz bir durumda ve baskılardan boğulmuş haldeyken çok istediği çözümü bu tuzak-öneride görecek.

İlk tercihimizde Seyhelles var, ama, Roma'da beklerken İtalyan'ların önerdiği altı batı Afrika ülkesinden biri olanaklı olabilirdi, bunu İtalya'ya sormak istiyordu.

Yunanistan'nın seçtiği "Afrika çözümü" yeni bir tercih değildi. Apo'ya Roma'dan gitmesi için baskı yaptıklarında İtalyanlar'da Kara kıtayı göstermişlerdi. Ona, altı Batı Afrika Ülkesi'nin hükümetleriyle onu kabul etmeleri için pazarlık yaptıklarını söylemişlerdi. Olaylar bittikten sonra, karanlık güçlerin Apo'nun Afrika'ya gidişine neden olduklarını düşündüm. Orada hükümetler güçsüz ve ayrıca anayasal, hukuksal öngörülülük gevşektir. Böylece onu oraya gönderecekler ve daha sonra da herhangi bir yöntemle alıp Türkler'e teslim edeceklerdi. Bunları sonradan anlamıştım. Bir halk deyiimi vardır; *"şimdiki aklım olsaydı, sen ilk olurdun"*.

Zaman çok kısa, Kürt liderin kadrolarıyla ilişki kurması ve İtalyanların önceki önerileriyle ilgili sorması için olanak yok. Gidebileceği yerler olarak da, Hollanda, Finlandiya ve Almanya olasılıklarını araştırmaya başlamıştı. Zamanın baskısı ve genel durum, onun koşulları iyice değerlendirmesine izin vermiyordu. Bir ara şunları söylemişti; *"Hiçbir yere gitmeyeceğim, burada kalacağım. Ne olacaksa burada olsun"*.

Kostulas, ona Kenyalılar'ın gece ile ilgili tehditlerini hatırlatıyor. Ama, vereceği her türlü karara da kesin bir biçimde saygı duyacağını da söylüyor. Ben o anda, yani önemli bir anda, evin kabul salonunun koridorunda ayaktayım. Gözlerine bakarak şunları söylemişim;

"Sayın başkan, elçiliğin evi Yunan toprakları kabul edili-

yor. Ben bir Yunan subayı olarak, her şart altında burayı savunacağım. Bunu sizin için yapmayacağım. Size ve mücadelemize sempatiyle de bir ilişkisi yok. Kendim ve vatanım için bunu yapacağım. Son kararınızı verdiğiniz zaman bunu gözönünde bulundurmanızı istiyorum. Büyükelçi'yle konuştum. Biz, burada Yunanistan'ı temsil ediyoruz ve karar vermeniz için şiddet koşulları içinde baskı uygulanmasına olanak tanımamaya kararlıyız. Sizin vereceğiniz her tür karara da saygıyla bağlıyız”.

Öcalan beni dikkatle dinledi. Kaygılandı.*

Şimdi Apo, yine aynı yanlışa düşüyordu. Duygusallığı, soğuk politik mantığını yenmişti.

Atina'nın baskılarına karşın, yanındaki iki insan günlerce yasallığı korumaya çaba göstermişlerdi. Ona karşı kibar ve dostça davranmışlardı. Apo buna değer veriyordu. Yunanistan ve Yunan halkının Kürtler'in verdikleri mücadeleye ve kendisine karşı duruşlarına değer verdiği gibi. Bu düşüncelerin ağırlığı altında, ikimize yönelip şunları söylemişti; “Arkadaşlarıma artık sorun çıkarmak istemiyorum. Gideceğim. Yalnız, ikinizin bana koridorun sonuna kadar eşlik etmenizi istiyorum”.

Büyükelçi, Apo'ya havaalanına kadar refakat etmesi gerektiğini ve benim de Seyhelles'e kadar refakat edeceğim tali-

*. Bir gece konuşmamız esnasında, Apo'ya İtalya'dan neden çıktığını sormuştum. Bana, politik dengesizliğin olması durumunda sorumlu olduğunu düşüncelerini ve kendisinden dolayı İtalyan hükümetinin düşmesini istemediğini söylemişti. D'Alema, Gladio'nun yan kollarının onu yok edeceğini özel bir habercisiyle ona iletmiş ve uyarda bulunmuştu. Hem de birkaç gün içinde olabileceğini söylemişti. Herkes ona kal dediği halde, o D'Alema'nın istifasına neden olmamak için, yani tamamen duygusal nedenlerle İtalya'dan çıkmıştı. O zaman ben ona, eğer D'Alema ülkesinin anayasasını ve hukukunu koruduğu için düşseydi, bu cesur ve onurlu duruşu anlaşılabilecek ve büyük bir olasılıkla tekrar başbakan seçileceğini söylemiştim. Her durumda bu örnek davranış tarihe yazılacaktı.

matını Atina'dan aldığını söylemişti. Eğer bir Avrupa ülkesini seçerse, o zaman Yunanlı birinin refakati olmadan gidecekti.

O arada Dilan şehirden dönmüştü. Olaya el atarak, inatçı bir biçimde onu ikna etmeye çalışmıştı; *“Başkanım, gitmeye-
lim. Burada kalalım. Yapabileceğimiz kadar kendimizi savu-
nunuz. Gitmeyelim”*.

Apo onu dinlemiyor, ama Dilan ısrar ediyor ve sonunda karşı çıkışını ve konuşmalarını durdurması için onu azarlıyor.

Eşyalarımızı hazırlamaya başlıyoruz. Büyükelçi, konutun hizmet görevlilerine valizleri onun hizmet aracına yüklemeleri için emir vermişti.

Herşey ayrılmak için hazırды. Bir Kenyalı subay çoktan avluda büyükelçi ile konuşuyordu. İlişkiyi kuran kişi olarak geldiğini ve kişisel nedenlerle Apo'yu görmek istediğini söylemişti. Sadece onu tanımak istediğini belirtmişti. Büyükelçi ve Kürt lider kabul etmişler ve Kenyalı Apo'ya kendini tanıtmış ve ona verdiği mücadeleyi izlediğini söylemiş, başarılar, iyi şanslar dilemişti. Ardından büyükelçiye yöneliyor ve ona eğer gece olursa anlaşma geçerli değildir demişti. Zaten yavaş yavaş gün batmaya başlamıştı. Olayların baskısı inanılmayak gibi. Zaman kontrol edilemez biçimde hızlı kayıp gidiyordu. Sanki, saatin yelkovanı dakikaları ikişer ikişer atlıyor gibiydi. Ve sen, sadece işin özünde bunlara seyircisin. Başkalarının kurmuş olduğu ve kurallarını koyduğu bir oyunu oynamaya çağırılıyorsun. Oyun başlar başlamaz da, kuralları senin aleyhine yavaş yavaş değiştirmeye başlıyorlar.

Evin telefonu çalışmıyor, “bozuk”tur. Kenyalılar'ın kestikleri açık. Böylece, büyükelçi telsizle Diakofotakis'le konuşmak zorunda ve onun aracılığıyla da Atina'yla.

Arabaya binmeye hazırız. Apo bana dönüp şöyle demişti; *“Ne olursa olsun, sonuna geldik. Seni, birlikte olduğumuz ilk günden beri izliyorum. Girişimcilik ve sonuç alıcılıktaki bütünlüğüne değer verdiğimi bilmeni istiyorum. KGB bile sizin kadar dikkatli ve disiplinli değildi. Size teşekkür ederim”*.

Bu takdirden sonra, Dilan'a, çalışanların her birine günlerce hizmet ettikleri için yüzer dolar vermesini söylemişti.

Gitmek için hazırız. Apo, Seyhelles'e gitmeye karar vermişti. Ama, eğer uçağın Avrupa'ya uçma olanağı olursa, o zaman Hollanda ve Finlandiya'yı da düşünüyordu. Bu onun son kararıydı ve Atina'ya bildirildi.

Kostulas Atina'yla Diakofotakis aracılığıyla ve telsizle görüştü. Gidilecek yerlerle ilgili bilgi vermişti. O anda Papayuanu, Pangalos'un görüşünü iletmişti. Avrupa'ya gitsin, en iyisi Hollanda'yı seçmesidir diyor, Apo'ya iletıyorum.

Kenyalı'ya, uçuş hattının Hollanda olduğu açıklanıyor ki, uçağın uzun mesafe uçuş ve inişi için gerekli onay alınsın. Kat-hurima, uçağın 4-5 saatlik uçuş menziline sahip olduğunu ve yakıt ikmali için Kahire'ye inmesi gerektiğini söylemiş ve eğer Yunan Hükümeti Hollanda Hükümeti'yle anlaşmışsa, bunu da öğrenmek istiyormuş. Biz, bilmediğimiz cevabını vermiştik.

Avrupa olasılığından bahsedildiğine, *"sütten ağzı yanan, yoğurdu üfleyerek yermiş"* örneği, Atina Apo'yu götürecek uçağın tipini öğrenmek istiyor. Çünkü, kendi hava sahasındaki uçakları izleyip, önlem almak istiyordu. Ki, Apo'nun herhangi bir havaalanına inmemesi için.

Saat zaten 18. 00'di. Kenyalılar'ın bize tanımış oldukları süreyi yarım saat geçmiştik.

- *Kenyalı'lar anlaşmayı ihlal ediyorlar ve Kostulas Fransızca... cevaplıyor,*

Büyükelçi, Kenyalı irtibat subayından uçağın özelliklerini sormuş, o da bilmediğini söylüyor. Büyükelçiden özen göstermemesini istiyor. Çünkü, sürenin o anda geçmiş olduğunu belirtiyor.

Ve şunları ekliyor; *"Her yeni gecikme Öcalan'ın hayatına kastetmektedir, bundan sonra olacaklardan büyükelçinin kendisi sorumludur"*.

Avluya çıkmıştık bile. Büyükelçinin evin tam önünde, taş duvarın iç kısmında bulunan arabasına doğru ilerliyorum. Büyükelçinin hizmet arabasının diplomatik dokunulmazlığı var

ve güvenlik güçlerince kontrol edilemez. Bu nedenle, Kostulas'la uçağa kadar Apo'yu büyükelçinin arabasıyla götürmeyi, uçağın içini kontrol etmeyi ve pilotlarla uçuş planını ve diğer ayrıntıları konuşmayı kararlaştırmıştık. Bunlar gerçekleştiğinde Apo arabadan çıkacaktı ve birlikte onu izleyip hepimiz uçağa binecektik ve havalanacaktık.

Şimdi, Kenyalılar vazgeçiyorlardı. Kenyalı subay Kostulas'a, önceden bakanlıkta anlaşma olmasına karşın, bize elçiliğin aracıyla gitmeyeceğimizi belirtmişti. Çünkü, bu hareketin sorumluluğunu alan Kenya hükümeti, Kenya devlet arabalarının konvoyu arasında Yunan Büyükelçiliği'nin arabasını kabul etmiyordu. Gerekçenin saçma olduğu gayet açık. Büyükelçi bu duruma sinirlenmişti. Onu gözlemliyorum ve bir insanın yabancı ülkede tamamen yalnız başına hayatının mücadelesini verdiğini, delikanlıca çabaladığını görüyorum. O anda gördüğüm Kostulas, her zaman hafızama çakılmış olarak kalacaktır.

İpiro'lu diplomat kızgın bir halde Kenyalı subaya sözlü saldırmıştı. Yunanlı Büyükelçi bu yaptıklarının anlaşmayı ihlal anlamına geldiğini söylemişti. Böylesine önemli bir konuda anlaşıp, daha sonra bu yöntemle cayamazlardı. Durum kötüleşmeye başlıyordu. Kostulas şöyle demişti; *“Ben, Yunan Büyükelçisi'yim ve hükümetinden Yunanistan'la yaptığı anlaşmaya uymasını istiyorum”*.

Kenyalı, Kathurima'yla telsizle (yuki-toki) iletişim kurmuş, tabii ki, Kostulas'a uyguladığını, kendisinin kabul etmese bile hükümetinin verdiği görevleri uyguladığını tekrarlıyor. Kişi olarak bu sorumluluğu izleyenlere de getiriyor. O zaman Kostulas, ona öfkeli bir tonla hatasız Fransızcasıyla şöyle demişti; *“Eğer böyle emirler aldıysan, o zaman senin bakanını, başkanını ve ülkeni s...”*

Öcalan büyükelçinin yakınına gelip ne olduğunu öğrenmek istemişti. Zaten, büyükelçinin arabasının dışında valizlerimiz de yüklenmişti. Ona durumu açıklamıştım.

O arada, Apo'nun başka bir ülkeye götürülmesi için, uçuş konusunda bakanlıkta yapılan anlaşmada bulunan, Kenyalı

üçüncü kişi, evin arabalarının çıkış kapısına geliyor. Büyükelçiye neden geciktirdiğini sormuş ve eğer Öcalan gitmezse, kendisinin gazetelerin editörlerini elçiliğe çağıracağı tehdidinde bulunmuştu. Bu kez büyükelçi ona, anlaşılmaya uyacaklarına dair onlara nasıl güveneceğinin mümkün olabileceğini, baştan beri verdikleri sözden döndüklerini ve birinden sonra diğer koşulları da değiştirdiklerini belirtmişti.

- Apo; *“Arkadaşlarımın benden dolayı zarar görmelerini istemiyorum”*.

Kenyalı subay büyükelçiye soğuk bir biçimde, havaalanına gitmek için, Kenyalılar’ın araçlarına binmemiz dışında hiçbir çözümün olmadığını söylemişti.

Entrikaları ve Kenyalılar’ın caymalarından dolayı endişelerimizi Öcalan’a iletiyoruz. O zaman Apo, inancı tükenmiş vaziyette artık “son basamak”ta duruyor ve bize diyor ki;

“Arkadaşlarıma ve özellikle kişi olarak sizin için birçok sorunun oluşmasına neden oldum. Artık başka bir tercih yok. Sizi tehlikeye sokmak istemiyorum”.

Kanatları kopmuştu. Tuzağa düşürülmüş, yıkılmıştı. Son dönemde her defasında bir sonraki adım için son ümitlerini desteklemeye çabalamış, her defasında bir öncekinden daha da kötüleşmişti. Söylemiştik, umut en son ölür. Son sözü politik değildi, tekrar İtalya’daki gibi insaniydi; *“Arkadaşlarımın benden dolayı başlarına birşey gelsin istemiyorum”*.

Valizlerimizi alıp, Kenyalılar’ın taş duvarın dışında olan arabalarına taşımıştık. Beş araba, cip ve küçük kamyonetler.

Bir bir kontrol ediyorum, arabaların markalarını, plakalarını not ediyorum ve şoförlerin tiplerini görmeye çalışıyorum. Hepsi Kenyalı, gençler, saç traşı olmuşlar, sivil elbiselerle ve beyaz kimse yok.

Bu arada unutmadan söyleyeyim, karanlık da bayağı çökmüştü.

- Apo’yu nasıl kaybettik,

Zaman ve olayların hepimiz üzerinde baskısı korkunçtu. Büyükelçi, Kenyalılar’ın şefleriyle anlaşıyor. Beş arabanın

oluşturduğu konvoydan, ortadakini büyükelçiye gösteriyor. Evin avlusunun kapısından büyükelçi, Öcalan, ben ve Dilan çıkıyoruz. Öcalan'ı ortamıza almışız. Bize gösterilen arabaya ulaşmıştık. Bir Kenyalı arabanın arka kapısını açıyor ve Apo arka koltuğa geçip oturuyor. Ben ve büyükelçi onunla birlikte arabaya girmeye çabalamıştık, ama bizi de Dilan'a yaptıkları gibi engellemişlerdi. Dilan arabaya girmeye çalışıyordu ve başaramayacağını anlayınca, Apo'ya inmesi ve tekrar eve dönmesi için yalvarmaya başlamıştı. Büyükelçi ve ben arabanın kapılarını tutuyoruz ki, gitmesinler. Kenyalılar bizden birinin silah taşıma olasılığından korktuklarından, büyükelçiye uçağa kadar Apo'nun sorumluluğunun kendilerine ait olduğunu söylemişlerdi.

Şu saatte şu sözler. Karanlık, olayların baskısı ve böyle bir konunun yönetilmesinde tamamiyle tek başına olma hissi, başka türlü davranmana izin vermiyor. Sürekli "at onu dışarı", küfürler, çirkin davranışlar ve Atina'nın varlığının olmayışı, bizi o andaki duruma getirmişti. Olayların akışını değiştiremiyorduk.

Apo, arabanın arka koltuğunda yalnız kalmış ve büyükelçinin Kenyalılar'la İngilizce konuşmalarını izliyordu. Bize, Apo'nun götürüleceği arabanın bir önündekiyle bir arkasındakine binmemizi önermişlerdi.

Büyükelçiyle arkadaki arabaya ve bir öndekine de Dilan ve diğerleri binmişlerdi. Birkaç dakika sonra, kol hareket ediyor. Merkezi yol hattını tercih etmemişlerdi ve grup şehrin güneyindeki çevre yoluna ve havaalanı istikametine girmişti. Büyükelçi bu tür gidişin nedenini şoförün yanında oturana sormuştu. O da, güvenlik nedeniyle tercih edildiğini söylemişti. Bir ara kol halinde ilerleyen arabaların arasına başka arabalar girmişti, ışıklarını yakmışlar ve grup bölünmüştü. Bir öndeki arabalar uzaklaşmış ve bir süre sonra da Öcalan'ı taşıyan araba görüş mesafesinden çıkmıştı. Şoföre hızlanmasını ve onlara yetişmesini söylemiştik, yapmaya çabalıyormuş gibi gösteriyor ve gideceğimiz yöne doğru havaalanı dışında

kolun tekrar birleşeceğini söyleyerek bizi sakinleştirmeye çalışmıştı.

En nihayet havaalanına varmıştık. Saat yaklaşık sekizdi.

Şoför bizi, bekleme salonunun kapısının önündeki parka getirmişti. Büyükelçi ona Apo'yu götüren arabayı sormuştu, o da bulmaya çabalayacağını söylemişti. O saatte Apo'nun yoldaşları da gelmişlerdi ve liderlerini götüren arabanın havaalanı içine giden bir kapıdan girdiğini söylemişlerdi. Hemen söyledikleri yere gittim ve kapının sımsıkı kapalı olduğunu gördüm. Ve hiç kimse görünürde yoktu. Tabelayı okuyorum ve sadece havaalanı hizmet arabalarının kullandıkları özel bir geçiş yeri olduğunu anlamıştım.

Dönüp gördüklerimi büyükelçiye söylemiştim. Aynı anda Kenyalılar ise, valizlerimizi el arabasına koymuşlar ve teker teker Afrika'nın karanlığında kaybolmuşlardı.

- *Kostulas'ın trajik durumu,*

Havaalanı binasının dışındaydık. Büyükelçi, ben, Dilan, Nucihan, Melsa ve İbrahim. Büyükelçinin durumu en trajik olardı. Kaygılı bir halde, birini bulup konuşmak istiyor ve kimseyi bulamıyordu. Apo'nun yoldaşları da aynı biçimdediler. Birazdan Kostulas havaalanı binasının iç kısmına yönelmiş ve polisten sorumlu bir kişi aramaya koyulmuştu. Ben, kafamı ellerimin arasına almış ve kaldırımın kenarına oturmuştum. Bir bayrağı, bir kaleyi savunurken teslimle kaybettikimi hissediyordum. Derler ya, kale içten fethedilir, budur işte.

Apo'nun yoldaşlarının çaresizliği yavaş yavaş kızgınlık ve öfkeye dönüşmüştü. Liderleriyle ilgili hiçbir şey söyleyecek kimseyi bulamıyorlar ve bana gelmişlerdi. Sorumluluğu bana yüklüyorlardı. Bana hakaret etmeye girişmişler ve neredeyse beni tekmeliyorlardı. Atina'nın hakaretleri ve "tekmeleleri"nden sonra sıra Kürtler'e gelmişti; "*Söyle bize, liderimiz nerede, ona ne yaptınız?*"

Hadi, gel de bu soruya cevap ver? Bu, aynı zamanda mücadele eden bir halkın sorusuydu.

Nucihan ailesini sekiz yaşındayken kaybetmişti ve o zamandan beridir kampta Apo'nun yanında yaşıyordu. Dilan'ın, 20 yaşında, savaştan dolayı sakat kalmış bir oğlu vardı ve iki yıla yakındır onu görememişti. Melsa, 17 yaşındaydı, çocuk yaştan beri mücadelenin içindeydi. Bir mücadele uğruna hepsi en değerli şeylerini vermişlerdi ve biliyorlardı ki bunu başlatan ve yöneten Apo'dur. Mücadelenin ruhu ya da galiba onların ruhudur.

Benden liderlerinin nerede olduğunu söylememi istiyorlardı. Beni sorumlu görüyorlardı. Onlara ne söyleseydim? Ne söyleyebilirdim ki? Onları bana patlasınlar diye serbest bırakmıştım.

Sessiz kalıp, kendime gelmeye çalışıyordum. Ayrıca neler olabileceğini de düşünmeye başlamıştım. Atılacak adımları hesaplıyordum.

Onu Kenyalılar almıştı. Ama onların fazla tutmaları olanaksızdı. Amerikalılar'a ya da Türkler'e teslim edeceklerdi.

Ama, bundan böyle bizim bir rolümüz yoktu artık. Durumu nasıl idare edeceğimizi ve felaketten nasıl kurtulacağımızı, kendimizi nasıl koruyacağımızı görmek zorundaydık.

Apo'nun yoldaşları kucaklaşmış bir yumak olmuşlardı ve feryat ediyorlardı.

On, onbeş dakika geçmişti ki, büyükelçi göründü; *"Savas, hiçbir şey yok. En iyisi hiç kimseye birşey sormayalım, daha çok rezil olacağız. Atina'yı bilgilendirmek zorundayım. Onlara ne söyleyeyim? Apo'yu kaybettiğimi mi? Nasıl onlara bunu söyleyeyim?"*

Büyükelçi, bir telefon kartıyla havaalanı dışından elçilikte Diakofotakis'i arıyor, ona durumu anlatıyor ve hemen Atina'yla ilişkiye geçip onları bilgilendirmesini ve Kathurima ile de ilişki kurup öğrenebildiği kadar bir şeyler öğrenmesini istemişti.

Diakofotakis, Atina'yı bilgilendirmiş ve Kathurima'yı bulmaya çalışıyordu. O ise "yok". On dakika sonra elçiliğin sekreteri, Kenya dışişleri bakanlığı politik müdürü olduğunu be-

lirterek, telefonla Diakofotakis'i aramış ve hedef şaşırtırcasına cevaplamıştı. Ondan, konuyla ilgili "kendine yardım etmek istiyorsan" soru sormayı durdurmasını istiyor. Yani, tehditler başlamıştı.

- *Atina'nın "vahşi ormanı" nda,*

Büyükelçi, yeni birşeyler var mı diyerekten Diakofotakis'i tekrar aramıştı. O da, Atina'ya bilgi verdiğini ve Kenya dışişleri bakanlığının tehditkar tavrını anlatmıştı.

Diakofotakis, Kostulas'a Atina'nın talimatlarını da iletmışti. Bu talimatlara göre, o anda Apo'nun yoldaşlarını orada terkederek, havaalanından yok olmalarını istiyorlardı.

Yani, sözün tam anlamıyla kaçmalıydık. Bir ayağını yana çekerek yürüyen Yunan büyükelçisi ve valizlerini kalabalıktan alacak bir subay, hırsızlar gibi kaçacaklar. Nereye gitmek için? Neyle uzaklaşsınlar? Vahşi orman! Afrika'da değil, Atina'da.

Yunan hükümetinin Yunanistan'a gelmesini istemediğini bütün yöntemlerle ve kesin bir dille Apo'ya iletmemize karşın, O yine de Yunanistan'a gelmişti. Bu yaptığı yanlışlardan biriydi. Kriminal sorumsuzluk ve her tür yöntemle Apo'nun Yunanistan'a gelmesi için onu etkileyen ya da yardım edenlerin yaptıkları gibi. Kim olurlarsa olsunlar, bununla kendi vatandaşlarımızı kastediyorum.

Fakat daha sonra zulme uğramış, halkı için verdiği mücadeleden ve kendi hayatının tehlikede olduğunu düşünen bir insanın bu yanlışına ve tekrar duygularıyla hareket eden bazı insanların yanlışlarına; biz, uzun ve şanlı tarihi olan Yunanistan, dünyada hiçbir devletin yapamayacağı yanlışlar zinciriyle cevap vermişti.

Ve şimdi, bize diyorlar ki, onları bırakın ve gidin!

Apo'nun teslim edilmesi cinayetinden sonra bile, Atina, olayları berrak ve açıklıkla görme olanağına sahip değildi. Tabii ki, onuru ilgilendiren konu ve bu konuda karar alanların ulusal hassasiyetlerinden sonra, sonuçta belki de bu temel bir sorundur.

Kostulas durumu Atina'ya anlatırken, bu insanları kaderlerine terketmemizin olanaklı olmadığını belirtiyor ve bizi elçilik konutuna götürsün diye iki taksi arıyoruz. Havaalanından bir kilometre uzaklaşmamıştık ki, uçuş pistinden küçük bir uçağın havalandığını görmüştüm. Saatime bakıyorum, gece saat dokuz. Uçağı büyükelçiye gösterip, şöyle demiştim; *"Bu uçak Apo'yu götürüyor, ümit edelim ki Ankara'ya gitmesin"*.

Nairobi'ye doğru yönelmiştik, herkes sessizdi. Karanlık Afrika'da hüküm sürüyordu. Orada saatin yelkovanının iki iki atladığı dakikalar şimdi ise durmuş gibiydiler, hatta geriye doğru gitmeye başlamışlardı sanki. Aynı, o trajik olayın gerçekleşmesi ve sahnelerin, zamanın tersine gittiğinin aklıma gelmesi gibi.

Eve yetişmiştik, valizlerimizi indirdikten sonra, Apo'nun yoldaşları odalarına gitmişlerdi. Büyükelçi ve ben elçiliğe doğru tekrar yola çıkmıştık. Çünkü, herşeyin dışında, bir de polislerin çözmemiz gereken sorunu vardı. Kathurima, öğlen, havaalanında gümrükte, onları tuttuklarını büyükelçiye söylemişti. Büyük sorunu *"çözdüğümüze"* göre, şimdi sıra onlarla ilgilenmeye gelmişti.

Yunan elçiliğinin böyle bir soruna bulaşması, öncelikle zor bir dönemde olmuştu. Bu sonuç da, Kenya'yı olaya aktif bir biçimde katılmayan Apo'nun kaçırılmasına bulaşmaya götürdü. Bütün bunlardan sonra, Kenya güvenlik güçleriyle iletişim oldukça sorunluydu. Elçiliğimizin böyle bir olaya karışması, ülkede sorun oluşturmaktaydı. Kenyalıların hafızalarında ise, Afrika'da beyazların kontrol edilemeyen eylemlilikleri ve geçmişin sömürgecilikten kalma yöntemleri vardı. Bunları karşılamaları oldukça olumsuz, hatta vahşiydi diyebiliriz. Hiçbir Kenyalı subay, Kenya çözümü olasılığının, Amerikalılar tarafından tercih edildiğini ve Yunanistan'a kabul etirildiğini, arkasından Kenya hükümetiyle üst düzeyde bir anlaşma yapıldığını düşünmemişti. Düşündükleri, Yunan elçiliğinin Kenya topraklarındaki eylemliliği idi. İtiraf etmek gerekirse, gerçekten bu durum diplomatik çalışmaları aşıyordu.

Diakofotakis ve büyükelçi, Kenyalı bir subayla iletişim kurmaya çalışıyorlardı, ben de Stavrakakis'i kaçırılma olayının nasıl geliştiği konusunda bilgilendiriyordum. Görüldüğü kadarıyla, gelişen olay onu ilgilendirmiyordu. Ama yine de bana şunları söylemişti;

“Sava, özel olarak polislerle ilgilen. Onları bulup, Yunanistan'a sağlam gelmeleriyle ilgilenmek zorundasın. Bilmelisin ki, bu olay, Apo'nun kayboluşundan daha ciddi”.

Ona, insan olarak gücümüzün yettiği koşullar içinde, hepimizin elimizden geleni yapacağımızı söylemiştim. Hemen Diakofotakis ve büyükelçiye giderek, Atina için ve somut olarak da EİP açısından konunun ciddiyetini vurgulamıştım. Enerjimizi bu konuda birleştirmeliydik*.

- İmya (Kardak) ve Öcalan,

Belki de, sizin için değişik bir konuda, Öcalan konusunda yazılan bu kitabın içinde İmya adasına (Türklerin Kardak dediği ada) bir başlığı ayırmam acayip gelebilir. Bu konunun diğerleri ile ne gibi bir bağlantısı olabilir? Benim görüşüme göre büyük bir ilgisi var.

Türk gemisi, 25 Aralık 1995'te İmya'da karaya oturduğu zaman, iki ülke günlerce bu konuya öyle bir yöntemle girişimde bulunmuşlardı ki, ciddi bir Türk-Yunan krizini hiçbir şey önceden bu kadar göstermemişti. Dediğimiz Türklerin çatışmayı tahrik edici planlarının ve Yunanistan'da gelişen krizin “ağır” olduğu ve de şans eseri çıkmış olaylara dayanmadığıdır.

Kostas Simitis, 25 Ocak'ta PASOK genel başkanı seçilmiş, ama 26 Ocak 1996'da güvenoyunu almadan Yunanistan'ın Başbakanı'ydı.

Amerikalı'lar Yunanistan'daki politik gelişmeleri yakından

*. Bugün bile, Kenya güvenliğinin hangi nedenlerle, polislerin Kenya'dan ayrılmasını engellediklerine ikna edici bir açıklama getiremiyorum. Bunu isteyeceklerine, tersini yapmışlardı. Bu konuda olabilecek ihmalin ise, Apo'nun kaçırılması hareketinde onlar için bazı şeylerin ters gitmesi durumunda Yunan hükümetine şantaj için onları tutmuşlardı.

izliyorlardı ve Kostas Simitis'in iktidara çıkışından hoşnutsuzdular. Onu aldığı eğitim ve politik davranışlarına göre, ayrıca abisi Spiru'nun Alman Politik Sistemi'ndeki Avrupa hayalinin en kuvvetli kolu olarak değerlendirilen yerinden dolayı, Avrupalı olarak görüyorlardı. Andreas Papandreu ile olan maceralarından sonra Amerikalı'lar, Yunanistan'la yeni bir şey, değişik bir hava ve politik sorunlar istemediler. Simitis, el altından politik olarak karşılanmalı, herhangi bir yöntemle ensesinde ABD'nin Yunanistan'da güçlü müdahalesini hissetmek zorunda. Bu, "zorunda" olma temelinde ABD kurumları, Yunan tarafının ilerlemiş seçeneklerinden (İmya'ya bayrak asmak, asker çıkarmak) yararlanarak, Başbakan Tansu Çiller'in ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin üst düzey yöneticileri (Genel Kurmay Başkanı yardımcısı Orgeneral Çevik Bir, Deniz Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Güven Erkaya) üzerindeki kuvvetli yaptırım gücünü kullanıp, krizi artırarak Yunanistan ve Türkiye'yi savaşın çıkacağı çatışmanın ucuna getirmişlerdi.

İmya'da gerginlik tırmanmaya başladığında, bildiğim kadarıyla *Türk Komutanlar, Türk Genel Kurmayı'nda bir araya geldiklerinde, o dönem varolan koşullar altında böyle bir askeri krizi yönetmeye tamamen hazır olmadıklarını ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Yunan-Türk Savaşı'nı çıkarma koşullarında olmadığı değerlendirmesini yapmışlardı. Onlar için bütünüyle bir felaket olurdu.* Diğer taraftan, eğer tartışılan ada konusunu gündeme getirmek isteselerdi, bir sürü adaları gündeme getirmek durumundaydılar. İmya adası en uygunsuz olanıydı. Çünkü, Türkiye yaptığı anlaşma gereği bu adayı İtalya'ya devretmiş ve o da tekrar anlaşma yaparak Yunanistan'a devretmişti. Bu nedenden dolayı birkaç gün sonra, Türk Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı imya krizini gündeme getirip, şunu demişti; *"Stratejik bir yanlıştı"*.

Simitis, güvenoyu almadan, iki günlük başbakan krizi sonuçlandırıcı bir biçimde yönetemedi ve işin özünde sorun Amerikalılar'ın keyfine bağlıydı. Bir taraftan Türkiye bölgede silahlı kuvvetlerin bileşimi açısından dezavantajlı durumda

olmasına karşın, Yunanistan'a şiddet kullanma tehdidiyle kışkırtıcı bir Nota verirken, diğer yanda güvenoyu almamış tecrübesiz başbakan.

Duruma bir göz atalım.

İmya'da tabii ki avantajlı durumdaydık. Çünkü, hem uluslararası hukuk bizden yanaydı, hem de bölgeye yanaşmış olan deniz kuvvetleri bileşeni bizden yanaydı. Bölgede ve bütün Ege'de Yunan Filosu hüküm sürüyordu. Evro'da (Meriç) güvenlik içinde ve avantajlı durumdaydık. Çünkü biliyorduk ki, Türkler tanklarını sürekli yağın yağmur nedeniyle hareket ettiremiyorlardı ve yağmur tankların seferlerine geçit vermez halde heryeri kaplamıştı. Aynı anda istisnasız Yunan Ordu'su'nun D sınıfı hemen hareket ettirilmişti ve planların öngör­düğü gibi, zamanında olması gerektikleri yerdeydiler. Hem de yüzde yüz.

Devlet mekanizmalarının hareket ettirilmesi ve hazırlıkları açısından biz Türkler'den "Alexandros -99" tatbikatının kol­larının gelişme aşamasından dolayı birkaç gün öndeydik.

Diğer yandan Türkler'in 4 tank çıkarma gemisinden ikisi değişik nedenlerle işlem dışıydı, *demek ki Türkler hem kara­da, hem denizde iki taraflı ve büyük ölçekli hareket gerçekleştiremiyorlardı. Yani, savaşamayacaklardı.*

Ama, Yunanistan'ın askeri güç düzeyinde avantajı varken, Türkiye'den şiddet (güç) uygulama tehdidi altında, kışkırtıcı bir Nota alıyordu. Askeri üstünlüğü politik olarak kullanıp pazarlık yapacağına, sonuçta geri adım attı. Ne söyleyebilirsiniz? Hiç kimse savaş istemiyor, ama kimse de bir devletin temel işleyiş değerlerini ve varlığını iptal edemez. Ve eğer, bir başka devlet güç kullanma tehdidiyle politik olarak sizi bundan uzaklaştırıyorsa, üstelik o anda güç alanında avantajlı konumdaysanız, düzensiz bir biçimde geri çekilemezsiniz. İm­ya'da kimin ve neden krizi oluşturduğunu bir yana bırakıp bir konunun altını çizmemiz gerekiyor. O da, İmya sorunu, Türk­ler'in dünya hukuku ve modern bir toplumun gerektirdiği gibi kendilerine çeki-düzen vermeleri için tarihi bir ders fırsatıydı.

Elbette savaşı kastetmiyorum, ama krizin doğru bir biçimde yönetilmesi durumunda, Ankara'nın zayıf yanları ortaya çıkacaktı. Ki, bu yanlar oldukça fazladır.

Ama, bütün bunları, yeni kurulmuş hükümet ve güvenoyu almamış bir başbakan göremedi. En çok da Yunanistan ve tarihini göremedi. Olayları kendisine karşı bir komplo olarak algıladı. Ormanı değil, ağacı görmüştü.

O zaman tanrı mekanizması göründü, Amerikalı'lar (ki, krizi kendileri doğurmuşlardı), "belirleyici" müdahaleleriyle savaşı önlediler ve Yunanistan başbakanını kurtarmış oldular. Böylece, Avrupa'cı Simitis'e başbakan olduğu sürece, kendisine heran neler olabileceği konusunda çok iyi bir mesaj verdiler ve onu kendilerini "tanıma"ya zorunlu kıldılar. "*Amerikalılar'a teşekkür ediyorum*"la oynadıkları rol ise, -ve oynamaya devam ediyorlar- onu, halkın iradesini temsil ettiği söylenilen Yunan meclisinde, bu cümleyi açıkça söylemeye zorladılar.

Yunan'lı Başbakan'a krizin kabuslu anlarını oluşturan İm-ya Sendromu'ydu. 29 Ocak 1999'da Apo'nun Yunanistan'da olduğunu öğrendiği zaman bu sendrom Simitis'e egemendi.

İki durumda da, davranışları ve girişimleri aynıydı.

- "*Öcalan Sorunu*"nda hükümetin girişimleri, ulusal olarak sorumluluk duruşunu oluşturun mu?

Ben, "bir ayağımla mezarda"yken Antenna Radyosu'na (17.2.1999) "biz aşağıdakiler ihanette yer almadık" diye demek vermiştim. Neden, ihanet tanımlamasını kullandığımın, haklı gerekçelerini açıklamak zorundayım.

Yunanistan ulusal güvenlik sorunlarıyla karşı karşıya ve bu onlarca yıldır, Kıbrıs'ta, Ege'de, Trakya'da Türk saldırganlığından gelmektedir. Türk politikası özde en barbar yöntemlerle İstanbul'daki (150 bin Yunanlı'dan 1500 civarında insan kalmış), İmroz ve Tenedo'daki Yunan azınlığı ortadan kaldırmıştır. Ülkemiz bu sorunu karşılamak için, ulusal güvenlik sorunlarında yüzlerce milyar dolar ulusal savunma için harcamıştır. Bu, Yunan halkının ilerleme ve refah haklarındaki fırsatların harcanmasıydı.

Kürt sorunu, PKK ve Apo'nun bizzat kendisi, Türkiye'nin ulusal güvenlik ve bütünlüğü için büyük bir sorun oluşturdularını (ve oluşturmaya devam ediyorlar) bu kitap göstermiştir. Bu sorun devam ettiği sürece, ülkemize karşı Türk saldırganlığı zayıflamaktadır. Süleyman Demirel 2006 yılında gazeteci Murat Yetkin'e verdiği demeçte şunları söylemişti; *"Apo'yla ilgili bir şeyler yapmak zorundaydık. Türk Devleti onurunu ve kendine olan güvenini kaybetmişti, sınıra dayanmıştı"*.

Apo, 29 Ocak 1999'da Atina'ya vardığında, Yunan Hükümeti, kendisine sorulmadığı halde, bir ikilemle karşı karşıya kalmıştı. *Ya, Apo'ya elverişli bir yöntemle yardım edecekti, ya da Ankara'nın istemleriyle anlaşır, onu teslim edecekti.*

Apo'nun (gizli yöntemlerle) kurtarılması, ABD ve Türkiye'yle ilişkilerde geçici bir gerginlik anlamına gelecekti ve bu Kürt mücadelesinin Apo'yla hapisane dışında devam etmesiydi. Demek ki, Türkiye'nin güçsüzleştirilmesinin devamı ve saldırganlığının zayıflatılmasıydı.

Teslim etmek ise, PKK'nin dağıtılması ve Türkiye'nin Öcalan'la ilgili karşılaştığı büyük sorunun çözümü demektir. Yani, aynı zamanda Türkiye'nin, Yunanistan ve Kıbrıs'a karşı uzlaşmaz ve saldırgan tavrını devam ettirebileceği anlamına geliyordu. Yunanistan çok avantajlı bir durumdayken, Öcalan'ı kendi eliyle teslim ederse, Yunan Kürt ilişkilerindeki kötüleşen durumun yarattığı stratejik kayıpları ve bölgede Yunanistan'ın etkisinin zayıflayacağını hesaplayamadı. Kendi elimizle, böylesi avantajlı durumu Türkiye'ye biz sunmuş olduk.

Hükümetin sorunu ele alışının, ulusal çıkarlara hizmet edici ve sorumluluk anlayışıyla bir davranış mı, yoksa somut bir ihanet mi olduğunu, okuyucunun değerlendirmesine bırakıyorum.

- Apo'nun kaçırılma harekatı nasıl planlandı?

Bu noktada olayın bir hesabı mutlaka yapılmalı. Apo, Türkler'in eline geçmişti ve Yunan hükümetinden bazı kişilerle

rin, bu teslim olayında belirleyici rol oynadıkları artık açıktı. Bu duruma nasıl gelmiştik?

Birincisi, ona gelmemesi için her yöntemle haber verilmesine karşın, Rusya tarafından kendisine büyük baskılar uygulanması sonucu oluşan koşullar altında, Apo Yunanistan'a gelmeyi zorunlu seçmişti. Rusya da, ABD tarafından baskı altına alındığı için, Moskova bütün bu girişimde bilinçli bir biçimde yer almamıştı (özellikle, Washington'un baskılarının, 1998 Aralık ortalarında İtalyan hükümetine yoğunlaşmasından sonra) .

İkincisi, bir ulusal kurtuluş hareketinin zulüm altındaki liderinin, bir devrimcinin çaresizlik içerisinde yaptığı şanssız bir tercih karşısında, *Yunan hükümeti durumu soğukkanlılıkla değerlendirmeyi ve krizden çıkmak için plan hazırlamayı* beceremedi. En azından hazırlıksız karşılık verdi ve aslında kendisini olayların akışına bıraktı. Apo, liderdi, mücadeleciydi, ama bir insandı. Yunanistan ise, değerleriyle, gelenekleriyle ve tarihiyle bir devlet ki, diğerleri dışında ve yüzlerce Yunanlı dostun kanı üzerine kuruldu. Bu insanlar Yunanlı mücadelecilerin Ankara'nın, ABD'nin ve ne yazık ki bazı Yunanlıların mantığıyla 1821'de "teröristlerin" yanında savaştılar. Çaresizlik içinde aranan yanlış bir değerlendirme yapan bu insanın önünde Yunan devleti bir devlet konumunda değil, bir kişi gibi davrandı. Ne yazık ki bir yanlışa cevap vermedi. Daha kötü birşey yaptı. ABD ve Ankara'nın sınır tanımayan baskılarına boyun eğmekle sadece Apo'ya ihanet etmedi, kendi tarihine de ihanet etti.

Üçüncüsü, bu kitapta yer alan bütün etkenlere ve belgelere göre, Yunanlılar'a Apo'yu götürmek için CIA'ye ve diğer Amerikan istihbarat örgütlerinin merkezinin olduğu Nairobi'yi gösteren de büyük olasılıkla ABD'ydi. Daha sonra orası, Kürt liderin Türkler'e teslim edileceği yer olacaktı.

Dördüncüsü, Yunan hükümeti, Alekos Papadopoulos'un önerisine göre, Apo'nun tutuklanıp yasalar ve kurallar içinde, konunun çözümlenmesini istediği biçimde politik ve yasal

çerçeve de ele alma, öngörüsüne bile sahip olamamıştı. Böylece sorunu istihbarat örgütlerine havale etmeyi kabul etmiş, yani CIA ve MİT'in elinde oyuncak olmuştu. Ayrıca, iki çalışan diplomatını ve beni de yoketme yöntemleriyle olaya bu laştırmıştı.

Beşincisi, Öcalan konusunda saklı birincil rol, çelişkili söylemleriyle ilgili beni bağışlasınlar, başbakandı. Öcalan'ın teslimi anlık bir olay değildi ki, bir bakan ya da Kalenderidis yüklensin. Başbakanın koordinesi altında onbeş günde gelişen bir konuydu. Gelişmelerle ilgili başbakanı bilgilendiren Sokratis Kosmidis'ti.

Atıncısı, Öcalan konusunun başbakan tarafından ele alınış yönteminde, benim görüşüme göre belirleyici rolü İmıya sendromu oynamıştı. Bu konuyu, yukarıda özel bir bölümde anlatmıştım. Yani, Simitis, Apo'nun gelişinin arkasında -ki ilk anda geliş öğrenmişti- somut bazı provokatörlerin hareketi olduğunu ve Amerikalılar'ın baskısında onu deşifre etme amacını görmüştü. Konuya böyle egoistçe yaklaşmıştı. Yunanistan Başbakanı olarak sorunu görmeyi başaramamıştı. Bu, onun sonraki duruşunu ve kararlarını belirledi.

Yedincisi, Pangalos'a, yazık oldu. Tarihine, ulusuna ve vatanına verdiği hizmetlere yazık oldu. Ki, bunlar tartışılmaz büyüklükler. Uzağı göremedi ve Kenya tercihi noktasındaki dönüşü ve birçok önemsiz girişimlerde bulundu. Tümü biliniyor. Aynısı, Stavrakakis için de geçerlidir.

Sekizincisi, Amerikalılar'a ve Türkler'e muhbir rolü oynayanlar, benim görüşüme göre politik olarak esir düştüler ve politik geleceklerini tahrip ettiler. Çünkü, Türkler ve Amerikalılar kişileri ve olguları tanıyorlar. Onları rehin aldılar. Apo'nun tutuklanmasının ertesinde, onları korumasıyla ilgisiz ama, Ecevit'in demecindeki şu belirleme önemli; *"Kimlerin bize yardım ettiklerini söyleyemem. Onları korumak zorundayım ve zor duruma düşüremem"*.

Dokuzuncusu, Nairobi'ye adım attığımız andan itibaren Apo'nun kurtarılması olanaklı değildi. Türkler ve Amerikalı-

ların, Nairobi'ye indiğimiz günden 15 Şubat Apo'nun tutuklandığı güne kadar Yunanistan'a hiçbir Nota vermemeleri olayı, Yunanistan'ın tavrıyla ilgili dediklerimizin belgesini oluşturuyor. Sadece, Öcalan'ı elçilikten çıkarmamızı beklediler ki, onu alsınlar. BM'in çözümü belki de tek çözümdü. Bu tür bir çözüm bulma konusu Atina'yı meşgul etmedi. Tersini diyebiliriz. Ve biz böyle bir konuda karar alamazdık. Belki de almalıydık.

Onuncusu, Kostulas, Diakofotakis ve ben, öyle bir durumu yönetmeye çabalıyorduk ki, baştan sona kadar Atina'da birileri tarafından zaten sabote ediliyordu. *Baştan ve trajik sona kadar bıçağın sırtındaydık.* Hiçbir Yunanlı memurun ve özellikle de subayın böyle bir tecrübe yaşamamasını diliyorum.

Sonuç olarak, hiç kimseye haksızlık etmek istemiyorum (Birine haksızlık etmenin ne demek olduğunu iyi biliyorum). Nairobi'ye ayak bastığımız andan itibaren, Öcalan'ın kurtarılması için bir plan olduğu, bu planın herhangi bir nedenle iptal edildiği ya da sabote olduğu belgeleri ortaya çıkarsa, o zaman bu kitaptaki belgeler ve özellikle de bu bölümdeki değerlendirmeler için yeniden inceleme ihtiyacı duyulacaktır.

Atina-Minsk-Kerkira-Nairobi hattında girişim devam ederken, madalyonun öteki yüzünde neler oluyordu görelim.
- *Tepenin öteki yamacı.*

28 Ocak 1999, Rusya'dayız. Türkler, Ruslar'la anlaşmışlar ve sadece Apo'yu kabul edecek bir ülkeyi bulmak kalıyor. 29 Ocak, henüz Kürt lider, Atina'ya doğru uçar uçmaz, Ruslar Türkler'i ve Amerikalılar'ı bilgilendirdiler. Aynı gece, Apo Yunanistan'a vardı. Türk Büyükelçisi Tacan İldem, dışişleri bakanlığı yönetim müdürlüğü yetkilisi, müdür diplomat Kostas Gerokostopulos'a telefon edip konuyu soruyor. Ertesi gün sabah, 30 Ocak'ta, Öcalan'ın Atina'da olduğuyla ilgili notayı Yunan hükümetine vermişti.

2 Şubat'ta, MİT Başkanı Şenkal Atasagun Amerikalı'lar ve belki de Atina'dan bazıları tarafından Apo'nun Nairobi'ye uçtuğu ile ilgili bilgilendiriliyor. Bu bilgilendirilmeden ve ter-

cih edilen Afrika ülkesinin kendisine verdiği emin olma duygusu içinde bizim Nairobi'ye yettiğimiz aynı gün, gazetecileri yemeğe davet ediyor ve onlara, "Apo tutuklayacağımız, bir yere kilitlendi" diyordu.

4 Şubat'ta, Ankara'daki CIA Komutanı, MİT Başkanı Şenkal Atasagun'a Apo'nun Türk güvenliğine teslim edilmesi önerisinde bulunuyor. Öneri Türk hükümeti tarafından kabul ediliyor ve bu konu ile ilgili bir protokol imzalanıyor. Bu protokole göre, Amerika Apo'yu Türkiye'ye verecek ve Türkiye'de onu asmamak, öldürmemek zorunda, onu adil bir biçimde yarılacak ve Kürtlere haklarını vermeye başlayacak.

6 Şubat'ta, Türkler İmralı Cezaevi'ni hazırlamaya başlıyorlar, ki Apo'yu oraya koysunlar. Artık kendi ellerindeymiş gibi kabul ediyorlar.*

CIA komutanının müdahalesinden sonra, 7 ve 8 Şubat'ta, MİT kadrosundan ve Genel Kurmay Başkanlığı özel hareket dairesinden oluşan 8 kişilik grup, özel bir uçakla Uganda Devlet Başkanı Museveni'nin verdiği özel izinle Uganda'nın Edebe Havaalanı'na indiler.

Grubun Uganda'ya ulaşmasından önce, *Radikal* gazetesinden güvenilir gazeteci Murat Yetkin'e göre, Amerikalı'lar planın uygulanmasından çekindiklerini gösterdiler. Ama, Türkler artık Apo'nun büyükelçinin evinde olduğunu, Nairobi'nin Muthayga semtinde olduğunu biliyorlardı.**

Nairobi bulaşmasından ve Öcalan'ın elçilik konutundan çıkmayı reddetmesinden sonra Türkler, Edebe Havaalanı'na yakın bir otele yerleşmek zorunda kaldılar. Bizim Atina'dan aldığımız talimatı uygulamamızı ve daha sonra Nairobi'ye

*. Biz, yani onu Nairobi'de elimizde bulundurduğumuz günlerde neydik? Bu mantıkla Türk müydük?

**. Amerikalılar'ın sonunda çekilmelerini gerektirecek şeyin ne olduğunu bilmiyorum. Bir ara düşündüm, bunu öğrenmeye değer doğrusu. Ayrıca, Apo'nun elçiliğin konutunda saklandığını Türklerin bilip bilmediklerini öğrenmemiz de ilginç olur.

uçup, Apo'yu almayı orada beklediler. Dediğimiz gibi, benim yaşadığım bu durumu bir daha hiçbir subay yaşamasin.

Başkan Museveni'nin tanıklığına göre, İngiliz M-16, Edebe Havaalanı'na, silahlı İngiliz komandolarından oluşan bir uçağın inmesi için izin istemiş. Bu grup ise, bir başka "ekip"ti. İngilizler, Amerikalı'lar ve Türkler onları bizim için tahsis etmişlerdi. Museveni, onuru üzerine bunu reddetmişti.

Sonra, Türkler Nairobi'ye uçmak için hazırlandılar. Onlara Ankara'dan, Apo'yu bir otelden alacakları söylenmiş. O zaman, Papayuannu Diakofotakis'e, Atina'dan bir "ekip"in geleceğini, Apo'yu bir çarşafa koyacaklarını ve "*onu bir otele bırakacaklarını*" söylemişti. Hadi buyrun!

Bu plan da bozulunca, hiçbir çözüm kalmamıştı. Ve o tarih 15 Şubat Pazartesi'ydi, Kostulas Kenya dışişleri bakanlığına acil çağırılmıştı. Orada bizimle, "*Apo nereye isterse oraya gitsin*" mantığıyla, Kenya devletinin yardım etmesi için "anlaşma" olmuştu.

Edebe'de günlerce bekleyen Türkler, aynı gün Nairobi'ye uçmuşlardı. Orada uçağın içinde beklediler ve Öcalan'ı Kenyalı'lar ve Amerikalı'lardan aldılar.

Yukarıda yazılanlar Türk basınında yayınlandı ve resmi ağizlardan doğrulandı. Musaveni'nin tanıklığı ise, 2002 yılında başkan olduğu dönem ülkemizi resmen ziyaret ettiğinde, Kostulas ve Pano Papayotopulo'nun yanında söylenmişti.

Perde henüz kapanmadı. Apo'yu Nairobi havaalanında kaybetmiş olabiliriz. Ama, konu henüz kapanmadı. Bakalım daha sonra neler olmuş.

ÖCALAN'IN TESLİM EDİLİŞİNDEN SONRA
NAİROBİ'DEKİ GÜNLERİMİZ

Salı 16 Şubat 1999

- *Kaybolmuş "Ekibi" ararken,*

Nairobi'nin katı gerçekliğine tekrar geri dönüyoruz. Polislerin yerlerini saptama çabaları gece yarısından sonra da devam etti. Savcıya, emniyet müdürüne ve dış işleri bakanlığına telefon ettik, fakat hiç kimse yardımcı olmadı. Henüz o ana kadar, Apo'yu ve bilinmeyene doğru yolculuğunu düşünmemiştik. Yunanlı polisleri bulma çabası içindeydik.

Sonunda, saat 02. 00 sularında Kenya polisinden, Yunanlı polislerin havaalanında gözaltında tutulduklarını öğrendik. Büyükelçiden hemen gidip onları görmemizi istedim. Afrika'nın bir ülkesinde ve yurtdışında tutuklu olan birisi için, elçilik tarafından verilen destek ya da dayanışma, böyle anlarda ilaç gibiydi. Büyükelçi Kenyalılar'dan onları ziyaret etmemize izin istedi, ancak onlar reddettiler ve sabah için randevu verdiler.

Stavrakakis'le iletişim kurdum ve polislerin yerlerinin saptandığını, durumlarının iyi olduğunu ve sabah saatlerinde elçilik tarafından teslim alınacaklarını, Atina'ya uçuşlarının programlandığını bildirdim. Belirttiğim biçimde de oldu. Polislerin yerlerinin tespitinden sonra, elçilikte kaldık ve Kürt liderinin kaderiyle ilgili yeni bir gelişmeyi öğrenmek için bekledik.

Sabah saatlerinde Apo'nun yakalandığı ve Türkiye'ye gö-

türüldüğü haberi yayınlandı. Gözleri bağlı Apo'nun, etrafında dönen Türkler'in yayınlanan görüntüleri, bütün dünyayı dolaşan enstantaneler olmuştu.

O zamana kadar bizi meşgul eden konulardan biri, polislerin yerlerinin tespitiyken, diğer bir sorun eklenmişti, bu da ölüm mahkumunun durumuydu. Darağacına götürülürken bir şeyler olacağı ve bu kaderden kurtulacağı umudunu taşıyorduk. Bunlar, sonuç olarak temkinli beklemeyi gerektiriyordu.

Haber yeni duyulmuştu ki, yumak olma sırası bize gelmişti. Kostulas, Diakofotakis ve ben kucaklaşıp yüksek sesle hüngür hüngür ağlamaya başlamıştık. Ağıt yakıyorduk.

Bir süre sonra Stavrakakis'i aradım ve şunu söyledim; *"Günlerce bize yapmamız için baskı uyguladığınız şey sonunda oldu. Şimdi Yunan halkına ne diyeceğiz?"*

Stavrakakis bana dediki; *"Savas sakın ol. Buraya geldiğin zaman bunları konuşuruz".*

İşte o anda birden patladım;

"Sayın başkan, Yunan ve Kürt halklarına karşı bir suçta katıldık. Böyle bir şeyin olmaması için sizi önceden uyarımıştım. Lütfen, günlerce Apo'yu dışarı atmamızı söyleyenlerle konuşun. Onlara söyleyiniz, bütün olan bu kötü şeylere rağmen Yunanistan için halen bir şeyler yapabilirler. Cesurca çıkıp Yunan ve Kürt halklarından özür dilesinler ve sonra da istifa etsinler. Vardığımız bu nokta, ülkelerine sunabilecekleri en eşsiz hizmettir".

Bir subayın, bakanlardan istifa etmelerini istemesinin kabul edilemez olduğunu biliyordum. Başta olan olayların baskısı altında, nelerin bunları izleyeceğini hissedip bunu yaptım. Ayrıca kendi yanlışlarını ve sorumsuzluklarını gizlemek için bana karşı küfürleri ve sefilce değerlendirmeleri duyunca, kararlarımı almıştım.

Öğlen Yunan diplomatik temsilciliklerine işgaller başlar-ken, o arada Kürt göstericilerin Brüksel ve Roma'daki Kenya elçiliklerini ateşe verdiklerini duyduk. Durum artık denetim

dışıydı. Kenyalı yetkili makamlar Yunanistan'a karşı ve doğal olarak elçiliğe karşı daha fazla duyarlı olmaya başlamışlardı.

Diyakofotakis ve Büyükelçiyle birlikte durumu değerlendirdik ve güvenlik nedeniyle herkesi elçilik konutundan 13. kattaki elçilik bürosuna götürmeye karar verdik. Orada daha güvende olacağımızı düşündük. Böylece, Kenyalı yetkili makamların tepkilerinin korkusu altında, 13. kattaki elçilik bürosunda mahsur kaldık.

- *Osman Öcalan ve Cemil Bayık'a müdahalem; "Yunan elçilikleri ve konsolosluklarındaki işgallerinize son verin..."*,

O arada Yunan diplomatik temsilciliklerine yönelik işgalleri duyuyor ve sinirleniyordum.*

Bu durum Ankara'yı özel olarak ta, Genelkurmay Başkanlığı'nı rahatsız etmeye başlamıştı. Neden?

Ordu, PKK gerillalarına karşı askeri operasyonlar yürüttüğü Güneydoğu Bölgesindeki askeri birliklere Kürtler'i göndermekten kaçınıyordu. Çünkü, PKK'nin mücadelesini destekleyen Kürt askerlerden sabotaj ve sızma gibi girişimlerin olacağı korkusu vardı. Türk Genel Kurmay Başkanlığı'nın yaptığı araştırmaya göre ve başta da belirttiğimiz gibi, PKK'yi destekleyenlerin sayısı Kürt halkının % 97'sini kapsıyordu. Böylece, sadece İzmir'in ve Trakya'nın askeri birlikleri ve birimleri kalıyordu ve bunlar da Yunanistan'a doğru

*. Türk Hükümeti yıllarca Yunanistan'ın Kürtlerin mücadelesine politik destek vermesinden oldukça rahatsızdı. Yunan hükümetine baskı yapabilmek için, sözde "Yunanistan PKK terör örgütüne destek veriyor" konusunu uzun süre gündemin başında tutuyordu. Bu mantıkla Türkiye'nin bütün radyo ve televizyon kanallarında haber programlarının dörtte üçünü yıllarca "Yunanistan Kürtleri destekliyor" yorumuna adanmışlardı. Bu bir yandan, Türk kamuoyunda olumsuz bir hava oluşturuyorken, öbür yandan Kürt halkında da, bütün dünyada Kürtler için en gerçek, en yakın dost Yunanlılar'dır inancı yerleşiyordu. Bu yavaş yavaş Türkiye için bir tuzağa dönüştü. Çünkü, halkın dörtte üçü Yunanistan'ı düşman gösterme propagandasının aksine Yunanistan'ı düşman görmüyor, ama tersine Yunanistan'ı en dost ülke ve Yunanlılar'ı en yakın dost, ideolojik görüşler açısından Kürtler onları akraba halk olarak görüyordu.

yönlendirilmiştiler. Bu birliklerdeki Kürt askerlerinin sayısı, bütün gücün sayısının %50'sini geçiyordu. Bir dönem Apo, 1990 yılının sonlarına doğru, Kürt askerlerine, Yunanistan'a karşı Ankara'nın politik taleplerinin bir parçası olmamaları çağrısını yapmaya başladı. Yani, özünde Yunanistan'a karşı savaştırmamalarını söylüyordu. Genelkurmay başkanlığı, Apo'nun Kürtler üzerindeki etkisini biliyordu ve Birinci ordu ve Ege Ordusu'ndaki tüm birliklerdeki Kürtlerin toplamıyla ilgili bilgileri toplamaya başladı. Böylesi bilgiler bir dönem elimize geçmişti ve somut konuyla ilgili olarak bu bilgiler üzerinde araştırma, inceleme değerlendirmeler yaptık.

Türkler Yunanlılar'ı, Kürtler'in stratejik müttefiki kılma konusunda yanlış yaptıklarını anlamışlardı. Fakat şimdi, Yunanistan'ın Apo'nun kaçırılma olayına olumsuz bir şekilde bulaşması, Türkler açısından, Kürtleri Yunanlılar'dan tekrar uzaklaştırması için bir fırsattı.

Açık ki, bundan böyle Kürtler yıllarca Yunanistan'a ve Yunan halkına kuşku ile yaklaşacak ve bazıları onları tekrar Türkler'in kucağına atmak için girişimde bulunacaklardır. Ve yine hep birlikte Yunanistan'a ve Yunan halkına karşı olacaklardır.

Öbür yandan, Pangalos'un, işgalcileri "Hayvan ve Barbarlardır" diye nitelendirmesi gibi tahrik edici beyanatları, yurtdışında Yunanistan'ın diplomatik heyetlerinin aleyhinde Kürt göstericilerin eylemlerine atılan düşmanlık ve kuşku değirmenine su taşımaktan başka bir şey değildi. Bütün bunlar, olumsuz bir hava oluşturmuydu ve Yunan halkı da Kürtlere karşı bu olumsuz havanın içine girmişti. Bu olumsuz hava, Dilan'ın 27 Şubat 1999 Atina'da Holiday İn Otel'deki basın toplantısında kabul edilemez konuşmasıyla, keza Apo'nun İmralı'daki savunmasında Yunan halkı ve tarihi için yaptığı menfi beyanlarla daha da kötüleşmişti.

Geçmeden belirteyim, Dilan'ın olumsuz açıklaması üzerine, Yunanistan Rizgarî temsilcisi Xezal Bulut bir açıklama yaparak, hatırladığım kadarıyla, Kürtler'in bu tür belirlemeler-

de bulunmalarının siyasal ve diplomatik açıdan yanlış olduğunu ve bu zor aşamada dostları ile düşmanlarını ayırtetmeleri gerektiğini vurgulamıştı. Bir ülkenin başbakanına ve sorumlu kurum ve kişilerine hakaret etme hakkının olmadığını, soğukkanlı davranılması gerektiğini belirtmişti. Ve bir bildiri ile kamuoyuna yapılmış bu açıklama üzerine, Xezal Bulut'a ölümcül büyük bir saldırı düzenlenmişti. Öcalan'ın teslimi üzerine Atina'da düzenlenen büyük mitingin dağılışı sırasında kalabalık bir grubun bu saldırısı, kendi örgüt üyeleri, PKK ve başka güçlerin desteği ile yapılmıştı.

Gece olmuştu ve hepimiz elçilikteydik. Bu tehlikeli durumu görerekten, Dilan'dan beni Apo'nun kardeşi Osman Öcalan'la ilişkiye geçirmesini istedim. Onu cep telefonuyla aramış ve daha sonrada onunla konuşmam için telefonu bana vermişti. Ona demiştim ki:

"Öncelikle, gelişen durumdan ötürü size derin üzüntülerimi belirtiyor ve olayları soğukkanlılıkla karşılamamızı istiyorum. Yunan tarafının bu yaptığı, biz Yunanlılar'a karşı Kürtler'in güvensizliğini oluşturan bir atmosfer yarattı. Belki bu da, bütün planın hedeflerinden birisiydi. Şimdi ise, Kürt göstericilerin bu yaptıklarıyla Yunan halkının da Kürtler'e karşı güvensizlik ve hoşnutsuzluk havasının oluşmasına katkıda bulunuyorlar. Belki bu da, Apo'nun yakalanmasının esinleyicilerinin hesapladıkları birşeydi, yani bu da planın bir parçasıydı.

Eğer sorumlular varsa, ki bunlar az sayıdalar. Onları bulun, belirleyin ve onları Kürt, Yunan halklarına, hem de uluslararası kamuoyuna açıklayarak teşhir edin.

Ancak, böyle olan zararı sınırlayabiliriz.

Yunan Elçilikleri'nin ve Konsoloslukları'nın duvarları, size karşı suç işlemedi. Sizden rica ediyorum, lütfen göstericilerin Yunan diplomatik temsilciliklerinden hemen çıkmaları için talimat veriniz".

Osman Öcalan beni dikkatlice dinledi ve haklı olduğuma kanaat getirdi. Bana öğlene kadar bütün diplomatik temsilciliklerden Kürt göstericilerin çıkmış olacağına dair söz verdi.

Biraz sonrada, PKK'nin silahlı güçlerinin komutanı Cemil Bayık'la konuştum. Ona da aynı şeyleri tekrar ettim ve oda bana öğlene kadar bu konu bitmiş olacak diye söz verdi. Ve öyle de oldu.

Daha sonra ne olmuştu?

Atina'ya döndüğüm zaman, kulağıma bazı söylentiler geldi ve farklı "gazetecilerin" makalelerini okudum, bunlara göre Yunan diplomatik temsilciliklerine yapılan istila ve işgaller için talimatın, Nairobi'deki elçilik içinden verildiği iddia ediliyordu. Dilan'ı kastetmiyorlardı. Çünkü, eğer talimatı veren o olsaydı, doğrudan ona sorumluluğu yüklerlerdi. Beni "tasvir" ediyorlardı. Ahlaksızlığın, yalanın ve haksızlığın bu kadarı olamazdı.

17 Şubat 1999, Çarşamba

- *Kilimancaro'dan Su,*

Çarşamba, öğlendi. Üç gün ve iki gece geçmişti, ben hâlâ uykusuzdum. Narkozlu gibiydim. Hareketlerim mekanik, tamamen bilinçdışı gerçekleşiyordu. Trajik bir sonla biten, tarihi bir olayda yer almıştım. Yunanistan'dan bazıları bu olayda çok kirli rol oynamışlardı. Sanki, yer ayaklarımın altından kayıp gitmişti.

Bu günler içerisinde hiçbir şey yemediğimin ve kahve dışında, su bile içmemiş olduğumun farkına varıyorum. Şimdi, her şey beynimde açıklığa kavuşmaya, vücudumu hissetmeye ve yavaş yavaş normal bir insan olmaya başlıyordum. Fakat, bir şey beni rahatsız ediyordu. Sanki, vücudumu ortadan ikiye bölünmüş gibi hissediyordum. Yıllarca sefalet içinde, saldırılar altında, yorucu maraton yolculuklarda, hiçbir zaman böyle hissetmemiştim. Bana bir şeyler oluyordu. Tuvalete gittim ve idrarım çok kötü kokuyordu, koyu renkteydi, sanki katran karasıydı. Anladım ki, sağlığımla, kendimle ilgilenme zamanı gelmişti.

Tıbbi bilgilerim olmamasına karşın, aklıma hemen, insan

sağlığında kritik rol oynayan böbreklere gitmişti. Günlerce, susuz ve sadece kahveyle, çok büyük psikolojik baskı altında sınırın son noktasına gelmişlerdi. Hemen çıkıp elçilikte çalışan, çok iyi bir insan olan, memur Fotis'e bana bir kasa su getirmesini söyledim. Çok su içildiği takdirde, böbreklerin tekrar normal işleyişine döndüklerini biliyordum. Hemen bir buçuk litre su içtim ve ertesi gün sabaha kadar, bir kasa suyu bitirdim. Markası "Kilimancaro" ydu. Belki Kilimancaro dağına çıkacak kadar yiğit değildim, ama en azından suyunu içmiştim. Pontusça da bunun tam tersini söyleriz; *"Dana etini yememiş olabiliriz, ama hiç olmazsa, onu dananın üstünde görmüşüz"*.

- Kenyalılar elçiliği işgal edecekler.

Bu arada Büyükelçi, bundan böyle durumu ele alıp dengeleme çabasıındaydı. Kenyalılar ona karşı öfkeliydiler. Çünkü, doğru söylemek gerekirse, Kenya yöneticilerinden bazı kişilerin bu olayları başından beri tümüyle bilmelerinden bağımsız olarak, burada anlattıklarımız bir diplomatın yapacağı işler değildi. Bizzat Kathurima, bunu elçiye kendisi belirtmişti. Ama, olayların geliştiği biçimiyle, bütün Avrupa'da yanan elçilikleriyle Kenya, zor bir durumu yönetmek durumunda kalıyordu.

Kostulas'ın Nairobi'de çok tanıdıkları ve ilişkileri vardı. Kişileri ve çevreyi tanıyordu. Çarşamba günü öğlen saatlerinde, bana dikkatli olmamı söylemişti. Çünkü, Kenya İçişleri Bakanlığı'ndaki arkadaşlarının verdiği bilgilere göre, Kenya güvenliği "meçhul kişilerle" elçiliği işgal etmeye hazırlanıyordu. Bir süre sonra, iki kişi elçiliğin bürosuna gelip zili çaldılar. Güvenlikten olduklarını söylediler ve içeriyi kontrol etmeye geldiklerini belirttiler. Anladım ki, yeni bir tedirginlik ve mücadele dönemi başlıyordu.

Sonra Büyükelçi Atina dışişleri bakanlığıyla görüştü. Bana, kendisine Londra'ya gitmesini önerdiklerini söyledi. Orada ona ev kiralayacaklarını, birkaç yıl orada hiç kimseyle konuşmadan kalacağını belirtmişler. Anladım ki onun ağzını ka-

patmak istiyorlardı ve bana ne önereceklerini beklemeye başladım.

Biraz sonra telefon çaldı. Telefondaki EİP'in yöneticilerinden General Lukopulos'du. İlk defa benimle iletişime geçiyordu. Bu kez, Stavrakakis aramamıştı. Lukopulos bana dedi ki; *"Savas, ilk uçağa binip, Atina'ya gel"*.

Dışişleri Bakanlığı, Kostulas'a kimseyle konuşmadan Londra'ya gidip, birkaç yıl orada kalmasını söylüyor. Kenya güvenliğinden adamlar elçiliğe gelmiş ve "meçhul kişilerin" işgal edeceklerini vurgulayarak, tehdit ediyorlar. Kenyalılar, Yunanistan'a ve özellikle de bize, Nairobi'de sorunun başyuncularına karşı çok öfkeli ve bana da bir sonraki uçakla oradan ayrılmamı söylüyorlardı. Böyle, yani garantisiz. Elçi kendini bile, Kenyalıların öfkesinden koruyamıyordu. Niha yet, Diyakofotakis onlarla iletişime geçti. Havaalanına nasıl gidecektim? Kenya topraklarında, düşmanca faaliyet için beni yakaladıklarında, ne diyecektim? Ya hiç havaalanına canlı varamazsam?

Bütün bunlar şimşek gibi hızla aklıma geldi ve Lukopulos'u cevapladım; *"Atina'ya geleceğim, fakat güvence istiyorum. Ne olduysa oldu, fakat Afrika'da kemiklerimi dahi bırakmak istemiyorum"*.

Lukopulos bana diplomatik bir pasaport yollayacağını söyledi ve telefon görüşmesini bitirdi.

Uzun yıllar tehlikelerle yaşadığımı söylemiştim. Ama bazen, sanıyorum -bazı durumlarda- bazı şeyleri hissediyordum.

Bir ara kardeşim beni aradı. Ona dedim ki; *"Kosta, benim bir ayağım çukurda. Her şeye rağmen bilesin ki, bana bir şey olursa, kardeşin seni çok seviyor"*.

Sonra, anladım ki bana bir şey olursa ya da beni ortadan kaldırırlarsa, her şeyi benim üzerime yıkacaklar, anıma ve eserlerime leke süreceklerdi. Bundan dolayı eğer bana bir şey olursa, ülkeme verdiğim hizmeti ve onurumu korusunlar diye olayı bilen bazı insanları arama ihtiyacı duydum. Serafim Relya ile iletişime geçtim. Dışişleri bakanlığında memurdu ve

İzmir'deki arkadaşlarımdan biriydi. O benim kim olduğumu biliyordu. Ona dedim ki; *"Maki, beni seven ve beni hatırlayan bütün arkadaşlarıma söylemeni istiyorum, ülkeme verdiğim hizmeti ve anımı kimsenin karalamasına izin vermeyiniz"*.

Maki'yi ağlama tuttu. Aileme, akrabalarıma ve diğer arkadaşlarımdan bazılarına telefon açtım. Yani, kendi kendime zamanından önce Fatihamı okuyordum.

O noktada anladım ki, artık illegalitenin hiçbir anlamı kalmamıştı. Beni gerektiği gibi harcamışlardı. Ne MİT ne de CIA başaramamıştı, ama şimdi bunu bizim şahinler başardılar. Sadece Apo'yu Türklere vermediler, özünde beni de verdiler. Türkler bir taşla iki kuş vurdular. On yıldır arzuladıkları şeyi, yani, beni de savaş dışı bırakmayı başardılar.

Başımın üstünde asılı bir balta gibi duran tehlikeyi hesap ederekten, Nairobi'de ki varlığımı legalleştirmem gerektiğine karar verdim

Kamuoyunun bilgisine açmak benim kurtuluşumdu. Böylece, Apo'nun yapmadığını ben yapmış ve Antenna radyosundaki Triandafilopoulos'a demeç vermiştim; *"Yunanistan bu operasyonun olması için Amerikalı'lar ve Türkler'le işbirliği yaptı. Biz (elçilikteki insanlar) ihanete katılmadık. Bedenlerimizle ihaneti önlemeye çabaladık."*

Ağır bir konuşmaydı, buna rağmen söyledim. O zaman demirler eridi.

18 Şubat 1999, Perşembe

- PASK-EİP'in Bildirisi ve Yannopoulos'un Açıklaması,

Ertesi günü 18 Şubat, Kenya Dışişleri Bakanlığı siyasi büro müdürü, East African Standard gazetesine verdiği demeçinde "Yunan elçiliğine karşı daha ileri alınacak tedbirler, Öcalan sorununa ilişkin belgelerin açığa kavuşturulmasına bağlıdır" derken özünde Kostulas'ın aldığı istihbaratı doğruluyordu. Bir başka kara sayfanın yazılma sırası gelmişti, bu

sefer EİP'in tarihinde olacaktı. Bizler siyasilerin, savunma bakanlığının, dışişleri bakanlığının, hükümetin yıllarca EİP'e karşı kötü izlenim ve kuşkularını giderip onların gözünde EİP'in onurunu yükseltmek için görevlerimizle hayatımızı ortaya koyduk ve şimdi birileri EİP'i tekrar kara yıllardaki derin devlet işlerine döndürüyorlar.

Bu güne kadar, hiç konuşmadım, beni aşağılamalarına ve görevimi karalamalarına izin vermedim. Fakat şimdi konuşacağım, EİP'ten aldığım şeref ödüllerinden sadece birini anlatacağım. Bana 1997'de verildi ve şöyle yazıyor; *"Süvari binbaşısı Savas Kalenderidis'e yabancı bir ülkede verilen görev çerçevesinde, kendini aşan bir gayretle, yaratıcılık, sonuç vericiliğiyle ve de bir çok defa hayatını tehlikeye atma pahasına, mükemmel bir yöntemle iş sonuçlandırarak, kastedilen görevde oldukça tehlikeli ve uzmanlık gerektiren özel görevlerinde, ülkenin ulusal güvenliği açısından, ulusal düzeyde çok önemli bilgileri toplamak ve üzerinde çalışmada gösterdiği hizmetlerinden dolayı bu şeref ödülüne layık görülmüştür"*.

İki yıl önce yukarıdaki şeref ödülünü almışken, buna rağmen bugün Kenya'da abluka altındaydım. Ve yaşamım doğrudan tehlike altındayken, PASK-EİP'in sendikacıları, kimseyi ve hiçbir şeyi hesaplamaaksızın, beni infaz ediyorlardı. Beni, manevi ve fiziksel olarak imha etmeyi amaçlayan safların bir bildirisini, istihbarat içinde elden ele dağıtmaya cesaret ediyorlardı. Tıpkı, EİP'den bana yapmam için verilen talimat gibi. Yani, tek başıma havaalanına giderken eğer bir kurşun yerssem, bir "çift yönlü ajan" öldürülecekti, her şeyden sorumlu olacaktı (kesinlikle bunu söyleyeceklerdi). Onu öldürenler, bizzat onu kendi işleri için kullananlardı. Ayrıca, yıllarca inarak hizmet ettiğim istihbaratın kadroları bunu yapıyorlardı.

Bildiri normal olarak, PASK-EİP'in logosu ve mührü ile yazılmıştı. Her zamanki gibi, A ve B sekreterlerin altta isimleri yoktu. Birinci namertlik, bildiriye bizzat istihbaratın içinde elden ele dolaştırdılar, ama imzalarını atacak kadar yiğitlikleri yoktu.

Daha sonra kapının önündekiler bana, yani entrikanın planlandığı yerde, bu bildiriye hiyerarşide üst düzey kadrolarının hazırladıklarını belirttiler. EİP içindeki PASOK yöneticisinin kendisi, bunu ayrıca ilan etmişti. Hem de, bir pırpır için. Simitis'in danışmanı, Harbiye'nin son mezunlarından, vatana ve millete berbat hizmetler sunması için, Alekos Papadopoulos tarafından istihbarata getirilmiş olan bir üst düzey subay tarafından kaleme alındığı söyleniyordu.

Genelde güvenilir Vima gazetesinin pazar baskısında, 21 Şubat 1999'da konuyla ilgili şöyle yazıyordu;

"Sanıyordum ki, bu olaylar ortadan silindiler ama yanıldım. EİP'in yöneticiliğinden ayrılmış olan sayın X. Stavrakakis toplantıya çağırdı, deniliyor ki görüşme, onun bürosunda karşı istihbarat başkanı sayın G. Kiço'yla ve meslek odası başkanı sayın K. Agelaki'yle bir bildirinin kaleme alınması içindi. Bu bildiri onu Öcalan sorunundaki her sorumluluktan "net" olarak kurtaracaktı. Bazı enformasyonlara göre, ki bunlar Maksimu'ya kadar yetiştii, sendikacılar tuhaf bir rol üstlenmişlerdi, bu rol yabancı istihbarat servislerine karşı durmak yerine, içteki ve parti içi gelişmelere bakıyordu gibime geliyor".

Bir bakalım, EİP'de PASOK'un sendika grubunun bildirisi ne anlatıyordu, bir bakalım;"

P. A. S. K. -D. İ. -E. İ. P
P. Kanellopulu 4, 101 77

Atina.

18 Şubat 1999.

Bildiri

Grubumuzun koordinasyon komitesi, tüm parti kadrolarını ifade ederekten, Öcalan sorununda rol oynayan dramatik olaylara ilişkin görüşünü beyan etmektedir.

EİP'in güçlü kadrosunu ve istihbaratımızın bugünkü yöneticisinin üslubunu ve karakterini bilerekten, onlarla ilgili herkese garanti verebileceğimizi belirterek, diyoruz ki istihbarat görevini en iyi biçimiyle yerine getirmiştir.

Olayları önyargısız ve kişisel çıkar gözetmeden inceleyen birinin çıkaracağı sonuçlara göre, Kürt lider trajik hatalara düşmüş ve deneyimli bir savaşçı olarak görünmek isteyen biri için kabul edilemez düzeyde gaflar yapmıştır. Bütün dünyada aranan bir liderin öngörüsüz, hezeyan içinde, dengesiz, tehlikeli ve kuşkulu emekli ya da muvazzaf subaylar, sadece sükse yapmak isteyen sıradan avukatlar ve kuşkulu kadın “*çalışma arkadaşları*” tarafından burnundan tutularak sürüklemeye hevesli görünmesini kabul edilemez olarak değerlendiriyoruz. Kendisine daha önce bütün dünyada arkadaşlarının takip edildiğini ve bu nedenle yaptığının tehlikeli olduğu uyarısı yapılmasına karşın, hem gizlenip hem de bütün dünya ile telefonlaşması kabul edilemez. Çıkan sonuç ise, Öcalan’ı “teslim” edenler, onu Yunanistan’a getiren aşırı milliyetçi sorumsuz görevlilerdir.

Yunan ordusunun hain, karanlık, yeminini bozan subayı “çift yönlü ajan” Savas Kalenderidis’in konumu kabul edilemez. İstihbarat 1992’den bu yana etkin görevlere onu yerleştirerek onurlandırmıştır. Konumu Öcalan’ı etkilemiştir ve ona eşlik etmesini istemiştir. Öcalan’ın yakalanmasıyla da birlik-telik son bulmuştur. Tavrını yargılıyoruz. Bu bey, karanlık güçlere kendini ipotek ettirmiş olmasından dolayı, kendi üstlerinin talimatlarına uymamıştır. Eğer bu talimatları yerine getirmiş olsaydı, Öcalan sorunu hem ülke için, hem de Öcalan için, farklı sonuçlanmış olacaktı. İhanet ve satma ile ilgili en son konuşacak kişi bu beydir.

Grubumuzun koordinasyon komitesi askeri ceza yasasında öngörülen ve EİP’in kuruluş yasası 1645-86’da yer alan uygun cezalara dayalı olarak, ulusal savunma bakanlığından ve EİP yönetiminden yemini bozan subayın, ibret olması için cezalandırılmasını talep ediyor. Bu beyle ilgili ek olarak, ülkenin siyasi konularına müdahale hakkını kimin ona verdiğiyle ilgili, -eğer ona böyle yol gösteren başka çevreler değilse-meclis inceleme komisyonu talep ediyoruz.

Ayrıca, EİP’in yönetiminden, istihbaratın işleyiş tüzüğünü

hükme bağlayan yürürlükteki yasaların ve teşkilatın yeniden yapılandırma çalışmasının tamamlanması konusunda hızlanmasını talep ediyoruz. Bu çalışma istihbaratı güçlendirecektir ve gelecekteki kışkırtmaları önleyecektir.

Koordinasyon Komitesi-PASK. -Dİ-EİP". (grubun mührü)
- Sekiz yıl geciken açıklamalar,

Her şeye rağmen, istihbaratın faaliyetine ve benim aleyhi-me dönük bu ağır suçlama, eleştiri olarak kabul edilemezdi. Düşünceme göre bunun için, o zaman savcı, yetkili bakan ve EİP'in yönetimini de kapsayan, yönetme ve cezai sorumluluğun araştırılması istenmeliydi. Şimdi "imzasız" yazarların tezlerine tek tek bakalım.

Birinci paragraf: Bugünkü yöneticinin ahlak ve üslûbunu kapsıyor ve istihbaratın görevini en iyi biçimiyle yerine getirdiğini garanti ediyor. Bu paragrafa ben de bir şey demiyorum. Özellikle, Stavrakakis'in ahlak ve üslûbu için hiçbir şey diyemem. Bana olan güveniyle beni şerefliendirdi ve bu daima taşıyacağım önemli bir şeydi. Asla bunu unutmayacağım. Bu kitapta, Öcalan olayıyla ilgili gerçeği açıklamak zorunluluğundan bağımsız olarak, ben Stavrakakis'ten her şeye karşın bunu aşmasını isterdim.

İkinci paragraf: *"Öcalan olayını dikkatlice kişisel çıkarıcılık ve önyargı olmaksızın inceleyerekten"* cümlesiyle başlıyor. *Önyargısız ve kişisel çıkarıcılık olmaksızın, kim ne desin? Yorum gerekmiyor mu? Alt paragrafa inersek; "öngörüsüz, hezeyan içinde, dengesiz, tehlikeli ve şüpheli, emekli ya da muvazzaf subaylar, sadece sükse yapmak isteyen sıradan avukatlar ve şüpheli bayan 'çalışma arkadaş'ları tarafından burnundan tutularak sürüklendirmeye"* deniyor. Olayların akışını gördük. Ne Naksakis ne de bir başkası Apo'yu burnundan tutup sürükledi. Bizzat Apo ve Rozerin bana bunu doğruladılar. Moskova'dan Atina'ya gelişinde ve güvenlik için Naksakis'i yanında Apo istemiş.

Fakat, Yunanistan'a Apo'yu getiren Naksakis ya da başka bir Yunanlı değildi. Nitelendirmelere ilişkin olarak, Apo'nun

verilmesine kadar, Naksakis dışişleri bakanlığının sözcüsüydü. PASOK Hükümeti'nin ve devletin rızasıyla, yıllarca Savunma, Adalet ve Kamu bakanlıklarına her gün girer çıkardı. Naksakis özünde hükümetin gayri resmi organıydı. EİP'de PASOK'un sendika grubunun elinde eğer kanıtlar varsa ve Öcalan'ın verilmesinden sonra bunlara dayalı olarak bu değerlendirmeleri yaptılarsa, neden bu kanıtları korunması için, yazılı olarak hükümetin, PASOK'un ve EİP yönetiminin dikkatine sunmadılar? Sendikacıların, hükümetin bütün ileri gelen yetkilileriyle resmi görüşmelerde bulundukları herkes tarafından bilinmeyen bir şey miydi?

Failos Kranidiyotis oradaydı, her şeyi gördü ve bazı şeyleri duydu. Ortada güvenilir bir tanık bırakılmaması için onun da yanması gerekiyordu ve böylece *“sıradan sükse yapmak isteyen avukat”* oldu. Siyasi mültecilerin sorunlarında, yüzlercesini mahkemeler ve kurumlarda ücretsiz temsil etmesine karşın, özel ve mesleki yaşamlarını lekeleyen bir izlenim bırakma özentisi gibi bir duruma düşmeleri mümkün değildir.

“Şüpheli çalışma arkadaşları” cümlesi için ben hiçbir şey söylemeyeceğim. Eğer onlar bilmediğimiz bir şey kastediyorlarsa, bunu hükümetin ve istihbaratın dikkatine sunmaları gerekirdi. Fakat, Apo'ya eşlik eden kadınları başından beri biliyorlardı. Dilan ve Rozerin onlarca milletvekiliyle ve PASOK hükümetinin bakanlarıyla, ayrıca partinin görevlileriyle ve halen görevli olanlarla görüşüp, konuşup tartışıyorlardı. Ki, bu partililer hâlâ hizmet veriyor. Neden partideki yoldaşlarına ve hükümete *“şüpheli çalışma arkadaşları”*yla konuşuyorsunuz demediler? Ayrıca, Dilan Nairobi'ye, Stavrakakis'in onayından sonra geldi. Stavrakakis bir *“şüpheli çalışma arkadaş”*ın gelmesine nasıl izin verdi?

“Bütün dünyayla telefon görüşmesi yaptı”. Apo, hiçbir zaman telefon açmadı. En azından birlikte olduğumuz dönemde böyle bir şey olmadığını biliyorum. *Tam tersine, aynı hükümetimiz, teslim edilmeye ilişkin yazılı belgelerin aleyhinde bir durum olmaması için elçiliğin gizli güvenliğini kullanmama-*

mızı emretti. Ve bize açık telefon hatlarından konuşmamızı söyledi. Hükümetin üç bakanının ve başkanın karşısında, istihbaratın yetkilisi olanla telefon görüşmelerimiz esnasında, o açıkça kimliğimizi deşifre etti. Acaba, görüşme güvenliğini kim çiğnedi?

Şimdi analizin ferasetlerinin sonuçlarına gidelim; “çıkan sonuç ise Öcalan’ı ‘teslim’ edenler, onu Yunanistan’a getiren aşırı milliyetçi sorumsuz sorumlulardır” ve “sorunu Yunanistan’a taşıdılar”.

İstihbarat örgütünün kadrosu olacaksın, onun işleriyle ilgili profesyonel uğraşacaksın ve ondan sonra da sonuçlar çıkıp, hükümet çizgisinde “güçlü oynasın” diye kanallara dağıtacaksın.

Yani, EİP’deki PASOK’un sendikal örgütü, bizi bu şekildeki nitelendirmelerle paylıyor ve Öcalan’ın teslim edilmesinden bizi sorumlu tutuyor. Türkler’in ve Amerikalılar’ın elinden Apo’yu kurtaracağız diyerek Kenya’yı yer olarak biz mi seçtik? Afrika’da Amerika’nın diğer istihbaratlarının ve CIA’nin yuvasında, Kenya’dan Apo nasıl kurtarılacaktı? Apo’nun kurtarılması için hükümetin planı neydi? Ve bizden kimlerin hangi faaliyetleri bu planı bozdu?

Okuyucu, istihbaratçı olmasa bile kendi aklıyla bir sonuç çıkarabilir.

Üçüncü paragraf: Esas sorun burada. Kalenderidis’i bitirelim, ki güvenilir şahit olmasın ve o nedenle de, “yeminini bozan Yunan Ordusu Subayı”, “derin devlet ajanı”, “Savas Kalenderidis’in şüpheli ve haince konumunu kabul edilemez olarak değerlendiriyoruz”. “Öcalan’ı etkilemiştir ve bizzat kendisi Öcalan’a eşlik etmeyi istemiştir, sonuç olarak da olay, Öcalan’ın yakalanmasıyla sonuçlanmıştır”.

Nitelendirmeler, hiçbir belge olmaksızın. Yani, filan saatte filanca şeyi yaptı diyebilselerdi, yazacaklardı. Çünkü, hiçbir şey yok ki yazsınlar. “Çift yönlü ajan” konusuna gelince, o zamanlar adalet bakanı olan Evangelos Yannopulos akşam televizyonunda Mega kanalında bunu somutladı. Niko Hacini-

kolaos'un sorusuna karşılık dedi ki; *"Hangi subaydır bu? Bırak onu, onun için Mossad'ın ajanı olduğunu söylüyorlar"*.

Hacinikolaos kendine ve izleyicilerin ortak görüşüne saygılıdır. Saygı göstererek Yannopulos'a sordu; *"Ama bir saniye sayın bakan. Onu bu kadar önemli bir göreve göndermeniz demek, bu subay güvenilirdir ve hükümetin güvenini almıştır. Eğer Mossad'ın ajanı ise, neden onu bu göreve yolladınız? Burada bir şeyler yerine oturmuyor"*.

Yannopulos, mahkemelerdeki ve Tv kanallarındaki deneyimiyle kolayca dedi ki, bu duyulan şeyin EİP'in yüksek rütbelileri tarafından söylenildiğini, kendisinin de bunu benimsediğini söyleyerek, kaçamak cevaplar vermeye başladı ve hemen başka konuya geçti. Ertesi gün milletin tepkisi karşısında Antenna radyosunda şunları söylüyordu; *"Ben binbaşı için ne dedim ki? Hiçbir şey demedim. Sadece EİP'in yüksek rütbelilerinin ne söylediklerini duyduğumu belirttim. Beni yanılttılar. Bunu sordum ve öğrendim. Ben kahraman binbaşıya saygı duyuyorum"*.

Seni yakacağım Yanni, seni süründüreceğim.*

Şimdi, *"karanlık güçlere senetler... Bunlar kendi üstlerinin talimatlarına uymamıştır, eğer talimatlara uymuş olsaydı, Öcalan'ın sorunu farklı sonuçlanacaktı"* cümlesine bakalım. Herkes, kim aydınlıkta kim karanlık çevrelerle ve karanlıkta biliyordu. Sadece, verdiğim ifadeyi hatırlatıyorum. Bunu, meclisin araştırma komisyonuna vermiştim. Ve hiçbir zaman derneklerle, partilerle ve örgütlerle ilişkim olmadı. Ne karanlık ne de aydınlık çevrelerle. Sadece vatanıma hizmet ettim. Eğer, şimdi Öcalan olayı farklı sonuçlanacaksa, bu önceki bölümlerde apaçık kanıtlanmıştı.

Sonra savunma bakanlığına, EİP yönetimine ve bunu yapacak herhangi birine, beni işten kovacak ve düzeni tekrar

*. Ne diyeceksin? Birkaç gün sonra, Kolonaki'deki aynı apartmanda oturan arkadaşşıma, kendisini "EİP'in serserileri buna sürüklediler" diyordu.

oluşturacak, ki onun yeddieminleri kendileriydiler, nasihatlar veriliyordu. Böyle açıklama ve böyle devlet! İnsaf.

Son olarak “sadede” gelemim. Teşkilatın yeniden yapılandırılması. Bu ne demek? Subaylar gitsin ki, sendikacılar da iktidarda hangi hükümet olursa olsun, ondan bağımsız olarak yönetime ortak olmayı tamamlasınlar. EİP’in işlerinin kabul edildiği bakanlıklar sonuç vericilik konusunu biliyorlardı. Bunu burada en iyisi gündeme getirmeyelim.

Evet, EIP’in içinde bu belge dolaştı, hiç kimse cesaret edip karşı da çıkmadı.

Sadece bir memur, PASK-EİP’in dört kişilik koordinasyon komitesinin üyesi. Onunla hiçbir ilişkim de yoktu. Kişisel bir bildiri yayınlayacak ve bunu da istihbaratta dağıtacak kadar cesurdu. Daha sonra geri döndüğüm zaman, yanıma geldi ve bana yerinden ayrılacağını belirterek, bildiriye de verdi. Sözü nü ettiğim bildirinin içeriğini görelim;

“Bay ve Bayan meslektaşlarım,

PASK’ın 18.2.1999 bildirisini şaşkınlık ve kızgınlıkla okudum.

Grubumuzun yönetim kuruluna aday biri olarak, bildirinin özüne ilişkin ve hem de art niyetle basılan bu çeşit bildirilerden ötürü, grubumdan farklı bir görüşe sahip olduğumu bildirmek istiyorum.

Hiçbir durumda sendika grubu bu konularda görüş belirterek ne ahlaksal ne de politik olarak yasallaşamaz. Ne de başkalarının görüşlerinin artçıları olabilir ve tabiki değerlendirme yetenekleri şüpheliyken, erken yargıç olamazlar.

Ayrılmıyorum ve gerçek bir yurtsever hareket için grubum ve politik kurumuyla mücadele edeceğim. Fakat hiçbir şekilde sendikal hareketin haklarını şüpheye düşüren bildirilere -yan etkileri de olan- imzayı atmayacağım. Kamuoyuna yapılan bu açıklamalar başarılı ulusal görevlerde bulunan ve istihbaratımızın aleyhine düşmanca ve saygınlığını zedeleyen yorumlara neden olmaktadır. Aynı şekilde gerçek ya da hayali durumlar ve olgularla ilgili bilgiler sızdıranlara karşıyım ve

sonuç olarak bunlar dairemize ve işine zarar vermektedir. (ad ve soyad yazılmamıştır).

Bu genç bayan EİP’de çalışanların itibarını kurtardı. Maalesef bir dönem sonra istihbarattan gitti ve başka bir kamu kurumunda çalışmaya başladı. Bilmiyorum, ya ahlaksızlardan baskı görüp atama istedi ya da tiksiniş gitmeyi tercih etti. Şimdi bulunduğu yerde iyi olmasını diliyorum. Benim vicdanımda, gerçeğe ve adalete inanan EİP’in çalışanlarının vicdanında, o haklıdır.

- Nasıl iki gazeteciye “Öcalan Olayı”nın gerçeklerini anlattım,

“Antenna”daki açıklamadan Nairobi’de olduğumu öğrenen Ependiti gazetesinden Dimitris Konstantakopulos beni telefonla aradı. O günlerde, O da Rusya da bulunuyordu. Moskova’da gazetenin muhabiriyken, özellikle de Elefterotipiya’daki makalelerinden onu tanıyordum ve onunla bir ya da iki kez karşılaşmıştım. Öcalan olayı başlamadan önce kitle toplantılarında, ortak arkadaşlarım onu çok candan tanıştırmışlardı. Düşüncesinde çok ısrar eden biriydi. Ona göre böylesi trajik durumlarda, işin içinde bu kadar uluslararası güçler, harekete geçen istihbarat teşkilatları varken, altın kural, tek çıkış ve *güvenliğin garanti altında olmasına ilişkin tek çözüm, konunun en geniş biçimiyle kamuoyu önüne getirilmesidir.*

Benim çekincelerim vardı. O zamana kadar gizlilik benim ilkemdi. Binbaşı olarak rolüm ve bilinçli tercihim, benim politikadan ve kamuoyundan uzak kalmamı gerektiriyordu. Fakat o kadar aşikârdı ki, bütün yabancı istihbarat teşkilatları zaten olayla ilgili her şeyi biliyorlardı. Tam olarak konuyu bilmeyen yalnız -ki tarihinde bu ilk değildi- Yunan halkıydı. O zamana kadar teşkilatıma, üstlerime ve ülkeme inanıyordum. Şimdi, artık kime inanacaktım bilmiyordum. Kim dost, kim düşmandı? Başımıza bir şey gelirse, olayın sorumluluğunu bizim üstümüze atmaya çaba göstereceklerdi ve olayı boğacaklardı. PASK-EİP bildirisinden sonra savaşın başladığını anladım. Bir istihbarat örgütü, kendi kadrolarını kara listeye

alıp, koridorlarında Medya'ya örgütün sendikacıları tarafından imzasız bildirilerin dağıtılmasına kadar ve de hükümetin, büyük TV kanallarının konunun "oyunanması" ile ilgili yanında olduğunu göstermesine kadar işi vardırıyorsa, bu olayların çok uç bir noktaya geldiğini gösteriyordu. Anlıyorum ki, eğer başımıza bir şey gelirse hiç olmazsa gerçeğin bilinmesi gerekiyor. Bunu kendime, aileme, arkadaşlarıma ve Yunan halkına karşı bir borç sayıyorum.

Fakat, henüz kamuoyuna açılmak için kendimi hazır hissetmiyordum. Sonunda riski göze almaya karar verdim. Ertesi gün, Konstantakopulos bana tekrar telefon açtığında, ona anlattım ve olayın temel bilgilerini teybe kaydetmesini söyledim. Fakat kamuoyuna sunmamasını da ondan istedim. Eğer başıma bir şey gelirse, o zaman sunabileceğini belirttim. Şrefi üzerine verdiği sözü tuttu. Sonradan öğrendim ki, öbür gün Atina'ya döndüğünde Konstantakopulos, iki siyasi kişiye benim tanıklığının içeriğine dönük bilgi vermişti. Bu şahısların geçmişleri, kendi ahlaklarının güvencesiydi. Biriyle çok sonraları, tesadüfen Atina'da karşılaşmıştım. Ona, benim için ne yapmışsa onlar için teşekkür ettim ve şimdi yürekten tekrar teşekkür ediyordum. Kibarca bana dedi ki:

"Yunanistan ve biz Yunanlılar için yaptıklarınızdan ötürü, bizler size teşekkür ederiz".

Çok duygusal bir andı. Mücadeleler bu insanlar tarafından haklı bulunuyor ve verdiği bedellerin merhemi oluyorlardı.

Sonunda, gerçekten bu yöntemle benim tanıklığım için hükümete mesaj gönderildi, besbelli ki: eğer bize bir şey olursa, bu sorumlulukla kendini sorumlu hissedecekti.

Aynı şeyi bir arkadaşımla daha yapmıştım. Dürüst gazeteci ve ilkeli bir insandı. Olaylarla ilgili bir kaset de onunla doldurmuştuk. Bana söylediği kadarıyla, kaseti hiç kimseye vermediğini, ama hükümette bazı insanlara Öcalan sorununa ilişkin gerçek olaylarla ilgili bilgilendirme yaptığını belirtmişti*.

* Simitis, kitabında da anlattığı gibi, belki de bundan dolayı bakanlarını ikna etmede zorlanıyordu. Çünkü, bazıları gerçekleri biliyorlardı.

Telefonlar bittikten sonra, sakinleşmiştim. Kendi kendime dedim ki, eğer bir şey olursa, hiç olmazsa gerçek artık öğrenilecekti.

- *Üç bakanın istifası,*

Aynı günde, benim ahlaki olarak imha edilmeme EİP’de yön verilirken ve basına PASK-EİP’in bildirisi “güçlü oynama” çizgisiyle dağıtıldı (Başka türlü nasıl açıklanırdı. Ana haber bültenlerinden, anında imzasız haliyle bildiri yayınlanıyordu.) Hükümetin aleyhinde protestolar ve halkın hoşnutsuzluğu artıyordu. Ben Yunanistan’da değildim, ama döndüğüm zaman bana söylediklerine göre, o günlerde Yunan halkı bir bütün olarak ulusal yenilgiye uğradıkları duygusu içindeydi. Yunan onuru rencide edilmişti. Simitis, halkın protestoları karşısında krizi rahatlatmak için, üç bakanını azletmeye yöneldi; Bunlar, Pangolos, Papadopoulos ve Peçalnikos’tu. Kendisi ne yaptı ve rolü neydi, krizin 17 günlük sürecinde hiçbir açıklama yapmadan, 3 bakanı görevden almıştı. Yani, on yedi gün boyunca, başbakana göre, her şeyin yolunda gittiği yönünde açıklamalar yapıyor, son gün ise birdenbire yanlış yapıldı ve sorumlu bakanlar azledildi mi oluyor?

- *Bir partinin “Öcalan Olayı”ndaki duruşu,*

O dönem Öcalan’ın Türklere teslim edilmesi olayını partilerin nasıl gördüğüyle ilgili okuyucuya bir görünüm çizmek için bütün konuyu ve nitelendirmeleri hangi yöntemle vereceğim ve nerede kullanabileceği konusunda zorlandığımdan, aynı gün Sinaspismos’un başkanı Nikos Konstantopoulos’un verdiği demecin metnini örnek olarak veriyorum.

“Sayın Simitis’in ve PASOK hükümetinin sorumluluğuyla Yunanistan küçük düşürücü ve sonu olmayan sonuçlarla siyasi bir trajedi yaşıyor.

Yunanistan ülke olarak uluslararası bir rezalete teslim edildi. Yunan halkı ahlaki ve siyasi olarak incitildiğini hissediyor. Ülkenin dış politikası Amerikan ve Türkiye tarafından rehin alındı. İşte böylece devletin olmadığı, hükümetin olmadığı aşikâr ve keder verici yöntemle tespit edildi. Sadece derin devlet

vardır. Sayın Başbakan Simitis' le birlikte tehlikeli olaylar ve çok olumsuz hasarlar alındı, özellikle ülkenin dış politika alanında beni, en nihayet, bu ülkede 'kararlar nerede alınıyor' olgusunu temel merkezi problem olarak görmeye zorluyor.

Görölmüştür ki Öcalan olayında da demokratik ve yargı işleyişiyle ülkenin siyasi ve hukuki sistemi kullanılmamıştır. Öcalan olayı da sayın Başbakan'ın tercihi ve yakın çevresinden oluşan kişilerce, politik sorumsuzlukla, ama istihbarat teşkilatlarının karanlık uygulamalarıyla ele alındı.

Sayın Başbakan, iç ve dışişleri bakanları, Simitis, Papadopoulos ve Pangolos, ülkenin demokratik kurumlarıyla değil uluslararası istihbarat teşkilatlarıyla hareket etme kararı aldılar.

Cumhuriyetimizin, parlamenter rejiminin siyasi ve yargı yöntemleri bir kenara bırakılarak, Yunan halkı aldatılmıştır. Ayrıca kişi güvenliğinin teminatı her yönüyle siyasi sorumluları çığnenmiştir. Ulusal sürecimizde halkımız ve tarih bu kriminal kararı kara leke olarak kaydetmiştir. Başka herhangi bir ülkede hükümetler politik ve tarihi duyarlılıkla davranır, sorumluluklarını farklı yöntemlerle üstlenmiş olurlardı.

Öcalan'ın bir süre kalma konusunu ve Avrupa topraklarında davasının ya da oturum işlemlerinin görüşülmesi için AB'nin dışişleri bakanlığının olağanüstü toplantısını istemeyi Yunan hükümeti somut olarak reddetti.

Uluslararası Kürt konferansı için girişimi desteklemeyi iletletmeyi reddetti.

Komisyonun olağanüstü toplantı arzusunu reddetti.

Konuyu Avrupa sosyalist partisine taşımayı istemedi.

Öcalan'ın 5. 2. 1999 tarihli dilekçesinden sonra, sığınma talebi için uluslararası ve Yunan yasalarını uygulamayı reddetti.

Uluslararası anlaşmaların güvencelerini uygulamayı reddetti, başka ülkede (İtalya'da) siyasi iltica talebinde bulunan kişinin, konuyla ilgili (28. 2. 99) kararın çıkmasına kadar gözaltında tutulmasının uygulayacağı baskıyı kullanmayı reddetti.

Başbakanın Kürt sorununa bağlantılı olarak yaptığı açıklamayla, Türk Hükümeti tarafından Öcalan'ın kovalanmasının politik temelini benimsedi. Başbakan beyanatında. 'Biz, her çeşit ayrılıkçı hareketlere karşıyız. Biz silahlı isyanların, terörist faaliyetlerin ve şiddetin karşısındayız' diyordu.

Sayın Simitis, Kürtlere karşı Türk politikasının argumanlarını benimsemek yerine, şunları öğrenmesi gerekmektedir. Kürt sorunu terörizm konusu değildir, ulusun kendi kaderini tayin hakkı için mücadeledir ve Türkiye'nin iç sorunu değildir. Uluslararası siyasi bir sorundur ve bu sorunun çözümü için uluslararası anlaşmaların hakkıyla uygulanmasını gerektiriyor.

Ülke, hükümetin kriminal solumsuzluğuyla uluslararası düzeyde zor durumda kalmış, çok şiddetli bir krizin içine sürüklenmiştir. Tehlikeli bir ulusal maceraya sürüklenmektedir. Tümyle kendi bildirileriyle ters bir durumda, hükümet en kötü yönteme bulaşarak, Öcalan konusunu, aynı anda hem Yunan-Türk ve Yunan-Kürt anlaşmazlığına dönüştürdü.

Bugün, hükümetteki değişiklik suçluluğun itirafı ve hareketliliğin ihtiyacıdır.

Halkın protestolarına ve bütün siyasi çevrenin baskısından dolayı üç bakanın azledilmesi, gerçek nedenlerin kapatılması için kullanılmamalıdır. Bu nedenler, bu serüvene sürüklemiştir. Bakanların azledilmesi, hükümetin sorumluluğunun gecikmiş itirafıdır.

Şimdi, sorun orada uygulanan bütün işlemlerin takip edilmesidir. Bu işlemlerle Öcalan sorunu tam olarak açığa kavuşacaktır ve geleceğin teminatını, ayrıca ülkenin benzer durumlarda korunmasına yardımcı olacaktır.

Önerilerimiz

1. Meclis kararıyla, sorunun derinlemesine araştırılması için inceleme komitesi kurulmalıdır. Komite, Nairobi de Yunan elçisi olan Sayın Kostulas'ın ve EİP'de binbaşı olan sa-

yın *Kalenderidis*'in ifadelerine hemen başvurulmalıdır. Bu iki kişi, olayın aydınlatılmasını sağlayacak doğrudan bilgilere sahiptirler.

2. Cumhurbaşkanı'nın başkanlığı altında siyasi partilerin başkanları, biçimlenen yeni koşullarda stratejinin belirlenmesi ve muhtemelen ulusal olaylara gebe olan beklenmedik durumların ve Yunanistan'ın onurunun ve itibarının iade edilmesi ve ulusal kampanyanın üstlenilmesine ilişkin görüşme için toplanmalıdır.

3. Öcalan'ın yaşamının korunması, adil yargılanması ve açık güvencenin sağlanması amacıyla Avrupa kamuoyunun ve bütün yetkili kurumlarının harekete geçirilmesi için, doğrudan Avrupa düzeyinde girişimler olmalıdır. Aynı zamanda, uluslararası Kürt konferansı yapılması için görüş birliği oluşturma amacıyla girişimlerde bulunulmalıdır.

4. Son olarak, ulusal dış politika konseyi kurulmalıdır ve ülkenin dış politikasının uygulanmasında, ayrıca yöntemin belirlenmesinde yeni çerçeve konulmalıdır. Böylece, istihbarat teşkilatının ülkenin dış politikasının belirlenmesine müdahalesi engellenecektir.

Durumun ciddiyetinden dolayı zaten Cumhurbaşkanıyla görüşme talebinde bulunmuştum. Üç bakanın istifası, Başbakan'ı büyük şahsi sorumluluktan kurtarmıyor. Sayın Simitis ne yapacak, beni ilgilendirmiyor. Krizin süresi boyunca namevcut bir başbakan vardı. Fakat bu krizi yaratan uygulamalarda başoyuncuydu. Sayın Simitis bütün vatandaşlarının anladığı ulusal ve politik küçük düşürülmüşlüğüümüzün ağırlığını hissetmiyor. Görünen odur ki, kabul etmese bile, başından beri izlediği bu yöntemle ödenen bedele aldırış etmediği apaçık. Başka ülkelerde başbakanlar sorumluluklarını üstlenirler. Bakanlarının arkasına gizlenmezler. Görünüyor ki, politikanın sorumluluk gerektirdiği sayın Simitis için akla hayale gelmez şeyler ve yabancı kavramlardır.

Diğer bakanlara gelince, çoğunun bilmediklerine dair beyanlarda bulunduklarını duyuyorum. Ve haberlerden öğren-

diklerini belirtiyorlardı. Herhangi başka bir bakan ya da herhangi biri, böyle ulusal ve politik kriz olduğu zaman sorumluluklarını üstlenmelidirler. Ne kadar bakan varsa bilgilendirilmeliydiler. Bilmiyordular diyerek yırtınıyordular, sorumluluklarını alma zorunluluğundadırlar. Bakanlar Başbakanın ne odacısı ne de teşkilatların kuklasıdırlar. Onlar bakandırlar ve bunun sorumluluğunu taşımalıdırlar.

Siyasi sorumluluğun üstlenilmesini istiyorum. Meclis aracılığıyla Yunan halkının ve siyasi partilerin bilgilendirilmesini talep ediyorum. Gerçekte ne olduğunun netleşmesi için bir Araştırma Komitesi kurulması ve yönetim biçimimizin kurumlarının örgütlü ve koordineli yöntemle çalıştırılmasını talep ediyorum. Ayrıca, şu anda gerçeği söylemelerini istiyorum. Yunan halkının beklediği kurtuluş ona gerçeğin net olarak söylenmesidir, birinin diğerinin arkasına saklanması ve sorumluluklarını boşlukta bırakmaları değildir. Halkımızın, korkunç sorumsuzluğun, komplonun, ihanetin ve ele vermeyle ilgili uluslararası düzeyde suçlamalarla ve kuşkularla lekelenmeyi hiçbir şekilde kabul etmeyecek olan demokratik gelenekleri karşısında, hassasiyetleri olduğunu ve bunu hissettiklerini söyleyenleridir kastettikleri.

Bu başbakanın konusudur, sorumluluğu almalı ve Yunan halkına bu sorumluluğu almanın ne demek olduğunu göstermelidir. Bu şekilde siyasi sistemimiz işletilmelidir. Hiçbir zaman derin devlet faaliyetleri ile demokratik yönetim kurumlarının ortadan kaldırılması ve uluslararası istihbarat teşkilatlarının faaliyetlerinin ulusal çıkarlarımızın aleyhinde olmasına, en yüksek politik kıstas olan seçim korkusu ve seçim maliyeti sendromu sözkonusu olsa bile mümkün değildir. Halkımız ve siyasi sistemimiz, ulusal bir krizin ve hükümetle siyasi bir trajedinin içinde bulunduğunu bilince çıkarmıştır. Bu krizi var olan konumuzla göğüslememiz gerekmektedir. Ne bürokratik işlemlerle ne de bireysel olarak ele alınacak bir konu değildir. Bu hikâyede Başbakan, sonuçlar ortaya çıktığı zaman görünmeyen,

Yunan halkının bilgisi dışında ve kurumların arkasında yönlendirme olduğu zaman ise, görünendi.

Sinaspismos Basın Bürosu”.

- Yannis Kranidiyotis’ten Kostulas’a:

“Savas, Amerikalılar’ın arabasıyla ve onların güvencesi altında gelecek”.

Pangolos’un azledilmesinden sonra, dışişleri bakanlığına Yorgos Papanderu getirildi. Olayın yönetimini de Yannis Kranidiyotis üstlendi. Türkler’in, Amerikalılar’ın ve özellikle Madlin Albright’in çok mutlu olmaları gerekiyordu. Çünkü, bir başka rahatsız edici engeli, Teodoros Pangalos’u aradan çıkardılar.

Atina’nın hastalıklı havasından çıkıp, Afrika’nın balta girmemiş ormanlarına geri dönelim.

Akşam saatlerinde, EİP’in bildirisi elden ele dolaştırılırken, Yannis Kranidiyotis Kostulas’la iletişime geçip ona diyor ki; *“Savas’ın Amerikalılar’ın güvencesiyle Atina’ya gelmesi gerekecek. Amerikan elçiliğinin arabasıyla gelip onu oradan alacaklar, havaalanına götürüp, oradan onların sorumluluğuyla Savas’ı Atina’ya getirecekler”.*

Telefon görüşmesi yapılırken ben de oradaydım. O anda düşündüm ki, bütün bu hikâye benim aleyhimde işleyecek. MOSSAD’dan sonra, şimdi CIA’ya da beni bulaştıracaklar. İçten pazarlıklılar Yunanistan’da şunu söyleyecekler:

“Onların adamıdır onun için güvence veriyorlar. Onlara iş yaptı ve şimdi onu geri getiriyorlar”.

Bunun dışında bir de vicdani yanı vardı.

Bugüne kadar Amerika karşısındaki duruşum şöyleydi; Kıbrıs, trajedisini temel olarak İngiltere’ye ve 1974 işgalini ise Amerika’ya borçludur diye değerlendiriyorum. Bu öylesi bir şey ki, haklılık ortaya çıkana dek bu olayı hiçbir Yunanlı unutmamalıdır. Temelde Kıbrıs sorunu ve Türk saldırganlığının siyasi cesaretlendirilmesini Ankara’nın karşısında Washington izlerken, bu durum Yunanistan’da anti Amerikancılığı besleyen temel faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Anti - Amerikancılık, partisel konumlanmadan bağımsız olarak, bü-

t n Yunan toplumuna önemli şekilde yerle iyor, fakat politik sistemimiz bu durumu, çıkarları doğrultusunda kullanmayı beceremiyor. Çoğu zaman, belirli merkezler ve gruplar ya da  ahıslar, Yunan toplumunun Anti-Amerikancılığını kullanarak, ulusal çıkarlarımıza zarar verirken ve çoğu kez bunu gereksiz bir biçimde, bir şeyleri örtbas etmek için, bazen de sadece psikolojik nedenlerle kullanıyorlar. Burada bir konunun altını da çizmek gerekiyor; Bunun dışında bu çeşit faaliyetler, ulusal bir çok programımıza da bir şey sunmazken, Amerika'da yaşayan üç milyon Yunanlı'nın Washington'daki iktidar sistemi üzerindeki gücünü de etkisizle tiriyor. Ayrıca ulusal sermayeyi de. Anti-Amerikancılık, siyasi partiler ve hükümet için ulusal konuların korunmasında baskı aracı ya da siyasi bir kalkan olarak kullanılabildiğ gibi, Amerika'nın Yunanistan'ı acı verici kararlar almaya zorlaması durumunda,  rneğin Kıbrıs, Ege, Trakya, Skopya konuları ve  calan olayında olduğu gibi, kullanılabilmelidir.

Fakat bu anda çok doluyum. Amerika Yunanistan'a karşı çok kirli ve alçakça bir rol oynadı. Onu, Türkiye'nin talepleri karşısında boyun eğmeye, Ankara'nın kuklası olmaya ve halkının cell tlarına karşı mücadele eden bir özgürlük sava cısının teslim edilmesine zorladı. İçimde büyük bir öfke var.

Aşağıda yazılı olanları Büyükelçiden bir nota olarak göndermesini istedim: *"Yunanlı Binba ı Savaş Kalenderidis, elçilik ve Nairobiden ayrılması olayına Amerikalıların hiçbir şekilde karı malarını kabul etmiyor. Tam tersine eğer Yunanistan mevcut koşullar altında güvenli bir şekilde buradan ayrılmasını sağlayamıyorsa ve olaya AB'nin karışmasını istiyorsa, sorun yoktur. Ayrıca, binba ı da AB'nin vatanda ıdır"*.

Nota aynen böyle yazıldı ve AB'nin girişimleri bundan sonra başladı.

20  ubat 1999, Cumartesi

- AB'nin olaya karışması,

20 Şubat, Cumartesi günüydü, Yannis Kranidiyotis'in imzasıyla bir mesaj aldık. Bu mesaj, önceki büyükelçiye Amerikalılar'ın müdahalesini reddederek, AB'nin konuya müdahale etmesini talep eden hatırlatma yapıyordu;

"Bu sabah, Sayın Başbakanın talimatlarından sonra, Alman Elçi Sayın Raiche'den Kenyalı yetkililere Yunan elçiliğinde kalan, Savas Kalenderidis, Şemsi Kılıç, Nurcan Derya ve Melsa Deniz isimli bu dört kişinin, güvenli bir şekilde havaalanına götürülmesinde arabulucu olması talep edilmiştir. Nairobidde Alman Elçi tarafından gerekli güvencelerin verilmesi ihtiyacını vurguladım.

Şahısların bilgilerini verdim ve dördüncü kişinin hiçbir resmi kimliği ve belgesi olmadığı için, bu şahsa siyasi iltica hakkı tanınması için talimat verdim. Sayın Raiche, gerekli güvenceleri almaksızın elçiliği terk etmek durumunda kaldıklarında, yaşamlarının tehlikede olacağını vurguladım. Alman Elçisi'nin arabuluculuğu artık zorunludur, çünkü Yunan Elçiliği'nin Kenyalı yetkililerle hiçbir ilişkisinin kalmadığını belirttim.

KRANIDIYOTIS".

Üç gün önce Kenya elçilikleri ateşe verilince, ortam sertleşmekten daha ileri bir düzeye gitti. Hemen Savas'ın tek başına ve hiçbir garanti olmadan havaalanına gitmesini istedik ve bugün ise Sayın Raiche, "Elçiliği gerekli güvenceler almaksızın terk etme durumunda kaldığımızda yaşamımız tehlike altındadır" diye vurguluyor. Ben ne söyleyeyim. Sonucu siz çıkarın.

- Kostulas'ın Raporu.

Aynı gün Kostulas'a, merhum Yannis Kranidiyotis telefon ediyor ve ondan başından sonuna kadar olayların ayrıntılı raporunu istiyor. Kutlama hevesimiz gelmişti çünkü hesaplaşma saatiydi. Hesabı kim ödeyecekti? Zaten, "hesabı bana kesiyorlardı": Birinde, emirle beni havaalanına göndermek isteyerek, ikincisinde ise, PASK-EİP'in bildirisiyle.

Kostulas, Kranidiyotis'e raporun yazımı için resmi bir emir göndermesini söyledi. Şimdi daha dikkatli olmuştu. Bir

süre sonra Atina'dan bir mesaj geldi. Mesajda aşağıdaki cümle yazılıydı:

"Telefon görüşmemizi garanti ederek, olayların detaylı raporunu göndermenizi rica ediyoruz.

DIMIDIS".

Bu mesajdan sonra, bugünlerde tuttuğumuz ne kadar not varsa hepsini aldık ve Diakofotakis ile birlikte raporu yazdık.

Kaleme alma iki gün sürdü ve raporu tamamladık. Kostulas, kelime kelime inceledikten sonra imzaladı ve 23 Şubat 1999 tarihinde dışişleri bakanlığına yolladık. Her birimiz birer kopyasını saklamaya karar verdik. Kopyaları işaretledim, göreyim kiminki sızacaktı. Sonunda 6 Martta Tanea gazetesinde "KOSTULAS RAPORU" yayınlandı. Benim için sürpriz olmuştu, çünkü sızan bana ait kopyaydı. Kopyayı birkaç saatliğine, benim hukuk danışmanım olan avukata vermiştim ve sonra bir arkadaşımın banka kasasına koymuştum. Galiba avukat raporu Papahiristo'ya vermişti, oda onu Tanea'da yayınladı. Beni, soru yargıcı çağırdığı zaman, bu konu için ifade verdim ve ona gerçeği söyledim. Daha ötesinde neler oldu bilmiyorum.

23 Şubat 1999, Salı

- Bir "sihirli" el havayı değiştiriyor.

"Kostulas Raporu" tamamlandıktan sonra dışişleri bakanlığına gönderildi. Yannos Kranidiyotis, Kostulas'a telefon açıp, ondan Diakofotakis'i sayın elçi Apostolidi'nin gelişinin ayarlanması için Kenyalılar'a gönderilmesini istemişti. Apostolidis Nairobi'de AB'nin elçileriyle olan ilişkileri üstlenecekti ve bizim oradan ayrılmamız için Kenya hükümetiyle görüşmeleri yapacaktı. Diakofotakis aynı gün (23 Şubat), Kenya dışişleri bakanlığına gitmişti. Onun dönüşüyle, Kostulas bakanlığa aşağıdaki mesajı yolladı;

"Sayın vekil bakanın sözlü talimatı gereğince, elçiliğin sekreteri sayın Diakofotakis buranın dışişleri bakanlığına git-

miştir. Dışışleri bakan yardımcısı William Morogo'yla ve siyasi yetkili, sayın Mbaya ile buluşmuştur.

Sayın Diakofotakis muhataplarına şunları iletmişti;

A- Yunan hükümeti Öcalan olayı için üzüntü içindedir.

B- Yunan hükümeti, Yunanistan-Kenya ilişkilerinin yeniden geliştirilmesinin ve düzenlenmesinin arzusu içindedir.

C- Elçilikten sayın Kalenderidis ve üç bayanın güvenli bir şekilde çıkışlarının gereksinimi ve insani nedenlerden dolayı Kenya'dan hemen ayrılmaları gerektiğini ve

D- Yunan hükümeti, ilişkilerin yeniden düzenlenebilmesi, ayrıca Yunanistan'a dönüşlerinde sayın Kalenderidis'e ve bayanlara eşlik etmesi için özel bir uçakla dışışleri bakanlığının genel sekreterini gönderme arzusu içindedir.

Görüşmeler olumlu geçti ve çalışma arkadaşım Kenyalılarında hızlı bir şekilde sorunun çözümlenmesi arzusu içinde olduklarını belirtti.

Yukarıda belirtilen elçiliğin sözlü notasında, toplu anlaşma tam yukardaki anafikirin belirttiği şekilde sağlanmıştır

Sayın Mbaya Yunan tarafının önerilerini sözlü olarak kabul etmiştir. Eğer onlara uçakla ilgili bilgileri hemen vermemiz halinde, yazılı onay da vereceğine söz verdi.

Yukarıdaki bilgilerin ışığı altında, bize hemen uçak bilgilerini vermenizi rica ediyoruz.

Aynı zamanda yeni talimatlarınızı bekliyoruz.

KOSTULAS".

O kadar aşıkâr ki bir sihirli el, Kenya dışışleri bakanlığındaki havayı değiştirdi ve orada konuşacak birini bulamazken, şimdi ise, her şey can ciğer kuzu sarması. Anlaşılan Amerikalılar bu hikâyenin bitmesine karar vermişlerdi.

Aynı gün elçilik sözlü notayı yolladı ve oradan ayrılmak için hazırlanmaya başladı.

24 Şubat 1999, Çarşamba

- Stefanopulos'un müdahalesi,

Sabah saatlerinde, Kenya dışişleri bakanlığının cevabını aldık. Bakanlık bizim sözlü notamızı kabul ediyor ve Kenya dışişleri bakanlığı müsteşarı Willam Morogo'nun, 25 Şubat'ın sabah saatlerinde Apostolidis'le buluşmalarını belirliyordu.

Yunan dışişleri bakanlığına Kenyalıların sözlü notasını bildirdik ve Kenyalılara tebliğ etmek için, uçağın uçuş bilgilerini bakanlıktan istemiştik. Çünkü, Kenyalılar bu konuda çok baskı yapıyorlardı. Atina bilgileri vermekte gecikince, saat 10. 00 sularında, Kenya dışişleri bakanlığının siyasi yöneticisinden tehditkâr bir telefon aldık; *"Eğer, saat 12. 00'ye kadar Yunan hükümeti uçağın bilgilerini Kenyalılara vermezse ve ne yapacağını bildirmezse, hepiniz sınırışı edileceksiniz"*.

Tekrar tekrar tehdit edildik. Nihayet, Atina'nın parti içi sorunları aşıldı ve bize uçuş bilgilerini yolladılar. Elçilik, Belçika elçiliğinin sekreteriyle anlaştıktan sonra (Dilan'ın Belçika pasaportu vardı), sırasıyla havaalanına kadar bir ayrılma planı hazırladı ve Kenya dışişleri bakanlığına sözlü nota olarak sundu.

Aynı gün, Yunan dışişleri bakanlığı bize, Cumhurbaşkanı sayın Kosti Stefanopulos'un bir mesajını yolladı. Stefanopulos mesajında, Kenyalı meslektaşına sesleniyordu ve Kenya'dan güvenli bir şekilde ayrılmamız için, onun aracılık yapmasını istiyordu.

- *Diyakofotakis "Şeref Ödülü" İstiyor.*

Gece saatlerinde Kostulas, Diyakofotakis ve ben elçilikte son görüşmeleri yaptık. Diyakofotakis, buradan ayrılma vesilesiyle elçiden, Öcalan sorunda yaptıklarıyla ilgili olarak ona bir belge vermesini istedi. Kostulas, konuyu kaleme alıp ve sonra kendisine vermesini, kendisinin de imzalayacağını belirtti. Diakofotakis, kendisiyle ilgili ne yazmıştı:

"Gizli- Nairobi.

24 Şubat 1999.

AP 055. 2-9-AS 179

Nairobi Elçiliğinden, Bakanlığa (Bakana özel), Bakan yar-

dımcısına, Genel Sekreterliğe, STI Müdürlüğüne (Sayın Pro-soparki' in dikkatina)

Konu: Ödül verme

Nairobi' den kesin ayrılmama ilişkin olarak, sayın bakandan A. elçilik sekreteri Yorgo Diakofotakis' e şeref ödülü verilmesini talep ediyorum. Bunu belirtmeyi zorunluluk sayıyorum.

Öcalan krizi süresince, sayın Diakofotakis kendine hakim olarak soğukkanlılığını olağanüstü bir şekilde sergiledi ve ül-kenin çıkarlarına hizmet etmek için yaşamını tehlikeye atarak gece gündüz çalıştı.

Merkezi daire ile elçiliğin iletişimi kesildiği ve hattın delik deşik edildiğini anladığımız zaman ve bu olayın herkesin gü-venliğini tehlikeye sokmasında neden olduğunda bile kendine hakim olmayı başardı.

Aynı zamanda Atina' dan elçiliğin metinlerinin ve telefon konuşmalarının basına sızdırıldığını öğrendiğimiz zaman ya da yerel yetkili makamlarca birçok şeyi bizim makamların üzerine ustaca yıkmalarında bile ve bütün elçilik sınır dışı edilmekle tehdit edildiği anlarda dahi kendine hakim olmayı başardı. Bütün bunlar bir cehennem yaratmıştı ve gazeteciler buna bir sinir savaşıyla dahil olmuşlardı. Tüm bunlara rağ-men ödün vermedi.

Yunan yasalarına, anayasasına saygı gerekliliğini daima vurguladı, ayrıca vatanseverliliği ve güçlü sorumluluk duygu-sunu sergiledi.

Diakofotakis olarak Nairobi' de birlikte hizmet sürecimizde tekrar faziletleri saptama fırsatı buldum. Fakat, Nairobi elçi-liğinde yaşananlar dışişleri bakanlığının talimatlarını ve in-sani dayanıklılığı aşan şeylerdi.

Lütfen yukarıdakiler olduğu gibi tutulsun ve sayın bakan hangi girişimi uygun buluyorsa, daire açısından, yeni ve yete-nekli kadrolara en azından ilgi örneği olarak gerçekleştirsin.

KOSTULAS”.

Ödül verilmesi konusu sonrası, üçümüz bir konuda anlaştık. Yasal zeminde sabrımız ve eylemliliğimiz, “Kostulas Raporu”nda olduğu gibi bizim kalkanımızdı. Kimse bize hiçbir şey yapamazdı. Ezelden beri değerlerime ve prensiplerime güçlü inancım vardı. Bana hep güç verdiler ve veriyorlar. Trajik sonuçtan bağımsız olarak, Apo’ya ve Yunanistan’a karşı görevimizi yerine getirdik. Bir ara Kostulas ve Diakofotakis’e dönüp şunları söylemiştim:

“Beni suçluyorlar, ilerde sizi de suçlayabilirler. Sakın ürkmeyiniz. Biz yasallık içinde hizmet ettik ve eğer olayda bir şeyler yasadışı olduysa, bunu biz yapmadık. Bunu Kenya hükümeti yaptı, anlaşılmayı bozdu. Atina’dan gelen tahammül edilemez baskılara rağmen, biz Apo’ya şiddet uygulamadık, ona elimizden geldiğince kibar davrandık ve sonuçta kendi isteğiyle elçilikten ayrıldı. Bugün bizi suçlayanlar, o an geldiğinde de bizim faaliyetlerimizin arkasına saklanacaklardır”.

İkisi de beni dinleyip, hak verdiler.*

*. O an gecikti, ama sonunda geldi. 2006 ‘da Kostas Simitis’in kitabı çıktı. Öcalan olayı için ne yazmışsa üzerinde fazla durmadım. Çünkü kitabın büyük kısmında, özellikle bir bölüm yalan saptamalarla dolu bir bahçeydi. Bu okuyucuya doğrudan uydurma bilgiler veriyordu. Yani, kasıtlı yalanlar yazıyordu ya da hâlâ bugüne kadar Öcalan olayında ne olduğunu anlamamıştı. Bu diğerinden daha kötüydü. Öbür yandan, kitabın bir bölümü ise, sorumluluğu diğerlerinin üzerine atma eseri oluşturuyordu.”Bütün kötü şeyler için öbürleri suçludur” deriz ya! Bir lideri tam olarak nitelendiren şeyler değil. Bakalım, eski başbakan, Nairobide Apo’nun teslim edilme krizi evresinde neler söylüyor; “...Kenyalı yetkililer tarafından Apo’nun aldatılmasıyla, Türklerin eline geçmesine izin verdiler”.

Biz Kostulas, Diakofotakis ve ben, Öcalan’ın Yunanlı yetkililer tarafından aldatılmasına karşı durduk, yasadışı faaliyetlerde bulunmayı reddettik ve bizim bu duruşumuzdan dolayı, Apo’nun yasadışı kaçırılıp, yakalanmasının beyin takımı Kenya’yı bu olaya karıştırmak zorunda kaldı. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu yöntemle olay gerçekleştirildi. İşte böyle Apo’nun yasadışı kaçırılması ve yakalanması ile Yunanistan’ın doğrudan sorumluluğu olmadığını iddia edebiliriz. Ve şimdi bizim o duruşumuzun arkasında kendilerini sağlamlaştırıyorlar. Yoksa, o kara günlerde ne dediler ve kime sorumluluk yüklediler, hep birlikte gördük.

Çok açık ki, yolun sonuna gelmiştik. Nairovide son geceyi geçiriyorduk. Yemeğe çok önem vermediğim halde, nedense o gece farklı bir şey yemek istedim. Tekrar normal insani ilişkilere geri dönmeye başlamıştım. Foti'den bana farklı bir şey getirmesini istedim. Izgara et ve patates püresi getirdi. Son defa, Nairobi'de olağanüstü bir akşam yemeği yiyorum diyerek, kendi kendime baskı yapmaya çalışıyordum.

25 Şubat 1999, Perşembe

- *Nairobi'de son gün,*

Uyandık ve eşyalarımızı hazırladık. Elçiliğe bir ara elçi Pavlos Apostolidis geldi. Uzun boylu zayıf ve soğuk bir tipti, Yunanlı'dan çok, onu Anglosakson sanırdı insan. Hepimize karşı çok kibardı. Onu Diyakofotakis'e karşı daha dostane buldum. Kostulas'la, daha çok diplomatik bir samimiyet içindeydi. Sonra, onun Kıbrıs'ta işgalin kritik dönemi 1974'de, hizmet ettiğini öğrendim. Elbette, o kötü dönemden edindiği tecrübeleri vardı. O kötü dönemde, bazı Yunanlılar kritik konumlarda hizmet etmişlerdi. Ayrıca, Amerikan gizli servisinin kucağında Atilla'ya kapıyı açmamız için de başrol oynamışlardı. Atilla, hâlâ Büyük Ada (Girit ve Kıbrıs için söylenir) topraklarında bulunmaktadır.

Her neyse, Kıbrıs'ı bırakıp Nairobi'ye dönelim. Apostolidis Avrupalı elçiliklerle ve Kenya hükümeti ile ilişkileri götürmeyi üstlendi. Bu görüşmeler tamamlandıktan sonra, Belçika ve Yunanistan'ın elçilik arabaları kule girişine geldiler.

- *Ayrılma zamanı ve Kostulas'ın Gözyaşı,*

İşlemler tamamlanmıştı. Kim nereye oturacak programlanmış ve ayrılma zamanı yaklaşıyordu. Her birimiz, ayrılma saatine doğru duygulanmaya başlamıştık. Fakat, Kostulas için, olaylar daha farklıydı. Yunanistan'ı temsil ettiği bir görevden ayrılıyordu. Öyle bir görev ki, altı ülkede Yunanlığı ve Yunan bayrağını göklerde tutmayı başardığı ve bunun ispat edildiği bir görevden ayrılıyordu. Ayrım yapmaksızın onun, Afri-

ka'daki Yunanlılar'a, siyahlara, beyazlara ve yabancılara açık bir kapısı vardı.

Ve şimdi gitme zamanı gelmişti, ama bunu hak etmiyordu.

Gözyaşlarını tutamadı. Yukarıda 13. katta gece gündüz birlikte çalıştığı, elemanlarına veda ediyordu ve hepsi biranda ağlamaya başladılar. Televizyon kanalları ve gazetecilerin flaşları o anı ölümsüzleştiriyordu. Duygularıma zor hakim oluyordum. Hemen güneş gözlüklerimi takıp ve hiçbir şey söylemeden oradan ayrılmaya çabaladım.

Kostulas'la aynı asansördeydik. Konuşmuyordu, asansörün duvarlarına bakıyordu, ama sanki görmüyordu.

Kostulas gerçek bir Yunanlı, kozmopolitik ve aynı zamanda aristokrattı. Madagaskar'da dünyaya geldi, Fransa'da okudu, İpiro'nun doruklarında delikanlı oldu, Vulagmeni ve Kolonakide eğlendi, aşık oldu."Hem harmanın hem de salonun" insanıydı. İşine ve dışişleri bakanlığına sevdalıydı. Londra'da, Belçika'da, Mısır'da diplomat olarak tutkuyla Yunanistan'a hizmet etti.

Şimdi zirvedeki görevinden ayrılma zamanı gelmişti.

Görevli araca yaklaşıyoruz. Yunan bayrağı asılmış ve hâlâ dalgalanıyordu. Kürt liderine karşı gerçekleştirdiğimiz ahlaksızlığın ağırlığına rağmen, Yunan bayrağı ayakta duruyordu. Tarih boyunca, olayların büyüklüğüne göre ayakta durmaya gücü olmayan insanlar tarafından, bir çok defa sindirilmesi denenmişti, ama hâlâ dayanıyor.

Televizyon kanalları, anımızı yaşamamıza izin vermiyor ve boğucu biçimde bize baskı yapıyorlardı.*

Arabanın kapılarını açtılar ve binmek için hazırдық. Kostulas başını yukarı kaldırıp kulenin 13. katına, yani Yunan elçiliğine bakmaya başlamıştı. Sanki tümenine veda eden bir komutan edasıyla, ona veda ediyordu. Sonra arabanın üstündeki Yunan bayrağına bakarak bana döndü; "*Savas, Yunan elçisi*

*. Başkalarına ne olduğunu televizyonda seyrettiğim zamanlar, onları anlayamıyordum. Oysa, şimdi sıra bize gelmişti ve kendimiz bunu yaşayınca, onları anlayabiliyordum.

görevinden bir hırsız gibi ayrılıyor. Böyle bir kaderi ne ben ne de vatanımız hak etmedi”.

Hıçkırıklara boğuldu ve ben kameralar ağladığımı kaydetmesin diye hemen arabaya bindim. Başka bir nedeni yoktu, sadece oğlumun beni böyle izlemesini istemiyordum. Babasının ağlamasını anlayamazdı, üstelik doğru da değildi.

- Babamın gözyaşları,

1944’te, komşu köy Nikokliya’daki “Halk Mahkemesi”nde 350 yurtsever idam cezasına çarptırılıp, infaz edilmişlerdi. Hani kardeş kardeşi deriz ya! Birkaç gün önce ise, 330 yurtsever Serez’den yukarı Vrontu’da öldürülmüştü, çoğu Pontuslu’ydu.”Halk Mahkemesi”nden bizimkiler de geçmişlerdi. Bunların arasında dedem, Yannis Kalenderidis Amasya’dan Yuvan olarak bilinen cesur bir delikanlıydı. Yunanistan’da ve Pontus’ta yenilmez pehlivan ve gerillaydı. Yani bir efsane. Vahşi işkencelerden sonra, kardeş eliyle düşürüldü. Öbür yandan, annemin dört kuzeni EAM’a katılmışlar ve onlar da kardeş kurşunuyla öldürülmüşlerdi. Köydeki malları da talan edilmişti. Kardeşler arası savaş çok korkunç bir şey. Umarız bir daha yaşanmaz.

Komünistlerin yenilgisinden sonra, her yıl anılarına dualar edilir. Yenilenler kazananlar tarafından, yenilginin ağır sonuçlarına uğratıldılar. Benim görüşüme göre, iç savaşta kazanan ya da kaybeden yoktur, hepsi kaybetmişlerdir.

Beş yaşında bile değildim, babam beni alıp Nikokliya’da katledilenlerin anısına dua okumaya götürmüştü. Ne olduğunu tam olarak anlamıyorsun. Tek hissettiğin şey, yapılmış olanların dedemi de kapsıyor olması ve tek gördüğün şey, günlük yaşamlarını bildiğin yüzlerce insanın biçimlerinin değişiyor olmasıydı. Kadınlar siyah giyinmişler, bir hüznün peçesi takmışlar ve feryat ederek ağlıyorlardı. Çocuklar daha annelerinin karnındayken yetim kalmışlardı. Feryatları, hâlâ yörenin bentlerinin üzerinden duyuluyor gibiydi.

Papaz, dikilen anıtın önünde, ölümler için okunan duayı tamamladıktan sonra, sıra ölümlerin isimlerinin okunarak anılma-

sına gelmişti. Dar ve derin bir vadinin karşısında, ağır makinelili tüfeklerinin yaylım ateşi altında infaz edilenlerin isimleri, megafonlardan okunduğu gibi, infaz da canlandırılıyordu. “Gerillalar, ölüm cezasına çarptırılmışlar”, deniyor ve derin vadinin kenarına getirip, birer birer vadiye atıyorlardı. Yüzlerce insan, feryat ederek hem izliyor hem de ağlıyorlardı. Ben ise, babamın elini tutup canlandırmayı izliyordum. Bir ara babamın elinin terlediğini hissettim. Aniden döndüm ve gözyaşlarıyla dolu yüzünü fark ettiğim anda, babam onu ağlarken görmeyeyim diye, yüzünü öbür tarafa çevirmişti. Hem benim, hem onun için bu ayıptı. Bu görüntü, hiç aklımdan gitmedi.

Şimdi de, oğlumun beni ağlarken görmesini istemiyordum. Hemen arabaya bindim ve oturdum. İçimden “şimdi ne kadar istersen ağla” dedim.

- *Sınırdışı edilmenin belgeleri.*

Konvoy havaalanı için hareket etti. İkinci defadır Nairobi’nin havaalanına gidiyordum. Birinci seferde buradan ayrılmış olsaydım, hiç bu olayları yaşamamış olacaktım diye düşünüyordum. O kadar istememe karşın, Afrika doğasını az da olsa göremedim. Harbiyeliyken mükemmel bir kitap okumuştum. Kitabın yazarı Ernest Hemingway’dı ve kitabında Afrika’yı anlatıyordu. Afrika’nın farklı yaşam kesitlerinden, güzel karikatürlerle dolu, “*Afrika’nın yeşil tepeleri*” adlı bir romanı. Okurken, Afrika’nın balta girmemiş ormanlarını, insanlarını gözümde canlandırıyordum. Kenya’ya geldikten sonra, bütün bunları yakından görmem için bir fırsat oluşmuştu. Eğer olaylar iyi gitmiş olsaydı, iki gün daha kalıp bölgeyi tanımak istiyordum. Fakat, şimdi dönüş için yoldaydık, yenilenler ve sefiller olarak.

Havaalanına yetiştik. Bagajlarımızı aldık ve işlemler için bir salona geçtik. Kenyalı’nın biri Diyakofotakis’e bazı kâğıtlar verdi. İmzalamam için bir tane de bana verdiler. Okurken gördüm ki, bunlar Kenya’dan sınır dışı edilmenin belgesiydi. Bu durumlar, o kadar çok başıma gelmişti ki! Acaba daha ne

kadar başıma gelecekti. Fakat yine de, bir ülkeden sınır dışı edilme belgesinde, adımı görmek ne kadar gücüme gitti anlatamam. Tamam, Türkiye ile çok sorunlarımız vardı ve bana karşı çok kızgın olmaları beklenen bir şeydi ve anlaşılırdı. Fakat şimdi, Kenya ile olan durum çok gücüme gidiyordu. Düşünüyorum, bir yandan Türkiye öbür yandan Amerika ve şimdi de Kenya. Bana karşı, hoşnutsuz olan ülkelerin tehlike çemberi, genişliyordu.

TRAJEDİNİN SORUMLULARIYLA KARŞI KARŞIYA

- “Öcalan Konusu”nda Simitis’in Demeci

Yunanistan’a varmış ve Elefsina Havaalanı’na inmiştik. Beni orada kardeşim Kostas, oğlum Stavros ve Genelkurmay Başkanlığı 2. kurmaylık bürosu müdürü binbaşı Adrianis karşılamışlardı. Evimde ve Elliniko Havaalanı’nda toplanan insanlar ve medyadan büyük baskı olduğu için, Peristeri’deki baldızımın evine gitmiştim. Ertesi gün ise, Kalitea’daki evime gittim. Bazı bakanlar benimle görüşmek istemişlerdi, ama reddetmiştim. Resmi olarak, kendi bağlı olduğum dairemden kim gerekiyorsa, onunla buluşup konuşurdum. Herhangi bir yöntemle dahi bu konuyla oynamayacağım konusunda kararlıydım ve oynamadım.

Başbakan’ın vermiş olduğu demeci, nelere göğüs gereceğimi görmek için getirmelerini istedim. Başbakan’ın demecindeki temel noktalar şunlardı;

“... 15 gün önce, Abdullah Öcalan bizim insani desteğimizi istemişti. Desteğimizi verdik ve Öcalan’ı Yunan hükümetine ve güvenlik kurumlarına güven duyduğu sürece, onun hayatını sonuç verici bir biçimde koruduk.

... Kesin bir biçimde vurgulamak istiyorum ki, Öcalan’ın iltica alacağı ve korunacağını garanti olduğu ülkelere götürülmesini kesinlikle sağlamıştık. Ama Öcalan, üçüncü tarafla

anlaşmayı seçerek, Kenya hükümetiyle tek taraflı görüşmelerde bulunup ve kendi tercihleri doğrultusunda hareket etti.

... Kenya Hükümeti'nin ve bu konuya karışanların Öcalan'ın -havaalanından amaçlandığı gibi Hollanda'ya gitmek üzere yola çıktığında- nasıl tuzağa düşürülüp ve Türkiye'ye götürüldüğünü açıklaması gerekir.

... Ama, kesinlikle vurguluyorum ve tekrarlıyorum, Öcalan, Kenyalılarla yaptığı anlaşmanın niteliğini ve kimlerin aracılık ettiğini bize bildirmedir, böylece tümüyle kendi sorumluluğunda, kendi hareketi için karar verdi.

... Öcalan bizden hareketiyle ilgili sorumlu olmamızı istediği süreçte, ona her türlü insani yardımı ve her türlü korumayı sağlayarak onurlu ve değerli bir duruş sergilediğimizi düşünüyorum.

... Bizim tarafı ilgilendiren, Öcalan konusundaki tek ve bütünlüklü bir gerçektir.

... Yunanistan karşısında ve çıkarlarımızın gerektirdiği biçimde, Kürt sorunu karşısında ve aynı biçimde Öcalan için görevlerimizi en iyi yöntemlerle yaptık. Başkalarının sorunları var ve onlar açıklama yapmak zorundalar. Biz değil”.

Başbakanın demecinden benim için eziyetlerin şimdi başlayacağını anlamıştım. Öcalan'ın teslim edilmesinde ortak çalışanları göğüslemek zorundaydım. Ve şimdi halkın karşısında yaptıklarının sorumluluğunu almaya cesaret edemiyorlar, bir günah keçisi aradıkları oldukça açık.

Oturup bir durum değerlendirmesi yaptım. Yalnızdım partilerde ve iktidar merkezlerinde arkadaşlarım yoktu ve teslim edenlerin devletteki ve medyadaki egemenliklerini göğüslemek zorundaydım. Tek kalkanım gerçekler, mücadelemden ve vatanıma, ulusuma sundukları verdiğ güçtü. Bir konuda kesinlikle emindim, *düşmemekte kararlıydım, her tür saldırıya karşı ve bedeli ne olursa olsun ayakta duracaktım.*

- Stavrakakis ile görüşmem,

Henüz dönmüştüm, ertesi gün Stavrakakis'in bürosunda randevulaştığımız. Onu Katehaki'de akşam saatlerinde ziyaret

etmiştim. Elinde, hareket süreci boyunca, benim tavrımla ilişkili sekiz ya da dokuz soru olan bir kağıt vardı.

“Ne oldu ve neden Güney Afrika’ya gidemedin, neden Somali’ye gidemediniz gibi sorular”.

Sakin bir biçimde tek tek soruları cevaplıyorum.

Cevaplarımın ikna edici ve inandırıcı olduğunu itiraf ediyor, ama o ana kadar başka bir bakışı vardı. Bana şunları söylemişti; *“Verdiğin açıklamalar bana yetiyor. Ben seni destekledim ve desteklemeye de devam edeceğim. Birileri sana güvenmiyor ve seni Kürtler’in adamı olarak değerlendiriyorlar. Bundan dolayı seni Nea Makri’ye, Apo’yla pazarlığa göndermediler. Ayrıca, bilmeni isterim ki, bankanın mektubunu kamuoyunun bilgisine sunmadım ve çekmecemde tuttum”.*

Neydi bu banka mektubu, onu görelim. İzmir’de olduğum sürece, beşbuçuk yıllık maaşımı kasada tutuyordum ve bankaya yatırmamıştım. Yunanistan’a geldiğim her defasında, gümrükte getirdiğim parayı bildirmek zorundaydım. Bu bir tahrikti ve ayrıca herkes seni tartışırdı, bunu istemiyordum. Farkedilmeden geçmem gerekiyordu. Böylece, bütün maaşı 1997 başlarında toptan getirmeyi tercih ettim. Yeni çıkan kanuna göre, bankaya döviz olarak yatırabiliyorsun ve bildirim istenmiyordu. Yaklaşık yüzbin dolar getirmiştım ve eşim benim kimliğimle bankaya yatırmaya gitmişti. Banka memuru subay kimliğini görünce, konuyla ilgili orduya mektup yazmanın doğru olduğunu düşünmüş. Mektup sonuç olarak EİP’e gelmişti. Daha sonra istihbarattan maaşımın toplamıyla ilgili yazılı belgeler verildi. Belgelerdeki miktar, yatırmak istediğim miktarın çok çok üstündeydi. Ve böylece konu çözümlenmişti.

Stavrakakis’e şunları söylemiştim; *“Siz de biliyorsunuz ki, genel olarak istihbarattaki durumum ve Apo olayındaki rolüm oldukça temiz. Birlikte birçok ulusal başarıya imza atacaktık. Bu konunun böyle sonuçlanmasına üzgünüm. Bilmenizi isterim ki, yaptıklarımı savunacağım ve durumumun bedelini ödemeye hazırım”.*

- EİP’in PASK Sendikacıları’nın bürosunu ziyaretim,

Bir iki gün sonra daireye döneceğim an gelmişti. Büroma gitmişim ve ilk yapmak istediğim şey, PASK-EİP Bildirisi’ni yazarları şahsen görmek olmuştu. Onların bürolarına gitmeden önce, koridorda ND’nin sendikacılarıyla karşılaşmıştık. Bana kendi bildirimlerini vererek ve desteklerini hesaplayabileceğimi söylemişlerdi. Onlara teşekkür etmiş ve “almayacağımı” söylemişim; *“Ben bir subayım, sadece görevimi yaptım ve kimsenin desteğine ihtiyacım yok”*.

İlerliyorum ve PASK-EİP Sendikacıları’nın bürosuna girmiştim. Koridorlarda ve bürolarda, oraya, belirli bir büroya doğru gittiğim yayılmıştı ve herkes kavga, bağırma-çağırma seslerini duymayı bekliyorlardı.

Bütün grup içerde. Sakin bir biçimde onlara şunları söyledim; “Buradayım, bildirinizi okudum ve sizi aydınlatmaya geldim. Konuyla ilgili ne öğrenmek istiyorsunuz?”

Bürodakiler benimle alçak gönüllü bir biçimde konuştular ve bana saygı duyduklarını bildirdiler, ayrıca yaptığım başarıları da bildiklerini belirttiler. Bildiriye ise doğruluyorlar, ama kimin kaleme aldığını bilmediklerini söylemişlerdi. Ardından bir bir yerlerinden ayrılıp, kendi bürolarına gittiler. Sekreter A, onları orada tutmaya çok çabaladı ve sonunda yalnız, havada asılı kaldı. O anda ona şunları söyledim;

“Sana başka bir şey söylemeyeceğim. Sadece zamanı geldiğinde, eğer yüzün varsa, bu yaptığından utanacağına eminim”.*

“Öcalan Konusu” ile ilgili askeri yargı hazırlık incelemesini başlattığı zaman, ifade vermeye çağrıldığımda, bildiri olayından bahsettim ve askeri savcı Haslaridis’ten sorumluları-

*. Nihayet aradan yıllar geçmişti ve zaman bu insanın yüz­süz biri olduğunu göstermişti. Simitis Hükümeti devam ettiği sürece, değişik askeri okullara gidip, enformasyon üzerine dersler vermişti. Orada da, dersler süresince beni kötüleme fırsatını kaçırmamıştı. Birçok subay arkadaşım gelip bunu doğruladılar. Şimdi hükümet değiştiği için, hiçbir şeyi kamuoyu önünde konuşmuyor. PASOK kadrolarıyla özel olan buluşmalarında bana sistemli çamur atmayı sınırlandırmış gözüküyor.

nın çağrılıp ifade vermelerini ve yapılan suçlamaları belgelemelerini istemiştim. Daha sonra öğrendiğime göre, bu sendikacı bey, inceleme aşamasında detayları söylemeyi ve bu bildiriyi desteklemeyi reddetmiş. Ayrıca, kendi imzasının altında olmadığını söyleyerek, örgütün koridorlarında kendi elleriyle dağıttığı bu bildirinin muhtevasını ve kendini de reddetmiş oldu. Sonuç çıkarmayı okuyuculara bırakıyorum. Ama, ben onu, hizmet ettiği partideki konuştuğu “üst düzey” konuşmacıların değerlendirmesine teslim ediyorum.

- *“Sana, İsviçre’de banka hesaplarıyla, bir oyun hazırlıyorlar.”*, Ertesi gün PASK-EİP’ten PASOK’çu bir sendikacı gelip beni bulmuş ve şöyle demişti; *“Dikkat et, sana İsviçre bankalarında hesabın olduğuna dair oyunlar hazırlıyorlar. Bu şekilde seni güvenilmez bir duruma getirmek istiyorlar”*.

Ben de ona demiştim ki; *“Kimse bana birşey yapamaz. Ben kendimden eminim. Ümit ederim ki, hesaptaki para büyük olsun. Çünkü, çamur kalmaz ama, hiç olmazsa para bana kalsın”*.

Sonuçta, para hesabıyla ilgili birşey olmadı. Sadece tarihe kalsın diye belirleyip geçiyorum.

- *Diakofotakis’in büyük “U” dönüşü,*

Apo’nun teslim edildiği günden sonra, elçiliğe hapsolmuş bizlere karşı Diakofotakis’in davranışlarında farklılık görüyordum. O evine gidip uyuyor, çünkü diplomatik dokunulmazlığı vardı ve kimse ona zarar veremezdi. Ama, biz elçiliğin 13. katında, 24 saat hapsolmuş durumdaydık. Özgür - kuşatılmış durumda. Biz, böylesine ve her açıdan kötü bir durumda olmamıza karşın, içeriye her girdiğinde bir rahatsızlık sezinliyordum. Bize, kuşatılmışlara karşı hoşnutsuzluğunu saptamıştım. Atina’ya dönmeden bir iki gün önce, bir olay gerçekleşti. Dilan, bana bir bilgisayarda metin yazmak istediğini söylemişti. Ona, Diakofotakis’in bürosunda oturup ve onun bilgisayarında yazabileceğini belirtmiştim. *Ben sözünü ettiği yazının yazıldığı süre içinde de oradaydım. Dilan, yazıyı bitirir bitirmez benim gözetimimde bürodan çıkmış ve bir*

daha Atina'ya gelinceye kadar bilgisayar için Diakofotakis'in bürosunda oturmamıştı. Bunu kesinlikle belirtiyorum. Çünkü, ben bütün gün bürodaydım. (Ben zavallıydım, gidebileceğim neresi vardı ki?) Bu durum dışında, hiç kimse elçiliğin bilgisayarına ya da başka teknik araçlarına yanaşmamıştı. O zaman, Diakofotakis bana, olayla ilgili hoşnutsuzluğunu belirtmişti. Ona, adı geçen bayanın bizim ayrılışımızla ilgili bir şeyler yazmak istediğini açıklamıştım. Yarım saat bilgisayarın önünde oturmuş ve bir metin yazmıştı, üstelik benim gözetimimde, hepsi bu kadardı. Daha sonra duyduğum yorumlar ve gazetecilerin yazılarını okuduğum kadarıyla, güya elçiliği kuşatan Kürtler, elçilikte istediklerini yapmışlar, kompütürleri kullanmışlar, gizli şeylerin olduğu salona girmişler ve ülkeye büyük güvenlik sorunu yaratmışlar!! Yani, bu yayılan söyleniler temelinde, ben oradaydım ve ülke için güvenlik sorununun oluşmasına izin vermişim. Pontusça dediğimiz gibi, ruhum gel de çatlama, ya da düşen meşenin.

Elçilikten bazılarının konuştuıkları ve bunun basına sızdığı açıktı. Hapsolmuş durumda olanlarla ve benim şahsıma yönelik başka şeyler söylenmişti. Bir şeyi not etmek gerekirse, Apostolidis Nairobi'de olduğu sürece, gözlerinde Diakofotakis'ten büyük beklentileri olduğunu görmüştüm.

Atina'ya döndükten sonra, EİP'in ve hükümetin üst düzeyinde Kenya'dan bir diplomatın resmi olmayan bir raporunun dolaştığını öğrenmiştim. Bu rapora göre, benim "özerk" olduğum ve Nairobi'de ne istemişsem onu yaptığım, bu duruşumdan ötürü Apo'yu koruma çabasının hepimizin bildiği sonucu yarattığı belirtilmişti!! Bu kitap bazılarında intikam alınması ve insanların başına kötü şeyler gelmesi için yazılmadı. Onlar bana defalarca haksızlık yapsalar bile. Herşeyden önce, bu somut olayda (bana karşı yapılmış entrikalar) bazı şeyleri biliyorum, ama resmi görevimden dolayı açıklayamıyorum. Ama, şunu söyleyebilirim; bir kez daha insanların iyi bir terfi için ya da devlet hizmetinde iyi bir gidişatları olsun diye ne kadar alçalabildiklerini şaşkınlıkla ve hayretle izliyorum.

Bu noktada, olan ve bana anlatılan, benim de tanık olduğum bir olayı anlatmak istiyorum.

2002 Şubatı ve diplomatların temsilciliği, Kosova’da EL-DİKO’yu ziyaret ediyor. Temsilciler grubunda, büyükelçi Aleksandros Malias, Balkan Sorunları Merkezi’nin başı, büyükelçi Karokis, Kosova’daki diplomatik temsilciliğimizin başı ve Yorgos Diakofotakis, Belgrad elçiliği sekreteri bulunmaktadır. Orada ayrıca, albay Kiriakos Papadopoulos ve binbaşı Kostas Konitopoulos bulunmaktadır. Bir ara, Konitopoulos Diakofotakis’e Nairobi ve benimle ilgili soru soruyor, arkadaş olduğumuzu söylüyor. Diakofotakis, avuçlarını sıkarak, düz bir bardağı sinirli bir biçimde ellerinde döndermiş. Kış olmasına karşın yüzünden terler boşanmış.

“Evet, bazı yanlış girişimler oldu. Ama, en iyisi bunu tartışmayalım. Kalenderidis, adamcağız elinden geleni yaptı.”

Bu kelimeler dudaklarından zor bir biçimde dökülmüş ve tansiyonu tavana vurmuş. O anda, avuçlarını çok sıkmaktan, bardak elinde kırılmış ve cam eline batmış. Onu alıp sağlık bölüğüne götürmüşler ve yarasını sarmışlar.

Bu olayın anlatımıyla kendimi sınırlıyorum ve devam etmiyorum. Çünkü, . . . bağılım.

Her neyse, kesinlikle eminim ki, Diakofotakis Apo’nun kaçırılmasından sonra dayanamadı ve “U” dönüşü yaptı. Onu ailesinin ve arkadaşlarının değerlendirmesine bırakıyorum.

- *Meclisin inceleme komisyonu ve yedi bakan,*

Zamanı gelmişti. Yunan Meclisi bir daha imtihan verecekti. 12. 3. 1999’da, “Öcalan konusunda, gerçek olayların araştırılması için” inceleme konularında bir komisyon oluşturulmasına karar verilmişti. İnceleme Komisyonu’nun başkanlığına Hristos Rokofillos ve sekreterliğine de Atanasios Alevras atanmışlardı.

19 Nisan Pazartesi, sekiz yıldan sonra ilk defa yarbay üniformamı giyip komiteye çıkıyorum. Bazı mekanizmaların ve derin devletin terfi ettirilmemem çabalarına karşın, son günlerdeki kararlarla terfi ettirilmiştim. Daha sonra Kostulas’ın Apos-

tolidis'e sorduğu soruda diyor ki; *"Neden beni terfi ettirmediniz? Bulduğum durumda kalmam gerektiği konusunda değerlendirme yaparken, ama Savas yarbay oldu?"*

O da, Kostulas'a şöyle cevap vermişti; *"Ve Savas'ı da temizlemek istiyorlardı. Ama, milletin tepkisinden çekindiler. Bunun dışında da dosyası hatasız"*.

Salona girmiştim ve macera başlamıştı. Birçok PASOK Milletvekili bana nefretle saldırmışlardı. ND'lı Milletvekillerinden sadece Hanya Milletvekili Markoyanni'nin çok soru sorması dışında, diğerleri ilgisiz duruyorlardı. Ama, Prias bağımsız Milletvekili Kakkalos beni oldukça duygulu savunmuştu. PASOK Milletvekillerine, açıkça bana karşı haksızlık yaptıkları için, şiddetle karşı çıkmıştı.

DİKKİ, Milletvekili Taso İnce tarafından temsil ediliyordu. SİNASPİSMOS'dan Kuvelis'in tipik bir temsili söz konusuydu ve bana hiçbir soru yönelmemişti. KKE'den Katarcis çaballıyor, ama böyle bir konuda uzmanlık düzeyi elvermiyordu.

Benim incelenmem, öğleden sonra saat dörde kadar devam ediyor ve milletvekillerinin soruları ise henüz bitmemişti. Gelecek oturum için milletvekilleri arasında bir horoz döğüşü sürüyordu, diğer partiler anlaşıyorlar ve ayrılıyorlar. PASOK Milletvekilleri gelecek oturumda dinlenmem için 21 Nisan, Büyük Çarşamba'ya* karar veriyorlar

Diğer partilerin milletvekillerinin olmayışından, PASOK Milletvekilleri azmışlardı. Sadece Yannis Kapsi dışında, -o da kendini rezil etmeye istekli görünmüyor- diğer bütün milletvekilleri, komisyon başkanı Rokofillos'un avukatça yönlendirmesi altında bana en onursuz düzeyde saldırıyorlardı. Subay niteliğimden dolayı kendilerine biraz... Fransızca (küfür) konuşamayacağımı biliyorlar. Her şeyi araştırdıklarını, didik didik ettiklerini ve bir şeyler bulmak, en azından bir belge bulup benim saygınlığımı boğmak istediklerini biliyordum. Hiç-

*. Paskalya'da Hristiyanlığın değerlendirdiği kutsal bir gün.

bir şey bulamamışlardı. Çünkü, yoktu, bu da onları daha da küstahlaştırmıştı. İktidarın küstahlığı ve kendini beğenmişliği.

Büyük Çarşamba çarmıha gerildiğimi hissediyordum. Bir ara yerimden kalkmış ve Rokofillos'tan konuşmak için izin istemiştim;

"Sayın başkan, sayın milletvekilleri, subay olduğum için açıklama yapamıyorum, buna karşın birşeyler söylemem için bana izin vermenizi istiyorum. Bütün hayatım boyunca kesinlikle hiç meclis içi ya da dışı politik partilerle, politik ve ekonomik iktidar merkezleriyle, Yunanistan içi ya da dışı, EİP dışında bir kurumla, hiçbir örgüt ya da dernekle ilişkim olmamıştır. Tek yaptığım şey ise, bu 23 yıl içerisinde vatana ve tekrar vatana hizmet etmektir. Ve inançla hizmet etmeye devam ediyorum.

Öcalan konusuna gelince, bu olayda yer aldım. Çünkü, böyle emir verilmişti. Apo'nun Türkler'e teslim edilmesiyle sonuçlanan bu süreç boyunca, yasal ve ulusal çıkarlar temelinde hareket ettim. Size kesinlikle belirtiyorum, dünyada hiçbir insana nerede olduğumu, nereye gideceğimi, ne yaptığımı söylemedim. Benden hiçbir bilgi çıkmadı. Telefonum (cep) burada, gizlilik haklarını kaldırıp, kimlerle konuştuğumu, kimlere telefon ettiğimi ve kimlerin beni aradığını inceleyebilirsiniz.

Beyler, sizin tarafınızdan böyle bir karşılanmayı hak etmiyorum. Ve size kesin bir yöntemle söylüyorum, ne yaparsanız yapın, bir şeyi bilmek zorundasınız. Ben bu olaya dimdik girdim ve dimdik çıkacağım".

PASOK Milletvekillerinin çoğu zıvanadan çıktılar. Bana kızmaya başladılar ve bana söz verdiği ve benim bu sözleri söylememe izin verdiği için Rokofillos'la uğraşmaya başladılar.

Çok uzun bir süre sonra, Halkida'da bir toplantıda İnceleme Komisyonu'nda olanlardan biri olan Kalamakidis'le karşılaşmıştık. Başlı öne eğik biçimde bana demişti ki; *"İnceleme Komisyonu'nda söylediklerimle ilgili üzgünüm, ama hükümetin ve Simitis'in onurunu korumak zorundaydık".*

Ben de, ona şu cevabı vermiştim; “*Simitis’in onurunun kurtarılması için benim onurumun çiğnenmesi mi gerekiyor-du? Her insan onurunu pratikleriyle korur*”.

Daha sonra, benim sempatimi kazanmak için kendi göç-men kökeninden bahsetmeye başladı. Hepsi, gördüğünüz gibi, karşımda kendilerini temize çıkaran iksiri bulmuşlardı.

Tarih 2001, ordudan ayrılmıştım ve Kavala’da çevrecilikle ilgili bir toplantıda PASOK eski Milletvekili tecrübeli ve eski bir politikacı olan ve inceleme komitesinde yer almış, İlia Papadopoulos’u görmüştüm. Yanıma geldi ve Pontus’lu kökenini öne çıkararak benimle konuştu.”Zayıf nokta” mı biliyordu. Ki-barlık ve gururumdan dolayı, İnceleme Komisyonu’nda bana karşı saldırgan ve haksız davranışlarını konuşmadım. Ama, o itiraf etmeye başlamıştı. Görüyorsunuz, dürüstlük ve vicdan azabı var. Benden o zamanki davranışı için anlayış göstermemi istemişti. Duymuyormuş gibi yapıp, tartışmayı devam ettirmedim ki, onu zor duruma sokmayayım ya da ben patlamayayım diye. Çünkü, böyle bir tartışmaya başlarsan, ne kadar kendini kontrol etsen bile, tartışmanın nereye gideceği belli olmaz.

İnceleme komisyonunun işi bitti. Her parti, kanunların iş-lemesinde ve de genel olarak ülkeye öğretici sonuçlara yol açacak biçimde, konunun derin ve özünde bir incelemesi yapılmadan, kendilerine göre inceleme sonuçları çıkarmışlardı.

Sonraları, inceleme komisyonunda yer almış ve bana karşı çok öfkeli ve saldırgan olan milletvekillerinin, bakan, müste-şar olduklarını görüyordum. Kendimi sorguladım. Acaba, bu bakanlıkları ve diğer yerleri edinmek şans eseri miydi, yoksa, bir karşılık mı? “*Haksız saldırıların gümüş madalyası!*”

Kokkalos, komisyon başkanı Rokofillos’un benim incelen-mem süresi boyunca idare etme yöntemlerini protesto etmişti. Ertesi yıl Yunanistan Samina-Sfinia konusuyla çalkalanıyordu. Gazetelerdeki haberlere göre, skandal Pire Milletvekili Suma-kis’le bizzat Simitis’in kendisine kadar uzanıyordu. Ekim baş-larında Rokofillos’u rahmetli Sfinas’ın bürosunun bulunduğu başbakanlık konutu merdivenlerini çıkarken görmüştüm. Çok

tecrübeli avukat ve politikacı, Simitis'in yakın arkadaşı, kalksın bu girişimi yalnız başına yapsın, diye düşünmüştüm. Doğal olarak Simitis, halkın tepkisini görünce, büroyu boşalttı. Sifinas, Rokofillos arasında buluşmaları süresince ne konuşulduğunu bilmiyoruz. Hiçbir zamanda öğrenemeyeceğiz. Eğer, Rokofillos kendisi açıklarsa, tabii ki öğrenebiliriz. Sifinas yaklaşık elli gün sonra intihar etmişti. Apogevmatini gazetesi ağır kuş-kular bırakarak şu iddialarda bulunmuştu;

*"Harilau Trikupi'de ve Megaro Maksim'deki 'arkadaşla-
rı', ayrıca Minoan Flying Dolphins hissedarları onu temelli
terkettiklerini saptayan Pantelis Sfinas bu intiharı rezil olma-
ya karşı tercih etmişti"*.

- Basının saldırıları ve Vasilakis.

Öcalan'ın teslim edilmesi konusu, başbakan ve boyun eğenler için bir günah olarak gelişmeye başlamıştı. Onlar şimdi çevrelerindeki iktidar sistemini kullanarak, üzerlerinde ki sorumluluğu silmeye ve bunu daha kolay olanların üzerine yıkmaya çabalıyorlar. Onların görüşlerine göre, bu hedefler; emekli subaylar, aşırı yurtseverler, özerk olanlar, dış politika ile uğraşanlar ve Apo'nun teslimi ile kaçırılmasının sorumlularının propagandalarının her tür safsataları.

Kenya'dan döndüğüm zaman, bana hangi gazeteci ve politikacıların saldırı ve propoganda orkestrasını kurmak için toplantı yaptıklarını söylemişlerdi. Bu kitapta amacımın şahısları deşifre etmek değil, ama gerçeğin ortaya çıkmasıdır. Sadece Simitis'in kitabında konuyla ilgili yaptığı açıklamayı, kelime kelime vermek istiyorum;

"Karşı çıkışlar her türlü kontrol ve mantıktan çıktılar. Hükümete karşı, Öcalan'ı güya Türk istihbarat örgütüne verildiğiyle ilgili suçlayıcı ve direkt saldırganlıklar şekillendirdiler. Hükümetin kadroları bu saldırılar ve baskılar karşısında denge-sizleşmeye başladılar.

Yöntemlerimizle onları ikna etmeye çabalama ihtiyacı oluştu."

Çok önemli bir dönemde ünlü ve bilinmeyen gazeteci ad-

larıyla onlarca haberde değişik şahıslar hedef alınıyor, onlardan biri de ben oluyorum. Tabii ki, olayı ve gerçek sorumluları bulandırıyorlar. Kenya tercihine hiç değinmiyorlar. Şu basit soruya cevap aramıyorlar;

Kim Kenya'yı seti ve hükümetin Nairobi'de calan'ı kurtarma planı neydi?

Tam tersine, haberler cadı avı gibi veriliyor, yurtseverliğin, Kürtler'in yanında destek olanların ve hatta Kürtler'in, Apo'nun Őeytanlařtırılması işlenirken, Apo'nun MİT ajanı olduğu suçlamasını yapmaktan kaınmıyorlardı. Bu insan koca sekiz yıl, tekbaşına bir hücreye kapatılmış. Bunlar, hiçbir zaman fikirler ve değerler için mücadele etmişler mi, bilmiyorum? Ama şimdi, suçluları korumak için mücadele ediyorlar ve Apo'yu ajan olarak suçluyorlar. Bazıları aynısını, büyük bir devrimci insan, Yaser Arafat için de, tahkimat üzerinde ölene kadar yaptılar. Ayıp!

Yıllardır makale ve metinleri, özellikle de Türk gazetelelerinden olanları inceliyorum. Ne zaman makaleler ortak bir başlangıçları varsa, bir olayı değil, oluşturulan sahte görüş, "izgi" varsa, onu hemen kavrayabiliyorum. Ve daha sonradan gazeteci Manolis Vasilakis isimlendirmeseydi bile, ben ortaya çıkarmıştım.

Dikkat, benim görüşlerime göre değişik ve karşıt görüşler olmasını kabul etmiyorum değil. Tam tersine. Birçok kez ve karmakarışık çevrelerden sert eleştiriler almıştım. Eleştirinin haksız ve yapay oluşturulmuş olması durumlarında bile, bana yararı olduğunu düşünüyorum. Hareketlerimi daha iyi inceleyip, kontrol etmeyi ve kendimi korumayı öğrendim.

Afarozen biri olmak istemiyorum. Ne de belirli bağı kişileri şikayet etmek istiyorum. Sadece, parti çıkarları ya da başka amaçlı bağı durumların gerçek ve adalet için geçerli olmasına üzülüyorum. Bana söyler misiniz, başka nasıl olabilir ki? Toplumun uzantısı ve aynası basındır. zlmemek elde değil.

Tekrar saldırılara dönersek, calan'ın teslim edilmesini kabullenmeyenlere karşı en açık saldırıya hiç tanımadığım bir

gazeteci imzasını attı. Adı Manolis Vasilakis'ti. Bu şahıs bir dizi iftira içerikli makale kaleme aldı ve adaletle hesap vermesi zamanı geldiğinde, yılarak konuşmaya başladı. Saldırıları yapmasını isteyenler tarafından elleri boğründe bırakıldığını hissetti ve Failos Kranidiyotis'e polis tarafından onaylanmış şu açıklamayı yapmıştı;

“Öcalan konusuyla ilgili bahsedilen demeçleri ve makaleleri, yalan ‘bilgiler’ le yönlendirilmiş, aldatma ve günah keçileri yaratma politik oyununda yer alarak yaptım. Onu yayanları anlaşılır nedenlerle açıklayamıyorum. Fakat, gazeteciliğin kaynakları gizleme nedeniyle de korunmuşlardır. .

Yönlendirilmiş yalan ‘bilgiler’ iftiralı muhtevasıyla oluşturulan, çamur kampanyasının mimarları tarafından öyle bir yöntemle kullanıldım ki, bu kampanyada, onlara olan siyasi inançlarım nedeniyle kör bir biçimde yer almayı ne yazık ki kabul ettim. Bu benim onarılmaz bir biçimde teşhir edilmemi sağladı. ‘Arkadaşlar’ım, üstte denildiği gibi, kızıştırdıktan sonra beni yarı yolda terkettiler.

Atina, 23 Ekim 2001
İmza- Manolis Vasilakis
Terçeti 47, Neo Psihiko”.

Vasilakis’in itirafları herşeyi anlatıyor. Bahsettiği politik inanç, bizim iftiraya uğramamıza ve çamur atma kampanyasının arkasında saklanan insanları göstermektedir. Herneyse, yıllar sonra, tanımadığım ve onun da benimle ilgili şahsi görüşü olmayan gazeteci St. Kasimatis, sadece “söylenilen” bazı şeyler duyduğu için, 17 Ekim 2004 tarihli Vima gazetesinde EİP Başkanı Pavlos Apostolidis’le yaptığı söyleşi boyunca EİP içinde “özerk gruplar” ve “söylendiği gibi Pontuslu Gruplar” bulmaya çabalamıştı. Sanki, bana telefon edip, benimle konuşamazdı. Eğer, benim cevaplarım onu ikna etmezse, sonra Apostolidis beye “soru” yöneltebilirdi.

Sözünü ettiği söyleşinin bir bölümü şöyleydi;

“.. Kasimatis; - Yani, EİP, Öcalan olayı zamanında belli bir durumda özerk mi davrandı?

Apostolidis; - Hayır, inanmıyorum. EİP politik emirleri izledi. Örgütün özerk örneklerinin olduğunu bilmiyorum. Bazı memurların özerk davranmaları olabilir. Ama, bu somut olayda emirlerin izlendiğine inanıyorum.

Kasimatis; - Görev aldığınız zaman memurlar arasında ortak inançlı gruplar ve ortak kökenli, sözün gelişi Pontus’lu grup denildiği gibi, gruplarla karşılaştınız mı?

Apostolidis; - Dışişleri bakanlığında eskiden Kalamatiyanuslar’ı hatırlıyorum. Daha sonra İpirutesler. Demek ki, en iyi evlerde bile olabilir. . Size şunu söylemek isterim ki, altı yıl boyunca herkese değerleri temelinde davrandım, siyasi inançları temelinde değil!

Örgütün, olan ve belki de henüz devam eden şu sorundan kaçınmayı başarması oldukça önemlidir: Yani, her hükümet EİP’e politik güven duymayla ilgili kuşkulananmakta ve EİP’in kadrolarını hükümet tercihlerini dinlediklerine emin olamamakta”

Gazeteci Manolis Vasilakis’in kabul ettiği gibi, “iftira içerikli yalan ‘bilgiler’in yönlendirilmesiyle çamur atma kampanyasının mimarları” işlerini iyi yapmışlardı. Öcalan’ın yasal olmayan bir biçimde Türkler’e teslim edilmesinin gerçek suçlularını gizlemek ve korumak için; o dönem benim bölümde tek Pontus’lu olarak hizmet eden bir ben olduğum an ve benim hiçbir zaman “gruplar”dan hoşlanmadığımı ve de hiyerarşiye, göreve her zaman bağlı olduğumu bilmelerine karşın, EİP içinde “Pontuslu Gruplar” ve “Özerk Gruplar” icat ettiler. Bu kadar yalan ve bu kadar ahlaksızlık, daha birçok şey ve onları açıklamaktan utanıyorum. Onların adına utanıyorum.

“Öcalan Sorunu”ndan sonra değişik çevreler, kendilerini “yenilikçiler” olarak adlandırmak isteyenler, çağdaşlık ve ilerici düşüncenin hakkını tekellerinde tutanlar, Pontuslular’a karşı olmaya başlamışlardı. Yer altından görüşlerini yayarak, Pontus kökenli Yunanlılar’ı, Yunan toplumunun “en gerici ve

en reaksiyoner” parçası olmasını istiyorlardı. Pontus-Yunanlıları’nın tarihleri konusunda ciddi boşlukları olan kişiler tarafından imzalanan makalelerde gördük ki, Türkler tarafından Pontuslu-Yunanlılar’a yapılan katliamın tanınması ve tarihi gerçekliğin ortaya çıkması çabalarını garip göstermektedirler. Aynı çevreler, Pontus kökenli Yunanlılar’ın bütün dünyada ve Yunanistan’da derneklerinin, federasyonlarının örgütlenme çabalarına, entellektüel - kültürel karışım,la, üstten bakma, kuşku ve iğrenme duygularıyla karşılıyorlar. Ankara bu kuruluşları üstelik “terörist örgütler” olarak nitelendiriyor.

Bu konuya yönelik yapılacak bir açıklama ise, Nairobi’de tehlikeye düştüğüm an, örgütlü Pontuslu tarafın benim için sarfettikleri çabaya karşılık onlardan intikam alma olgusudur. Beni destekleyen Pontuslular’a ve bütün Yunanlılar’a, tüm kalbimle teşekkür ediyorum. Henüz Nairobi’den dönmüştük ki, evime telefon edip, bana sevgi ve desteklerini göstermek için (Beni tanımadıkları halde) Girit Beyiti okuyan bazı Giritli delikanlıları unutmayacağım.

O dönem bazı Pontuslu dernekler ve şahıslar, hükümetin bana karşı tavrını açıkça protesto etmişlerdi. Parti ve devlet mekanizmaları, protestoda bulunanları, 1960 dönemini hatırlatacak yöntemlerle korkutmaya çabalamışlardı. O zamandan beri her yerde “Pontus Grupları”nı görüyorlar. Bu onlarda sabit bir düşünce oluşturmuş.

ERTESİ GÜN

- Apo'nun Suçlamaları

Çile hiç bitmiyor demiştik. Kürtler, büyük kayıptan yaralanmış ve ihanetin suçlularını bulma çabasıyla haklı ve haksız saldırıyorlardı. Öcalan, teslim edilişinin arkasında bir Yunan entrikasının saklı olduğunu söylüyordu. Bunun ise, olayın gelişimi aşamasında planlandığını ve sonra Amerikalılar'ın ve Türkler'in, İsraililer'in plana katıldıklarını belirtiyordu. Apo, Yunanlıların kendisinin Türkler tarafından öldürülmesinin ve genel Türk-Kürt savaşını kışkırtmayı amaçladığı konusunda Türkleri ikna etmeye çabalıyordu. Bütün bu mantık, savaşın yıllarca süreceği ve Türkiye'ye büyük kayıplar verdireceği, Yunan ulusal çıkarlarına hizmet edeceğidir. Bu düşüncenin çıkışıyla ve mücadelesinin siyasallaşması amacıyla Apo, bir politik öneri oluşturmaya çalışıyordu. Bu öneri temelinde Türkleri, birlikte Türk-Kürt federasyonunun temelini oluşturmak için, Kürt ulusunun haklarını tanımaya çağırıyordu. Bu federasyon, bölgede en büyüğü teşkil edecekti. Bu öneri, dolaysız olarak Kemalist devlet tarafından reddedildi.

Daha sonraları, bazı marjinal ve kötü niyetli "yurtseverler"imiz, onun kaçırılma olayındaki benim "kuşkulu" rolümle ilgili ona değişik saçmalıklar ilettiklerinden, Apo oklarını bana doğru yöneltmişti. Beni Musa olarak adlandırıp, bana inanıp Kenya'ya gitmeyi kabul ettiğini vurguluyordu. *Belki de*

öyledir, ama Apo'ya daha sonra yerine getirilmeyen bu güvencelerini ben vermedim. EİP Başkanı Haralambos Stavrakakis'in, şefimin bana verdiği emirle, hükümetin güvencelerini kelime kelime ilettim. Bir subay olarak yapmak zorundaydım. Ben Yunan hükümetinin Kürt lidere verdiği güvenceleri tutacağına inandım. Üst düzey yetkililerime karşı nasıl kuşku-lu davranabilirdim? Bir subay vatanına hizmet ederken, aynı zamanda kuşkulanabilir mi? Ben, bana verilmiş emirlere inandım ve en kötü yöntemle kullanıldım, ihanete uğradım. Ordudan ayrılmamın tek nedeni de budur.

Daha sonra Kürtlerden, sorumluları şikayet etmiyorum diye ve bu kişileri medyaya, kanallara konuşarak Apo'nun cezaevinden çıkmasına yardım etmiyorum diye, şikayetler duymaya başlamıştım. Bu mantığa göre, yasal olmayan kaçırılış yönteminin gösterilmesi, çıkıp yasal olmayan işlemleri teşhir ederek, 24 saatin 23'ünü hücreye kapalı olarak geçiren, kos-koca cezaevinde tek tutuklu konumundaki Apo'nun durumunu uluslararası düzeyde yerini kolaylaştırmak zorundaydım.

Belkide yoldaşları ve Apo kendilerince haklıydılar, ama herkes kendi evindekileri bilir. Ben, subaydım ve olaydan bir yıl sonra istifa etmişim. İstifamdan sonraki zaman diliminde medya üzerindeki kontrol o kadar bunaltıcıydı ki, benim yapacağım herhangi bir hareket, fazlalık olurdu. Apo sorunu politik bir konuydu ve "polisiye" örnekle herhangi bir şeyi ortaya çıkarması bana göre bir sonuç getirmezdi.

Nihayet, Apo'nun Yunanistan'a gizli girişinin sorumlularının mahkemelerine (2003) sıra gelmişti. Avukatları Atina'ya gelmişlerdi ve benimle görüşmeyi de reddettiler. Failos Kranidiyotis aracılığıyla Apo'nun şahsi bir mesajını da bana iletmışlerdi; "Çıkıp herşeyi söyle ve o zaman hep arkadaş kalacağız".

Yani, konuşmadığım sürece "Musa"yım ve eğer konuşsam arkadaş mı olacağız?

Kitabın bir noktasında yukarıda bahsetmişim, ne zaman beni bir ikilemele karşı karşıya bıraksalar ve korkutmaya kal-

kışsalar, bir tehdit izi taşıyorsa kendi kendimi yiyorum. Diğer taraftan, tarihiyle, mücadeleleriyle Apo, bir insan, tutsak ve insanlık dışı bir biçimde cezaevine kapatılmış olduğunu düşünüyorum ve yumuşuyorum. Yıllardır hücresinin ışığı bir an bile sönmemiş. Kamera 24 saat onu kaydediyor. Bütün anları, banyoda, tuvalette ve her yerde işkence.

Sonuçta mahkemeye çıkıp avukat ve hakimlerin sorduğu soruları cevapladım. Herşeyi söyledim. Ama, değerlendirmelere ve yorumlara girmedim. Şikayette bulunmadım. Herşeye karşın, jüri heyetinin yargılananları suçsuz bulduklarını vurgulamak gerekiyor. Çünkü, trajik girişimin sorumlularının istediklerine değil Yunan halkının çoğunluğunun isteklerinden yana olmuşlardı.

Neyse, mahkemedeki ifadeden sonra, şimdi ulusal sorumluluk duygusuyla, ruhun ifadesiyle açıklığa kavuşturma sırası geldi.

- Apo'nun tutuklandıktan sonraki duruşu,

Abdullah Öcalan, İmralı cezaevine konulmuştu. Mahkemesi başlamış ve 31 Mayıs'tan 29 haziran'a kadar sürmüştü. İfadesinde, mahkemeye ve Türk devletine karşı genel olarak ılımlı bir taktik izledi. Ama, Yunan devletinin ve hükümetinin rolünü teşhir etti. Türk subaylarının ayrıca mahkemenin, PKK'nin mücadelesine Yunanistan'ın etkin karışmasıyla ilgili sorularını, zaten Türk devleti tarafından bilinenlerden bazılarını doğrulayarak cevaplamıştı. Yalnız, beni ve Yunan kamuoyunu rahatsız eden, Atina'da önemli kararlar alıp, onun tutuklanmasını sağlayanların duruşuyla ilgili yaptığı açıklamalarıydı. Yunan ulusunu, o kişilerle bağdaştırıp, genel açıklamalar yapmıştı. Tarih boyunca ihanete müptela olduğunu, eski çağlardaki Yunanlı komutanların Persler'in avlusuna sığınıp, başarısızlıklarıyla ve vatani "peşkeş" çektikleriyle bağdaştırmasıydı. Apo'nun kendisini sevmiş ve desteklemiş bir halk için bu tür açıklamalardan kaçınması gerektiğine ve sıfatlandırmaları, kendisinin olayında merkezi kararları alan sorumluluğu olanlarla sınırlaması gerektiğine inanıyordum.

Ayrıca, sıkça Mustafa Kemal ve Kemalizm'den bahsetmesi, Kürt halkının haklı mücadelesini çürütmektedir. Bunların, Kemalist Devleti yumuşatarak, kendi durumuna ve Kürt halkının durumuna bir çıkış bulmak için olduğu açıktır. Yukarıda da açıkladığım gibi, hiçbir mücadele eğer hak ve gerçekliğe dayanmazsa, başarı şansı olmadığına kesinlikle inanıyorum. Apo'nun kendisi ve Kürt halkı, insanlığın en önemli değeri olan özgürlük için mücadele veriyor. Bu mücadelenin, Kemalizm gibi anti-demokratik, ırkçı, anti-özgürlükçü ve "diğerleri" için şiddet, baskı anlamına gelen bir ideolojiyle bağdaştırıldığında, o zaman Kürt halkının mücadelesi yönünü kaybeder ve özünde kendi mahkumiyetini imzalamış olur.

Ama, Apo'nun esir olduğunu ve demir parmaklıklar ardından politika yapmaya zorunlu olduğunu itiraf etmek zorundayız. Bu sekiz yılda söyledikleri ve gördükleri, kamuoyuna avukatları aracılığıyla yansıtılmaktadır. Söylediklerinden çıkardığım sonuç ise, Apo, cezaevinde oldukça zor koşullarda ayakta dimdik durmakta ve Kürtler'e yol göstermeye ve (açıkladığım itirazlarımla) mücadelenin merkezi adamı olmaya devam ediyor. PKK, Nairobi'de anlamlı bir gülümsemeyle Apo'nun Türkler'in eline düşmeden birkaç gün önce bana dediği gibi, dağılmadı, gücünü korumakta ve Türkiye'yi uzun yıllar meşgul edecek, Amerikan-Türk ilişkilerinde diken olarak büyük bir sorun halinde devam ediyor. Vurgulanması gereken yan ise, son zamanlarda Türkiye'deki şimdiye kadar Apo'yu ve PKK'yi destekleyen Kürtler'in bir bölümünün yüzlerini Barzani'ye ve Güney Kürdistan Özerk Devleti'ne çevirmeye başlamış olmalarıdır. Bu gelişme yeni ve Ankara için ayrı bir baş ağrısıdır.

- *Kürt sorunundaki gelişmeler ve jeopolitik boyutları,*

Kitabın başında belirttiğim gibi Kürdistan, Fransa büyüklüğünde bir bölgeye yayılmakta, 45 milyon Kürt bu topraklar üzerinde yaşamakta ve Ortadoğu'yu, Asya'yı ve Anadolu'yu birbirine bağlayan, Araplar, Türkler ve Persler arasındaki önemli orta alandan oluşmaktadır. Ayrıca, Kürdistan yeraltı

zenginliklerinde, özellikle Kerkük'te saptanmış büyük petrol yatakları (Irak Petrol stokunun % 40'ı olduğu saptanmıştır), aynı zamanda Dicle ve Fırat nehirleri Kürt dağlarından çıkmakta, yataklarında büyük miktarda su taşımaktadırlar. Bu da, 21. yüzyılda bütün bölgede gelişim ve yaşam sürdürmede oldukça önemli bir rol oynayacaktır.

Kürdistan parçalarını işgal eden dört devlet, bazı zamanlarda Kürt sorununu diplomatik ve politik bir kart olarak birbirlerine karşı kullanmaya çabalamalarına karşın, (bunda en uç örnek Suriye'ydi. PKK'yi yıllarca kullandı.), Kürt sorununu göğüslemeye ilgili ortak bir bölgeleri mevcut. Hiç biri, tümünün düzenlenmesini istemiyor. Çünkü, bu bölgede denge ve sınırların değişmesi demektir. Böylece, bu ortak bölgeyi kucaklayan koşullar olduğu zaman, bu dört devlet aralarında anlaşma yöntemini, her zaman tabii ki Kürtler'in aleyhine bulabiliyorlar.

Kürtler, bütün bu yıllar boyunca, dört tarafı duvarlarla çevrilmiş bir hapishanedeki tutuklulara benziyorlar. Çevrelerindeki bu duvarlar, dört ulus devleti (etnolojik olarak aynı türden olmayan topluluklar) tarafından oluşturulan ve en azından bu dört duvardan biri yıkılmazsa, özgürlüklerini kazanma şansları yoktur. Bu temelde, ABD ve İngiltere tarafından Saddam Hüseyin'in devrilmesi hareketi "bir duvarı yıkmıştı". Ayrıca, yeni Irak Anayasası'nın oylanması, artık Güney Kürdistan Kürtleri için kurtuluş yolunu açmıştır. Kürt olgusundaki bu gelişmelerde ABD'nin önemli bir rol oynadığını ve Kürtleri İsrail'den sonra tüm bölgede, güçsüz ama güvenilir ikinci müttefik gördükleri anlaşılıyor. Aynı anda Kürdistan'ın kurulması, İran, Suriye ve Türkiye gibi Amerika'ya sorun çıkaran ve gelecek onlarca yıl yine çıkaracak olan bu üç ülkeye müdahale edecek, şahane bir aracı ABD'nin eline vermiştir.

Güney Kürdistan Federe Devleti'nin, kesin biçimde bazen saklı bazen de açık, bağımsızlık için alttan ABD desteğiyle hazırlık yapmaya başlaması, artık görünen bir olgudur. Temel sorun ise, Kürdistan'ın bağımsızlığı ve yaşaması sürecinde

dünyayla ilişkisi ve denize çıkış yolu bulmasıdır. Bu devlet, eğer denizlere bir çıkış yolu bulunmazsa, ABD'nin yardımıyla bile yaşayamaz. Teorik olarak denize açılabilmesinin ise dört yolu vardır; Biri İran yoluyla Pers Körfezi'ne (Abadan), diğeri, Irak yoluyla tekrar Pers Körfezi'ne (Vasora), üçüncüsü, Suriye yoluyla Güneydoğu Akdeniz'e (Latakiya) ve dördüncüsü, tekrar Güneydoğu Akdeniz'e İskenderun ya da Ceyhan yolundan Adana körfezine çıkabilir.

Kürt devletinin Güney Kürdistan'da oluşturulması ABD ve İsrail'in girişimi olduğu için, ilk üç çıkışı iptal ettiği bir gerçek. Dolayısıyla, Türkiye yoluyla denize açılmayı zorunlu kılıyor. Bu, Türkiye ile anlaşmayı ve ortak çalışmayı öngörüyor. Ama o, Kürt devletinin kurulmasına kendi açısından kudurmuşcasına karşı koymakta, çünkü böyle bir gelişme Kemalist devletin oluşumunu ortadan kaldıracaktır. Lozan Antlaşması'yla çizilen *“Türkiye Cumhuriyeti”*nin yaşaması için bilinmeyen sonuçlar doğuracak, içte yeniden düzenlemelere neden olacaktır. *Bu konu, Türkiye'nin Kürt sorununa olumlu ve aktif karışması bu dönemde Amerikalılar'ın temel talepleridir ve büyük olasılıkla Apo'nun teslimi de ABD'nin genel Kürt Planı'nda bir boyutu oluşturmaktadır. Bir taraftan ABD, Apo'nun tutuklanması ve PKK'nin ateşkesi ile Türkiye'den Güney Kürdistan'a müdahale etme “hakkını” almak istedi. Böylece, Barzani-Talabani'ye rahatsız edilmeden Kürt Devleti kurma zamanı verdiler. Diğer taraftan, Öcalan'ın aradan çekilmesini ve PKK'nin güçsüzleştirilmesini isteyerek, daha sonra Türk-Kürt yakınlaşmasının daha kolay olmasını ve Türkiye'nin Kürt Olgusu'na olumlu yaklaşmasını sağlamak istediler. Bu da, Güney Kürdistan Kürtleri'nin denize açılma önkoşullarını Ankara'nın kabul etmesini oluşturacaktı. Başka bir anlatımla, ABD'nin bu önerdikleri ve bu güne kadar Ankara'nın kabul etmesi için güçlü çabalar gösterdiği Türkiye-Kürtler arası yeni bir stratejik anlaşmanın olmasıdır. Selim, Abdullah ve Mustafa Kemal'le yapılan anlaşma-lardan çok farklı kurallarla.*

ABD'nin Kürt sorununda kendisinin çizdiği bu gelişmeleri ve Kürtler'in, Türkiye yolu üzerinden denize açılmalarındaki ısrarı, *Amerikan-Türk ilişkilerindeki son yıllarda gözlemlenen derin çatışmanın bir ve tek nedenidir*. Bu, Türk Meclisi'nin Saddam Hüseyin'e karşı yapılacak harekattan önce, 2003'te Amerikan askerlerinin geçişleri için Türk topraklarını kullanmalarına izin vermeyi reddetmesinde görünür bir sonuç olmuştur. *Belki de, bu çatışma çerçevesinde ABD, Kemalist devletin şahsında "anti-emperyalist" Türkiye, bir derecede kendilerinin Taliban, Bin Laden, Saddam Hüseyin gibi oluşturdıkları sorunlarını karşılayacaklardır*. Her biçimde Kürt sorunu bölgede meydana çıkmış zirvedeki bir sorun. Ortadoğu'daki, Güneydoğu Akdeniz ve Ege'deki dengeleri, bağlantıları etkilediği açıktır. Bu şu demektir; Kürt sorunundaki gelişmeler, şimdi etkilemezse bile, gelecekte direkt Yunanistan'ı etkileyecek, dış politikadaki "miyop"luğu bir daha ispat edecek ve "ulusal çıkarlara zarar vereceklerin" derin stratejik düşüncenin yokluğunu gösterecektir. Politikada hiçbir şey için geç olmadığından, şimdi bile, Yunanistan için ve Yunan Dış Politikası için Türk-Yunan ilişkileri, Ayrıca Yunan-Amerikan ilişkileri Kürt sorununun gelişimi çizgisinde nasıl etkilense bile, istenilen egemen bir konu olmak zorundadır. Son olarak, bir konu var ki, ona ne yazık ki Öcalan sorunu nedeniyle kimse el sürmeye cesaret etmiyor. Ülke olarak çözmek zorundayız. Bunlar Yunan-Kürt ilişkileridir.

- *Yunan-Kürt ilişkilerinin yarını.*

Bu kitapta, Kürtler'in tarihinin özetlenmiş bir bölümü, 1999'a kadar Yunan-Kürt ilişkileri, özellikle Türkiye'deki Kürt hareketiyle olan ilişki, Öcalan'ın Suriye'ye çıkış süreci, maceralı Avrupa güzergahı ve bu son güzergah, ki orada Yunanistan'dan bazılarının Apo'nun yasal olmayan tutuklanması ve kaçırılmasına karışmaları (Elimizdeki belgelere göre, kendi istekleriyle olan bir bulaşma değil, ama Apo'nun Yunanistan'a kendi kararıyla girmesiyle oluşan koşulların dayatması sonucudur. O da bu kararı, hayatının tehdit edilmesi ve çok

büyük baskılar altında aldı.) çabasına girilmişti. Ayrıca, bu konuların ve yaşananların kişisel karakterleri dışında, kitapta, bu konuda aldığım tavırla bağlantılı olarak Kürt sorunu ile ilgili bazı olguların olması gerektiğini, bu olguların böylesine büyük bir sorunun boyutunu ve öngörüşlerini gösteren Anadolu'nun kalan sorunu olarak değerlendirilen olguyla kaplamasını düşünmüştüm.

Kürtlerin kaderi konusundaki gelişmeler, artık ABD'nin aktif müdahalesi ile çizilerek, Kürt sorunu artık Kürt nüfusu "kendi topraklarında" misafir eden devletlerin iç sorunu olmaktan çıkıp, derece derece uluslararası bir sorun olmaktadır. Ülkemiz Kürtlerle ilgili bir politika oluşturmak zorundadır. Bu kolay değil. Çünkü, bu yönde atılacak her adım Yunanistan'ın Araplar'la (Suriye, Irak) ve İran'la olan geleneksel iyi ilişkilerini tökezletecek, Kürt sorununun "Türk" yanıyla herhangi bir ilgilenmesi, ağırlaşan ve karmakarışık Türk-Yunan ilişkilerini daha da ağırlaştıracağı artık besbellidir. Ayrıca, Yunanlılar ve Kürtler için özellikle hoş olmayan, Öcalan konusunu da hatırlara getiriyor.

Yunanlılık anlamı zamanın eskitemediği bir değer oluşturuyor. Yunanistan ülke olarak Ortadoğu'da, Kafkaslarda istikrar olgusu ve istisnasız bölgelerin değerli ilişki kurulacak ülkesidir. Ayrıca, Yunanlılar 1999'a kadar, dünyada Kürtler'in en çok güvendiği, ilişki kurulacak dostlarıydık. Hükümet tarafından yapılan Nairobi tercihi, verilen devlet güvencelerinin tutulmaması, 15 Şubat 1999'da Öcalan'ın yasal olmayan kaçırılışı ve tutuklanışının sonuçlarını sağlamış gibi olması, iki dost halk arasındaki ilişkilere siyah bir leke sürmüş ve güven olmayan bir ortam yaratmış, öncü olan biz Yunanlılar artçı olmuştuk.

Bu durumun sonucu ve başka derin, birleşik gerekçelerle, Kürtlerle ilgili, Yunan dışişleri bakanlığında meşhur "okul"un diplomatları tarafından, politik, diplomatik ve gazetecilik düzeyinde çelişik değerlendirmeler yapıldı. Bu değerlendirmelerden basına sızan bazıları, Yunanistan'ın ... ağır suç teşkil edecek derecede Türkiye'nin birliğini istediğini gösteriyordu.

Yunan kamuoyunu etkileyenlerin inandırılması yönünde çabalar sarferdilirken, bu görüşler bütün toplum tarafından benimsenmesi hedeflenmekte. Öyle ki, Yunanistan Kürt sorununu seçmekle ve Kürt devletinin kurulmasında yararı olmayacak, tersine Türkiye’den kopan parçaların doldurulması için Yunanistan’a yönlenecekler. Çünkü Türkiye, Güneydoğusunu, Kuzey Kürdistan’ı kaybetme olasılığı üzerine batısındaki Kıbrıs, Ege ve Trakya’dan bu eksikliği doldurmaya çalışacak görüşlerinin, Yunan kamuoyunda ortak görüşler olmasını istiyorlardı. Tarihin değişmeyen yasalara bağlı biçimlendirdiği Kürt sorununun gidişatında, Yunanistan birincil rol oynarken, korkuyla dolu kaderci görüşler oluşturacak duruma gelindi. Bana göre bölgede 1923’den beri çizilen gelişmelerde Yunan çıkarları için en büyük ve en olumlu dönemdir. Bu, diğerlerinin dışında, Öcalan olayında felaketi getiren yönetimin trajik sonuçlarıydı.

Yukarıda anlatılan görüşler nedeniyle, bu ülkeyi seven bütün insanların görevi kendi açısından, bu iki halkın arasını kaplayan gölgeyi ve kuşkuyu silmek için olanaklar elverdiği ölçülerde herkesin çalışmasıdır. Yunan-Kürt ilişkilerinde temiz bir sayfa açmalıyız. Yakında gerçekleşen yanlışların, olanların ve geçmişin kılavuzuyla, başkalarına zarar vermek amacıyla değil, ama bütün bölgedeki halkların ve devletlerin ortak çıkarları ve yararları için.

Umut ediyorum ki, bu kitap önerdiğimiz bu yolda bir adım oluşturur.

SONSÖZ

Bu kitap, sekiz yılın yoğun düşüncelerinden sonra oluştu. İkircikli olan yanlar çoktu. En sonunda, 2006 yazında aşağıda açıklayacağım nedenlerden dolayı yazmaya karar verdim.

Sözünü sıkça ettiğim olayın gelişimi sürecine tutmuş olduğum notların ve bulduğum birçok belge ile kaynağın incelenmesinden sonra, kitabın ilk yazımını değerlendirdiğim zaman kendimle mücadele etmeye başladım. Duygularımı yazıma katmamaya, onlar bana haksızlık ettikleri halde ben insanlara haksızlık etmemeye çaba göstermeye çalıştım. Kitabı bitirdiğimde, değerli arkadaşlarımın görüşlerini de aldım. Onların da önerileriyle birlikte yavaş yavaş “duygulardan arındırdım” ve olayları en “somut” haliyle vermeye özen gösterdim.

Şu noktayı da belirtmek zorundayım. Kitap, tarih ya da bilimsel araştırmaya dayanan bir muhteva taşımıyor, daha çok öyküsel bir anlatımı kapsadığından, benim olmadığım ya da yaşamadığım olayların anlatımlarının kaynaklarını dipnot olarak vermekten kaçındım. Her şeye karşın, bu kitap, kişisel analiz ve düşüncenin sonuçları olan değerlendirmeler dışında, kesin belgelere dayanmaktadır (belgeler mevcut, ilgilenenlerin hizmetine hazırdır).

Kitabı yazma kararının nedenlerine geçmeden önce, şunu belirtmek isterim; Bu kitabın yazımı ve basımı, herhangi bir küçük parti çıkarlarıyla ilişkili olmadığı gibi, somut herhangi bir parti çevresini suçlu gösterme amacı da taşımıyor. Ayrıca,

konu çok önemli ulusal ve uluslararası boyutlar taşıdığından, bu kitabın basımının ahlaksal mantık ya da maddi çıkar ve başka nedenlerle de bir ilgisi yoktur ve etkilenmemiştir. Söylemiştik, bir kez daha yineleyelim; Bu tür durumlarla oynanmaz!

Neden yazma kararı aldım?

Tarihsel süreçle ilgili herhangi bir somut nedeni yok. Sadece, o zaman (2006 yazında) içimde bir yazma isteği olgunlaştı. Neden mi?

Birincisi, çünkü, birçok vatandaşımız beni gerçekler ortaya çıkmalı, millet Öcalan olayı hakkında gerçekleri öğrenmeyi bekliyor diyerek beni bunu yapmaya ittiler. Değerli bir aydın ve bayan arkadaşşıma itirazlarımı belirtince, kitabın açıklayacağı konuların ulusal çıkarlarımıza dokunmasını istemediğimi belirttiğimde, bana ulusal şairimiz Dionisios Solomu'nun bir özdeyişini söylemişti; "Ulus gerçek olanı, ulusal değerlendirmelidir".

Bu, güçlü bir etkiydi.

İkincisi, çünkü inanıyorum ki, soğukkanlılıkla, sistematik ve olayların amaç gözetilmeden verilmeleri, hepimize, halka ve ayrıca görevlilere ve politikacılara yardım edecektir. Ki, bir film gibi, baştan sona trajik bir konunun gelişimini "göreceğiz". Bu bağlamda, yanlış kararlar alındığını ve yönetildiğimizi saptamamıza yarayacak ve gelecekte tekrar bu tür yanlışları yaşamamamız için yardımcı olacaktır. Ve bu işlem içinde, gerçekliğin gücüyle olayların yönetilmesi ve bu olayın sonuçlandığı biçimde yüksek derecede yaralanan ulusal onurumuzu kazanacağız.

Üçüncüsü, çünkü, Apo'nun kaçırılması ve teslimi Yunan kamuoyuna öyle bir yöntemle sunuldu ki, Kürtler'in hedefsiz tepkileri, Öcalan ve Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ile ilgili yanlış bilgilendirmelerin olması, Yunanlılarda Kürtler ve Kürt sorunuyla ilgili negatif eğilimler yarattı.

Dördüncüsü, Kürt kamuoyuna Apo'nun kaçırılması olayının anlatılması yönteminde saptadığım bir başka yanlış ger-

çekleşti. O da, trajik olayın sonuçlarının sorumluluğu bir elin parmaklarını geçmeyen gerçek sorumluların üzerine atılacağına, Kürt halkında tüm Yunanlılar ve Yunanistan'la ilgili negatif bir görüş oluşturuldu. Ve yıllarca geliştirilmesi ulusal bir ihtiyaç olan Kürt -Yunan ilişkilerini etkileyeceğe benziyor.

Sonuç olarak; kitabın içeriği, beni ilgilendiren kısmı, benim kişisel tanıklığım ve saf bir gerçek ruhun anlatımıdır. Bu anda cezaevinde olan Kürt lider Abdullah Öcalan'a, az da olsa ümit verecek ve yeniden Kürtler'le Yunanlılar arasında bir sempati ve gülümseme yaratacaktır. Türkler'e ve diğer halklara karşı birlikte hareket etmek için değil. Ama, her halk sonuçlarını hesapladığı ölçüde anlaşmaya, ortak çalışmaya ve tarihsel adalete, ki gelişme için tek yol, çok çekmiş bu bölgeye denge ve barış getirmek için katkıda bulunacaktır.

KISALTMALAR

- ABD: Amerika Birleşik Devletleri.
ADYÖD: Ankara Devrimci Yüksek Öğrenim Gençliği.
ALA RİZGARÎ: Kurtuluş Bayrağı.
ANF: Fırat Haber Ajansı.
ARGK: Kürdistan Halk Kurtuluş Örgütü.
APOGEVMATİNÎ: Bir Yunan gazetesi.
BM: Birleşmiş Milletler.
BP: İngiliz Petrol Şirketi.
CHP: Cumhuriyet Halk Partisi.
DDKO: Devrimci Doğu Kültür Ocakları.
DDKD: Devrimci Demokratik Kültür Derneği.
DENGÊ KAWA: Kava'nın Sesi.
DÎKKÎ: Demokratik Toplumsal Hareket-Yunan
EİP: Yunanistan Ulusal İstihbarat Dairesi.
ELAS: Yunan Polis Teşkilatı.
ELDÎKO: Kosova Yunan Komutanlığı.
ELEFTEROTÎPÎA: Bir Yunan gazetesi.
ENOSÎ: Kürt-Yunan Dostluk Derneği.
ERNK: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi.
ETKEPÎX: Yunanistan Ulusal Hareket Merkezi.
FKÖ: Filistin Kurtuluş Örgütü.
GAP: Güneydoğu Anadolu Projesi.
GEETA: Yunanistan Genel Kurmay Başkanlığı.
HRK: Kürdistan Kurtuluş Gücü.
IKDP: Irak Kürdistan Demokrat Partisi.
İKDP: İran Kürdistan Demokrat Partisi.
KAWA: Rusya'ya Sosyal Emperyalist diyen Kürt Hareketi.
KÎP: Kürdistan İşçi Partisi.
KKP-ÖK: Kürdistan Komünist Partisi-Örgütlenme Komitesi.
KKE: Yunanistan Komünist Partisi.
KOMAL: Ankara'da 1975 yılında kurulmuş ilk Kürt yayınevi.
KÜRDİSTAN-TV: Güney Kürdistan'da bir Televizyon kanalı.
KÜRTSAT: Güney Kürdistan'da bir Televizyon kanalı.
KUK: Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları.
KTC: Kürt Teali Cemiyeti.
LİDLİP: Halkların Hakları İçin Ulusal Birlik.

MED-TV: Kuzey Kürdistan Kaynaklı Televizyon Kanalı.
MİT: Milli İstihbarat Teşkilatı.
MGK: Milli Güvenlik Kurulu.
MHP: Miiliyetçi Hareket Partisi.
MOSSAD: İsrail İstihbarat Örgütü.
M.Ö.: Milattan Önce.
M. S.: Milattan Sonra.
NATO: Kuzey Atlantik Paktı.
ND: Yeni Demokrasi Partisi -Yunan.
NASA: Amerikan Havacılık ve Uzay dairesi.
OTE: Yunanistan Telekomunikasyon Kurumu.
ÖHD: Özel Harekat Dairesi.
PASOK: Panhellenik Sosyalist Partisi -Yunan.
PASK: PASOK'un Yunan İstihbarat Örgütü içindeki Sendika Grubu.
PKK: Kürdistan İşçi Partisi.
PRK -Rizgarî: Kürdistan Kurtuluş Partisi.
PSK: Kürdistan Sosyalist Partisi.
POLAN: Siyasi Bahar Partisi-Yunan.
PUK-TV: Güney Kürdistan kaynaklı Kürt Televizyon kanahı.
ROJ-TV: Kuzey Kürdistan kaynaklı Kürt Televizyon Kanalı.
SİNASPİSMOS: Sol Birlik Partisi -Yunan.
TA NEA: Yunanistan'da bir gazete.
TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi.
TKDP: Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi.
THKP-C: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi.
TKSP: Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi.
TSK: Kürdistan Sosyalist Hareketi -Kürt Örgütü.
TİC: Teşkilatı İçtimaiyye Cemiyeti.
TOVİMA: Yunanistan'da bir gazete.
TSK: Türk Silahlı Kuvvetleri.
USA: Amerika Birleşik Devletleri.
UKO: Ulusal Kurtuluş Ordusu.
UNEP: BM'in Çevrecilikle İlgili Kuruluşu.
UPI: Bir Haber Ajansı.
YNK: Kürdistan Yurtseverler Birliği.
YEKİTİ: Ulusal ve Toplumsal Kurtuluş İçin Birlik-KKP Yayın Organı.
ZAGROS-TV: Güney Kürdistan'da Yayın Yapan bir Televizyon Kanalı.

SAVAS KALENDERİDİR

ÖCALAN'IN TESLİMİ

Gerçeğin Zamanı

TARİHİ TANIKLIK

**pencere
yayınları**